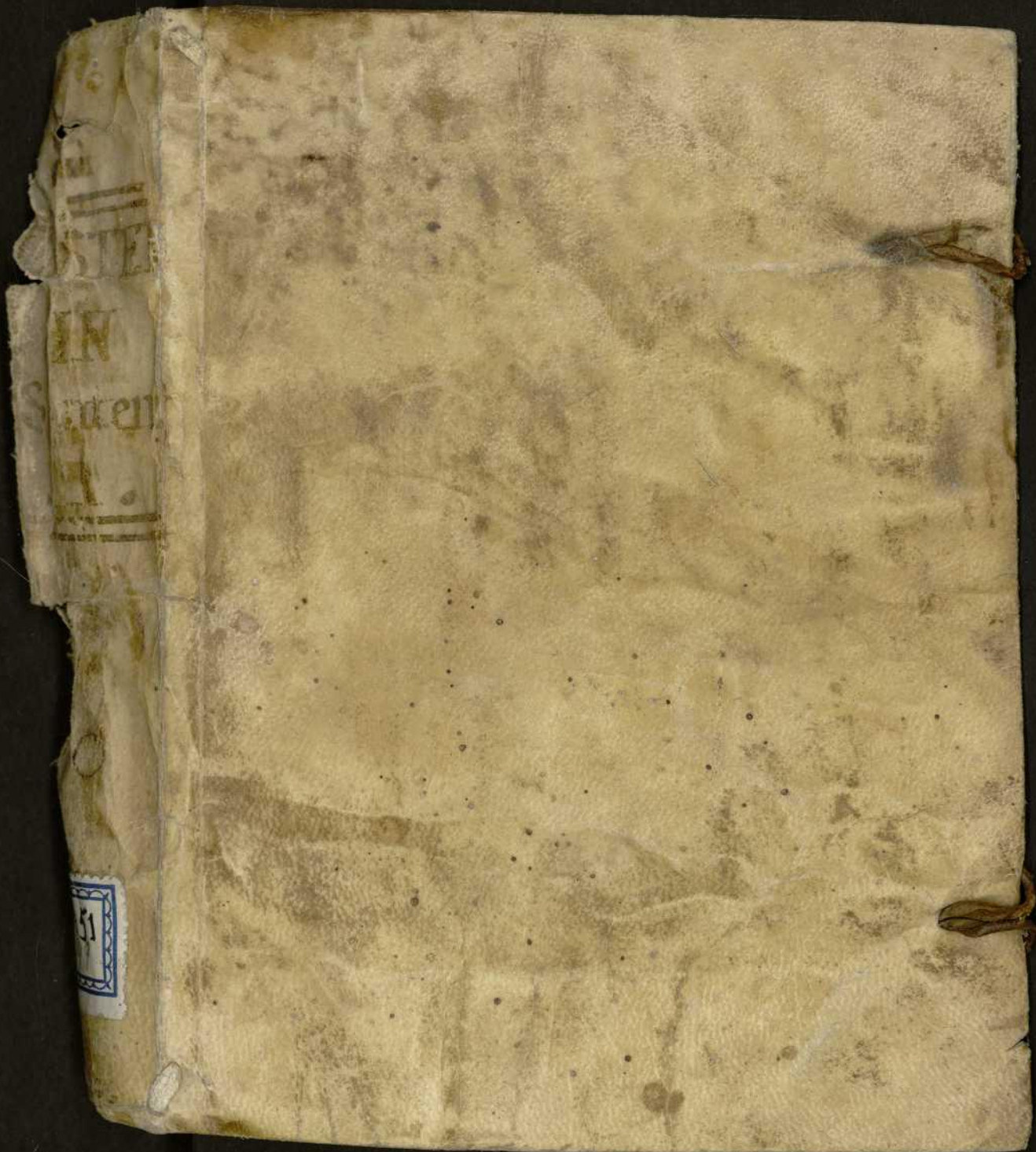

AM
STE
IN
S
A.

51

*Ex de el Collegio de esta Cath.^a
Inv. d. de Palma f. d. n. de Yllm
m. s. 1*

R. P. Fr.
**ANTONIJ
CASTEL,
IN MAGISTRVM
SENTENTIARVM.**

*Dn. d. de Tomas D. n. Pablo Ponce Caballero
leg. de este Insigne de Palma, y Curo de
Caballo de Haza d. de 1795 =*

R. P. F.

ANTONI
CASTEL

IN MACISTRVM
SENTENTIAM.

R. P. Fr.

ANTONIJ CASTEL,

E. MINORVM ORDINE SANCTI FRANCISCI
Regularis Observantiæ Provinciæ Aragoniæ; Lectoris

Soy de el collegio de la Jubilati, ac Cæsar-Augustanæ Vniuersitatis *de Sta Catharina*
Doctoris: *de la*

BREVIS EXPOSITIO

AD QVATVOR PETRI LOMBABDI,
Parisiensis Episcopi & Sententiarum Magistri Libros,

SEDVLO, AC LEPIDE CONCINNATA.

Tomus Primus.

R.^{mo} P.N.Fr. IOANNI ALVIN.

IUBILATIONIS LAVRO FLORENTISSIMO;
Supremi Fidei Senatûs Cenfori Præclarissimo; Pro Sacro
Immaculatæ decore Magistratui Regio; Civitatenfis Ovilis
Pastori per ostium designato; Totius Ordinis Fratrum
Minorum Generali Ministro, ac Pauperum Pa-
triarchæ Successori vndequaquè legitimo.

CÆSAR-AVGVSÆ: In Officina DOMINICI GASCON, Regij,
Generalisquè Nosocomij de Gratia Typ.
DIDACVS de LARVMBE, Typ. Excudebat, Anno clc lxc xviij.

R. P. Fr.

ANTONI CASTEL

E MINORVM ORDINE SANCTI FRANCISCI
Regularis Observantis Provinciae Aegypci, Lectoris
Jubilati, ac Cesar-Augustanae Universitatis
Doctoris

BREVIS EXPOSITIO
AD QUATUOR PETRI LOMBARDI
Patentis Episcopi & Sacramentum Magistri Libros
SECVLO, AC ETIAM CONCINNATA

Totius Primus.

R. P. N. JOHANNES ALVIN
IVRIS A TIONIS LAVRO FLORENTISSIMO;
Supremi Fidei Senatori Senatori Praeclarissimo; Pro sacro
Immaculatae decore Magistratus Regio; Civitatis Ovis
Pastor per eorum dignatus; Totius Ordinis Fratrum
Minorum Generali Ministro, ac Pauperum Pa-
triarcho Successori vnderquad legimus.

CESAR-AUGUSTAE IN AETHIOPIA DOMINUS GASTOR, Regis
Generalisque Nominis de Cesar, 1770.
DIDACVS DE LAVRIS, Typ. excudebat, Anno dñi 1770.

Reverendissime Pater.

IN capite Libri, Sententiarum Primi, non Caput tuum optimum exoptarat Author, cum sat foret (nec ultra posset ambitus deflagrare, & folium eius non defluere) in scabellum pedum tuorum vertere, ni potius in altum ducens, quæque tecum docens, profundius eructare. Lingua mea calamus, velociter tametsi scribens, tentabit Magistri litteram, at non tui Magisterij Spiritum; Scriptorum nanque mare magnum, in comparatione illius, & tanquam arena exigua: nec sic prælo spatiosum manibus, ac sacro virtutum prælio, tuis speciosum pedibus, pacem cum bonis evangelizantibus, ubique Tu, etiam maiorum delens, quicquid Minorum Religio dolens, tenens iuxta Michaelis Numen, tota vestra Provincia Nomen; ideòque alia Angelorum Provincia commitata gaudens. Nos etenim, nunc, & semper loquimur ut parvuli, per speculum in litteræ ænigmate; Tu autem loqueris, quæ decent sanam doctrinam, verba vitæ habens, in dilectione, in patientia, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile, ut is, qui ex adverso fuit, vereretur, nihil habens malum dicere de Te.

Loquebaris semper vt Vir , nonque doctas fabulas
fecutus , dùm Seraphici Patris Successor , notam fecisti
Nobis Christiferæ Regulæ virtutem , & tanti Patriar-
chæ præsentiam ; sed speculator facti illius magnæ cel-
situdinis , ostendisti , ex quo vox Patris intonuit , quæ
erat illa Celsitudo altissimæ paupertatis, Nos illius cœ-
lestis Regni hæredes instituens, ibique tuum brachium
cum potentia , cùm pauperes rebus feceras , virtutibus
sublimaras. Et hanc vocem Nos audivimus , dùm Te-
cum eramus in monte Sancto, in lachrymarum valle, &
vbicunque pes tuus in directo steterat. Sic Ministerium
Generale tuum implens , valuisti dicere , Singulariter
sum Ego, donec transeam, exultans vt Gigas ad conti-
nuandam viam illius Maximi Marci Zarzosa , semper
Reverendissimi , à summo zelo egredientis , vsque ad
summum eius Tu occurrens, bonum vbique faciens, à
malo penitus divertens , de virtute in virtutem tran-
siens, Dei nostri semitas ostendens , aspera in plana re-
ducens, quæ ad sobrietatem purè sapiens , altitudinem
diei non timens, vigilias noctis bonus Pastor custodiens,
parvulis non solum panem frangens, in omnibus bono-
rum operum Te ipsum exemplum præbens; præ oculis
semper habens, quam parùm proficiat Francisci succes-
sio, si vera deficiat imitatio.

Cuncta cùm perficiens, fidem servans, & Ministerij
Generalis cursum consummans, Catholicus noster Rex,
sem-

semper Augustus, ni gratiæ principatu, honore Regis
iudicium diligens, gloriosæ Patriæ tuæ Civitatem
Præsularis Aureolam tuo Capiti destinavit, ut glorio-
siora de Te nunc dicta, cum iam facta manerent, ex quo
solus in Patriâ tuâ acceptus, Episcopatum, quem vix
vllus non accipit, non acceptus pertranseat, hinc Do-
ctorum Maximo innixus, dum bonum opus, nonquæ
bonas opes desideres.

Poplite curvato, inde Author, pro Aragonum coro-
natâ Provinciâ, objectionum capita conquassanti, do-
ctrinarum ruinas implenti, facundâ Cote, Scoto foecun-
dâ, Marianæ Avis Aquilinâ Phæbo, Subtilis Apis ar-
gumentosâ favo, irradianti virtutis stadio, efflorescenti
Sapientiæ studio, alloqui corde volens, quæque Te fo-
vente, & favente labio non valens, in verius gratitudinis
signum, hæc offert, alia differt, in hisce dicens, quicquid
decens. Vive, Regna, Vale.

REVERENDISSIME PATER.

Tuos pedes deosculatur
Servus, semperque Filius

Fr. Antonius Castel.

CEN;

CENSURA ET APPROBATIO

D. D. PETRI THOMÆ DE BROTO, SACRÆ
Theologiæ Doctoris, Philosophiæ in Almâ Cæsar-
Augustanâ Academiâ semel & iterum Interpretis, nunc
Durandi Cathedræ Moderatoris, & in Metro-
politana Ecclesiâ, ex concursu, Pœni-
tentiarij Portionarij.

PUBLICAM adire Lucem satagit Liber, cui titulus: *Expositio litteralis in Magistrum Sententiarum*. A R. Admodum Patre Fr. Antonio Castet, Minoridum Aragoniæ Lectore Iubilato, in nostro etiam Cæsar-Augustano Lycæo Doctoratûs Laureâ insignito, elucubrata; Viro utiquè Litterarum Magisterio abundè noto: Opus sanè meis votis iampridè ab ipso Authore expetitum.

Etdum ab ipsa Operis fronte crissim efformandam suscipio, in Magistri Litteram totis nisibus occupatum invenio, eique omnimodam felicitatem annuntio, quòd verbum eructet, quòd littera sit Magistri, augurante Manillio 4. Astron.

Hic & Scriptor erit felix, cui Littera Verbum est.

Nec quisquam inficiari valet, Operis circa materiem optimum habuisse delectum, unde non immeritò prima, & præcipua fœlicitas ominanda. Cum enim Expositorum quæstionali viâ procedentium penè in infinitum excreverit numerus, quos certè ferè omnes exponendi semitas præcluisse, quisque dignoscet: aliundè Litteralium tanta sit, ac tam calamitosa penuries, ut pro concinnandis Lectionibus, vnus, vel alius non exiguo nanciscatur labore; solertissimè noster Author Litteralem Expositionem arripuit, ut rem ità arduam cunctis facilimâ redderet, ac nullus deinceps Lectionem

nem ad arenam conficere formidaret. Ità quippè claram offert Magistri Litteram, vt in posterum de ipsâ proferre non liceat: *Littera occidit*; etenim tanto perspicuitatis spiritu expendit, tanta suauitate propinat, vt tota in spiritum emigrasse, nulli sit ambigendum: Quæque hætenus sub horrida specie spectabatur, gracilima, & suauissima dehinc omnibus apparebit.

Nec prætermittenda quidem methodicæ rectitudinis iustissima laus. Ante omnia Litteram Textûs in cõmuni præmittit eleganti Disticho contentam, perspicuè tamen, & nervosè. Progreditur ultra: Connexionem suadet claram, solidam, ac prorsus fundatam: Materiem profert per trina membra divisam: pro quovis divisionis membro Conclusionem firmat, rationibus armat, argumenta litteram obnubilantia, fugat: benè omnia facit, ac quicquid in Venacensi, Besalieni, alijsque pristinis desideratur, Author cumulatissime implet. Vnde, vacuum omninò Homericum Acroama:

Non datur, vt rebus præcedat in omnibus vnus.

Quod attinet ad materiæ amplitudinem, nullus quem viderim, ità profusus extat; supra omnes, qui ipsum præcesserunt, Litteræ pandit iter, ac Magistri viam ampliat; imopotiùs si præsens Expositio cum alijs conferatur, non ignobili fundamento dicendum existimo, quod de alijs disserens, protulit Augustinus Epist. 130. Videlicèt, quòd *alijs non scripserunt*, rationem eximiam subdens, *alijs, nec tantum, nec tantà gratià scripserunt.*

Denique in ipsâ Citationum serie elucet valdè commendabilis methodus; pro quâvis namque Scholâ Principem præfigit, quem sequitur innumera Affeclarum compago: differtè tamen omittit, quos pridem Pater Ripalda congestit, vno, vel alio dempto; Recentiores enumerat, qui superant arithmeticum calculum: Hoc Opus, hic Labor,

idque libens magno sudore feregit in Ioann. Cathard.
Vnus, quod multi non potuere simul. in Iac. Billium
Hoc igitur Opus omnibus numeris absolutum, Censuræ
meæ ritè commissum à Perillustri D. D. D. Laurentio Ar-
mengual del Pino, Sacellano Regio, Canonico Compostella-
no, Visitatore, ac Vicario Generali Archi-Præfultatûs Cæsar-
Augustani, & nihil continet Fidei Orthodoxæ, probisque
moribus dissonum; omnia luce & prælo digna. Sic cenleo,
nisi aliter, &c. Cæsar-Augustæ Idibus Iunij, anno 1698.

D. D. Petrus Thomas de Broto.

FACULTAS ORDINARIJ.

NOS D.D. LAURENTIUS ARMENGVAL DEL PINO,
 Sacellanus Regius, Canonicus Compostel-
 lanus, Visitator, ac Vicarius Generalis Ar-
 chipræsulatûs Cæsar-Augustani, &c. pro Excellentis-
 simo Domino D. Antonio Ibañes de la Riva Herrera,
 Archiepiscopo Cæsar-Augustano, &c. Tenore præ-
 sentium facultatem impartimur, vt in lucem edi pos-
 sit, Typisque mandari Liber, cuius titulus est: *Bre-
 vis Expositio ad quatuor Petri Lombardi, Parisiensis Epis-
 copi, & Sententiarum Magistri Libros, sedulò, ac
 lepidè concinnata*: Quatenùs ex præscripto nostro extat
 examinatus, & approbatus à D.D. Petro Thomâ de
 Broto, Philosophiæ semel & iterùm Interprete; modò
 Theologiæ Cathedræ Durandi emerito Moderatore,
 & Metropolitana Ecclesiæ, ex concursu, Portionario
 Pœnitentiario. In quorum fidem has litteras expediri
 iussimus, & concessimus. Cæsar-Augustæ die 12. Men-
 sis Iunij, Anni 1698.

D.D. Laurentius Armengual del Pino,
Visit. & Vic. Gñls.

De mandato suæ Perillustreis Dominationis.

D. Emmanuel Monzon & la Mata, Notarius.

CENSURA ET APPROBATIO

REVERENDISSIMI P. M. Fr. DIDACI DE
 Gratia, Ordinis Sancti Augustini, Coenobii Caesar-
 Augustani Ex-Prioris; & Ex-Definitoris Aragoniæ;
 Propositionum Fidei Censoris; Examinatoris Synodalis;
 & in Caesar-Augustano Lycæo, post Philosophicas
 Cathedras, & alias Theologicas, Sacrarum
 modò Litterarum Interpretis.

EX Commissione Perillustri D. D. D. Antonij Blanco &
 Gomez, Regiam Cancellariam in Aragoniâ Regentis,
 legi Textum Libri Primi Magistri Sententiarum enuclea-
 tum, & illustratum à R. P. in Augustâ Academiâ Doctore, &
 in suo Seraphico cætu Lectore Iubilato, Fr. Antonio Castel:
 Miratusque fui ingenium & studium Authoris. Nondum
 enim exsiccatò præli atramento Selectarum Quæstionum,
 quas Litterarius Orbis condigno plausu excepit; vastam,
 difficilem, & laboriosam ingreditur Provinciam interpre-
 tandi Magistrum; & rebus magnis assuetus, non nisi magna
 meditatur; quia ut asseruit Chrysologus de Curial. nug. lib. 1.
*Omninò iniquum est, Nobiliora Ingenia studijs debonestari
 minoribus.* Littera Magistri difficilis & subobscura apparuit
 semper ex tempore Lecturis, etiâ in Scholastico pulvere
 magna cum laude versatis: Difficultatem ex Recentioribus
 emollire tentarunt Aliqui, inter quos eminet Ingeniosissimus
 P. Ripalda, qui & Conclusiones Magistri dilucidè & brevi-
 ter exponit, & opportunas Quæstiones, citatis Authoribus,
 excitat: Sed quàm multa, & circa Textûs Expositionem ni-
 mia brevitate prælibatam, & circa novas Quæstiones, & cir-
 ca Recentes Authores etiâ antiquas subtilius, & copiosius
 pertractantes, in tam erudito Scriptore desiderentur, nemo
 Litteratus ignorat. Indè maximè commendari censeo hæc

Textuum Magistri Commentaria, cum nec sint adeò præcipiti calamo exarata; & plures pro qualibet Distinctione novas excitent Quæstiones, & pro antiquis, pro Scholarum diversitate discretos plures nobiles citent Recentiores. Nec idè est animus, alijs laudem furripere, aut Authores, & Opera ad alicuius invidiam comparare. Dicam tamen cum Seneca Epistol. 79. *Qui præcesserant non præripuisse mihi videntur, quæ dici poterant, sed aperuisse. Multum interest, an ad consumptam materiam, an ad subactam accedas. Crescit in dies, & inventuris inventa non obstant. Præterea conditio optima est ultimi.* Dat Author Librum Primum, daturus reliquos, qui enim adeò prudenter ædificari cœpit, tenebitur consummare; nec ab Opere incepto cessabit sine magna rei litterariæ iactura. Opus enim Tyronibus in Scholastico pulvere omninò necessarium; Magistris valde utile, & omnibus numeris absolutum; omnibus Libris explicatis, absolvere, ad sui Nominis & Doctrinæ famam posteritati commendandam, & in commune studiosorum subsidium, eorum vota iure expostulabunt. Sic censeo in Conventu S. P. N. Augustini Cæsar-Augustæ die 14. Iunij, anno 1698.

Fr. Didacus Gratia.

IMPRIMATUR.

Blanco Regens.

APPRO.

APPROBATIO

RR. PP. Fr. FRANCISCI DIAGO, LECTORIS IUBILATI, & Florentissimi Collegij Sancti Didaci Caesar-Augustani Guardiani ; & Fr. Antoni j Perez, Lectoris Iubilati, Sanctæ Inquisitionis Qualificatoris, Archi-Episcopatus Caesar-Augustani Examinatoris Synodalis, & Provinciæ Aragoniæ Ex-Diffinitoris.

IVBente Reverendissimo P. N. Fr. Antonio de Cardona, Lectore Iubilato, totius Ordinis Seraphici P. N. Francisci in hac Familia Cismontana, omniumque Provinciarum Indiarum Occidentalium Commissario Generali, alta meditatione perpendimus: *Brevem ac Litteralem Expositionem Petri Lombardi Magistri Sententiarum*, quam operatus est R. P. Fr. Antonius Castel, Lector Iubilatus, & Theologiæ Doctor, & legimus Doctrinam vberem, Lectionem expeditam, Instructionem perfectam, menti Authoris parem. Videtur hæc Expositio speciosior Sole; Sol patitur defectus, modò exultat vt Gigas, splendida cæsarie coronatus: modò laborat vt Hercules, cæca caligine circumfusus: non sic hæc Expositio, non sic, sed semper rutilabit, nunquàm deficiet; facilius erit tempora præterire, quàm de hac Expositione apicem cadere; talis est, qualis esse debet, vt in cunctis nationibus nominetur. Quis exponens Magistrum litteraliter, præmit singula, discutit, ad calculos revocat accuratè, & ex ambiguis sophismatum latebris, & ancipiti æquivocationis circuitu, in apertam lucem, doctrinæ planiciem, & veritati cognatum sensum restituit singula, eliminatâ caligine, veluti Author? Quâ pulchri sunt gressus tui in doctrinis Magistri! Iucunda luce permulces, claritate grata perfundis: obscura facis cognita, in lucem pandis abdita: habent hæc distributa Præconium, coniuncta Miraculum. Veniant omnes, & videant Expositionem hanc magnam; videbunt utique quòd iota vnum à Magistro non prætermittat; quin quoquo se ver-

rant

rant concatenatam seriem reperient; sic ille enixus placitis, quæ adeò vbertim ebibit, reverenter haurit, colligit profundè, coacervat ornatè, ornat eruditè, propinat fideliter, ut Opus aureum videatur, opere Saphirino exornatum; sic ornatum quasi verè gemmatum. Non omnibus eodem modò data est gratia ista, loquitur Bernardus, Tibi datum est nosse omnia, quæ fecit Magister; Legū Magistri Scriptor, Legū Magistri Lator, splendidus Doctor, laurus Theologus, liberalis Magister dans affluenter; non sibi soli vivit, dum alijs proficere vult Cathelicus Ductor: Parat etià copiam Quæstionum, ad quameumque partem convertit ingenia; ubicumque se confert, plura dulcissimà varietate permiscet. In nullo Expositore, maiori plenitudine Quæstiones turgescunt, illustriores seligens, convivium parat alienum à fastidio. Non solum hîc communia, sed altilia parantur ad Sapientiæ convivium. Solummodò invenimus Doctorem rectum, & quòd ritè, & rectè ipse se in infinitis miscuerit Quæstionibus.

Author Castellum recens cõstruit vnde quaque munitum; quisque hoc Castello cataphractus ibit. Quis, si sic divideret, si sic connexionem teneret, in salebras incideret? Iàm Scholastici habent, quod desiderabant, nec dimittent, spargens scholastica mella, soporiferumque papaver. Credimus enim iusta esse huius Expositionis, quæ alterius Explanacionis Antonius Flaminius profert: *Si te fortè latent, hunc semper consule Librum: est facilis, brevis est, utilis, atque bonus.* O Author Insignis, utinàm favente Numine, sit longitudo dierum in dextera tua; in sinistra tua erit gloria! Scribe utique; ecce nova facis omnia. Cum Seneca insistimus: *Ede quamplurimum, quàm celerrimè, vnde, & tuo Nomini celebritas, & nostris temporibus claritas, & studiosis pariat utilitas.* Sic sentimus, nisi aliter, &c. In hoc Collegio Sancti Didaci Cæsar-Augustano. Die 8. Mensis Februarij. Anno 1698.

Fr. Franciscus Diago.

Fr. Antonius Perez.

LICENTIA ORDINIS.

FRATER ANTONIVS DE CARDONA,
Lector Iubilatus, totius Ordinis S.P.N. Francisci
in hac Cismontanâ Familiâ, omniumquè Provin-
ciarum Indiarum Occidentalium Commissarius Gene-
ralis, & Servus, &c. Dilecto Nobis in Christo R. P. Fr.
Antonio Castel, Lectori Iubilato, nostræquè Provinciæ
Aragonix Alumno, salutem in Domino, qui est vera
salus.

Cùm, iuxta Apostolicas, nostriquè Ordinis Consti-
tutiones, revisum & approbatum fuerit quoddam
Opus à Te compositum, cuius titulus est: *Brevis Ex-
positio ad quatuor Petri Lombardi, Parisiensis Episcopi, &
Sententiarum Magistri libros, sedulò ac lepidè concinna-
ta*. Tenore præsentium, ad salutaris obedientiæ meri-
tum, facultatem Tibi impartimur, quatenùs, servatis
servandis, illud Typis mandare queas. Vale, &c. Datum
Matriti ex Nostro S.P.N. Francisci Conventu. Die 1.
Martij, Anno Domini millesimo sexcentesimo nona-
gesimo octavo.

*Fr. Antonius de Cardona, Commissarius
Generalis, & Indiarum.*

De mandato suæ Reverendissimæ
*Fr. Ioannes Ximenez, Secretarius
Generalis Ordinis.*

AD LECTOREM.

IAM dudum, conspicue Lector, studium, aliquam Magistri Sententiarum Litteralem Expositionem omnibus communem facere, ut necessitati studentum aliquantulum providerem, atque utilitati, animo inhæsit. Etenim, etsi huiusmodi Laborem plerique Doctores cum Veteres, tum Recentiores arripuerint, compluresque Expositiones super Magistri Litteram pro diversitate temporum elucubrarint, nullam ex his tamen, quæ vel materie penuria, vel formalitatis non inficeretur inopia, ad manus habui. Alij quippe aliquali formalitate procedentes, diminutam præbuisse elucidandi, vel exponendi materiam: Alij è converso nudæ addicti materiæ, ac informi, nullam prorsus formalitati curam adhibuisse dignoscuntur. Quapropter, Tibi, studiose, consulens, hanc nostram Litteralem Expositionem (quam spero placituram) defero, brevi, ne dicam prolixa, perspicua tamen, & formali methodo concinnatam, et, ut fallor, congruam, & univèrsis Lectiones suas ad arenam confecturis, apprime accommodam.

Cæterum, quia auspiciatissima Magistri premere vestigia, quantum possem, in omnibus semper optavi, univèrsum Opus in quatuor Libros, vel *Tomos*, prout ipsemet Sententiarum Magister ordinatissime explevit, partiri arrisit. Accedit etiam incommodum, ac studiosorum levamen alia minimè contemnenda ratio, ipsius videlicet Operis in quatuor Libros divisio, ne ingenti exemplarium volumine, quibus, indivisum si proferretur, omnino accresceret, graventur, ac pondere.

Primum primò in lucem emitto Librum, quem Quartus immediate sequetur, Secundo, & Tertio consultò postpositis, deinceps tamen edendis. Moveor tùm, quia Quartus de Sacramentis differens, cæteris utilitate præstat, ac necessitate: Tùm, quia materia in eo contenta, ad Lectiones ad ter-

minum explendas, communior, magisque frequens habetur: Tùm, quia parùm vñtatus in Scholis, elucidationem eius plurimùm reddit difficilem: Tùm denique, quia propensius pro Quarti editione assidua studiosorum vota, maximum in hoc sibi emolumentum pollicentium, sunt nobis proposita.

Nec contemnendus labor, quem in huiusmodi Operis complementum assumpsi: quamplurimos nanque gravissimos, qui toto nisu, lacertis, mentisque viribus exponendæ Magistri Litteræ vacarunt, adhibui Authores. Ante alios Doctorem adij Seraphicum Divum Bonaventuram, gravissimum aliundè Richardum à Media-Villa, Durandum, Paulum Franzosum Benacensem, Claudium Spinaxum, Arnoldum Vesaliensem, Ripaldam, Ioannem à Sancto Thomâ, Dionysium Blasco, Llot, aliosque non paucos, è quorum plenissimis promptuarijs, optimum quodque nostro instituto magis conducens, nimia sollicitudine eruendo, hanc, quam defero, elucubrationem, explevi.

Litteræ Textûs in communi summam ad cuiusque Distinctionis exordium, concisa quidem, sed perspicua, ac eleganti totum scopum pertingens methodo, Distichon alieno numine, proprio nimirùm Magni Vesaliensis acumine compositum, exambit: Simili expressione initium Litteræ Textûs in particulari indicamus, & finem: necnon illius exactam trimembrem divisionem, cuius labori Benacensis, qui circa Magistri Expositionem non absimili distinctione procedit, copiam fecit.

Connexionem cum antecedenti, & consequenti singulis Distinctionibus sufficienti fundamine probatam, præmittendam curavimus: Rursùm maioris claritatis ergò conclusiones legitimè ex Littera deductas, nec vulgari quidem acumine munitas, Tibi libamus vnà cum argutissimis argumentis, eorumque solutionibus: ità tamen, ut nihil vltrà expectandum, nec expoliendum videatur: ac exigui, aut ferè nullius laboris impensis gravem, perfectam in Litteraria Palæstra pro rostris explere Lectionem, & eruditam possis, ac valeas.

Pro

Pro cuiusque insuper Distinctionis calce Quæstiones proprias, ac genuinas, in ipsa Magistri Littera non levi ratione inuisceratas, promovere arrisi: Quibus pro quavis Scholæ Coriphæum præponendo, pro Thomistica Angelicum, pro Scotica Subtilem, pro Suaristica Eximium Doctorem, quos innumera Affeclarum egregia compago sequitur, Doctores Scholarum apprimè applausibilem, Angelicæ, Subtilis, ac Eximiæ: aliosque etiã Doctores, qui nulli Antesignano firmiter addicti, sua Opera scripsere, discriminatim subscribimus. Seraphicum denique Doctorem cunctis Neutralibus præficiendum curavimus: & iure quidem optimo, ut singuli è proprio fonte Doctrinæ latices, pro suo quisque libito, aperiant, ac ebibant, nec aliundè hauriendos procùl propinent.

Pro Controversiarum elucidatione, qui vel incuria, vel temporis posteritate Ripaldam prætervolant, Doctores maioris notæ inserui, atque Recentiores Ingeniosus hic nanteque Magister Antiquis in plurimum recensendis invigilat: Vnde, Quæstiones ab ipso quanquam non agitatae promoveamus, caveas tamen, ne utriusque clasis & vetustate nobiles, & clarissimos novitate Doctores ad ipsarum tutamentum cumulemus promiscuè, nolim.

Deindè, quia à Tyronibus expetenda videtur aliqua brevis formula, ac clara conficiendis Lectionibus methodus, ipsam ad Libri finem deducere, ubi primordia, connexiones, partitionem materiæ, ac totam Lectionis structuram facili negotio comprehendere quisque valeat, decrevimus.

Demum, si hoc levioris forsitan fortunæ Opus, quod in studiosæ Iuventutis commodum præcipuè elaboravimus, græum existat, atque proficuum, ut Quartus, superius oblatus, Tomus, per Secundum postmodum, Deo dante, stipandus, ac Tertium, quantotius exhibeatur, operam lubenter navabimus. Vale.

I N D E X
AVTHORVM, QVI IN HOC
OPERE RECENSENTVR.

A

ÆGidius Lusitanus.
Alexander Alensis.

Alphonfus de Castro.

D. Ambrosius.

Ambrosius Maclin.

Ambrosius Saxius.

D. Anselmus.

Antonius Perez.

Antonius Hiquæus.

Antonius Ruvio.

Antonius Bernaldo de Qui-
ròs.

Antonius Cordova.

Antonius Castel.

Angelus Vulpes.

D. Augustinus.

Augustinus Bernal.

Augustinus Herrera.

Arnoldus Vesaliensis.

D Athanasius.

B

Bartholomæus Mastrius.

Bartholomæus Medina.

Bartholomæus Durand.

Barnabas Gallego.

D. Bernardus.

Bernardus Aldrete.

Bernardus Sannig.

Benedictus Pereyra.

Blasius Verdù.

D. Bonaventura.

Bonaventura Belluto.

Bonaventura Baro.

C

Carolus Lanterius.

Carolus de Bayona.

Carolus Echeverria.

Christophorus Delgadillo.

Claudius Frassen.

Claudius Spinæo.

Collegium Salmanticense.

Collegium, Complutense.

Cosmas de Lerma.

Cursus Trinitarius.

D. Cyrillus.

D

Damianus Gincer.

D.D. Didacus Castell.
Didacus Avendaño.
Didacus Nuño.
Didacus de Montoya.
Didacus Granado.
Didacus Masio.
Didacus Hurtado de la
Fuente.
Didacus Ortiz.
D. Dionysius.
Dionysius Blasco.
Dominicus Gravina.
Dominicus Linze.
Dominicus de Soro.
Dominicus Bañez.
Durandus.

F

Fabius Ambrosius Spinula.
Franciscus Suarez.
Franciscus Macedo.
Franciscus Delugo.
Franciscus Araùxo.
Franciscus Amigo.
Franciscus Oviedo.
Franciscus Lychetus.
Franciscus Herrera.
Franciscus Relius.
Franciscus del Castillo.
Franciscus Carrasco.
Franciscus Palanco.
Franciscus Alphonsus.

Franciscus Carriere.
Franciscus Bermingham.
Franciscus Felix.
Franciscus Bonæ-Spei.
Franciscus Pitygianus.
Franciscus PichonMerinero.
Franciscus Sylvius.
Franciscus Coriolanus.
Franciscus Murcia.
Franciscus de Longo.
Franciscus Scherius.
Froylanus Diaz.

G

Gabriel de Hennão.
Gaspar Ribadeneyra.
Gaspar Hurtado.
Gaudentius Brixienſis.
Georgius de Rodès.
Georgius Hemelmann.
D. Gregorius.
Gregorius Cipullus.
Gregorius Martinez.
Guilielmus Ochamus.
Guilielmus Herinx.

H

Herveus de Natal.
D. Hilarius.
D. Hieronymus.

Hieronymus Perez.
Hieronymus Fasolius.
Hieronymus Parrado.
Hieronymus de Sosa.
Hieronymus Dandino.
Hieronymus Gallus.
Hugo Cavellus.
Hyacinthus Hernandez de
la Torre.
Hyacinthus de Parra.

I

Ignacius Peynado.
Ildephonfus Michael.
Ildephonfus Villalpando.
Ildephonfus Peñafiel.
Ildephonfus Briceño.
D. Ioannes Chrysostomus.
D. Ioannes Damascenus.
Ioannes Duns Scotus.
Ioannes Perez Lopez.
Ioannes Merinero.
Ioannes Poncius.
Ioannes à Sancto Thomâ.
Ioannes Delugo, Card.
Ioannes Gonetius.
Ioannes Martinez Ripalda.
Ioannes Lalemander.
Ioannes Martinez Prado.
Ioannes de la Haye.
Ioannes de Rada.
Ioannes Boyvin.

Ioannes Marius.
Ioannes Ovando.
Ioannes Prudentius.
Ioannes Baptista Lezana.
Ioannes Dicastillo.
Ioannes de Hiribarne.
Ioannes Caramuel.
Ioannes Echalaz.
Ioannes Biescas.
Ioannes de Neapoli.
Ioannes à Cruce.
Ioannes Morando.
Ioannes Capreolus.
Ioannes Rabesanus.
Ioannes Martinon.
Ioannes Morisanus.
D. Isidorus.
Iosephus Saenz de Aguirre,
Card.
Iosephus Angles.
Iulius Cæsar Recupitus.

L

Laurentius Brâcatus de Lau-
rea, Card.
Leander à Santissimo Sacra-
mento.
Ludovicus Caspensis.
Ludovicus Rodriguez.
Ludovicus Abelly.

M

Marcus Berulle.
 Marcus Gallitius.
 Marcus Antonius Alòs.
 Marcus Baudunius.
 Matthæus Ferchius.
 Matthæus de Sofa.
 Matthæus Orlandus.
 Matthias Borrell.
 Martinus Meurisse.
 Martinus Beccanus.
 Martinus Perez.
 Martinus Bonacina.
 Martinus de Roa.
 Martinus de Esparza.
 Martinus de Embun.
 Martinus de Ledesma.
 Martinus de Torrecilla.
 Melchior Canus.
 Melchior Fuster.
 Michael Villaverde.
 Modestus Gavatio.

N

Nicolaus de Niife.

O

Origenes Admantius.

P

Paulus Fronzoso Benacensis.
 Petrus Lombardus.
 Petrus Godòy.
 Petrus Aquila.
 Petrus Oxèa.
 Petrus Hurtado.
 Petrus Fulicenis.
 Petrus Labat.
 Petrus Cabrera.
 Petrus de Oña.
 Petrus Vvandingo.
 Philippus Faber.
 Philippus Aranda.

R

Rabanus.
 Raphael Aversa.
 Raymundus Lumbier.
 Robertus Bellarminus, Card.
 Rodericus Arriaga.
 Rychardus Lynceus.

S

Sebastianus Izquierdo.
 Sfortia Pallavicinus, Card.
 Sylvester Maurus.

T

Theodorus Smiling.
Theodorus Forestius.
D. Thomas.
Thomas Cayetanus, Card.
Thomas Carleton.
Thomas Llamazares.
Thomas Munieſſa.
Thyrſus Gonzalez.

R

Rabanus.
Raphael Averſa.
Raymundus Lumbier.
Robertus Bellermannus, Card.
Robertus Antioch.
Rochardus Luccas.

S

Sebastianus Lapidario.
Sedrus Palatinus, Card.
Sylvester Maurus.

V

Vincentius Ferre.
Vincentius Contenson.

Z

Zacharias Paſqualigus.
Zacharias Boverius.

N

Nicolaus de Nille.

O

O. VE.

VENUSTVM AC INSOLITVMARNOLDI VESALIENSIS SCHEMA, PRO DISTINCTIONVM LIBRI PRIMI

SENTENTIARVM COMPEN-
DIOSO MONITO.

Distinctio I.	2	3
Proprie solo Deo. Fruimur	Secundum autori- tes vtriusq; legis Vno Deo	Vt patet per rōne vestigium & imagi Trino.
4	5	6
De Deo. genito	Qua nec generat, nec generatur. in essentia.	Volens Pater ge- nuit Filium. Voluit
7	8	9
Qua passivus est in Filio, activus in Patre. potentiam	Est Deus sine om- ni compositione. simplex	Est Filius Patri. coæternus
10	11	12
Est Spiritus San- ctus patris & filij. amor.	Procedit Spiritus Sanctus. Ab utroque	Non prius tempo- re, aut perfectione. simul.

Spiritus Sanctus,
non quomodo na-
tus, sed quomodo
datus.

procedit

Missio Spiritus
Sancti, pluries fa-
cta est.

Invisibilis

Æquales sunt di-
vine persone, eter-
nitate, magnitu-
dine, potentiâ.

coæquale

Plura dicuntur
Deo.

nomina

Quare dicuntur
tres persone? cum
ly persona dicat
substantiam.

Tēporaliter enim
mittitur Spiritus
Sanctus.
tempore

Est Deus quā nos
diligit, & nos,
ipsum.

charitas

Filius quod Pa-
ter.
potest.

Nō tantū dicitur
singulariter, sed
etiam pluraliter.
persona

Personari Patris
quæ est generare,
Filij generari, Spi-
ritus Sancti pro-
cedere.

Dicitur Spiritus
Sanctus, similiter
& Filius.
à se missus.

Dicitur Spiritus
Sanctus.
donum

Dictio exclusiva
in divinis synca-
tecorematicè, non
corecorematicè.
Excludit.

Noia numeralia,
unū, duo, tres, ad-
mittūtur i diuinis
cum tribus

Appellatione no-
minantur proprie-
tates.

per-

personis.

28

Notio personalis
inest Patri, quæ est
innascibilitas.

notio

31

Appropriatur
Patri.

Vnitas

34

Et rei naturæ, est
identitas in di-
vinis.

naturæ

37

Omnibus est Deus
præsentialiter, po-
tentialiter, & ef-
fentialiter.

in rebus

40

Ponit aliquos esse
ab æterno.

Proprietate

29

Semper ad ali-
quid dicitur.

Principium

32

Est Pater sapien-
tia ingenita, non
genita.
sapiens

35

Futurum à Deo.

præscitur.

38

Omnium rerum
est Dei scientia.

causa

41

Peccator obdura-
tionem, sed non in
suis prædestina-
tionem.

varia

30

Relatiuè refertur
Deus ad creatu-
ras.

refert:

33

Est proprietas: cū
persona.
eadem

36

In eius sciētia om-
nia sunt, nō tamē
in eius essentia.

In Deo.

39

Rescita nostram
scientiam, nō Dei.

adaugēt

42

Dicitur Deus.

De-

Destinatus

Meruit

Omnipotens

43

44

45

Est ens in sua po-
tentia.

Potest facere Deus
quam fecit, quoad
additionem.

Divina differt ab
essentia ratione,
non re.

illimitatus

meliora.

Voluntas

46

47

48

Dei voluntas in
omnibus imple-
tur.

Voluntas bene-
placita nobis, aut
de nobis.

Tenemur confor-
mare voluntatem
nostram divina
in ratione volen-
di ex charitate.

Placens

Impletur

conformitate.

BRE-

BREVIS EXPOSITIO
AD QVATVOR PETRI
LOMBARDI, P A R I S I E N S I S
E P I S C O P I, ET SENTENTIARVM
MAGISTRI LIBROS SEDVLO AC
LEPIDE CONCINNATA.

PRÆCIPVÆ, QVÆ CIRCA LITTERAM EXAGI-
tari affuescunt, cum Neotericis Angelicæ, Subtilis, Exi-
miæ, & omnis Scholæ Authoribus, super illis ex inte-
gro, exque professo disputantibus, ijs omninò, qui à
RR. P. Joanne Ripalda in ipsius percelebri expla-
natione recensentur, eliminatis, accef-
sere Quæstiones.

PROLOGI SENTENTIARVM LIBRI
Synopsis.

*Iucundum sacris, docilem, attentumque Magister
Discipulum, Lector, limine ritè facis.*

Sic incipit: *Cupientes aliquid de penuriâ, &c.*

Sic terminat: *Præmissimus.*

1. N Magistri Sententiarum Expositionem, primam ducunt à primâ huius libri distinctione ferè cuncti Authores lineam, parùm aut nihil super Prologi explanatione immorantes. Causam huius rei rimari, ad nostrum commodum non refert, cum in his non rarò voluntas pro ratione habeatur. Nos tamen in hoc Opere præsertim consulimus temporî & loco; ideòque in legentium gratiam, succinctam Prologi decre-

vimus explicationem adhibere, nullam consultò super ipsius litteram modò excitando quæstionem.

2. In tres præcipuas partes (Sapientissimi Lectores) præsens dissecatur proœmium. In quarum primâ Magister reddit studentem benevolum. In secundâ verò eum docilem refert. In tertiâ tandem ipsum attentum erigit.

3. PRO PRIMÆ ergò partis litteræ textûs ostensione, hæc statuitur cōclusio: *Huius Sententiarum libri studens profectò benevolus efficitur, eò quòd Magister ad illius compilationem magis à causis attrahentibus, quàm retrahentibus agitur.* Cuius perspicua veritas etiã in litterâ satis appareat, tamen sub formâ, ac methodo argumentariâ eam sic breviter suadere tentamus.

4. Quilibet bonus Discipulus tantùm benevolentia alicuius doctrinæ studio impendere, tenetur, quantum Magister suus exorat benevolè attrahere; alioquin foret in Amicos malè gratus, ac perindè non bonus Discipulus; sed Magister ità benevolum, officiosumque sese exhibet ad huius libri doctrinæ traditionem, quòd causas retrahentes eliminans, ut doctrinam traderet, hunc librum compilavit: ergo per hoc quòd causis retrahentibus causas attrahentes Magister in huius Voluminis editione prætulit, quemlibet eius studiosum per suam benevolentiam benevolum ad eius studium erigit.

5. Maior prædicti discursus liquet. Minorem autem in ipsâ litterâ statuit Magister, dùm sic affatur: Cupientes aliquid de penuriâ, ac tenuitate scientiæ, & ingenij in gazophylacium Domini (idest, in sacra Scripturæ doctrinam mittere) in quo omnes Sancti Patres sua opera locarunt, reverà me attrahit desiderium proficiendi: Ast defectus scientiæ, & solertiæ me retrahit, sive sublimitas materiæ huius Operis, & magnitudo laboris me cohibet: ergo ità benevolum, officiosumque se iactat Magister in elucubrationem Voluminis, quòd posthabitis causis retrahentibus, ut comuni usurâ doctrinam traderet, hunc librum concinnavit.

6. Idipsum per oppositum demonstrat, dùm illicet causam in contrarium moventem, & attrahentem subiungit, quippè confidentiam divini auxilij, & præmium à Christo Domino promissum; sed præfatas causas, Magistri animum à compilatione huius Operis retrahentes, penitus debellat amor intensus, quo Magister in Ecclesiam flagrat, quoque succensus hoc Opus immortalitate dignissimum aggreditur: ergo.

7. Undè mentem suam penès tria principaliter versari, ait, nempe, circa fidei defensionem, catholicæ veritatis ostensionem, & Sacramen-

torum manifestationem ; sed hoc est, plus à causis attrahentibus, quam retrahentibus Magistri animum in compilatione huius Voluminis agitari: ergo Sententiarum libri studens profectò benevolus constituitur, eò quòd Magister in illius elucubrationem magis à causis attrahentibus, quam retrahentibus agitur. Et hæc de primâ parte litteræ textûs sufficiant.

8. PRO PLENA secundæ partis textûs explanatione, hæc alia proponitur thesis: *Auditor istius libri redditur docilis per assignationem quatuor causarum.* Quæ quidem conclusio hunc in modum probatur : tantò cuiuslibet scientiæ, aut doctrinæ Auditor redditur magis docilis, quantò ipsa scientia habuerit causas, finalem, scilicet, fructuosiorem, efficientem ineffabiliorem, materialem certiore, & formalem aptiorem; sed huius libri scientia, aut doctrina comprehendit causam finalem fructuosissimam, efficientem ineffabilissimam, materialem certissimam, & formalem aptissimam: ergo causarum huius scientiæ, aut doctrinæ assignatio vberissimam præstat docibilitatem præsentis libri Auditoribus.

9. Maior ita ex se constat, vt nullâ indigeat probatione. Minor in Magistri litterâ continetur sub illâ expressâ verborum serie: *Horum igitur Deo odibilem, &c.* Ponit enim primò Magister duplicem causam finalem, nempe, destructionem erroris, & manifestationem veritatis. Secundò, totidem efficientem causam assignat, videlicet, principalem vt Deum, & instrumentalem vt seipsum. Tertiò, materialem causam, quippe, exempla, & autoritates Sanctorum Patrum adducit.

10. Quarta demùm formalem causam expendit, scilicet, structuram & formam Tractatûs, quæ in Librorum, Titulorum, Distinctionum, aliorumque huiusmodi divisionem, aut distributionem duntaxat innitur: ergo scientia, sive doctrina præfati Sententiarum libri quatuor causarum genera exambit, nempe, materialem, formalem, efficientem, & finalem; ac per consequens ipsius doctrinæ Auditor magis docilis redditur. Et hæc de secundâ parte sufficiant.

11. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis clarâ ostensione, hoc præfigitur assertû: *Per expressionem utilitatis scientiæ, ac doctrinæ huius libri eius Discipulus attentus efficitur.* Cuius probatio sic perficitur: quantò maioris utilitatis existit doctrina alicuius libri penes illius Auditores, eisdem magis attentos constituit; sed huius libri doctrina summo perè utilis in ipsius Auditores experitur: ergo per huiusmodi utilitatem suos Auditores reddit attentos.

12. Maior propositio est manifesta. Minor claret in litterâ, in quâ Magister affirmat, studium assiduum in huius Operis elaboratione non

superfluum, sed necessarium fore, eò quòd illa, quæ alibi sparsim, ac diffusè dicuntur, in ipso breviter pertractentur: ita quòd non sit opus librorum numerositatem percurrere, cum ea, quæ vtilitati studentium, & catholicæ veritatis ostensioni, necnò iudicio Patrum & Doctorum inserviunt, in hoc Volumine, quasi sine curâ, ac exiguo labore, inveniantur: ergo scientia, siuè doctrina in Sententiarijs comprehensa, non leve lucrum, imò maximum emolumentum Lectoribus ingerit. Et hæc de tertiâ parte, totoque procinjo dicta sufficiant.

13. SI AVTEM avidus discendi quæras primò: quare hic liber specioso Sententiarum nomine obfigetur? Responderetur facillimè, quia sententias antiquorum Patrum & Doctorum de Catholicis veritatibus hincindè collectas summatim comprehendit.

14. SECVNDO, si inquiras, quot Distinctiones primus, secundus, tertius, & quartus Sententiarum libri recenscant, quidque in ipsisprehendatur? Responderetur ad primam quæsitam partem, quòd primus Sententiarum liber octo supra quadraginta distinctiones refert. Secundus, quadraginta quatuor enumerat. Tertius, quadraginta ambit. Quartus demùm quinquaginta continet.

15. Secundæ verò interrogationis parti sic responsa reddimus, nempe, quòd Primus liber à distinctione primâ ad trigessimam quartam inclusivè, de Arcano Trinitatis Mysterio, eisque ad illud pertinentibus differit. A distinctione trigessimâ quintâ vsque ad nonam, de Scientiâ Dei pertractat. A quadagesima distinctione in primam vsque, de Prædestinatione, Providentiâ, & Reprobatione disputat. A quadagesimâ secundâ ad quartam, de Omnipotentia agit. Tandem à quadagesimâ quintâ ad octavam, de Voluntate divinâ disceptat.

16. Liber Secundus Sententiarum quadraginta quatuor Distinctiones comprehendens, hunc in modum illas distribuit. A primâ ad undecimam inclusivè, de Rerum Creatione in communi, & Angelorum Conditione, Sorte, & Casu disputat. A duodecimâ in quintam decimâ distinctionem, de Opere sex dierum agit. A decimâ sextâ ad vigessimam vsque, de Primi Hominis Creatione determinat.

17. A vigessimâ primâ ad tertiam, de Diabolo hominem tentante, differit. A vigessimâ quartâ ad nonam, de Gratia Auxiliâte, Operante, Liberoque Arbitrio pertractat. A trigessimâ ad tertiam vsque, de Peccato Originali loquitur. A trigessimâ demùm quartâ in quadagesimam quartam, de Peccatis, Actibusque humanis multa congerit.

18. Liber Tertius Sententiarum suas quadraginta Distinctiones hoc lepidè ordine aptat. A primâ ad duodecimam inclusivè, de Incarnatio-

nis Myfterio, ſivè Naturâ à Verbo Divino aſſumptâ, fuſè ac diſertè exagitat. A tertiâ decimâ in quindecim uſque, de Perfectionibus Chriſti Domini, Defectibusque hominis, quos in naturâ humanâ aſſumpſit, diſſerit. A decimâ ſextâ ad vigefimam ſecundam, de Chriſti Domini Præcepto, & Neceſſitate moriendi diſputat. A vigefimâ tertiâ ad quintam, de Fidei virtute pertractat.

19. De Spe vnum duntaxât diſtinctionem refert. A vigefimâ ſeptimâ ad trigefimam ſecundam, de Charitate, quâ Deus, & proximus diligitur, agit. A trigefimâ tertiâ ad ſextam, de Virtutibus Cardinalibus, Donisque Spiritûs Sancti quamplura obſervatione digna expendit. De Præceptis Decalogi; triplici Mendacij genere; Perſurio; ac demùm de Sexto, & Septimo ſecundæ Tabulæ Præcepto, Legiſque Evangelicæ diſtantiâ ſedulò diſcutit, vnam pro vnoquoque illorum diſtinctionem accommodando.

20. Liber Sententiarum Quartus quinquaginta Diſtinctiones continens, ſic eas ſummatim recenſet. De Sacramentis in genere, & ſpecie diſtinctionem geminam. De Baptiſmo quatuor. De Confirmatione vnâ. De Euchariftiâ ſex. De Pœnitentiâ novem. De Vnctionis extremæ Sacramento vnam. De Ordine duplicem. De Matrimonio decem & ſeptem. De Iudicio & Reſurrectione duas. Demùm de Receptaculis, Statu, Cõditioneque Animarum poſt mortem ſex annumerat diſtinctiones.

21. TERTIO, ſi de Authore huius libri perquiras. Reſpondetur cum Tritthemio Abbate Spanhelmenſi *lib. de Scriptor. Eccleſiaſt.* fuiſſe Petrum Lombardum, Epiſcopum Pariſienſem, Virum in divinis Scripturis ſtudioſiſſimum, & apprime doctum, ingenio ſubtilem, & clarum eloquio. Nomē ſuum ſcribendo cum tantâ gloriâ tranſmiſit ad poſteros, ut uſque in hodiernum diem eius Opusculis Theologorum Schola ubique exercitata, ſingulari veneratione Magiſtrum eum nominet, & habeat. Scripſit enim ſagaci ſtudio ex dictis Sanctorum Patrum commendabile Opus, Sententiarum libros quatuor. In Pſalterium librum vnum In omnes Epiſtolas Pauli libros quatuordecim. Alia quoque non pauca compoſuit, quæ ad noſtram notiā non venerunt. Claruit ſub Cõrado Imperatore Tercio, Anno Domini 1140. Haſtenuſ Tritthemius.

22. Sed oppones: ille ſolummodò dicitur author libri, qui eſt doctor ſivè illius doctrinæ author, ut ſuſtinet Divus Auguſtinus *lib. de Mag. cap. 14* Sed ſolus Chriſtus Dominus eſt doctor & author huius libri doctrinæ: igitur ſolus Chriſtus Dominus debet dici huius libri Author, & non Petrus Lombardus Sententiarum Magiſter.

23. Respondetur cum Seraphico Doctore negando consequentiam; & pro plenâ argumenti solutione, quatuor ex ipso diversi modi concinnandi volumina recensentur. Primò, dùm aliquis alienam scribit materiam, nihil ipsi adijciendo, aut de novo immutando, ille reverà Scriptoris nomen sortitur. Secundò, dùm Scriba plura operi applicat, quæ non de suo, sed alieno thesauro profert, hic sanè Compilerator dicitur.

24. Tertiò, si simul propria & aliena scribat; & tamen non sua, sed aliena tanquàm principalia offerat, & commendet, propriè Commentator appellatur. Si demùm sua & aliena scribat, suaque vt principalia exhibeat, vtendo alienis ad eorum cõfirmationem, meritiò Author propriissimè nuncupatur. Huiusmodi etenim eluxit Sententiarum Magister in huius Operis elucubratione, quoniam præclara ratiocinia sua proponit, & SS. Patrum, Doctorumque Sententijs confirmat, & munit. Vnde præfati libri verè Author appellari debet.

25. QVARTO ac vltimò, si de doctrinâ, opinionibusq; Magistri interroget, an cunctæ, quæ in hoc Primo Sententiarum libro continentur, ab omnibus communiter teneantur? Respondetur negativè passim, cum in quatuor Primi libri Articulis non benè audiat, apud Theologos, Magistri doctrina.

26. Primò, quòd Charitas, quâ diligimus Deum & proximum, sit Deus, sivè Spiritus Sanctus, & non donum aliquod creatum Animæ inherens. *Ex distinct. 17. cap. 2. Hoc autem.*

27. Secundò, quòd nomina numeralia dicta, solum de Deo privativè dicuntur. Vel hæc nomina numeralia, *Trinus*, & *Trinitas*, non dicunt positionem, sed privationem tantum. *Ex distinct. 24. cap. Si diligenter.*

28. Tertiò, quòd simile & æquale etiã dicuntur de Deo privativè. *Ex distinct. 31. cap. Hoc idem.* Quartò, quòd Deus semper potest quicquid aliquando potuit; & vult quicquid voluit; & scit quicquid scivit. *Ex distinct. 44. cap. Præterea quæri solet.* Iudicium, & censionem harum propositionum suis in locis donabimus.

PRIMI SENTENTIARVM

2ª sta LIBRI EXPOSITIO. *Cult. a. 2° m. d.*

2ª Orma
DE RECONDITO TRINITATIS MYSTERIO.

DISTINCTIONIS PRIMÆ

Synopsis.

*Res & signa, libri prodit distinctio prima,
Quibus uti liceat ritè, quibûsve frui.*

Sic incipit: *Veteris ac novæ legis continentiam, &c.*

Sic terminat: *De sanctâ atque individuâ Trinitate.*

1. **C**oncinnam seriem super Sententiarum libri divisionem à polioribus Doctoribus hætenus exploratam, eidemque præfixam volumini, ante litteræ distinctionis explanationem lubenter suscepimus, servandamque propemodum duximus necessarium.

2. Ordo namque tum ab illis valde acceptus, tum à nobis pro toto Opere æmulandus, erit iste: Primò, distinctiones alternis connectere. Secundò, eas in suas partes breviter dividere. Tertiò, partes divisas summam, ac distinctè expendere. Quartò demùm, nonnullas exagitare Quæstiones in vniuscuiusque distinctionis calce, Authoresque de illis agentes, pro Scholarum varietate, proprijs in locis productos, fideliter recensere.

3. Nunc ergò prima primi libri Sententiarum distinctio exorditur, in quâ Magister, absoluto procemio, incipit Tractatum suum in quatuor libros parti. In quorum primo, secundo, & tertio agit de Rebus; in quarto verò de Signis. Vel aliter expressiùs: Primus liber Deum exhibet in ordine divinitatis subsistentem, operantem, & producentem. Secundus eum demonstrat iuxta naturæ ordinem creaturas producentem, moderantem, & ordinantem. Tertius versatur circa Deum secundum supernum gratiæ ordinem, hominum salutem in humanitate assumptâ meditan-

ditantem, & molientem. Quartus tandem spectat Deum ad ordinem gratiæ per Sacramenta, tanquam per media necessaria, & efficacia deducentem.

4. Quantum igitur attinet ad primum librum, dicimus, illum in duas præcipuas dissecari partes. In quarum primâ Magister de Re fruibili, si-
vè de Deo secundum suam perfectionem in essendo, quippè de Essentiæ divinæ unitate, ac Personarum distinctione fusè, & disertè disputat. In secundâ autem de ipso Deo secundum suam perfectionem in causando, videlicet de Attributis divinis, & Appropriatis, Scientiâ nempe, Voluntate, Potentiâ, Bonitate, & alijs huiusmodi pulchrè differit.

5. Hæc etenim libri huius distinctio prima in tres dividitur partes. In primâ Magister ostendit, totam sacram Scripturam circa res, & signa versari. In secundâ verò solo Deo esse fruendum, demonstrat. In tertiâ tandem usus, & fruitionis, determinato discrimine, nonnullas agit, & argutè dissolvit quæstiones.

6. PRO PRIMÆ partis exactâ declaratione, hæc proponitur cõclusio: *Tota sacra Pagina circa res, & signa specialiter versatur.* Quam primò suadere tentat Magister hoc satis perspicuo testimonio, quod M. P. Augustinus lib. 1. de Doctrin. Christ. cap. 2. his suppeditat verbis: *Omnis doctrina, vel rerum est, vel signorum.* Sed tota sacra pagina propriè est vera, catholica, & divina doctrina: ergo tota sacra pagina circa res, & signa specialiter versatur.

7. Maior continet expressa Divi Augustini verba. Minor ultraquàm est Divi Pauli 2. ad Timotheum cap. 3. dicentis: *Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia:* Sic passim à Doctoribus ipsa sacra, ac divina Scriptura expenditur: *Liber sacer dictatus, & revelatus à Spiritu SS. cum intentione aliquid significandi, & docendi.* Consequentia ex præmissis deducitur: ergo.

8. Secundo, ut assumptum excelsè promoveat Magister, illicò determinat, quid per signa, quid verò per res in sacra paginâ intelligatur. Per signa, hic reverà non comprehendit Magister terminos significantes ad placitum instituentis, sed res quasdam exteriores ex divinâ ordinatione aliquid significantes; cuiusmodi sunt Sacramenta cum suis materijs tam veteris, quàm novæ legis.

9. Similiter, per res, duntaxat intelligit res absolutas per terminos significabiles, quæ ita cadunt sub determinatione considerationis sacre Scripturæ, quod ulterius nihil aliud specialiter designent, ut Deum, Christum D. Creaturam, & alia huiusmodi: ergo tota sacra pagina circa res, & signa vnicè versatur.

Quod

10. Quòd autem Sacramenta tùm veteris, tùm novæ legis, aliquid significant, liquet; quia Sacramenta veteris legis significabant gratiam invisibilem; (quam iuxta probatissimam sententiam conferebant,) sed Sacramenta novæ legis significant gratiam invisibilem, quam suscipientibus præstant, quantum se tenet ex parte ipsorum, ut in Quarto Sententiarum libro vbertim constabit: ergo Sacramenta novæ & veteris legis aliquid significant.

11. Viterius subdit Magister, quòd omne signum est res, non è contrà omnis res est signum. Primam partem sic ostendit: quòd res aliqua non est, reverà omninò nihil est; sed nullum signum est nihil: ergo omne signum res aliqua est. Maior præterquam habetur apud Divum Augustinum nupèr allegatum, sicque alloquentem: *Quamobrem omne signum etià res aliqua est. Quod enim nulla res est, omninò nihil est*: Etià ex principijs metaphysicis claret; quia inter esse & non esse, quicquam mediare non valet: ergo nec inter esse aliquid, aut nihil; sed nullum signum est nihil: ergo omne signum necessariò res aliqua est.

12. Minor pariformitèr constat; nam signum prout ad præsens attinet, non est terminus significans ad nulum ipsius instituentis, sed res quædam exterior ex institutione divinà aliquid significans ut suprà ostendimus; sed quòd ex divino arbitrio aliquid significat, non est nihil, sed aliquid: ergo nullum signum est nihil. Consequentia legitimè inferitur: ergo omne signum, ex Magistro, res aliqua est.

13. Secundam assertionis partem, nempe, quòd omnis res non sit signum, sic appositè detegit Magister: non omnis res aliquid significat; sed omne signum aliquid significat, alioquin signum non foret: ergo omnis res signum non est. Minor est evidens, eò quòd signi constitutivum sit aliquid significare. Maior tamen si clara sit Augustini mens in eodem libro, & capite non semel relato, his verbis: *Non autem omnis res etià signum est*.

14. Nihilominus ratione suadetur: illud solum significat in sacra pagina, quòd ad aliquid significandum utimur; sed rebus omnibus non utimur in sacra pagina ad aliquid significandum, ut ferè ex innumeris constat: ergo non omnis res aliquid significat: ergo licèt omne signum sit res, non tamen omnis res erit signum; ac proindè rectè statuit Magister in litterà, totam sacram paginam circa res, & signa specialitèr versari.

15. Sed oppones: signum est quòd ducit in alicuius cognitionem; sed res omnis ducit in alicuius cognitionem: ergo res omnis est signum. Maior apud Dialecticos patet ex definitione signi. Minor probatur: om-

nis res est causa, aut effectus; sed omnis causa ducit in cognitionem effectus, & è contrà effectus in cognitionem causæ: ergo omnis res ducit in alicuius cognitionem; ac per consequens erit signum: ergo sicut omne signum est res, sic & omnis res erit signum.

16. Respondet D. Bonaventura hic negando totum assumptum, eò quòd argumentū laboret in æquivoco, ex pravâ quippè signi acceptione. Signum enim est duplex, scilicet naturale, & institutum. De primo non agit modò Magister, sed de secundo: Vnde, etsi omnis res sit signum primo modo, non tamen in secundâ acceptione, cum sic solum ex institutione divinâ sint signa, quod sanè rebus omnibus non consonat.

17. Demùm subinfert Magister, quòd primò sit agendum de Rebus, ut in primis tribus libris; postea verò de Signis, ut in quarto.

18. Sed oppones iterum: in disputationis serie à notioribus est incipiendum; sed signa sunt notiora rebus; ergo non à rebus, sed à signis debuit Magister suum Sententiarum exordiri Volumen. Minor probatur: signum ducit in cognitionem rei, non res in cognitionem signi; sed quòd in cognitionem a terius ducit, est notius illo: ergo signa sunt notiora rebus: ergo à signis, & non rebus debuit Magister incipere; proindeque in illius compilatione non benè processit.

19. Respondet Seraphicus Doctor hic negando primam, & ultimam consequentiam. Nam licet prior sit cognitio signi, quàm rei respectu cuius est signum, non tamen oportet quòd sit respectu cuiuscunque rei, eò quòd respectu omnium non sint signa. Magister enim prius agit de rebus, quarum Sacramenta non sunt signa; ideòque à signis, & nò rebus exordiri non est opus. Et hæc de primâ parte literæ distinctionis sufficiant.

20. PRO SECVNDÆ partis textus perspicuâ explanatione, hæc alia præfigitur thesis: *Sola Trinitate increata divinarum personarum propriè est fruendum.* In asserti præsidium varias ac genuinas Sanctorum Patrum massas facimus autoritates. Satis superque sit modò egregium Augustini testimonium in ipsâ distinctionis literâ productum *ex lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 5. Res igitur quibus fruendum est, Pater, & Filius, & spiritus Sanctus sum: ergo nullo alio licet nobis propriè fuis, nisi increatâ divinarum personarum Trinitate.*

21. Veruntamen ratione probatur: quòd ex naturâ suâ, omnique alio fine eliminato, est ultimò dignum dilectione, illo propriè ac solitariè est fruendum; sed sola Trinitas increata divinarum personarum ratione sui, & quocunque alio eliminato fine, est ultimò digna dilectione: ergo sola Trinitate increatâ divinarum personarum propriè est fruendum. Maior prælati discursus claret per descriptionem fruitionis in literâ dicentem:

Frui est rei alicui inhaerere propter seipsam: ergo duntaxat erit proprie fruendum illo, quod propter se, & nullum alium finem est ultimò dilectione dignum.

22. Minor probatur: Illud solùm propter se, & ultimò dignum censetur amore, quod vnicè valet nos constituere beatos; sed nihil aliud quàm sola Trinitas increata divinarum personarum valet nos beatos constituere: ergo sola Trinitas increata divinarum personarum ratione sui, & quovis alio possibilibus fine, est ultimò digna dilectione. Maior ab omnibus admittitur, eò quòd beatitudo necdum sit possessio ultimi finis, verùm & maius inter cuncta dona creata beneficium. Minor pariformitèr constat, cum sola Trinitas increata divinarum personarum polleat iure ultimi finis, in quo à Theologis asruitur beatitudo: ergo solà Trinitate increata divinarum personarum propriè est fruendum.

23. Confirmatur ex M.P. Augustino iampridem citato: idèò homo, neque seipso, neque alijs hominibus valet frui, quia nullus hominum est finis ultimus, sufficiens beare animam: ergo solùm poterit homo frui illo, quod sit finis ultimus sufficiens animam beare. Nunc sic; sed sola Trinitas increata divinarum personarum est finis ultimus sufficiens beare animam: ergo sola Trinitas divinarum personarum est fruitionis obiectum. Et hæc de secundâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

24. PRO TERTIÂ demùm partis expositione, hoc ponitur lemma: *Discrimen inter fruitionem & usum capimus penès relativam, & absolutâ dilectionem.* Cuius probatio solùm innititur terminorum descriptioni, ut habetur ex litterâ, in quâ dicitur, *frui esse amore inhaerere alicui rei propter seipsam; & uti esse amore inhaerere rei, non ultimò propter seipsam, sed in quantum ordinata est ad illam, quâ fruendum est; sed amore inhaerere rei propter seipsam, & amore inhaerere rei non propter seipsam, sed gratiâ, & sine alterius, reverà est distinguere usum à fruitione penès absolutam, & relativam dilectionem*: ergo inter usum, & fruitionem nullum aliud discrimen deprehendimus, nisi penès esse dilectionem absolutam, & relativam.

25. Præmissis iam inter fruitionem & usum dissidio, statim tria excitat dubia Magister, quorum primum est: *An hominibus sit fruendum?* Et respondet Magister in litterâ, quòd secundum Augustinum hominibus est utendum, non fruendum. Pater; quia homines non sunt propter se diligendi; sic enim soli Deo aptatur amor, qui propter se, & nullum alium finem diligitur, ut in secundâ litteræ textus parte expendimus; sed quod non diligitur propter se, fruitionis obiectum non est: ergo cum hominibus propter se non congruat dilectio, nec illis erit fruendum.

26. Modò accedit Divi Augustini gravissimum iudicium, ex integro dubij solutionem exambiens lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 22. Itaque magna questio est, *utrum frui se debeant homines, an uti, an utrumque? Sed queritur, utrum propter se homo ab homine diligendus sit, an propter aliud? Si enim propter se, fruimur eo; si propter aliud, utimur eo. Videtur autem mihi propter aliud diligendus.* Hactenus Augustinus: ergo hominibus est utendum, non fruendum.

27. Sed dices contrà ex Divo Paulo ad Philemonem: *Itaque frater, ego te fruar in Domino:* ergo hominibus non solum utendum, verum & fruendum erit.

28. Respondet Magister iuxta Augustini sensum negando consequentiam; nam sacra pagina non dicit absolute, *Ego fruar te*, sed addit, *in Domino.* Undè homine sic in Deo frui, potius est Deo frui, quam homine. Non enim dici potest, homo fruitur homine, sed benè Deo fruitur in homine, ità ut verat hunc sensum: *Ego fruar Domino in te.*

29. Instabis: sacra pagina absolute loquitur de hominibus tanquàm de proprio fruitionis obiecto: ergo. Antecedens deducitur expresse ex cap. 7. Eccles. *In die bona fructuere bonis.* Et cap. 28. Deuteronomij: *Filios generabis, & filias, & non frueris eis.* Ex quo inferitur, quòd si non peccarent, fruerentur eis: ergo absolute, & absque addito vilo loquitur facer textus de hominibus tanquàm de proprio, & formali fruitionis obiecto.

30. Respondetur cum Seraphico Doctore negando antecedens unà cum probationis consequentia; quia sacer textus in his, alijsque similibus locis loquitur de fruitione latà & impropria, non verò de strictà & propria, quanquàm absolute, & absque addito vilo loquatur, eò quòd nullum ens extra Deum sit amabile propter se utimò, nec potens beare animam ut suprà expendimus, & infra numero 39. dicemus, quod necessariò exigitur ad formale obiecti fruibilis constitutum.

31. SECVNDVM dubium sic proponitur in litterà: *An Deus utatur nobis, an fruatur?* Et respondet Magister, quòd Deus non fruatur nobis, sed utitur, tametsi aliter hominibus utatur, quam nos rebus utimur. Rationem subdit: Deus & nos utimur rebus; sed nos illis utimur propter nostrum commodum; Deus autem nobis utitur, non ad suam, sed ad nostram utilitatem: ergo quanvis Deus utatur nobis, non quemadmodum nos utimur rebus.

32. Quòd autem Deus non fruatur hominibus, pulchrè hanc formà evincit Magister: unum frui alio, est unum indigere illo; sed Deo nullà re creatà opus est: ergo Deus hominibus non fruitur. Minor non solum

ex ipsis terminis constat, quia alias iam Deus non foret, si alio à se distincto indigeret; verum ex Psal. 15. expressè habetur: *Deus meus est tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Maior probatur: obiectum fruibile ita est amabile propter se, ut vitimò, & necessariò quietet, & expleat appetitum fruētis; sed obiectum fruibile vitimò, & necessariò ex-
plere appetitum fruētis, est ipsum fruens indigere illo ad suā æternā, foelicitatis assequutionem: ergo vnum frui alio, est vnum indigere illo; sed Deus nullo bono creato indiget: ergo nullo bono creato, siue hominibus fruatur.

33. Ex dictis duo rectè infert Magister. Primum, Deum uti nobis, quod brevi hoc comprobatur discursu: Deus non fruatur nobis: ergo utitur nobis. Consequentia probatur: si Deus non fruaretur, nec vteretur nobis, nulla mediteretur causa ad ipsius erga homines amorem dignoscendum; sed Deus diligit homines: ergo dum negamus, Deum hominibus frui, reverà affirmamus illis uti; alioquin omnis præcluderetur via ad amorem Dei erga homines vestigandum.

34. Secundum à Magistro deductum erat, quod rerum omnium, quæ modò in distinctione sub examine veniūt, aliæ sunt, quibus est fruendum, ut Deus; aliæ quibus utendum, ut mundus, & demum aliæ quædam, quæ fruuntur, & utuntur, ut homo, & Angelus. Fruimur Deo, quia est finis ultimus beans animam: Utimur rebus, aut mundo, quia sunt media ad finem ultimum assequendum. Tandem fruuntur, & utuntur aliæ, quia creaturæ rationales fruuntur Deo, & rebus utuntur.

35. Sed argues contra præcipuam dubij resolutionem: Deus non fruatur hominibus: ergo nec fruatur seipso. Consequentia probatur: ideo non fruatur hominibus, ex Magistro in litterâ, quia ubi fruitio, ibi inhaerentia, & indigentia; sed Deus est expers omnigenæ inhaerentiæ, & dependentiæ: ergo ex quo Deus hominibus non fruatur, nec seipso fruatur, quod penitus repugnat.

36. Respondeo cum Magistro negando consequentiam, & causalem probationis. Fruitio enim ex suo generali conceptu dicit amoris vinculum, siue unionem fruibilis cum fruente: Cum ergò contingat aliquid uniri sibi, & alteri, convenit non tantum frui alio, sed etiam seipso. Vbi autem est unio ad alterum, ibi est dependentia, & inhaerentia; ubi verò ad seipsum, si illud est summum bonum, non est inhaerentia, & dependentia, imò omnimoda independentia; secus si ipsum bonum sit creatum, & deficiens, ut creatura. Unde solus Deus seipso perfecte fruatur: nihil verò aliud ab ipso potest perfecte seipso frui, eò quod nihil aliud sit vitimò propter se amabile vtrâ Deum: ergo estò Deus hominibus non fruatur, non exinde inferatur, seipso non frui.

37. TERTIVM & vltimum dubium est: *An virtutibus sit fruendum?* Respondet Magister in litterâ negativè. Quod eisdem probatur rationibus, ac dubium antecedens, ex eo quod virtutes non perquirantur propter se, sed propter beatitudinem, & Deum. Quod ergo propter se non indagatur, sed ob aliud, profectò illi ratio obiecti fruibilis non congruit: ergo virtutibus minimè erit fruendum.

38. Sed dices cum alijs oppositum in litterâ statuentibus, sicut enixè autoritate Divi Ambrosij *cap. 5. ad Gal. dicentis: Fructus autem Spiritus est Charitas, gaudium, pax, &c.* Sed virtutes sive fructus propter se appetendi sunt: igitur & propter se amandi; sed quod appetitur, & amatur propter se, est fruitionis obiectum: ergo virtutibus erit fruendum.

39. Respondet Magister, quod licet virtutes propter se & appetendæ, & amandæ sint, quia valdè suos possessores delectant, in eosque gaudium spirituale ingerunt, nihilominus non vltimò amandæ, & appetendæ sunt, sed propter solam beatitudinem, cum in ipsis non sit immorandum, fruendo illis, sed vitrà gradiendum vsque ad vltimi finis assequutionem, in quo sistit vera fruitio, & possessio.

40. Huic tamen & alijs satisficit instantijs, duplicem distinguendo fruitionem; alteram strictam, & propriam, videlicet fruitionem boni propter se vltimò, quæ est totus huius distinctionis scopus; a teram latam, & impropriam, quippè fruitionem boni propter se, abstrahentem ab vltimo, & nò vltimo. Vnde virtutibus numquàm propriè & strictè est fruendum; nam licet valeant appeti, & amari propter se latè, & impropriè, sed nò propter se vltimò, eò quod omnes in Trinitatem fruendam tanquàm in vltimum finem referantur.

41. Sed contrà ex Seraphico Doctore: sicut se habet per se ad per accidens, ita propter se ad propter aliud; sed nihil quod convenit alicui per accidens, convenit per se: ergo nihil quod convenit alicui propter aliud, convenit propter se: ergo si virtutes sunt appetendæ, & amandæ propter aliud, non propter se.

42. Respondeo negando instantiæ assumptum, cuius solutio reverà pendet ex terminorum captu, usu, & applicatione. Virtutes enim, ex Magistro in litterâ, amantur propter se, & propter aliud absque contradictione vllâ. Amantur propter se, quia possessores suos recreant, ipsisque gaudium spirituale afferunt, eò quod propriâ polleant bonitate. Amantur propter aliud, quia non vltimò propter se amantur, neque in ipsis est immorandum, fruendo illis, sed vitrà progrediendum vsque ad vltimum finem; sicque nulla apparet contradictio in eò quod virtutes amantur propter se, & propter aliud, sive per se, & per accidens, vt Iustanti patebit.

43. Tandem Magister recapitulat ea, quæ dicta sunt, ostendens secundum quem ordinem de eis sit agendum. Prius enim de rebus, quam de signis esse pertractandum constat; & inter res fruibiles, & vitibiles, prius de rebus fruibilibus, ut in hoc Primo libro; postea de vitibilibus, ut in Secundo; deinde de vitibilibus ordinatis ad fruibilia, ut in Tertio; & demum de signis, ut in Quarto disputat. Et hæc de tertiâ, & ultimâ parte huius distinctionis dicta sint satis.

QVÆSTIONES.

44. QVÆST. 1. An notitia sacræ Scripturæ sive Theologiæ sit utilis, & necessaria ad salutem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 1. art. 1. Bannez 2. 2. q. 1. art. 3. dub. 4. Canus de locis, cap. 1. & 2. Medina lib. 7. de Rect. in Deum fid. Gravina in Cathol. Præscrip. lib. 1. præscrip. 5. Conectus tom. 1. disp. 1. præm. art. 10. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 1. cap. 1. specul. 1. Labat tom. 1. tract. 1. de Deo Vno disp. 1. præm. Biescas tom. 1. q. 1. dub. 2. Ioannes de Neapoli q. 17. punct. 1. & 2. p. 142. Ildeph. Michael tom. 1. q. 1. art. 1.

45. Ex Subtili Scholâ Scotus quæst. 2. prolog. pag. 40. Hernandez in 1. q. prolog. sect. 3. pag. 4. Poncius tom. 1. in comment. quæst. 2. prolog. pag. 34. Smising. tom. 1. de Deo vno, quæst. 4. præm. num. 170. Faber tom. 1. quæst. 1. prolog. cap. 4. p. 11. Nisè q. 2. præm. p. 2. Vulpe tom. 1. disp. 2. art. 1. p. 6. Sola tom. 1. q. 2. prolog. art. 1. Giner in 1. q. 2. prolog. art. 1. p. 8. Castro contra heres. vers. Sacra scrip. Herinx tom. 1. disp. 1. q. 1. p. 7. Carrière in Digest. tom. 2. tract. de Script. q. 12. pag. 681. Haye in Bibl. Maxim. tom. 1. sect. 27. cap. 1.

46. Ex Eximiâ Scholâ Suarez lib. 1. Defens. Fid. cap. 10. Bella minus lib. 4. de Verb. Dei, cap. 4. & lib. 3. cap. 1. 2. & 3. Fasolius tom. 1. q. 1. art. 1. dub. 1. Quiròs de Deo, disp. 2. sect. 2. & 3. Maurus tract. 1. præm. q. 2. 3. & seqq. Carleton tom. 1. disp. 1. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. q. 2. prolog. Alens. 1. p. q. 1. memb. 4. Fulienfis Idea Theolog. præm. resol. 1. Gaudent. tom. 1. tract. 1. disp. 1. q. 1. Blasco to. 1. dist. 71. q. 2. & dist. 74. q. 3.

47. QVÆST. 2. An Sacramenta veteris legis causabant gratiam ex opere operato? Ex Angelicâ Scholâ D. Thom. in 4. dist. 1. q. 1. art. 1. & q. 2. art. 4. M. à Sancto Thomâ de Sacram. disp. 24. q. 42. art. 6. dub. unic. Arauxo q. 61. art. 4. dub. 2. Cabrera q. 70. art. 4. a. n. 4. Canus in Relect. Sacram. 4. p. conclus. 8. Nuño 3. p. q. 70. art. 4. dub. 2. Sotus in 4. dist. 2. q. 1. art. 4. Martinez Prado de Sacram. q. 62. dub. 7. §. 1. Conectus tom. 5. disp. 2. de Sacram. art. 1. 2. & 3. & disp. 5. art. 2.

48. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 1. q. 6. Mastrius tom. 4. disp. 1. q. 2. art. 1. 2. & 3. Delgadillo de Sacram. cap. 4. dub. 11. & disp. 2. q. 2. &

3. & p. 48. Iribarne in 4. disp. 3. sect. 2. pag. 53. Aquila in 3. dist. 1. q. 5. & 6. Berulle tom. 1. dist. 1. q. 4. Boyvin tom. 4. cap. ult. q. 5. Nijse tract. 6. p. 1. q. 2. Rada tom. 4. contro. 2. art. 2. Pitygian in 4. tom. 1. dist. 1. q. 7. art. 1. & segg. Durand tom. 4. de Sacram. disp. 2. q. 2. Herinx tom. 4. tract. de Sacram. disp. 1. q. 3. & 4. Macedus lib. 4. de Clar. p. 1. cap. 4. Poncius in curs. Theolog. disp. 4. de Sacram. q. 2. Brancatus de Laurazâ in 4. tom. 1. disp. 5. pag. 182.

49. Ex Eximiâ Scholâ Suarez 3. p. q. 61 disp. 5. sect. 1. & 2. & disp. 10. sect. 3. Beccan. de Sacram. cap. 3. q. 10. & 11. Arriaga de Sacram. disp. 9. sect. 3. & disp. 10. sect. 4. Dicastillo tract. 1. disp. 2. dub. 13. Lugo de Sacram. disp. 5. n. 4. pag. 86. Amicus tom. 7. disp. 4. sect. 1. Rhodès de Sacram. disp. 1. q. 3. sect. 2. §. 3. Carleton tom. 2. disp. 66. sect. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 4. dist. 1. art. 1. q. 5. & art. 2. q. 3. à pag. 11. Bonacina de Sacram. disp. 1. q. 4. punct. 1. Calpensius tract. 2. disp. 2. sect. 1. Aversa de Sacram. q. 62. sect. 5. Leander a Ss. Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 3. q. 9. & 10. Gaudent. tom. 7. tract. 1. disp. 4. sect. 3.

50. QVÆST. 3. An detur in divinis amor strictus, & specialis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 31. art. 3. & lib. 1. contra Gent. cap. 90. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 57. Lumbier de Volunt. q. 8. art. 4. §. 1. Cursus Carmelit. tract. 4. disp. 4. dub. 2. §. 3. Ferre tom. 2. tract. 10. de Volunt. q. 1. §. 1.

51. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 36. q. unic. & q. 3. de Rerum princ. art. 3. Hernandez in 1. tract. 5. de Vol. disp. 2. sect. 3. Perez Lopez in 1. dist. 4. q. 2. Felix de Volunt. cap. 2. diff. 2. Durand tom. 1. tract. de Vol. disp. 6. q. 1. Frassen in 1. tract. 2. disp. 2. art. 1. q. 4. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Seraph. q. 3. art. 1. pag. 245.

52. Ex Eximiâ Scholâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 6. n. 7. Arriaga de Vol. disp. 25. sect. 4. subject. 2. Amicus tom. 1. disp. 14. sect. 6. Montoya de Vol. disp. 52. sect. 1. Oviedo de Beat. contro. 4. punct. 3. Quirès de Deo disp. 68. sect. 2. Ribadê. de Vol. disp. 10. & 11. à cap. 1. Herrera de Vol. q. 12. sect. 4. Aldrete de Vol. disp. 6. sect. 1. & 2. Borruil de Vol. disp. 4. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 26. sect. 3. & 4. Thyrtus tom. 1. disp. 25. sect. 1. Ex alijs D. Bonavent. in 1. dist. 1. art. 3. q. 2. & dist. 10. q. 2. & in 3. dist. 32. q. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo uno, disp. 17. q. 1.

53. QVÆST. 4. An beatitudo nostra consistat in intellectu, an voluntate? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 1. q. 1. art. 1. & in 4. dist. 4. q. 1. art. 2. q. 1. & 1. 2. q. 3. art. 4. & 1. p. q. 26. art. 2. Godøy tom. 1. tract. de Beat. disp. 5. pag. 55. Gonetius tom. 3. de Beat. disp. 3. art. 2. Embun tract. 1. de Beat. dist. 2. q. 2. art. 3. & 4. Ferre tract. 2. de Beat. q. 2.

§.9. Carrasco p.4. de Beat. dub.2. resol.2. & 3. Ioan. de Neapoli q. 24. punct.1. & 2.

54. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist.49. quest.4. Mastrius tom.1. disp.6. q.12. art.1. & 2. Perez Lopez in 1. dist.7. quest.4. art.1. & 2. Felix de Beat. cap.2. diff.7. Merinerus de Beat. disput.2. q.6. Durand tom.2. de Beat. disp.3. quest.2. Herinx tom.1. disp.2. q.4. Vulpes 10.2. p.2. disp.54. art.7. Cordova in quest. Theolog. lib.1. q.42. Rada tom.4. contror.12. art.4. Sannig. tom.2. tract.9. dist.1. q.2. Angles in 2. p.2. diff.3. Berulle tom.12. disp.3. q.7. Hiquæus in 4. dist.49. Poncius in Curs. Theolog. disp.19. de Beat. quest.2.

55. Ex Scholâ Eximiâ Suarez de Beat. disp.7. sect.1. Ovied. de Beat. contror.2. punct.7. Beccan. de Beat. cap.1. quest.3. num.4. Gaspar Hurtad. disp.2. diff.10. Arriaga tom.2. tract.2. disp.49. sect.7. & 8. Amicus de ult. fin. disp.2. sect.6. Carleton tom.1. disp.83. sect.4. Maurus tract.1. de Beat. q.5. Aranda lib.1. de Beat. disp.2. sect.3. Ex alijs Bonav. in 4. dist.49. art.1. quest.3. & 4. Caspensi. de Vis. disput.3. sect.7. Gaudent. tom.4. disp.2. sect.6. Boverius tract.1. demonstr.3. artic.4. Morissan. de Beat. disp.4. dub.4. Morand tract.1. de ult. fin. quest.8. Blasco tom.1. dist.99. q.2. art.3.

56. QVÆST. 5. An beatitudo nostra formalis consistat in visione, an in amore? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 4. dist.49. quest.1. art.3. Godoy tom.1. de Beat. disput.5. à p.65. Gonetius tom.3. de Beat. disp.3. art.2. Embun tract.1. de Beat. dist.2. q.2. art.3. & 4. Carrasco p.4. de Beat. dub.2. resol.2. & 3. Contenson tom.3. dissert.3. cap.1. specul.1. Ferre tract.2. de Beat. q.2. §.17. Labat. tom.3. tract.1. disp.2. dub.2.

57. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist.49. q.5. Perez Lopez in 1. dist.7. q.4. art.3. & subart. unic. pag.377. Mastrius vt supra. Felix de Beat. cap.2. diff.8. Merinerus de Beat. disput.2. q.7. Carrière in Digest. tract. de Vit. Beat. q.18. Cordova vt supra Rada tom.4. contror.12. art.5. Sannig. tom.2. tract.9. dist.1. q.2. Vulpes tom.2. p.2. disp.54. art. ult. Angles in 2. p.2. diff.4. Berulle, Poncius, & alij vt supra.

58. Ex Scholâ Eximiâ Suarez de Beat. disp.7. sect.1. Beccan. p.2. tract.1. cap.1. q.4. Maurus tract.1. de Beat. q.5. Rhodès de Beat. disp.1. q.2. sect.3. Amicus, Ovied. Arriaga, Hurtad. Aranda, Carleton vt supra. Ex alijs D. Bonavent. in 4. dist.49. art.1. q.3. 4. & 5. & Authores relati pro questione antecedenti.

59. QVÆST. 6. An amor viæ & patriæ distinguatur specie? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1.2. q.67. art.6. Gonetius tom.3. tract.2.

de *Aëtib. hum. disp. 7. art. vnic. §. 2. Ferre tract. 4. de Charit. q. 8. §. 3.*

60. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. *dist. 26. q. vnic. Brancat. tom. 4. disp. 6. de Charit. art. 8. Castillo de Velasco tom. 2. tract. de Charit. disp. 2. quest. 4. Felix de Beat. cap. 2. diff. 8. Pichon de Charit. disp. 1. cap. 2. sect. 4. Aquila in 3. dist. 31. quest. 1. Herinx tom. 3. de Charit. disp. 11. q. 3.*

61. Ex Scholâ Eximiâ Suarez tom. 1. 3. p. *disp. 39. sect. 2. Amicus de Charit. disp. 26. sect. 4. Cardin. de Lugo de Incarnat. disp. 14. sect. 1. Beccan. cap. 22. q. 5. Gaspar Hurtad. disp. 1. diff. 2. Ovied. de Charitate, controuv. 1. punct. 4. Carleton tom. 2. disput. 35. sect. 4. Aranda lib. 1. de Beat. disp. 2. sect. 3. §. 3. p. 26.*

62. QVÆST. 7. An amor beatificus sit liber, aut necessarius? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. *q. 10. art. 1. & 2. & q. 22. de Verit. art. 6. Godoy tom. 1. de Beat. disp. 6. a pag. 78. Gonetius tom. 3. de Beat. disp. 4. art. 1. pag. 60. Gregorius Martinez de Beat. art. 1. dub. ult. Con-tenfon tom. 3. dissert. 3. cap. 1. specul. 1. Ferre tract. 2. de Beat. q. 3. §. 1.*

63. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. *dist. 49. quest. 6. & 10. & Col-lat. 15. Felix de Beat. cap. 4. diff. 1. Iribarne de Aëtib. hum. disp. 4. sect. 5. Briceñus tom. 2. controuv. 11. dist. 3. art. 4. Durand tom. 2. tract. de Beat. disp. 4. quest. 1. Sannig. tom. 2. tract. 9. dist. 1. quest. 3. Angles in 4. p. 2. dub. 1. art. 3. diff. 4. Mastrius in 1. disp. 6. num. 277. & disp. 7. de Anim. num. 145.*

64. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. *disp. 3. de Charit. sect. 3. & disp. 9. Metaph. sect. 8. & tract. de Beat. disp. 9. sect. 1. Amicus de ult. fin. disp. 2. sect. 10. Beccan. p. 2. tract. 1. cap. 1. quest. 8. Arriaga de Beat. disput. 52. sect. 3. Rhodès de Beat. disp. 1. quest. 3. sect. 2. Ex alijs D. Bonavent. in 2. dist. 25. p. 2. q. 2. & 3. Gaudent. tom. 4. disp. 2. q. 11. Morand. tract. 1. de ult. fin. q. 8. n. 38. & 42.*

65. QVÆST. 8. An peccans lethalitèr fruatur seipso tanquàm vltimo fine? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. *quest. 1. art. 5. & q. 24. art. 10. ad 2. Gonetius tom. 3. tract. 5. de Peccat. disp. 9. art. 2. Embun tract. 1. de Beat. disp. 1. q. 2. art. 4. Ferre tract. 1. de Beat. quest. 5. §. 6. & 8.*

66. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist. 1. quest. 5. Mastrius disput. 6. q. 6. art. 1. Felix de Beat. cap. 1. diff. 7. Sola tom. 1. dist. 1. q. 1. artic. 3. diff. 19. Merinerus de Beat. disp. 1. q. 3. Durand tom. 2. tract. de Peccat. disp. 9. q. 2. Angles in 4. dub. 2. diff. 7.*

67. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. 2. *tract. 5. disp. 2. sect. 1. Arriaga tract. de Beat. disp. 46. sect. 6. Amicus disp. 23. sect. 2. Oviedus de Beat. controuv. 1. punct. 4. Rhodès de Beat. disp. 1. q. 1. sect. 2. §. 3. Aranda lib. 1. de Beat. disp. 1. sect. 1. §. 4.*

68. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 24. art. 1. q. 2. ad 6. Pasqualig. de Beat. disp. 26. sect. 4. Gaudent. tom. 4. disp. 2. q. 14. Morandus tract. 1. de vlt. fin. q. 4. Blasco tom. 1. dist. 98. q. 3. art. 1.

69. QVÆST. 9. An creatura possit operari propter duos fines vltimos & adæquatos? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 1. art. 5. Gonetius tom. 3. de Beat. disp. 1. art. 6. Salimanticenses de Beat. disp. 4. dub. 1. & 3. Embun tract. 1. de Beat. dist. 1. q. 2. art. 7. Ferre tract. 1. de vlt. fin. q. 5. §. 2. Contenson tom. 3. dissert. 2. cap. 1. specul. 2. Carrasco p. 4. de Beat. dub. 3. resol. 1. & seqq.

70. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 3. §. In istâ quæstione, num. 2. Vulpes tom. 2. p. 2. disp. 53. art. 8. Felix de Beat. cap. 1. d. ff. 6. Sosa tom. 1. dist. 1. q. 1. art. 3. d. ff. 10. Merinerus de Beat. disp. 1. quæst. 2. Durand tom. 2. tract. de Beat. disp. 1. q. 5. Herinx tom. 2. tract. de Beat. disp. 1. q. 5. Herrera de Bonit. & Malit. disp. 28. q. 12. Niise tractat. 2. p. 2. q. 8. Angles in 2. dist. 38. q. 2.

71. Ex Scholâ Eximiâ Suarez in 1. 2. disp. 3. sect. 3. Arriaga de Beat. disp. 46. sect. 6. subsect. 3. Oviedus de Beat. controuv. 1. punct. 3. Gaspar Hurtad. disp. 1. diff. 8. Rhodès de Beat. disp. 1. q. 1. sect. 2. Aranda de Beat. lib. 1. disp. 1. §. 1. & 3. Ex alijs D. Bonav. in 2. dist. 38. quæst. 3. & 4. Caspensi. disp. 1. sect. 9. Pasqualig. disp. 11. sect. 6. Morand. tract. 1. de fin. vlt. q. 4. Gaudent. tom. 4. de Actib. hum. disp. 1. quæst. 13. Blasco tom. 1. dist. 98. q. 4.

72. QVÆST. 10. An possimus frui essentiâ divinâ, quin fruamur personis, aut vnâ personâ sine aliâ: Vel cognoscere essentiam divinam non cognitis personis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 2. art. 8. ad 3. Godoy in 1. p. tom. 1. disp. 19. à pag. 502. & tom. 1. de Beat. disp. 2. à pag. 111. Gonetius tom. 1. tract. 2. disp. 5. art. 2. & tom. 3. de Beat. disp. 2. art. 2. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 4. dub. 8. Biescas tom. 2. q. 12. artic. 8. dub. 3. & 4. Lumbier de Vis. q. 13. art. 3. Lezana tract. 3. disp. 3. q. 2. Ferre tom. 1. tract. de Vis. q. 10. §. 3. Carrasco 1. p. de Vis. dub. 4. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 6. cap. 2. specul. 3.

73. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 1. q. 2. Mastrius tom. 1. disp. 6. q. 8. art. 1. & 2. Macedus in 1. collat. 3. diff. 3. sect. 1. Vulpes tom. 1. disp. 25. art. 1. Baron tom. 4. tract. de Vis. Apolog. vlt. act. 1. & 2. Rada tom. 1. controuv. 6. art. 1. Briceñus tom. 1. controuv. 9. artic. 2. Felix de Vis. cap. 10. diff. 3. Sosa tom. 1. dist. 1. art. 2. Faber in 1. dist. 1. disp. 11. q. 2. cap. 1. & 2. Berulle tom. 12. disp. 4. q. 4. Durand tom. 1. disp. 5. quæst. 1. Boyvin tom. 1. cap. 2. disp. 6. q. 12. Giner in 1. dist. 1. q. 1. art. 3. 4. & 5. Berming. tom. 1. q. 12. art. 25. & 26.

74. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 2. de Attrib. cap. 23. Quiròs de Deo, disp. 31. sect. 1. & seqq.* Amicus de *ult. fin. disp. 2. sect. 7. & tom. 1. disp. 9. sect. 18.* Arriaga de *Beat. disp. 50. sect. 1.* Beccan. *1. p. cap. 9. q. 12.* Borull de *Attrib. disp. 16. sect. 2.* Aldòs in *Select. disp. 5. cap. 1. §. 5. & 6.* Maurus *tract. 3. de Vis. q. 37.* Carleton *tom. 1. disp. 19. sect. 1. & 3.* Aldrete *tom. 1. tract. de Vis. disp. 5. sect. 1.* Avendaño *tom. 1. sect. 4. problem. 14. §. 1.* Ex alijs D. Bonaventura in *3. dist. 14. q. 2.* Gaudent, *tom. 1. de Deo vno, disp. 11. q. 19. 20. & 21.* Calpens. de *Vis. disp. 5. sect. 2.* Morand. *tract. 2. q. 15.* Blasco *tom. 1. dist. 99. q. 3. art. 1. & seqq.*

DE MYSTERIO TRINITATIS, ET VNITATIS.

DISTINCTIONIS SECVNDÆ

Synopsis.

*Splendida personis tribus est essentia simplex,
Hoc instrumentum monstrat utrumque tibi.*

Sic incipit: *Hoc quoque verà, ac pià fide, &c.*

Sic terminat: *Ostendamus.*

1. **C**ONNECTITVR hæc secunda distinctio cum primâ. In antecedenti distinctione Magister inquit, de quâ materiâ agendum sit in hoc primo Sententiarum libro, an de signis, an de rebus, an primò de re fruibili, an de utibili. Sed in præsentî distinctione, iam ordine sancito, aggreditur de rebus fruibilibus pertractare: ergo rectè connectitur hæc distinctio cum antecedenti.

2. Consequentia probatur: dùm quis de scientiâ, aut arte aliquâ prudenter & ordinatè differere intendit, prius designat disputationis materiâ; sed Magister in primâ distinctione, dùm inquit, de quâ materiâ agendum sit in primo Sententiarum libro, statuit, incipiendum esse à rebus fruibilibus, tanquàm à materiâ designatâ ab illo: ergo in hac secunda distinctione agere de re fruibili, quippè de Trinitate increata divinarum personarum, reverâ inter utranque distinctionem erit rectam servare methodum.

3. Sed quia apud Scholas, præsertimque Hispanicas, in Magistri di-

stin-

distinctionum explanatione, earum vicissim connexionem cum antecedenti, & consequenti ostendere, iam mos invaluit, idcirco hanc emulandam aggredimur methodum. Verum, nè semel apposita instauremus, solum cum antecedenti vniuscuiusque distinctionis connexionem probabimus, vt hæc pro subsequæ distinctionis connexionem postea inferuat. Si ergo connexionem secundæ distinctionis cum tertiâ v.g. quis suadere tentaret, sanè nihil aliud, quàm connexionem tertiæ cum secundâ distinctione, tanquàm cum antecedenti demonstraret: ergo in litteræ Magistri expositionis progressu, non opus est, cum distinctione sequenti connexionem comprobare.

4. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In primâ Magister ostendit modum dignoscendi Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate. In secundâ verò statuit, nullum Catholicum debere de hoc dubitare Mysterio. In tertiâ demùm parte, argumentis novî, & veteris testamenti, unitatem essentia divinæ, & personarum Trinitatem suadet.

5. PRO PRIMÆ igitur partis huius distinctionis declaratione, hoc proponitur theorema: *Necesse est quemlibet Catholicum solâ, ac piâ fide æternam Trinitatem in summâ unitate affirmare.* Quod sic ostenditur: dùm aliquid sine fide sciri, aut investigari non valet, hoc oportet quemlibet Catholicum solâ ac piâ fide tenere; sed æternam Trinitatem in summâ unitate nullus sine fide scire, aut investigare valet: ergo æternam Trinitatem in summâ unitate oportet quemlibet Catholicum solâ ac piâ fide tueri.

6. Maior tamen probatione non egeat, eò quòd expressis verbis eam Magister in primo huius distinctionis capite adducat, nihilominus ex opposito confirmatur: quod sine fide intelligi, aut explorari potest, hoc utique solâ naturali ratione affirmari valet: ergo quod sine fide sciri, aut investigari non potest, hoc oportet quemlibet Catholicum solâ ac piâ fide tenere; sed Trinitatis Mysterium sine fide intelligi, aut scrutari non potest; quia ratio naturalis non suppetit ob eminentiam, & supernaturalitatem obiecti: ergo.

7. Minorem similiter ostendit Magister ibidem testimonio Divi Augustini lib. 1. de Trinitate, cap. 2. dicentis: *Quòd Trinitas unus Deus & solus & verus, & quàm rectè Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, vnus eiusdemque substantiæ, vel essentiæ dicitur, creditur, & intelligitur:* Ergo necesse est quemlibet Catholicum solâ ac piâ fide æternam Trinitatem in summâ unitate affirmare.

8. Assumptum poterat firmari omnibus rationibus, quibus passim

Doctores possibilitatem arcani Trinitatis Myſterij lumine naturali indemonſtrabilem fore, probare tentant. Illas modò miſſas facimus, quia adhuc tyronibus in Theologicis diſciplinis, obiterque legentibus ſatis parent.

9. Sed oppones: non oportet Catholicum verè affirmare quod naturali rationi contrariatur; ſed æternam Trinitatem in ſummâ vnitatem affirmare, naturali rationi contrariatur: ergo neceſſe non eſt quemlibet Catholicum ſolâ ac piâ fide Trinitatem in vnitatem affirmare. Minor probatur: ſumma vnitas, & pluralitas lumine naturæ non cohærent; ſicut nec ſumma ſimplicitas, & compositio compatiuntur ſimul; ſed quod naturali rationi non congruit, verè ipſi contrariatur: ergo Trinitatem in ſummâ vnitatem affirmare, rationi naturali contrariatur: ergo non oportet quemlibet Catholicum ſolâ ac piâ fide Trinitatem in vnitatem affirmare.

10. Reſpondetur ex Divo Bonaventura hîc negando minorem. Ad probationem nego iterum minorem, & conſequentiam. Non enim eſt contra, ſed ſupra rationem naturalem, quod ſumma vnitas, & Trinitas ſimul cohæreant; ideoque cognoscibilitas huius Myſterij non contra, ſed ſupra naturalem captum ſerè ab omnibus Theologis commendatur. Sicque æternam Trinitatem in ſummâ vnitatem affirmare, naturali luminî non repugnat. Inſuper adiungimus, ex Magiſtro, vt inſtantiæ via penitus præcludatur, Catholicum ſolum piâ fide, & non naturali diſcurſu Trinitatem in ſummâ vnitatem affirmare.

11. Inſtabis: affirmatio & negatio eiufdem de eodem ſecundum idem, ita claram evincit contradictionem, vt à nullo verè enuntiari valeat; ſed ſimul affirmare vnitatem, & pluralitatem in divinis, eſt affirmatio & negatio eiufdem de eodem ſecundum idem: ergo non oportet Catholicum æternam Trinitatem in ſummâ vnitatem affirmare. Minor probatur: vnitas eſt carentia multitudinis, ſicut multitudo vnitatis negatio; ſed forma, & negatio contradictoriè opponuntur: ergo ſimul affirmare vnitatem, & Trinitatem in divinis, eſt affirmatio & negatio eiufdem de eodem ſecundum idem; ac proinde aperta, & formalis contradictio, quæ à nullo enuntiari valet.

12. Reſpondetur ex ipſo Seraphico Doctore negando minorem. Et ad probationem maioris ſuppoſitum, nempe, vnitatem formaliter conſiſtere in multitudinis negatione; ſicut & multitudinem in vnitatis carentiâ, vt communiter habetur ex Metaphiſicis, ſuper quod modò immorari non licet. Caterum vnitas, & Trinitas in divinis nullam probant contradictionem, eò quod non ſit affirmatio & negatio eiufdem de eodem

dem secundum idem. Et quidem, cum sit unitas in essentia, & Trinitas in personis; ideoque affirmatio unitatis, & Trinitatis in divinis operata à Catholicis, immunis ab omni contradictione censetur. Et hæc pro primâ distinctionis parte sufficiant.

13. PRO SECUNDÆ verò partis textus clarâ explanatione, hæc ponitur cōclusio: *Nullus Catholicus de distinctione divinarum personarum ullatenus dubitare valet.* Probatur: in illo nullus Catholicus debet propter materiæ arduitatem dubitare, in quo videt omnes Doctores Catholicos unanimiter concordare; sed omnes Doctores Catholici piâ fide tenent, & unanimiter fatentur divinarum personarum distinctionem: igitur nullus Catholicus debet de divinarum personarum distinctione dubitare. Hic discursus proculdubio subsistit. Maiorem, & Minorem ponit Magister in secundo huius distinctionis capite: igitur conclusio tenet.

14. Sed dices: distinctio inter divinas personas oritur ex diverso earum procedendi modo; sed plures Catholici dubitant de diverso divinarum personarum procedendi modo: ergo ex Catholicis plures de divinarum personarum distinctione dubitare poterunt. Maior est evidens. Minor probatur: plerique ex Catholicis Doctoribus, utpotè Ochamus, Durandus, Perez Lopez, & alij sustinent, processiones divinas fore immediate per naturam divinam. Alij vero illas passim per intellectum, & voluntatem statuunt: ergo de diverso divinarum personarum procedendi modo, plures ex Catholicis hæsitant, necnon de illarum distinctione, quatenus in ipsarum processione omnino fundata.

15. Respondetur negando consequentiam. Nam etsi Catholici plures de diverso divinarum personarum procedendi modo hæsent, ut rectè probat instantia, tamen de existentia processionum divinarum personarum nullus ex Catholicis ambigit. Aliud enim est dubitare de modo procedendi, & aliud de processionibus ipsis dubitare. Primum satis receptum est inter Catholicos Doctores. Non secundum. Cum ergò non sit permixtum, de existentia processionum divinarum personarum dubitare; nec de earum distinctione in ipsis fundatâ licebit inter Catholicos hæsitare. Et hæc de secundâ distinctionis parte dicta sint satis.

16. PRO TERTIA tandem distinctionis parte, hæc statuitur thesis: *Indubitatum est quemlibet Catholicum pluralitatem divinarum personarum, & divinæ essentiæ unitatem auctoritatibus veteris, ac novæ legis posse comprobare.* Cuius firma ac catholica veritas ferè innumeris utriusque testamenti argumentis ostenditur, quæ in distinctionis literâ clarent. Quamobrem unum, aut aliud producere hic solum nostri munus

neris erit; quorum alia unitatem Dei, alia pluralitatem divinarum personarum testantur.

17. Probatur primò ex Genes. cap. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* In hoc quod dicit *faciamus*, pluraliter, ostenditur personarum pluralitas. Per hoc autem quod dicit *imaginem*, singulariter, demonstratur unitas essentiae. Et idcirco Pater Aeternus dixit (loquendo cum Filio & Spiritu Sancto) *faciamus ad nostram*, & non *facio ad meam*: Similiter *imaginem & similitudinem*, & non *imagines & similitudines*, ad hoc ut ostenderetur pluralitas personarum, & unitas essentiae divinae: ergo ex veteri testamento, personarum distinctio, & essentiae divinae unitas, à quolibet Catholico satis comprobari valent.

18. Iam accedit Divi Augustini irrefragabile testimonium lib. de fide ad Petrum, cap. 1. rem omnem exambiens: *Cum enim in singulari numero dicit, imaginem, ostendit unam naturam esse, ad cuius imaginem homo fieret. Cum verò dicit pluraliter, nostram, ostendit eundem Deum ad cuius imaginem homo fiebat, non esse personam. Si enim in illa una natura Patris, & Filij, & Spiritus Sancti una esset persona, non diceretur, ad imaginem nostram, sed ad imaginem meam: Nec dixisset, faciamus, sed faciam. Si verò in illis tribus personis tres essent intelligendae, vel credendae substantiae, non diceretur, ad imaginem nostram, sed ad imagines nostras. Una enim imago trium naturarum inaequalium esse non posset. Sed dum ad unam imaginem unius Dei homo factus dicitur, una sanctae Trinitatis essentialiter divinitas intimatur.*

19. Secundò, id ipsum pariformitèr comprobatur Magister auctoritatibus novae legis, quae assatim apparent in textu. Dicitur enim Matth. cap. ult. *Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Vbi Christus Dominus dixit, in nomine, & non in nominibus, ut ostenderet nobis unitatem essentiae divinae. Insuper dixit, *Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, ut demonstraret nobis distinctionem, & pluralitatem personarum: ergo.

20. Tertiò, in Epist. Canon. Ioannis haec veritas habetur: *Tres sunt, qui testimonium dant in Caelo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus: Et hi tres unum sunt.* Rursùm, Apostolus ad Galat. cap. 4. aperte Trinitatem distinguit, dicens: *Miser Deus Spiritum Filij sui in corda vestra.* Deum ex ipso ad Rom. 11. *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria:* ergo pluralitatem divinarum personarum, essentiaeque divinae unitatem, tum ex veteris, tum ex novae legis auctoritatibus quilibet Catholicus comprobare poterit.

21. Sed oppones ex Psalm. 85. *Tu es Deus solus.* Et ex illo, quod canit

anit Ecclesia: *Tu solus Sæctus, Tu solus Dominus, &c.* ergo ex ijs, alijsque sacrae paginae testimonijs videtur, quòd in divinis admitti debeat solitudo: ergo aequè sacra Scriptura suffragatur tam neganti, quàm affirmanti divinarum personarum pluralitatem.

22. Respondetur, quòd in his, & alijs similibus locis non negatur personarum pluralitas, sed Deorum multiplicitas, quemadmodum Idolatræ, plures esse essentialiter Deos affirmabant. Ideò enim innuit sacer textus: *Tu es Deus solus.* Ex quò apparet error Socratis constituentis vnum Deum principalem, & alios minùs principales, vt refert Seneca lib. de natural. quæst. Et hæc de tertriâ, & vltimâ parte huius distinctionis sufficiant.

QVÆSTIONES.

23. QVÆST. 1. An Mysterium SS. Trinitatis, seclusâ revelatione, sit naturaliter demonstrabile? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 3. q. 2. art. 4. & 1. p. q. 32. art. 1. Godøy in 1. p. tom. 3. disp. 83. Gonetus tom. 2. tract. 6. disp. 7. art. 1. Lumbier de Trinit. q. 2. art. 1. & 2. Contenson tom. 2. dissert. 3. cap. 1. specul. 2. & 3. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 9. §. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 7. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 10 q. 32. art. 1.

24. Ex Subtili Scholâ Scotus q. 1. prolog. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 8. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 1. sect. 1. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 1. q. 2. Poncius disp. 9. de Trinit. q. 2. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 48. art. vlt. Baron tom. 1. Act. 1. pag. 3. Carriere in Digest. tract. de Trinit. q. 1. Smiling de Deo Trino, disp. 1. q. 2. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 7. Félix de Trinit. cap. 2. diff. 1. Herrera in 1. disp. 7. q. 8. Marius tom. 1. disp. 1. q. 6. & disp. 4. q. 9. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 7. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 1. q. 2. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 1. q. 2. & 3. Herinx tom. 1. tract. de Trinit. disp. 1. q. 2.

25. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. de Trinit. cap. 11. Mart. Perez de Trinit. disp. 1. sect. 1. Borull de Trinit. disp. 1. sect. 1. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 1. sect. 1. & 2. Herrera de Trinit. q. 3. sect. 1. & 2. Carleton tom. 1. disp. 51. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 3. art. 1. quæst. 4. Candent. tom. 2. tract. de Trinit. disp. 1. sect. 1. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 1. sect. 1. Fulienfis Idea Theolog. lib. 2. cap. 3. resol. 2. Blasco tom. 2. dist. 121. q. 2. art. 2. §. 1.

26. QVÆST. 2. An suppositâ revelatione possit Mysterium Trinitatis ex principijs naturalibus demonstrari? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 3. q. 2. art. 4. & 1. p. q. 23. art. 1. Godøy in 1. part. tom. 3. d. sp. 83. Gonet vt supra. Ferre tract. 14. de Trinit. quæst. 9. §. 7.

Lumbier de Trinit. *quæst.* 2. *art.* 7. *Contentson vt supra.*

27. Ex Subtili Scholâ Scotus *q. 1. prolog.* à p. 17. Perez Lopez in 1. *dist.* 6. *q. 8.* Felix de Trinit. *cap.* 2. *diff.* 2. Fraffen in 1. *tract.* 3. *disp.* 1. *art.* 1. *q. 3.* Baron tom. 1. *Act.* 2. *pag.* 5. & *Act.* 4. p. 10. Smiling de Deo Trino, *disp.* 1. *q. 3.* Durand tom. 1. *tract.* de Trinit. *disp.* 7. *q. 2.* Merinerus, Boyvin, Sannig, Marius, Herrera, Hernandez, & alij vt *suprà.* Sola tom. 2. *diff.* 61.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. *cap.* 12. Arriaga de Trinit. *disp.* 43. *sect.* 4. Martinus Perez de Trinit. *disp.* 1. *sect.* 2. Borrull de Trinit. *disp.* 2. *sect.* 1. Herrera de Trinit. *q. 3.* *sect.* 3. Carleton tom. 1. *disp.* 51. *sect.* 2. Rhodès *disp.* 6. de Deo, *quæst.* 1. *sect.* 2. § 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 3. *art.* 1. *quæst.* 4. Gaudent. tom. 2. *tract.* de Trinit. *disp.* 1. *sect.* 2. Blasco tom. 2. *dist.* 121. *quæst.* 3. *art.* 1. & 2. Abelly, Fulienfis, & alij pro primâ quæstione adducti.

29. QVÆST. 3. An vnitas, & pluralitas in divinis rectè cohæreant? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. *dist.* 2. *art.* 4. & *dist.* 34. *quæst.* 1. *art.* 2. Goddoy in 1. p. tom. 3. *disp.* 82. à p. 276. Salmant. tom. 2. *tract.* 6. *disp.* 1. *dub.* 1. § 3. nu. 6. Gonetius tom. 2. *tract.* 6. *disp.* *proxim.* *art.* 2. & 3. & *disp.* 6. *art.* 1. Lumbier de Trinit. *quæst.* 8. nu. 520. *pag.* 155. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. *quæst.* 27. *art.* 2.

30. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 2. *quæst.* 4. & *Collat.* 23. *pag.* 393. Poncius in *Curs. Theolog.* *disp.* 9. de Trinit. *quæst.* 1. Baron tom. 1. *tract.* de Trinit. *cap.* 3. Herrera in 1. *disp.* 6. *quæst.* 1. Marius tom. 1. *disp.* 4. *quæst.* 1. Lychetus in 1. *disp.* 2. *quæst.* 4. Sola tom. 2. *dist.* 2. *quæst.* 7. *art.* 1. & 6. Durand de Trinit. tom. 1. *disp.* *proxim.* *quæst.* 1. & 2. Sannig tom. 1. *tract.* 3. *dist.* 1. *quæst.* 3.

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Trinit. *cap.* 1. & 2. Martinus Perez de Trinit. *disp.* 11. *sect.* 8. Maurus *tract.* 7. de Trinit. *quæst.* 97. Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 2. *art.* 1. *quæst.* 2. *pag.* 21. Petrus à Sancto Joseph Fulienfis *Idea Theolog.* lib. 2. *cap.* 2. *resol.* 3.

32. QVÆST. 4. An, & quomodo essentia divina, & relationes distinguantur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. *dist.* 33. *quæst.* 1. *art.* 1. & *quæst.* 8. de Potent. *art.* 2. & 1. *part.* *quæst.* 28. *art.* 2. Goddoy 1. *part.* tom. 3. *disp.* 75. Gonetius tom. 2. *tract.* 6. de Trinit. *disp.* 3. *art.* 3. Lumbier de Trinit. *quæst.* 8. *art.* 1. Labat tom. 2. *tract.* 2. *disp.* 2. *dub.* 2. Salmant. tom. 2. *disp.* 5. *quæst.* 28. *dub.* 2. Ioan. à Sancto Thomâ tom. 2. *quæst.* 28. *disp.* 13. *art.* 1. Contentson tom. 2. *differt.* 2. *cap.* 2. *specul.* 2. Ferre *tract.* 14. de Trinit. *quæst.* 4. § 8.

33. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 2. *quæst.* 7. & *dist.* 5. *quæst.* 2.

Perez Lopez in 1. dist. 2. quest. 4. art. 3. subart. 1. 2. & 3. Mastrius tom. 1. disp. 2. q. 2. art. 1. 2. & 3. Macedus in 1. Collat. 3. diff. 2. sect. 1. & seqq. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 7. Frassen in 1. disp. 2. de Attrib. art. 2. q. 2. Brancatus tom. 1. disp. 20. q. 5. Saxius in sua Catal. disp. 7. art. 3. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 59. art. 2. & 3. Rada tom. 1. Contror. 4. art. 1. Herrera in 1. disp. 8. q. 13. Merinerus tom. 1. disp. 2. q. 6. Felix de Trinit. cap. 3. diff. 4. Carriere in Digest. tract. de Trinit. q. 5. Smising tract. 3. disp. 2. quest. 1.

34. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Attrib. cap. 10. & lib. de Trinit. cap. 4. Amicus tom. 1. disp. 19. sect. 6. Beccan. tom. 1. cap. 1. q. 1. Aïds in Select. disp. 1. cap. 1. & seqq. Borrull de Trinit. disp. 12. sect. 4. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 98. Quirós de Deo, disp. 14. sect. 3. Carleton tom. 1. disp. 53. à sect. 1. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 33. art. 1. quest. 1. & 2. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 3. quest. 4. Abelly de Deo, cap. 2.

35. QVÆST. 5. An inter divinas personas verus, & realis ordo originis detur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 9. q. 2. art. 1. & dist. 12. q. 1. art. 1. & dist. 20. q. 1. art. 3. & 1. p. q. 42. art. 3. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 97. à num. 319. Salmant. tom. 2. q. 42. art. 3. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 60. Ferre de Trinit. quest. 19. §. 6. Et omnes hic Divi Thomæ Interpretes.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 1. q. 2. art. 2. & dist. 28. q. 3. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 9. Mastrius in 1. disp. 2. q. 3. art. 1. & 2. Brancat. tom. 2. de Deo, disp. 6. q. 12. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 8. Herrera in 1. disp. 9. q. 5. Rada tom. 1. Contror. 5. art. 1. Merinerus tom. 1. disp. 8. q. 3. Carriere in Digest. tract. de Trinit. q. 12. Felix de Trinit. cap. 9. diff. 3.

37. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 15. Amicus tom. 1. disp. 22. sect. 1. Beccan. tom. 1. cap. 8. q. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 8. sect. 4. & 5. & disp. 18. sect. 3. Carleton tom. 1. disp. 61. sect. 2. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 95. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 12. art. 1. q. 4. & dist. 20. q. 1. art. 2. Gaudent. tom. 2. tract. de Trinit. disp. 3. q. 4. & disp. 14. q. 4. Ægid. Lusitan. de Beat. lib. 5. q. 14. art. 4. §. 6. Morand. q. 37. Forestus fol. 604. Blasco tom. 2. dist. 122. quest. 5.

38. QVÆST. 6. An, & cûr processio Filij sit generatio; secûs Spiritûs Sancti processio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 13. q. 1. art. 3. & 1. p. q. 27. art. 4. Goddoy in 1. p. tom. 3. disp. 74. à p. 72. Gonetius tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 2. art. 4. Lumbier de Trinit. q. 7. art. 1. 2. & seqq. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 2. à §. 3. Carrasco 3. part.

de Trinit. dub. 1. resol. 1. & seqq. Contenson tom. 2. dissert. 2 cap. 1. specul. 2. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 1. dub. 5. Salmant. tom. 2. disp. 2. q. 27. dub. 4. art. 3. & 4. & disp. 3. dub. 3. & 4. Joan. à S. Thomâ tom. 2. q. 27. disp. 12. art. 6. & 7.

39. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 10. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 10. subsect. 1. & seqq. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 4. Mastrius in 1. tom. 1. disp. 7. q. 3. art. 1. Poncius in Comment. tom. 1. disp. 13. q. 1. Macedus in 1. Collat. 7. diff. 2. sect. 1. Lychetus in 1. dist. 13. q. 1. Merin. tom. 1. disp. 1. q. 4 Rada tom. 1. Controv. 14. art. 1. Carriere tract. de Trinit. q. 37. Smiling de Deo Trino, disp. 3. q. 2. Felix de Trinit. cap. 1. diff. 5. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 2. q. 4 In Nostro Athenæo sub Schol. Nominal. q. 1. dub. 3. pag. 341.

40. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 6. de Trinit. cap. 4. & lib. 11. cap. 5 Amicus tom. 1. disp. 18. sect. 7. Quiròs 1. p. tract. de Trinit. disp. 36. sect. 6. Anton. Perez 1. p. de Trinit. disp. 3. à cap. 6. Esparza tom. 1. lib. 1. q. 47. Ribadeneyra disp. 4. cap. 2. num. 22. Borrull de Trinit. disp. 17. sect. 3. Herrera de Trinit. q. 11. sect. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 1. sect. 7. Carleton tom. 1. disp. 65. à sect. 1. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 86. Avendaño tom. 2. sect. 17. problem. 8. §. 1. Rhodès disp. 6. q. 2. sect. 3. Ex alijs D. Bonav. in 1. dist. 13. art. 1. q. 3. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 2. sect. 3. Fulienfis Idea Theolog. lib. 2. cap. 1. resol. 4. & 5.

41. QVÆST. 7. An Myste. ium Trinitatis sit supra, aut contra rationem naturalem? Ex Angelicâ Scholâ Godøy 1. p. tom. 3. disp. 83. à pag. 317. nu. 6. Joan. à S. Thomâ tom. 2. q. 27. disp. 12. art. 3. Lumbier de Trinit. q. 1. art. 1. & 2. Ex Subtili Scholâ Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 8. pag. 310. In Nostro Athenæo q. 1. art. 5. pag. 31. Ex Scholâ Eximiâ Arriaga 1. p. q. 43. Borrull de Trinit. disp. 2. sect. 1. & seqq. Herrera de Trinit. q. 3. sect. 5. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 3. q. 4. Carleton tom. 1. disp. 51. sect. 1. num. 9. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 1. sect. 3. §. 1. Blasco tom. 1. dist. 69. q. 2. art. 1. & tom. 2. dist. 121. q. 2. art. 1. & 2.

42. QVÆST. 8. An Christus D. sit verus Filius Immaculatæ Virginis Mariæ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 3. dist. 4. q. 2. art. 1. Godøy 3. p. tom. 1. disp. 12. à §. 1. num. 3. pag. 484. Contenson tom. 6. dissert. 6. cap. 7. specul. 1. Bonacina de Incarn. disp. 1. q. 4. punct. 3. pag. 38. Labat tom. 5. tract. 1. disp. 2. dub. 5. §. 4.

43. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 4. q. 1. Perez Lopez in 3. dist. 2. q. 3. art. 2. Mastrius in 3. disp. 2. q. 6. art. 1. & 2. Lanterius de Incarn. disp. 7. pag. 280. Macedus in 3. Collat. 3. diff. 2. sect. 1. 2. & seqq. Delgadillo de Incarn. cap. 1. diff. 5. dub. 1. Frassen in 3. tract. 1. disp. 3. art.

art. 3. sect. 3. q. 3. Poncius in *Curs. Theolog. disp.* 38. q. 4. & in *Comment. tom.* 3. dist. 4. q. 1. pag. 132. Bellutus de *Incar. disp.* 16. quast. 3. art. 2. Carriere de *Incar. q.* 2. & 3. Rada *tom.* 3. *Controv.* 6. art. 1. Sannig *tom.* 2. tract. 1. disp. 5. q. 4. Pitygian. in 3. *tom.* 1. dist. 4. q. vnic. art. 1. Boyvin *tom.* 2. cap. ult. q. 3. Ovandus in 3. dist. 4. q. vnic. art. 1. Marius *tom.* 2. disp. 6. q. 4. Lychetus in 3. dist. 4. quast. 1.

44. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 10. sect. 7. Amicus de *Incar. disp.* 12. num. 4. Carleton *tom.* 2. disp. 47. quast. 6. Aranda lib. 1. de *Incar. disp.* 2. sect. 2. §. 3. pag. 36. Rhodès de *Incar. disp.* ult. q. 2. sect. 1. §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 4. quast. ultim. Gaudentius *tom.* 6. disp. 28. quast. 1.

DE COGNITIONE CREATORIS PER CREATURAS.

DISTINCTIONIS TERTIÆ

Synopsis.

*Nota creaturæ monstrant vestigia, Trinum
Esse Deum ac vnum, monstrat imago quoque.*

Sic incipit : *Apostolus nanque ait, &c.*

Sic terminat : *Nulla res est, quæ seipsam gignat, ut sit.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In antecedenti distinctione ostendit Magister essentia divina unitatē, & personarum Trinitatem per authoritates novi & veteris Testamenti ; sed in præsentī distinctione idipsum manifestat per rationes, & creaturas : ergo connectitur cum antecedenti.

2. Consequentia probatur : Mysterium incomprehensibile Trinitatis, sive summa unitas in Trinitate, & æterna Trinitas in unitate consistens, nequit ratione investigari, nisi illius suppositâ fide, & revelatione ; sed Magister in superiori distinctione hoc demonstrat Mysterium per varia, speciosaque argumenta nova, & veteris legis, tanquā ipsius suppositâ fide, & revelatione : ergo illud per rationes, & creaturas in præsentī distinctione demonstrare, rectum sanè servasse ordinem Magistrum, censetur.

Divi-

3. Dividitur præfens distinctio in quatuor præcipuas partes. In quarum primâ Magister per rationes naturales divinæ essentia unitatē demonstrat. In secundâ verò inquirat per similitudinem vestigij pluralitatem divinarum personarum. In tertiâ ostendit utrunque per assimilationem imaginis mentis creatæ. In quartâ tandem, & ultimâ exprimit omnes similitudines, vel representationes creaturarum ad Deum per earum insufficientiam, & inæqualitatem.

4. PRO PRIMÆ ergo partis declaratione, hæc ponitur thesis: *Vnitas divinæ essentia per rationes naturales quodammodo indagari potest.* Quam equidem conclusionem fulcire conatur Magister primò authoritate Apostoli ad Rom. cap. 1. dicentis: *Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt intellecta, conspiciuntur.* Cuius divina eloquia sic venustè expendit Magister: *Per creaturam mundi*, intelligit hominem, propter naturæ dignitatem, & convenientiam omni creaturæ communem. Habet namque homo commune esse cum lapidibus, vivere cum plantis, sentire cum brutis, & etiâ intelligere cum Angelis. Undè infert Magister, quod homo vi naturalis rationis, & creaturarum inspectione, in Dei cognitionem manuduci valet: ergo unitas divinæ essentia naturali lumine quodammodo scrutari potest.

5. Secundò, divinæ essentia unitatem quatuor ostendit rationibus. Quarum prima sic perfici valet: Quicumque facit quod à nullâ creaturâ expediri potest, ille est potentissimus; sed qui ex nihilo Cælum & terram produxit, fecit quod à nullâ creaturâ fieri potest: igitur ille solus est potentissimus. Modò sic; sed nullus fecit Cælum & terram ex nihilo, nisi solus Deus: igitur solus Deus est potentissimus: ergo dum hæc notitia lumine naturæ habetur, reverâ divinæ essentia unitas naturali ductu demonstratur.

6. Hunc Magister mirè exornat discursum authoritate Divi Ambrosij cap. 1. ad Rom. dicentis: *Deus qui natura invisibilis est, ut à visibilibus sciri possit; opus fecit, quod opificem invisibilitate sui manifestavit, ut per certum incertum posset sciri, & ille Deus omnium esse crederetur, qui hoc fecit, quod ab homine impossibile est fieri:* ergo quod vi naturalis rationis unitas divinæ essentia indagari possit, egregiè convincit Ambrosius.

7. Secunda ratio ita proponitur: Qui fecit omnia mutabilia, immutabilis est; sed qui fecit corpora & spiritus mutabiles, ille fecit mutabilia omnia: igitur ille est immutabilis; sed nullus alius præter Deum hoc fecit: igitur solus Deus est immutabilis: Cum autem ratione naturali hæc veritas à nobis assequatur, dicendum iure optimo erit, unitatem

tem divinæ essentiaæ posse naturaliter probari.

8. Hanc præmunit rationem Magister his aureis Divi Augustini verbis lib. de Civit. Dei, cap. 6. *Viderunt summi Philosophi nullum corpus esse Deum, idè cuncta corpora transcenderunt quærentes Deum. Viderunt etiam nullum mutabile posse esse summum bonum, omniumque principium; sed quodlibet tale oportet esse ab alio*: ergo cum intellectus naturali luminis radio ductus valeat agnoscere Deum esse immutabilem; è contrâ cuncta alia entia mutabilia, poterit quodammodò ipsius unitatem indagare.

9. Tertia ratio hunc in modum stabilitur: Qui fecit omnia bona & meliora optimus est; sed qui fecit corporalia, quæ sunt bona; & spiritualia, quæ sunt meliora, est huiusmodi: igitur ille est optimus; sed nullus condidit ea, nisi solus Deus: ergo solus Deus est optimus: ergo si hæc veritas per rationem habetur; & unitas Dei poterit naturaliter demonstrari. Hunc discursum perspicuè in litterâ confirmat Magister.

10. Quarta, & vltima ratio sub hac proponitur formâ: Qui fecit omnia pulchra, & pulcherrima, ille est pulcherrimus; sed qui fecit omnia corporea, & incorporea est huiusmodi: igitur ille est pulcherrimus; sed nullus hoc fecit, nisi solus Deus: ergo solus Deus est pulcherrimus: ergo &c. Rationem hanc speciosam adducit Magister fundamentaliter in quinto huius distinctionis capite.

11. His quatuor inuitur ratiocinijs Magister, dùm essentiaæ divinæ unitatem statuere tentat; quod sic patet: Præfatæ quatuor rationes evidenter ostendant, Deum esse potentissimum, immutabilissimum, optimum, & pulcherrimum; sed impossibile est, quòd sint plures potentissimi, nec plures immutabilissimi, optimi, aut pulcherrimi, quàm solus Deus: ergo.

12. Minor probatur: si duo potentissimi, immutabiles, optimi, aut pulcherrimi forent, reverâ vnus esset superfluous, & alter diminutus; quorum vtrumque est inconueniens: ergo quia impossibile est, quòd sint plures potentissimi, vel plures immutabiles, optimi, aut pulcherrimi, quàm solus Deus: ergo ex his rationibus non incongruè deducitur, quòd non sit nisi vnus Deus.

13. Sed dices: omnes hæ quatuor rationes supponunt quod non probant: ergo. Antecedens probatur: prima ratio supponit, mundum fuisse conditum à Deo, & creaturam ipsum non posse facere; quorum vtrumque maximâ ambiguitate laborat. Secunda probat, Deum esse immutabilem, eò quòd fecerit mutabilia; cum imopotiùs videatur oppositum sequi, nempe mutabilem esse. Tertia, & quarta similiter vide-

tur

tur nullam continere vim ; nam quilibet artifex, qui struxit bona , & meliora, pulchra, & pulcherrima, foret optimus, & pulcherrimus, quod est falsum: ergo prælatæ rationes, aut nihil convincunt, aut supponunt, quæ sub limâ, & lite cadunt.

14. Respondet Seraphicus Doctor hîc, quòd omnes istæ rationes, vt probent , & inferant, aliquod sanè certum supponunt. Prima enim ratio supponit, productionem rei ex nihilo non posse operari, nisi à potentiâ infinitâ; quòd supposito, cùm certum sit nullam creaturam habere potentiam infinitam, sequitur, quòd productio rei ex nihilo sit à causâ excedente omnem creaturam ; sicque ex hac productione propriè cognoscitur Deus Omnipotens.

15. In alijs tribus rationibus supponitur status, sicut in totâ philosophiâ supponitur status in causis. Idèd enim omne mutabile necessariò reducitur ad immutabile, quia in mutabili non est status in genere efficientis, nisi in movente non moto; & quidem, cùm omne quod movetur, ab alio moveatur. Similiter, bonum, & melius reducuntur ad optimum, quia non est status in genere finis, nisi in optimo. Demùm, pulchrum, & pulchrius reducuntur ad pulcherrimum, quia non est status in genere speciei, & formæ, nisi in eo quòd est ipsa species per essentiam, qualis est Deus. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

16. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, hæc alia proponitur cõclusio: *Trinitas divinarum personarum potest per vestigiales similitudines aliquomodo à nobis investigari.* Quam sententialiter refert Magister sexto huius distinctionis capite, vbi transumit alloquium Divi Augustini lib. 6. de Trinit. cap. 10. dicentis: *Oportet vt Creatorem, per ea quæ facta sunt intellecta, conspicientes, Trinitatem intelligamus, cuius in creaturâ, quomodo dignum est, apparet vestigium. Hæc igitur omnia, quæ arte divina facta sunt, & unitatem quandam in se ostendunt, & speciem, & ordinem.* Sed tria hæc tribus personis divinis appropriâtur: ergo si in quolibet creaturâ elucet unitas, species, & ordo, verè in creaturis vestigium Trinitatis apparet.

17. Minor probatur: *Unitas*, secundùm Augustinum, aptatur Patri, species Filio, & ordo Spiritui Sancto; sed ex ipso Doctore, omnia quæ arte divinâ facta sunt, unitatem, speciem, & ordinem in se ostendunt: ergo divinarum personarum Trinitas per vestigiales similitudines à nobis quodammodo investigari valet.

18. Minor probatur: vnumquodque horum creatorum entium est vnum, & aliquid; quemadmodum sunt naturæ corporum, & animarum ingenia. Deindè, specie aliquâ formantur, vt sunt figura, & qualitates

corporum, ac doctrinæ, vel artes animarum. Deum, ordinem aliquem petunt, aut tenent, ut pondera, vel collocationes corporum, & amores sive animarum delectationes: ergo quælibet creatura unitatem, speciem, & ordinem in se ostendit: ergo cum hæc tria tribus divinis personis appetunt, quælibet ex creaturis excitat intellectum in divinarum personarum Trinitatis aliqualem cognitionem.

19. Tandem subdit Magister, quod per creaturarum cognitionem sufficiens Trinitatis cognitio haberi non potest, sine interioris inspirationis revelatione. Et liquet; quia nullum medium creatum est conexum cum Deo Trino, eo quod omnes effectus creati à Deo Vno procedant: ergo creaturarum cognitio non est sufficiens, ut inducat nos in Trinitatis Mysterij cognitionem, sine interioris inspirationis revelatione. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

20. PRO TERTIÆ autem partis exactâ explanatione, hoc ponitur thema: *Unitatem essentia divina, ac personarum Trinitatem per imaginem creatam mentis possumus expresse contemplari.* Sic ostenditur: quæcunque possunt in imagine creatâ cognosci, illa etiam de imagine increatâ possunt ductu luminis rationis naturalis speculari; sed in mente nostrâ, in quantum est deitatis imago, possumus quodammodo unitatem in Trinitate, & Trinitatem in unitate cognoscere: ergo in mente nostrâ possumus expresse contemplari Trinitatem in unitate, & unitatem in Trinitate.

21. Maior est manifesta; quia quicquid perfectionis est in homine, debet in Deo reperiri. Minorem verò diffusè probat Magister, sic alloquens: *Sicut in Deo est divina essentia, & tres personæ inter se distinctæ; & istæ tres personæ distinguuntur secundum varias earum processiones, quia Pater intelligendo se producit Verbum; (nempe per modum nature, vel intellectus generat Filium) Pater verò cum Filio diligendo seipsos mutuo per modum voluntatis, simul spirant Spiritum Sanctum.* Ita etiam mens nostra, cum seipsam actualiter intelligat, ex memoriâ producit intellectum, & tandem ex memoriâ, & intellectu producit voluntatem: ergo in mente nostrâ, in quantum est deitatis imago, possumus aliquomodo unitatem in Trinitate, & Trinitatem in unitate expresse contemplari.

22. Vterius progreditur Magister: *Sicut personæ divinae inter se sunt æquales, ita quod una non sit minus, quam omnes, neque omnes sint magis, quam una: Sic quælibet harum potentiarum capit omnes tres, & omnes tres capiunt unamquamque ipsarum, & sic de similibus: ergo per imaginem mentis creatam possumus totum Trinitatis Mysterium meditari.*

23. Sed opponēs: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ: Rursùm, illæ tres personæ sunt vnus Deus; sed memoria, intellectus, & voluntas vnus hominis non sunt personæ, sed præcisè vnus personæ sunt tres potentia: ergo per imaginem mentis creatæ Trinitatem diuinarum personarum contemplari non possumus; cùm nulla, inter imaginem creatam, & increatam Trinitatis, similitudo intercedat.

24. Respondet Magister in litterâ, hanc, & alias similes instantias duntaxat probare, inter imaginem creatam, & increatam Trinitatis non dari perfectam, omnimodamque similitudinem, sed solum impropiam, siuè secundum quid, vt ipse Magister in textu non semel inculcat. Tamen similitudo illa sufficiens censetur ab omnibus ad investigandam diuinarum personarum Trinitatem, suppositâ Mysterij diuinæ reuelatione. Et hæc de tertiâ parte sufficiant.

25. PRO QVARTÆ, & vltimæ distinctionis partis declaratione, hoc apponimus assertum: *Nulla imago Trinitatis creatæ est representatiua sine notabili dissimilitudine Trinitatis increatæ.* Quod ita suadere intendimus: Quotiescunque inter aliqua est realis differentia cum notabili dissimilitudine, inter ea non potest esse similitudo sine magnâ inæqualitate; sed inter omnem imaginem Trinitatis creatæ, & Trinitatem increatam est realis differentia cū notabili dissimilitudine: igitur inter ea non potest esse similitudo sine magna inæqualitate; ac per consequens vna non potest adæquatè alterius esse representatiua.

26. Maior ex terminis claret. Minorem firmat Magister in litterâ, duo assignans discrimina in quibus Trinitas creata differt à Trinitate increatâ. Quorum primum sic breuiter ostendi potest: homo vnus, qui per tres potentias, nempe, memoriam, intellectum, & voluntatem, meminit, intelligit, & diligit, nec est memoria, nec intelligentia, nec dilectio, sed solum dicitur eas habere; sed essentia diuina, quamvis vnus sit Deus, tamen sunt tres personæ, quippe Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: Et hæc tres personæ sunt vnus Deus, nec dicitur eas habere: ergo notabiliter Trinitas creata ab increatâ Trinitate differt.

27. Rursùm, secundum discrimen, aut dissimilitudo ita expenditur: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ; sed memoria, intellectus, & voluntas non sunt personæ, sed benè sunt tres potentia vnus personæ: nam in istâ imagine creatâ Trinitatis, hæc tria, non vnus homo, sed vnus hominis sunt: In illâ verò summâ Trinitate tria, non vnus Dei sunt, sed vnus Deus; tres etiâ sunt illæ personæ, non vna persona: ergo nulla imago Trinitatis creatæ viget sine notabili dissimilitudine substantiæ increatæ representatiua.

28. Oppones: omnis imago ex naturâ rei est propria, & expressa similitudo obiecti; sed creatura rationalis, quæ est imago Trinitatis increata, ipsam repræsentat cum notabili dissimilitudine: ergo non est imago.

29. Respondet Divus Bonaventura, quòd imago, sive expressio dupliciter contemplatur, nempe, simpliciter, vel in genere. Si loquitur de imagine, aut expressione simpliciter, reverâ anima rationalis non est valde similis Deo: Si autem loquitur in genere creaturæ, quæ tantum exprimit, quantum potest natura creata, sic dicitur valde similis, & expressa similitudo Dei, ut patet in litterâ. Et hæc de quartâ, & vitimâ distinctionis parte satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

30. **Q** V Æ S T. 1. An Deum esse, sit per se notum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 3. quæst. 1. art. 2. & 1. part. quæst. 2. art. 1. Godøy in 1. part. tom. 1. disp. 2. à pag. 10. & disp. 3. à pag. 57. Gonetius tom. 1. tract. 1. disp. 1. art. 1. & 2. Lumbier de Aurib. dist. 2. quæst. 3. art. 1. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 2. car. 1. specul. 1. & 2. Ferre tom. 1. tract. 2. de Deo, quæst. 2. §. 1. 2. & seq. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 2. dub. 1. Biescas tom. 1. quæst. 2. art. 1.

31. Ex Subtili. Scholâ Scotus in 1. d. st. 2. quæst. 2. & Collat. 13. pag. 376. Perez-Lopez in 1. dist. 1. quæst. 1. Hernandez in 1. tract. de Aurib. disp. 1. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 2. quæst. 1. & 2. & in Comment. tom. 1. dist. 2. quæst. 2. Frassen in 1. disp. 1. de Existi. Dei, quæst. 2. Mast. tom. 5. Philos. disp. 13. quæst. 1. & 2. Vulpes tom. 1. disp. 5. art. 1. 2. & 3. Lychetus in 1. dist. 2. quæst. 1. & 2. Herrera in 1. disp. 4. quæst. 1. Berulle tom. 1. disp. 1. quæst. 1. Baron tom. 4. tract. de Deo Vno, Apol. 2. act. 2. Smising tract. 1. de Deo Vno, disp. 1. quæst. 1. Briceño tom. 1. Controv. 1. art. 1.

32. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Attrib. cap. 1. & disp. 29. Metaph. sect. 2. & 3. Quirós de Deo, disp. 12. sect. 1. Arriaga 1. part. disp. 2. sect. 1. Muniesla de Aurib. disp. 1. sect. 4. Borrull de Aurib. disp. 2. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 2. sect. 1. Maurus tract. 2. de Deo, quæst. 14. & 15. Rhodès disp. 1. de Deo, quæst. 1. sect. 1. Avendaño tom. 1. probl. 3. Ex alijs Bonaventura in 1. dist. 8. art. 1. quæst. 1. & in Compend. Theolog. cap. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo, disp. 1. q. 5. Bover. demonstr. 1. art. 3.

33. **Q** V Æ S T. 2. An hæc propositio: Deus existit, sit per se nota quoad se, vel quoad nos? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. quæst. 2. art. 2. & 3. Godøy in 1. p. tom. 1. disp. 2. §. 4. Gonetius tom. 1. tract. 1.

disp. 1. art. 1. Lumbier de *Attrib.* dist. 2. *quæst.* 3. art. 2. & 3. Ferre tom. 1. tract. 2. de Deo, *quæst.* 1. §. 6. 7. & *seqq.* Contenson, Labat tom. 1. tract. 1. disp. 2. dub. 1. & 2. Biescas tom. 1. *quæst.* 2. dub. 4. 5. & *seqq.* & alij pro superiori *quæstione* allegati.

34. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. *quæst.* 2. Hernandez in 1. tract. 1. de *Attrib.* disp. 1. sect. 2. Fraisen in 1. disp. 1. de *Exist. Dei*, q. 2. 3. & 4. Carriere tract. de Deo Vno, q. 1. Faber in 1. dist. 2. disp. 14. q. 2. cap. 1. & 2. Macedus in 1. Collat. 3. diff. 4. sect. 1. Marius tom. 1. disp. 2. q. 2. Sosa tom. 1. dist. 2. q. 1. art. 1. Herinx tom. 1. tract. de Deo Vno, disp. 1. q. 2. Boyvin tom. 1. cap. 1. q. 5. Bermingham de Trinit. q. 2. art. 2. Niise tract. 1. p. 1. q. 2. & alij relati pro antecedenti asserto.

35. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de *Attrib.* cap. 1. & disp. 29 *Metaph.* sect. 2. & 3. Muniesla de *Attrib.* disp. 1. sect. 2. & 3. Quirós de Deo, disp. 12. sect. 1. & disp. 13. sect. 1. & *seqq.* Borull de *Attrib.* disp. 2. sect. 2. & 4. Ariaga disp. 2. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 2. sect. 1. 4. & 5. Mauus tract. 2. de Deo, q. 16. Franc. de Lugo disp. 14. cap. 2. Aven-
daño tom. 1. problem. 1. §. 1. & *seqq.* Rhodès disp. 1. de Deo, *quæst.* 1. sect. 2. Ex alijs D. Bonav. in 1. dist. 8. art. 1. q. 2. Baudunius de *Attrib.* q. 2. art. 1. Boverius de *monst.* 1. art. 3. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 1. q. 4. Abelly de Deo, cap. 1. sect. 1. Fulien. *Idea Theolog.* lib. 1. cap. 1. resol. 1. & 2. Blasco tom. 1. dist. 90. q. 1. art. 1. & 2.

36. QVÆST. 3. An Deus constituatur ex aggregato omnium divinarum perfectionum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. part. q. 3. art. 4. & lib. 1. contra Gent. cap. 22. & in 1. dist. 8. art. 1. q. 2. Godoy 1. p. tom. 1. disp. 4. §. 2. Ildeph. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. q. 14. art. 4. Silvius 1. p. q. 14. art. 4. Conetus tom. 1. tract. 1. disp. 2. art. 1. §. 3. Carrasco 1. p. de *Scient.* dub. 3. resol. 3. Lumbier de *Attrib.* dist. 3. q. 5. art. 1. Ferre tom. 1. tract. 2. de Deo, q. 3. §. 1. & 2.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 2. Perez Lopez in 1. dist. 1. q. 2. art. 1. pag. 8. Hernandez in 1. tract. 1. de *Attrib.* q. 1. sect. 3. subsect. 2. Felix de *Scient.* cap. 1. diff. 4. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 5. Briceñus tom. 1. Controv. 1. art. 4. num. 11. & 22. Smising tract. 1. de Deo Vno, disp. 2. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 1. dist. 1. q. 6.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de *Attrib.* cap. 11 & disp. 30. *Metaph.* sect. 6. Antonius Perez disp. 2. de Vol. cap. 5. Amicus tom. 1. disp. 3. sect. 3. & 4. Ribaden. disp. 3. de Volunt. Rhodès disp. 1. de Deo, q. 3. Muniesla de *Attrib.* sect. 5. & 6. Martinus Perez de Trinit. disp. 11. sect. 1. & *seqq.* Quirós de Deo, disp. 17. sect. 7. Aranda lib. 1. de *Scient.* disp. 2. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 4. sect. 2. Alos in *Seiect.* disp. 2. cap. 7. & 8. Borull de *Attrib.* disp. 5. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist.

dist. 8. art. 1. quæst. 2. & alij infra allegandi.

39. QVÆST. 4. An constitutivum formale Dei sit intellectio divina? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 4. Godôy 1. p. tom. 1. disp. 4. §. 7. Gonetus tom. 1. tract. 1. disp. 2. art. 1. Lumbier de *Attrib. dist. 3. q. 5. art. 1.* Ioannes à Sancto Thomâ 1. p. q. 14. disp. 16. art. 2. Carraſco 1. p. de *Scient. dub. 3. resol. 5.* Contenſon tom. 1. lib. 1. *dissert. 2. cap. 2.* Ferre tom. 1. tract. 2. q. 3. §. 7. Labat tom. 1. disp. 5. dub. 2. Salmant. tom. 2. disp. 2. q. 27. dub. 3. Ildeph. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. q. 14. art. 4. dub. vnic. Silvius 1. p. q. 14. art. 4.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 2. Hernandez in 1. tract. 1. de *Attrib. disp. 1. sect. 3. subsect. 3.* Perez Lopez in 1. dist. 1. q. 2. art. 1. Frassen in 1. disp. 1. de *Existit. Dei, art. 3. q. 1.* Poncius in *Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. q. 2.* Meurisse in *Metaph. lib. 1. q. 25.* Vulpes tom. 1. disp. 6. art. 6. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 4. Briceñus tom. 1. *Controv. 1. art. 4.* Felix de *Scient. cap. 1. diff. 3.* Durand tom. 1. tract. de *Scient. disp. 1. q. 1.* Smising tract. 1. de *Deo Vno, disp. 2. quæst. 1.*

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. *Metaph. sect. 15. num. 14.* Muniesla de *Attrib. disp. 5. sect. 3.* Avendaño tom. 1. sect. 2. *problem. 1. §. 2.* Borrull de *Attrib. disp. 5. sect. 5.* Quiròs de *Deo, disp. 17. sect. 5. & disp. 36. sect. 1. & 2.* Aranda lib. 1. de *Scient. disp. 2. sect. 1.* Alòs in *Select. disp. 2. cap. 5.* Carleton tom. 1. disp. 4. sect. 5. Mart. Perez disp. 11 sect. 5. Aldrete de *Scient. disp. 15. sect. 1.* Rhodès disp. 1. de *Deo, quæst. 2 §. 2.* Hemelmàn tom. 1. tit. 4. disp. 1. cap. 23. Lugo disp. 16. à cap. 5 Ex alijs D. Bonav. in 1. dist. 8. art. 1. q. 2. Caramuel in *Theolog. rational. medit. 4. art. 4.* Gaudent. tom. 1. de *Deo Vno, disp. 2. q. 3.* Fulienſ. lib. 1. cap. 2. resol. 4. Blasco tom. 1. dist. 90. q. 4. art. 1.

42. QVÆST. 5. An Deus constituatur formaliter ex intellectivo radicali, aut existentia à se? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 3. art. 4. & lib. 1. contra *Gent. cap. 22. & in 1. dist. 8. art. 1. q. 2.* Godôy 1. p. tom. 1. disp. 4. §. 12. pag. 222. Gonetus tom. 1. tract. 1. disp. 2. art. 1. §. 5. Lumbier de *Attrib. dist. 3. q. 5. art. 5.* Lezana tract. 2. disp. 1. q. 3. Carraſco 1. p. de *Scient. dub. 3. resol. 5.* Ferre tom. 1. tract. 2. de *Deo, q. 3. §. 5. & 6.* Bielſcas tom. 1. disp. 3. art. 4. dub. 3.

43. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 26. & quodlib. 1. §. De al-
tero. Perez Lopez in 1. dist. 1. q. 2. art. 1. Hernandez in 1. tract. 1. de
Attrib. disp. 1. sect. 3. subsect. 4. Felix de *Scient. cap. 1. diff. 4.* Merine-
rus tom. 1. disp. 1. q. 5. Smising tract. 1. de *Deo Vno, disp. 2. q. 1.* Durand
tom. 1. tract. de *Deo Vno, disp. 2. q. 1.* Sannig vt *suprà.* Berulle tom. 1.
disp. 1. quæst. 3.

44. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 11. sect. 1. & disp. 30. *Metaph. sect. 6.* Arriaga 1. p. disp. 16. sect. 4. Quiròs de Deo, disp. 17. sect. 14. Munieffa de *Attrib.* disp. 2. sect. 3. Alòs disp. 2. cap. 4. & 5. Borruil de *Attrib.* disp. 5. sect. 7. Mart. Perez de *Trinit.* disp. 11. sect. 4. Aranda lib. 1. de *Scient.* disp. 2. sect. 1. Avendaño tom. 1. sect. 2. problem. 1. §. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 8. art. 1. q. 2. Gaudent. de Deo *Kno.* tract. 1. disp. 1. q. 1. & disp. 2. q. 3. Fulienf. lib. 1. cap. 1. resol. 4.

45. QVÆST. 6. An in omni creaturâ sit vestigium Trinitatis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 45. art. 7. & q. 93. art. 6. & in 1. dist. 3. q. 2. art. 3. Ferre tract. 15. de *Creat.* q. 6. §. 5. Gonet tom. 2. disp. 7. §. 1. & 2. nu. 5. & seqq Et omnes eius Interpretes. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 3. q. 5. & 9. Cavellus in *Comment.* 1. dist. 3. q. 5. Faber tom. 1. lib. 1. dist. 3. disp. 28. Sola tom. 2. lib. 1. dist. 3. q. 5. Felix de *Trinit.* cap. 2. diff. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 3. p. 1. q. 1. 2. & 3. Gaudent. tract. de *Angelis*, disp. 1. q. 10.

46. QVÆST. 7. An potentia Animæ ab ipsâ distinguantur Animâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 3. q. 4. art. 2. & q. 1. de *Creat. Spirit.* art. 11. & 1. p. q. 79. art. 1. Bañez lib. 1. de *Gener.* cap. 5. & 1. p. q. 78. art. 2. Caiet. lib. 2. de *Anim.* text. 50. Capreol. in 1. dist. 3. q. 3. art. 2. Hervæus quodlib. 1. q. 9. Sotus in *log.* cap. de *Prop.* q. 2. Murcia de *Anim.* disp. 2. q. 1. Ioan. à S. Thomâ q. 12. de *Anim.* art. 2. Complut. disp. 10. Phisf. Ioan. de Neapoli q. 3. punct. 1. Palanco lib. 1. de *Anim.* q. 8. Lerma lib. 2. de *Anim.* q. 18.

47. Ex Subtili Scholâ Scotus de *Anim.* q. 18. Hernandez tom. 4. *Philos.* tract. 4. disp. 5. sect. 3. Perez Lopez tom. 2. *Philos.* lib. 1. de *Anim.* dist. 2. q. 1. Frassen 3. p. *Philos.* disp. 3. sect. 1. q. 3. Poncius tract. de *Anim.* disp. 58. q. 11. Matrius tom. 3. *Philos.* tract. de *Anim.* disp. 2. q. 1. art. 1. & 2. Merinero lib. 1. de *Anim.* disp. 3. q. 1. Carriere tract. de *Creat.* q. 10. & 11. Cavellus de *Anim.* disp. 1. sect. 18. Elamazares disp. 1. de *Anim.* q. 6. Rada tom. 2. *Controv.* 13. art. 2. Faber in *Philos.* theorem. 74. Villayerde de *Anim.* lib. 2. cap. 4. q. 2. & 3. Aquila in 2. dist. 16. q. 1.

48. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 2. p. lib. 2. de *Anim.* cap. 1. Arriaga de *Anim.* disp. 3. sect. 3. Oviedo *Controv.* 3. de *Anim.* punct. 2. Amicus lib. 2. *Phisf.* tract. 12. q. 10. Hurtad. disp. 4. de *Anim.* sect. 4. Card. de Lugo de *Sacram.* disp. 6. nu. 56. Hurtad. de la Fuente de *Anim.* dissert. 14. Spinula de *Anim.* disp. 3. sect. 3. art. 2. Martinon 1. p. disp. 37. nu. 11. Carieron disp. 12. de *Anim.* sect. 1. Echaltà. in *Curs.* tract. 2. de *Anim.* disp. 4. cap. 1. Lynze lib. 7. *Metaph.* cap. 1. Dandin. lib. 2. de *Anim.* digres. 14. *Curs.* *Trinit.* tom. 3. tract. 2. disp. 2. q. 1. Quiròs in *Phisf.* disp. 82. sect.

sect. 1. Franc. Alphons. disp. 6. sect. 1. Pañafiel tom. 3. disp. 8. de Anim. q. 20. sect. 1.

49. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 13. p. 2. art. 1. q. 3. Aguirre in *Phis. disp. 83. à sect. 1. & seqq. Gaudent. tom. 3. tract. 9. de Anim. disp. 2. q. 1. Castro Vetro tract. 2. de Anim. q. 1. Lalemandet disp. 12. de Anim. punct. 2. Rabesán. disp. 2. de Anim. quest. 2. Blasco in *Curs. tom. 2. lib. 18. dist. 68. q. 2. art. 1. & seqq. Torrecilla de Anim. tract. 1. quest. 2. art. 1.**

50. QVÆST. 8. An sit possibilis species impressa Trinitatis? Ex Scholâ Angelicâ D. Thomas 1. p. q. 12. art. 2. Godôy 1. p. tom. 1. disp. 11. à pag. 322. Gonetus tom. 1. tract. 2. disp. 2. art. 1. Prudentius tract. 1. de *Vis. disp. 3. dub. 1. sect. 1. & seqq. Lumbier de Vis. q. 11. art. 3. Carrasco p. 1. de Vis. dub. 1. resol. 1. Salmant. disp. 12. de Anim. sect. 3. Ferre tom. 1. tract. de Vis. q. 2. §. 7. & 13. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 13. art. 2. & 3. Ildephon. Michael. 1. p. tom. 1. art. 2. dub. 1. & 2.*

51. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 3. q. 9. & in 4. dist. 49. q. 11. Mastrius in 1. tom. 1. disp. 6. q. 1. art. 1. & seqq. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 1. sect. 3. Poncius in *Curs. Theolog. disp. 4. de Vis. q. 10. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 7. sect. 2. q. 1. Rada tom. 1. Contror. 10. art. 1. Gallus in 3. dist. 14. prælud. 4. disp. 1. sect. 2. cap. 3. Baron tom. 4. tract. de Vis. apolog. 3. act. 3. Felix de Vis. cap. 4. diff. 2. & 3. Sosa tom. 1. lib. 1. dist. 1. q. 2. art. 5. diff. 24. Pichon de Incarn. disp. 2. cap. 2. sect. 6. diff. 2. Herrera in 1. disp. 7. q. 10. Vulpes tom. 1. disp. 23. art. 5.*

52. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. *Metaph. sect. 11. & 1. p. lib. 2. de Attrib. cap. 12. & 13. Arriaga disp. 4. de Anim. sect. 2. subsect. 2. Amicus tom. 1. disp. 9. sect. 4. Quirós de Deo, disp. 24. sect. 1. & disp. 25. sect. 1. Oviedo de Beat. Contror. 8. punct. 4. Beccan. de Vis. cap. 9. Conclus. 2. Hurtad. de Attrib. disp. 10. diff. 3. Alòs in *Select. disp. 4. cap. 1. §. 1. & 2. Borruil de Attrib. disp. 22. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 15. sect. 1. & 4. Maurus tract. 3. de Vis. q. 31. Aldrete de Vis. tom. 1. disp. 9. sect. 1. Rhodès disp. 2. de Deo, q. 2. sect. 1. Avendaño tom. 1. sect. 4. de Vis. problem. 5. §. 2. Ex alijs D. Bonav. in 2. dist. 23. art. 2. q. 3. Coriolan. q. 12. art. 1. Caspens. de Vis. disp. 3. sect. 5. Gaud. tract. 1. de Deo, disp. 11. sect. 3. Blasco tom. 1. dist. 94. art. 1. & seqq.**

53. QVÆST. 9. An potentia visiva materialis possit divinitus videre Deum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 12. art. 3. Gonetus tom. 1. tract. 2. disp. 1. art. 3. Prudentius tract. 1. de *Vis. dub. 1. disp. 1. sect. 1. & seqq. Lumbier de Vis. q. 4. art. 1. Ferre tom. 1. tract.*
de

de Vis. disp. 3. §. 1. & 4. Biescas tom. 2. q. 12. art. 3. dub. 1. Ildeph. hon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 6. dub. 3. art. 3.

54. Ex Sabtili Scholâ Scotus in 1. dist. 1. q. 4. & in 4. dist. 10. q. 9. Perez Lopez in 1. dist. 7. q. 5. Fraffen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 7. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 3. de Attrib. q. 6. & disp. 4. q. 4. Smiling de Deo Vno, tract. 2. disp. 6. q. 3. Felix de Vis. cap. 2. diff. 1. Durand tom. 1. de Vis. disp. 1. q. 2. Herinx tom. 1. tract. de Vis. disp. 5. q. 1. Boyvin tom. 1. cap. 2. disp. 6. q. 2. Vulpes tom. 1. disp. 23. art. 1. Berulle tom. 1. disp. 4. q. 1. Baron tom. 4. tract. de Attrib. apolog. 1. art. 1.

55. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de Attrib. cap. 6. Arriaga de Vis. disp. 6. sect. 1. Quirôs de Deo, disp. 21. sect. 1. & 4. Amicus tom. 1. disp. 9. sect. 5. Beccan. de Vis. cap. 9. q. 6. Carleton tom. 1. disp. 10. sect. 5. & 6. Borruil de Attrib. disp. 15. & sect. 3. Maurus tract. 3. de Vis. q. 24. Rhodès disp. 2. de Deo, q. 1. sect. 2. §. 3. Aldrete tom. 1. disp. 2. de Vis. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 13. q. 1. arg. 2. Gaudent. de Deo Vno, disp. 4. q. 7. Morand. tract. 2. de Vis. q. 1. Torecilla tom. 1. tract. 2. 1. art. 4.

DE PERSONARVM PROCESSIONIBVS.

DISTINCTIONIS QVARTÆ

Synopsis.

*Quòd Deus ipse Deum genuit, quòd tres, Deus vnus,
Personæ, sanxit non temerata fides.*

Sic incipit: *Hic oritur questio satis necessaria.*

Sic terminat: *Non est tamen aliud quàm Filius, sed vnum.*

1. **C**ONNECTITVR hæc quarta distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister vnitatem essentia, & personarum Trinitatem posse à nobis investigari per rationes naturales, & imagines creatas; sed in præsentī de origine, & distinctione diuinarum personarum incipit pertractare: ergo cum antecedenti rectè hæc connectitur distinctio.

2. Consequentia probatur: in disputationibus priorem locum sibi vendicat scientia de re, an sit, quàm quid sit; sed posse rimari per rationes

nes naturales, imaginesque creatas unitatem, & Trinitatem divinarum personarum est scientia de re, an sit; & differere de earum origine, & distinctione est scientia de re, quid sit: ergo si in antecedenti distinctione Magister convincit, nos posse per rationes naturales, & imagines creatas unitatem, & Trinitatem personarum adipisci; & in presenti de earum origine, & distinctione disputat, aptè cum antecedenti connectitur hæc distinctio.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ determinat Magister per unicam quæstionem, Deum Patrem nec se, nec alium à se essentialiter Deum generasse. In secundâ verò ostendit, Deum Patrem genuisse Deum Filium alium à se in personâ; nonnulla adversus determinata opponendo, insuper & obiectionem solvendo. In tertiâ tandem, & ultimâ parte declarat, unum Deum esse tres personas, tres etiâ personas esse unum Deum, improbando obiter quorundam Doctorum placita contrariam opinionem sustentantium.

4. PRO PRIMÂ igitur huius distinctionis partis declaratione, hoc ponitur theorema: *Omnino est negandum, Deum seipsum genuisse, vel à se alium Deum essentialiter generando produxisse.* Quod sic probatur: illud, apud fideles, simpliciter est negandum, quò concessio, sequeretur, illatione inevitabili, idem genuisse seipsum, vel plures esse Deos; sed Deum seipsum, vel à se essentialiter alium Deum genuisse, est huiusmodi: ergo Deum se, vel alium Deum essentialiter à se genuisse, apud fideles, mordicus est negandum.

5. Maior ex terminis liquet. Minorem probat Magister in litterâ, inquirens, an hæc propositio sit vera: *Deus genuit Deum?* Et responder affirmativè; quia Deus Pater genuit Deum Filium, & tamen non insertur: Deum seipsum, vel alium Deum, scilicet, alium in deitate genuisse, sed benè alium in personalitate, seu in personâ: ergo Deum se, vel alium Deum essentialiter à se generasse, prorsus inter Catholicos est negandum.

6. Sed oppones: idem & diversum ex Arist. 5. Metaph. cap. 9. dividunt ens: ergo necessario quodlibet ens debet esse idem, aut diversum; sed Deus Pater genuit Deum: ergo seipsum, vel alium: ergo cum nec seipsum, nec alium genuerit Deum, rectè insertur, Deum Patrem in æternitate nihil genuisse.

7. Respondet Doctor Seraphicus, quòd simpliciter loquendo, idem & diversum sufficienter non dividunt ens; nam pars nec est eadem toti omnino, nec simpliciter diversa. Tamen dictum Philosophi aliquo-

modò verum evadit, scilicèt, illud esse diversum alicui, secundùm quod non est idem. Filius autem non est idem Patri in personâ, & ideo in personâ est alius; nec tamen sequitur alius Deus, quia denotatur alietas in essentiâ: ergo quanvis Deus Pater genuerit in aternitate Deum, nec seipsum, nec alium genuit Deum.

8. Instabis ex Augustino in literâ, Epist. 66. ad Maxim. dicente: Deus Pater genuit de se alterû se; sed hoc denotat alietatem in essentiâ, sivè naturâ: ergo Deus Pater in aternitate alium sivè alterum genuit Deum.

9. Respondet Magister, Augustini dictum sic esse expendendum, quòd Deus Pater de se alterum à se genuit; non utique alterum Deum, sed alteram personam. Vel genuit se alterum, idest, genuit alterum, qui hoc est quod ipse.

10. His demùm adiungit Divus Bonaventura hîc, quòd in divinis Filius potest dici alius, & potest dici alter à Patre; quia Pater differt à Filio in supposito, & in proprietate. Verùm, quia proprietas illa non accidit personæ; ideo magis propriè dicitur alius, quàm alter. Caterùm, cùm *alius*, respiciat suppositum, & *aliud*, essentialiam, idcirco recipitur ibi *alius* in masculino, non tamen *aliud* in neutro. Et hæc de primâ parte dicta sint satis.

11. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, ponitur hæc conclusio: *Deum Patrem originasse in aternitate vnicum Deum Filium à se Patre alium solâ personalitate, apud Catholicos, simpliciter est affirmandum.* Quæ hoc Magistri comprobatur ratiocinio: Illud, quòd negato, sequeretur in essentiâ plures esse Deos, apud Catholicos, simpliciter est affirmandum; sed Deum Patrem originasse in aternitate vnicum Deum Filium à se Patre alium solâ personalitate, est huiusmodi: igitur Deum Patrem originasse in aternitate vnicum Deum Filium à se Patre alium solâ personalitate, apud Catholicos, simpliciter est tenendum.

12. Maior est evidens. Minorem autem probans Magister, (suppositâ determinatione quæstionis præmissæ, quâ dicebatur, quòd Deus genuit Deum, & tamen nec se, nec alium essentialiter à se) sic procedit: Si Deus genuit Deum; aut igitur Deus Pater genuit Deum, qui est Deus Pater, & sic idem genuit seipsum; aut Deus Pater genuit Deû, qui non est Deus Pater, itaque genuit alium Deum, consequenterque erunt plures Dij; sed utrunque penitus repugnat: ergo Deum Patrem originasse in aternitate vnicum Deum Filium à se Patre alium solâ personalitate, apud Catholicos, simpliciter est affirmandum.

13. Huic instantiæ solutionem adhibens Magister, ait, quòd illa
pro-

propositio: *Deus Pater genuit Deum, qui non est Deus Pater*, duos continet sensus; quorum primus est: *Deus Pater genuit Deum, qui non est Deus Pater*, idest, genuit Deum Filium, qui Deus Filius non est Deus Pater: ergo hic est verus, & catholicus sensus.

14. Quod confirmari valet ex Symbolo Athanasij dicentis: *Alia est enim persona Patris, alia Filij, & alia Spiritus Sancti*. Vbi sensus iste verus est; quia ibi non adnotatur alietas essentiae, sed solum personae: ergo cum illa propositio: *Deus Pater genuit Deum, qui non est Deus Pater*, verat hunc sensum: *Deus Pater genuit Deum Filium, qui Deus Filius non est Deus Pater*, erit verus, ac catholicus sensus.

15. Secundus verò sensus est: *Deus Pater genuit Deum, qui non est Deus Pater*, idest, genuit alium Deum in essentia, & in natura. Hic reverà sensus falsus est; quia in hac propositione denotatur alietas essentiae seu naturae, ex illaque arguitur plures esse Deos, quod omnino est impossibile: ergo praefata propositio, apud Catholicos, simpliciter erit tenenda in primo sensu; secus in secundo.

16. Oppones: iste terminus *Deus*, aequè supponit pro Filio, ac pro Patre: ergo cum Filij sit proprium non generare, sicut & Patris est proprium generare, si haec propositio est vera: *Deus generat, pro Patre*, eadem ratione erit vera ista: *Deus non generat, pro Filio*; sed haec non conceditur à Magistro: ergo nec prima: ergo apud Catholicum, non erit tenendum, Deum Patrem genuisse in aeternitate Deum Filium à se alium solâ paternitate.

17. Respondet Seraphicus Doctor, quòd licet haec propositio sit vera pro Patre: *Deus generat Deum*; tamen haec alia: *Deus non generat Deum*, non est vera pro Filio. Nam cum hic terminus *Deus*, dicat formam non multiplicabilem, & negatio totaliter removeat praedicatum ab hoc termino *Deus*, dum dicitur: *Deus non generat*, idèò alium modum habet supponendi in affirmativâ, quàm in negativâ; quia in affirmativâ erat loquutio vera pro Patre; in negativâ verò non potest esse veritas, eò quòd negatio omninodè removeat praedicatum illud: Vnde prima propositio est vera, non secunda. Et haec de secundâ parte sufficiant.

18. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis explanatione, haec statuitur conclusio: *Tres personas esse unum Deum, & unum Deum esse tres personas*, à quolibet Catholico est firmissimè tenendum. Probat: illud, quò dubitato, esset in fide, & auctoritatibus SS. PP. haesitandum, utique est firmissimè tenendum; sed negando tres personas esse unum Deum, & unum Deum tres esse personas, foret in fide, auctoritatibus

que Patrum hæsitandum: igitur tres personas esse vnum Deum, & vnum Deum tres esse personas, à quolibet Catholico firmissimè est tenendum.

19. Maior ex ipsis terminis claret. Minor pariformiter constat; cuius evidentiam ponit Magister in litterâ, adducens quorundam Doctorum Opinionem asserentium quòd nomen essentiale in divinis, quemadmodum est hoc nomen *Deus*, potest prædicari de nomine personali, cuiusmodi est *Pater*, dicendo: *Pater est Deus*; non tamen è contrâ nomen personale potest prædicari de nomine essentiali, dicendo: *Deus est Pater*. Vndè concedebant istam: *Tres personæ sunt vnus Deus*. Negabant autem hanc: *Vnus Deus est tres personæ*.

20. Quam Opinionem improbat Magister in textu, dicens, quòd secundum catholicam fidem vtraque istarum propositionum est vera, nempe, tres personæ sunt vnus Deus; & vnus Deus est tres personæ. Quod duplici Divi Augustini testimonio fulcitur. Primum, ex lib. 1. de Trinit. cap. 6. desumptum, sic se habet: *Rectè ipse Deus Trinitas intelligitur*: ergo sicut in divinis tres personæ intelliguntur vnus Deus; ita & vnus Deus intelligitur tres personæ. Secundum, apud ipsum invenitur lib. 5. de Trinit. cap. 8. his verbis: *Non tres Deos, sed vnum Deum dicimus esse ipsam præstantissimam Trinitatem*: ergo si Trinitas divina esset vnus solus Deus, non minùs erit vera hæc propositio: *Tres personæ sunt vnus Deus*; ac ista: *Vnus Deus est tres personæ*.

21. Oppones: licèt sit verum, tres divinas personas esse vnum Deum; non tamen vnum Deum esse tres personas divinas; ergo contraria opinio subsistit. Antecedens probatur: licèt sit verum, omnem hominem esse hominem; non tamen vnum hominem esse omnem hominem: ergo etsi pro comperto habeatur, tres divinas personas esse vnū Deum; non verò vnum Deum esse tres personas divinas.

22. Respondetur cum Seraphico Magistro negando antecedens, & ipsius probationem. Nam hic terminus *homo*, est terminus, qui valet confundi, & multiplicari; & idcirco hæc est vera: *Omnis homo est homo*; & hæc alia falsa: *Homo est omnis homo*, cum in quolibet homine natura humana numero multiplicetur: At natura divina cum sit immultiplicabilis, vnaque numero in tribus suppositis divinis, non solum erit verum, tres personas divinas vnum esse Deum; verum & vnum solum Deum tres esse personas. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte dicta sint satis.

Q V Æ S T I O N E S.

23. QVÆST. I. An in divinis verè, & realiter sint productiones? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 13. q. 1. art. 1. &

q. 10. de Potent. art. 1. & 1. p. q. 27. art. 1. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 73. à p. 62. Gonetus tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 2. art. 1. Portug. tom. 1. lib. 2. cap. 8. Lumbier de Trinit. q. 3. art. 1. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 1. §. 1. & 3. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 1. dub. 1. Salmant. tom. 2. q. 17. disp. 1. dub. 1.

24. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 7. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 1. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 2. q. 1. Herrera in 1. disp. 5. q. 1. Felix de Trinit. cap. 1. dist. 1. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 1. Baron tom. 1. tract. de Trinit. act. 1. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 48. art. 1. Faber in 1. dist. 2. disp. 15. q. 6. cap. 1. Marius tom. 1. disp. 4. q. 5. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 2. q. 1.

25. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 9. & 10. Amicus tom. 1. disp. 18. sect. 1. Martin. Perez de Trinit. disp. 2. sect. 1. Borrull de Trinit. disp. 4. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 50. sect. 1. Rhodès disp. 6. q. 2. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 9. art. 1. q. 1. & dist. 13. q. 1. art. 1. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 1. sect. 3. Gaudent. tom. 2. tract. de Trinit. disp. 2. sect. 1. Fulienf. lib. 2. cap. 1. resol. 1.

26. QVÆST. 2. An duæ tantum sint in divinis productiones? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 13. q. 1. art. 2. & q. 10. de Potent. art. 2. & 1. p. q. 27. art. 5. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 73. à p. 69. Lumbier de Trinit. q. 3. art. 1. & 2. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 2. §. 7. Salmant. tom. 2. disp. 3. q. 27. dub. 4. art. 5. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 20. Gonetus, & alij pro antecedenti quæstione adducti.

27. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 7. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 3. & in Comment. tom. 1. dist. 2. q. 7. Rada tom. 1. Controv. 9. art. 2. Carriere tract. de Trinit. q. 2. Smifing de Deo Trino, disp. 3. q. 2. Felix de Trinit. cap. 1. dub. 1. p. 485. Aquila in 1. dist. 2. q. 2. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 48. art. 3. Lychetus in 1. dist. 2. q. 7.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 9. & 10. Amicus tom. 1. disp. 18. sect. 2. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 1. q. 3. Borrull de Trinit. disp. 4. sect. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 2. sect. 2. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 86. Ex alijs Gaudent. tom. 2. tract. de Trinit. disp. 2. q. 2. Fulienf. Idea Theolog. lib. 2. cap. 1. resol. 3. Abelly vt supra. Blasco tom. 2. dist. 122. q. 1. & 2.

29. QVÆST. 3. An processiones divinæ sint actus essentielles, aut notionales? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 27. art. 3. Godøy in 1. p. tom. 3. disp. 71. & 72. Gonetus tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 2. art.

art. 2. Lumbier de Trinit. q. 3. art. 4. & q. 4. art. 7. Ferre traç. 14. de Trinit. q. 1. §. 8. Labas tom. 2. traç. 2. disp. 1. dub. 3. Salmant. tom. 2. traç. 6. disp. 1. dub. 2. & 3.

30. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 4. & Collat. 26. & 28. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 2. Hernandez in 1. traç. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 6. Macedus Collat. 5. tom. 1. diff. 1. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 3. Fraffen in 1. traç. 3. disp. 1. art. 2. q. 3. Sannig tom. 1. traç. 3. dist. 1. q. 6. Berulle tom. 2. disp. 2. q. 3. Briceñus tom. 2. de Scient. controuv. 11. digres. p. 52. Felix de Trinit. cap. 1. diff. 3. Boyvin tom. 1. traç. 2. cap. 3. q. 6.

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 5. & 6. Herrera de Trinit. q. 3. sect. 4. & 6. Borull de Trinit. disp. 4. sect. 4. Mart. Perez de Trinit. disp. 2. sect. 4. & disp. 3. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 50. sect. 4. Maurus traç. 7. de Trinit. q. 88.

32. QVÆST. 4. An personæ divinæ sint æquales secundum potentiam, & magnitudinem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 19. q. 1. art. 1. & 2. & 1. p. q. 42. art. 4. & 6. Goddoy 1. p. tom. 3. q. 42. disp. 97. §. 13. à nu. 279. Salmant. tom. 2. q. 42. art. 4. & 6. Et omnes eius Interpretes.

33. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 20. q. vnic. Merinerus tom. 1. disp. 8. q. 1. Felix de Trinit. cap. 9. diff. 2. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 20. q. vnic. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 68. art. vlt. Lychetus in 1. dist. 20. q. 1. Sofa tom. 2. dist. 20. q. vnic. art. 4. Carriere traç. de Trinit. q. 43. Faber in 1. dist. 20. disp. 46. Marius tom. 1. disp. 7. q. 16. Smiång de Deo Trino, disp. 3. q. 1.

34. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 10. Beccan. tom. 1. cap. 8. q. 1. Carleton tom. 1. disp. 61. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 20. art. 1. q. 1. & 2. Gaudent. tom. 2. traç. 2. de Trinit. disp. 14. q. 5. & 8. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 2. cap. 8. resol. 1.

35. QVÆST. 5. An essentia divina sit terminus formalis generationis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 5. art. 3. q. 3. & 1. p. q. 41. art. 3. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 72. q. 17. à nu. 85. Salmant. tom. 2. traç. 6. disp. 2. dub. 1. à nu. 102. Gonetus tom. 2. disp. 2. art. 4. §. 6. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 63. Lumbier de Trinit. q. 7. art. 1.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 5. q. 2. & Collat. 37. Fraffen in 1. traç. 3. disp. 1. art. 3. q. 3. Hernandez in 1. traç. 2. de Trinit. disp. 3. sect. 3. Herrera in 1. disp. 10. q. 11. Felix de Trinit. cap. 1. diff. 8. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 50. art. 1. & 2. Marius tom. 1. disp. 7. q. 4. Sofa tom. 2. dist. 5. q. 2. art. 2. Baron tom. 1. traç. de Trinit. apolog. 2. act. 7.

& 8. Berulle tom. 2. disp. 2. q. 6. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 6. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 1. q. 10.

37. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 6. de Trinit. cap. 6. Averdaño tom. 2. sect. 17. problem. 9. d. §. 1. Mart. Perez de Trinit. disp. 8. sect. vii. Borrull de Trinit. disp. 9. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 5. art. 2. q. 2. Caspensi. de Trinit. disp. 6. sect. 5. Gaudenti. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 13. q. 5. Forestus fol. 569. Blasco tom. 2. dist. 124. q. 2. art. 5.

DE TERMINO GENERATIONIS.

DISTINCTIONIS QVINTÆ

Synopsis.

*Non genita, aut genuit divina essentia, quâvis
Natura genitus Filius ipse Patris.*

Sic incipit: *Post hæc queritur, &c.*

Sic terminat: *Eandem naturam, quam ille, qui genuit habet.*

1. **C**ONNECTITVR hæc quinta distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister quod in divinis sit generatio; sed in præsentî inquirît, an divina essentia sit principium, aut terminus generationis: ergo satis hæc distinctio consonat superiori.

2. Consequentia probatur: prius est statuere, tum in divinis, tum in creatis generationis essentiam, quàm inquirere, an hoc, aut illud sit ipsius principium, aut terminus; sed Magister in antecedenti distinctione ostendit, in divinis esse generationem: ergo in præsentî querere, an divina essentia sit principium, aut terminus generationis; sive an generet, aut generetur, erit vnam cum aliâ rectè copulare distinctionem.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister probat, essentiam divinam nullo modo posse esse terminum generationis. In secundâ ostendit, Filium & Spiritum Sanctum realiter esse productos. In tertiâ tandem & ultimâ expendit, eos non de nihilo, sed de aliquo immaterialiter esse productos.

4. PRO PRIMÆ distinctionis partis expositione, hoc proponitur lemma: *Divina essentia non est generans, neque genita.* Quod sic tenet

tat suadere Magister: Illud, quod posito, sequitur, divinam essentiam non esse essentiam, vel eandem rem seipsam generasse, firmissimè est negandum; sed si divina essentia foret generans, aut genita, divina essentia non esset essentia, aut res eadem seipsam generaret: ergo divina essentia nec est generans, nec genita.

5. Maior ex se patet. Minorem ut probet Magister in textu, inquit: *Vtrum huiusmodi propositiones sint à Catholicis concedendæ: Pater genuit divinam essentiam: Divina essentia genuit Filium: Divina essentia non est generans, nec genita?*

6. Quæsto igitur respondet Magister, dicens, divinam essentiam nec esse genitam, nec generantem. Quod triplici firmat ratione. Prima, omne quod generatur, relativè opponitur generanti; sed in divinis Pater est generans: ergo si essentia divina generaretur, relativè opponeretur Patri; sed divina essentia non opponitur relativè Patri, imò potius identificatur cum ipso: ergo essentia divina non generatur.

7. Secundò probatur: idem non potest seipsum gignere; sed si Pater divinam generaret essentiam, idem seipsum gigneret: ergo Pater divinam non gignit essentiam. Minor probatur: Pater est divina essentia, eò quod sit Deus: ergo si divinam essentiam generaret, idem seipsum proculdubio gigneret, quod impossibile autumatur: ergo essentia divina non generatur.

8. Terriò suadetur: implicat quòd generans habeat esse à genito; cum genitum à generante accipiat esse; sed si divina essentia foret genita, generans à genito, & non genitum à generante haberet esse: ergo. Minor probatur: Pater per divinam essentiam habet esse: ergo si divina essentia foret genita à Patre, generans à genito, & non genitum à generante haberet esse, quod omninò repugnat.

9. Ulteriùs addit Magister, simili ratione probasse Augustinum lib. 7. de Trinit. cap. 1. Patrem non esse sapientem sapientià genitā; quia si Pater foret sapiens per illam sapientiā, quam genuit, sequeretur, quòd haberet esse per illud, & ab illo quod genuit; sed hoc insanum foret dicere: ergo.

10. Maior probatur: in Patre idem est sapere, ac esse: ergo si Pater foret sapiens sapientià genitā, necessariò haberet esse per illud, & ab illo quod genuit: ergo sicut non genuit sapientiā, quā sapiens est, ita nec essentiam, quā est; cum in illā summā simplicitate non sit aliud sapere, quā esse, ut innuit Augustinus: igitur divina essentia nec generat, nec generatur.

11. Huic tamen refragari videtur quod ait Augustinus lib. 8. de Fid.

Fid. & Symb. *Pater genuit id quod ipse est*, sed essentia divina est id quod est Pater: ergo Pater genuit divinam essentiam.

12. Respondet Magister, verba illa Augustini earens esse capiēda, quòd Pater genuit id, quod ipse est, non adæquatè, sed inadæquatè, quippè Filium quoad solam personalitatem productum, & quoad deitatem identificatum. Vel aliter, Pater de seipso genuit illud quod ipse est, idest, Filium, qui est illud quod Pater est: Nam quod Pater est, Filius hoc reverà est; sed non qui Pater est, & Filius hic est.

13. Quòd autem essentia divina non generet Filium, nec essentiam, eisdem ferè rationibus, ac primam lemmatis partem ostendit Magister. Primò, quia cum Filius sit divina essentia, si hæc generaret Filium, sequeretur, idem seipsum generasse. Secundò, generans, & genitum realiter distinguuntur; sed essentia divina à Filio realiter non distinguitur: igitur essentia divina Filium non generat.

14. Consentaneè ijs suadet, essentiam divinam non genuisse essentiam; quia cum essentia divina res una sit, tunc eadem res seipsam genuisset: ergo divina essentia nec generat, nec generatur.

15. Cæterum, Augustinus in litterà lib. 7. de Trinit. cap. 1. sic conclusioni adversatur, dum asseruit: *Sapientiam esse de Sapientià, & essentiam de essentià*: ergo quia sapientia sapientiam, & essentia essentia genuit.

16. Respondet Magister, præfatam auctoritatem, & alias similes, quæ in textu recensentur, non esse expendendas in sensu formali, sed identico, & materiali, nempe, Filium, qui est sapientia, & essentia, esse à Patre, qui est eiusdem sapientiæ, & essentiæ consors.

17. Sed vrget cum Hilario lib. 4. de Trinit. dicente: *Nihil habet Filius nisi natum*; sed Filius essentiam divinam habet à Patre: ergo essentia divina nata, & genita est.

18. Respondet instantiæ Magister, sensum Hilarij esse, Filium nihil habere, quod non sit per nativitatem acceptum, ut ostendere posset, etià quoad essentialia, discrimen aliquod inter Filium, & Patrem, qui ea non habet accepta ab alio, sicut Filius.

19. Demùm oppones Ioachim Abbate, obiurgantem Magistrum de inefficià rationis, quâ probat, essentiam non generare essentiam. Sic discursat Magister, ut diximus suprà: Si essentia generaret essentiam, eadem res seipsam gigneret, cum essentia divina res una sit: ergo essentia non generat essentiam. En quomodo rationem Magistri irridet Ioachim: Deus generat Deum; sed unus est Deus: ergo una, & eadem res generat seipsam.

20. Respondet pro Magistro Divus Bonaventura hic, Ioachim inficiè obiurgasse Magistrum; imò cum esset simplex, non est reveritus tantum Magistrum. Et idè iusto Dei iudicio damnatus fuit libellus ab ipso elaboratus in Lateranensi Concilio, & positio Magistri omnium votis excepta & probata. Dicimus ergò instantiam non tenere; quia essentia divina duntaxat est res una quantum ad suppositum, & significatum: At Deus est res una quantum ad significatum, sed plures quantum ad suppositum. Quamobrem si essentia generaret, eadem res seipsam generaret; minime Deus, cum sit plures quantum ad suppositum. Et hæc de primâ parte litteræ textûs sufficiant.

21. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc statuitur conclusio: *Quanquam Filius, & Spiritus Sanctus non sint aliud, quam ipsa divina essentia, tamen ambo producti sunt realiter.* Illam probare molitur Magister, obijciendo in oppositum quod nuper est dictum, nempe, quòd Pater non genuit divinam essentiam. Sic exorditur: Pater genuit illud quod ipse est; sed illud quod ipse est, est divina essentia: igitur Pater genuit divinam essentiam.

22. En iam brevem asserti probationem in ipsâ argumenti response comprehensam. Hæc enim propositio: Pater generat illud quod ipse est, sic debet intelligi, quòd Pater generet Filium, qui est eiusdem naturæ, vel essentiæ cum ipso. Similiter & quòd Pater & Filius spirent Spiritum Sanctum, qui est eiusdem naturæ cum ipsis: ergo cum Pater non generet divinam essentiam, nec Pater & Filius illam spirent, deducitur necessario, Patrem generare Filium; & Filium & Patrem spirare Spiritum Sanctum: ergo & Filium & Spiritum Sanctum esse realiter productos, quanquam non sint aliud, quam ipsa divina essentia.

23. Amplius suadetur intentum: in divinis veræ, & reales extant productiones: ergo necessario erit assignandum principium verè producens, & terminum verè, & realiter producti; sed Pater non est principium generativum divinæ essentiæ: ergo est productivum Filij; & Pater & Filius Spiritûs Sancti: ergo quanvis Filius & Spiritus Sanctus non sint aliud, quam ipsa essentia divina, tamen ambo sunt producti realiter.

24. Sed dices: nihil datur in Filio, quod sit genitum à Patre; & in Spiritu Sancto, quod sit productum à Filio, & Patre: ergo Filius, & Spiritus Sanctus non sunt realiter producti. Antecedens probatur: in Filio & Spiritu Sancto non producitur divina essentia, quia hæc nec generat, nec generatur; nec relatio sive personalitas, cum hæc ab essentia divinâ dimanet: ergo Filius, & Spiritus Sanctus non sunt realiter producti, eò quòd nihil genitum, aut productum extet in divinis.

25. Respōdetur negando antecedens, & probationis consequentiam cum Seraphico Doctore; quia generatio in divinis secundum productionem terminatur solum ad substantiam primam, quæ est persona; nam hæc, iuxta Boetium, est rationalis naturæ individua substantia. Verum, quia solum dicitur generari propriè id, ad quod terminatur generatio secundum rationem producendi, idè persona generatur, non essentia, aut relatio. Vel si mavis cum alijs annuere, non recusabis ad instantiam enervandam præfatas relationes, aut personalitates verè in divinis produci. Et hæc pro secundâ distinctionis parte sufficiant.

26. PRO TERTIÆ, & vitimæ partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Filius & Spiritus Sanctus sunt verè, & realiter producti, non tamen de nihilo, sed de aliquo, licèt non de aliquo materialiter.* Quam conclusionem primò probat Magister iteratis Sanctorum Patrum auctoritatibus enixè testantibus, Patrem de suâ substantiâ Filium genuisse. Et præsertim per hanc à Magistro adductam: *Frequentè in Scripturâ legitur, Patrem de suâ substantiâ genuisse Filium;* sed Scriptura non dicit nisi verum, nec frequentat nisi proprium: ergo Patrem de suâ substantiâ genuisse Filium, est setmo verus, & proprius.

27. Secundò: quicumque procedit ab alio, ipsique est consubstantialis, est de eius substantiâ; sed Filius procedit à Patre, ipsique est consubstantialis; necnon Spiritus Sanctus à Patre & Filio: ergo licèt Filius & Spiritus Sanctus sint verè producti, non tamen ex nihilo, sed ex aliquo, quippè, Filius de substantiâ Patris; & Spiritus Sanctus de substantiâ utriusque.

28. Tertiò: Pater generat Filium, & Filius, & Pater spirant Spiritum Sanctum: ergo aut de aliquo, aut de nihilo; sed non de nihilo; quia tunc forent creatura: ergo de aliquo; sed non de aliquo alio à se, sive de aliquo materiali: ergo de sui substantiâ.

29. Quarto: Filius in creatis, qui partem substantiæ habet à Patre, reverà dicitur esse de substantiâ Patris: ergo qui totam habet substantiam à generante sive producente, potius de substantiâ generantis dicitur esse; sed Filius in divinis totam substantiam habet à Patre; & Spiritus Sanctus à Patre, & Filio: ergo Filius, & Spiritus Sanctus non sunt ex nihilo, sed imopotiùs Filius de substantiâ Patris; & Spiritus Sanctus de utriusque substantiâ.

30. Oppones: id quod de nullâ præiacente materiâ est, de nihilo est; sed Filius & Spiritus Sanctus de nullâ præiacente materiâ sunt: ergo Filius, & Spiritus Sanctus non de aliquo, sed de nihilo sunt producti. Si autem respondeant, Filium & Spiritum Sanctum non de nihilo, sed de aliquo esse, vt de Patre.

31. Instabis: ergo Pater de nihilo est. Consequentia probatur: non aliquod, & nihil adinvicem convertuntur; sed Pater non est ex aliquo, aliàs prima non foret persona: ergo est de nihilo: ergo cum æquè sit discurrendum de alijs divinis personis; Filius, & Spiritus Sanctus erunt de nihilo producti.

32. Respondet Divus Bonaventura negando consequentiam, & probationem. Quavis enim Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non habeant materiam præiacentem; quia tamen non habent esse post non esse, ideo non dicuntur esse ex nihilo. Filius dicitur esse ex aliquo, nempe de substantiâ Patris; & similiter Spiritus Sanctus de utriusque substantiâ, cum ab illis procedat. Pater verò cum sit primum principium, à nulloque procedat, non est ex aliquo, ut aliæ divinæ personæ; neque de nihilo, sed de se, & à se. Unde non aliquod, & nihil non convertuntur in divinis respectu Patris. Et hæc de tertiâ, & ultimâ huius distinctionis parte dicta sunt satis.

QVÆSTIONES.

33. QVÆST. 1. An processiones divinæ sint immediatè per naturam divinam, an per intellectum, & voluntatem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 27. art. 3. & in 1. dist. 6. q. 1. art. 3. Goudoy 1. p. tom. 3. disp. 72. à p. 32. Gonetius tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 2. art. 3. §. 3. Lumbier de Trinit. q. 6. art. 1. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 1. § 6. Salmant. tom. 2. d. sp. 1. q. 27. dub. 2.

34. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 7. q. vnic. & Collat. 24. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 1. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 2. sect. 5. Poncius Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 3. Frassen tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 1. Merin. tom. 1. disp. 1. q. 2. Felix de Trinit. cap. 1. diff. 2. Carriere tract. de Trinit. q. 18. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 52. art. 1. Smising de Deo Trino, disp. 3. q. 3. Rada tom. 1. Controv. 9. art. 1. Et in Athenæo Nostro sub Schol. Nominal. q. 1. art. 1. & 2.

35. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 5. Arriaga disp. 44. sect. 2. Amicus tom. 1. disp. 18. sect. 4. Herrera de Trinit. q. 4. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 4. sect. 3. Mart. Perez de Trinit. disp. 2. sect. ult. Carleton tom. 1. disp. 5. sect. 2. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 87. Avenarius tom. 2. sect. 17. problem. 2. Ex alijs D. Bonavent. in 1. dist. 2. q. 4. Caspens. de Trinit. disp. 1. sect. 2. Baudun. q. 27. art. 3. Coriolan. de Trinit. art. 2. Gaudent. tom. 2. tract. de Trinit. disp. 2. q. 3. Fuliens. lib. 2. cap. 1. resol. 2. Blasco tom. 2. dist. 124. q. 2. art. 1. & 2.

36. QVÆST. 2. An natura divina subsistat subsistentiâ absolutâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 3. & lib. 4. contra Gent. cap. 18.

Godøy 1. p. tom. 3. disp. 84. à p. 340. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 5. art. 1. Salmant. disp. 9. dub. 4. & 5. Lumbier de Attrib. dist. 3. q. 5. art. 4. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 5. §. 8. Ioannes à Sancto Thomà tom. 2. q. 32. disp. 14. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 4.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 7. q. 1. & in 3. dist. 1. q. 2. & quodlib. 4. art. 2. Hernandez in 1. tract. 1. de Attrib. disp. 1. sect. 5. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 3. Rada tom. 3. Contror. 2. art. 1. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 5. Merin. tom. 1. disp. 3. q. 5. Carriere de Trinit. q. 10. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 5. q. 1. Briceño tom. 1. Contror. 1. art. 3. Ovandus in 3. sect. 1. q. 2. art. 2. Faber in 1. dist. 2. disp. 26. Smising tract. de Deo Vno, disp. 2. q. 1. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 4. act. 4. Sosa tom. 2. diff. 56.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 11. sect. 3. & lib. 4. de Trinit. cap. 11. Aldrete de Incarn. disp. 40. sect. 3. Delugo tract. de Incarn. disp. 12. nu. 43. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2. sect. 7. Bernal de Incarn. disp. 24. Arriaga 1. p. disp. 51. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 57. sect. 3. Borrull de Attrib. disp. 3. sect. 3. & disp. 13. de Trinit. sect. 1. Quiros disp. 26. de Trinit. Martinon tom. 1. disp. 26. Ex alijs Caspenf. disp. 30. de Trinit. Petrus à S. Ioseph lib. 2. cap. 3. resol. 3.

39. QVÆST. 3. An Pater & Filius sint vnum principium Spiritus Sancti? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 11. q. 1. art. 2. 3. & 4. & 1. p. q. 36. art. 4. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 94. à p. 509. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 10. art. 3. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 15. dub. 2. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 2. Ferre de Trinit. q. 13. §. 11. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 34.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 12. q. 1. & 2. Macedo in Schol. Theolog. Schol. 5. cap. 2. & in 1. Collat. 6. diff. 3. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 3. Smising de Deo Trino disp. 4. q. 3. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 8. sect. 3. Herrera in 1. disp. 11. q. 7. Lychetus in 1. dist. 12. q. 1. Carriere de Trinit. q. 34. Felix de Trinit. cap. 7. diff. 4. Merinerus tom. 1. disp. 6. q. 4. Sosa tom. 2. disp. 11. q. 1.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 10 de Trinit. cap. 7. Amicus tom. 1. disp. 27. sect. 5. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 6. q. 5. Borrull de Trinit. disp. 19. sect. 6. Mart. Perez de Trinit. disp. 16. sect. 4. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 105. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 11. art. 1. q. 2. & dist. 29. art. 2. q. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 10. q. 8. Fulienf. lib. 2. cap. 6. resol. 2. Blasco tom. 2. dist. 123. q. 3. art. 3.

42. QVÆST. 4. An Spiritus Sanctus ex vi suæ processions exigit ne-

necessariò oriri à duobus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 11. q. 1. art. 2. & 4. ad 2. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 93. à p. 497. Gonetus tom. 2. tract. 6. disp. 10. art. 2. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 15. dub. 5. Ioan. à S. Thomâ disp. 15. art. 4. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 3. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. num. 641. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 41. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 8. Ferre de Trinit. q. 13. §. 16.

43. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 12. q. 1. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 8. sect. 4. Macedo in 1. Collat. 6. diff. 2. sect. 1. & seqq. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 3. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 3. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 7. act. 1. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 10. q. 3. Merinerus tom. 1. disp. 6. q. 5. Berulle tom. 3. p. 2. disp. 3. q. 5. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 54. art. 5. & ult. Herinx tom. 1. disp. 2. q. 11.

44. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 6. & lib. 10. cap. 6. Amicus tom. 1. disp. 21. sect. 6. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 6. q. 6. Borrull de Trinit. disp. 19. sect. 5. Mart. Perez de Trinit. disp. 16. sect. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 10. q. 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 10. q. 7. Caspenf. disp. 8. sect. 5. Longus q. 36. art. 8. Forestus fol. 450. Blasco tom. 2. dist. 123. q. 3. art. 2.

45. QVÆST. 5. An ingenitum pro formali dicat aliquid positivum, aut negativum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 28. q. 1. art. 1. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 87. q. 33. §. 2. & 3. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 8. art. vnic. Salmant. tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 11. dub. 3. §. 6. Lumbier de Trinit. q. 12. art. 3. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 1.

46. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 28. q. 1. & 2. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 6. sect. 2. Felix de Trinit. cap. 5. diff. 1. dub. 4. Merin. tom. 1. disp. 4. q. 1. Sosa tom. 2. diff. 28. q. 1. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 8. q. 1. Carriere tract. de Trinit. q. 16. Smising de Deo Trino, disp. 2. q. 6. Rada tom. 1. Controv. 25. art. 1. Marius tom. 1. disp. 6. q. 3. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 65. art. 3. Herrera in 1. disp. 9. q. 2. Giner. in 1. dist. 28. q. 1. art. 2.

47. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de Trinit. cap. 10. nu. 8. Carleton tom. 1. disp. 63. sect. 2. Amicus tom. 1. disp. 25. sect. 3. Borrull de Trinit. disp. 20. sect. 1. nu. 9. Mart. Perez disp. 7. sect. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 28. q. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 8. q. 3. Longus de Trinit. q. 23. art. 4. Baudunius q. 33. in calce. Caspenf. de Trinit. disp. 6. sect. 2. num. 22.

48. QVÆST. 6. An Filius sit genitus ex substantiâ Patris, aut ex nihilo-

nihil? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 5. q. 2. art. 1. & 2. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 1. dub. 1. nu. 24. & q. 41. art. 3. p. 703. Capreol. in 1. dist. 5. q. 1. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 62. p. 1. & 2.

49. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 5. q. 2. & Coll. 1. 28. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 11. sect. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 3. Faber in 1. dist. 5. disp. 33. q. 2. Felix de Trinit. cap. 10. diff. 2. Merin. tom. 1. disp. 9. q. 5. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 51. art. 1. & 2. Berulle tom. 2. disp. 2. q. 5.

50. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. tract. 3. lib. 6. cap. 6. Arriaga disp. 46. sect. 5. subsect. 1. Borull de Trinit. disp. 4. sect. 6. Mart. Perez de Trinit. disp. 8. sect. 7. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 5. art. 1. & 2. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 2. cap. 7. resol. 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 13. q. 4. Morand. de Trinit. q. 34.

51. QVÆST. 7. An in Deo sit potentia productiva ad intra? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 7. q. 1. art. 1. Coddoy 1. p. tom. 3. tract. 9. disp. 72. §. 6. à nu. 45. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 1. dub. 3. §. 4. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 42. disp. 16. art. 3. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 24. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 1. specul. 2. Ferre de Trinit. q. 18. §. 6. Biescas tom. 2. q. 25. art. 1. dub. 1. Lumbier de Trinit. q. 4. art. 6.

52. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 7. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 3. sect. 1. Lychetus in 1. dist. 7. q. 1. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 49. art. 1. Merin. tom. 1. disp. 1. q. 5. & 6. Felix de Trinit. cap. 1. diff. 6. Sosa tom. 2. dist. 2. q. 4. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 5. act. 3. Herrera in 1. disp. 9. q. 6. Berulle tom. 2. disp. 2. q. 1.

53. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. de Trinit. cap. 5. Amicus tom. 1. disp. 23. sect. 1. Arriaga disp. 45. sect. 5. Mart. Perez disp. 8. sect. 8. Herrera de Trinit. q. 5. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 7. q. 1. & 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 8. q. 6. & 7. Morand. de Trinit. num. 642. Fulienfis lib. 2. cap. 7. resol. 4.

54. QVÆST. 8. An essentia divina sit generans, aut genita? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 5. q. 1. art. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 17. dub. 4. Lumbier de Trinit. q. 6. art. 2. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 26. Et omnes Authores adducti hic pro primâ quæstione.

55. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 5. q. 1. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 11. sect. 1. Poncius in Comment. tom. 1. disp. 5. q. 1. Merin. tom. 1. disp. 9. q. 1. Felix de Trinit. cap. 10. diff. 1. Sosa tom. 2. dist. 5. q. 1. art. 1. Lychetus in 2. dist. 5. q. 1. Carriere de Trinit. q. 14. Faber in 1. dist. 5. disp. 32. Herrera in 1. disp. 6. q. 4. & seqq.

56. Ex Scholâ Eximiâ Suarez de Trinit. disp. 6. cap. 7. Carleton tom. 1. disp. 60. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 5. art. 1. q. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 40. sect. 6. Morand. de Trinit. q. 31. & 39. Et omnes Authores allegati pro primâ quæstione.

DE POTENTIA GENERANTIS.

DISTINCTIONIS SEXTÆ

Synopsis.

*Quævis in Deo eadem natura sit, atque voluntas,
Convenit illi aliquid, quod tamen huic minimè.*

Sic incipit : *Præterea quæri solet, &c.*

Sic terminat : *Ille quidem naturâ Filius est.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, divinam essentiam nec generare essentiam, nec Filium; sed in præsentî determinat, Deum Patrem non generasse Filium voluntate, aut necessitate: ergo appositè connectitur præsens distinctio cum superiori.

2. Consequentia probatur : prius est inquirere de potentiâ generandi in ordine ad concretum essentiale, quàm de eadem generandi potentiâ in ordine ad concretum personale; cum illud saltem prioritate naturæ sit prius isto; sed dum Magister in superiori distinctione ostendit, divinam essentiam nec generare essentiam, nec Filium, agit de potentiâ generandi in ordine ad concretum essentiale; dum autem determinat, Deum Patrem non generasse Filium voluntate, aut necessitate, agit de eadem generandi potentiâ in ordine ad concretum personale: ergo hoc ordine vnam post aliam concinnando distinctionem Magister, rectè processit.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, quomodo Pater nec voluntate, nec necessitate genuerit Filium. In secundâ verò determinat, quòd licet natura, & voluntas divina sint idem, non tamen propterea dicere valeamus, Filium naturâ esse Filium voluntate. In tertiâ tandem, & ultimâ explicat, quomodo necessitas incommutabilitatis, & communicabilitatis voluntas ad æternam Filij generationem concurrant.

PRO

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, hoc præfigitur theorema : *Non est catholicè sentiendum , Deum Patrem genuisse Filium necessitate cogente, aut voluntate præcedente.* Quod sic probatur: illud, quò concessò, sequitur, Deum esse miserum , aut mutabilem ; & Filium Dei non esse naturalem Filium, non est catholicè sentiendum; sed si Deus Pater genuisset Filium necessitate cogente , aut voluntate præcedente, reverà foret miser , aut mutabilis ; & Filius Dei non esset naturalis Filius : igitur non est catholicè sentiendum , Deum Patrem genuisse Filium necessitate cogente, aut voluntate præcedente.

5. Maior ex terminis naturaliter constat. Minorem verò adducit Magister in litterâ , respondendo ad quæstionem istam : Vtrum Pater genuit Filium ex necessitate, aut voluntate? Cui satisfacit Magister his verbis: Pater nec necessitate, nec voluntate genuit Filium.

6. Quoad utranque partem Magister suadet assertum; & primò de necessitate contra nolutionem cogente: si Deus Pater generaret Filium hoc necessitatis genere, necessitas coactionis caderet in Deo ; hæc ipsi omnino repugnat : ergo Pater non generat Filium necessitate. Maior liquet; quia tunc quis necessitate coactionis operatur, dum sic operatur, quòd non poverit non operari ; sed si Deus Pater necessitate contra nolutionem cogente generaret Filium , sic ipsum generaret , quòd non posset non generare: ergo necessitas coactionis caderet in Deo.

7. Minor primi discursus similiter claret ; nam necessitas coactionis cum summâ libertate non cohæret, ut ex se patet; sed Deus est summè liber, alioquin perfectio aliqua necessaria ipsi deficeret: ergo necessitas coactionis penitus repugnat Deo; ac proindè Deus Pater non genuit Filium necessitate, sive hoc necessitatis genere, nè miser dicatur.

8. Secundam asserti partem , nempè , Deum Patrem non genuisse Filium voluntate præcedente , sic probat Magister : si Pater voluntate præcedente genuisset Filium , posset non generare Filium ; sed tunc mutabilitas caderet in Deo , Filiusque Dei non foret naturalis Filius: ergo voluntate præcedente Pater non genuit Filium.

9. Maior pro comperto habetur; quia si voluntate antecedente Pater genuisset Filium , prius voluisset Filium generare , eò quòd ipsum genuit: ergo posset non generare; quia posset non velle generare illum. Minor probatur: si voluntate præcedente Pater generaret Filium, in eius liberâ potestate staret generare, si vellet, & non generare, si nollet; sed Patrem generare Filium, si vellet, & non generare Filium, si nollet, magnam in Deum ingerit mutabilitatem: ergo si voluntate præcedente Pater genuisset Filium, mutabilitas caderet in Deo; & Filius Dei non foret naturalis Filius.

10. Sed oppones ex litterâ : Pater dùm genuit Filium, aut genuit volens, aut nolens; sed non genuit nolens, quia aliàs esset miser : ergo genuit volens, atque adeò voluntate.

11. Instat argumentum Magister ex Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 20. ubi quendam Catholicum hæretico respondentem ita commen-
dat, dicens: Acutè sanè quidam respondit hæretico versutissimè interro-
ganti: Vtrum Deus Filium volens, vel nolens genuit? Sic ergò vrgebat
Catholicus ab hæretico quærens: Vtrum Deus Pater volens, aut nolens
sit Deus? Si nolens: ergo in Deo erat maxima miseria perpetuò aliquid
nolens. Si volens: igitur ipse suâ voluntate Deus est, non naturâ. Quâ
interrogatione obmutuit garrulus ille hæreticus.

12. Replicabis, Augustinum non rectè processisse in commendan-
da hâc solutione, quæ non est digna laude; quia multiplicare inconve-
niens, non est solvere; sed Catholicus non solvit hæretici instantiam;
imopotius aliud ei ingens proponit incommodum: ergo.

13. Respondet D. Bonaventura negando maiorem. Nam solutio
illa Catholici est ad hominem, estque ad rationem solutio; & aliquan-
dò melius, & vtilius est solvere instantiam ad hominem, quàm ad ra-
tionem, v.g. dùm Respondens est inscius, & non vult capere veritatem;
& quando Absistentes sunt indocti, & non possunt callere veritatem, &
subtilitatem.

14. Quamobrem, quia hæreticus veritatem respuebat, idcirco ad-
versanti erat adversandum, eo modo quò magis privaretur gloriâ, plau-
suque, & Absistentes fallaciâ. Merito ergò hanc commendat responso-
nem Augustinus quòd manifestè Antagonistam suâ quæstione ligavit.
Præfatam demùm respondendi normam docuit Dominus dùm dixit:
Baptismus Ioannis vnde erat? E Cælo, an ex hominibus? Matth. cap. 21.

15. Respondetur tamen instantiæ, quòd Pater genuit Filium volens,
non voluntate præcedente generationem, tanquàm principio generan-
di, sed voluntate comitante, quæ non est generationis principium. Vnde
concludit Hieronymus in Epist. ad Ephes. cap. 1. dicens: *Scriptum est
de Filio Dei, quòd semper cum Patre fuit, & nunquàm ut esset, paterna
voluntas præcepit; & ille quidem naturâ Filius est.* Ergo nunquàm con-
cedendum erit, quòd Deus voluntate, aut necessitate, sive volens, aut
nolens sit Deus, Filiumque genuerit. Et hæc de primâ distinctionis par-
te sufficiant.

16. PRO SECUNDÆ verò partis exactâ explanatione, præsens
proponitur thesis: *Ex divinæ naturæ, & voluntatis identitate, ineptè
arguitur Filium naturâ esse voluntate Filium.* Quam probat Magister in
lit-

litterâ solvendo hæreticorum nãias, quas insânè in hâc congerunt materiâ. Sic garriunt hæretici: In divinis natura & voluntas sunt idem; sed Pater genuit Filium naturâ: ergo videtur quòd ipsum etiã voluntate genuerit.

17. Respondet Magister, quòd licèt natura, & voluntas in divinis sint idem per se, distinguuntur tamen ratione. Sunt etenim idem realiter absolutè, sive identicè; distinguuntur verò formaliter ex naturâ rei: ergo quanvis natura, & voluntas sint idem in divinis; nunquã tamen sequitur, quòd si Pater genuit Filium naturâ, etiã ipsum voluntate genuit. Et ratio est; quia stante distinctione inter utramque, stat benè, aliquid posse convenire naturæ, quod voluntati non congruat: ergo nullum est incommodum, Filium esse Filium naturâ, & non voluntate.

18. Quod à simili confirmat Magister: voluntas Dei, & eius scientia simul sunt idem, & differunt. Sunt idem per se, sive identicè; differunt ratione, connotatione, aut ex naturâ rei; sed scientia connotat aliquid esse in Deo, quod non connotat voluntas; & è contrà: ergo quanvis sint idem voluntas Dei, & eius scientia, poterit aliquid convenire voluntati, quod divinæ scientiæ non conveniat: ergo pariter est tenendum de naturâ, & voluntate in divinis essè idem.

19. Minorem probat: ratione scientiæ divinæ convenit Deo scire, & cognoscere malum; sed ratione voluntatis suæ non convenit sibi velle, & approbare malum: ergo in divinis scientia connotat aliquid esse in Deo, quod non connotat voluntas; & ex opposito: ergo quanvis scientia, & voluntas sint idem in Deo, sicut natura, & voluntas, poterit aliquid convenire scientiæ, & naturæ, quod non congruat voluntati; consequenterque illepidè arguunt hæretici suadere tentantes, Patrem genuisse Filium voluntate, quia ipsum naturâ genuit.

20. Dices: Magister in litterâ non solvit hæretici instantiam, sed arguit à simili de scientiâ, & voluntate Dei: ergo diminutè processit in textu. Et quidem; quia multiplicare inconveniens, non est solvere argumentum, ut suprà ostendimus.

21. Respondet Seraphicus Doctor suprà litteram, Magistrum solutionem formaliter instantiæ non adhibere, sed solum virtualiter, arguendo à simili in oppositum, per medium ab Arguente concessum, sive ad hominem, ut vi consimilis argumentationis, pressus, ab instantiâ extemplò desleat; sicque inconveniens non auget, inopotiùs propositum ab hæretico penitus debellat. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

22. PRO TERTIÆ & ultimæ distinctionis partis ostensione, ponitur

nitur hæc conclusio: *Ad æternam Filij generationem solum necessitas incommutabilitatis, & voluntas communicabilitatis concurrunt.* Cuius veritas sic expenditur: Illa, sine quibus impossibile est Deum esse Deum, necessariò confluunt ad æternam Filij generationem; sed impossibile foret Deum esse Deum, si necessitas incommutabilitatis, & voluntas communicabilitatis non confluerent ad æternam Filij generationem: ergo solum necessitas incommutabilitatis, & voluntas communicabilitatis concurrunt ad æternam Filij generationem.

23. Maior est evidens. Minorem producit Magister in litterâ, saltem sententialiter, ubi quendam hæreticum, nomine Eunomium, acriter obiurgat, qui dixerat, Patrem generasse Filium voluntate præcedente, quæ non fuit ab æterno, sed accedens in tempore; sicque prius fuisse volentem, quàm generantem, quod omninò falsum hæc redditur ratione.

24. Si Pater generasset Filium voluntate præcedente, aut in tempore accedente, Deus esset mutabilis per accedentem voluntatem, & prius volens, quàm generans; sed eò ipso quòd Deus Pater foret mutabilis, priusque volens, quàm generans, necessitas incommutabilitatis, & voluntas communicabilitatis non concurrerent ad æternam Filij generationem: ergo dum Magister Eunomium increpat, suam validè conclusionem firmat, nempe, solum ad æternam Filij generationem confluere necessitatem incommutabilitatis, & voluntatis communicabilitatem. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte dicta sint satis.

Q V Æ S T I O N E S.

25. **Q**VÆST. 1. An in Deo sit voluntas per modum actus primi, & secundi? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 1. & in 1. dist. 45. q. 1. art. 1. Godoy tom. 2. 1. p. tract. 6. disp. 40. §. 1. & disp. 47. à p. 393. Gonetius tom. 1. tract. 4. disp. 1. art. 1. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 3. cap. 1. specul. 1. Ferre tom. 2. tract. 9. de Volunt. q. 2. Araùxo de Volunt. q. 19. art. 1. dub. 2. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 6. dub. 1. Lumbier de Volunt. q. 2. art. 1. & 2. Biescas tom. 2. q. 19. art. 1. dub. 2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 19. disp. 4. art. 2. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 8. art. 1. dub. 3.

26. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. Ostenso, nu. 30. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 2. Briceñus tom. 2. Contror. 11. art. 1. Felix de Volunt. cap. 1. diff. 1. Carriere tract. de Deo Vno, q. 23. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 3. q. 1. Boyvin tom. 1. cap. 3. disp. 5. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 2. q. 1. Berulle tom. 1. disp. 16. q. 1. Durand tom. 1. tract. de Volunt. disp. 1. q. 1.

27. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. *Metaph. sect. 16. & lib. 3. de Attrib. cap. 6.* Arriaga 1. p. disp. 15. *sect. 3.* Ribaden. de *Volunt. disp. 7. cap. 1.* Thyrsus tom. 1. *tract. 1. disp. 3. sect. 1.* Muniesla de *Attrib. disp. 4. sect. 2. 3. & seqq.* Borrull de *Volunt. disp. 1. sect. 1. & 2.* Herrera de *Volunt. q. 2. sect. 2. & 3.* Carleton tom. 1. *disp. 26. sect. 2.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist. 45. art. 1. q. 1.* Blasco tom. 2. *dist. 106. q. 1. art. 2.*

28. QVÆST. 2. An possit Deus aliquid de novo decernere; sivè an voluntas, aut scientia divina sit immutabilis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. *art. 15. & q. 19. art. 7. & q. 2. de Verit. art. 13.* Godøy 1. p. tom. 2. *disp. 53. à p. 510.* Gonetius tom. 1. *disp. 3. de Volunt. art. 5.* Contenson tom. 1. *lib. 2. dissert. 1. cap. 1. specul. 3.* Lumbier de *Volunt. q. 7. art. 1.* Biescas tom. 1. *q. 9. art. 1. dub. 1. & seqq. & tom. 2. q. 14. art. 15. dub. 1.* Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. *tract. 7. art. 15. & tract. 8. art. 7.*

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist. 45. q. vnic.* Perez Lopez in 1. *dist. 4. q. 7.* Maltius in 1. *disp. 2. q. 4. art. 1.* Hernandez in 1. *tract. 5. de Volunt. disp. 5. sect. 4.* Frassen in 1. *disp. 3. de Attrib. art. 5. q. 1.* Felix de *Volunt. cap. 1. diff. 4.* Durand tom. 1. *de Deo Vno, disp. 4. q. 6.* Boyvin tom. 1. *cap. 3. disp. 5. q. 11.* Vulpes tom. 2. *disp. 33. art. 5.* Smiling de *Deo Vno, tract. 3. disp. 5. q. 2.* Carriere *tract. de Volunt. q. 23.* Aquila in 1. *dist. 46. q. 1.*

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. *Metaph. sect. 9. à num. 5.* Quiròs in *Ind. q. 19. art. 7. dub. 1.* Herrera de *Volunt. q. 17. sect. 1.* Borrull de *Attrib. disp. 11. sect. 1. 2. & 3.* Martinon *disp. 14. de Deo sect. 5.* Gaspar Hurtad. *disp. 21. diff. 3.* Thyrsus tom. 1. *disp. 28. sect. 4.* Ribaden. de *Volunt. disp. 20. cap. 2.* Aldrete de *Volunt. disp. 13. sect. 1.* Maurus *tract. 2. de Deo, q. 19.* Beccan. tom. 1. *cap. 11. q. 6. & tract. de Scient. q. 16. cap. 10.* Aranda *lib. 1. de Scient. disp. 5. sect. 3.* Carleton tom. 1. *disp. 22. sect. 15.* Rhodès *disp. 4. de Deo, q. 3. sect. 2.* Avendaño tom. 1. *sect. 10. problem. 11. à §. 1.* Ex alijs Blasco tom. 2. *dist. 112. q. 1. & 2. art. 1.*

31. QVÆST. 3. An Deus semper necessariò amet optimum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 20. *art. 4.* Ferre tom. 2. *tract. 10. de Volunt. q. 1. §. 5.* Ioan. à S. Thomâ *disp. 4. art. 7. nu. 13.* Biescas tom. 2. *q. 20. dub. 1. & seqq.* Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. *tract. 8. art. 2. dub. 1.* Lumbier de *Volunt. q. ult. art. 1.* Et alij Interpretes.

32. Ex Subtili Scholâ Perez Lopez in 1. *dist. 4. q. 4.* Hernandez in 1. *tract. 5. de Volunt. disp. 4. sect. 2.* Baron tom. 4. *tract. de Volunt. apolog. 2. act. 7.* Vulpes tom. 2. *disp. 35. art. 5.* Felix de *Volunt. cap. 3. diff. 2.*

Herinx *tom. 1. tract. de Volunt. disp. 7. q. 1.* Berming. *de Volunt. q. 19. art. 3.*

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *3. p. tom. 1. disp. 4. sect. 3.* Card. de Lugo *disp. 2. de Incarn. sect. 1. nu. 2.* Carleton *tom. 1. disp. 32. sect. 1. & 2.* Fuster *de Volunt. disp. 3. cap. 1.* Arriaga *disp. 27. sect. 2.* Franc. de Lugo *1. p. disp. 35. cap. 2.* Ribaden. *disp. 14. cap. 2.* Borrull *de Volunt. disp. 6. sect. 1.* Herrera *de Volunt. q. 9. sect. 2. & 3.* Avendañus *tom. 1. sect. 10. problem. 9. à §. 1.* Ex alijs D. Bonaventura *in 2. dist. 1. art. 2. q. 1. ad 4.* Gaudent. *tract. 1. de Deo Vno, disp. 16. q. 20.*

34. QVÆST. 4. An, & quomodò essentia divina à voluntate, alijsque attributis distinguatur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 2. art. 3.* Godøy *1. p. tom. 1. disp. 5. §. 2. à p. 237. & tom. 2. disp. 48. à num. 107.* Genetus *tom. 1. tract. 1. disp. 3. art. 2.* Ferre *tom. 1. tract. 2. q. 5. §. 1. & 2.* Lumbier *de Attrib. disp. 14. art. 1. & q. 15. art. 2.* Et omnes alij Authores relati *dist. 2. quest. 4.*

35. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 8. q. 4. & Collat. 22.* Mastrius *in 1. disp. 2. q. 2. art. 1.* Frassen *in 1. disp. 2. de Attrib. art. 2. q. 1. & 2.* Rada *in 1. Controv. 4. art. 1.* Briceño *tom. 1. Controv. 1. art. 4.* Carriere *tract. de Deo Vno, q. 6.* Smising *tract. 3. de Deo Vno, disp. 2. q. 1.* Vulpes *tom. 1. disp. 6. art. 7. & disp. 8. art. 5.* Baron *tom. 4. tract. de Attrib. apolog. 6. act. 2. 3. & 4.*

36. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 4. de Trinit. cap. 5. & 7.* Vvading. *disp. 7. de Incarn. dub. 4.* Munieffa *de Attrib. disp. 7. sect. 5.* Quiròs *disp. 14. & 15.* Carleton *tom. 1. disp. 5. sect. 6. & 7.* Mart. Perez *de Trinit. disp. 8. sect. 1. & 2.* Borrull *de Attrib. disp. 7. sect. 1.* Rhodès *disp. 1. de Deo, q. 3. sect. 2.* Avendaño *tom. 1. sect. 2. problem. 5. diff. 1.* Et adducti *dist. 2. quest. 4.*

37. QVÆST. 5. An Pater genuerit Filium voluntate? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 6. q. 1. art. 2.* Salmant. *tom. 2. q. 41. art. 3. p. 702.* Et omnes eius Commentatores, Authoresque allegati pro questione sextâ distinctionis secundæ.

38. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 6. q. vnic.* Hernandez *in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 6. sect. 3.* Poncius *in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 1.* Frassen *in 1. tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 4.* Lychetus *in 1. dist. 6. q. 6.* Rada *tom. 1. Controv. 12. art. 4.* Faber *in 1. dist. 6. q. 34.* Felix *de Trinit. cap. 5. diff. 2.* Merinerus *tom. 1. disp. 4. q. 2.*

39. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 6. de Trinit. cap. 3.* Carleton *de Trinit. disp. 59. sect. 2.* Et relati *pro q. 6. dist. 2.* Ex alijs D. Bonaventura *in 1. dist. 6. art. 1. q. 2.* Gaudent. *tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 9. q. 6.* Forekus *fol. 551.*

DE PROPRIETATE POTENTIÆ GENERANTIS.

DISTINCTIONIS SEPTIMÆ Synopsis.

*Patri eadem & gnato divina potentia, gigni
Quà potuit soboles, & generare parens.*

Sic incipit: *Hic solet quæri à quibusdam, &c.*

Sic terminat: *Et Filium genitum esse.*

1. **C**ONNECTITVR hæc septima distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister Patrem generasse Filium, non tamen necessitate, aut voluntate; sed in præsentî inquirît, an generandi potentia ita sit in personâ Filij, ac est in personâ Patris; ergo hæc distinctio cum superiori benè connectitur.

2. Consequentia probatur: prius est ostendere, debito procedendi servato ordine, Patrem in divinis esse generantem, & Filium genitum, quam inquirere, an generandi potentia, ita sit in personâ Filij, ac est in personâ Patris; sed in superiori distinctione statuit Magister, Patrem in divinis esse generantem, & Filium genitum, eò quòd ipsum generet, non necessitate, aut voluntate: ergo in præsentî inquirere, an hæc generandi potentia ita sit in personâ Filij, ac est in personâ Patris, rectam utique censetur servare methodum.

3. Dividitur hæc præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister determinat, an potentia generandi sit in Filio. In secundâ verò ostendit, quòd non generare, non sit impotentia in ipso Filio. In tertiâ autem, & ultimâ parte declarat, qualiter eadem sit potentia, quâ Pater potest generare, & quâ Filius potest generari.

4. PRO PRIMÆ distinctionis partis clarâ ostensione, hæc ponitur thesis: *Patrem posse, aut velle Filium generare, non est simpliciter aliquid, sed ad aliquid.* Quam quidem conclusionem ut Magister probet, inquit: An Pater potuit, & voluit Filium generare? Si potuit, & voluit Filium generare: ergo Pater voluit, & potuit aliquid, quod non potuit,

nec

nec voluit Filius; sed hoc implicat, alioquin potentia æquales non forent: ergo oportet etiam Filium posse, & velle generare, quod est inconueniens; aut dicere, Filium esse impotentem, quod simpliciter repugnat.

5. Cui difficultati hunc in modum satisfacit Magister, dicens, dato etiam quod Pater posset generare, & non Filius, adhuc non sequeretur, Patrem aliquid posse, & velle, quod non posset, & vellet Filius; quia posse, & velle Patrem generare, non est proprie aliquid, sive absolutum, sed ad aliquid: ergo Filium non posse, & non velle generare, nullam in ipso arguit impotentiam.

6. Pro cuius argumenti evidentia supponendum est, quod in diuinis, vltra essentiam & relationem, nihil aliud commendatur: ergo quicquid conuenit Deo, necessario conuenit ipsi, vel ratione essentia, vel ratione relationis. Si ratione essentia, tunc est commune tribus personis. Si ratione relationis, tunc non est commune tribus personis: Cum ergo posse generare non sit aliquid in diuinis, idest, aliquid spectans ad essentiam, sed potius ad aliquid, hoc est, pertinens ad relationem, scilicet ad paternitatem, non officit quod non conueniat Filio; & quidem, cum proprietas illa Patris non spectet ad Filium.

7. Modò evidens conficitur conclusionis probatio: Si Patrem posse, & velle Filium generare, & è contra Filium nec velle, nec posse generare, foret simpliciter aliquid, & non ad aliquid, posse & velle generare potius essentia diuinæ, quàm relationi aptaretur; sed velle & posse generare non aptatur diuinæ essentia, sed relationi; alioquin Filius, & Spiritus Sanctus æquè, & perfectè generarent, ac Pater: ergo Patrem posse, & velle generare Filium, non est simpliciter aliquid, sed ad aliquid.

8. Oppones: Pater non potest, neque vult aliquid, quod non possit, aut velit Filius; sed Filius non potest, neque vult generare: ergo nec Pater potest, nec vult generare Filium. Minor probatur: Filius non potest, neque vult generare Patrem, quia Pater est inginitus; neque Spiritum Sanctum, cum non sit natus, nec Filius; neque seipsum, eò quod nulla res seipsam gignat; neque aliam personam, quia nulla alia semper fuit: ergo Filius non potest, nec vult generare; & consequenter Pater, cum non possit, & velit aliquid, quod Filius non velit, & possit.

9. Sic tamen instantiam vrget: Pater non potest, neque vult aliquid, quod non possit, neque velit Filius; sed Pater potest, & vult esse Pater: ergo Filius potest, & vult esse Pater? Reverà non sequitur: ergo aliquid potest, & vult Pater, quod non potest, neque vult Filius.

10. Responder insuper Magister, quòd posse, & velle generare non est aliquid absolutum, sed relativum, ideòque Filio non convenit, quànvis posse, & velle absolutum nò possit convenire Patri, quin etiàm Filio conveniat. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

11. PRO SECVNDÆ verò partis declaratione, hoc proponitur assertum: *Filium non posse, nec velle generare, non ad impotentiam, sed potiùs ad conditionis proprietatem debemus sibi imputare.* Quod primò probat autoritate Divi Augustini lib. 3. cap. 12. contra Maximinum dicentis: *Quòd Filius potuit generare, sed non oportuit ipsum generare, eò quòd tunc immoderata esset divina generatio, si Filius genitus generaret Patri nepotem.*

12. Vndè sic Augustini eloquia expendit Magister. Non enim non potuit, sed non oportuit, idest, non conveniebat proprietati eius, quâ est Filius, & non Pater, vt generaret, quia statim deficeret proprietas eius: ergo Filium non posse, nec velle generare, non ad impotentiam, sed potiùs ad ipsius proprietatem referre debemus. Et ratio est; quia Patrem posse, aut velle Filium generare, non est simpliciter aliquid, sed ad aliquid, sive non congruit divinæ essentia, sed relationi, vt suprà dicebamus: ergo.

13. Secundò probat ratione: Quòd Pater non possit esse Filius in divinis nullam impotentiam arguit: ergo nec quòd Filius non possit esse Pater: ergo Filium non posse, nec velle generare, non arguit impotentiam. Consequentia probatur: idem est in divinis Filium posse esse Patrem, ac Filium posse generare; sicut Patrem generare, & esse Patrem; sed Filium non posse esse Patrem nullam probat impotentiam: ergo nec Filium non posse, aut velle generare, aliquam non debet impotentiam arguere.

14. Confirmatur ex Divi Augustini autoritate nupèr adductâ: In divinis posse & esse pro eodem usurpantur, eò quòd in Deo nihil sit in potentia, sed omnia actû existant: ergo si Filius posset, aut vellet generare, idem foret in ipso posse, aut velle gignere, quàm actû gignere: ergo generatio hæc inordinata, & superflua foret, generaretque Filius genitus Patri nepotem, & sic in infinitum, quod irrisoriam sanè redderet æternam generationem.

15. Demùm probatur assumptum: Dùm aliqua necessariò distinguuntur, quod essentialiter convenit vni, impossibile est vnuquam convenire alteri; sed Pater & Filius necessariò personaliter distinguuntur: ergo cum generare propriè conveniat Patri, impossibile est quòd conveniat Filio. Maior est certa; nam si Petrus & Paulus necessariò differ-

rent in albedine, & hæc conveniret Petro, impossibile foret quòd Paulo conveniret. Minor est de fide: ergò Filium non posse, neque velle generare, rectè ex hoc infertur discursu.

16. Sed argues ex Maximino Arrianorum Episcopo affirmante in litterâ, Patrem potentiorẽ esse Filio, hoc fultus argumento: Pater genuit Filium Deum, Creatorem Cœli, & terræ; sed Filius non potuit gignere: igitur potentior est Pater Filio.

17. Respondet Augustinus ostendens Patrem non esse potentiorẽ Filio; quia Filius potest generare, sed non oportuit; ac si diceret: Filium non posse generare, non oriri ex impotentiâ, & limitatione essendi, quæ denotat imperfectionem; sed ex proprietate personali Filij, cum quâ idem est non oportere, ac non posse generare: sicut Deus Filius non est Deus Pater; nec tamen hoc ex impotentiâ sui est: Nam Pater similiter non est Filius; & hoc in Patre nullam probat impotentiam; quia Pater proprietate generationis est Pater, quâ oportet eum non esse Filium; & Filius proprietate nascibilitatis est Filius, quâ oportet eum non esse Patrem. Et hæc de secundâ parte sufficiant.

18. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis expositione, en theorema: *Vnam & eandem, æqualemque potentiam generandi esse in Patre & Filio, affirmare possumus.* Cuius probabilitatem suadere tentat Magister, inquirendo: An potentia generandi in Patre sit aliqua potentia in Filio?

19. Et respondet, vnam eandemque esse potentiam, quâ Pater potest generare, & Filius potest generari. Patet primò; nam in Patre & Filio non nisi vna sapientia, natura, & potentia est: ergò vna & eadem est potentia, quâ Pater potest generare Filium, & quâ Filius potest generari à Patre. Antecedens continetur in Symbolo Athanasij. Consequentia infertur: ergo.

20. Secundò, quia potentia generandi, vt nonnulli sustinent, refertur ad naturam divinam, sed vna & eadem natura divina est in Patre & Filio: ergo in utroque vna & eadem est generandi potentia; sed in Patre est illa, quâ potest generare Filium: ergo & in Filio erit ea, quâ potest generari à Patre.

21. Sed dices: potentia generandi non tantum dicit naturam, sed etiã proprietatem siue relationem: ergo quanvis referendo potentiam generandi ad divinam naturam, vna & eadem sit in utroque generandi potentia; tamen illam ad proprietatem ordinando, non est eadem potentia generandi in Filio & Patre.

22. Consequentia probatur: ordinando potentiam generandi ad

relationem, aliud est posse generare, & posse generari, cum paternitas & filiatio non sint idem : ergo cum paternitas dicat posse generare, & filiatio posse generari, si potentia generandi ordinatur ad proprietatem, non erit vna & eadem potentia generandi in utroque.

23. Respondet Magister concedendo totum assumptum, si generandi potentia referatur ad proprietatem; quia sic aliud est posse generare, & posse generari, cum in distinctis fundetur proprietatibus sive relationibus, quippe paternitate & filiatione; secus si ad divinam naturam ordinetur, eo quod vna & eadem sit in utroque natura; & consequenter generandi potentia. Sub hoc enim genuino sensu theorema Magistri proponitur, & propugnatur.

24. Instabis primò: vna & eadem, æqualisque potentia generandi est in Patre & Filio; sed Pater generat: ergo & Filius generat, cum suppar sit utrobique ratio.

25. Respondetur negando consequentiam; quia licet vna & eadem, æqualisque sit generandi potentia, abstrahens ab activâ, & passivâ in Patre & Filio, eo quod eadem sit in utroque natura; nihilominus non est eadem ratione proprietatis personalis, quia in Filio non exercet natura generationem activam, sed tantum passivam; in Patre è contrâ; sive natura in Patre est determinata ad generandum, in Filio verò ad generari, ut diximus supra.

26. Vrges secundo: plus ordinatur generare ad generandi potentiam, quam ad potentiam spirandi; sed Pater generans Filium communicat ipsi potentiam spirandi: ergo potiori iure debet illi potentiam generandi communicare; sed Pater hanc generandi potentiam exercet: ergo & Filius.

27. Respondet Divus Bonaventura negando primam, & ultimam consequentiam. Nam Pater ideò communicat Filio potentiam spirativam, & non generativam, quia cum Filius generetur, non potest habere primitatem respectu generationis; at cum non spiretur, est inspirabilis, & idcirco potuit habere primitatem, & fecunditatem respectu illius: ergo stat bene, Patrem communicare Filio potentiam spirativam, & non generativam.

28. Replicabis tertio: in generatione carnali Pater non dicitur perfectum filium generare, nisi communicet ipsi potentiam generandi: ergo pari ratione, imò vrgentiori in divinis non erit Filius perfectus, nisi habeat potentiam ad id, quod Pater potest: ergo ad generandum.

29. Respondetur negando consequentiam; quia non est simile in his generationibus, æternâ quippe, & creatâ. Et quidem, quia natura

in generatione carnali non perfectè se multiplicat in primo filio, ideò-
que vt in pluribus efficiat, quod non potest in vno, communicat filio
generandi potentiam; secùs in generatione æternâ, vbi Pater perfectis-
simus generat Filium, communicatque ei totum suum esse, siue perfe-
ctè se multiplicat in illo, quin præster ipsi generandi potentiam; alioqui
non infinitè perfectum generaret Filium, vt expendimus de generatio-
ne carnali. Et hæc de tertiâ, & vltimâ parte huius distinctionis dicta
sint satis.

QVÆSTIONES.

30. QVÆST. 1. An personæ divinæ constituantur formaliter rela-
tionibus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 26. q. 2.
art. 2. & q. 8. de Potent. art. 3. & 1. p. q. 40. art. 2. Godoy 1. p. tom. 3.
disp. 96. à p. 541. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 11. art. 2. Arauxo hic
art. 2. dub. 1. & 2. Ioan. à S. Thomâ disp. 16. art. 1. Salmant. disp. 18.
q. 40. dub. 1. & seqq. Lumbier de Trinit. q. 9. art. 3. Ferre de Trinit.
q. 17. à §. 1. & seqq. Carrasco 3. p. de Trinit. dub. 5. resol. vnic. Labat
tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 11.

31. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 26. q. vnic. & Collat. 25.
Hernandez in 1. tract. 2. disp. 5. sect. 5. Macedo in 1. Collat. 7. diff. 4.
sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 5. & in Comment.
tom. 1. dist. 26. q. vnic. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 2. Vulpes
tom. 3. p. 1. disp. 60. art. vlt. & disp. 64. art. 3. & 4. Lychetus in 1. dist.
26. q. vnic. Smising. de Deo Trino, disp. 2. q. 1. & 2. Felix de Trinit.
cap. 4. diff. 8. dub. 1. & 2. Merin. tom. 1. disp. 3. q. 6. sect. 1. & 2.

32. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de Trinit. cap. 3. & lib. 7. cap.
3. 4. & 5. Amicus tom. 1. disp. 20. sect. 1. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 3.
q. 12. Herrera de Trinit. q. 6. sect. 2. & 3. Mart. Perez de Trinit. disp. 9.
sect. 2. & 3. Borrull de Trinit. disp. 14. sect. 4. Carleton tom. 1. disp. 58.
art. 2. & 3. Maurus de Trinit. tract. 7. q. 99. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2.
sect. 7. §. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 26. art. 1. q. 1. 2. & 3.
Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 12. q. 1. Caspens. disp. 4. sect. 2.
Coriolan. q. 40. art. 3. Baud. q. 40. Morand. q. 32. Fulienf. lib. 2. cap. 3.
resol. 5.

33. QVÆST. 2. An relationes divinæ formaliter importent per-
fectionem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 42. art. 4. ad 2. Go-
doy 1. p. tom. 3. disp. 78. à p. 161. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 3. art. 5.
Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 28. disp. 13. art. 3. nu. 8. Salmant. tom. 2.
disp. 6. q. 28. dub. 1. Lumbier de Trinit. q. 8. art. 4. Lezana tract. 5. disp.
2. q. 4. Carrasco 3. p. de Trinit. dub. 2. resol. 1. & 2. Contenson tom. 2.

dissert. 2. cap. 2. specul. 3. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 2. dub. 4.

34. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 19. q. 1. & quodlib. 5. p. 117. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 5. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 4. sect. 5. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 2. q. 3. Mastrius tom. 1. disp. 7. q. 1. Brancat. tom. 2. lib. 2. disp. 2. q. 6. Macedus in 1. Collat. 8. diff. 1. sect. 1. Poncius in *Curs. Theolog.* disp. 9. de Trinit. q. 6. Scherius de Deo, disp. 4. sect. 4. q. 4. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 58. art. 9. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 2. q. 7. Herinx tom. 1. tract. de Trinit. disp. 1. q. 6. Merin. tom. 1. disp. 2. q. 7. Felix de Trinit. cap. 3. diff. 7. Rada tom. 1. *Controv.* 27. art. 1.

35. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Trinit. cap. 9. & 10. Amicus disp. 19. sect. 8. Montoya disp. 29. & 30. Arriaga disp. 49. sect. 2. Munieffa de *Attrib.* disp. 3. sect. 3. & 4. Mart. Perez de Trinit. disp. 6. sect. 8. & 9. Borrull de *Attrib.* disp. 12. sect. 1. & disp. 12. de Trinit. sect. 9. Herrera de Trinit. q. 9. sect. 3. Carleton tom. 1. disp. 55. sect. 1. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 2. q. 6. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 107. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2. sect. 6.

36. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 2. art. 1. q. 3. Ferchius de *Ang.* tom. 1. q. 8. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 3. q. 20. Caspensi. de Trinit. disp. 2. sect. 4. Baudunius q. 28. art. 1. Forestus disp. 4. fol. 124. Petrus à S. Ioseph *Idea Theolog.* lib. 2. cap. 2. resol. 5.

37. QVÆST. 3. An in divinis verè, & realiter sint processiones? De quo, *distinctione 4. quæst. 1.*

38. QVÆST. 4. An divinæ processiones valeant esse plusquam duæ? De quo, *distinctione 4. quæst. 2.*

39. QVÆST. 5. An in divinis soli Filio competat esse Verbum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 27. q. 2. art. 2. & 1. p. q. 34. art. 2. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 88. à p. 415. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 9. art. 4. digres. vnic. Salmant. tom. 2. tract. 6. q. 34. art. 2. Contenson tom. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 12. §. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 2.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 27. q. 2. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 7. sect. 1. & 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 2. q. 1. Poncius in *Curs. Theolog.* disp. 10. de Trinit. q. 2. Herrera in 1. disp. 10. q. 8. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 6. art. 1. Smising de Deo Trino, disp. 2. q. 7. Felix de Trinit. cap. 6. diff. 1. Merin. tom. 1. disp. 5. q. 1. sect. 3. Berulle tom. 2. p. 2. disp. 2. q. 1. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 66. art. 1.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 9. de Trinit. cap. 2. Amicus tom. 1. disp.

disp. 26. sect. 1. Borrull de Trinit. disp. 16. sect. 2. Mart. Perez disp. 14. sect. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 28. q. 1. art. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 9. q. 4. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 2. sect. 4.

42. QVÆST. 6. An in Deo sit Omnipotentia, & quomodo constitutur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 42. q. 1. art. 1. & 1. p. q. 25. art. 3. & q. 1. de Potent. art. 6. Goddoy 1. p. tom. 1. disp. 32. §. 1. & seqq. & tom. 2. disp. 49. à nu. 80. & tom. 3. disp. 90. à num. 25. Ferre tom. 2. tract. 13. de Potent. q. 2. à §. 1. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 1. Lumbier de Attrib. disp. 16. art. 2. Biescas tom. 2. q. 25. art. 3. dub. 1. & seqq.

43. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 42. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 1. de Attrib. disp. 6. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 8. de Potent. Dei, q. vnic. Carriere tract. de Omnip. q. 2. Smising tract. 3. de Deo Vno, disp. 7. q. 4. Vulpes tom. 2. disp. 42. art. 6. & 7. Baron tom. 4. tract. de Potent. apolog. vlt. act. 1. Berulle tom. 1. disp. 22. q. 1. Aquila in 1. dist. 42. q. 2. Giner in 1. dist. 42. art. 1. Berming. q. 25. art. 1. & 2.

44. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. lib. 3. de Attrib. cap. 9. Munniesla de Attrib. disp. 9. sect. 1. Borrull de Attrib. disp. 8. sect. 7. Beccan. tom. 1. cap. 17. q. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 42. q. 1. art. 1. Gaudent. tom. 1. tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 5. Blasco tom. 1. dist. 92. q. 5. art. 1.

45. QVÆST. 7. An in Patre sit potentia productiva ad intra? De quo, distinctione 5. quest. 7.

DE VERITATE, IMMVTABILITATE, ET SIMPLICITATE ESSENTIÆ.

DISTINCTIONIS OCTAVÆ

Synopsis.

*Est solus verè Deus immutabilis, atque
Simplex, est solus, scilicet esse suum.*

Sic incipit: Nunc de veritate, sive proprietate, &c.

Sic terminat: Assignavimus.

1. **C**ONNECTIVR hæc octava distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister quid tenendum sit de veritate generantis;
sed

sed in præfenti agit de naturâ communicatâ per actum generationis: ergo hæc distinctio consonat superiori.

2. Consequentia probatur: prius est statuere, quam agere de termino communicato per actum generationis; & quidem, cum termini communicatio per generationem supponat personam verè generantem; sed in superiori distinctione ostendit Magister quid sit tenendum de veritate generantis; & in præfenti differit de termino communicato per actum generationis, nempe naturâ divinâ: ergo rectum inter se ordinem servant.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit veritatem essentia divina. In secundâ verò ipsius immutabilitatem declarat. In tertiâ tandem eius simplicitatem expendit.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Solus Deus propriè habet veritatem essentia, sine alicuius non actualitatis admixtione.* Quæ quidem conclusio hunc in modum suadetur: Illud cuius esse semper est esse, idest æternaliter, & quod sit sine præteritione, & futuritione, habet propriè essentia veritatem sine alicuius non actualitatis admixtione; sed solius Dei esse est semper esse, & quod sit sine præteritione, & futuritione: ergo solus Deus propriè habet veritatem essentia, sine alicuius non actualitatis admixtione.

5. Maior ex terminis claret. Minorem quoad primam partem sic probat Magister in litterâ: sicut enim ab eo quod est sapere dicitur sapientia, & ab eo quod est scire dicitur scientia; ita ab eo quod est esse dicitur essentia, sive à verbo *essendi*, nomen proprium sibi arrogat essentia; sed nulli rei cum maiori proprietate, ac veritate convenit esse, quàm Deo, eò quod semper, sive æternaliter sit: ergo solius Dei esse est semper esse, sive solum Deum propriè habere veritatem essentia apertissimè convincitur. Minor constat ex verbis Domini Dei ad Moysen, Exod. cap. 3. *Ego sum, qui sum*, quasi comparatione Dei creaturæ non sint: ergo nulli rei cum maiori proprietate, ac veritate convenit esse, sive veritatem essentia habere, quàm Deo.

6. Minorem quoad secundam partem, nempe quod esse Dei sit ex pers præteritionis, & futuritionis similiter probat Magister: Illud quod semper fuit, est, & erit in æternum, non novit præteritum, neque futurum, hoc est, nec coepit, nec desijt, nec desinet esse; sed solus Deus semper fuit, est, & erit in æternum, sive nec coepit, nec desijt, nec desinet esse, aliàs Deus non foret: ergo esse Dei, sive eius essentia non novit præteritum, neque futurum.

7. Modò in probationis subsidium accedit Divi Hieronymi ad Damasum egregium testimonium iam in textu productum: *Deus solus exordium non habet, veræ essentia nomen tenet, qui non novit fuisse, vel futurum esse. Solus ergò Deus verè est, cuius essentia comparatum esse non est.* Ergo solius Dei est proprium habere veritatem essentia, sine alicuius non actualitatis admixtione.

8. Sed oppones: Magister in primæ partis conclusionis probatione malè vitur terminis: ergo. Antecedens probatur: sicut albedo se habet ad album, ita sapientia ad sapere; sed albedo non dicitur ab albo, imo potius album ab albedine: ergo sapientia non dicitur à sapere, sed è contrà sapere à sapientiâ; sed Magister ait in textu, quòd ab eo quod est sapere dicitur sapientia, & ab eo quod est scire dicitur scientia: ergo terminis abutitur.

9. Respondetur ex Seraphico Doctore hîc, Magistrum loquutum fuisse in sensu grammaticali, non verò in dialectico sensu; ideoque procedit ab abstracto ad concretum, dicens quòd sapientia dicitur à sapere, & scientia à scire: At Logicus è contrà procedit à concreto ad abstractum, v.g. sapere dicitur à sapientiâ, scire à scientiâ, album ab albedine; ideoquè malè non vitur terminis, cum in hoc Magister non alloquatur sensu.

10. Oppones iterum: passim in Scripturis de Deo dicitur, fuit ab æterno, fuit semper, & erit in sæcula, & huiusmodi; sed hæc verba sonare videntur, Deum novisse præteritum, & futurum: ergo. Minor probatur: dum de Deo dicitur, *fuit*, putatur quòd desierit esse; dum verò dicitur, *erit*, existimatur non esse modò; sed fuit & erit denotant præteritum, & futurum: ergo verba Sacrae Paginae satis indicant, Deum novisse præteritum, & futurum.

11. Respondetur ex Magistro negando minorem, & eius probationem. Nam hæc & similia Scripturae verba in debito sunt capienda sensu, nempe de fuisse, & fore extrinseco per comparisonem ad nostra tempora præterita, & futura; non verò de fuisse, & fore intrinseco per comparisonem ad durationem intrinsecam æternitatis divinæ, quæ absque motu intrinseco, & successivo constituit Deum semper præsentem.

12. Vndè, cum de re sempiternâ, sive Deo propriè dicatur *est*, secum dum nos benè dicitur fuit, & erit. *Fuit*, quia nunquam desijt. *Erit*, quia nunquam deerit. *Est*, quia semper est. Cum ergò nostra loquutio per tempora varietur, de Deo verè dicuntur verba cuiuslibet temporis, qui nullâ temporis differentiâ desuit, deest, vel deerit. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

13. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, hoc proponitur lemma: *Solus Deus habet æternæ permanentiæ stabilitatem sine vllâ mutatione.* Quod sic suadetur: Illud cuius esse est suum esse, & quod impossibile est ipsum mutari, habet stabilitatem æternæ permanentiæ sine vllâ mutatione; sed esse solius Dei est suum esse, & impossibile est ipsum mutari: ergo solus Deus habet æternæ permanentiæ stabilitatem sine vllâ mutatione.

14. Maior ab omnibus pro comperto habetur. Minorem in textu probat Magister, dicens, esse Dei omninò esse immutabile, quod tripliciter ostendit. Primò: esse divinum est esse verissimum; sed si posset mutari, verissimum non foret: ergo esse Dei omnino est immutabile. Minor probatur: quod mutari potest, potest non esse quod fuerat; sed quod potest non esse quod fuerat, non servat ipsum verum esse: ergo si Deus posset mutari, eius esse verissimum non foret: ergo cum Deus sit ens verissimum, ipsius esse est esse immutabile.

15. Secundò: omnis mutatio rerum contingit per accidentia; sed in Deo nulla sunt accidentia: ergo Deus mutationi non subest. Maior claret in creaturis, quæ passim mutantur loco, tempore, peccato, affectione, cognitione, aliisque accidentibus. Minor similiter constat; nam solum id accidentibus succumbit, quod de novo aliquid acquirit, siue iam acceptum dimittit; sed Deus omnis accidentis est expers, cum nihil in tempore accipiat, nec dimittat: ergo cum divinum esse nunquam mutationi obnoxium fuerit, omninò immutabile erit.

16. Tertiò probat pluribus testimonijs tum Sacræ Paginæ, tum Sanctorum Patrum, quæ ad longum recenset in textu. Satis sint nobis duo modò in Conclusionis tutelam propallare. Primum ex Apost. 1. ad Timotheum cap. 6. *Qui solus habet immortalitatem.* Vbi Augustinus lib. 1. de Trinit. hæc verba expendens, ait: *Quæ vera immortalitas, nisi cui convenit immutabilitas?* Ergo esse divinum omninò est immutabile.

17. Secundum desumitur ex Epist. D. Iacobi cap. 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Et ex Psalm. 101. *Mutabis eos, & mutabuntur; tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.* Cui consonat Augustini eloquium lib. 8. sup. Genes. cap. 20. *Deus nec per loca, nec per tempora movetur; creatura verò per loca, & tempora. Et per tempora moveri, est per affectiones commutari: Deus autem nec loco, nec affectione mutari potest, qui per Prophetam ait: Ego Deus, & non mutor.* Ergo solus Deus habet æternæ permanentiæ stabilitatem sine vllâ mutatione.

18. Sed dices: omne quod nunc est, & priùs non fuit, mutationi sub-

subest; sed Filius Dei est homo, qui ab æterno homo non fuit: ergo est mutationi subiectus.

19. Respondetur, quòd homo prædicatur de Filio Dei, non per inhærentiam, siuè quasi aliquid de novo recipiens, sed per vnionem, quæ cum sit relatio, advenit sine mutatione. Hic enim discursus non tenet: Deus incipit esse homo: ergo incipit esse. Sicùt nec iste: Deus desinit esse homo: ergo desinit esse; quia cum Deus sit ens necesse est à se per nullam valere suppositionem suum esse variari.

20. Instabis: quicumque de non agente fit agens, mutatur mutatione, quæ est ab otio in actum; sed Deus de non creante fit creans: ergo est mutatus.

21. Respondet D. Bonaventura negando maiorem, & consequentiam; nam Deus de non agente fit agens, non propter mutationem sui, sed propter mutationem effectus producti, quemadmodum Sol de non illuminante fit illuminans; sicque denominatio agentis siuè creatoris solum in creaturâ, & non in Deo ponit mutationem.

22. Vrges iterum: non quia creatura est, ideò Deus creat; sed quia Deus creat, creatura fit: ergo prius est Deum agere, quàm creaturam fieri: ergo cum posterius nunquàm sit causa prioris, non quia creatura fit de non ente ens, Deus fit de non creante creans, sed è contrà: e go denominatio agentis potius in creante, quàm in creaturâ mutationem arguit.

23. Respondetur ex eodem Doctore, instantiam solum tenere respectu agentis, cuius actio est distincta ab ipso agente; quia tale agens nunquàm fit agens de non agente, quin mutetur, eò quòd novum quid ipsi adveniat: At agens quòd secum identificat actionem, nempe Deus, agit seipso, sitque de non agente agens, quia nihil novum sibi accidit, ideòque non mutatur.

24. Replicabis: Deus aliquid vult, quòd prius non voluit, quia ex tempore voluit creare, quòd non voluit ab æterno; sed qui vult aliquid, quòd prius non voluit, mutatur: ergo.

25. Respondetur iuxta doctrinam iam datam; Deum ab æterno voluisse creare mundum, non prout ab æterno, sed pro tempore, & instanti illo in quo vult agere: ergo non vult aliquid ex tempore, quòd ab æterno non voluit. Et paret dum dicitur: Volo cràs audire sacrum, ubi voluntas non copulatur actui, nisi pro tempore creatino. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

26. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis declaratione partis, hæc adducitur thesis: *Solus Deus habet simplicitatem essentia sine cuiuscun-*

que multipliciter compositione. Quæ sic summatim probatur: quod materia, & formæ, accidentis, & subiecti, partium integralium, cuiuscunque etiã alterius compositionis excogitabilis generis eliminat compositionem, habet reverã simplicitatem essentiæ sine multipliciter compositione; sed solus Deus cunctam compositionem materiæ, & formæ, accidentis, & subiecti, partium integralium, &c. eliminat: ergo solus Deus habet simplicitatem essentiæ sine cuiuscunque multipliciter compositione.

27. Maior liquet. Minorem ut probet Magister in litterâ, statuit, divinam essentiam verè & propriè simplicissimam esse. Primò auctoritate Divi Augustini lib. 6. de Trinit. cap. 6. asserentis: *Omni creaturam esse multiplicem, solumque Deum summè simplicem.* Et Hilarij lib. 8. de Trinit. cap. 9. his verbis: *Non humano modo ex compositis Deus est, ut in eo aliud sit quod ab eo habetur, & aliud sit ipse qui habeat: sed totum una est natura perfecta, & infinita, & non ex disparibus constituta, sed vivens per totum ipsa.* Ergo.

28. Secundò ratione: sola illa natura propriè ac verè simplex est, ubi nec partium, nec accidentium, nec quarumlibet formarum villa est diversitas, sive variatio, vel multitudo; sed huiusmodi est sola natura divina: ergo. Minor probatur: omnis compositio modò phisica, modò metaphisica, modò logica, sive essentialis, sive accidentalis, aut integralis, &c. imponit subiecto imperfectionem, eò quòd arguat indigentiam, & partium limitationem; sed sola divina natura verè & propriè omnigenæ imperfectionis, indigentia, aut limitationis est expers: ergo sola divina natura verè & propriè simplicissima est.

29. Terriò idipsum per comparisonem ipsius ad multipliciter creaturæ spiritualis, & corporeæ probat, & primò de corporali, & postea de spiritali creaturâ: Omnis creatura materialis ex partibus constat, quarum aliqua minor, aliã maior est, & totum maius quâlibet parte: similiter in corpore aliud est magnitudo, aliud color, aliud figura, ita ut mutato vno istorum, possint reliqua manere, sed hæc omnia verè & propriè variationem, multitudinem, diversitatem, & compositionem probant: ergo nulla corporalis creatura est simplex.

30. Idemtidem de spiritali creaturâ suadet: nihil enim simplex mutabile est; sed omnis creatura quantumvis spiritalis mutabilis est, alioqui creatura non foret: ergo nulla creatura spiritalis simplex est. Consequentia probatur de Animâ rationali, sive de quâcunque aliã spiritali creaturâ: Anima rationalis licet respectu corporis sit simplex, quia mole non diffunditur per spatium loci, cum sit tota in toto, & to-

ta in qualibet parte corporis, nihilominus verè, & propriè non est simplex: ergo.

31. Antecedens sic probat Magister in litterâ, dùm accidentium diversitatem in Animâ assignat: Quod accidentium sive affectionum est capax, proculdubio verè, & propriè simplex non est; sed Anima rationalis est capax plurium accidentium, affectionumque: ergo. Minor probatur: in rerum naturâ passim experimur, aliud esse artificiosum, aliud inertem, aliud acutum, aliud memorem; necnon quòd aliud sit cupiditas, aliud timor, aliud lætitia, aliud tristitia; sed possunt hæc, & alia inveniri accidentia in Animæ rationalis naturâ, & alia sine alijs, & alia magis, & alia minùs: ergo rationalis Anima plurium accidentium, affectionumque est capax: ergo non verè ac propriè est simplex: ergo solus Deus verè & propriè simplicitate pollet sine cuiuscunque multiplicata compositione.

32. Demùm Magister pro distinctionis calce, quatuor proponit placita. Primum, quòd simplicitati divinæ non officit nominum multiplicitas. Secundum, quòd nullum accidens sit in Deo. Tertium, quòd substantia impropriè dicitur de illo. Quartum verò, & ultimum, quòd pluralitas personarum simplicitatem non arcet à Deo.

33. Primum sic breviter expendit: illa multiplicitas simplicitati nō officit, quæ subiectum non variat; sed multiplicitas nominum in divinis Deum ipsum non variat: ergo. Minor probatur: omnia nomina, quæ Deo aptantur, vnum & idem significant, quippè vnam eandemque naturam divinam: ergo multiplicitas nominum Deum ipsum non variat; ac proindè simplicitati divinæ præfata non officit multiplicitas.

34. Secundum ostendit Magister discurrendo per singula prædicamenta accidentis: nam Deus est magnus sine quantitate, bonus sine qualitate, prædens sine situ, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus, sine tempore sempiternus, sine sui ullâ mutatione mutabilia faciens, nihilque patiens, &c. ergo cùm artis dialecticæ hæc omnia sint accidentium prædicamenta, nullum in Deo possumus accidens capere, quò simplicitatem à naturâ divinâ arceamus, quæ nullis verè est subiecta accidentibus.

35. Sed dices: à quocunque removetur superius, necessario debet arceri inferius; sed à Deo arcetur qualitas, quæ est genus supremum huius prædicamenti: ergo & bonitas, quæ est qualitas contenta sub illâ categoriâ: ergo non benè profertur à Magistro, Deum esse bonum sine qualitate, & magnum sine quantitate.

36. Respondebis cum eodem negando duplicem consequentiam; quia

quia in divinis reperiuntur nomina generum, sed non prout habent rationem generis. Et quidem, cum Deus in nullo sit prædicamento. Unde est à Deo arceantur nomina novem generum in quantum sunt genera, non verò in quantum sunt nomina. Quamobrem dicimus, Deum esse bonum, magnum, sanctum, &c. sive quòd magnitudo significat divinam essentiam per modum quantitatis, bonitas per modum qualitatis, & sic de alijs perfectionibus divinis.

37. Tertium, quòd propriè Deo non conveniat ratio substantiæ, eò genere proprietatis, quòd convenit creaturis, probat Magister: substantia dicitur à substare accidentibus, sicut essentia ab esse; sed Deus nullis substat accidentibus, quibus substat creatura: ergo Deus propriè non dicitur substantia, eò genere, quòd creatura substantia dicitur. Tamen propriè ac verè appellatur *essentia*, sive vt Græci dicunt, *ὕλη*.

38. Demùm sic quartum placitum Magister detegit: tanta divinæ essentia est simplicitas, quòd in eà non est aliquid, quod non sit ipsa; sed idem est habens, & quod habetur, totumque quod in eo est, vnum est: ergo personarum multiplicitas non repugnat simplicitati.

39. Consequentia probatur: personarum distinctio sive multiplicitas non est partium componentium vnum tertium, sed proprietatum identificarum cum tertio; sed solum compositio simplicitati opponitur: ergo multiplicitas personarum divinæ simplicitati non officit.

40. Oppones primò: sicut compositio in creaturâ est causa mutationis; sic simplicitas in Deo est immutabilitatis causa; sed omnis causa est ante effectum: ergo primò debuit Magister agere de proprietate simplicitatis, quàm immutabilitatis.

41. Respondet Magister negando consequentiam. Quia licet simplicitas sit immutabilitatis causa, non debuit prius de illâ agere, quàm de istâ. Simplicitas enim est maximè nobis occulta, non tamen immutabilitas; idèdque cum sit necesse à cognitione posterioris in prioris cognitione venire, prius de immutabilitate, quàm simplicitate disputat.

42. Oppones secundò: vbi non est maior simplicitas, ibi est aliqua compositionis admixtio; sed in Deo non est maior simplicitas: ergo in Deo aliqua est compositio. Minor probatur: illa est maior simplicitas, vbi est vnitas sine pluralitate, quia numerus aliquomodò dicit compositionem respectu cuius vnitas est simplex; sed in Deo est vnitas cum pluralitate personarum: ergo in Deo non est maior simplicitas; ac proindè erit compositio aliqua.

43. Respondetur negando minorem, & maiorem probationis. Pluralitas enim dupliciter considerari valet. Primò, in quâ plus est in duobus,

bus, quàm in vno, vt in duobus hominibus plus est de bonitate, quàm in vno; & hæc pluralitas repugnat simplicitati; quia vnitas addit aliquid supra vnitatem. Secundò, alia est pluralitas in quâ tantum in pluribus est, quantum in vno, & hæc viget in diuinis; quia tantum de esse, bonitate, & virtute est in vnâ personâ, quantum in tribus; & ista pluralitas nihil vnitati addit; quamobrem nullam omninò ponit compositionem, nec simplicitatem privat. Et hæc de terciâ, & vltimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

44. QVÆST. 1. An, sine præiudicio diuinæ simplicitatis possit in Deo admitti aliqua compositio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 3. art. 2. & in 1. dist. 8. q. 4. art. 1. Goddoy 1. p. tom. 1. disp. 5. à num. 109. & disp. 28. à num. 36. Gonetus tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 5. dub. 3. §. 10. à num. 103. Lumbier de Attrib. dist. 4. q. 6. art. 1. 2. & 3. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 3. cap. 1. specul. 1. Biescas tom. 1. q. 3. art. 5. dub. 4. & 5. & art. 7. dub. 1. & 2. Portugal tom. 1. lib. 1. cap. 24. & 25. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 2. q. 3. art. 2.

45. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 8. q. 1. & lib. Prim. princ. cap. 4. & lib. 12. Metaph. q. 15. Hernand. in 1. tract. 1. de Attrib. disp. 3. sect. 3. Mastrius in 1. disp. 2. q. 8. art. 1. & 2. Macedo in 1. Collat. 5. diff. 4. sect. 1. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 1. q. 1. 2. & 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 3. de Attrib. q. 2. & in Comment. tom. 1. dist. 8. q. 1. Vulpes tom. 1. disp. 6. q. 4. & disp. 14. art. 1. Lychetus in 1. dist. 8. q. 1. Briceño tom. 1. Controv. 1. art. 5. Durand tom. 1. tract. de Vnit. Dei, disp. 4. q. 1.

46. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Attrib. cap. 4. & 5. & disp. 30. Metaph. sect. 4. & 5. Izquierdo disp. 11. de Deo, q. 3. Quirós tom. 1. in Ind. q. 3. art. 7. Munieña de Attrib. disp. 15. sect. 1. 2. & seqq. Borrull de Attrib. disp. 12. sect. 2. Amicus tom. 1. disp. 5. sect. 1. & 2. Carleton tom. 1. disp. 5. sect. 1. & 2. Maurus tract. 2. de Deo, q. 22. Avendaño tom. 1. problem. 7. §. 1. & seqq. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 8. art. 1. q. 1. & 2. Abelly de Deo, cap. 2. sect. 2. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 3. q. 6. Fulienf. cap. 3. resol. 1. & seqq. Blasco tom. 1. dist. 92. q. 1. art. 1. §. 3.

47. QVÆST. 2. An Deus in aliquo collocetur prædicamento? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 8. q. 4. art. 2. & 3. & q. 7. de Potent. art. 3. Froylanus in Log. q. 2. art. 3. Ioan. Martinez Prado lib. 2.

q. 11. §. 1. nu. 13. Lerma lib. 7. de præd. q. 4. Villalpando in Log. cap. 5. q. 9. Parra tract. 4. de Prædicam. disp. 1. dub. 4. Arauxo lib. 5. Metaph. q. 2. art. 3. Complutens. tom. 1. disp. 12. q. 4. §. 1. Biescas tom. 1. q. 3. art. 5. dub. 2. & 3. Palanco tom. 1. Philos. tract. 6. q. 3. Ioan. à S. Thomâ q. 15. & 16. Log.

48. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 8. q. 3. Hernandez in Curs. Philos. tom. 2. tract. 4. disp. 1. sect. 2. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 2. q. 1. 2. & 3. Macedo in 1. Collat. 5. diff. 4. sect. 1. Poncius in Curs. Philos. disp. 11. de Prædicam. q. 3. Villaverde in log. lib. 6. cap. 5. q. 4. Merin. de log. cap. 4. disp. vnic. Sosa tom. 2. dist. 8. q. 3. art. 4. Faber in Philos. theorem. 96. Relius tom. 2. Curs. Philos. lib. 7. q. 6. Berulle tom. 1. disp. 8. q. 2. Giner in 1. dist. 8. q. 1. art. 5.

49. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. Metaph. sect. 4. Aldrete de Scient. disp. 15. sect. 7. Curs. Trinitarius tom. 1. tract. 2. disp. 7. q. 2. Rhodès disp. 4. de prædicam. sect. 2. §. 2. Arriaga disp. 3. Metaph. sect. 2. Carleton disp. 7. Metaph. disp. 6. sect. 2. Franc. Alphonsus disp. 15. & 16. Log. Echalez tract. 5. disp. 20. de Prædicam. cap. 3. Ex alijs D. Bonav. in 1. dist. 8. art. 1. q. 4. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 3. q. 3. Castro Vetro tract. 5. de Log. q. 8. Lalemand. tom. 1. disp. 6. p. 12. Morand. tract. 1. q. 3. nu. 60. Blasco in Curs. lib. 5. dist. 14. art. 3. Torrecilla tom. 1. tract. 4. q. 2. art. 3.

50. QVÆST. 3. An Angelus & Anima rationalis materiâ, & formâ physicâ physicè componantur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 8. q. 5. art. 1. & 2. & 1. p. q. 50. art. 1. & 2. & q. 75. art. 5. & quodlib. 9. art. 6. Gonetius tom. 2. tract. 7. disp. 2. art. 1. §. 4. Salmant. tom. 2. tract. 7. de Ang. disp. 1. dub. 1. Ferre tract. 16. de Ang. q. 1 § 4. & 6. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 1. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 51. disp. 19. art. 2. & q. 9. de Anim. art. 2. Complutens. disp. 16. de Anim. q. 1. Ioan. de Neapolî q. 24. punct. 1. & 2. p. 209. Lerma lib. 2. de Anim. q. 4.

51. Ex Subtili Scholâ Scotus de Anim. q. 15. & q. 7. 8. & 9. de Rerum princ. art. 2. Hernandez in 2. tract. 2. de Ang. disp. 2. sect. 2. & in Philos. tom. 4. tract. 4. disp. 4. sect. 1. Frassen in 2. tract. 1. disp. 1. art. 2. q. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 11. de Ang. q. 1. & in Philos. tract. de Anim. disp. 62. q. 2. Mastrius tom. 3. Philos. disp. 1. de Anim. q. 5. Cavellus de Anim. q. 15. Delgad. de Ang. cap. 2. diff. 2. dub. 1. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 8. art. 7. Lychetus in 2. dist. 17. q. vnic. Briceñus tom. 1. Controv. 2. art. 4. Lanterius in 2. disp. 2. tract. de Ang. propos. 7. Faber in 2. dist. 1. disp. 10. Herrera in 2. disp. 5. q. 1. Et in Nostro Athe-

næo sub Schol. Seraph. q. 1. art. 1. 2. 3. & seqq.

52. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Ang. cap. 6. & 7. Arriaga tract. de Ang. disp. 3. sect. 4. & disp. 1. de Anim. sect. 4. Amicus de Ang. disp. 3. sect. 3. Oviædus lib. 1. Phis. Controv. 5. punct. 3. Quirõs 1. p. disp. 7. de Ang. Herrera q. 2. sect. 4. & 5. Echeverria de Ang. disp. 1. cap. 3. Carleton tom. 1. disp. 68. sect. 6. & disp. 9. de Anim. sect. 1. Hurtad. disp. 2. de Anim. sect. 1. Franc. Alphonf. disp. de Anim. sect. 6. Echazal disp. 13. de Anim. cap. 3.

53. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 3. art. 1. q. 1. Ferchius de Ang. tract. 1. q. 28. Lalemand. de Anim. disp. 15. p. 3. Castro Vetro tom. 3. tract. 1. de Anim. q. 6. Boverius demonstr. 2. art. 6. Caspens. disp. 1. sect. 3. Baud. q. 44. art. 2. Rabes. lib. 3. disp. 6. q. 2. Gaudent. de Anim. tom. 3. disp. 1. q. 7. & tract. de Ang. disp. 1. q. 2. Torrecilla de Anim. tract. 3. q. 1. art. 3. Blasco tom. 2. dist. 128. q. 3.

54. QVÆST. 4. An immutabilitas alicui possit competere creaturæ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 8. q. 3. art. 1. & 2. & 1. p. q. 9. art. 1. & 2. Gonetus tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 6. §. 1. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. Ferre tom. 1. tract. 2. q. 7. §. 1. & 2. Lumbier de Attrib. dist. 4. q. 10. art. 1. Biecas tom. 1. q. 9. art. 1. dub. 5. & art. 2. & tom. 2. q. 19. art. 7. dub. 1. & 2.

55. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 8. q. 5. Maltrius in 1. disp. 2. q. 6. art. 3. Hernandez in 1. tract. 1. de Attrib. disp. 3. sect. 4. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 5. q. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 3. de Attrib. q. 3. & 4. & in Comment. tom. 1. dist. 8. q. 5. Briceñus tom. 1. Controv. 7. art. 1. Carriere tract. de Deo Vno, q. 11. & 13. Smiling de Deo Vno, tract. 2. disp. 3. q. 2. & disp. 4. q. 4. Baron tom. 4. tract. de Attrib. apolog. 7. act. 3. Sosa tom. 2. dist. 10. q. 5. art. 5. Vulpes tom. 1. disp. 15. art. 1. 2. & seqq.

56. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de Attrib. cap. 3. & disp. 30. Metaph. sect. 7. & 8. Carleton tom. 1. disp. 8. sect. 1. & 2. Muniesla de Attrib. disp. 14. sect. 1. & seqq. Maurus tract. 2. de Deo, q. 19. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 8. art. 2. q. 1. & 2. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 8. q. 2. Abelly de Deo, cap. 2. sect. 4.

57. QVÆST. 5. An ratio entis, aut substantiæ sit univoca Deo, & creaturis, substantiæ, & accidenti? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 5. art. 3. & q. 13. art. 5. & q. 7. de Potent. art. 7. Godøy 1. p. tom. 1. tract. 2. disp. 7. §. 3. à nu. 30. Palanco tom. 1. Philos. tract. 5. q. 4. Gallego tom. 1. Controv. 22. Araúxo lib. 4. Metaph. q. 3. Martinez Prado 1. p. Metaph. Controv. 6. art. 3. & lib. 2. Log. q. 5. Ortiz tract. 4. de Log. Confer. 4.

Parra tract. 4. de Præd. disp. 2. dub. 2. & 5. Complutens. disp. 13. Log. q. 1. & seqq. Ioan. à S. Thomâ, q. 13. art. 1. & seqq. Lerma lib. 6. de Antepredicam. q. 16. & seqq. Mafius sect. 1. cap. 6. q. 1. 2. & 3. Biescas tom. 2. q. 13. art. 5. dub. 1. & seqq. Froylanus in Log. q. 2. art. 4.

58. *Ex Subtili Scholâ Scotus lib. 1. Phis. q. 7. & lib. 4. Metaph. q. 1. & in 1. dist. 3. q. 1. & in 2. dist. 3. q. 3. Perez Lopez tom. 2. Philos. dist. 3. q. 2. art. 1. Hernandez in Philos. tom. 2. tract. 3. disp. 1. sect. 3. subsect. 5. Mastrius tom. 4. Philos. disp. 2. q. 2. Llamazares tract. 3. disp. 2. q. 2. Meurisse in Metaph. lib. 1. q. 8. Rodriguez in Log. q. 4. de Antepred. art. 2. Relius tom. 2. lib. 6. q. 10. Rada tom. 1. Controv. 21. art. 1. & 2. Vulpes tom. 1. disp. 22. art. 11. Merin. in Log. disp. 2. cap. 1. de Equivoc. q. 3. Marius tom. 1. disp. 2. q. 9.*

59. *Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 2. Metaph. sect. 2. nu. 8. & disp. 28. sect. 3. Arriaga disp. 11. Log. sect. 1. subsect. 2. Oviedus in Metaph. Controv. 1. punct. 8. Hurt. disp. 2. Metaph. sect. 4. Curs. Trinit. tom. 1. tract. 2. disp. 6. q. 8. Izquierdo in Phar. disp. 17. q. 2. Quiròs disp. 26. sect. 5. nu. 31. Carleton disp. 29. & 30. Log. Echalar tract. 4. Log. disp. 18. cap. 1. & seqq. Rhodès lib. 4. Metaph. disp. 2. sect. 2. & 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 1. & 8. Lalemand. disp. 5. Metaph. Pasqualig. disp. 28. Metaph. sect. 1. Blasco in Curs. lib. 4. dist. 12. q. 4. art. 1. & seqq.*

60. **QVÆST. 6.** *An futura coexistent phisicè Deo in æternitate? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 57. art. 3. & q. 86. art. 4. Godoy 1. p. tom. 2. disp. 41. à p. 216. Gonetius tom. 1. tract. 3. disp. 4. art. 8. Salmant. disp. 8. dub. 3. Ioan. à S. Thomâ disp. 9. art. 3. Prudent. tract. 2. de Scient. disp. 4. dub. 6. sect. 1. & 2. Lezana tract. 4. disp. 3. q. 3. Lumbier dist. 4. q. 12. art. 1. & seqq. Ferre tom. 1. tract. 2. q. 8. §. 10. Carrasco 1. p. de Scient. liber. dub. 3. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 11. Idophon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. art. 13. dub. 1.*

61. *Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. vñic. Hernandez in 1. tract. 3. de Scient. Dei, disp. 4. sect. 4. Mastrius in 1. disp. 2. q. 7. art. 1. Brancat. disp. 16. q. 21. Macedus in 1. Collat. 9. diff. 4. sect. 1. & seqq. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 4. q. 3. Herrera in 1. disp. 15. q. 7. Boyvin tom. 1. tract. de Deo Vno, cap. 2. disp. 4. q. 7. Smising de Deo Vno, tract. 2. disp. 4. q. 3. Vulpes tom. 1. disp. 30. art. 4. Felix de Scient. cap. 5. diff. 5. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 4. q. 3. Baron tom. 4. tract. de Scient. apolog. 5. art. 2. Merin. tom. 1. disp. 3. q. 4.*

62. *Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Scient. Dei futur. cap. 7. Quiròs de Deo, disp. 48. sect. 1. & seqq. Aldrete de Scient. disp. 22. sect. 1. Borrell de Attrib. disp. 9. sect. 3. Muniessa de Attrib. disp. 13. sect. 2.*

Aranda lib. 4. de Scient. disp. 2. sect. 1. & seqq. Ribaden. de Scient. disp. 14. cap. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 4. sect. 1. Herrera de Scient. q. 8. sect. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 36. q. 1. & 2. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 15. q. 1. Blasco tom. 1. dist. 92. q. 4. art. 2. §. 1. & seqq. 63. QVÆST. 7. An ex operatione Dei vbiq; recte colligatur eius presentia? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 8. art. 1. Gonetius tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 5. Lumbier de Attrib. dist. 4. q. 9. art. 3. Lezana tract. 3. disp. 7. q. 2. Ferre tom. 1. tract. 2. q. 6. §. 2. Biescas tom. 1. q. 8. art. 1. dub. 6. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 3. dub. 6. Ildephoni Michael 1. p. tom. 1. tract. 4. disp. vnic. dub. 1. 64. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 37. q. vnic. Perez Lopez in 1. dist. 2. q. 2. Hernandez in 1. tract. de Attrib. disp. 3. sect. 6. Mastrius in 1. disp. 2. q. 5. art. 1. & seqq. Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 3. q. 2. Macedus in 1. Collat. 9. diff. 3. sect. 1. Poncius in Cuius Theolog. disp. 3. de Attrib. q. 8. & in Comment. tom. 1. dist. 37. q. vnic. Briccius tom. 1. Contror. 6. art. 2. Carriere de Deo Vno, q. 12. Rada tom. 1. Contror. 28. art. 2. Durand tom. 1. tract. de Vnit. Dei, disp. 4. q. 4. 65. Ex Scholâ Eximia Suarez disp. 30. Metaph. sect. 6. Amicus tom. 1. disp. 8. sect. 2. Arriaga disp. 2. sect. 9. Ovied, Contror. 25. Phis. punct. 3. Quors de Deo in Ind. q. 8. art. 1. Muniella de Attrib. disp. 12. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 8. sect. 2. Avendaño tom. 1. sect. 3. problem. 1. §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 37. art. 1. q. 3. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 7. q. 2. Caspensi. 1. p. disp. 7. q. 1. Abelly de Deo, cap. 2. sect. 6. Blasco tom. 1. dist. 92. q. 3. art. 1. & 2.

DE COÆTERNITATE GENITORIS, ET GENITI, AC ÆTERNITATE GENERATIONIS.

DISTINCTIONIS NONÆ

Synopsis.

Nate coæternum te dicimus esse parenti,

Dictus ab æterno te genuisse parens.

Sic incipit : *Nunc ad distinctionem, &c.*

Sic terminat : *Sed prudentiæ fidelis professio est.*

1. **C**ONNECTIVR hæc nona distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de proprietatibus, quæ respiciunt essentiam divinam; sed in præsentî pertractat de his, quæ pertinent ad personas: ergo benè cum antecedenti connectitur hæc distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est agere de essentiâ divinâ, dequæ spectantibus ad illam, quàm de personis, earumque proprietatibus; & quidem, cum divina essentia sit prior personalitatibus; sed Magister in superiori distinctione determinat de pertinentibus ad essentiam; & in præsentî agit de spectantibus ad personam: ergo mutuam inter se connexionem servant.

3. Dividitur hæc præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister Patris & Filij coæternitatem. In secundâ vero expendit æternæ generationis Filij ineffabilitatem. In tertiâ autem, & ultimâ parte statuit, Filium potius debere dici semper natum, quàm nasci.

4. PRO-PRIMÆ igitur distinctionis declaratione partis, hæc ponitur thesis: *Dei Filius genitus est simpliciter ab æterno Patre coæternus Patri.* Quæ hunc in modum probatur: Illud sine quo Deus nunquàm fuit, nec esse potuit, est Deo coæternum; sed hic est Filius genitus à Patre: ergo Filius genitus à Patre est Patri coæternus.

5. Maior ex terminis claret. Minorem autem ut probe Magister in litterâ, proponit primò, quòd tres personæ in divinis sunt idem in naturâ, sed distinctæ in personalitate. Patet: yna & eadem est essentia

trium personarum : ergo tres personæ sunt vnus Deus, quāvis in personalitate distinctæ. Consequentia probatur: estò in divinis personaliter alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; non tamen aliud est Pater, aliud Filius, aliud Spiritus Sanctus; sed hoc est, divinas personas esse idem in naturâ , & in personalitate distinctas : ergo tres personæ sunt vnus Deus, quāvis in personalitate distinctæ.

6. Sed oppones: idem significat *alius*, & *aliud*: ergo non rectè consonant quæ dicuntur in textu, quòd alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; non verò aliud Pater, aliud Filius, aliud Spiritus Sanctus. Antecedens probatur : quia albus, & album idem significant, benè sequitur: Petrus est albus homo: ergo est animal album; sed pari ratione sequitur: Petrus est alius homo: ergo est aliud animal: ergo quia alius, & aliud idem significant.

7. Respondetur cum Magistro negando antecedens, & probationis consequentiam ; quia in divinis *alius*, & *aliud* non idem significant, quāvis in creatis idem aliquandò significare valeant. *Alius* enim importat alietatem in personâ , quia cum masculini sit generis , imponit distinctionem, respicitque personas, quibus aptè accommodatur, dicendo, alius Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus. *Aliud* verò è contrâ ; importat enim alietatem in naturâ , & cum sit neutrum , propter indistinctionem respicit naturam ; ideòque affirmari non valet : aliud est Pater, aliud Filius, aliud Spiritus Sanctus. Illud de albo, non est simile in divinis, quia album imponitur à formâ speciali, quæ est albedo.

8. Secundò infert, & quidem argutè Magister, quòd licèt Filius sit alius à Patre, cùm sit ab eo genitus ; non tamen antè fuit Pater, quàm Filius, eò quòd divinæ personæ sint sibi invicem coæternæ; quapropter inter ipsas anterioritas repugnat. Patet: quia nulli potest deficere æternitas, cui non deficit divinitas, cuius propria est æternitas ; sed licèt Filius sit alius à Patre, cùm sit ab eo genitus, non deficit illi divinitas: ergo nec æternitas, quæ est divinitatis proprietas : ergo quāvis Filius sit genitus à Patre, reverà est coæternus Patri.

9. Tertiò recenset Magister errorem cuiusdam hæretici Arriani impiè dicentis, quòd si Filius natus esset, principium haberet, & per consequens æternus non existeret. Sub hâc ergò syllogisticâ formâ cœpit garrere Arrianus, vt refert Ambrosius lib. i. de Fid. ad Grat. Omne quod natum est, principium habet; sed Filius divinus natus est : ergo Filius divinus principium habet: ergo erat tempus quandò non erat Filius; sed eò ipsò quòd fuerit tempus quandò non erat Filius, hic æternus non est: ergo Filius genitus à Patre, coæternus Patri non est.

10. Quartò, Magister præfatum confutat, ac nervosè exprobat errorem autoritate, & ratione. Primò autoritate Divi Augustini lib. 6. de Trinit. cap. 1. Arrium redarguentis : *Qui hoc dicit, non intelligit etiam natum esse, Deo sempiternum esse, ut sit coæternus Patri Filius: sicut splendor, qui gignitur ab igne, atque diffunditur, coævus est illi, & esset coæternus, si esset ignis æternus.* Sed Dei Filius genitus est simpliciter ab æterno Patre : ergo est coæternus Patri ; sicut splendor ignis foret coæternus igni, si hic esset æternus.

11. Secundò, idipsum ratione refutat: si Filius non esset coæternus Patri, Pater fuisset aliquandò sine sapientiâ, & virtute, cùm Filius sit sapientiâ, & virtus Patris ; sed Deus Pater sine sapientiâ, & virtute omnino repugnat: ergo quia Filius est coæternus Patri.

12. Sed contrà primò : rectè sequitur ex Magistro, quòd si Pater non haberet sapientiâ genitam, non foret sapiens: ergo videtur quòd sit sapiens sapientiâ genitâ, quod expressè negat Augustinus lib. 6. de Trinit. cap. 1. & cum eo cuncti Theologi.

13. Respondetur, hanc Augustini à Magistro adductam rationem tenere, si in debito accipiatur sensu. Non enim dicimus, quòd Pater sit sapiens Filio, qui est sapientiâ genita; sed quia eadem est sapientiâ genita, & ingenita, si Filius inciperet esse, aut non foret coæternus Patri, Pater fuisset aliquandò sine sapientiâ, & virtute.

14. Contrà secundò: Filius fuit natus, ut esset: ergo præcessit non esse, à quo transferretur ad esse ; sed eò ipsò quòd præcesserit non esse Filij ad ipsius esse, iam coæternus Patri non est: ergo Dei Filius genitus ab æterno Patre, coæternus Patri non est.

15. Respondet Magister ex Hilario lib. 7. de Trinit. negando consequentiam. Filius enim in divinis natus est à principio necessario, & sempiternus; & ut esset simul cum illo, atque adeò necessario, & sempiternè fuit, quin præcesserit non esse ad ipsius esse. Et ratio est ; quia aliud est ex eo nasci quod semper non fuit ; & aliud ex eo natum esse quod semper est. Ibi nec semper fuit, qui Pater est, nec semper Pater est; & qui non semper Pater est, non semper genuit, ut liquet in Patre & Filio creato. Vbi autem semper Pater est, ut in divinis, semper Filius est. Quia si semper Deo Patri proprium est quod semper est Pater, necesse est Filio semper proprium esse quod semper est Filius; sicque Filius coæternus est Patri.

16. Contrà terriò ex Arist. lib. 5. Phys. text. 14. Sicut se habet corruptio ad non esse ex parte finis; sic generatio ad esse ex parte principij; sed omne quod corrumpitur desinit esse : ergo omne quod generatur

ratur incipit esse, sed Filius in divinis generatur: ergo incipit esse: ergo cum nullum quod incipiat esse, sit æternum, Filius in divinis genitus à Patre, non erit Patri cœternus.

17. Respondetur ex Divo Bonaventura negando paritatem. Corruptio enim semper dicit variationem, cum necessario sit transitus de esse ad non esse; sicque corruptio omnis ponit terminum finalem: At generatio aliquando dicit mutationem, ut in creatis, & ita connotat terminum initialem; secus in divinis, cum ex non esse ad esse mutationem non dicat, sed emanationem ab ente.

18. Tertiò sic urget Magister: prima persona aut fuit ab æterno Patre, aut in tempore. Si ab æterno fuit Pater, etiã ab æterno fuit Filius, eo quod Pater non possit esse absque Filio, cum sint relata. Si in tempore fuit Pater: ergo fuit ex non Patre in Patrem intrinsecè mutatus. Quomodo ergo immutabilis Deus est? ergo Filius est cœternus Patri.

19. Demùm acriter invehitur Ambrosius in hæreticum huiusmodi delirantem lib. 1. de Fid. ad Grat. his aureis verbis: *Scriptum est in veteri testamento. (Isaia 44.) Ante me non fuit alius Deus, & post me non erit. Quis ergo hoc dicit? Pater, an Filius? Si Filius, ante me, inquit, non fuit alius Deus. Si Pater, post me, inquit, non erit. Hic priorem, ille verò sibi posteriorem non habet.* Ergo si ante Filium non fuit alius Deus, & post Patrem non fuit Deus alius, rectè deducitur, Filium genitum ab æterno Patre cœternum Patri esse.

20. Sed contrà: inter divinas personas datur verus, & realis ordo; sed ordo non est nisi prioris, & posterioris: ergo ante Filium est Pater, & post Patrem est Filius: ergo Ambrosij dictum non tenet.

21. Respondetur, quod in divinis non est ordo durationis, quod alter est altero prior, sed solum originis, qui vnà cum simultaneitate essendi compatitur, siquidem Pater, & Filius sunt simul; & tamen Pater est prior origine Filio, & hic posterior origine Patre. Et quidem, quia Pater est origo Filij, & non Filius Patris: ergo stat benè in divinis prioritas, & posterioritas originis cum durationis simultaneitate. Et hæc de primâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

22. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, hoc proponitur theorema: *Æterna generatio Filij est ineffabilis.* Quod sic suadetur: quod superat, non solum hominum, verum & Angelorum altissimum sensum, ineffabile est; sed æterna Filij generatio superat sensum, non solum hominum, sed etiã Angelorum: igitur æterna Filij generatio ineffabilis est.

23. Maior est certa. Minor verò probatur hac authoritate Divi Am-

Ambrosij nuper allegati : *Mihi enim impossibile est generationis scire secretum. Mens deficit, vox silet, non mea tantum, sed & Angelorum. Libet scire quod natus sit, non licet discutere quomodo natus sit. Ineffabilis enim est illa generatio. Unde Isaias 35. Generationem eius quis enarrabit?* Ergo æterna Filij generatio superat sensum, non solum hominum, verum & Angelorum; sed quod sic mentem prætervolat, ineffabile est: ergo. Et hæc de secundæ distinctionis parte satis sint dicta.

24. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis exactâ declaratione, hæc ponitur conclusio: *Filius in divinis congruentius dicitur semper natus, quam nasci.* Quæ ita ostendi valet: quod perfectionem sine imperfectione exprimit, potius de generatione Filij in divinis tenendum est, quam illud quod imperfectionem de se non excludit; sed Filium semper esse natum, perfectionem sine imperfectione exprimit; Filium autem semper nasci, imperfectionem de se non excludit: ergo in divinis Filius congruentius dicitur semper natus, quam nasci.

25. Maior & minor satis in litterâ patent, in quâ habetur, quod expressio generationis per verbum præteriti perfecti temporis, cuiusmodi est *ly natus*, denominat actum generationis transisse, & terminum eius actualiter in completo stare; sed expressio generationis per verbum præsentis temporis, cuiusmodi est *ly nascitur*, denominat adhuc generationis actum expediri, quod de se imperfectionem non excludit: ergo congruentius in divinis dicitur Filius semper natus, quam nasci.

26. Confirmat assumptum Magister pluribus Sanctorum Patrum autoritatibus, quas modo omittimus. Sufficiat pro omnibus Magni Gregorij pulchrum assatum lib. 29. Moral. cap. 1. *Quia nec cepit nasci, nec desijt, dicamus verius semper natus.* Ergo affirmare debemus, Filium natum de Patre ante tempora, & semper nasci de Patre, sed congruentius semper natum.

27. Oppones primò: quod semper nascitur, nunquàm est natum; sed Filius in divinis, secundum Hilarium, Originem, & Magistrum, semper nascitur: ergo Filius in divinis nunquàm est natus; sed quod nunquàm est natum, nunquàm est Filius: ergo Filius in divinis, si semper nascitur, nunquàm erit Filius.

28. Respondetur, maiorem esse veram respectu generationis creatæ, in quâ differunt nasci, & natum esse; non verò respectu generationis divinæ, in quâ nasci, & natum esse non distinguuntur. Nam Filium semper nasci, ostendit æternitatem sine fine; & semper natum esse, eandem exprimit æternitatem sine ullo prorsus exordio; ideòque est idem in divinis semper nasci, & natum esse. Cæterum contraturalius dicitur Filius sem-

semper natus, quàm semper nasci, quia intelligibilius est; non quia ei non conveniat nasci, vt diximus suprâ.

29. Oppones secundò: sicut produci terminatur ad productum esse; sic generari ad genitum esse; sed Filius Dei est genitus, & natus: ergo eius productio sive generatio iam est terminata; ac proinde temporalis, & non æterna.

30. Respondetur, instantiam solùm habere locum in creatis, vbi differunt generari, & genitum esse; non tamen in divinis, vbi distinguuntur. Generatio Filij in divinis est terminata, si perfectionem eius respiciamus; secus si durationem intueamur, quæ cum semper duret, interminata dici debet.

31. Attamen non me latet, Hilarium lib. 7. de Trinit. & Originem tom. 2. homil. 6. sustinuisse, Filium semper nasci, vt apparet in textu: At Magister hos cum Gregorio sic connectit Patres. Nuncupatur Filius semper natus, vt ostendatur eius æternitas sine initio; dicitur semper nasci, vt ostendatur eius æternitas sine fine. Ast Gregorij loquutione iure optimò vtendum est, quia magis discedit ab hæreticis Arrianis, & positivè excludit nativitatem imperfectam; significatque Filium perfectè, & omninò natum: ergo Filius in divinis congruentius dicitur semper natus, quàm nasci.

32. Sed contrâ: generatio Filij debet explicari per tempora, quæ maiorem cum æternitate dicant convenientiam; sed inter omnia tempora præsens maiorem dicit cum æternitate convenientiam: igitur generatio Filij minùs congruè explicatur per verba temporis præteriti. Minor probatur, veriùs & commodiùs dicetur, *est*, de Deo, quàm *fuit*, aut *erit*; & quidem, quia præsens dicit ens in actu, non verò alia tempora: ergo inter omnia tempora præsens magis æternitati congruit: ergo per verba huius, & non alterius temporis generatio Filij æterna erit expendenda.

33. Respondetur ex Magistro, quòd quantum est ex parte rei, æquè verè ac propriè dicitur de Filio semper nasci, ac semper natus: At quantum ad maiorem fidei explanationem, & nè error locum habeat, vt exponit Magister, congruentius, & veriùs dicitur semper genitus, quàm semper generari. Vndè in divinis, secundum rationem intelligentiæ, non est simile de hoc verbo *est*, & *fuit*. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte dicta sint satis.

Q V Æ S T I O N E S.

34. QVÆST. 1. An Verbum procedat ex cognitione solius essentiæ divinæ, aut simul attributorum, & personarum? Ex Angelicâ Scho.

Scholâ D. Thomas 1. p. q. 34. art. 1. ad 3. & in 1. dist. 27. q. 2. art. 2. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 89. à p. 426. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 9. art. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 12. dub. 1. & disp. 15. dub. 6. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 38. disp. 15. art. 2. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 49. p. 2. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 12. §. 3. Contenson tom. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 2. Lumbier de Trinit. q. 10. art. 2. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 3.

35. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 1. q. 2. & in 2. dist. 1. q. 1. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 3. art. 1 & 2. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 7. sect. 3. Mastrius in 1. tom. 1. disp. 7. q. 2. art. 1. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 2. Brancat. tom. 2. de Deo, lib. 3. disp. 2. q. 7. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 2. Smising de Deo Trino, disp. 3. q. 5. Merin. tom. 1. disp. 5. q. 2. Felix de Trinit. cap. 6. diff. 3. Carriere de Trinit. q. 29. Scherius disp. 6. q. 11. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 1. q. 9. Herinx tom. 1. tract. de Trinit. disp. 2. q. 7.

36. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 9. de Trinit. à cap. 4. Amicus tom. 1. disp. 26. sect. 3. Arriaga 1. p. disp. 52. sect. 4. subsect. 1. Herrera de Trinit. q. 12. sect. 1. & 2. Borrull de Trinit. disp. 17. sect. 1. Mart. Perez disp. 14. sect. 4. 5. & seqq. Gasp. Hurtad. disp. 7. diff. 4. Montoya de Trinit. disp. 61. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 64. sect. 4. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 5. q. 3. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 101. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2. sect. 5. §. 1.

37. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 17. p. 2. q. 1. 2. & 3. Gaudentius tom. 2. tract. 2. disp. 9. q. 8. & disp. 10. q. 4. Caspens. disp. 7. sect. 3. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 2. sect. 4. Longus de Trinit. q. 34. art. 4. Baudunius q. 35. art. 1. Morand. de Trinit. q. 21. Forestus fol. 371. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 2. cap. 5. resol. 2.

38. QVÆST. 2. An Verbum procedat ex cognitione omnium possibilium; & Spiritus Sanctus ex eorum amore? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 34. art. 1 & 3. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 90. à p. 440. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 9. art. 2. & 3. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 38. disp. 15. art. 2. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 49. p. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 12. dub. 2. & 3. & disp. 15. dub. 6. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 12. §. 10. Contenson tom. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 2. Lumbier de Trinit. q. 10. art. 4. Lezana tract. 5. disp. 9. q. 4. Carrasco 3. p. de Trinit. dub. 3. resol. vnic. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 3.

39. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 18. §. Hic dicitur. & Collat. 31. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 3. art. 1. 2. & seqq. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 7. sect. 3. Mastrius tom. 1. disp. 7. q. 2. art. 1, 2. & 3. Frassen

in 1. tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 2. Poncius in *Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 2.* Briceñus tom. 2. de *Scient. Controv. 11. dist. 3. art. 4.* Baron tom. 1. tract. de *Trinit. apolog. 6. act. 3.* Carriere tract. de *Trinit. q. 29.* Rada tom. 1. *Controv. 11. art. 1.* Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 66. art. 7. Felix de *Trinit. cap. 6. diff. 3.* Marius tom. 1. disp. 7. q. 22 Merin. tom. 1. disp. 5. q. 2. Berulle tom. 2. p. 2. disp. 2. q. 3. Herrera in 1. disp. 10. q. 14.

40. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 9. de *Trinit. à cap. 4. & lib. 11. cap. 2.* Amicus tom. 1. disp. 26. sect. 4. & seqq. Arriaga disp. 52. sect. 4. Maurus tract. 7. de *Trinit. q. 101.* Carleton tom. 1. disp. 64. sect. 6. & 7. Mart. Perez de *Trinit. disp. 14. sect. 8.* Herrera q. 12. sect. 4 Rhodès disp. 6. de *Deo, q. 2. sect. 5. §. 2.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 6. art. vnic. q. 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de *Trinit. disp. 9. q. 10. & disp. 1. q. 5.* Baudun. q. 34 art. 2. Coriolan. q. 34. art. 4 Fulienf. lib. 2. cap. 5. resol. 3. Blasco tom. 2. dist. 126. q. 2. art. 3 §. 2.

41. QVÆST. 3. An dentur in divinis relationes reales originis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 26. q. 2. art. 1. & dist. 33. q. vnic. art. 1. & q. 8. de *Potent. art. 1. & seqq.* Godøy 1. p. tom. 3. tract. 10. disp. 75. à nu. 1. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 3. art. 1. §. 1. Salmant. tom. 2. disp. 18. q. 40. dub. 3. Contenson tom. 2. dissert. 2. cap. 2. specul. 1. Ferre de *Trinit. q. 17. §. 6.* Lumbier de *Trinit. q. 8. art. 1. & seqq.*

42. Ex Subtili Scholâ Scotus in *quodlib. q. 5.* Hernandez in 1. tract. 2. de *Trinit. disp. 4. sect. 1. & 2.* Poncius in *Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 4.* Merinerus tom. 1. disp. 2. q. 2. Felix de *Trinit. cap. 3. diff. 1. & 2.* Mastrius in 1. disp. 2. q. 3. art. 1. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 58. art. 1. 2. & 3. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 2. q. 1. Herrera in 1. disp. 8. q. 6. Baron tom. 1. tract. de *Trinit. apolog. 3. act. 1.* Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 4. q. 8.

43. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de *Trinit. cap. 2.* Amicus tom. 1. disp. 19. sect. 1. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 2. q. 1. Carleton tom. 1. disp. 52. sect. 1. & 2. Borrull de *Trinit. disp. 12. sect. 1.* Mart. Perez de *Trinit. disp. 5. sect. vit.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 2. art. 1. q. 4. & dist. 20. q. 1. & 2. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de *Trinit. disp. 3. q. 1.* Fulienf. lib. 2. cap. 2. resol. 1.

44. QVÆST. 4. An in divinis soli Filio competat esse Verbum? De quo, *distinctione 7. quest. 5.*

45. QVÆST. 5. An in divinis sint relationes identitatis, similitudinis, & æqualitatis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 42. art. 1. & 4. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 97. à p. 651. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 12. art. vnic. Salmant. tract. 6. de *Trinit. disp. 8. dub. 2. §. 1. & 2.*

Araûxo *hic dub. vnic.* Ioan. à S. Thomâ *disp.* 16. *art.* 4. *nu.* 16. *Conten-*
son tom. 2. *diff.* 6. *cap.* 1. *specul.* 3. Lumbier de *Trinit.* q. 13. *art.* 1.
 Ferre de *Trinit.* q. 19. §. 3. Portugal *tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21.

46. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 31. q. *unic.* Macedo in 1.
Collat. 8. *diff.* 4. *sect.* 1. Frassen in 1. *tract.* 3. *disp.* 2. *art.* 2. q. 1. Vulpes
tom. 3. p. 1. *disp.* 68. *art.* 1. Poncius in *Curs. Theolog.* *disp.* 9. de *Trinit.*
 q. 6. Carriere de *Trinit.* q. 44. Sannig *tom.* 1. *tract.* 3. *dist.* 2. q. 5. Faber
 in 1. *dist.* 20. *disp.* 45. q. *unic.* Rada *tom.* 1. *Controv.* 26. *art.* 1. & Jeqq.
 Felix de *Trinit.* *cap.* 9. *diff.* 2. Merin. *tom.* 1. *disp.* 8. q. 2. Durand *tom.* 1.
tract. de *Trinit.* *disp.* 12. Sosa *tom.* 2. *dist.* 31. q. *unic.* *art.* 1. & 2. Herinx
tom. 1. *tract.* de *Trinit.* *disp.* 1. q. 5.

47. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib.* 4. de *Trinit.* *cap.* 15. Amicus
tom. 1. *disp.* 9 de *Trinit.* *cap.* 16. Hurtad. *disp.* 9. *diff.* 1. Herrera de
Trinit. q. 15. *sect.* 1. Mart. Perez *disp.* 18. *sect.* 1. & 2. Carleton *tom.* 1.
disp. 61. *sect.* 1. Avendaño *tom.* 2. *sect.* 22. *problem.* 6. à §. 1. Ex alijs D.
 Bonaventura in 1. *dist.* 31. *art.* 1. q. 1. 2. & 3. Gaudent. *tom.* 2. *tract.*
 2. de *Trinit.* *disp.* 14. q. 9. & 10. Forestus *fol.* 616.

48. QVÆST. 6. An relationes identitatis, similitudinis, & æqua-
 litatis sint reales, aut rationis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1.
dist. 31. q. 1. *art.* 1. & 1. p. q. 42. *art.* 1. Portugal *tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 22.
 p. 1. Lumbier de *Trinit.* q. 13. *art.* 2. Goddoy, Gonetus, Salmanticenses,
 Ferre, Contenson, & alij pro superiori quaestione adducti.

49. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 31. q. *unic.* Hernandez in
 1. *tract.* 2. de *Trinit.* *disp.* 4. *sect.* 6. Poncius in *Comment.* *tom.* 1. *dist.* 31.
 q. 1. Vulpes *tom.* 3. p. 1. *disp.* 68. *art.* 2. Boyvin *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 4.
 q. 10. Lychetus in 1. *dist.* 31. q. *unic.* Berulle *tom.* 2. *disp.* 3. q. 4. Aquila
 in 1. *dist.* 31. q. 1. Giner in 1. *dist.* 31. *art.* 1. Et omnes alij Authores pro
 antecedenti distinctione allegati.

50. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib.* 4. de *Trinit.* *cap.* 15. Montoya de
Trinit. *disp.* 103. *sect.* 3. Avendaño, Carleton, Herrera, & alij nupèr
 suprà citati. Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 31. *art.* 1. q. 1. 2. & 3.
 Gaudentius *tom.* 2. *tract.* 2. de *Trinit.* *disp.* 14. q. 12. Coriolan. q. 42.
art. 8.

51. QVÆST. 7. An Filius sit genitus ex substantiâ Patris, aut ex
 nihilo? De quo, *distinctione* 5. *quæst.* 6.

DE PROCESSIONE SPIRITVS SANCTI QVANTVM AD PERSONAM, QVÆ PROCEDIT.

DISTINCTIONIS DECIMÆ Synopsis.

*Spiritui Sancto quāvis tribuamus amorem,
Personis tribus est, attamen vnus amor.*

Sic incipit: *Nunc post Filij eternitatem, &c.*

Sic terminat: *Proprie sic vocatur.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de generatione æterna Filij à Patre; sed in præfenti incipit pettractare de processione Spiritûs Sancti à Patre & Filio: ergo rectè connectitur hæc distinctio cum antecedenti.

2. Consequentia probatur: inspecto processionum diuinarum ordine, prior est Filij, quàm Spiritûs Sancti processio: ergo in præfenti distinctione de processione Spiritûs Sancti à Patre, Filioque differere, postquam in antecedenti de processione Filij à Patre egit, reuerà rectum est seruari ordinem.

3. Dividitur hæc præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, qualiter amor Spiritui Sancto appropriatus, toti Trinitati sit communis. In secundâ verò subdit, qualiter amor personalis soli personæ Spiritûs Sancti propriè conveniat. In tertiâ autem, & vltimâ parte declarat, qualiter Spiritus Sanctus aptè appelletur nomine communi, scilicet, convenienti tam Patri, quàm Filio.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Charitas seu amor essentialis spiritui Sancto appropriatus, est toti Trinitati communis.* Quæ quidem conclusio sic probatur: sicut se habet sapientia ad Trinitatem, & ad Filium; sic se habet amor ad Trinitatem, & ad Spiritum Sanctum; sed sapientia essentialitè sumpta, convenit toti Trinitati; & tamen Filio appropriatur: ergo charitas seu amor convenit toti Trinitati; & nihilominus Spiritui Sancto appropriatur.

5. Maior claret ex terminis. Minorem autem probans Magister in litterâ, proponit primò, Spiritum Sanctum esse amorem substantialem, quò Pater æternus, & Filius divinus mutuò se diligunt, quod autoritate Divi Augustini lib. 15. de Trinit. cap. 17. expressè ostendit: *Spiritus Sanctus nec Patris est solius, nec Filij est solius, sed amborum. Et idèò communem, quia invicem se diligunt Pater & Filius, insinuat nobis charitatem.* Idem quoque testatur Hieronymus super Psalm. 17. dùm ait: *Spiritus sanctus nec Pater est, nec Filius, sed dilectio, quam habet Pater in Filium, & Filius in Patrem.* Ergo Spiritum Sanctum esse amorem substantialem, quò Pater & Filius invicem se diligunt, haud dubiè infertur.

6. Secundò firmat ratione: Spiritus Sanctus significat aliquid, quò Pater & Filius invicem copulantur; sed Pater & Filius solum amore substantiali invicem copulantur: ergo Spiritus Sanctus est amor substantialis, quò Pater æternus, & Filius divinus mutuò se diligunt.

7. Sed oppones: Spiritus Sanctus non est dilectio, quâ Pater & Filius se invicem, & nos diligunt: ergo probatio Magistri insufficiens videtur. Antecedens quoad secundam partem nunc solummodò probatur: dùm dicitur, quòd Pater & Filius diligunt nos Spiritu Sancto, constat, quòd verbum diligendi tenetur essentialiter: ergo si Pater & Filius diligunt nos Spiritu Sancto, sunt Spiritus Sanctus; sed hoc foret Trinitatem in divinis omninò evertere: ergo Pater & Filius non diligunt nos Spiritu Sancto; ac proinde probatio Magistri censetur insufficiens.

8. Respondent passim nonnulli, quòd ablativus ille, *Spiritu Sancto*, exponitur per hanc propositionem, *per*, cum accusativo, idest, per Spiritum Sanctum. Et regula est, quòd hæc propositio *per*, cum verbis transitivis, dicit subauthoritatem, cum absolutis verò authoritatem. Vnde, cùm diligere sit transitivum, sensus est, quòd Pater & Filius diligunt nos per Spiritum Sanctum, quasi diceret, Pater operatur per Filium.

9. Sed in præfatam expositionem sic insurgere poteris. Hæc expositio est vera: Pater & Filius diligunt nos Spiritu Sancto, idest, per Spiritum Sanctum: ergo & hæc alia: Pater & Filius puniunt, sive odio infectantur nos Spiritu Sancto, hoc est, per Spiritum Sanctum; sed hoc negatur ab Augustino ubi supra: ergo & primum.

10. Respondetur ergò principaliori instantiæ negando antecedens, & illius probationem. Ad cuius perfectum captum est observandum, quòd diligere in divinis aliquandò tenetur purè essentialiter, ut dùm dicitur, Pater & Filius diligunt se; quandoque purè notionaliter, ut cùm dicitur, Pater & Filius diligunt se Spiritu Sancto. Nonnunquam partim essen-

essentialiter, & partim notionaliter, ut dùm dicitur, Pater & Filius diligunt nos Spiritu Sancto. Undè Patrem & Filium diligere nos Spiritu Sancto, est idem, ac dicere, Patrem & Filium nobis mittere, aut inspirare Spiritum Sanctum, quæ loquutio est catholica, cùm simul exprimat Spiritus Sancti productionem, & gratiæ collationem, quanquam diligere in illâ habeatur partim essentialiter, & partim notionaliter.

11. Postmodum Magister quandam removet dubitationem, ortam ex illo Ioan. 1. cap. 4. *Deus charitas est.* Vbi, cuique hunc in modum ambigere, licebit. Si Spiritus Sanctus est amor, sive dilectio, & charitas, cur Divus Ioannes non dixit: *Spiritus Sanctus charitas est*, & dixit: *Deus charitas est*, relinquens nos sub ancipiti, an intenderit ibi de totâ Trinitate loqui, an verò de aliquâ personâ in speciali?

12. Respondet Magister ad dubium, quòd charitas, dilectio, seu amor licet sit communis toti Trinitati, tamen specialiter appropriatur personæ Spiritus Sancti; ideòque Ioannes dixit: *Deus charitas est*, eò quòd amor toti Trinitati sit communis. Quod duplici suadet ratione Magister. Primò, sapientia in divinis estò communis sit omnibus personis, nihilominus specialiter appropriatur Filio. Secundò, etiã nomen legis commune est toti veteri Testamento, & tamen appropriatur legi Moyſis: ergo quãvis charitas, aut amor toti sit communis Trinitati, aptè poterit personæ Spiritus Sancti specialiter appropriari. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

13. PRO EXPOSITIONE verò secundæ partis, hæc alia ponitur conclusio: *Charitas sive amor personalis nulli alteri propriè convenit, quàm tertiæ personæ in divinis, scilicet Spiritui Sancto.* Cuius veritas sic breviter ostenditur: Qui solus per modum dilectionis procedit, illi propriè, & non alteri convenit charitas seu amor personalis; sed Spiritus Sanctus est ille, qui solus per modum dilectionis procedit: igitur charitas seu amor personalis soli Spiritui Sancto propriè convenit.

14. Maior patet. Minorem ut probet Magister in litterâ, hoc dubium proponit: Beatus Ioannes in suâ Canonica nuper relatâ, ait: *Quòd dilectio ex Deo est.* Cùm ergò tam Filius, quàm Spiritus Sanctus sit ex Deo, vnus per nativitatem, aliis verò per processionem, dubitatur, quĩnam illorum dilectio nuncupari debeat?

15. Et respondet Magister, hanc dilectionem fore Spiritum Sanctum, quod profectò ex eadem Epistolâ per textum sequentem comprobatur: in divinis (iuxta Ioannem) est dilectio, quæ est Deus ex Deo; sed hæc dilectio, quæ est Deus ex Deo, non significatur esse Patrem, neque Filium: ergo est Spiritus Sanctus. Minor probatur: in primis Pater

non est ex Deo, cum sit ingenuus, & improductus; deinde neque Filius, cum mox addat Evangelista: *Quia de suo Spiritu dedit nobis*. Ergo dilectio hæc, quæ est Deus ex Deo, & de quâ loquitur Ioannes, non significatur esse Patrem, neque Filium: ergo nulli alteri propriè convenit, quàm tertiæ personæ in divinis, quippè Spiritui Sancto.

16. Sed oppones primò: amor & dilectio summopere differunt: ergo pro eodem significato malè his utitur terminis Magister, Antecedens probatur: amor, iuxta Isidorum lib. Etymolog. est rationalium, & irrationaliū; dilectio verò rationalium tantum. Vel aliter eorum differentia notatur: dilectio propriè dicitur illa, quæ est ex voluntate ordinatâ; amor verò est affectio libidinosa: ergo cum amor, & dilectio differant, non bene ad idem significandum usurpantur à Magistro.

17. Respondet Bonaventura ex Divo Dionysio negando antecedens, & illius probationem; quia amor, & dilectio pro eodem accipiuntur, ut liquet ex Scripturâ. Nam Dominus primò quæsit à Petro: *Simon Ioannis diligis me?* Et postea subdit: *Amas me?* Sicque his pro eodem significato utendo terminis, non illepide processit Magister. Cæterum, aliqua differentia inter amorem, & dilectionem assignari valet. Amor enim exprimit affectus adhesionem respectu amari; dilectio verò ultra hoc addit electionem: Unde dilectio dicitur ex diversis electio; à quibus modò superfedemus.

18. Oppones secundò: in Animâ rationali ultra amorem, alias quamplures experimur affectiones, ut gaudium, spem, &c. ergo non est maior ratio, quare solum per modum amoris procedat Spiritus Sanctus in divinis, & non per modum gaudij, spei, &c.

19. Respondetur negando consequentiam; nam maior, & specialis militat ratio, ut dicatur Spiritum Sanctum procedere per modum amoris, quàm cuiuslibet alterius affectionis: Amor enim est affectus quidam intimus, primus, & nobilissimus, quia origo sive aliorum fons, omnem in se emanationis nobilitatem per modum liberalitatis complectens; ideòque non debet Spiritus Sanctus per modum gaudij, & spei procedere, nisi per modum amoris.

20. Oppones tertio: ideò in divinis ponitur emanatio per modum amoris, quia Pater amat Filium; sed Filius in divinis diligit Spiritum Sanctum: ergo suppari iure debemus ponere ulteriorem personam emanantem per modum amoris; & sic in infinitum: ergo cum hoc censeatur inconveniens, Spiritus Sanctus non debet procedere à Patre & Filio per modum amoris.

21. Respondetur, Patrem & Filium non producere personam, quæ

est amor, quia tantum se diligunt, sed quia in eis voluntas est fecundissima. Filius etsi reverà diligit Spiritum Sanctum, non aliam producit personam, quia in primo amore est status. Nam primo amore seu Spiritu Sancto producto, cum ille seipso diligit alium, & infimul diligatur, non oportet alium amorem producere, sive personam aliam per modum amoris.

22. Oppones quartò: si charitas sive amor personalis soli Spiritui Sancto propriè conveniret, foret amor unicus; sed hoc non: ergo. Minor probatur: nullus amor mutuus est amor unicus, ut ex se liquet; sed Spiritus Sanctus est amor mutuus Patris & Filij: ergo Spiritus Sanctus non est amor unicus: ergo charitas sive amor personalis soli Spiritui Sancto propriè non convenit.

23. Respondetur, amorem mutuum non esse unicum in amantibus, quorum affectus sunt diversi, ut in creatis; secus in Deo, ubi amor, quò Pater & Filius diligunt se, est unicus essentialiter, quànvis mutuus. Spiritus Sanctus est amor unicus personalis productus, sive procedens à Patre & Filio, cui aptissimè, & solitariè convenit ratio amoris personalis. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

24. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis declaratione, hoc proponitur theorema: *Spiritus Sanctus ratione communis originalis principij, appellatur nomine Spiritus Sancti, non obstante, quòd nomen illud sit commune omnibus tribus personis.* En asserti probationem: quod communiter, & æqualiter procedit à duobus, appositè habet denominationem eis communem; sed Spiritus Sanctus habet communem, & æqualem originem à Patre & Filio: ergo habet denominationem eis communem.

25. Maior claret. Minorem probat Magister in litterâ hoc Augustini lib. 15. de Trinit. cap. 19. perspicuo testimonio: *Si charitas quâ Pater diligit Filium, & Patrem diligit Filius, ineffabilem communionem demonstrat amborum; quia convenientiâ, quam ut ille propriè dicatur charitas, qui Spiritus est communis ambobus? Qui enim est communis ambobus, id vocatur ipse propriè, quòd ambo communiter.* Ergo cum Spiritus Sanctus procedat à Patre & Filio, convenienter habet denominationem eis communem.

26. Demùm corroborat Magister intentum: dùm aliquid commune est, rectè ipsi nomen commune congruit; sed Spiritus Sanctus procedens à Patre & Filio persona communis est: ergo Spiritus Sanctus ratione communis originalis principij, non frustrâ, sed appositè nomen commune Patri & Filio sortitur.

27. Huic accedit Augustinus nuper allegatus, dicens: *Non solus est in illâ Trinitate, vel Spiritus, vel Sanctus, quia & Pater Spiritus, & Filius Spiritus, & Pater Sanctus, & Filius Sanctus, quod non ambigit pietas, & tamen iste non frustrâ propriè dicitur Spiritus Sanctus.* Ergò cum Spiritum Sanctum nomen commune Patri & Filio sortiri, eius formale non evertat constitutum, consentaneum rationi videtur, quòd ex vi suæ processionalis nomine communi potiatur. Et hæc de tertiâ, & ultimâ huius distinctionis parte satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

28. **Q**VÆST. 1. An, & quomodò spiratio activa distinguatur à paternitate, & filiatione? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 28. art. 4. & q. 32. art. 2. & 3. ad 3. Goddoy 1. p. tom. 3. tract. 12. disp. 93. §. 3. à nu. 2. 3. & disp. 94. §. 2. à nu. 7. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 3. art. 4. Salmant. tom. 2. disp. 8. q. 18. dub. 3. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 36. Labat tom. 2. disp. 2. dub. vit. Lumbier de Trinit. q. 8. art. 3. à num. 542.

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 13. q. vnic. & quodlib. 5. §. Tertiò arguitur. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 4. sect. 3. Poncius in *Curs. Theolog.* disp. 9. de Trinit. q. 4. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 2. q. 2. Herrera in 1. disp. 8. q. 14. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apol. 3. act. 6. Carriere tract. de Trinit. q. 39. Felix de Trinit. cap. 3. diff. 3. Durand tom. 1. disp. 3. q. 3. Vulpes tom. 1. p. 1. disp. 57. art. 3. Herinx tom. 1. tract. de Trinit. disp. 1. q. 4. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 2. q. 6.

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de Trinit. cap. 5. Amicus tom. 1. disp. 19. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 52. sect. 3. Boirull de Trinit. disp. 19. sect. 8. Mart. Perez disp. 5. sect. vlt. Arriaga tract. de Trinit. disp. 49. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 33. q. 3. Gaudenrius tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 3. q. 8. Caspens. disp. 5. sect. 5. Morand. q. 10. Fuliens. lib. 2. cap. 2. resol. 3.

31. QVÆST. 2. An Pater & Filius diligant se Spiritu Sancto? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 32. q. 1. art. 1. & 2. & 1. p. q. 37. art. 2. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 95. à p. 516. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 16. dub. 1. Ioan. à S Thomâ disp. 15. art. 5. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 46. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 1. specul. 2. Ferre de Trinit. q. 14. §. 2. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. quæst. 2. num. 644. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 9.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 23. q. 1. Hernandez in 1. tract.

tract. 2. *disp.* 8. *sect.* 6. Macedo in 1. *Collat.* 9. *diff.* 1. *sect.* 1. & *seqq.*
 Poncius in *Comment. tom.* 1. *dist.* 32. q. 1. Rada *tom.* 1. *Controv.* 17. *art.* 1.
 Vulpes *tom.* 3. p. 1. *disp.* 67. *art.* 3. Lychetus in 1. *dist.* 32. q. 1. & 2.
 Herrera in 1. *disp.* 11. q. 11. Merin. *tom.* 1. *disp.* 6. q. 6. Felix de *Trinit.*
cap. 7. *diff.* 6. Carriere de *Trinit.* q. 23. Smising de *Deo Trino*, *disp.* 3. q. 4.
 Sosa *tom.* 2. *dist.* 32. q. 2. *art.* 3. Baron *tom.* 1. *tract.* de *Trinit.* *apolog.* 7.
act. 7. Niise *tract.* 1. p. 2. q. 2.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib.* 11. de *Trinit.* *cap.* 3. Arriaga de
Trinit. *disp.* 53. *sect.* 2. nu. 13. Beccan. *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 6. q. 9. Borull
 de *Trinit.* *disp.* 18. *sect.* 2. Mart. Perez *disp.* 17. *sect.* 4. Carleton *tom.* 1.
disp. 66. *sect.* 3. Montoya *disp.* 74. Maurus *tract.* 7. de *Trinit.* q. 90. Ex
 alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 32. q. 1. Caspenf. *disp.* 8. *sect.* 8. Gaudent.
tom. 2. *tract.* 2. *disp.* 7. q. 7. Baud. q. 37. *art.* 2. Longus q. 37. Morand.
 nu. 628. Fulienf. *lib.* 2. *cap.* 6. *resol.* 4.

34. QVÆST. 3. An Spiritus Sanctus procedat ex amore solius
 essentiæ divinæ, aut simul attributorum, & personarum? De quo, *distin-*
ctione 9. *quæst.* 1.

35. QVÆST. 4. An Spiritus Sanctus procedat ex amore creatu-
 rarum possibilium? De quo, *distinctione* 9. *quæst.* 2.

36. QVÆST. 5. An amor sit nomen proprium Spiritûs Sancti?
 Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. *dist.* 10. q. 1. *art.* 4. & 1. p. q. 37.
art. 1. Godøy 1. p. *tom.* 3. *tract.* 12. *disp.* 87. pag. 407. Gonetius *tom.* 2.
tract. 6. *disp.* 10. *art.* 3. *digres.* 1. Salmant. *tom.* 2. *tract.* 6. *disp.* 15. q. 37.
art. 1. Contenson *tom.* 2. *dissert.* 5. *cap.* 2. *specul.* 1. Ferte de *Trinit.* q. 14.
 §. 1. Portugal *tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. p. 1.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 10. & 18. Hernandez in 1.
tract. 2. de *Trinit.* *disp.* 8. *sect.* 1. Frassen in 1. *tract.* 3. *disp.* 3. *art.* 3. q. 3.
 Merin. *tom.* 1. *disp.* 6. q. 1. Felix de *Trinit.* *cap.* 7. *diff.* 1. Sannig *tom.* 1.
tract. 3. *dist.* 3. q. 4. Vulpes *tom.* 3. p. 1. *disp.* 67. *art.* 2. Berulle *tom.* 2.
 p. 2. *disp.* 3. q. 1. Smising de *Deo Trino*, *disp.* 2. q. 8. Boyvin *tom.* 1. *tract.*
 2. *cap.* 7. q. 8. Carriere *tract.* de *Trinit.* q. 2. Berming. q. 37. *art.* 1.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib.* 11. de *Trinit.* *cap.* 1. Mart. Perez
 de *Trinit.* *disp.* 17. *sect.* 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 10. *art.* 1.
 q. 2. & *art.* 2. q. 1. Gaudentius *tom.* 2. *tract.* 2. de *Trinit.* *disp.* 10. q. 10.
 Abelly de *Deo*, *tract.* 3. *cap.* 2. *sect.* 6. Fulienf. *Idea Theolog.* *lib.* 2. *cap.* 6.
resol. 3.

39. QVÆST. 6. An processio Spiritûs Sancti sit libera, aut natu-
 ralis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 10. de *Potent.* *art.* 2. Godøy 1.
 p. *tom.* 3. *tract.* 9. *disp.* 74. §. 1. à num. 8. Ferte de *Trinit.* q. 18. §. 3.

Gonetus tom. 2. tract. 6. de Trinit. disp. 2. art. 4. Lumbier de Trinit. q. 7. art. 1. 2. & seqq. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 54. & seqq. Carrasco 3. p. de Trinit. dub. 1. resol. 1. & seqq. Contenson tom. 2. dissert. 2. cap. 1. specul. 2. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 1. dub. 5. Salmant. tom. 2. disp. 2. q. 27. dub. 4. art. 3. & 4. & disp. 3. dub. 2. §. 2.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in Report. in 1. dist. 10. art. 1. q. 1. Perez Lopez dist. 6. q. 6. Brancat. lib. 1. de Trinit. disp. 3. q. 6. Mastrius in 1. tom. 1. disp. 7. q. 3. art. 3. Macedo in 1. Collat. 7. diff. 1. sect. 1. Frassen in 1. tract. 3. disp. 1. art. 3. q. 4. Herrera in 1. disp. 11. q. 1. Carriere tract. de Trinit. q. 38. Felix de Trinit. cap. 7. diff. 7. Merin. tom. 1. disp. 6. q. 7. Marius tom. 1. disp. 8. q. 6. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 53. art. 6. Sola tom. 2. dist. 10. q. vnic. art. 2. & 7. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 7. act. 7. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 7. q. 6.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 6. cap. 3. & 4. Herrera de Trinit. q. 14. sect. vnic. nu. 4. Carleton tom. 1. disp. 64. sect. 9. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 103. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 10. art. 1. q. 1. Gaudet. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 10. q. 2. & disp. 1. q. 9. num. 187.

DE PROCESSIONE SPIRITVS SANCTI QVANTVM AD PERSONAS A QVIBVS PROCEDIT.

DISTINCTIONIS VNDECIMÆ

Synopsis.

*Ex Patre, & nato procedit Spiritus Almus,
Quânois diffideat nomine Græca fides.*

Sic incipit: *Hic dicendum, &c.*

Sic terminat: *A Patre & Filio.*

1. **C**ONNECTITVR hæc vndecima distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de modo, quò Spiritus Sanctus procedit; sed in præsentî disputat de principio, à quo procedit: ergo hæc distinctio cum superiori connexionem servat.

2. Consequentia probatur: in quocunque contentionis genere prius est de principio formali, & intrinseco, quàm de extrinseco, & efficiente

disserere; sed modus, quò Spiritus Sanctus procedit, (sublatis imperfectionibus) denotat principium intrinsecum, & formale; & principium à quo procedit, designat principium extrinsecum, & efficiens: ergo cum in antecedenti distinctione sermonem faciat Magister de modo, quò Spiritus Sanctus procedit; & in præsentì de principio à quo procedit, rigorosè vtraque inter se copulatur distinctio.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, Spiritum Sanctum à Patre & Filio procedere. In secundâ verò expendit, quidnam Græci opinentur circa processio- nem Spiritus Sancti. In tertiâ autem, & ultimâ parte subdit, in quibus Græci & Latini conveniant.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, hæc ponitur thesis: *Veritas Evangelij approbat, Patrem & Filium simul produxisse Spiritum Sanctum.* Quæ sic demonstratur: quod veritas novi Testamenti statuit, & approbat, id debet secundum veritatem evangelicam teneri; sed veritas novæ legis approbat, Patrem & Filium simul produxisse Spiritum Sanctum: ergo Patrem & Filium simul produxisse Spiritum Sanctum, debet secundum veritatem evangelicam teneri.

5. Maior est evidens. Minorem verò probat Magister in textu; & primò quantum ad id quòd Filius Spiritum Sanctum produxerit, sic autoritate Apostoli ad Galat. 4. suadet, dicentis: *Misit Deus Spiritum Filij sui in corda nostra.* En, quomodò hic dicitur Spiritus Filij. Et iterum ad Rom. 8. *Qui autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius.* Ergo veritas novæ legis approbat, Filium produxisse Spiritum Sanctum.

6. Secundò probat Magister, Spiritum Sanctum procedere à Patre, etiâ autoritate evangelicâ Matthæi 10. dicentis: *Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Et alio in loco Ioannis 14. dicitur: *Quem mittet Pater in nomine meo.* Et rursùm apud ipsum Ioannem 15. *Spiritus qui à Patre procedit.* Ergo Spiritum Sanctum non solum à Patre, verum à Filio procedere, veritas evangelica expresse commendat.

7. Terriò ratione comprobatur: Filius & Spiritus Sanctus, aut procedunt à Patre sine ordine, aut cum ordine aliquo; sed primum enunciari non potest, quia personarum pluralitas confusione laboraret: ergo à Patre procedunt cum ordine; sed non ordine durationis, cum in Trinitate nihil sit prius, aut posterius in esse: ergo solum inter ipsos ordo originis intercedit. Nunc sic: ergo aut Filius procedit à Spiritu Sancto, aut Spiritus Sanctus à Filio; sed Filius non procedit à Spiritu Sancto, ut ex se patet: ergo necessariò Spiritus Sanctus procedit à Filio.

8. Oppones: Spiritus Sanctus procedit à Patre: ergo aut sufficienter, aut non? Si primum: ergo non procedit à Filio, cum superfluum sit fieri per duo, quod valet operari per vnum sufficienter. Si secundum: ergo Pater erit imperfectus in spirando, quod absurdum censetur: ergo Spiritus Sanctus à solo Patre, & non à Filio procedit.

9. Responderetur, instantiam nihil in divinis concludere, eò quòd Pater & Filius non sint diversa principia Spiritus Sancti, sed vnum tantum illius productivum. Deinde, sicut non valet hoc argumentandi genus: Pater creat, & Filius creat; sed Pater est sufficiens in creando: ergo Filius superfluit, quia sunt vnum principium in creando; sic non inferitur: Spiritus Sanctus procedit à Patre, & simul procedit à Filio; sed Spiritus Sanctus sufficienter procedit à Patre: ergo superfluit quòd procedat à Filio, cum ambo sint vnum in spirando principium. Et hæc de primâ litteræ distinctionis parte sufficiant.

10. PRO SECUNDÆ verò partis expositione, hæc alia ponitur conclusio: *Græci falso motivo ducti, negarunt Spiritum Sanctum à Filio procedere.* Quæ sic stabilitur: negantes quod pravè intellexerunt, dicuntur falso motivo ducti negare veritatem; sed Græci negantes Spiritum Sanctum à Filio procedere, negarunt quod pravè intellexerunt: igitur Græci negantes Spiritum Sanctum à Filio procedere, falso motivo ducti dicuntur negare veritatem, qualis est quòd Spiritus Sanctus procedat à Patre & Filio.

11. Maior expressè claret ex terminis. Minorem firmat Magister in litterâ dum Græcorum errorem refert, scilicet, Spiritum Sanctum à Filio non procedere. Sic tentant Græci probare, Spiritum Sanctum à Filio non procedere. Primò ex Ioannis 15. *Spiritus qui à Patre procedit.* Secundò ex Symbolo Fidei, quod in Mîsâ canitur, ubi agitur de processione Spiritus Sancti, & tamen nulla ibi fit mentio de Filio; & quâvis modò loquatur de Filio, hoc reverà Latini apposuerunt.

12. Tertiò, consentaneè his addunt Græci transcriptum quoddam ex Symbolo Fidei deductum, & à Leone Tertio Pôtifice Maximo in tabulâ argenteâ retrò altare Sâctorum Petri & Pauli Romæ collocatum, ubi sic legitur: *Et in Spiritum Sanctum Dôminum, vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum, & glorificandum.* Et concludit: *Qui aliud docuerit, vel aliter prædicaverit, anathema sit.* Ergo Græci anathematis obnoxios Latinos prædicant, quia asserunt, Spiritum Sanctum à Filio procedere, quod ibi non continetur, cum solum à Latinis sit adiunctum.

13. Demùm, quia in principalioribus Concilijs, quæ apud eos celebra-

brata fuere, ita Symbola eorum subiunctis anathematibus sancita sunt, ut nulli de Trinitatis fide aliud docere, vel aliud prædicare, quam quod ibi continetur, liceat. In quibus sic dicitur: *Quicumque à Filio Spiritum Sanctum procedere addunt, anathema incurrunt.* Undè & Latinos redarguunt: anathematis reos. Hactenus de non processione Spiritus Sancti à Filio, expressa Græcorum monumenta peruetusta.

14. Præfatas instantias omninò enervat Magister in litterâ. Ad primam ex Evangelio deductam, nempe, Spiritum Sanctum à Patre procedere, respondet, ex hoc textu minimè deduci, Spiritum Sanctum non procedere à Filio, quâvis ibi de illo nulla sit mentio; quia non addit *solo*, & ideò etiâ à se procedere non negat: Attamen Patrem tantum nominat, quia ad eum solet referre quod ipsius est, cum à Patre habeat Filius, quod ab illo Spiritus Sanctus procedat.

15. Ad secundam, tertiam, & quartam instantiam respondet Magister, nos non tenere dicere, aut prædicare quicquam contrarium, vel dissonum Symbolo Fidei, nec Nicæni, aliorumque Conciliorum decisionibus, sed solum explicare Sanctorum Patrum doctrinam. Quamobrem verba illa debent huiusmodi intelligi: Qui aliud docuerit, vel aliter prædicaverit, anathema sit.

16. Cui consonat illud Apostoli ad Galat. 1. *Si quis evangelizaverit, idest, contrarium, anathema sit.* Non dicit: *Si quis addiderit.* Ergo etsi Latini addant illa verba Symbolo Fidei: *Filioque procedit*, nihil Evangelio, aut Nicæno Concilio contrarium ac dissentaneum docent, sentiunt, aut prædicant. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

17. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis expositione, en genuinum theorema: *Græci concedentes Spiritum Sanctum esse Spiritum Filij, sicut & Patris, non videntur sensu, sed verbis à Latinis differre.* Quod sic summatim expendimus: esse Spiritum Filij, & à Filio procedere, idem est secundum Latinos; sed Spiritus Sanctus, iuxta Græcorum sententiam, est Spiritus Filij, sicut & Patris: ergo circa processionem Spiritus Sancti à Filio, solum verbis differunt Græci à Latinis.

18. Maior est dogma firmissimum in Ecclesiâ Latinâ. Minorem probat Magister pro Græcis ex Apostolo ad Galat. 4. *Misit Deus Spiritum Filij sui.* Et ex Evangelio Ioannis 15. *Spiritum veritatis, &c.* Sed esse Spiritum Patris & Filij nihil aliud est, quam esse à Patre & Filio: ergo cum esse & procedere idem significant in divinis, processio Spiritus Sancti tum apud Græcos, tum apud Latinos erit à Patre & Filio; proindeque solum verbis differt utraque Ecclesia Latina, & Græca.

19. Tandem confirmat assumptum Magister pluribus testimonijs Græ-

Græcorum Patrum, quæ Spiritum Sanctum à Patre & Filio insinuat procedere, portendunt. Primò ex Athanasio in Symbolo Fidei dicente: *Spiritus Sanctus à Patre & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.* Secundò ex Didymo eorum maximo ac nominatissimo Doctore lib. 2. de Sanct. Spirit. *Spiritus Sanctus non ex se est, inquit, sed ex Patre & Filio.* Idem sentiunt Cyrillus in Epist. ad Nestorium, & Ioannes Chrysostomus in quadam homiliâ de Exposit. Symb. ergo omnis lingua confiteri tenetur, Spiritum Sanctum ab utroque procedere.

20. Sed oppones primò Damascenum lib. 3. de Fid. Orthodox. cap. 11. sic expressè alloquentem: *Spiritum Sanctum ex Patre dicimus, & spiritum Patris nominamus: Spiritum verò Sanctum ex Filio non dicimus, & tamen Spiritum Filij nominamus.* Ergo quāvis Spiritus Sanctus sit Spiritus Filij, non tamen procedit à Filio: ergo non solum verbis, verum & sensu Græci differunt à Latinis.

21. Respondet Divus Bonaventura hic, Damasceno in hac parte non esse assentiendum; quia quòd ipse floruerit tempore huius gravissimæ controversiæ, fueritque simpliciter Græcus. Tamen ipse adhuc cautè loquitur, siquidem non dicit quòd Spiritus Sanctus non sit à Filio, sed ait: *Non dicimus à Filio*, quia Græci non confitebantur, nec tamen negabant. Modò iam eorum maledicta progenies stultissimè addit, Spiritum Sanctum non procedere à Filio, nisi temporaliter; & idèò tanquàm hæreticos, & Schismaticos merito Græcos Romana damnat Ecclesia.

22. Oppones secundò: hic discursus non est legitimus: Spiritus Sanctus est Spiritus Filij: ergo Spiritus Sanctus procedit à Filio: ergo in huius probatione insufficienter processit Magister. Antecedens probatur: hoc ratiocinium non tenet: Hæc domus est Sortis: ergo est ædificata à Sorte: ergo nec illud: Spiritus Sanctus est Spiritus Filij: ergo Spiritus Sanctus procedit à Filio.

23. Respondetur negando antecedens, & consequentiam. Genitivus enim quanquàm denominetur ab habitudine principij; tamen alium importat respectum, scilicet processionis; & idcirco præfatus non tenet discursus: Hæc domus est Sortis: ergo ædificata à Sorte: At in divinis nomen *Spiritus*, secundum quòd dicitur à spiratione, non habet propriè construi cum genitivo, eò quòd sit nomen importans originem: ergo sicut valet: Filius Patris: ergo Filius qui est à Patre; ita similiter tenet: Spiritus Filij: ergo Spiritus qui est à Filio. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

24. **QVÆST. 1.** An, si per impossibile Spiritus Sanctus à Filio non procederet, realiter ab illo distingueretur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 10. de Potent. art. 5. & 1. p. q. 36. art. 2. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 92. à p. 477. Gonet. tom. 2. tract. 6. disp. 10. art. 1. Mag. à S. Thomâ disp. 15. art. 3. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 14. dub. 2. & 3. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 2. Ioan. de Neapoli q. 13. p. 106. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 6. Ferre de Trinit. q. 13. §. 2. Lezana tract. 5. disp. 11. q. 2. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. Carrasco 3. p. de Trinit. dub. 4. resol. vnic. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 43.

25. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 11. q. 2. Perez Lopez in 1. dist. 6. q. 7. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 8. sect. 5. Maftrius in 1. tom. 1. disp. 7. q. 4. art. 1. Brancati. lib. 3. dist. 3. q. 22. Macedo in 1. Collat. 6. diff. 4. sect. 1. & Schol. 5. cap. 4. sect. 1. 2. & seqq. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 3. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 3. & in Comment. tom. 1. dist. 11. q. 2. Hieronym. de Sosa Instaur. certam. à p. 1. & seqq. Rada tom. 1. Controv. 15. art. 1. Herrera in 1. disp. 11. q. 9. Sosa tom. 2. dist. 11. q. 2. art. 1. & 2. Carriere de Trinit. q. 36. Merin. tom. 1. disp. 6. q. 3. Felix de Trinit. cap. 7. diff. 3.

26. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 10. de Trinit. cap. 2. Amicus tom. 1. disp. 27. sect. 3. Arriaga de Trinit. disp. 52. sect. 4. Herrera de Trinit. q. 7. sect. 4. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 6. q. 3. Borrull de Trinit. disp. 19. sect. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 16. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 66. sect. 44. & seqq. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 106. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 3. sect. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 11. art. 1. q. 1. Caspens. disp. 8. sect. 2. Ferchius in Opuscul. q. 6. Coriolan. q. 36. art. 2. Baud. q. 36. art. 2. Morand. q. 25. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 10. q. 3. Bialco tom. 2. dist. 123. q. 3. art. 4.

27. **QVÆST. 2.** An Spiritus Sanctus procedat à Patre & Filio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 11. q. 1. art. 1. & 1. p. q. 36. art. 2. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 92. à p. 477. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 10. art. 2. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 14. dub. 1. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 1. Ferre de Trinit. q. 13. §. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 5. Portugal tom. 1. lib. 2. cap. 31.

28. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 11. q. 1. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 8. sect. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 3. q. 1. Macedo in 1. Collat. 6. diff. 1. sect. 1. & Schol. 4. sect. 1. & 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 3. & in Comment. tom. 1. dist. 11. q. 1.

Vulpes *tom. 3. p. 1. disp. 53. art. 1. & 2. Carriere de Trinit. q. 33. Ly-chetus in 1. dist. 11. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 5. Felix de Trinit. cap. 7. diff. 2. Merin. tom. 1. disp. 6. q. 2. Berulle tom. 2. p. 2. disp. 3. q. 2.*

29. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 10. de Trinit. cap. 1. & 2. Amicus tom. 1. disp. 27. sect. 2. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 6. Carleton tom. 1. disp. 66. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 19. sect. 1. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 104. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 3. sect. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 11. art. 1. q. 1. Gaudentius tom. 2. tract. 2. disp. 10. q. 2. Fulienf. lib. 2. cap. 6. resol. 1.*

30. QVÆST. 3. An Spiritus Sanctus exigat necessariò oriri à duobus ex vi suæ formalis processioni? De quo, *distinctione 5. quæst. 4.*

31. QVÆST. 4. An Pater & Filius sint vnum principium Spiritûs Sancti? De quo, *distinctione 5. quæst. 3.*

32. QVÆST. 5. An, & cur processio Spiritûs Sancti non sit generatio; secus Verbi divini processio? De quo, *distinctione 2. quæst. 6.*

33. QVÆST. 6. An ratio doni propriè, & solitariè conveniat Spiritui Sancto? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 18. q. 1. art. 2. & 1. p. q. 37. art. 1. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 10. art. 3. §. 3. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 16. dub. 3. Contenson tom. 2. dissert. 5. cap. 1. specul. 1. Ferre de Trinit. q. 16. §. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 10. Lumbier de Trinit. q. 11. art. 2. num. 641. Portugal tom. 2. lib. 6. cap. 2. p. 2.*

34. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 18. q. vnic. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 3. q. 3. Merinens tom. 1. disp. 6. q. 1. Felix de Trinit. cap. 7. diff. 1. dub. 1. & 2. Carriere tract. de Trinit. q. 32. Sola tom. 2. dist. 18. q. vnic. art. 1. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 7. act. 7. Herrera in 1. disp. 11. q. 12. & 13. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 67. art. 8. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 7. q. 8. Smiling de Deo Trino, disp. 2. q. 8. Berulle tom. 2. p. 2. disp. 3. q. 1.*

35. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 11. de Trinit. cap. 4. Amicus tom. 1. disp. 27. sect. 7. Arriaga disp. 53. sect. 3. nu. 14. Borrull de Trinit. disp. 18. sect. 4. Mart. Perez disp. 17. sect. vlt. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 96. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 10. art. 1. q. 1. & dist. 18. art. 1. q. 4. Fulienf. lib. 2. cap. 6. resol. 5. Morand. nu. 625. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 10. q. 1. & 3. Blasco tom. 2. dist. 126. q. 3. art. 1.*

DE ORDINE PROCESSIONIS SPIRITVS SANCTI AB VTROQUE.

DISTINCTIONIS DVODECIMÆ

Synopsis.

*Spiritus ex nato non manat plenius ipso,
Quàm Patre, nec spirat Filius ante Patrem.*

Sic incipit: *Item queritur, &c.*

Sic terminat: *Quia ibi omnino nulla sunt.*

1. **C**ONNECTITVR hæc duodecima distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de principio à quo Spiritus Sanctus procedit; sed in præsentī pertractat de ordine quò procedit: ergo bene hæc distinctio consonat superiori.

2. Consequentia probatur: ordo quò Spiritus Sanctus procedit, desumitur à personis, sive à principio à quo procedit: ergo prius erit agendum de principio à quo Spiritus Sanctus procedit, quàm de ordine quò procedit; sed ita se gessit Magister in huius, & antecedentis distinctionis elucubratione: ergo debitum servavit ordinem.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister excludit ordinem temporis in processione Spiritus Sancti. In secundâ verò dignitatis ordinem arcet. In tertiâ autem, & ultimâ ostendit, & astringit ordinem naturalis originis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis expositione, hæc proponitur conclusio: *Spiritus Sanctus duratione temporis, nec prius, nec posterius processu à Patre, quàm à Filio, nec è converso.* Quæ quidem conclusio sic ostenditur primo: ubi nullum penitus intervenit tempus, ibi temporis duratio inintelligibilis existimari debet; sed in processione Spiritus Sancti à Patre & Filio, nullum omnino intervenit tempus: ergo Spiritus Sanctus neque prius, neque posterius procedit à Patre, quàm à Filio.

5. Maior est certa. Minorem autem probans Magister in litterâ, querit: An Spiritus Sanctus prius procedat à Patre, quàm à Filio? Sed ante illius resolutionem, cuiusdam hæretici huic oppositam conclusioni

præ-

præmittit impugnationem : Spiritus Sanctus procedit à Patre : ergo vel procedit iam nato, vel nondum nato Filio. Si nato Filio: ergo nativitas Filij præcessit processionem Spiritus Sancti: si nondum nato Filio: ergo processio Spiritus Sancti præcessit generationem Filij ; ac per consequens Spiritus Sanctus prius processit à Patre, quàm à Filio.

6. His & huiusmodi alijs quæstionibus magis laboriosis, quàm fructuosis respondet Magister ex Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 26. per remotionem temporis ab hac materiâ, dicens, præfatam quæstionem non posse habere locum, quia in divinis omnia sunt æterna; ac proinde nullus ibi valet inveniri ordo temporis, sive durationis prioritas. En modò Augustini iudicium: *In illâ summâ Trinitate, quæ Deus est, intervalla temporum nulla sunt, per quæ posset ostendi, aut saltem requiri, utrum prius de Patre natus sit Filius, & postea de amobus processerit Spiritus Sanctus.*

7. Oppones: vnum ex contradictorijs, iuxta Arist. 1. Periher. cap. ult. necessariò est verum, & aliud falsum; sed natum, & non natum contradictoriè opponuntur : ergo necesse est, quòd dùm Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio, procedat à Filio iam nato, vel nondum nato: ergo & quòd vna ex duabus contradictionis partibus sit vera, quòd repugnat.

8. Respondetur cum Divo Bonaventura, quòd in proposito natum, & non natum contradictoriè non pugnant; imò nulla ex ijs propositionibus censetur vera, cum sint de subiecto non supponente, quemadmodum ab hæreticis accipitur Filius natus. Hæc enim est falsa : Spiritus Sanctus procedit nato Filio, quia denotat, nativitatem Filij præcedere processionem Spiritus Sancti. Similiter & ista est falsa : Spiritus Sanctus procedit nondum nato Filio ; quia denotat, nativitatem Filij non fuisse simul cum processione Spiritus Sancti; sicque contradictoriè non militant. Undè hæc est vera: Spiritus Sanctus non procedit à Filio, nato prius Filio, quia simul fuit nativitas Filij, & Spiritus Sancti processio.

9. Secundò probatur principale assumptum: æquè coæternus est Filius Patri procedens ab illo, ac Spiritus Sanctus Patri & Filio procedens ab utroque; sed Filius procedens à Patre, non est posterior duratione Patre, nec Pater prior duratione Filio: ergo Spiritus Sanctus procedens à Patre & Filio, nec prius, nec posterius duratione temporis procedit à Patre, quàm à Filio, & è contrà.

10. Tertiò probatur: Spiritus Sanctus prius procedit à Patre, quàm à Filio? ergo aut à Filio non procedit, aut bis Spiritus Sanctus procedit, nempe, primò à Patre, & secundò à Filio; sed Spiritus Sanctus procedit

cedit à Filio, & bis non procedit: ergo quia non prius à Patre, quàm Filio procedit.

11. Sed oppones iterum: primum principium censetur illud in quo est status; sed status est in Patre: ergo Pater est primum principium; sed primum necessariò supponit prius: ergo cum Spiritus Sanctus producat à Patre & Filio, prius à Patre, quàm à Filio procedet.

12. Respondetur cum Seraphico Doctore, quòd si prius accipiatur pro eo quòd est principalius, est verum, Spiritu Sactum prius procedere à Patre, quàm à Filio: si verò prius supponat pro duratione temporis, vt innuere videtur instantia, est falsum; quia vnum & idem potest haberi à pluribus personis absque vllà durationis prioritate, præsertimque in divinis, vbi processiones sunt æternæ, & æquales. Et hæc de primâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

13. PRO SECVNDÆ distinctionis partis declaratione, hæc alia ponitur thesis: *Ordine perfectionis, & dignitatis Spiritus Sanctus non procedit plenius à Patre, quàm à Filio.* Cuius veritas ostenditur à Magistro in litterâ, quærens: Vtrum Spiritus Sanctus plenius, vel perfectius procedat à Patre, quàm à Filio?

14. Et respondet negativè. Primò, quia Spiritus Sanctus non prius procedit à Patre, quàm à Filio: ergo consimiliter nec plenius, nec perfectius procedere debet à Patre, quàm à Filio.

15. Secundò, sicut est æqualis æternitas Spiritus Sancti respectu Patris & Filij; ita est æqualis perfeitas, & necessitas vtriusque ad ipsius processionem; sed stante æqualitate æternitatis, perfeitatis, & necessitatis Spiritus Sancti erga Patrem & Filium, nequit Spiritus Sanctus plenius, & perfectius procedere à Patre, quàm à Filio: ergo.

16. Tertiò, Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio tanquàm ab vnico, & solo principio: ergo implicat plenius, & perfectius procedere à Patre, quàm à Filio.

17. Quartò, virtus spirativa, quæ est forma, quâ Pater & Filius spirant, intensionem, vel remissionem non admittit; sed vt plenius, & perfectius Spiritus Sanctus procederet à Patre, quàm à Filio, vel è contrâ, intensionem, & remissionem deberet admittere: ergo plenius, & perfectius non procedit à Patre, quàm à Filio.

18. Oppones Aristotelem 1. Post. text. 5. Propter quod vnumquodque est tale, & illud est magis; sed Filius spirat per Patrem, quia procedit ab illo, & non Pater per Filium: ergo Pater magis spirat, quàm Filius; ac proindè Spiritus Sanctus à Patre plenius, quàm à Filio procedit.

19. Respondebis, instantiam solum tenere vbi est pluralitas causarum,

rum, & in hoc sensu Philosophum fore exponendum. Cum ergo in divinis non sit pluralitas causarum, nec principiorum; imo potius respectu processioneis Spiritus Sancti sit unum, idemque in Patre & Filio principium inspirativum, ideo Aristotelicum axioma non habet locum. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

20. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis declaratione, hoc proponitur assertum: *Spiritus Sanctus, qui æquè perfectè simul à Patre & Filio procedit, principaliter à Patre esse per Filium, dicitur.* Quod sic breviter luadetur: Spiritus Sanctus ab illo principaliter est, & procedit, qui hoc habet à se, & à nullo alio quod ipse mittat, & quod ab ipso procedat; sed solus Pater est huiusmodi: ergo Spiritus Sanctus principaliter dicitur procedere à Patre, quàm à Filio.

21. Maior ex terminorum comprehensione apparet. Minorem autem probat Magister in textu per varias Patrum autoritates, quæ videntur sonare, Patrem plus habere in processione Spiritus Sancti, quàm Filium; imò & Spiritum Sanctum procedere à Patre per Filium. Quarum genuinam expositionem, adhibitis primò eorum autoritatibus, infra apponere decrevimus.

22. Divus Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 17. loquendo de processione Spiritus Sancti, ait: *Spiritus Sanctus principaliter procedit à Patre.* Et Hieronymus in Expof. Symb. Nicæni tenet: *Credimus in Spiritum Sanctum, qui de Patre procedit propriè.* Et Hilarius lib. 12. de Trinit. dùm de Spiritu Sancto disserit, sic scribit: *In Spiritu Sancto tuo ex te profectò, & per eum misso.* Ergo quavis Spiritus Sanctus æquè perfectè simul à Patre & Filio procedat, tamen principaliter, & propriè à Patre esse per Filium, dicitur.

23. His loquutionibus profectò Patres assignare tentant discrimen, quò Pater & Filius habent virtutem producendi Spiritum Sanctum: Nò quidem, quòd Spiritus Sanctus minùs plenè, vel minùs perfectè procedat à Filio, quàm à Patre; sed quòd Filius non habeat hoc à seipso, scilicet, ut Spiritus Sanctus ab ipso procedat, sicuti hoc habet Pater à se, sed benè Filius hoc habet à Patre; quia Pater à nullo est, & Filius est à Patre: ergo Spiritus Sanctus, qui æquè perfectè simul à Patre & Filio procedit, principaliter à Patre esse per Filium, passim à Sanctis Patribus testatur.

24. Oppones primò: Spiritus Sanctus propriè procedit de Patre: ergo propriè non procedit de Filio. Consequentia probatur: proprium ex Arist. 1. Topic. cap. 4. est quòd convenit vni soli, alioquin iam proprium non foret; sed quòd Spiritus Sanctus procedat à Patre, propriè con-

convenit Patri: ergo nequit propriè convenire Filio.

25. Respondetur, quòd *ly propriè*, non dicitur contra communitatè, sed contra improprietatem; ideòque in processione Spiritùs Sancti à Patre & Filio, utrique propriè accommodatur supposito. Vel aliter est dicendum, quòd *propriè*, non denotat proprietatem sive solitudinem, sed sonat auctoritatem, sicut dicebamus suprà de adverbio *principaliter*. Vnde, sicut Pater dicitur *principaliter* spirare, quia hoc non habet ab alio; ità etiàm *propriè*, quia hanc conditionem *spirandi*, nò acceptam ab alio, nulli communicat.

26. Oppones secundò : si Spiritus Sanctus procederet à Patre per Filium, produceretur simul mediaturè, & immediaturè; sed hoc repugnat: ergo non procedit à Patre per Filium. Minor probatur: mediaturum, & immediatum sunt opposita; sed opposita non sunt simul vera de eodem respectu eiusdem: ergo repugnat quòd Spiritus Sanctus simul producat mediaturè, & immediaturè, sive quòd procedat à Patre per Filium.

27. Respondet Divus Bonaventura negando minorem, & distinguendo maiorem probationis; mediatum, & immediatum distantia, aut differentia sunt opposita, concedo maiorem; mediatum, & immediatum ordinis, nego maiorem, & consequentiam. Dum enim dicimus, Spiritum Sanctum procedere à Patre immediate, & à Filio mediate, sive à Patre per Filium, non intelligimus mediatum, & immediatum distantia, aut differentia, quia sic opponuntur, & in divinis omnino repugnat; sed intelligimus mediatum, & immediatum ordinis, quia vna persona habet ab alia quod agit, id est, Filius à Patre quod spirat, quavis simul, & immediate ambo Spiritum Sanctum producant.

28. Sed contra ex Philof. 1. Poft. context. 13. propositio immediata est illa, quæ non est alterâ prior; sed æquè immèdiatè Spiritus Sanctus procedit à Patre, ac à Filio: ergo & æquè primò, & principaliter; ac per consequens Spiritus Sanctus non procedit à Patre per Filium.

292. Respondetur, quòd licet Spiritus Sanctus æquè immèdiatè procedat à Patre & Filio quantum ad personam, quæ procedit, non tamen æquè primò immèdiatè, & principaliter quantum ad personas à quibus procedit; quia Spiritus Sanctus procedit de Patre per Filium, sive mediante Filio, eò quòd Filius non habeat hoc à seipso, sed à Patre; & quidem, cum Pater à nullo sit, & Filius sit à Patre: ergo rectè compatitur, Spiritum Sanctum æquè immèdiatè procedere à Patre & Filio, & nihilominus Filium mediatè, sive Patrem mediante Filio spirare. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

30. QVÆST. 1. An inter personas producentes, & productas detur verus & realis ordo prioris, & posterioris? De quo, *distinctione 2. quæst. 5.*
31. QVÆST. 2. An Spiritus Sanctus principaliter procedat à Patre, quàm à Filio? De quo, *distinctione 2. quæst. 5.*
32. QVÆST. 3. An Spiritus Sanctus sit minor Patre & Filio, aut æqualis ipsis? De quo, *distinctione 2. quæst. 5. & distinct. 9. quæst. 5.*
33. QVÆST. 4. An Spiritus Sanctus sit posterior Patre & Filio? De quo, *distinctione 2. quæst. 5.*
34. QVÆST. 5. An processio Filij antevertat Spiritus Sancti processione? De quo, *distinctione 2. quæst. 5.*

DE DIFFERENTIA PROCESSIONIS, ET GENERATIONIS IN DIVINIS.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-TERTIÆ

Synopsis.

*Quànvīs accipiat naturam flamen eandem
Cum nato, natus non tamen esse potest.*

Sic incipit: *Post hæc considerandum est, &c.*

Sic terminat: *Vbiq; ponit non natum.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima tertia distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de ordine processione Spiritus Sancti; sed in præsentī ostendit discrimen processione, & generationis in divinis: ergo rectam methodum præfata servant distinctiones.
2. Consequentia probatur: prius est statuere vtriusque productionis seriem, nempe generationem Filij, & Spiritus Sancti processione, quàm de earum discrimine agitare; sed Magister in præsentī distinctione de generationis, & processione discrimine agit, postquàm in superioribus de principio, modo, & ordine processione Spiritus Sancti disseruit: igitur hæc antecedenti rectè congruit distinctioni.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister demonstrat, quòd Spiritus Sanctus non procedat à Patre & Filio, vt eorum Filius. In secundâ verò ostendit differentiam inter generationem, & processionem. In tertiâ autem, & vltimâ parte declarat, qualiter Spiritus Sanctus non debeat dici genitus, vel ingenus.

4. PRO PRIMÆ ergo partis declaratione, hæc proponitur conclusio: *Spiritus Sanctus procedens simul à Patre & Filio, nullatenus illorum Filius est dicendus.* Quæ sic summam ostenditur: illud, quòd posito, sequeretur tanta absurditas, scilicet, inter Deum Patrem, & Deum Filium aliquid nasci à duobus, vt à Patre, & Matre, à nullo Catholico est tenendum; sed hoc necessariò sequeretur, si Spiritus Sanctus procederet à Patre & Filio, vt eorum Filius: ergo quòd Spiritus Sanctus procedat simul à Patre & Filio, vt eorum Filius, nullatenus à Catholico est affirmandum.

5. Maior ex terminis patet. Minorem probat Magister in litterâ auctoritate Divi Augustini *lib. 15. de Trinit. cap. 27.* respondentis huic quæstioni: Cùm Spiritus Sanctus non dicitur esse natus, vel Filius, cùm tamen sit de substantiâ Patris, ita benè sicut Filius?

6. Respondet autem Augustinus his verbis: *Si Spiritus Sanctus Filius diceretur, amborum utique Filius diceretur, quod absurdissimum est. Filius quippè nullus est duorum, nisi Patris, & Matris. Absit autem vt inter Deum Patrem, & Deum Filium tale aliquid suspicemur.* Ergo Spiritus Sanctus procedens simul à Patre & Filio, nullatenus illorum Filius est enuntiandus.

7. Sic perficitur probatio ex Augustini auctoritate: si Spiritus Sanctus quia procedit à Patre, foret genitus ab ipso, etiâ quia procedit à Filio, foret genitus à Filio: ergo non minùs esset Filius Patris, ac Filius Filij; sed Spiritus Sanctus nequit dici Filius Filij: ergo nec Filius Patris. Minor probatur: nullus est Filius duorum Patrum; sed duorum, quorum alter sit Pater, & altera Mater; sed inter Deum Patrem, & Deum Filium suspicari, vnum esse Patrem, & alium Matrem in processione Spiritûs Sancti, reverâ foret absurdissimum, & à Fidelium auribus alienum: ergo Spiritus Sanctus nequit dici Filius Filij: ergo nec amborum Filius, quâvis ab utroque procedat.

8. Sed oppones: Spiritus Sanctus ex vi suæ processions evadit similis in naturâ principio producenti; sed quod simile evadit in naturâ principio producenti ex vi productionis, est verè genitum, & propriè Filius: ergo si Spiritus Sanctus simul procedit à Patre & Filio, verè ac propriè erit eorum Filius.

9. Respondetur, quòd ad generationem non sufficit similitudo in naturâ ex vi productionis; sed vitrà requiritur similitudo ex vi principij productivi, sivè quòd sit origo naturalis in similitudinem naturæ, evadatque similis vt similis. Vndè, etsi Spiritus Sanctus sit similis in naturâ Patri & Filio, cum tamen non sit similis ex vi principij productivi, sivè origo naturalis, eò quòd per voluntatem, & non per intellectum procedat, idcirco nec Filius, nec genitus est appellandus.

10. PRO SECUNDÆ verò partis expositione, hoc ponitur theorema: *Modus quòd Filius procedit à solo Patre, distinguitur à modo, quòd Spiritus Sanctus procedit ab utroque.* Quod probans Magister in litterâ, inquit: Si Filius in divinis non solum dicitur genitus, sed etiâ procedens, vt ex Ioan. cap. 16. expressè habetur: *Ego ex Deo processi, & veni in mundum*, quare Spiritus Sanctus tantum dicitur procedens, & non genitus?

11. Respondet Magister ex Augustino lib. 5. de Trinit. cap. 14. quòd licet uterque ipsorum, tam Filius, quàm Spiritus Sanctus procedat à Patre, tamen diverso modo; nam Filius procedit per modum naturæ; & Spiritus Sanctus per modum voluntatis. Modò sic; sed quod procedit per modum naturæ, dicitur genitum, & procedens; & quod procedit per modum voluntatis, dicitur procedens, & non genitum: ergo quâvis Filius & Spiritus Sanctus procedant à Patre; tamen diversus procedendi modus efficit, vt Filius dicatur genitus, & procedens; & Spiritus Sanctus solum procedens, & non genitus.

12. Minor quoad primam partem probatur: omne quod generatur procedit, non è contrâ, omne quod procedit generatur; sicut omne quod creatur producit; non verò omne quod producit creatur; quia sicut producere est commune creari, & educi; sic procedere censetur commune generari, & non generari; sed quod procedit vt natum, sivè per modum naturæ, est genitum, & procedens, eò quòd sit *Origo naturalis viventis à vivente, &c.* ergo cum omne genitum sit procedens, Filius in divinis necessariò erit genitus, & procedens, quia per modum naturæ procedit.

13. Quoad secundam partem sic etiâ probatur: non omne quod procedit generatur, etiâsi procedat omne quod generatur; sicut non omne quod bipes est, homo est, quâvis bipes sit omnis, qui homo est; imò nihil quod per voluntatem procedit generatur: ergo quod procedit per modum voluntatis, non erit genitum, sed procedens.

14. Antecedens suadetur: quod per voluntatem procedit, non est origo naturalis, sed libera; sed quod non est origo naturalis, sed libera,

genitum non est, sed tantum procedens: igitur nihil quod per voluntatem procedit generatur; sed Spiritus Sanctus procedit per modum voluntatis; & per modum naturæ Filius: ergo quāvis ambo à Patre procedant; tamen ex diverso modo procedendi debet desumi, quòd Filius sit genitus, & procedens; Spiritus Sanctus verò solum procedens, & non genitus.

15. Præterea Magister aliam Filij, & Spiritus Sancti assignat diversitatis rationem, videlicet, Filium à solo Patre procedere, & Spiritum Sanctum à Patre & Filio; sed procedere ab vno, & procedere à duobus simul, diversum denotat procedendi modum: ergo quòd Spiritus Sanctus tantum sit procedens, & non genitus; & Filius simul procedens, & genitus, satis superque poterit deduci ex distinctio eorum procedendi modo.

16. His demum hoc annectit Magister discrimen, quippè, quòd creatura non sufficit ad perfectam generationis, & processionsis differentiam expendendam, quia utraque ineffabilis est. Sic expressis verbis totum exambit Augustinus assumptum *lib. 3. ad Maxim. cap. 14.* Hoc scio, inquit, *distinguere autem inter illam generationem, & hanc processionem nescio, non valeo, non sufficio; quia & illa, & ista est ineffabilis: Sicut Propheta de Filio loquens, ait: Generationem eius quis enarrabit? Ergo cum idipsum de Spiritu Sancto verissimè enuntiari possit, scilicet, Processionem eius quis enarrabit? Rectè deducitur, Mysterium hoc à creaturis penitus inscrutabile fore.*

17. Sed contra: videtur quòd talis ignorantia sit peccatum: ergo non benè de discrimine inter generationem Filij, & Spiritus Sancti processionem affatur Augustinus. Antecedens probatur: distinctio personarum est de necessitate fidei, & salutis; sed qui ignorat ea, quæ sunt de necessitate fidei, & salutis, damnabiliter ignorat: ergo videtur quòd talis ignorantia sit peccatum, & quòd Augustinus de hac re non rectè loquatur.

18. Respondet D. Bonaventura, quòd *scire*, bifariam valet usurpari, nempe quoad an est, & quoad quid est. Primo modo scire, seu credere distinctionem inter generationem, & processionem, quāvis censetur de necessitate fidei, & salutis, reverà est scire largè sumptum: At autem scire quoad quid est, non pertinet ad statum meriti, sed præmij; & de hac scientiā loquitur hic Magister cum Augustino. Quamobrem tria notatu digna circa hanc rem professò nobis obtulit Augustinus: *Nescio*, quantum ad habitum scientiæ: *Non valeo*, quantum ad ingenium: *Non sufficio*, quantum ad utrunque. Et hæc de secundâ parte literæ distinctionis sufficiant.

19. PRO TERTI E, & ultimæ distinctionis partis declaratione, hoc aliud apponitur assertum: *Spiritum Sanctum esse genitum, vel ingentum, apud Orthodoxos firmiter esse negandum.* Quod sic probatur: illud, quod concessio, sequeretur, aut duos esse Patres, aut duos esse Filios in divinis, apud Catholicos firmiter est negandum; sed si Spiritus Sanctus foret genitus, vel ingentus, sequeretur, aut duos esse Patres, aut duos esse Filios in divinis: ergo Spiritum Sanctum genitum, aut ingentum fore, apud Catholicos firmiter est negandum.

20. Maior ex terminis sufficienter habetur. Minorem verò probans Magister in litterâ, inquit: Si Spiritus Sanctus non est genitus, an debeat dici ingentus? Et respondet his Augustini verbis ad Orosium in *Dialog. q. 2. Spiritum Sanctum nec genitum, nec ingentum fides certa declarat; quia si dixerimus ingentum, duos Patres videbimur affirmare; si autem genitum, duos credere Filios culpamur.* Ergo.

21. Sic perficitur ex præfata autoritate probatio: si Spiritus Sanctus foret ingentus, proculdubio esset Pater; quia secundum tritum Scholarum disputandi modum, solum pro personâ Patris accipitur ingentus: ergo duos in divinis merito veneraremur Patres, si Spiritus Sanctus ingentus foret. Deinde, si Spiritus Sanctus esset genitus, sanè Filius diceretur; quia procederet ut natus, seu per modum naturæ; & non ut datus, seu per voluntatem: ergo duo in divinis annumerarentur Filij, si Spiritus Sanctus esset genitus: ergo apud Orthodoxos firmiter est negandum, Spiritum Sanctum esse genitum, aut ingentum.

22. Sed oppones primò ex Hieronymo in *Regul. defens. contra Hæret.* asserente: *Spiritum Sanctum non esse Patrem, sed ingentum;* sed Augustinus sustinet, Spiritum Sanctum non esse ingentum: ergo cum ingentum, & non ingentum contradictoriè opponantur, porro vnum ex Augustini, aut Hieronymi testimonijs erit necessariò verum, & aliud falsum.

23. Respondet Magister, utrumque Doctorem perbellè alloquutum penès duplicem diversam nominis *ingentus*, acceptionem. Primò enim accipitur prout importat negationem omnis processionis. Secundo, prout indicit negationem solum generationis. In primâ significatione non dicitur Spiritus Sanctus ingentus, sed solus Pater, quia à nullo procedit; & in hoc solum sensu negatur à D. Augustino, Spiritum Sanctum ingentum fore. In secundâ verò acceptione potest admitti ingentus, quia Spiritus Sanctus non est genitus, & sic à Beato Hieronymo usurpatur.

24. Oppones secundò: omne quod existit, aut est genitum, aut

ingenitum, aut factum; sed Spiritus Sanctus existit, & non genitus, cum hoc sit proprium Filij; nec factus, eo quod coæternus sit Patri & Filio: ergo est ingenitus.

25. Respondet Magister negando maiorem, & consequentiam; quia Spiritus Sanctus est non sit genitus, aut factus, non sequitur quod sit ingenitus, sed procedens. Vel solum ingenitus erit in Hieronymiano sensu, prout negationem importat solius generationis; non verò prout dicit negationem omnis processionis.

26. Quod autem in hoc sit expendendus sensu Hieronymus, constat ex distinctionis litterâ, ubi rerum omnium ex ipso divisionem adducit Magister. Ait enim, aliud est quod nec natum est, nec factum, ut Pater in divinis: Aliud quod natum est, & non factum, ut Filius: Aliud quod nec natum est, nec factum, sed procedens, ut Spiritus Sanctus: Aliud quod factum est, & non natum, ut Cælum, terra, cæteraque insensibilia: Aliud quod factum est, & natum, & renatum, ut homo: Aliud tandem quod factum est, & natum, sed non renatum, ut animantia bruta. Ecce his verbis ostendit Hieronymus, se ingenitum accepisse non genitum. Aliter enim esset præmissa divisio vera, scilicet, omne quod est, aut ingenitum est, aut genitum, aut factum: ergo ingenitus hîc pro non genito usurpatur.

27. Oppones tertio: plus distat à ratione generationis Spiritus Sanctus, quàm Pater, quia Pater generat, etsi non generetur; Spiritus Sanctus verò nec generat, nec generatur: ergo æquè benè eliminatur generationis ratio à Spiritu Sancto, ac à Patre: ergo sicut Pater dicitur ingenitus, sic & Spiritus Sanctus.

28. Respondetur cum Seraphico Doctore, quod licet æquè benè generationem arceamus à Patre & Spiritu Sancto; non tamen sicut Pater dicitur ingenitus, sic & Spiritus Sanctus. Nam Spiritus Sanctus appellatur ingenitus privativè, sive per negationem solius generationis: At Pater non solum quia non genitus dicitur ingenitus, sed propriissimè quod ipse a nullo procedat, & ab ipso alij: ergo non sicut Pater dicitur ingenitus, sic & Spiritus Sanctus. Idipsum tenendum est de essentiâ divinâ, proportionem servatâ. Et hæc de tertiâ, & ultimâ parte litteræ textûs satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

29. QVÆST. 1. An Spiritus Sancti processio sit generatio? De quo *distinctione 2. quæst. 6.*

30. QVÆST. 2. An, & cùm processio Filij sit generatio, & non Spiritus Sancti processio? De quo, *distinctione 2. quæst. 6.*

31. QVÆST. 3. An ingenitum, & innascibile fit nomen commune Patri & Spiritui Sancto? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 13. q. 1. art. 4. & dist. 28. q. 1. art. 1. & 1. p. q. 33 art. 4. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 86. à p. 378. & dist. 87. à p. 409. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 8. art. 1. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 38. disp. 15. art. 1. Portugal tom. 1. lib. 4. cap. 53. p. 2. Lumbier de Trinit. disp. 13. q. 12. art. 3. Contenson tom. 2. dissert. 4. cap. 1. specul. 3. Salmant. tom. 2. tract. 6. q. 33. art. 4. Labat tom. 2. disp. 4. dub. 1.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 28. q. 1. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 1. q. 2. Macedo in 1. Collat. 8. diff. 3. sect. 1. Poncius in Comment. tom. 1. disp. 28. q. 1. Felix de Trinit. cap. 5. diff. 1. dub. 3. Merin. tom. 1. disp. 4. q. 1. Aquila in 1. dist. 28. q. 1. Berulle tom. 2. disp. 1. p. 2. q. 1. Smising. de Deo Trino, disp. 2. q. 6. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 5. q. 5. Faber in 1. dist. 28. q. 1. disp. 49. Marius tom. 1. disp. 6. q. 1. & 2. Lychetus in 1. dist. 28. art. 1.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 8. de Trinit. cap. 2. Amicus tom. 1. disp. 25. sect. 2. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 4. q. 7. Borrull de Trinit. disp. 15. sect. 3. Mart. Perez de Trinit. disp. 13. sect. 4. Avendaño tom. 2. sect. 23. problem. 3. à §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 13. q. 4. art. 1. & dist. 28. q. 1. Caspens. disp. 6. sect. 2. nu. 22. Coriolan. q. 33. art. 3. Baudun. q. 33. in calce. Longus q. 32. art. 4. Fulienf. lib. 2. cap. 4. resol. 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 8. q. 2.

34. QVÆST. 4. An ingenitum pro formali dicat aliquid positivum, aut negativum? De quo, distinctione 5. quæst. 5.

35. QVÆST. 5. An Christus Dominus, ut homo, sit Filius naturalis, proprius, aut adoptivus Dei? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 3. dist. 10. q. 2. art. 2. & p. 3. q. 23. art. 4. Godoy 3. p. tom. 3. disp. 52. 53. & 54. §. 1. Gonetius tom. 4. tract. 1. de Incarn. disp. 23. art. 1. & 2. Lumbier de Incarn. q. 38. art. 1. & seqq. Orland. disp. 11. Bonespes disp. 14. Hieronym. Perez in Opuscul. Monochi per tot. Labat tom. 5. tract. 1. disp. 7. dub. 3. Ioan. à S. Thomâ 3. p. tom. 1. q. 20. disp. 19. art. 2. & seqq.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 10. q. vnic. Perez Lopez in 3. dist. 3. q. vnic. art. 1. & 2. Lauræa tom. 1. in 3. disp. 6. art. 4. Mastrius in 3. disp. 2. q. 5. art. 1. & 2. Frassen in 3. tract. 1. disp. 2. art. 1. q. 2. Macedo in 3. Collat. 3. diff. 3. sect. 1. 2. & seqq. Poncius in Curs. Theolog. disp. 38. q. 5 & in Comment. tom. 3. dist. 10. q. vnic. Delgadillo cap. 5. diff. vnic. dub. 4. 5. & 6. Felix de Incarn. cap. 19. diff. 1. Castillo tom. 1. disp. 17. q. 1. Lanterius de Incarn. disp. 9. Pytigian. in 3. tom. 1. disp. 10. q. vnic. art. 1. Pichon de Incarn. disp. 2. cap. 5. sect. 1. Berulle tom. 7. disp. 5. sect. 1. q. 5.

37. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. dist. 49. sect. 1. 2. & seqq. Arriaga de Incarn. disp. 45. à sect. 1. Delugo disp. 31. sect. 2. Amicus disp. 29. sect. 1. Aldrete disp. 86. Carleton tom. 2. disp. 60. sect. 1. Muñesla de Incarn. disp. 9. sect. 1. Aranda lib. 5. disp. 5. sect. 1. 2. & 3. Gasp. Hurtad. disp. 15. nu. 8. Bernal disp. 65. & 66. Beccan. 3. p. tract. 1. cap. 18. q. 4. Mart. Perez de Incarn. disp. 31. sect. 4. & 5. Rhodès de Incarn. disp. 4. q. 2. sect. 1.

38. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 10. q. 1. art. 2. Bonacina de Incarn. disp. 2. q. 16. punct. 3. Caspensi disp. 14. Morand. disp. 51. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 2. cap. 20. Gaudent. tom. 6. disp. 25. q. 2.

DE PROCESSIONE TEMPORALI SPIRITVS

SANCTI INVISIBILL.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-QUARTÆ

Synopsis.

*Spiritum ab æterno Pater ut cum pignore spirat,
Tempore sic placito mittere uterque solet.*

Sic incipit : *Præterea diligenter adnotandum est, &c.*

Sic terminat : *Dare possunt Spiritum Sanctum.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima quarta distinctio cum superiori. In antecedentibus distinctionibus egit Magister de processione æternâ Spiritûs Sancti, sed in præsentî determinat de eius processione temporali: ergo perbellè consonant.

2. Consequentiâ probatur : inter processiones Spiritûs Sancti prius elucet, priusque expeditur quæ est æterna, & ad intrâ, quàm quæ est temporalis, & ad extrâ: ergo dum de illis disputat Magister, prius ab illâ, quæ est ab æterno, & ad intrâ, quàm de eâ, quæ est ex tempore, siue ad extrâ debet exordium arripere; sed hunc servat ordinem Magister, quando de his determinat processionibus: ergo & distinctionum aptiorem methodum asservare videtur.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, Spiritum Sanctum à Patre, & Filio simul

tem-

temporaliter procedere. In secundâ verò subdit, quomodo Spiritus Sanctus detur personaliter in suorum donorum communicatione. Intertiâ autem, & ultimâ determinat, qualiter nulla creatura possit conferre Spiritum Sanctum, nisi solus Deus.

4. PRO PRIMÆ ergo partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Spiritus Sanctus à Patre, & Filio simul procedere temporaliter dicitur, dum in creaturarum sanctificatione mittitur.* Quæ hunc in modum suadetur: Quodcumque gratia Spiritus Sancti hominibus dilargitur, tunc Spiritus Sanctus à Patre, & Filio mittitur, & procedere videtur; sed omnis datio Spiritus Sancti creaturæ facta est temporalis: ergo dum sic Spiritus Sanctus datur, aut mittitur, profectò procedere temporaliter dicitur.

5. Maior videtur vera. Minorem probat Magister in litterâ dicens, geminam esse Spiritus Sancti processionem, æternam scilicet, & temporalem. Æterna est ineffabilis, sive illa quâ à Patre, & Filio æternaliter, & sine tempore processit. Temporalis verò dicitur, quando Spiritus Sanctus mittitur ad sanctificandam creaturam rationalem; sed Spiritus Sanctus reverà mittitur ad rationalem Animam sanctificandam: ergo Spiritus Sanctus à Patre, & Filio simul procedere temporaliter dicitur, dum in creaturarum sanctificatione mittitur.

6. Nunc primi discursus probatur minor, nempe, quòd omnis datio Spiritus Sancti creaturæ facta sit temporalis: Implicat, terminum dationis, & missionis esse temporalem; & missionem ipsam, & dationem ex tempore non esse; sed terminus ad quem Spiritus Sanctus à Patre, & Filio mittitur, cuique donatur, est creatura rationalis sanctificanda, quæ ex tempore est: ergo omnis datio Spiritus Sancti creaturæ facta est temporalis; sed dum Spiritus Sanctus donatur, & mittitur temporaliter in iustos, temporaliter procedit: ergo Spiritus Sanctus dum à Patre, & Filio in creaturarum sanctificatione emittitur, ab utroque ex tempore procedere existimatur.

7. Quod gemino novæ legis egregio testimonio fulcitur, ubi duplex donatio visibilis Spiritus Sancti expressa est. Altera Resurrectionis tempore, Ioan. 20. dum insufflans in Discipulos Iesus dixit: *Accipite spiritum Sanctum.* Altera post mirabilem in Cœlum Ascensionem, scilicet in die Pentecostes, dum etiâ super Discipulos linguarum symbolo venit ad significandam illam geminam dilectionem, nempe Dei, & proximi; sed hæc donatio, & missio Spiritus Sancti in creaturas est quædam processio ipsius Spiritus Sancti à Patre, & Filio: ergo cum præfata missio, & donatio sit ex tempore, processio Spiritus Sancti à Patre,

tre, & Filio in creaturarum sanctificatione erit temporalis.

8. Confirmatur: omne donum à datore procedit in accipientem, dùm datur; sed Spiritus Sanctus ex tempore datur, quando mittitur in creaturarum sanctificatione: ergo ex tempore procedit à datore in accipientem; sed hoc est astruere processionem temporalem Spiritus Sancti: igitur Spiritus Sanctus dùm à Patre & Filio mittitur in hominum sanctificatione, reverà temporaliter procedit.

9. Sed dices: Christus Dominus ter donavit Spiritum Sanctum Discipulis: ergo insufficenter Magister, ex Augustino, Spiritus Sancti missiones temporales deducit. Antecedens probatur: Christus D. primò dedit Discipulis Spiritum Sanctum ante suam Passionem, dùm eis dedit potestatem ejiciendi daemonia, & curandi languores, Matth. 10. Secundò post Resurrectionem: *Accipite Spiritum Sanctum*, Ioan. 20. Tertiò post Ascensionem, quando linguarum specimen referens, super Discipulos venit, Actor. 2. ergo.

10. Respondetur, Spiritus Sancti dationes, sivè missiones posse bifariam numerari. Primò, quantum ad actum, & effectum, ut passim Doctores referunt cum Rabano; & in hoc sensu tres sanè recensentur, quia ter dedit, & quia ad tria dedit, nempe ad miraculorum operationem, peccatorum absolutionem, & infidelium conversionem: Aut possunt numerari quantum ad locum, & signatum, & sic bis duntaxat Spiritum Sanctum donavit, scilicet in terrà, & in Cœlo. In terrà ad præceptum dilectionis in proximum statuendum. In Cœlo ad commendandum affectum dilectionis ad proximum. Magister enim in hoc secundo alloquitur sensu, dùm Spiritus Sancti dationes, sivè missiones enumerat.

11. Ulteriùs statuit Magister, quòd dùm Spiritus Sanctus mittitur ad sanctificandam creaturam, tunc insimul procedit à Patre & Filio, non autem à Patre in Filium, & à Filio ad creaturam. Quod autoritate D. Augustini lib. 15. de Trinit. cap. 27. sic expresse confirmat: *Spiritus Sanctus non de Patre procedit in Filium, & de Filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul ab utroque procedit, quànvis hoc Filio Pater dederit, ut sicut de se, ita etià de illo procedat.* Sed Spiritus Sanctus dùm ab æterno simul procedit à Patre & Filio, non divisim à Patre in Filium procedit: ergo dùm in tempore simul ab utroque procedit ad creaturam, non divisim à Patre in Filium, & à Filio in creaturam procedit.

12. Oppones primò: non videtur rationi consonum, hîc de processione temporali Spiritus Sancti agere: ergo in præsentis distinctionis elucubratione non benè Magister se gessit. Antecedens probatur: in hoc

libro differit Magister de his, quæ æternaliter Deo conveniunt; sed hæc processio non convenit Spiritui Sancto æternaliter, sed ex tempore: ergo rationi rectæ non congruit, modò de temporali processione Spiritus Sancti sciscitari.

13. Confirmatur: sicut datur processio æterna, & temporalis Spiritus Sancti; sic & generatio æterna, & temporalis Filij; sed licet Magister in hoc libro determinet de generatione æternâ Filij; tamen de temporali, non in primo, sed in tertio agit: ergo ex eò quòd de processione æternâ Spiritus Sancti in hoc primo libro disputet Magister; de ipsius temporali processione in alio libro disserere debet.

14. Respondetur ad argumentum negandò antecedens, & consequentiam; nam processio temporalis, & æterna Spiritus Sancti non solum ab eodem sunt principio, & quodammodo conformes, verum vna deservit ad declarationem alterius; ideoquæ incidenter ponitur hic Tractatus de processione temporali ad æternæ processionis manifestationem, quin rationi sit absolum, nec dignus censurâ Magister, dum de illâ impræsentiarum disputat.

15. Ad confirmationem respondetur, non esse simile de generatione temporali Filij ad Spiritus Sancti temporalem processionem; quia æterna, & temporalis generatio non ab eodem sunt principio; & quidem, cum æterna sit à Deo Patre, & temporalis à Matre tantum, respiciaturque duas naturas, scilicet divinam, & humanam; idcirco cum in primo libro egerit Magister de divinâ, & æternâ generatione Filij, in alio debuit de humanâ, & temporali generatione pertractare.

16. Oppones secundò: processio temporalis Spiritus Sancti est eius missio; sed Spiritus Sanctus est missus in linguis igneis, quas non sanctificavit, ut in sacro Pentecostes die apparuit: ergo Spiritus Sanctus non procedit à Patre & Filio ex tempore ad creaturas sanctificandas: igitur talis missio, aut processio temporalis redditur inanis.

17. Si forsàn respondeas, Spiritum Sanctum non fore missum ad linguas, sed in linguis missum ad Apostolos, quos sanctificavit. Contrà: Spiritus Sanctus missus est in Columbar specie super Christum Dominum; sed nec sanctificavit Columbam, nec Christum: ergo nec Apostolos, aut iustos super quos fuit missus; proindeque irrita ostenditur eius temporalis missio.

18. Respondet Seraphicus Doctor, Magistrum hinc generaliter non accepisse processionem temporalem, sed præcisè prout est idem quòd missio invisibilis, in quâ donatur Spiritus Sanctus, & sanctificatur creatura. Vel dici potest, quòd generaliter accepit sanctificationem. Nam

sanctificare tripliciter usurpari valet. Primò, dùm quis de non sancto fit sanctus per gratiam. Secundò, dùm sanctus in sanctitate, siue gratiâ confirmatur. Tertiò, dùm sanctus, & in gratiâ confirmatus manifestatur. Vndè, secundum aliquem ex his modis reperitur sanctificatio in omni Spiritus Sancti missione, ratione termini ad quem, vt innuit Magister. Quamobrem sanctificatio Christi Domini, vt argumentum intendit, continetur in tertio sanctificationis modo relato.

19. Oppones tertiò: Spiritus Sancti processio, & eius spiratio idem sunt; sed aliqua Spiritus Sancti spiratio non dicitur ex tempore: ergo nulla Spiritus Sancti processio evadit temporalis.

20. Respondetur negando consequentiam. Quànvis enim nulla spiratio dicatur temporalis, quia hoc nomen *spiratio*, nullum importat respectum ad terminum, in quem fit processio; tamen missio, aut processio Spiritus Sancti nuncupatur temporalis, eò quòd nomen *processio*, talem exprimat respectum: ergo quànvis spiratio, & processio in re sint idem, dummodò in voce differant, valet dici de processione quòd sit ex tempore, secùs de spiratione. Et hæc de primâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

21. PRO SECVNDÆ partis distinctionis expositione, en aliud theorema: *Spiritus Sanctus datur personaliter cum suorum donorum distributione.* Quod sic equidem probatur: extenùs Spiritus Sanctus mittitur & datur, quatenùs in sacrâ Scripturâ, secundum expositionem Sancto- rum Patrum, mitti & dari manifestè affirmatur; sed in sacrâ Scripturâ manifestè affirmatur, Spiritum Sanctum donari nobis vnâ cum suis donis: igitur Spiritus Sanctus datur personaliter vnâ cum suorum donorum distributione.

22. Maior claret ex terminis. Minorem probat Magister in litterâ, dùm quosdam refutat Doctores, asserentes, Spiritum Sanctum nunquàm personaliter donari hominibus, sed dona eius, quæ non sunt ipse Spiritus Sanctus; proindeque duplicem non esse processionem personalem Spiritus Sancti à Patre & Filio. Quod primò ostendit ex Augustino *lib. 15. de Trinit. cap. 26.* dicente: *Eundem Spiritum Sanctum datum, cum insufflasset Iesus, ambigere non debemus.*

23. Secundò ex Ambrosio *lib. 1. de Spirit. S.* sic alloquente: *Licet multi dicantur Spiritus, vnus est tamen Spiritus Dei. Ipsum ergò vnum Spiritum & Apostoli, & Prophetae sumi consueverunt.* Tertiò ex Apostolo *ad Rom. 5.* *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Ergo Spiritus Sanctus, qui tertia Trinitatis persona est, mittitur & datur personaliter hominibus vnâ cum suis gratiarum donis.

24. Quarta ex his authoritatibus evidens conficitur theorematis probatio: vnus & idem Spiritus datur omnibus Apostolis, Prophetis, & Iustis; sed omnibus ijs vna & eadem gratia creata non confertur: ergo quia gratia creata distincta est ab ipso Spiritu Sancto: ergo necessario Spiritus Sanctus personaliter mittitur & datur hominibus vna cum gratia sanctificante. Consequentia vltima probatur: Apostolis, Prophetis, & Iustis omnibus, non solum vnus & idem Spiritus datur, sed etiam gratia creata pro meritorum inæqualitate; sed gratia creata, quæ ipsis confertur, distincta est à personâ Spiritus Sancti: ergo quia Spiritus Sanctus quodam suam personam, & substantiam mittitur & datur hominibus simul cum gratiâ creatâ.

25. Quinto, idipsum vltèriùs ratione ostenditur: Spiritus Sanctus personaliter est amor, & primus amor; sed amor est donum primum, in quo alia dona donantur: ergo cum posterius sine priori nunquam assignari valeat, non poterunt dona Spiritus Sancti donari, quin simul ipse Spiritus Sanctus nobis personaliter donetur.

26. Confirmatur: Spiritus Sanctus est personaliter donum, eò quòd procedat vt datus; sed eo ipso dicitur donum, quia datur: ergo cum personaliter sit donum, personaliter mittitur & datur hominibus vna cum omnibus gratiarum donis.

27. Sed oppones: omne quod datur, post donationem manet in potestate accipientis; sed Spiritus Sanctus sub nullâ creatâ potestate contineri valet: ergo Spiritus Sanctus nequit procedere, aut temporaliter dari.

28. Respondetur, quòd non omne quod datur, manet sub accipientis potestate, si id non donetur vt subserviens, quemadmodum equus donatur militi. Plura enim alia dantur, quæ sub accipientis potestate non manent, vt præmium æternum merenti, gratia consentienti: Vnde, cum Spiritus Sanctus non detur, aut mittatur vt subserviens, non est in potestate accipientis. Donatur tamen vt præmium, & gratia Iustis, ita vt habentes Spiritum Sanctum, habeant, & habeantur. Quapropter homo iustus habetur à gratiâ, & habetur ab ipso dono quòd fruitur.

29. PRO TERTIÆ tandem, & vltimæ partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *Spiritus Sanctus à nullâ creaturâ, quâvis sanctitate polleat, conferri potest, nisi instrumentaliter.* Quæ ita fundetur: si aliqua creatura, quantumcunque sancta, posset Spiritum Sanctum conferre, sequeretur, Creatorem à creaturâ procedere; sed Creatorem à creaturâ procedere, omnino repugnat: ergo Spiritus Sanctus à nullâ creaturâ conferri potest.

30. Sequela Maioris probatur: datio Spiritus Sancti non est aliud, quam eius processio, ut expendimus supra: ergo si creatura aliqua posset Spiritum Sanctum conferre, Creator sive Spiritus Sanctus à creaturâ procederet; sed consequens est falsum, imò prorsus impossibile: ergo & illud ex quo sequitur: igitur à nullâ creaturâ, quâvis sanctitate fulgeat, valet Spiritus Sanctus conferri.

31. Quam rationem Magister immiscens, inquit, an Viri sancti possint Spiritum Sanctum donare? Et respondet negativè ob rationem datam; quia tunc Spiritus Sanctus procederet à creaturâ, quod nefas est dicere. Insuper, quia nullibi legitur in primitivâ Ecclesiâ, quando etiâ Viri sanctissimi florebant, quod tribuissent Spiritum Sanctum; sed benè legitur, ipsos pro aliquibus orasse, ut illi, quibus manus imponebant, reciperent Spiritum Sanctum: ergo à nullâ creaturâ conferri valet Spiritus Sanctus, etiâ si eximiâ sanctitate polleat.

32. Quod venustè confirmat Magister in ipsâ distinctionis litterâ. Primò ex M. P. Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 28. sic aient: *Non aliquis Discipulorum Christi dedit Spiritum Sanctum. Orabant quippè, ut veniret in eos, quibus manus imponebant, non ipsi eum dabant.* Secundo, quia dum pravus ille Simon Magus obtulit pecuniam pro Spiritu Sancto lucrando, non dixit: *Date mihi hanc potestatem, ut dem Spiritum Sanctum;* sed præcisè dixit: *ui cuique imposuero manus, accipiat Spiritum Sanctum;* quasi ipsum erubuerit, potestatem conferendi Spiritum Sanctum, ut impossibilem ambire: ergo quia nulla creatura ambigit, se non posse Spiritus Sancti collationem nancisci.

33. Tertiò probatur ratione: maxima Deo advenit gloria de impij iustificatione: ergo hæc ingens Dei gloria non debet alteri communicari; sed si creatura aliqua posset donare Spiritum Sanctum, alius extra Deum iustificare posset: ergo talis donatio minueret gloriam Dei, maximusque honor ipsi adimeretur, quod repugnat.

34. Confirmatur: magis est de impio facere pium, quam Cælum, visibiliaque cuncta creare, teste Augustino tract. 27. in Ioan. Sed si potentia creandi creaturæ communicaretur, magnam iacturam Omnipotentia pareretur: ergo & magis gloria Dei minueretur, si creatura aliqua impios iustificare valeret; sed si creatura posset Spiritum Sanctum donare, posset utique & impium iustificare: ergo.

35. Sed obijcies Apostolum de se dicentem ad Galat. cap. 3. *Qui tribuit vobis Spiritum Sanctum, ut operetur virtutes in vobis.* Ergo videtur, Apostolum dicere se tribuisse Spiritum Sanctum: igitur creatura valet Spiritum Sanctum conferre.

36. Respondet Magister, Apostolum id dixisse, tanquam Christi ministrum, siue quod per eius prædicationem datus fuerit Spiritus Sanctus; non verò tanquam autorem, & principalem datorem, quod solùm instrumentaliter donare Spiritum Sanctum, videtur sonare.

QVÆSTIONES.

37. QVÆST. 1. An missio in divinis sit æterna, aut temporalis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 14. q. 1. art. 1. & dist. 15. q. 5. art. 3. & 1. p. q. 43. art. 2. Goddoy 1. p. tom. 3. disp. 98. à p. 782. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 13. art. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 18. q. 43. art. 2. Ferre de Trinit. q. 20. §. 19. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 1. Portugal tom. 2. lib. 6. cap. 8.

38. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 14. & 15. & 16. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 10. sect. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. vlt. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. vlt. art. 2. Merin. tom. 1. disp. 8. q. 5. sect. 1. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 7. Smising de Deo Trino, disp. 5. q. 1. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. vlt. q. 9. Berming. q. 43. art. 2.

39. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 12. de Trinit. cap. 1. Amicus tom. 1. disp. 28. sect. 1. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 9. q. 3. Arriaga disp. 55. sect. 2. Borrell de Trinit. disp. 20. sect. 2. Mart. Perez disp. 19. sect. 3. Rhodès disp. 6. q. 4. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 15. art. 1. q. 2. Caspensi. disp. 9. sect. 3. Coriolan. q. 43. art. 4. Forestus fol. 646. Baudun. q. 43. art. 1. disp. 1. Morand. q. 38. nu. 655. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 15. q. 2. Blasco tom. 2. dist. 127. q. 2. art. 2.

40. QVÆST. 2. An Charitas infusa Iustis sit donum creatum à Spiritu Sancto distinctum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 17. q. 1. art. 1. & 2. & q. 5. de Creat. Spirit. art. 1. Gonet tom. 4. tract. 8. disp. 2. art. 2. & tract. 10. disp. 10. art. 2. Ferre tract. 9 de Grat. q. 10. §. 1. & 3. & tract. 4. de Charit. q. 5. §. 1. Ioan. de Neapoli q. 1. punct. 1. Contenson tom. 5. lib. 8. dissert. 4. cap. 1. specul. 1. Labat tom. 4. tract. 2. disp. 2. dub. 1.

41. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 17. q. 1. Brancat. tom. 4. disp. 6. de Charit. art. 2. Frassen in 3. tract. 2. disp. 2. art. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 22. de Charit. q. 2. & disp. 34. de Grat. q. 1. & in Comment. tom. 1. dist. 17. q. 1. Castillo tom. 2. disp. 2. q. 1. Felix de Grat. cap. 6. diff. 1. Pitygian. in 3. tom. 2. dist. 17. q. vnic. art. 1. Durand tom. 3. tract. de Grat. disp. 2. q. 1. Sannig tom. 2. tract. 4. dist. 1. q. 2. Lychetus in 1. dist. 17. q. 1. & 2. Aquila in 1. dist. 17. q. 1. Richon de Charit. disp. 1. cap. 3. sect. 1. diff. 2.

42. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. proleg. 3. de Grat. cap. 3. & 3. p. disp. 3. de Charit. sect. 1. Amicus de Grat. disp. 29. sect. 1. Oviædus de Charit. Controv. 1. punct. 3. Carleton tom. 2. disp. 35. sect. 1. & tom. 1. disp. 121. sect. 1. & 2. Maurus tract. 3. de Grat. q. 29. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 17. art. 1. q. 1. Abelly de Deo, tract. 6. cap. 4. sect. 1. Gaudent. tom. 5. disp. 8. de Charit. q. 4. & tom. 4. tract. de Grat. disp. 3. q. 1. Fulienf. lib. 4. cap. 8. resol. 1.

43. QVÆST. 3. An Charitas, & cætera alia dona superna creentur, aut educantur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 27. de Verit. art. 3. ad 9. & 1. 2. q. 113. art. 9. Gonetius tom. 4. tract. 8. de Grat. disp. 4. art. 2. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 44. disp. 18. art. 3. & in Phis. q. 4. art. 2. Dominicus Linze tom. 4. Philos. lib. 1. q. 4. art. 5. Lerma lib. 1. q. 15. nu. 5. Bayona lib. 1. Phis. q. 4. art. 5. Ferre tract. 15. de Creat. q. 2. §. 2. Arauxo 1. 2. q. 112. art. 5. dub. 2. Conclus. 1. Greg. Martinez 1. 2. q. 112. art. 1. dub. 4. Conclus. 2. Martinez Prado in Metaph. Controv. 4. art. 5. §. 3. Froylanus in Philos. q. 5. art. 2.

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 17. & in 2. dist. 7. & in 4. dist. 1. q. 4 & 5. Mastrius in 2. disp. 1. q. 2. art. 1. & tom. 2. Philos. disp. 3. q. 5. art. 2. Frassen in 3. tract. 2. disp. 2. art. 2. q. 2. Castillo tom. 2. tract. 2. de Charit. disp. 3. q. 6. Carriere tom. 2. tract. 2. de Grat. q. 2. Merin. in Phis. disp. 4. q. 4. sect. 2. Briceño tom. 2. Controv. 12. art. 4. & tom. 1. Controv. 9. art. 1. Lanterius de Fide, disp. 3. docum. 12. propos. 1. Felix de Grat. cap. 6. diff. 4. Et in Nostro Athenæo, q. 4. art. 6. & 7. p. 110.

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 8. cap. 2. & 3. p. tom. 3. disp. 9. sect. 1. Arriaga disp. 3. Phis. sect. 4. nu. 38. Oviædus Controv. 13. Phis. punct. 1. 2. & seqq. Hurtadus disp. 12. Phis. sect. 5. & 6. Ruuius lib. 1. Phis. tract. 2. q. 2. nu. 29. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 26. art. 1. q. 2. & 4. Gaudent. tom. 4. tract. 5. de Grat. disp. 2. q. 5. Fulienf. lib. 6. cap. 9. resol. 2.

46. QVÆST. 4. An Gratia, & Charitatis habitus realiter distinguantur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 113. art. 3. Gonetius tom. 4. tract. 8. de Grat. disp. 2. art. 6. Ferre tract. 9. de Grat. q. 10. §. 16. Carrasco p. 5. dub. 4. resol. vnic. Greg. Martinez 1. 2. q. 113. art. 1. dub. 3. Embun tract. 11. dist. 55. q. 2. art. 6. Labat tom. 4. tract. 2. disp. 2. dub. 2.

47. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 27. q. vnic. Mastrius in 2. disp. 7. q. 6. art. 1. Brancat. tom. 4. disp. 6. de Charit. art. 5. & disp. 18. art. 3. Macedo tom. 2. tract. de Grat. Collat. 7. diff. 2. sect. 1. 2. & 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 34. de Grat. q. 2. Frassen in 3. tract. 2. disp.

disp. 2. art. 1. q. 2. Rada tom. 2. Controv. 14. art. 1. Castillo tom. 2. tract. de Charit. disp. 3. q. 4. Durand tom. 3. tract. de Grat. disp. 2. q. 5. Felix de Grat. cap. 6. diff. 2. dub. 1. & 2. Sannig tom. 2. tract. 4. dist. 1. q. 1. Boyvin tom. 2. cap. ult. q. 2.

48. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 6. de Grat. cap. 12. Amicus de Grat. disp. 29. sect. 3. Oviedus de Grat. Controv. 1. punct. 6. Maurus de Grat. tract. 3. q. 27. Elsparza de Iustificat. q. 5. Carleton tom. 1. disp. 125. sect. 1. & 2. Rhodès disp. 3. de Grat. q. 1. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 27. art. 1. q. 3. Caramuel in Theolog. Fundam. fund. 49. Caspens. tract. de Grat. disp. 2. sect. 3. Abelly de Deo, tract. 6. cap. 4. sect. 4. Pasqualig. disp. 7. sect. 4. Morand. tract. 4. q. 9. Gaudent. tom. 4. tract. 5. de Grat. disp. 2. q. 3.

49. QVÆST. 5. An creatura aliqua possit esse causa phisica principalis instrumentalis gratiæ sanctificantis? Ex Angelicâ Scholâ Divus Thomas q. 27. de Verit. art. 3. & 1. p. q. 45. art. 5. Gonet tom. 4. tract. 8. disp. 4. art. 1. Ferre tract. 15. de Creat. q. 3. §. 6. & tract. 9. de Grat. q. 13. Contenson tom. 2. lib. 4. dissert. 1. cap. 2. specul. 3. Carrasco p. 5. de Grat. dub. 5. resol. 1. Labat tom. 4. tract. 2. disp. 4. dub. 1.

50. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 1. q. 1. 4. & 5. Brancat. tom. 4. disp. 18. de Grat. art. 4. Pitygian. in 4. tom. 1. dist. 1. q. 1. art. 8. 9. & 10. Angles in 2. dist. 26. q. 3. diff. 1. Felix de Grat. cap. 6. diff. 3. Lanterius de Fide, disp. 3. Durand tom. 3. tract. de Grat. disp. 4. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 4. dist. 1. q. 4. Pichon de Charit. disp. 1. cap. 3. sect. 5.

51. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 8. de Grat. cap. 3. disp. 20. Metaph. sect. 3. Amicus de Grat. disp. 30. sect. 10. Oviedus Controv. 13. Phis. punct. 4. num. 10. Carleton disp. 41. Phis. sect. 6. Hurtadus disp. 17. Phis. sect. 7. Ariaga disp. 11. Phis. sect. 5. à nu. 97. Echallaz tract. 3. disp. 24. cap. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 1. q. 1. & art. 2. q. 2. Gaudent. tract. 3. de Ang. q. 5. Castro Vetro lib. 2. Phis. q. 10. Fulens. lib. 6. cap. 9.

DE PRINCIPIO TEMPORALIS PROCESSIONIS SPIRITVS SANCTI IN PERSONIS INCREATIS.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-QUINTÆ Synopsis.

*Quandò creaturam sacro aspiramine mundat,
Se dat muneribus Spiritus ipse suis.*

Sic incipit : *Hic considerandum est.*

Sic terminat: *Et quibus modis mittatur.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima quinta distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de principio temporalis processionis Spiritûs Sancti, scilicet, quâ datur à Patre & Filio; sed in præsentī determinat, an Spiritus Sanctus etiâ à seipso detur, aut mittatur: ergo rectè processit.

2. Consequentia probatur: prius est statuere processionem temporalem Spiritûs Sancti à Patre & Filio, à quibus etiâ æternalitèr procedit, quâm inquirere, an à seipso etiâ ex tempore procedat; alitèr à recto disputationis scopo penitus deviaret Magister; sed in superiori distinctione probat, Spiritum Sanctum procedere temporalitèr à Patre & Filio, sive mitti & donari ab utroque: ergo in præsentī inquirere, utrûm à seipso Spiritus Sanctus mittatur & detur, proculdubiò in contentionis serie consentaneè videtur procedere.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In primâ ostendit Magister, Spiritum Sanctum non solum à Patre & Filio, sed etiâ à seipso temporalitèr mitti & dari. In secundâ verò statuit, Filium etiâ quandòque invisibiliter mitti. In tertiâ autem, & ultimâ parte Patrem non posse dici missum, declarat.

4. PRO PRIMÆ igitur partis textûs declaratione, en primum theorema: *Spiritus Sanctus sanctificando creaturam, non solum à Patre & Filio, sed etiâ à seipso temporalitèr mittitur, & procedit.* Quod sic ostenditur: Opera Trinitatis, scilicet, Patris, Filij, & Spiritûs Sancti ad extrâ, sunt indivisa; sed processio, & missio ad sanctificandam creaturam,

ram, est opus Trinitatis ad extra: ergo est à totâ Trinitate; ac per consequens non solum à Patre & Filio, sed etiâ à seipso Spiritus Sanctus temporaliter mittitur, & procedit.

5. Huius probationis gravissimam rationem Magister explicat in textu, inquirendo, an Spiritus Sanctus etiâ mittatur, & detur à seipso? Et respondet affirmativè. Primò, quia Spiritus Sanctus est Deus, & donum: ergo dat, & datur. Dat in quantum Deus; & datur in quantum donum: ergo non solum à Patre & Filio mittitur, & datur Spiritus Sanctus temporaliter, verum à seipso mittitur, & confertur.

6. Secundò, quicquid efficit, & efficere valet vna persona ad extra, efficit, & efficere potest & alia; sed Pater & Filius possunt mittere, & dare Spiritum Sanctum: ergo & ipse Spiritus Sanctus poterit seipsum mittere, & dare.

7. Tertiò, si Pater & Filius possent mittere Spiritum Sanctum, & Spiritus Sanctus non posset seipsum mittere, sequeretur, Patrem & Filium aliquid posse, quod non posset Spiritus Sanctus; sed hoc est absurdum, à verâque fide maximè aberrans: ergo Spiritus Sanctus seipsum dare, & mittere potest.

8. Quartò, id ipsum per simile de Filio ostenditur, de quo ait Divus Augustinus *lib. 2. de Trinit. cap. 5.* quod non tantum missus est à Patre, & Spiritu Sancto, sed etiâ à seipso: ergo si Filius missus fuit, & datus etiâ à seipso, non est meritò ambigendum, Spiritum Sanctum etiâ mitti, & donari posse à seipso.

9. Oppones primò: idèò Spiritus Sanctus nequit donari à Viris sanctis, quia ab ipsis non potest procedere, vt in superiori distinctione dicebamus; sed Spiritus Sanctus nequit à seipso procedere: ergo nec poterit à seipso donari.

10. Respondetur, quod licet Spiritus Sanctus non possit à seipso procedere aternaliter, nisi à Patre & Filio; tamen procedit à seipso ex tempore; quia cum sit opus ad extra, toti Trinitati est commune, in quo affatur sensu Magister. Spiritus Sanctus nunquam à Viris sanctis valet donari, cum nunquam sub eorum potestate sit.

11. Oppones secundò: procedere idem sonat, ac produci; sed Spiritus Sanctus procedit à se, vt in distinctione propugnatur: ergo & producit à se, quod à cunctis Catholicis meritò grave piaculum auturatur.

12. Respondetur, Spiritum Sanctum à seipso procedere ex tempore, non aternaliter, nisi à Patre & Filio, à quibus producit. Vnde, sicut non valet: Spiritus Sanctus procedit temporaliter: ergo producit

temporaliter; sic pariter non inferitur: procedit à se: ergo producitur à se.

13. Oppones tertio: missio Spiritus Sancti est ipsius Spiritus Sancti processio; sed processio Spiritus Sancti est aeterna: ergo & eius missio; ac proinde Spiritus Sanctus neque à seipso, neque à personâ aliâ temporaliter missus nuncupari debet.

14. Respondetur, quod missio temporalis Spiritus Sancti est eius processio temporalis, de quâ hic loquitur Magister. Non enim edisserit in præsentî de missione aeternâ, quâ à Patre & Filio aeternaliter, & sine tempore Spiritus Sanctus procedit, ut intendit argumentum, quod cum geminam immisceat processionem, aeternam scilicet, & temporalem, nihil probare videtur.

15. Oppones quarto: datum dicitur relativè ad dantem; sed Spiritus Sanctus non datur, nisi ab his ad quos relativè dicitur: ergo cum non dicatur relativè ad se, non poterit mitti, aut donari à seipso.

16. Respondetur, maiorem propositionem esse veram, secundum quod *dare*, denotat per quandam auctoritatem communicare, in quo sensu non accipitur à Magistro; sed in quantum *dare*, idem sonat, ac liberaliter, sive voluntariè communicare: Cum ergo Spiritus Sanctus liberaliter, & voluntariè communicet, à seipso mittitur, & datur.

17. Oppones quinto: sicut Pater est prima persona in Trinitate, ante quam non est alia; sic Spiritus Sanctus est tertia, post quam non est alia; sed Pater quia non habet personam, ex qua sit, nullo modo dicitur missus: ergo cum Spiritus Sanctus non habeat personam ex se emanantem, nullo modo poterit mittere.

18. Respondetur, instantiæ vim solum multiplici terminorum acceptioni inniti, quibus per pensis, faciliè solutioni patet aditus. Hic etenim est genuinus sensus harum vocum *mittere*, & *mitti*. Dum dicimus, hæc persona mittit illam, venit hunc sensum, hæc persona manifestat eius emanationem. Similiter, quando dicitur, mittitur ab illâ, est idem, ac eius emanatio manifestatur ab illâ.

19. Cum ergo ab aliquo possit esse manifestatio emanationis, à quo tamen non est ipsa emanatio, ideo non sic ponitur productio in mittente, sicut emanatio in misso: ergo etsi Pater nō mittatur, non sequitur quod Spiritus Sanctus non debeat mitti; siquidem Spiritus Sanctus est personam ex se emanantem non habeat; tamen suam, & Filij emanationem valet manifestare. Et hæc de prima parte sufficiant.

20. PRO SECVNDÆ verò partis declaratione, en secundum theorema: *Quamvis Filius solum semel in carnem à tota Trinitate sit missus, tamen nullatenus negatur passim in illibatas mentes mitti.* Quod primò pro-

probat Magister in textu autoritate D. Augustini *lib. 4. de Trinit. cap. 20.* dicentis, quòd Filius præter generationem æternam, duobus modis missus est, scilicet visibiliter in carnem, & invisibiliter in illibatas mentes; sed missio in carnem semel operata est; missio verò in mentem pluriès : ergo estò Filius solum semel in carne sit missus à totâ Trinitate, nihilominus in castas mentes passim mitti, negari non valet.

21. Secundò, ferè innumeri homines modò agnoscunt Filium Dei, ipsumque diligunt; necnon prædecessores nostri agnoverunt, & dilexerunt; successoresque Christiani cognoscent, ac diligunt; sed hoc est, Filium Dei invisibiliter missum in illibatas mentes ostendere: ergo Filium Dei frequenter missum in puras mentes fore, à nemine inficiari valet.

22. Quòd autem Filius missus sit à totâ Trinitate, probatur. Et primò, quòd sit missus à Patre & Spiritu Sancto, constat ex illo *Isaia cap. 48. Nunc Dominus Deus misit me, & Spiritus eius.* Sed hic textus exponitur à Divo Ambrosio *lib. 3. de Spirit. Sanct. cap. 1.* de Patre & Spiritu Sancto Filium mittentibus: ergo Filius missus est à totâ Trinitate.

23. Deindè, quòd Filius sit missus à seipso, etiàm sic ostenditur à Magistro ex Ambrosio ubi suprà cap. 2. Hactenus per Prophetam non est definitum à quo datus sit Filius : ergo necessariò erit datus, & missus gratiâ, & beneficio Trinitatis; sed eo ipso quòd sit missus, & datus gratiâ, & beneficio Trinitatis, est datus, & missus à seipso: igitur Filius à seipso missus est, & à seipso processit.

24. Ecce nunc Augustini testimonium *lib. 2. de Trinit. cap. 5. Fortasse aliquis cogat, ut dicamus etiàm à seipso missum esse Filium, quia ille Mariæ conceptus, & partus, operatio Trinitatis est.* Ergo Filius non solum à Patre & Spiritu Sancto est datus, & missus, sed etiàm à seipso datus, & à seipso processit.

25. Oppones primò : missio temporalis Filij ad hunc non spectat tractatum: ergo malè à Magistro hîc eius discussio adducitur. Antecedens probatur: missio temporalis Filij est eius Incarnatio; sed de Verbi divini Incarnatione agitur in tertio libro : ergo missio temporalis Filij ad hunc non pertinet locum; sicque non rectè processit Magister de illâ hîc differendo.

26. Respondetur, Magistrum solum obiter hîc de missione Filij induxisse tractatum, ob Spiritûs Sancti, quippè missionis explanationem; ex professo tamen de illâ in tertio duntaxat agit. Vel aliter potest à censurâ liberari Magister, dicendo, quòd hîc edisserit de missione Filij in mentem, principaliter; de missione verò Filij in carnem, per accidens,

vt innotescat discrimen inter vnā & aliam missionem. De illā autem missione, quæ est in carnem, specialiter determinat in Tertio; & ideo aliter ibi, quā hic.

27. Oppones secundò: Filius est missus à Patre: ergo non à se. Consequentia probatur: ipse Filius ait de se, apud Ioan. cap. 8. *A me ipso non veni.* Ergo à seipso Filius non mittitur.

28. Respondet Augustinus *lib. 2. de Trinit. cap. 5.* Filium non venisse à seipso, quā homo, secus verò quā Deus, siue secundum diuinitatem. Vnde rectè compatitur, Filium esse missum à Patre, & simul à se, cum vna, & eadem voluntas communis sit vtrique; quemadmodum Filium esse sanctificatum, & traditum à Patre, & simul à se, vt ipsa sacra pagina Ioan. 17. testatur.

29. Oppones tertio: omne quod mittitur, debet habere locum, in quem mittatur; sed Filius & Spiritus Sanctus non habent locum, in quē mittantur, eò quòd vbique sint, iuxta illud Hieremiæ 23. *Cælum & terram ego impleo.* Ergo Filius & Spiritus Sanctus mittuntur ad locum, vbi erant, quod repugnat.

30. Respondetur negando maiorem, & consequentiā. Nam missio non exigit necessariò novam loci acquisitionem, sed novum modum operandi, siue novam operationem in loco; & cum Filius & Spiritus Sanctus nostram de novo operentur iustificationem, Filiusque novo modo sit in mundo, cum sit homo, quòd antea non erat, meritò mitti & donari perhibetur, quin novum acquirant locum. Et hæc de secundā parte sufficiant.

31. PRO TERTIÆ partis perspicuā expositione, en tertium theorema: *Pater convenienter non potest dici missus.* Quod in hunc suadetur modum: qui nunquā ab alio procedit, sed omnis processionis est principium, convenienter non potest dici missus; sed Pater à nullo procedit, inòdò omnigenæ processionis est caput, & principium: ergo Pater convenienter non potest dici missus.

32. Hanc expendens rationem Magister, inquit sedulò, quare Pater non dicatur missus? Et respondet, quòd propter principij authoritatem, secundum quam Pater non habet de quo sit; sed missio & donatio, quæ est temporalis processio, necessariò importat processionem æternam: ergo si Pater à nullā personā æternaliter procedit, eò quòd sit sors totius Trinitatis, non poterit dici missus, aut datus.

33. Secundò, Magistri ratio ampliùs roboratur ex Augustino *lib. 4. de Trinit. cap. 21.* dicente, nullibi se in sacro textu legisse, Patrem missum, aut datum fuisse; sed solum id de Filio & Spiritu Sancto passim in

sacra paginâ legitur, ut nupèr expendimus: ergo quia Pater non est missus, aut datus à se, vel ab aliâ personâ.

34. Tertiò ratione ostenditur: omne mobile reducitur ad immobile: ergo & missibile ad immisibile; sed in divinis sunt personæ missibiles, utpotè Filius & Spiritus Sanctus: ergo & persona immisibilis; sed non alia, nisi Pater: ergo Pater convenienter nequit dici missus.

35. His rationibus, errorem quorundam hæreticorum impiè dicentium, Filium & Spiritum Sanctum esse minores Patre, eò quod illi duo mittuntur, & Pater non mittitur, penitus exterminat Magister. Primò, expressio Augustini testimonio *lib. 4. de Trinit. cap. 21.* asserentis: *Non ideo dicitur Pater utrunque misisse, quod ille esset maior, & isti minores; sed maxime propter principij auctoritatem commendandam. Et quia in visibili creaturâ, non sicut ille, apparuit.* Ergo.

36. Secundò ex Athanasio in Symb. fid. dicente: Quod in hac Trinitate nihil datur maius, aut minus; sed totæ tres personæ coeternæ sunt, & æquales: ergo licet Pater non sit à se, vel ab aliâ personâ missus, aut datus; Filius verò & Spiritus Sanctus à se, & à Patre donentur, aut mittantur, non licet arguere, Patrem superiorem fore Filio & Spiritu Sancto.

37. Sed oppones primò: non minùs mente percipitur Pater ac Filius; sed quia Filius mente creatâ percipitur, missione, saltem invisibili, mittitur: ergo cum Pater mente percipitur creatâ, debet missione invisibili mitti.

38. Respondetur negando minorem, & consequentiam. Filius enim non solum missione invisibili mittitur, quia mente nostrâ percipitur; sed etiâ quia procedens ab alio supponitur: Cum ergò Pater à nullâ personâ procedat, impotius omnis processions sit principium; quâvis percipitur mente creatâ, nec à se, nec ab aliâ personâ mittitur, aut donatur.

39. Oppones secundò: Pater est mittens, & non mittitur; sed quod mittit, & non mittitur, maiori pollet auctoritate, quàm illud quod mittit, & mittitur: igitur Pater maior est Filio & Spiritu Sancto.

40. Respondetur negando maiorem, & consequentiam. Nam mittere, & non mitti non denotat in Patre auctoritatem, & præstantiam, sed tantum proprietatem personalem, quâ origo est totius Trinitatis, nullam præsupponens personam priorem, à quâ procedat, & mittatur; sicque Pater estò mittat, & non mittatur, non erit maior Filio, & Spiritu Sancto.

41. Oppones tertiò: cum quis mittitur, reverà unâ cum eo mittitur, quod

quod inseparabiliter est ipsi coniunctum ; sed Pater est inseparabiliter coniunctus Filio: ergo dum Filius mittitur, simul & Pater mittitur.

42. Respondetur, maiorem discursus esse veram de illâ missione, quæ importat inseparationem, & simul indistinctionem ; secus de illâ, quæ solum inseparationem, & non indistinctionem dicit: Cûnque Pater distinguatur à Filio ; & missio in divinis importet distinctionem, non sequitur, quod cûm mittatur Filius, simul & mittatur Pater, quâvis verè ambo inseparabilitatem expriment.

43. Oppones quartò: mittere & mitti, aut sunt æqualis nobilitatis, & præstantiæ, aut non? Si æqualis: ergo sicut de Patre enuntiatur mittere, eâdem ratione poterit verificari & mitti. Si est inæqualis: ergo mittens erit maior missio; & consequenter Filius inæqualis Patri.

44. Respondetur, eiusdem fore nobilitatis, & præstantiæ mittere & mitti. Et quâvis mitti arceatur à Patre, non quia inducat ignobilitatem, sed emanationem, & subauthoritatem, quæ licet non sit ignobilitatis nota, tamen Patri non accommodatur ; sicut & plura alia ipsi non congruunt, vt arcanum Trinitatis Mysterium intimè lustrantibus constabit; & nos suprâ satis superquè diximus. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte sufficiant.

Q V Æ S T I O N E S.

45. **Q**VÆST. 1. An cuilibet personæ in divinis conveniat mittere, & mitti? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 15. q. 3. art. 1. & 1. p. q. 43. art. 4. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 98. à p. 740. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 13. art. 1. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 19. dub. 2. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 43. disp. 17. art. 1. Lumbier de Trinit. q. 14. art. 2. & 3. Ferre de Trinit. q. 20. §. 1. & 4. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 1.

46. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 15. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 10. sect. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 3. q. append. Cordova in quæst. Theolog. q. 41. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. vlt. art. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. vlt. & in Comment. tom. 1. dist. 14. q. vnic. Merin. tom. 1. disp. 8. q. 5. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 13. q. vnic. Aquila in 1. dist. 15. q. 1. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 7.

47. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 12. de Trinit. cap. 2. Amicus tom. 1. disp. 28. sect. 3. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 9. q. 2. Herrera de Trinit. q. 15. sect. 2. Mart. Perez disp. 19. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 62. sect. 1. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 4. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 15. q. 3. & 4. Gaudent. tract. 2. de Trinit. disp. 15. q. 1. Abelly de Deo, tract.

3. cap. 2. sect. 7. Fulienf. lib. 2. cap. 8. resol. 2. Blasco tom. 2. dist. 127. q. 2. art. 1.

48. QVÆST. 2. An effectus invisibilis Missionis fit semper gratia habitualis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thom. in 1. dist. 14. q. 1. art. 2. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 99. à p. 789. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 13. art. 2. Salmant. tom. 2. tract. 2. disp. 19. dub. 4. Ioan. à S. Thomâ disp. 17. art. 3. nu. 8. Lumbier de Trinit. q. 14. art. 6. Ferre de Trinit. q. 20. §. 11. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 3. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. vlt.

49. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 14. 15. & 16. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 10. sect. 3. Cordova in quaest. Theolog. lib. 1. q. 41. Vulpes tom. 3. 1. p. disp. vlt. art. vlt. Carriere tract. de Spirit. S. q. 6. Smising de Deo Trino, disp. 5. q. 1. Baron tom. 1. tract. de Trinit. apolog. 7. act. vlt. Felix de Trinit. cap. 9. diff. 5. dub. 2. Berming. q. 43. art. 3. Beralte tom. 2. p. 3. disp. 2. q. 1.

50. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 12. de Trinit. cap. 5. Carleton tom. 1. disp. 62. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 20. sect. 2. nu. 31. Mart. Perez de Trinit. disp. 19. sect. 6. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 4. sect. 1. Arriaga tract. de Trinit. disp. 55. sect. 4. & 5. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 15. art. 1. q. 1. 2. & 3. Gaudent. tom. 2. de Trinit. disp. 15. q. 4. Morand. q. 38. Fulienf. lib. 2. cap. 8. resol. 3.

51. QVÆST. 3. An Spiritui Sancto conveniat visibiliter mitti? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 16. q. 1. art. 1. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 99. à p. 788. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 19. dub. 3. & q. 43. art. 7. Portugal tom. 2. lib. 6. cap. 6. Gonetius tom. 4. disp. 10. art. 3. digres. 5.

52. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 16. q. vnic. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 16. q. 1. Herrera in 1. disp. 11. q. 19. Sosa tom. 2. dist. 16. q. vnic. Carriere tract. de Trinit. q. 40. Vulpes tom. 2. p. 1. disp. vlt. art. 6. Aquila in 1. dist. 15. q. 2. Giner in 1. dist. 16. art. vnic.

53. Ex Scholâ Eximiâ Suarez l. b. 12. de Trinit. cap. 6. Carleton tom. 1. disp. 62. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 20. sect. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 19. sect. 5. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 14. art. 2. q. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 15.

54. QVÆST. 4. An Missio visibilis sine invisibili sit vera missio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 16. q. 1. art. 3. Godøy 1. p. tom. 3. tract. 14. q. 43. disp. 98. §. vlt. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 19. dub. 3. Gonetius tom. 2. disp. 13. art. 2. Lumbier de Trinit. q. 14. art. 3.

55. Ex Subtili Scholâ Scotus in Report. in 1. dist. 15. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 2. de Trinit. disp. 10. sect. 3. Frassen in 1. tract. 3. disp.

3. art. 3. Cordova in *quæst. Theolog. q. 41. Smising de Deo Trino, disp. 5. q. 1. Felix de Trinit. cap. 9. diff. 5. dub. 1.*

56. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 12. de Trinit. cap. 4. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 9. q. 4. Arriaga disp. 55. sect. 5. Borull de Trinit. disp. 20. sect. 2. nu. 28. Mart. Perez disp. 19. sect. 5. Montoya disp. 109. sect. 5. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 4. sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 15. art. 1. q. 1. 2. & 3. Calpens. disp. 9. sect. 2. Baud. q. 43. disp. 1. art. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 15. q. 4. Fulienfis lib. 2. cap. 8. resol. 3. Blasco tom. 2. dist. 127. q. 2. art. 4.

57. QVÆST. 5. An Missio in divinis sit æterna, aut temporalis? De quo, *distinctione 14. quæst. 1.*

DE PROCESSIONE TEMPORALI, ET VISIBILI SPIRITVS SANCTI.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-SEXTÆ

Synopsis.

*Quò nos diligimus, flamen putat esse Magister,
Hoc magis augeri, quò magis ardet homo.*

Sic incipit: *Nunc de Spiritu Sancto videndum est.*

Sic terminat: *Diligentè nota, piequè intellige.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima sexta distinctio cum superiori. In illâ inquit, & resolvit Magister, an Spiritus Sanctus à seipso mittatur & detur; sed in præsentî de ipsius visibili missione agit: ergo hæc cum antecedenti cohæret distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est inquirere, & resolvere, an Spiritus Sanctus à Patre & Filio, imò & à seipso mittatur & detur, quam agere de ipsius apparitionis qualitate, ac modo, nempe visibili, aut invisibili: ergo cum in superiori distinctio inquirat, & determinet Magister, Spiritum Sanctum non solum à Patre & Filio, verum à seipso mitti & donari; in præsentî verò modum præfatæ apparitionis statuatur, scilicet visibilem, & non invisibilem, reverà rectum disputationis erit servare ordinem.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In primâ ostendit Magister, Spiritum Sanctum esse visibiliter missum, & mitti quotidie invisibiliter. In secundâ verò subdit, qualiter visibiles missiones Filij & Spiritus Sancti se habeant adinvicem. In tertiâ demùm declarat, quomodò Pater dicatur maior ipso Filio, qui essentialiter est Patri æqualis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis expositione, hæc proponitur conclusio: *Spiritus Sanctus instar Filij missus est dupliciter, scilicet visibiliter & invisibiliter.* Quæ in hunc probatur modum: temporalis missio Spiritus Sancti est sanctificatio creaturæ; sed creaturæ sanctificatio dupliciter expeditur; aliquandò cum ostensione alicuius visibilis signi, quandòque effectu solum interiori, sine visibili signo: ergo temporalis missio Spiritus Sancti est duplex, nempe visibilis, & invisibilis.

5. Hanc in litterâ sic venuste confirmat Magister rationem: sicut Filius missus est dupliciter, videlicet in carnem visibiliter, & in illibatas mentes invisibiliter; sic Spiritus Sanctus visibiliter apparuit in die Pentecostes in specie linguarum ignearum, & iteratis vicibus in Columbæ specie; invisibiliter verò crebrò illabitur mentibus fidelium ergo quemadmodum Filius missus est dupliciter, nempe visibiliter, & invisibiliter; sic Spiritus Sanctus visibilis, & invisibilis mittitur.

6. Unde subdit Magister, quod missio visibilis Spiritus Sancti non efficit eius substantiam visibilem; sed quadam ipsius ostensione, significat tantum externis, aut operationibus cordi hominum internis illam demonstrat. Et liquet; nam Spiritus Sanctus naturâ invisibilis, & immutabilis est: ergo eius missio visibilis non reddit eius substantiam visibilem, quanquam novis signis externis, operationibusque cordi hominum internis, absque vilo sui motu, illam demonstrat, & ostendat.

7. Oppones primò: Spiritus Sanctus est æquè perfectâ, & nobilis persona, ac Filius: ergo in æquè nobili, & perfectâ creaturâ debet manifestari, ac Filius; sed hic in creaturâ rationali visibiliter est missus; Spiritus Sanctus verò in irrationali, scilicet in Columbâ, igne, & flatu: ergo visibilis missio Spiritus Sancti parum decens, decoraque censeatur.

8. Respondetur, quod licet æquè nobilis, & perfectâ sit persona Filij, ac Spiritus Sancti persona; tamen ibi non attenditur nobilitas & perfectio apparentis, sed finis apparitionis; quia ille ut Mediator, iste ut Præceptor, sive Doctor apparet; ideoque æquè decorum, congruumque videtur; quod visibilis missio Filij operetur in homine assumpto; sicut Spiritus Sancti missio in Columbâ, igne, aut flatu.

9. Oppones secundo, Filius quia visibiliter apparuit in formâ servi,

non solum dicitur minor Patre, sed etiam Angelis; sed Spiritus Sanctus apparuit visibiliter in forma ignis, Columbæ, & flatus: ergo non tantum minor Patre, Filio, & seipso; verum & homine debet dici; sed hoc Spiritui Sancto non congruit: ergo & quod sic visibiliter apparuerit.

10. Respondetur cum Seraphico Doctore negando consequentiam; quia Filius etiam si dicatur minor Patre, seipso, & Angelo; non tamen ratione divinitatis, sed unionis, & communicationis idiomatum, eod quod factus sit homo passibilis: At Spiritus Sanctus non est factus Columba, ignis, aut flatus, quamvis in his apparuerit signis; & hæc est ratio, cur Spiritus Sanctus non dicatur minor homine, tametsi Filius Patre, seipso, & Angelis minor dicatur.

11. Oppones tertio: vno duntaxat modo, vnaque in creaturâ Filius visibiliter apparuit; sed Spiritus Sanctus multifariam apparuit, quippe in Columbâ, igne, & flatu: ergo aut Filius insufficienter est visibiliter missus, aut Spiritus Sanctus inutiliter ingeminatis signis apparuit.

12. Respondetur, quod etsi Filius vno duntaxat modo visibiliter apparuerit, & Spiritus Sanctus tot modis sit visibili missione datus; nec ille est insufficienter missus, nec iste inutiliter; sed uterque debito ac congruo modo datus; Filius enim tantum semel visibiliter apparuit, quia semel est incarnatus, non amplius. Spiritus Sanctus vero non tantum semel apparuit, sed pluries, quia Columba, ignis, & flatus illico post apparitionem esse desierunt, non autem homo. Et hæc de primâ parte litteræ textus sufficiant.

13. PRO SECVNDÆ verò partis ostensione, hæc alia ponitur conclusio: *Spiritus Sanctus ratione suæ visibilis missionis, non dicitur realiter minor totâ Trinitate, tametsi Filius ob suam dicatur.* Quam ut probet Magister, inquit in litterâ: Quare Spiritus Sanctus ratione suæ visibilis missionis non dicatur minor Patre, sicut Filius ratione suæ Incarnationis, seu visibilis missionis dicitur minor totâ Trinitate?

14. Cui interrogationi sic satisfacit Magister: ideo Spiritus Sanctus ex vi visibilis missionis non dicitur minor Patre; secus Filius ratione Incarnationis; quia Spiritus Sanctus non assumpsit Columbam, ut esset Columba, sed ut in eâ appareret, & ut per eam designaretur invisibilis missio; Filius autem assumpsit humanam naturam, non solum ut in eâ appareret, sed etiam ut realiter esset homo: ergo ideo Filius secundum illam suam visibilem missionem dicitur minor Patre, seipso, & Angelis, iuxta illud Psalm. 8. *Minuisti eum paulo minus ab Angelis;* non verò Spiritus Sanctus ob suam missionem visibilem.

15. Quod Divus Augustinus lib. 2. de Trinit. cap. 6. ita suo divino con-

confirmat iudicio : *Non ergo sic est assumpta creatura, in qua appareret Spiritus Sanctus, sicut assumpta est caro illa, & humana illa forma ex Virgine Mariâ. Neque enim Columbam beatificavit Spiritus, vel illum flatus, vel illum ignem, sibi que & personâ suâ in unitatem habitumque coniunxit in æternum.* Ergo ex diversitate apparitionis visibilis, sive creaturæ assumptionis, duntaxat desumitur, quod Filius dicatur minor Patre, seipso, & Angelis, non autem Spiritus Sanctus.

16. Nunc ex autoritate, & ratione apposis perfcitur probatio: Filius missus est in naturâ creatâ sibi realiter vnita; sed Spiritus Sanctus non est missus in naturâ creatâ sibi realiter vnita: ergo aptum præstant fundamentum visibiles missiones Filij & Spiritûs Sancti, vt Filius dicatur minor Patre, non verò Spiritus Sanctus.

17. Consequentia probatur: ex vi missionis visibilis Filij, hæ tenent prædicationes: Filius Dei est homo: Homo est Filius Dei; sed ob visibilem missionem Spiritûs Sancti, non valent istæ: Spiritus Sanctus est Columba, ignis, aut flatus: Ignis, flatus aut Columba est Spiritus Sanctus: ergo ex variâ eorum missione visibili, sufficiens oritur discrimin, vt asserere possimus, Filium esse Patre minorem, non verò Spiritum Sanctum.

18. Sed obijcies primò: dùm quis de æquali fit minor, mutatur; sed Filius antè visibilem missionem erat æqualis Patri; post illam verò ostenditur inæqualis: ergo mutatur.

19. Respondetur cum Magistro, quòd suppositâ vnione divini Verbi ad naturam humanam, hæc omnia rectè consonant. Nam essentialiter loquendo, Filius nullo modo est minor Patre, nec ipsius æqualitatem deperdit: Ast per vnionem hypostaticam, cùm ea quæ dicuntur de homine, enuntiari valeant de Filio Dei, hic dicitur minor Patre, extrinsecèque mutatus.

20. Obijcies secundò: maior diversitas importatur per hoc, quod est maior, & minor, quàm per hoc quod est alius, & alius, quia primum Christo Domino convenit, non secundum; sed de Filio est verum dicere, quòd sit minor seipso: ergo & quòd sit alius, & alius; proindeque duplex persona, quod repugnat.

21. Respondetur concessâ maiori, & minori, negando consequentiam. Christus Dominus verè dicitur maior, & minor, non verò alius, & alius, quànvis prima sit maior diversitas, quàm secunda; quia alius, & alius personarum diversitatem denotat; minor autem, & maior solum naturarum. Vndè, cùm duplex sit in Christo Domino natura, quippè divina, & humana, valet dici maior, & minor, non verò alius, & alius,

eò quòd vna sit tantum persona. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

22. PRO TERTIÆ autem, & vltimæ partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *Pater autoritate donationis dicitur maior Filio sibi essentialiter æquali.* Quam solum testimonio Divi Hilarij sic alloquentis lib. 9. de Trinit. probat Magister: *Donantis autoritate Pater maior est. Nunquid per confessionem doni Filius est minor? Maior itaque donans est, sed minor iam non est, cui vnum esse donatur.* Ergo Pater solum autoritate donantis est maior Filio, non verò Filius est minor Patre.

23. Hic tamen discursus sic ratione instauratur: Vbi autoritas generationis, & donationis viget, ibi earum ratione maioritas elucet; sed generationis, & donationis autoritas viget in Patre, & non in Filio; ergo ex vi autoritatis generationis, & donationis Pater maior dicitur Filio; sed Pater & Filius habent eandem naturam divinam: ergo propter identitatem naturæ Filius non est minor Patre: ergo quànvis Hilarius verè concedat, Patrem esse maiorem Filio, tamen aptè ac venustè negat, Filium esse minorem Patre.

24. Sed dices primò: Hilarij effatum, cui conclusio innitur, contradictionem videtur involvere: ergo omninò labitur assertum. Antecedens probatur: esse & non esse respectu eiusdem semper contradictionem importat; sed Patrem esse maiorem Filio, & Filium non esse minorem Patre, est simul esse & non esse respectu eiusdem: ergo si ex Hilario Pater est maior Filio, & Filius non est minor Patre, illius dictum reverà magnam præferet contradictionem, assertique probationem illi innitentem penitus cor. uere est manifestum.

25. Respondetur, Magistrum iam admonere, Hilarij autoritatem vbicunque occurrerit, diligenter esse notandam, pieque expendendam. Quamobrem benignè venit interpretandus Hilarius, nè ipsius testimonium in legentium mentes contradictionem ingerat. Primò, quòd Pater est maior Filio, solum quâ homo; & Filius non est minor Patre, quâ Deus.

26. Secundò intendit dicere, Patrem esse principium Filij, non è contrà, Filium principium Patris; atque adeò Patrem improprie dici maiorem Filio, & Filium proprie dici non minorem Patre: Nam Filius & Spiritus Sanctus cum eiusdem sint naturæ individue, nequit Filius dici minor Patre; ac Filius cum sit à Patre, improprie dicitur maior Filio absque vllâ contradictione.

27. Dices secundò: quovis modo accipiat maior, dicitur relative ad minorem: ergo si Pater ponitur maior Filio, Filius debet poni minor

Patre. Confirmatur : Pater dicitur maior, quia habet authoritatem supra Filium : ergo cum Filius habeat subauthoritatem respectu Patris, debet dici minor : ergo aut non bene Pater dicitur maior Filio, aut consimili ratione Filius debet dici minor Patre.

28. Respondetur ad instantiam, illiusque confirmationem cum Seraphico Doctore hic, quod nihil aliud impedit, ut Filius dicatur minor Patre ratione subauthoritatis, sicut Pater maior Filio ratione authoritatis, nisi quod nomina indecora in Deo non debeant ad usum trahi. Vel quia Sancti Patres, quantum possunt se elongant & abstrahunt ab occultis hæreticorum nanijs, & fraudibus.

29. Quamobrem Hilarius, cum Patrem nominavit maiorem, noluit quod Filius diceretur minor, ne videretur maioritas illa, non tantum authoritatis, sed etiam inæqualitatis. Caterum non legitur apud Hilarium, se de Filio enuntiasse subauthoritatem, quemadmodum de Patre authoritatem retulit; sed Verbum hoc fore additum à Magistris in usum, & luxum disputantium.

30. Dices tertio: in Deo idem sunt sapientia, potentia, bonitas, & magnitudo; sed Pater dicitur maior filio: ergo & potentior, sapientior, & melior illo. Consequentia probatur: in Deo non est magnitudo mollis, sed virtutis: ergo si Pater est maior Filio, necessario erit sapientior, melior, & potentior, quod sustineri non potest.

31. Respondetur negando consequentiam. In Patre respectu Filij & Spiritus Sancti est authoritas; etiamque in Filio respectu Spiritus Sancti; & ideo in Patre maior authoritas, & maior fecunditas. Cum ergo nullum sit nomen ita conveniens ad ostendendam authoritatem, sicut hoc nomen *magnus*, idcirco dicimus, Patrem esse maiorem Filio, non potentiozem, aut meliorem. Quia etsi uterque habeat notionem in ratione principij, Pater tamen in ratione principij tantum; atque adeo plus habet de ratione authoritatis, quam Filius.

32. Dices quarto: Pater non dicitur maior Spiritu Sancto: ergo nec Filio. Consequentia probatur: non minus Spiritus Sanctus à Patre & Filio, ac Filius ab ipso Patre procedit; sed Pater non dicitur maior Spiritu Sancto, quāvis ab ipso procedat: ergo nec maior Filio poterit appellari.

33. Respondeo negando primam, & ultimam consequentiam. Diximus iam in superioris instantiæ solutione, authoritatem in divinis solum vendicari ex ratione principij, sicut subauthoritatem ex ratione emanantis; ideoque Patrem dici maiorem Filio; quia etsi ambo habeant notionem in ratione principij, Pater tamen in ratione principij tan-

tantum; Filius verò in ratione principij, & emanantis; atque adeò plùs de authoritatis ratione habet Pater, quàm Filius: At Spiritus Sanctus cum nullius personæ sit principium, non comparatur Patri & Filio secundum authoritatem; proindeque estò Pater dicatur maior Filio, non autem Spiritu Sancto.

QVÆSTIONES.

34. **I**N hanc Distinctionem possunt moveri omnes Quæstiones superioris Distinctionis. Videantur Authores ibi adducti in earum tutamen.

DE PROCESSIONE SPIRITVS SANCTI INVISIBILI.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-SEPTIMÆ

Synopsis.

*Spiritus in varijs apparuit ante figuris.
Imbuit & tacito pectora sacra modo.*

Sic incipit: *Iàm nunc accedamus, &c.*

Sic terminat: *Per donum dona donari.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima septima distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de missione visibili Spiritûs Sancti sub speciebus creatis; sed in præsentī determinat de eiusdem invisibili missione per infusionem charitatis: ergo præsens distinctio rectè consonat superiori.

2. Consequentia probatur: iuxta probatissimam Theologorum sententiam, ita connectitur missio visibilis Spiritûs Sancti sub speciebus creatis cum invisibili missione per infusionem gratiæ, ut non valeat dari visibilis missio sine invisibili: ergo postquàm Magister de missione visibili Spiritûs Sancti sub speciebus creatis egit; de eiusdem invisibili missione per infusionem gratiæ immediatè disputare, rectam servasse methodum reverà censetur.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum pri-

primâ Magister ostendit, qualiter Spiritus Sanctus sit charitas, & mittatur nobis invisibiliter. In secundâ verò subdit, quomodò in nobis augeatur. In tertiâ autem, & ultimâ resolvit, quâ ratione actum dilectionis in nobis operetur.

4. PRO PRIMÆ igitur textûs partis declaratione, hæc ponitur thesis: *Spiritus Sanctus existens charitas, quâ Deum, & proximum diligimus, (hîc tamen Magister passim non tenetur ab omnibus) tunc nobis invisibilis mittitur, & datur, dùm talem dilectionem in nobis efficit, vel operatur. Quæ sic probatur: donum Dei, quod nos in Deo, & Deum in nobis efficit manere, est charitas; sed Spiritus Sanctus est maximum donum Dei, faciens nos in Deo, & Deum in nobis manere: ergo Spiritus Sanctus est charitas, quâ Deum, & proximum diligimus.*

5. Nunc sic; sed charitas facit nos diligere Deum, & proximum: igitur Spiritus Sanctus est charitas, quâ Deum, & proximum diligimus: ergo tunc datur nobis, sive invisibiliter mittitur, dùm facit nos diligere Deum, & proximum.

6. Hanc sententiam dùm Magister ponit in litterâ, sustinet, quòd Spiritus Sanctus, qui temporaliter missione invisibili datur, est charitas, quâ Deum, & proximum diligimus; & tunc invisibiliter mittitur, vel datur, cùm huiusmodi dilectionem Dei, & proximi in nobis occultè operatur.

7. Quod primò probat Magister autoritate Divi Augustini *lib. 8. de Trin. cap. 7.* dicentis: *Qui proximum diligit, consequens est, ut ipsam præcipuè dilectionem diligit. Deus autem dilectio est: consequens ergo est, ut Deum præcipuè diligit.* Ergo ex his Augustini verbis satis colligitur, quòd dilectio ipsa quâ diligimus Deum, vel proximum, Deus est: ergo Spiritus Sanctus, qui temporaliter missione invisibili datur, est charitas, quâ Deum, & proximum diligimus.

8. Sed contrâ: Hæc illatio non valet: Qui diligit dilectionem, consequens est ut Deum diligit: ergo. Antecedens probatur: Magister aut hîc loquitur de dilectione increatâ, aut creatâ. Si de creatâ, non valet: diligit quid creatum: ergo increatum. Si de increatâ, nihil probat, cùm sit consequentia nugatoria, probansque idem per idem, nempe, qui diligit dilectionem increatam, consequens est ut diligit increatam dilectionem, sive Deum, qui est dilectio increata.

9. Respondetur cum Magistro, præfatum discursum valere secundum Divum Augustinum, modò de creatâ, modò de increatâ intelligatur dilectione. Si enim loquitur de creatâ, tenet; quia charitas, sive dilectio proximi est dilectio exemplata, sive cum acceptance; & dilectio divi-

divina est exemplar omnis rectæ dilectionis, sive prima, & summa acceptatio : Cum ergò in dilectione exemplante, aut divinâ inveniatur prima, & summa ratio omnis acceptationis, sequitur, quòd qui diligit dilectionem, diligit Deum.

10. Si autem de dilectione increatâ intelligatur, adhuc discursus non censetur futilis, cum definitum per definitionem aptè expendatur, sic arguendo: Deus charitas est, sive dilectio: ergo qui diligit dilectionem, consequens est ut Deum diligit. Consimiliter: homo est animal rationale: ergo qui intelligit animal rationale, consequens est ut hominem intelligat. Vbi sub hac argumentandi formâ nulla reverà delitescit nugatio.

11. Secundò, sic ratio in conclusionis subsidium, ex autoritatibus in litterâ à Magistro adductis, perficitur: Augustinus vocat Deum dilectionem, quâ ex charitate diligimus proximum; sed Deus, qui est dilectio, non est Pater, neque Filius, quibus propria dilectionis attributa propriè non aptantur: ergo charitas, quâ Deum, & proximum diligimus, erit Spiritus Sanctus.

12. Tertiò ex eodem Augustino *lib. 15. de Trinit. cap. 19.* dicente, inter dona Dei nullum esse maius charitate; sed Spiritus Sanctus est donum Dei, quòd nihil est maius: ergo Spiritus Sanctus est ipsa charitas, quâ Deum, & proximum diligimus; aliter charitas foret donum perfectius Spiritu Sancto.

13. Quartò, iuxta illud Ioan. 1. cap. 2. dilectio nostra, quâ manemus in Deo, & Deus in nobis, dicitur esse Deum ex Deo; sed dilectio, quæ est Deus ex Deo, est ipse Spiritus Sanctus, ut idem testatur Ioannes ibi, dicens: *Quia de suo Spiritu dedit nobis.* Ergo dilectio sive charitas nostra, quâ Deum, & proximum diligimus, est ipse Spiritus Sanctus.

14. Vterius Magister hanc proponit, & solvit instantiam: non minus Deus dicitur patientia nostra, spes nostra, ac dicatur charitas nostra; sed Deus solum est patientia nostra, & spes nostra, quia patientiam, & spem in nobis operatur, & causat: ergo solum Deus erit charitas nostra, quatenus charitatem in nobis operatur, & causat.

15. Respondet Magister in litterâ negando maiorem, & consequentiam. Nam hoc nomen *charitas*, sacræ consonat Scripturæ, in quâ benè, & frequenter legitur: Deus patientia mea, spes mea; nullibi tamen invenitur, Deus charitas mea; sed simpliciter, & absolute dicitur: Deus charitas est, quod non foret, nisi Deus essentialiter charitas esset.

16. Sed contrà: Si Deus æquè efficit homines diligentes, sicut patientes, quare non dicitur Deus charitas nostra, sicut patientia nostra?

17. Respondetur, ideò esse, quia Deus est charitas essentialiter, & causaliter. Essentialiter, quia in se amor est. Causaliter, quia in nobis amorem efficit. At Deus non est patientia essentialiter, sed solum causaliter, ideòque Scriptura hunc diversum modum contemplans, dicit, Deum esse patientiam nostram, & Dei in esse charitatem sine additione. Et hæc de primâ parte sufficiat.

18. PRO SECVNDÆ verò distinctionis partis esset forte hæc alia ponitur conclusio: *Spiritum Sanctum in nobis augeri, vel minui, secundum quod in ipso proficimus, aut deficiamus, catholicè est affirmandum.* Quæ sic ostenditur: quod consenâ similitudine, in sacrâ paginâ concessum reperitur, catholicè est affirmandum; sed Spiritum Sanctum in nobis augeri, vel minui, secundum quod in ipso proficimus, aut deficiamus, huiusmodi se habet: igitur Spiritum Sanctum in nobis augeri, vel minui, secundum quod in ipso proficimus, aut deficiamus, catholicè est tenendum.

19. Maior ex ipsis terminis claret. Miraris probationem adducit Magister in textu, ubi obijcit contra primum assertum, quod assererat, Spiritum Sanctum formaliter, & essentialiter ipsam esse charitatem. En argumentum: charitas augetur in homine, & illam non habenti datur, ut eam possideat; habenti verò etiâ confertur, ut abundantius eam habeat; sed Spiritus Sanctus est charitas: ergo Spiritus Sanctus augetur, & minuitur in homine, daturque non habenti; ac proinde Deus erit mutabilis, & non ubique, quod fidei, & rationi valde dissimulare censetur.

20. Respondet objectioni Magister, dicens, quod Spiritus Sanctus non augetur, & minuitur secundum se, quia in se essentialiter non suscipit magis, & minus, sed in homine, à quo magis, vel minus habetur: sicut etiâ dicitur in nobis magnificari, vel exaltari, licet tamen in se, nec magnificetur, nec exaltetur. Dicitur etiâ donari non habenti, non quod alicubi veritât ubi prius non fuit, quod sanè implicat, cum sit ubique; sed quia alio modo alicubi esse incipit, qualiter prius ibi non fuit: ergo Spiritum Sanctum in nobis augeri, vel minui, secundum quod in ipso proficimus, aut deficiamus, catholicè est affirmandum.

21. Caterùm, assumptum probat Magister pluribus auctoritatibus in distinctionis litterâ contentis, ubi Spiritum Sanctum ab aliquibus magis, & ab aliquibus minus haberi, ostendit. Exemplificat illud per Heliseum, qui a Sancto Eliâ geminum petijt Spiritum; ergo si Spiritus Sanctus ab alio minus, & ab alio plus non haberetur, Helisæus Eliâ non postulasset, Spiritus qui est in te, fiat duplex in me.

22. Insuper, quia Christo Domino, qui est Dei Filius, non ad mensu-

ram datus est Spiritus : ergo si homo dicitur proficere , & deficere in charitate ; & tamen charitas illa nec proficit , nec deficit in se , quia Deus est , rectè & catholicè affirmatur , Spiritum Sanctum non suscipere magis , aut minus in se , sed in homine , à quo magis , vel minus habetur.

23. Sed contrà : omne finitum habet mensuram : ergo si Christo Domino datus est Spiritus non ad mensuram , datus est ipsi Spiritus infinitus ; sed cuncta creata sunt finitæ capacitatis : ergo Christo Domino est datus Spiritus ad mensuram.

24. Respondetur cum Divo Bonaventura hic , gratiam Christi Domini esse finitam , quinquàm dicatur , datam fuisse ipsi absque mensurâ. Nam id solum hoc fundamento profertur ; vel quia in Christo Domino est gratia Capitis , sive non arctata ad determinatos actus , sed ad omnes , quemadmodum in capite vigent omnes sensus. Vel quia Christi Domini Animæ data fuit gratia in magnâ copîâ , plenâque vbertate , vt Sancti Patres passim expendunt. Et hæc de secundâ parte sufficiant.

25. PRO TERTIÆ , & ultimæ partis distinctionis clarâ indagine , ponitur hæc conclusio : *Spiritus Sanctus per seipsum immediate actum diligendi in nobis operatur.* Hic non tenetur Magister. Verum , quia illius modò agimus partes , operæpretium duximus conclusionem proponere , & rationibus ab ipso adductis eam summam fulcire. Assertum duntaxat probat Magister arguendo contra prius dicta , nempe quòd Spiritus Sanctus sit charitas ; & simul instantijs solutionem adhibendo.

26. Sic primò discursat Magister : dilectio , quâ nos diligimus Deum , non est dilectio , quâ Deus diligit nos : ergo charitas , quâ nos diligimus Deum , non est Spiritus Sanctus. Consequentia liquet ; quia dilectio , quâ nos diligit Deus , est Spiritus Sanctus : ergo si illa dilectio , quâ nos diligimus Deum , non est illa , quâ Deus diligit nos , aptè consequitur , nostram charitatem non esse Spiritum Sanctum.

27. Assumptum firmat autoritate Divi Augustini lib. de Spirit. & litt. cap. 23 his verbis : *Charitas Dei dicta est diffundi in cordibus nostris , non quâ ipse nos diligit , sed quâ nos diligere facit.* Ergo cum dilectio , quâ nos diligimus Deum , non sit dilectio , quâ Deus diligit nos , & hæc sit Spiritus Sanctus , rectè consequitur , nostram charitatem non esse Spiritum Sanctum.

28. Respondet Magister negando antecedens , quòd tota instantiæ labitur vis , nempe quòd dilectio , quâ nos diligimus Deum , non sit eadem dilectio , quâ Deus diligit nos. Ad Augustinum responderet , propriam illius mentem non fore , aliam esse charitatem , quâ Deus diligit nos , & aliam , quâ nos diligimus Deum ; sed optavit dicere , quòd nomen chari-

ratis congruit Deo, non solum quia eâ ipse diligit nos, sed etiâ quia per ipsam nos sui dilectores facit.

29. Secundò, sub hâc formâ in suam arguit conclusionem Magister: nihil est à seipso; sed charitas est ab ipso Spiritu Sancto: igitur charitas non est ipse Spiritus Sanctus. Maior ex philosophiâ constat. Minorem verò probat Magister hoc Augustini egregio testimonio *lib. de Spirit. & litt. cap. 23. Vnde est dilectio, nisi vnde est ipsa fides?* Ergo dilectio, quâ Deum diligimus, est à Spiritu Sancto; sicut fides, quâ in Deum credimus: ergo si nihil est à seipso, & charitas est ab ipso Spiritu Sancto, benè deducitur, nostram charitatem ipsum non fore Spiritum Sanctum.

30. Respondet Magister negando maiorem syllogismi, cum nullum sit inconueniens, idem esse à seipso, non simpliciter, sed quatenus à seipso nobis donatur. Vnde Augustinus solutioni suffragatur, dum dicit, quod charitas à Spiritu Sancto est, & ipsa charitas est Spiritus Sanctus. Nam secundum diversas considerationes dicitur Spiritus Sanctus charitas, quâ Deus diligit nos; & charitas, quâ nos diligimus Deum. Vni enim, & eidem charitati possunt munia conuenire diversa, tum reddendi Deum diligentem nos, tum nos diligentes Deum. Fides autem, quia non est Deus dans, sed aliquid à Deo datum, non sic se habet, ac charitas.

31. Tertiò obijcit Magister: nulla affectio est essentialiter Spiritus Sanctus; sed charitas, quâ nos diligimus Deum, est affectio animi: ergo charitas, quâ nos diligimus Deum, non est Spiritus Sanctus. Maior claret. Minor est Divi Augustini *lib. 3. de Doctr. Christ. cap. 1.* dicentis: *Charitatem voco motum animi ad fruendam Deo.* Sed motus animi siue affectio non est Spiritus Sanctus: igitur charitas nostra non est ipse Spiritus Sanctus.

32. Respondet Magister, quod charitas idèò dicitur motus animi, quia nos ad diligendum effectivè movet; quare sublati imperfectionibus, sic Spiritui Sancto congruit. Et quidem, quia Spiritus Sanctus dicitur affectus, & motus Animæ, quia operatur affectum, & motum, quod Anima diligit Deum; sicut eâ ratione Deus dicitur patientia mea, & spes mea.

33. His autem solutionibus sic in sententiâ Magistri tutamen sedulo perpensis, duas excitat Magister quæstiones, & solvit. Quarum prima sumitur ex responsione ultimò datâ. Itâ proponitur à Magistro: si charitas æquè benè mentem movet ad credendum, & ad sperandum, sicut ad diligendum, quare non itâ benè dicitur affectio mentis ad credendum, & ad sperandum, sicut ad diligendum?

34. Huic primæ dubitationi respondet Magister, dicens, hoc fieri

non posse, nec vllum esse simile; quia charitas sive Spiritus Sanctus alios actus, & motus virtutum operatur mediantibus virtutibus infusis, utpotè credere medio habitu fidei; sperare mediante habitu spei; at actum diligendi per seipsum, sine vlllo habitu, operatur immediate.

35. Secunda quæstio ita à Magistro proponitur: Vtrum per donum, quod est Spiritus Sanctus, dentur omnia alia dona? Et respondet Magister affirmativè. Primò cum Divo Augustino lib. 13. de Trinit. cap. 19. dicente: *Per donum, quod est Spiritus Sanctus, in communi omnibus membris Christi multa dona dividuntur.* Ergo per donum, quod est Spiritus Sanctus, omnia alia dona donantur.

36. Secundò, per Spiritum Sanctum dona nobis cõferuntur; sed Spiritus Sanctus est donum: ergo per donum, nobis dona alia conceduntur, & donantur. Vnde concludit Magister, dum pro distinctionis calce addidit, quòd non omnes, qui habent Spiritum Sanctum, habent omnia dona, sed hi illa, alij alia, & sic de cæteris, pro elargientis libito.

37. Grave, super appositis in hac distinctione à Magistro, iudicium ferunt Authores. Seraphicus Doctor in 1. dist. 17. q. 1. sic partes Magistri agit: *Quòd Spiritus Sanctus sit charitas, quã diligimus Deum, aut dictum est per appropriationem, aut per unionem, aut ceriè per exemplaritatem, & sic intelliguntur omnes auctoritates, quas Magister adducit pro se. Formaliter autem loquendo, non intelliguntur veræ, nec credo, quòd Magister intellexerit sic. Et per hoc patet illud, quòd Magister, non dicit, quòd creatum sit increatum; sed quòd sufficiat donum increatum, sine creato, & in hoc non fuit error, sed defectus tantum.* Haftenus Divus Bonaventura.

38. RR. P. M. Ripalda hic immunem reddit ab omni censurâ Magistrum, eò quòd gratiam sive charitatem indistinctam ab ipso Spiritu Sancto posuisse in nobis videatur. Duo circa litteram, in gratiam Magistri, venustè resolvit dubia. Primum, quòd Magister in præsentī distinctione agit indiscriminatim de charitate actuali, & habituali, seu de charitate, prout ab actuali, & habituali præscindit: ergo cum non sit certum, Magistrum loqui de gratiâ habituali determinatè; neque comperitum erit, charitatem habitualement indistinctam à Spiritu Sancto posuisse.

39. Secundum, Magistrum non negare, charitatem habitualement creatam esse donum nobis inhaerens; sed tantum velle, eam esse Spiritum Sanctum per formalem participationem, alijs virtutibus minime convenientem; prout modò à pluribus Theologis docetur, asserentibus, charitatem esse præ alijs virtutibus sanctificantem, divinitatisque participem. Sic à rigido Contrariorum iudicio immunem adducit Ripalda Magistrum.

40. Paulus Franzofus Benacensis in litterâ Magistri Vir apprime decantatus, cuius Expositio sic hætenus Doctoribus gravior, & vtilior præ omnibus se exhibet, ut Opus nostrum nè cassum plausu, sed valde acceptum appareat, eam summopere æmulari ferè in cunctis præoptamus. Itâ suum aperit sensum super hanc distinctionem: *Prædicta autem Magistri Opinio non tenetur, nec debite solvit obiectiones.*

41. Arnoldus Vesaliensis etiâ celebris Magistri Expositor, id ipsum censet, his verbis: *Sed notandum quod in hoc ultimo non tenetur Magister, quia præter hæc Doctores ponunt habitum charitatis, quod actus diligendi eliciatur, licet Deus sit charitas nostra effectivè.*

42. Consentaneè ijs affatur Claudius Spinaus Rothomagensis, litteræ Magistri ingeniosissimus Commentator: *Magister hic affirmat, charitatem, quâ diligimus Deum, & proximum, esse formaliter, & essentialiter Spiritum Sanctum, quod reprobat Theologorum Parisiensium facultas.*

43. Demùm, uterque Doctor Angelicus, & Subtilis. Ille 2.2. q.23. art.2. ad 1. Ille in 1. dist. 17. q.3. §. *Quantum ad tertium articulum*, nu.30. omnes à Magistro authoritates adductas mirificè, ac catholicè exponunt, & Magistrum ipsum comitèr interpretantur. Nos tamen tantorum Virorum iudicio, & infallibili Sanctæ Romanæ Ecclesiæ decisioni sententiam nostram lubenter subscribimus. Et hæc de tertiâ parte litteræ textûs satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

44. **Q**VÆST. 1. An habitus charitatis, sive lumen gloriæ sit tota ratio agendi? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 3. p. q.62. art.4. & q.27. de Verit. art.4. & 1.2. q.109. art.1. Godoy 1. p. tom.1. disp. 16. à p.404. Gonetus tom.1. tract. 2. disp. 3. art. 5. Salmant. de Vis. disp.5. dub.2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. q.12. disp. 14. art. 2. Contenson tom.1. lib.1. dissert. 6. cap. 2. specul. 2. Ferre tom. 1. tract. 3. de Vis. q.6. §. 11. Lumbier de Vis. q.9. art.4. Carrasco 1. p. de Vis. dub.3. Labat tom.1. tract. 1. disp.4. dub.4. Ildephon. Michael 1. p. tom.1. tract.6. art.1. dub.3.

45. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 13. q.4. & in 1. dist. 17. q.2. Perez Lopez in 1. dist.7. q.3. Frassen in 1. disp.3. de Attrib. art.7. q.3. Felix de Vis. cap.3. diff.5. Briceñus tom.1. Contror.9. art.2. Vulpes tom.1. disp.23. art.14. & tom.2. p.2. disp.108. art.5. Durand tom. 1. tract. de Vis. disp.3. q.4. Lanterius de Incarn. disp.13. Sannig tom.1. tract. 1. dist.4. q.5. & tom.2. tract.9. dist.1. q.3. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Nomin. q.2. art. vnic. Berulle tom.12. disp.4. q.5.

46. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 9. de Grat. cap. 5. & lib. 2. de Attrib. cap. 10. & 14. Ripalda tom. 1. disp. 30. sect. 2. Quiròs de Deo, disp. 28. sect. 3. Beccan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 4. Oviedus de Beat. Controv. 8. punct. 1. & seqq. Hurtad. de Charit. disp. 124. Aldrete tom. 1. tract. de Vis. disp. 10. sect. 1. Borull de Attrib. disp. 21. sect. 1. Maurus tract. 3. de Vis. q. 27. Ex alijs Blasco tom. 1. dist. 94. q. 1. art. 2.

47. QVÆST. 2. An, & quomodò gratia habitualis possit augeri, & minui? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 17. q. 2. art. 1. 2. & seqq. Gonet tom. 4. tract. 10. de Grat. disp. 10. art. 6. 7. & 8. Contenson tom. 4. lib. 7. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. & seqq. Ferre tract. 9. de Grat. q. 13. §. 8. & tract. 4. de Charit. q. 15. §. 1. & seqq. Ioan. de Neapoli q. 4. punct. 1. p. 28. Labat tom. 4. disp. 3. de Charit. dub. 2.

48. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 17. q. 6. Brancat. tom. 4. disp. 7. de Charit. art. 3. & seqq. Frassen in 3. tract. 2. disp. 2. art. 1. q. 3. Macedo in 1. Cellat. 7. diff. 3. sect. 1. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 17. q. 4. 5. & 6. Mastrius in 2. disp. 7. art. 1. q. 11. Rada tom. 1. Controv. 18. art. 1. Castillo tom. 2. tract. de Charit. disp. 3. q. 7. Durand tom. 3. tract. de Viriut. disp. 6. q. 4. Pichon de Charit. disp. 1. cap. 3. sect. 6. Cordova in quæst. Theolog. lib. 1. q. 9. Sannig tom. 1. tract. 4. dist. 1. q. 3. Berulle tom. 5. disp. 4. q. 1. & 4.

49. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 9. de Grat. cap. 5. & seqq. Amicus de Grat. disp. 35. sect. 7. & 8. Carleton tom. 2. disp. 38. à sect. 1. Munciffa de Grat. disp. 21. sect. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 17. q. 1. 2. & 3. Abelly de Deo, tract. 6. cap. 4. sect. 6. Gaudent. tom. 5. disp. 8. de Charit. q. 11. & 12. Fulienfis lib. 6. cap. 8. resol. 3. & 4.

50. QVÆST. 3. An Charitas habitualis sit donum aliquod creatum Animæ inhærens, & à Spiritu Sancto distinctum? De quo, distinctione 14. quæst. 2.

51. QVÆST. 4. An Sententia Magistri de hac re sustineri possit? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 5. de Creat. Spirit. art. 1. Gonetus tom. 4. tract. 8. de Grat. disp. 2. art. 2. & tract. 10. disp. 10. art. 2. Ferre tract. 4. de Charit. q. 5. §. 1. & 3. Ioan. de Neapoli q. 1. punct. 1. p. 1.

52. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 17. q. 1. & in 2. dist. 27. q. vnic. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 17. q. 1. Frassen in 3. tract. 2. disp. 2. art. 1. q. 1. Felix de Grat. cap. 6. diff. 1. Castillo tom. 2. tract. de Charit. disp. 3. q. 1. Pitygian. in 3. tom. 2. dist. 17. q. vnic. art. 1. Pichon de Charit. disp. 1. cap. 3. sect. 1. diff. 1. Aquila in 1. dist. 17. q. 1.

53. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. proleg. 3. de Grat. cap. 3. & 3. p. disp. 3. de Charit. sect. 1. Oviedus de Charit. Controv. 1. punct. 3.

Arriaga tom. 5. disp. 31. sect. 1. subsect. 1. Amicus de Grat. disp. 29. sect. 1. Carleton tom. 2. disp. 35. sect. 1. & tom. 1. disp. 121. sect. 1. & 2. Maurus tract. de Grat. q. 29. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 17. art. 1. q. 1. Gaudent. tom. 4. tract. 5. de Grat. disp. 3. q. 2. & tom. 5. disp. 8. de Charit. q. 4.

54. QVÆST. 5. An gratia, & alij habitus superni creentur, aut educantur? De quo, distinctione 14. quest. 3.

55. QVÆST. 6. An gratia, & charitas realiter distinguantur? De quo, distinctione 14. quest. 4.

56. QVÆST. 7. An gratia, & peccatum possint esse simul de potentia absolutâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 5. de Creat. Spirit. art. 6. Gonetius tom. 4. tract. 9. de Iustific. disp. 1. art. 5. Ferre tract. 10. de Iustific. q. 4. §. 1. & 7. Embun tract. 11. dist. 55. q. 2. art. 5. Contenson tom. 5. lib. 8. dissert. 4. cap. 1. specul. 2. corol. 2. Carrasco p. 5. de Iustific. dub. 1. resol. 1.

57. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 27. & in 3. dist. 28. & in 4. dist. 16. q. 2. Maltius in 2. disp. 7. q. 2. art. 1. Frassen in 3. tract. 2. disp. 3. art. 2. q. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 34. de Grat. q. 3. Durand tom. 3. tract. de Grat. disp. 1. q. 5. Felix de Grat. cap. 8. diff. 12. Sannig tom. 2. tract. 4. dist. 3. q. 4. Berulle tom. 5. disp. 1. q. 2.

58. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 7. de Grat. cap. 19. & 20. Amicus de Charit. disp. 25. sect. 2. & de Grat. disp. 32. sect. 1. Aranda lib. 12. de Actib. hum. disp. ult. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 123. sect. 1. & 2. Thyrsus tom. 3. disp. 10. sect. 1. & seqq. Martinon disp. 41. sect. 5. Munieffa de Grat. disp. 16. sect. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 31. art. 1. q. 1. Fulienfis lib. 4. cap. 10. resol. 5.

59. QVÆST. 8. An ad iustificationem aliquæ requirantur dispositiones? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 112. art. 2. Gonetius tom. 4. tract. 8. de Grat. disp. 4. art. 3. Contenson tract. 5 lib. 6. dissert. 4. cap. 1. specul. 2. Embun tract. 11. dist. 54. q. 3. Labat tom. 4. tract. 2. disp. 5. dub. 3. & disp. 4. de Charit. dub. 2.

60. Ex Subtili Scholâ Brancat. tom. 4. disp. 18. de Grat. art. 6. & 7. Maltius in 2. disp. 7. q. 7. art. 1. & 2. Frassen in 3. tract. 2. disp. 3. art. 1. q. 3. Carriere tom. 2. tract. de Iustific. q. 3. Felix de Grat. cap. 7. diff. 1. Durand tom. 3. tract. de Grat. disp. 4. q. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 35. de Grat. q. 1. Sannig tom. 2. tract. 1. dist. 2. q. 1. & 2. Angles in 2. dist. 26. q. 3. diff. 2. Berulle tom. 5. disp. 4. q. 2.

61. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 8. de Grat. cap. 5. & seqq. Amicus de Grat. disp. 30. num. 29. Oviedus de Grat. Controv. 2. punct. 9.

Munieſſa de Grat. diſp. 20. ſect. 1. Ex alijs Abelly de Deo, cap. 4. ſect. 5. Petrus à S. Ioseph in Idea Theolog. lib. 6. cap. 9. reſol. 3.

62. QVÆST. 9. An ſit de fide, ſanctificationis formam eſſe habitum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 27. de Verit. art. 1. Gonetuſ tom. 4. diſp. 2. de Grat. art. 2. Ferre tract. 10. de Iuſtific. q. 2. §. 6. & tract. 4. de Charit. q. 6. §. 5. & 6. Ioan. de Neapoli q. 1. punct. 2.

63. Ex Subtili Scholâ Scotuſ in 3. diſt. 23. & 27. & in 4. diſt. 49. Brancat. tom. 4. diſp. 6. de Charit. art. 2. Fraſſen in 3. tract. 2. diſp. 2. art. 1. q. 1. Felix de Grat. cap. 6. diſp. 5. Pichon de Charit. diſp. 1. cap. 3. ſect. 1. diſp. 3. Durand tom. 3. tract. de Grat. diſp. 2. q. 2. Llamazares in quaſt. Theolog. q. 5. Herinx tom. 2. tract. de Grat. diſp. 4. q. 3.

64. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 6. de Grat. cap. 3. num. 4. Amicuſ tract. de Grat. diſp. 29. ſect. 2. Ovieduſ de Grat. Controv. 2. punct. 2. Munieſſa de Grat. diſp. 14. ſect. 1. Anton. Perez diſp. 6. cap. 4. Gaſpar Hurtad. tract. de Pœnit. diſp. 2. diſp. 3. Rhodès diſp. 3. de Grat. q. 1. ſect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. diſt. 17. & in 2. diſt. 26. Morand. tract. 4. q. 24. Boveriuſ Exam. 2. art. 18. error. 2. Gaudent. tom. 5. diſp. 8. de Charit. q. 4. & tom. 4. tract. 5. de Grat. diſp. 3. q. 2. Fulienſ. lib. 4. cap. 8. reſol. 1.

65. QVÆST. 10. An aliquiſ poſſit certò ſcire, ſe eſſe in gratiâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. diſt. 17. q. 1. art. 4. & 1. 2. q. 112. art. 5. Gonetuſ tom. 4. tract. 8. de Grat. diſp. 5. art. 1. & 2. Ferre tract. 11. de Grat. q. 14. §. 1. Embin tract. 11. diſt. 57 q. 2. Labat tom. 4. tract. 2. diſp. 4. dub. ult.

66. Ex Subtili Scholâ Scotuſ in 3. diſt. 24. & in 4. diſt. 5. Fraſſen in 3. tract. 2. diſp. 3. art. 3. q. 3. Brancat. tom. 4. diſp. 18 art. 10. Ponciuſ in Cuſſ. Theolog. diſp. 35. de Grat. q. 3. Angles in 2. diſt. 26. q. 4. Carriere tom. 2. tract. de Iuſtific. q. 6. Durand tom. 3. tract. de Grat. diſp. 4. q. 1. & 2. Sannig tom. 2. tract. 4. diſt. 3. q. 5. Felix de Grat. cap. 6. diſp. 5. dub. 1. Herinx tom. 2. tract. de Grat. diſp. 5. q. 6.

67. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. lib. 9. de Grat. cap. 10. & ſeqq. Beccan. p. 2. tract. 4. cap. 3. q. 11. Amicuſ tract. de Grat. diſp. 34. ſect. ult. Arriaga hic ſect. 3. Munieſſa diſp. 21. de Grat. ſect. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. diſt. 17. q. 3. Gaudent. tom. 4. tract. 5. de Grat. diſp. 2. q. 7. Abelly de Deo, tract. 6. cap. 4. ſect. 7. Boveriuſ in Exam. 1. Albiſm. 21. Morand. q. 18. Fulienſ. lib. 6. cap. 9. reſol. 5.

DE PROPRIETATE SPIRITVS SANCTI, SECUN-
DVM QVAM PROCEDIT TEMPORALITER.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-OCTAVÆ

Synopsis.

*Spiritus æternà donum est ab origine, quanquàm,
Temporis elapsu dicitur esse datum.*

Sic incipit: *Prætereà diligenter considerandum est.*

Sic terminat: *Coniunentur.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima octava distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de processione Spiritûs Sancti temporali, tam visibili, quàm invisibili; sed in præsentî determinat de proprietate, secundum quam convenit Spiritui Sancto temporaliter procedere: ergo rectè cum superiori connectitur hæc distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est determinare essentiam processionis temporalis, tum visibilis, tum invisibilis, quàm agere de proprietate, secundum quam convenit Spiritui Sancto temporaliter procedere. Et quidem, cum scientia de processione temporali Spiritûs Sancti supponat cognitionem de proprietate, secundum quam temporaliter mittitur: ergo cum in antecedenti distinctioe, de Spiritûs Sancti processione temporali, tam visibili, quàm invisibili determinet Magister; in præsentî verò de proprietate, secundum quam mittitur temporaliter, agat, genuinum differendi ordinem summooperè servare videtur.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, quomodo Spiritus Sanctus dicatur Donum, & Datum. In secundâ verò demonstrat, Spiritum Sanctum dici Donum solum ex æternâ processione. In tertiâ autem, & ultimâ parte expendit, quâ ratione Spiritus Sanctus, secundum quod est Donum, & Datum, diversimodè referatur.

4. PRO PRIMÆ ergo partis exactâ declaratione, hoc ponitur assertum: *Spiritus Sanctus dicitur Donum ex suâ æternâ processione, & Datum ex temporali.* Quod hunc in modum suadetur: Illud propriè de Spiritu

Sancto dicitur ex æternâ processione, quod sibi convenit ante omnem creaturam; illudque ex temporali processione enunciat, quod connotat creaturam; sed esse Donum, convenit sibi ante omnium creaturarum essentiam; & Datum, connotat creaturam: ergo Spiritus Sanctus propriè dicitur Donum ex æternâ processione, & Datum ex temporali.

5. Hanc promovet rationem in textu Magister, inquirendo, an Spiritus Sanctus eadem ratione dicatur Donum, & Datum? Et pro parte affirmante sic arguit: illa dicuntur eiusdem rationis, quæ ab eadem formâ, vel quasi formâ accipiunt denominationem, & nomen; sed Donum, & Datum ab eadem formâ, vel quasi formâ accipiunt denominationem, & nomen: ergo Donum, & Datum eiusdem censentur rationis. Minor probatur: Donum, & Datum dicuntur à datione: ergo ab eadem formâ, vel quasi formâ accipiunt denominationem; proindeque eiusdem erunt rationis.

6. Respondet tamen Magister, Spiritum Sanctum aliâ ratione dici Donum, & aliâ Datum. Dicitur Donum, eò quod ab æterno processit ut donabilis nobis, qui futuri eramus in tempore. Dicitur Datum ab actuali datione, quia temporaliter nobis datur: ergo non eiusdem, sed diversæ rationis sunt Donum, & Datum. His ergo respondetur parti nuper adversanti.

7. Cæterum, ex dictis hanc movet dubitationem Magister: si Filius ab æterno processit ut donabilis nobis, eò quod temporaliter sit nobis datus, iuxta illud Isaia cap. 9. *Filius datus est nobis*; cur non dicitur Donum, vel Datum, sicut de Spiritu Sancto enunciat, ob similem processionem?

8. Huic dubitationi venustè satisfacit Magister, sustinens, quod etsi Filius temporaliter, & æternaliter processerit ut donabilis nobis, non tamen ob id dicitur Donum; quia Filius non solum processit ut donabilis, sed etiam ut genitus, sive ut natus; Spiritus Sanctus verò processit ut donabilis, sed non ut genitus, & natus, sed ut datus; ideoque quantum uterque temporaliter, & æternaliter procedat ut donabilis nobis, tamen sufficiens capimus discrimen, ut Spiritus Sanctus dicatur Donum, & Datum; secus Filius.

9. Sed oppones primò: Donum non solum refertur ad dantem, sed etiam ad eum cui donatur: ergo posito dono, necessariò ponitur dans, & recipiens, eò quod relatio indispensabiliter præsupponat extrema; sed recipiens est sola creatura: ergo Spiritus Sanctus non dicitur Donum ex suâ æternâ processione, sed ex temporali missione tantum.

10. Respondetur, solam relationem actualem ponere extrema in actu,

actu, non habitualem relationem; quemadmodum Deus æternaliter dicitur Creator, siue exemplar creaturæ temporalis absque eò quòd ponat extrema in actu. Vnde Spiritus Sanctus rectè dicitur Donum ex sua æternâ processione, quia donabilis; & Datum ab actuali datione, vi temporalis processioneis.

12. Oppones secundò: sicut est proprium Filij generari, ita est proprium doni donari; sed non est Filius antequàm generetur: ergo nec Donum antequàm donetur: ergo cum Spiritus Sanctus tantum donetur ex tempore, non erit Donum ex sua æternâ processione, sed solum ex temporali.

13. Respondetur cum Divo Bonaventura negando paritatem; quia generari dicit emanationem Filij, quæ secundum rationem intelligendi præcedit Filium, licet impossibile censeatur Filium esse, nisi generetur. Donari autem non solum dicit Doni emanationem, sed etiam illius communicationem; ex quo reverà consequitur esse Doni, quod non dicitur ex tempore, sed ab æterno, quànvis ex tempore detur. Et hæc de primâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

14. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, hoc aliud proponitur assertum: *Spiritus Sanctus non ex quâcunque processione habet ut sit Donum, sed solum à processione æternâ, quâ propriè à Patre & Filio procedit.* Quod sic probatur: sicut Filius se habet ad nativitatem, ita Spiritus Sanctus ad processionem; sed Filius æternaliter nascendo à Patre, habet quòd sit Filius: igitur Spiritus Sanctus æternaliter procedendo à Patre & Filio, habet quòd sit Spiritus Sanctus. Modò sic; sed Spiritus Sanctus exindè habet quòd sit Donum, vnde habet quòd sit Spiritus Sanctus: ergo cum hoc non habeat ex quâcunque processione, sed tantum ex æternâ, quâ processit à Patre & Filio; aptè colligitur quòd ex eadem habeat etiam quòd sit Donum.

15. Confirmatur: nihil procedit æternaliter in divinis per modum liberalitatis, quin sit Donum; sed in divinis per modum liberalitatis solum æternaliter procedit Spiritus Sanctus à Patre & Filio: ergo solum à processione æternâ, quâ propriè procedit à Patre & Filio, habet quòd sit Donum Spiritus Sanctus.

16. Confirmatur iterum. Donum Dei dicitur relativè ad donantem; sed in divinis non tantum est Pater donans, sed Filius, quia uterque est mittens: ergo Spiritus Sanctus solum in divinis erit Donum procedens à Patre & Filio; ac proindè à processione æternâ, quâ à Patre & Filio æternaliter procedit, duntaxat erit Donum.

17. Sed oppones: Donum dicit respectum ad dantem, & ad eum

cui donatur : ergo Spiritus Sanctus aut est Donum propter respectum ad dantem, aut recipientem; sed non propter respectum ad recipientem, alioquin Filius Donum foret, cum sit datus nobis, & magis datus, quam Spiritus Sanctus: ergo solum est Donum propter respectum ad dantem. Nunc sic; sed Filius procedit à dante, scilicet à Patre: ergo ex vi suæ processionalis est Donum: ergo à processione æternâ, quâ propriè procedit à Patre & Filio Spiritus Sanctus, non habet solitariè quod sit Donum.

18. Respondetur, Donum propriè dici, ob respectum ad dantem; sicut Datum, ob respectum ad recipientem; non ratione cuiusvis respectus, sed talis, nempe, quia procedit per modum donabilitatis sive liberalitatis, quod propriè, & solitariè convenit Spiritui Sancto ex vi suæ processionalis. Filius enim non procedit per modum liberalitatis, sed naturalitatis, idest, non procedit ut datus, sed ut natus: Ideoque quāvis ipsi in generatione æternâ communicetur donabilitas sive liberalitas, cum tamen non sit ratio emanandi, non procedit ut Donum, sed solum Spiritus Sanctus. Et hæc de secundâ parte sufficiant.

19. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis expositione, hæc tertia ponitur thesis: *Spiritus Sanctus, secundum quod est Datum, refertur tam ad Patrem, quàm ad Filium, quàm etiā ad Nos; secundum verò quod est Donum, refertur ad Patrem, & Filium.* Hanc conclusionem statuit Magister in litterâ, dum ait, quod Spiritus Sanctus secundum hoc quod sempiternè Donum est, refertur ad Patrem & Filium; secundum id verò quod dicitur Datum, sive Donatum, refertur ad eum qui dedit, & ad eos quibus datur.

20. Ex ijs Magistri verbis sic conficitur probatio: Spiritus Sanctus non solum est Donum Patris & Filij, sed etiā donatur nobis à Patre & Filio; sed quatenus Spiritus Sanctus est donum Patris & Filij, refertur ad ipsos; & quatenus ab utroque nobis donatur, dicit ordinem ad personas ipsium donantes, & ad eos quibus datur: ergo cum ordo sit respectus unius ad aliud, Spiritus Sanctus secundum quod est Donum, solum poterit referri ad Patrem & Filium; & secundum quod est Datum, tam ad Patrem, quàm ad Filium, etiāque ad Nos referri poterit.

21. Assertum fulcitur à Magistro in litterâ autoritate Divi Augustini lib. 5. de Trinit. cap. 14. dicentis: *Quod datum est, & ad eum qui dedit refertur, & ad eos quibus dedit. Itaque Spiritus Sanctus non tantum Patris & Filij, qui dederunt, sed etiam noster dicitur, qui accepimus.* Ergo Spiritus Sanctus, ut sempiternè Donum est, solum ad Patrem & Filium refertur; ut Datum verò, ad Nos, & ad eum qui dedit, nempe Filium & Patrem, refertur.

Pro

22. Pro distinctionis calce, hoc excitat dubium Magister, nempe, an Spiritus Sanctus possit dici noster? Cui appositè sub distinctione respondet ipse. Si pronomen *noster*, referat tantum *Spiritum*, dicetur noster. Si verò totum hoc referat, quippè *Spiritum Sanctum*, tunc non potest dici noster.

23. Primam distinctionis partem ostendit Magister ex illo Lucae cap. 1. *Ipse precedet in Spiritu, & virtute Helia.* Et ex Numer. cap. 11. *Auferam de Spiritu tuo, tradamque eis.* Sed in his locis expressè loquitur de Spiritu Sancto: ergo si *Spiritus* dicitur Helia & Moysis, poterit consimiliter dici *Spiritus* noster, quia reverà datur nobis. Nunc sic; sed non dicitur *spiritus*, quò sumus, & vivimus, cum hic Spiritus Anima rationalis sit: ergo dicitur *Spiritus*, quò iusti sumus, eò quòd Spiritus Sanctus donetur nobis per gratiam sanctificantem; ac proindè Spiritus Sanctus potest dici noster, si tantum *Spiritum* referat hoc pronomen *noster*.

24. Sed contrà: sicut sine Spiritu Dei non possumus sancti esse, ita nec absolutè esse: ergo Spiritum Sanctum non tantum accepimus, vt essemus sancti, sed vt absolutè essemus: ergo Spiritus Sanctus aequè benè dicitur Spiritus noster, quò sumus, & vivimus; ac dicitur quò iusti sumus.

25. Respondetur, quòd etsi à Spiritu Sancto habeamus esse, & sanctum esse, tamen solum appropriativè habemus sanctum esse; ideòque non sic accipi dicitur Spiritus Sanctus in nostri esse productione, sicut in iustificatione nostri usurpatur. Vndè non dicitur Spiritus noster, quò sumus, & vivimus, sed solum Spiritus, quò iusti sumus, eò quòd Spiritus Sanctus nobis donetur per gratiam sanctificantem.

26. Vrges iterum: Spiritus Sanctus dicitur noster ratione donabilitatis: ergo cum sit nobis magis donabilis in quantum Sanctus, quam in quantum Spiritus; melius debet dici Spiritus Sanctus noster absolutè, quam Spiritus noster cum limitatione.

27. Respondetur negando consequentiam; nam nomina relativa in divinis duplicem important habitudinem. Quædam dicunt respectum personæ ad personam; quædam autem respectum ad creaturam. De his quæ dicunt respectum ad personam, non dicitur *meus*, vel *noster*. De his autem quæ ad nos important respectum, vt Dominus, Magister, &c. rectè dicitur *noster*. Cum ergo Spiritus Sanctus solum referatur ad eos, sive dicatur esse illorum, à quibus procedit; procedatque vt Spiritus Sanctus à Patre & Filio, & non à nobis; non poterit appellari Spiritus Sanctus noster absolutè, sed cum terminò minuente.

28. Aliam distinctionis partem sic probat Magister : Spiritus Sanctus solum dicitur esse illorum à quibus procedit ; sed non procedit à nobis, sed à Patre & Filio: ergo Spiritus Sanctus, prout Spiritus Sanctus est, non dicitur *noster*, quanquam in primâ acceptione *noster* dicatur.

29. Sed oppones: Spiritus Sanctus dicitur *noster*: ergo suppari iure Filius poterit dici *noster*. Consequentia probatur : non minus Filius datus est nobis ad sanctè esse, ac Spiritus Sanctus donetur nobis per gratiam sanctificantem, ut iusti simus; sed quia Spiritus Sanctus donatur nobis, dicitur *noster* : ergo & Filius ob similem rationem *noster* debet nuncupari.

30. Respondet Magister, quòd Filius nunquam dicitur Filius *noster*, quanvis dici valeat Panis *noster*, Redemptor *noster*, &c. quia sub his rationibus Panis, Redemptoris, aliorumque huiusmodi, ad nos refertur: At Filius *noster* non dicitur, cum sub hac ratione solum referatur ad Patrem.

31. Instabis: Filius datus est nobis: ergo Filius dicitur *noster*. Consequentia probatur : quod donatur alicui, dicitur illius cui datur : ergo si Filius datus est nobis, necessariò debet dici *noster*.

32. Respondetur cum Magistro, quòd licet donatum referatur ad donantem, & ad eum cui donatur, Filiusque datus sit nobis ; tamen *noster* non dicitur, quia Filius tantum refertur ad eum, qui genuit, & à quo procedit. Vndè solum Patris dicitur Filius, non verò *noster*. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

33. **I**N hanc Distinctionem veniunt expendendæ, Distinctionis vndecimæ Quæstiones. Videantur Authores ibi producti in earum subsidium.

DE ÆQUALITATE PERSONARVM.

DISTINCTIONIS DECIMÆ-NONÆ

Synopsis.

Pernegat æquales personas Arius excors.

Quamlibet & cunctis pernegat esse parem.

Sic incipit: *Nunc postquàm coeternitatem, &c.*

Sic terminat: *Non superet magnitudine.*

1. **C**ONNECTITVR hæc decima nona distinctio cum superiori. Postquàm Magister superius egit de divinarum personarum distinctione, processione, & origine; necnon in antecedenti determinavit de proprietate, secundum quam convenit Spiritui Sancto temporaliter procedere: Hic modò ordinatè incipit agere de earundem æqualitate: ergo rectè hæc consonant distinctiones.

2. Consequentia probatur: prius est divinarum personarum distinctionem, originem, & processionem statuere, quàm de illarum æqualitate disserere, cum æqualitas sit de genere relativorum, supponatque extrema inter quæ versatur: ergo agere Magistrum de æqualitate divinarum personarum, postquàm totam illarum de distinctione, origine, & processione lineam texuit, rectum reverà erit servare ordinem.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister divinarum personarum æqualitatem in communi. In secundâ verò declarat, nullam inter illas fore differentiam sive diversitatem essentialem. In tertiâ autem, & ultimâ statuit, omnes personas divinas æqualis esse deitatis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis distinctionis declaratione, in primum assertum: *Personæ divinæ in æternitate, magnitudine, & potentiâ sunt æquales.* Quod sic expenditur primò: in his divinæ personæ sunt æquales, in quibus seinvicem nullatenus sunt excedentes; sed personæ divinæ in æternitate, magnitudine, & potentiâ non sunt seinvicem excedentes: igitur in æternitate, magnitudine, & potentiâ sunt æquales.

5. Maior est certa. Minorem in litterâ ita probat Magister: hæc tria, scilicet, æternitas, magnitudo, & potentiâ sunt in divinis personis una essen-

essentia, vnaque natura, estò diversimodè nominentur; sed quo pacto æternitas, magnitudo, & potentia sunt in divinis personis vna essentia, & natura, personæ divinæ non sunt seinvicem excedentes in æternitate, magnitudine, & potentia: ergo in his non sunt seinvicem excedentes perfectionibus; ac proindè in æternitate, magnitudine, & potentia omnino erunt æquales.

6. Secundò probatur: veritas essentiæ divinæ non est maior in vnâ personâ, quàm in aliâ: ergo nec vna persona veriùs est Deus, quàm aliâ; sed si divinæ personæ in æternitate, magnitudine, & potentia non forent æquales, veritas essentiæ divinæ esset maior in vnâ personâ, quàm in aliâ; necnon vna persona veriùs esset Deus, quàm aliâ, vt ex se liquet: igitur personæ divinæ sunt æquales in æternitate, magnitudine, & potentia.

7. Tertiò suadetur: Pater est perfectus Deus, Filius etiàm, & Spiritus Sanctus: ergo si vna persona perfectione aliquâ foret maior aliâ, vna ex illis necessariò foret imperfecta; sed si divinæ personæ in æternitate, magnitudine, & potentia non essent æquales, vna necessariò foret maior aliâ in perfectione aliquâ, necnon vna ex illis imperfecta evaderet: ergo cum hoc maximè detrahat perfectioni divinæ, tenendum est, divinas personas æquales fore in æternitate, magnitudine, & potentia.

8. Quartò probatur: sicut omnis multitudo reducitur ad unitatem; sic omnis inæqualitas ad æqualitatem; sed vnitas à quâ est omnis multitudo, est vnitas increata: ergo & æqualitas ad quam reducitur omnis inæqualitas, est æqualitas increata; sed æqualitas increata non compatitur cum inæqualitate æternitatis, magnitudinis, & potentia: ergo cum personæ divinæ polleant æqualitate increatâ, erunt in æternitate, magnitudine, & potentia omnino æquales.

9. Quintò, duplici Damasceni, & Augustini expresso testimonio corroboratur assertum. Et primò Damasceni *lib. de Orthodox. fid. cap. 5.* sic alloquentis: *Confitemur, deitatis naturam omnem perfectissimè esse in singula suarum hypostaseon, idest, personarum, omnem in Patre, omnem in Filio, omnem in Spiritu Sancto. Idcòque perfectus Deus Pater, perfectus Deus Filius, perfectus Deus Spiritus Sanctus.* Ergo perfectione essendi non est vna persona maior aliâ; sed æternitas, magnitudo, & potentia sunt in divinis personis vna essentia, & natura: ergo cum in his perfectionibus vna non sit maior aliâ, necessariò erunt æquales.

10. Secundò, ijs Augustini verbis *lib. de Fid. ad Petrum, cap. 1.* idipsum roboratur: *Nullus horum alium, aut præcedit æternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Sed vbi nullus viget excessus, ibi elucet*

cet omnimoda æqualitas: ergo cum vna persona divina aliam non præcedat æternitate, aut excédât magnitudine, aut superet potestate, revera in his perfectionibus erunt omnino æquales.

11. Sed oppones primò: vbi est æqualitas, ibi est divisibilitas, & diversitas, quoniam nihil est sibi æquale; nec simplex simplici æquatur; sed in divinis nec est divisibilitas, nec diversitas: ergo nec æqualitas in æternitate, magnitudine, & potentiâ.

12. Respondetur, quòd vbi est æqualitas, quæ consequitur quantitatem molis, verum est, ibi esse divisibilitatem, vt apparet in creatis; secus in divinis vbi quantitas molis minimè adest. Ad illud quòd vbi est æqualitas, ibi diversitas, dicimus, solum probare diversitatem suppositorum, non formæ, aut essentiæ. Vndè propriè loquendo, in suppositis divinis non est diversitas, sed distinctio.

13. Oppones secundò ex Augustino l. b. *Octogintatrium quest. q. 21*. dicente: *Si omnia essent æqualia, non essent omnia*. Ergo omnimoda æqualitas tollit perfectionem in divinis: sed nihil est ponendum in Deo, quod detrahat divinæ perfectioni: ergo ibi non erit astruenda summa æqualitas, sive in æternitate, magnitudine, & potentiâ.

14. Respondetur cum Seraphico Doctore, quòd æqualitas solum pugnat cum Universi perfectione; quia cum hæc perficiatur ex rerum diversitate, opus est, vt omnia non sint æqualia, alias perfectio Universi stare non posset: At perfectio divina, non in aggregato diversarum perfectionum consistit, sed in summâ unitate, cum quâ nulla comparitur inæqualitas; imopotiùs summa, & infinita æqualitas in divinis ab omnibus commendatur. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

15. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, en secundum assertum: *Nulla inter divinas personas adest essentialis diversitas*. Quod sic probatur: personæ divinæ non differunt in divinâ essentiâ: ergo personæ divinæ erunt idem in divinâ essentiâ. Antecedens probatur: divinæ personæ non differunt formaliter, vt partes integrales in toto integrali; nec localiter, vt partes subiectivæ in toto universalì; nec conveniunt materialiter, sicut diversæ aquæ in vnâ conveniunt materiâ; nec formaliter, sicut quæ conveniunt in formâ; sed solum in his aliqua adest differentia, seu diversitas: ergo personæ divinæ non differunt in divinâ essentiâ.

16. Antecedens in textu suo per ordinem suadet Magister. Et primò, quòd in divinis nulla sit diversitas partium, sicut in toto integrali. Sic probat: vbi est summa naturæ unitas, ibi repugnat qualiscunque partium diversitas; sed in divinis est summa naturæ unitas: ergo in divinis non est diversitas partium, sicut in toto integrali. Præmissa

sunt verae, & consequentia legitimè deducitur: ergo.

17. Sed contra: ubi est pluralitas, ibi est integritas, quia omnis pluralitas ex vnitatibus constat; sed in Deo est pluralitas, cum sit Trinitas: ergo in Deo est integritas, siuè diversitas partium, sicut in toto integrali.

18. Respondetur negando maiorem, & consequentiam. Licet enim in Deo sit personarum pluralitas, tamen pluralitas illa non integratur, eo quod nihil ampliùs sit in tribus suppositis divinis, quàm in vno; quod necessariò exigitur ad integritatem, siuè partium diversitatem, sicut in toto integrali.

19. Instabis: tantum est in vnâ personâ, quantum in duabus; & tantum in duabus, quantum in tribus: ergo tantum credit, & aequè plenè credit, qui credit vnum solum esse suppositum divinum, quàm qui credit tres esse personas; sed hoc est falsum: ergo & quod nihil ampliùs sit in tribus suppositis divinis, quàm in vno.

20. Respondetur negando consequentiam. Nam fides non tantum est respectu essentiae divinæ, vel magnitudinis, sed etià respectu modi essendi in divinis personis; sicque non tantum credit, qui vnam divinam personam credit, quantum qui tria divina supposita credit, quànvis nihil ampliùs sit in tribus, quàm in vnâ personâ divinâ.

21. Secundo, quod ibi non sit diversitas partium, sicut in toto aliquo vniuersali, sic suaderetur: si talis partium diversitas foret in divinis, essentia divina esset quoddam totum vniuersale respectu personarum; sed implicat quod divina essentia sit totum quoddam vniuersale respectu personarum: igitur & quod in divinis sit diversitas partium, sicut in aliquo toto vniuersali.

22. Minorem probat: vniuersale est vnum in multis cum sui multiplicitate; sed essentia divina quànvis sit vna in multis, siuè in tribus divinis personis, tamen non est in illis cum sui multiplicitate: ergo implicat quod essentia divina sit totum quoddam vniuersale respectu personarum. Maior est definitio vniuersi logici tradita ab Aristotele 7. Metaph. text. 45. & 1. Poster. cap. 8. Minor est de fide; quia essentia divina non prædicatur de personis divinis pluraliter, siuè cum sui multiplicitate: ergo in divinis non est diversitas partium, sicut in toto aliquo vniuersali.

23. Tertiò: quod tres personæ divinæ non convenient in vnâ essentia, sicut in toto quoddam materiali, ita quod vna essentia sit materia trium personarum, quemadmodum de aaro dicitur, quod sit plurium vasorum materia, in hunc probat modum Magister: illa quæ in vnâ materia

teriâ conveniunt, plûs est de materiâ in pluribus eorum, quàm in vno; sed non plûs de essentiâ divinâ est in tribus personis, quàm in vnâ: ergo personæ divinæ non conveniunt in vnâ essentiâ, sicut in toto materiali, eò quòd essentia non se habeat ad personas, vt quoddam materiale totum. Maior claret; quia plûs est auri in quinque annulis, saltem si fuerint in pondere cœquales, quàm in vno. Minor cõsimiliter est de fide. Consequentiâ sequitur: ergo.

24. Quartò, quòd divinæ personæ non conveniant in essentiâ, sicut in proprietate formali, quemadmodum plures homines conveniunt in vnâ complexione, qui etiâ propter hoc dicuntur vnus naturæ; sic ostendit: quia homines conveniunt in essentiâ, sicut in proprietate formali, duo homines sunt aliquid maius, quàm vnus homo; & tres, quàm duo; sed tres divinæ personæ in essentiâ convenientes, non sunt aliquid maius, quàm duæ; & dnæ non maius aliquid, quàm vnæ: ergo personæ divinæ non conveniunt in essentiâ, sicut in proprietate formali: ergo nullam inter divinas personas hætenus diversitatem essentialem capimus.

25. Sed oppones Damascenum *lib. 3. de Orthodox. fid. cap. 6.* dicentem: Deum esse speciem communem, & universalem, sicut homo; & tres personas esse tria individua numero, non naturâ differentia, sicut Socrates & Plato: ergo ratio vniversi logiei habet locum in divinis.

26. Respondet Magister, verba Damasceni non propriè, sed similitudinariè esse capienda, videlicèt, quòd in divinis sint aliqua, quæ similitudinem tenent rei communis, & aliqua rei particularis; similitudinem quidem rei particularis tenent personæ; rei verò communis similitudinem sibi vendicat essentia.

27. Vndè, sicut species *homo*, prædicatur de pluribus; ita & Deus, quanquàm non multiplicetur in illis, sicut species *homo*. Et sicut individua sunt plura logicè subijcibilia, quæ alia sub se inferiora non continent; ita & personæ divinæ, tametsi earum pluralitas non sit quoad naturam, sicut individuorum pluralitas.

28. Pro cuius captu observandum est, aliqua numero differre dupliciter. Vno modo sic, quòd vnum non sit id quòd aliud, vt Socrates & Plato dicuntur numero differre, quia Socrates non est illud quòd Plato. Et hoc modo personæ divinæ non dicuntur differre numero, quia vnæ est illud quòd alia.

29. Alio modo enunciatum differre numero, quæ in enumeratione à se invicem discernuntur; vt dùm aliquas numeramus res, dicimus, vnæ, duæ, tres. Et iuxta hunc modum divinæ personæ dicuntur differre nu-

mero, quia possumus catholicè dicere: Pater est vnus; & Pater & Filius sunt duo; & Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres. His sic expofitis, Damasceni loquendi modus nec refragatur Auguftino, nec præfert aliquid diffonũ fidei. Et hæc de fecundã diftinctionis parte fufficiant.

30. PRO TERTIÆ, & vltimæ partis declaratione, en vltimum assertum: *Omnes personæ diuinæ simul, non sunt maioris deitatis, quàm vnæ; & vnæ non maioris, nec minoris, quàm omnes.* Quod sic primò à Magistro probatur: omnes personæ diuinæ sunt æqualis magnitudinis, & veritatis: ergo sunt æqualis deitatis. Antecedens liquet. Confequentia probatur: magnitudo, & veritas in diuinis idem sunt; fed veritas est ipsa essentia; & essentia ipsa deitas: ergo sicut personæ diuinæ sunt æqualis magnitudinis, & veritatis; ita etiã sunt æqualis deitatis.

31. Secundò probatur: non potest maior æqualitas excogitari, quàm vbi vnum æquatur vni, & vnum pluribus, & vnum omnibus; fed in diuinis tantus est Filius, quantus est Pater; & tantus est Filius, quantus Pater & Spiritus Sanctus; tantus etiã Filius, quantus omnes tres: ergo omnes diuinæ personæ simul, non erunt maioris deitatis, quàm vnæ; & vnæ non maioris, nec minoris, quàm omnes.

32. Tertiò, idipsum confirmat Magister autoritate Diui Auguftini asserentis, quòd etsi Deus fit Trinus, non tamen potest dici triplex, eò quòd triplicitas inæqualitatem evincat. Hæc sunt Auguftini verba lib. 5. de Trinit. cap. 9. *Non quoniam Deus Trinitas, idèò triplex putandus est. Alioqui minor esset Pater solus, vel solus Filius, quàm simul Pater & Filius.* Sed vbi est triplicitas, ibi tria sunt aliquid maius, quàm duo; & duo aliquid maius, quàm vnum: ergo estò Deus fit Trinus, non tamen potest dici triplex, cum ibi fit summa vnitas; ac proindè omnes personæ diuinæ simul, non sint maioris deitatis, quàm vnæ; & vnæ non maioris, nec minoris, quàm omnes.

33. Sed oppones: æquè bene vnitas in lineã vnitatis excludit multiplicitatem, ac Trinitatem; quia ita coherent multiplicitas, & Trinitas, quòd vbi est Trinitas, ibi inveniatur multiplicitas; fed Deus verè dicitur Trinus: ergo & triplex.

34. Responder Magister, quòd hæc nomina *trinus*, & *triplex*, non pro eadem, fed pro diversã vsurpantur significatione. *Trinus* accipitur, quatenus significat pluralitatem in suppositis cum vnitate formæ. *Triples* verò quatenus dicit diftinctionem simpliciter in termino, cui additur, vel quantum ad formam, vel quantum ad partium multiplicationem. Cum ergo in Deum non cadat multiplicatio, nec quantum ad formam, nec quantum ad partes, idèò nullo modo potest dici triplex, fed solum Tri-

nus. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte dicta sint satis.

QVÆSTIONES.

35. QVÆST. 1. An & quomodo vna persona sit in alia? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 19. q. 3. art. 2. & 1. p. q. 42. art. 5. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 97. nu. 245. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 42. disp. 16. art. 4. Portugal tom. 2. lib. 6. cap. 2. p. 1. & 2. Ferre de Trinit. q. 19. §. 7. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 1. specul. 3. Lumbier de Trinit. q. 13. art. 4.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 19. q. 4. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 10. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. q. 8. Et in Comment. tom. 1. dist. 19. q. 2. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 69. art. 1. & seqq. Merin. tom. 1. disp. 8. q. 4. Felix de Trinit. cap. 9. diff. 4. Carriere de Trinit. q. 42. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. ult. q. 3. Faber in 1. dist. 18. disp. 44. Rada tom. 1. Controv. 20. art. 1. Smising de Deo Trino, disp. 3. q. 1. Berulle tom. 2. disp. 1. q. 6. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 2. q. 5.

37. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Attrib. cap. 16. Amicus disp. 19. sect. 8. Carleton tom. 1. disp. 61. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 20. sect. 3. Mart. Perez disp. 18. sect. ult. nu. 6. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 94. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 4. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 19. q. 4. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 14. q. 6. Coriolan. q. 42. art. 6. Forestus fol. 612. Morand. q. 37. Blasco tom. 2. dist. 127. q. 2.

38. QVÆST. 2. An à personis divinis possit abstrahi ratio aliqua communis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 25. q. 1. art. 2. & 1. p. q. 30. art. 4. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 81. num. 1. & disp. 69. nu. 312. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 32. disp. 32. disp. 14. art. 1. Salmant. tom. 2. disp. 10. dub. 5. Lumbier de Trinit. q. 5. art. 5. num. 366. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 5.

39. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 23. q. unic. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 7. Marius tom. 1. disp. 5. q. 2. Merinerus tom. 1. disp. 3. q. 3. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 3. Sola tom. 2. dist. 23. q. unic. Smising de Deo Trino, disp. 2. q. 1. Berming. q. 30. art. 4.

40. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 3. Carleton tom. 1. disp. 57. sect. 1. Mart. Perez de Trinit. disp. 10. sect. 3. Borrull de Trinit. disp. 14. sect. 7. Ex alijs Seraphicus Doctor in 1. dist. 25. art. 2. q. 1. & 2. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 6. q. 3. Blasco tom. 2. dist. 125. q. 3.

41. QVÆST. 3. An personæ divinæ sint æquales secundum potentiam,

tiam, & magnitudinem? De quo, *distinctione 4. quest. 4.*

42. QVÆST. 4. An terminus formalis divinarum processionum sit essentia divi? De quo, *distinctione 4. quest. 5.*

43. QVÆST. 5. An relationes identitatis, similitudinis, & æqualitatis sint reales, aut rationis? De quo, *distinctione 9. quest. 6.*

44. QVÆST. 6. An Deus in aliquo collocetur predicamento? De quo, *distinctione 8. quest. 2.*

45. QVÆST. 7. An inter divinas personas detur verus, & realis ordo prioris, & posterioris? De quo, *distinctione 2. quest. 5.*

46. QVÆST. 8. An in Deo possit admitti compositio? De quo, *distinctione 8. quest. 1.*

DE PERSONARVM ÆQUALITATE IN OPERANDI POTENTIA.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ

Synopsis.

*Nequaquàm est alijs persona potentior una,
Quod ratio perhibet, quod pia scripta docent.*

Sic incipit: *Nunc ostendere restat, &c.*

Sic terminat: *Nec potentià excellat.*

1. **C**ONNECTITVR hæc vigesima distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister æqualitatem magnitudinis divinarum personarum in essendo; sed in præsentî æqualitatem potestatis earundem in operando detegit; ergo rectè connectitur hæc distinctio cum antecedenti.

2. Consequentia probatur: prius est ostendere ea, quæ spectant ad esse, quàm quæ ad operari pertinent, eò quod operari sequatur esse: ergo à magnitudinis æqualitate divinarum personarum in essendo, ad æqualitatem potestatis earundem in operando, immediate procedere, sanè rectam erit servare methodum; sed Magister in antecedenti distinctione à magnitudinis æqualitate divinarum personarum in essendo, ad earundem potestatis æqualitatem in operando procedit: ergo.

3. Dividitur hæc præfens distinctio in tres præcipuas partes, iuxta totidem rationes, quibus Magister probat, divinas personas esse in Omnipotentia coæquales. In quarum primâ Magister assumit authoritatem evangelicam ad hoc suadendum. In secundâ vero vitur divisione immediatâ. In tertiâ autem, & ultimâ vitur argumento desumpto ex similitudine generationis humanæ.

4. PRO PRÆSENTIS igitur distinctionis declaratione, hæc unica apponitur conclusio: *Pater, Filium, & Spiritum Sanctum in Omnipotentia esse coæquales, triplici ratione probari potest.* Quarum prima fundatur super authoritate evangelicâ Ioan. cap. 16. *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt.* Id est, quicquid Pater habet, dedit mihi; sed Pater habet Omnipotentiam: igitur Filio eam communicavit. Modo sic; sed Filius nascendo, & Spiritus Sanctus procedendo, Omnipotentiam accipiunt: ergo personæ divinæ ita sunt æqualis potentia, quod omnes tres non sint plus, quàm quælibet earum per se.

5. Confirmatur: quæcunque participant eandem naturam, reverâ eandem potentiam naturalem habent; sed quæcunque eandem omnino potentiam habent, quicquid potest vnum, potest & alterum: ergo cum Pater, Filius, & Spiritus Sanctus eandem numero naturam divinam, eandemque omnino potentiam habeant, erunt in Omnipotentia coæquales.

6. Confirmatur iterum: quæcunque habent omnino idem operandi principium, nihil vnum sine alio operari valet; sed Pater, Filius, & Spiritus Sanctus idem operandi principium habent: ergo nihil potest vna persona operari, quod non possit alia. Maior est certa. Minor similiter claret; quia eadem est voluntas in tribus divinis personis, quæ passim ponitur principium productivum ad extra. Consequentia legitime infertur: ergo iure optimo divinæ personæ in Omnipotentia censentur æquales, cum nihil vna persona operari valeat, quod & alia non possit.

7. Sed contra: hæc ratio à Magistro adducta, nempe: Omnia quæ habet Pater, Filius habet: ergo quantam potentiam habet Pater, habet Filius, non videtur subsistere: ergo insufficienter probat conclusionem Magister. Antecedens probatur: illa ratio nihil evincere videtur, in quâ mutatur quid in quantum; sed in hac ratione adductâ à Magistro mutatur quid in quantum: ergo hæc ratio nihil valere videtur. Minor probatur: in hac ratione Magister ly *omnia*, distribuit pro substantiâ, & ly *quantum*, pro quantitate: ergo mutatur quid in quantum; ac proinde præfatum Magistri ratiocinium non subsistit.

8. Respondetur, prædictam rationem, ad probandum intentum in divi-

divinis, aptissimam fore; tametsi forma, sive arguendi modus non valeat, si quantitas à substantiâ differat. Cum ergo sit idem in Deo, argumentum in quâlibet materiâ est bonum, etiâ si quid in quantum mutetur. Vnde, cum non dicatur de aliquo solum habere substantia- lia, sed etiâ proprietates; si ly *omnia*, distribuatur pro omnibus habi- tibus, sequitur, & habere pariter proprietates omnes. Quamobrem, cum Pater nullâ polleat potentiâ, quæ Filio non congruat, nihil poterit vnus, quod & alter non possit.

9. Insuper, Magister refutat responsionem cuiusdam hæretici affir- mantis, Patrem esse maiorem Filio, quanvis in Filio eluceat æqualis potestas cum Patre; quia Pater à nullo habet potestatem; Filius verò illam à Patre habet.

10. Sic vrget primò: non est idem, Filium habere omnem potesta- tem à Patre; ac illam habere eodem ordine, quod Pater; sed vt Filius sit per omnia æqualis Patri, sufficit habere omnem potestatem à Patre, quanvis eam non habeat eodem ordine, quod Pater: ergo Pater non est maior Filio, etsi Filius à Patre potestatem habeat.

11. Secundò vrget: quod Filius à Patre habeat potestatem, non probat, Patrem esse maiorem Filio, sed solum Filium procedere à Patre; sed stat benè Filium procedere à Patre, & Patrè non esse maiorem Filio: ergo quod Filius potestatem habeat à Patre, non probat, Patrem esse maiorem Filio. Maior est evidens; nam origo respicit vnum esse ab alio; æqualitas verò perfectionem æqualitatis respicit. Minor con- similiter liquet. Consequentia deducitur: ergo.

12. Sed contrà insurget hæreticus: potentia Dei Patris exercetur in Filij & Spiritus Sancti productionem; sed potentia Dei Filij solum exercetur in productionem Spiritus Sancti: ergo potentia Dei Patris in plura potest, quàm Filij Dei potentia: ergo aut non est eadem potentia in Patre & Filio, aut Pater est maior Filio.

13. Respondetur negando vltimam consequentiam. Licet enim Pater simul generet, & spiraret; & Filius solum spiraret, & non generet, nihilominus non sequitur, Patrem esse maiorem Filio, sive ambo non fore cœquales; quia æqualitas, aut inæqualitas ex hoc non desumitur capite; sed aliunde, eò quod generare solum hypostasi Patris, spirare- que suppositis Patris & Filij conveniat: Cum ergo hoc non sit quid commune, sive absolutum in divinis, ex quo duntaxat æqualitas, aut inæqualitas arguitur, hæreticorum instantia nullius est roboris.

14. SECUNDA ratio, quæ super divisione immediatâ fundatur, hunc in modum proponitur: si Pater non genuisset Filium sibi æqualem in

in Omnipotentiâ, aut ergò hoc esset, quia potuit, sed noluit; aut quia voluit, sed non potuit; sed utrumque horum est falsum: igitur & quòd tres divinæ personæ non sint in Omnipotentiâ cœquales.

15. Major ex terminis claret. Minorem verò sic in litterâ probat Magister: si Deus Pater potuit Filium sibi æqualem generare, & noluit, tunc invidus fuit, non præstando Filio, quòd naturalis proprietas expostulat. Si autem voluit, & non potuit, tunc Pater ipse infirmus fuit, & non Omnipotens; sed hoc manifestè repugnat: ergo Pater voluit, & potuit, imò Filium æqualem in Omnipotentiâ generavit: ergo tres divinas personas esse in Omnipotentiâ cœquales, catholicè est tenendum.

16. Contrà primò: hæc prima pars rationis secunda adductæ à Magistro, nempe: si Pater non potuit gignere Filium æqualem: ergo Pater non est Omnipotens, nihil reverà probat: ergo in asserti probatione diminutè processit. Antecedens probatur: id ipsum de Filio valet dici, scilicet, Filius non potest gignere Filium æqualem: ergo Filius non est Omnipotens: ergo cum hic sit futilis arguendi modus; & primus erit omnino inanis.

17. Respondetur negando antecedens, & illius probationem. Nàm argumentum est efficax in divinis, ubi generare solum convenit Patri, non verò Filio & Spiritui Sancto; ideòque tenet illatio, quòd Pater non foret Omnipotens, si Filium æqualem non generaret; non tamen sequitur, Filium non esse Omnipotentem, etsi Filium æqualem non generet, quia generare non convenit ipsi, sed generari.

18. Contrà secundò: hæc itidem secunda ratiocinij pars apppositi à Magistro, videlicet, Pater potuit Filium sibi æqualem generare, & non genuit, ergo invidus fuit, etià est insufficiens: ergo Antecedens ostenditur, quia potest huiusmodi ratiocinari: Deus potuit creaturam hanc facere meliorem, & non fecit: ergo invidit; sed hic arguendi modus nihil concludit: ergo nec primus, quòd utitur Magister.

19. Respondetur negando antecedens cum probatione. Invidia enim artificis producentis, non attenditur in productione rei inæqualis, vel minus bonæ; sed ubi res ex naturâ suâ exigit tale esse; tunc enim necessariò concluditur, quòd aut produciens non potuit, aut invidit. Si potuit, & noluit producere, fuit invidus, quia non fecit, quòd debuit. Si voluit, & non potuit producere, fuit impotens. Quoniam autem Filius divinus eò ipso quòd Filius est, natus sit perfectè imitari, necessariò que generari à Patre, rectè infert Magister, quòd si non generaret Filium sibi æqualem; aut foret invidus, aut infirmus. Instantia de creatura non tenet, quia Deus ad extra liberè contingenter operatur.

20. TERTIA ratio, quæ solum in humanæ generationis similitudine innitur, sic aptè perficitur: Deus Pater non minùs communicativus est generando Filium Deum, quàm homo filium hominem generando; sed homo Pater, si potuisset, æqualem sibi Filium genuisset: igitur Deus Pater, qui summè potuit, æqualem sibi Filium genuit: ergo Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum in Omnipotentia esse cœquales, his tribus rationibus appositis sufficenter ostenditur.

21. Ex quibus etiã consequitur æqualitas Spiritus Sancti cum Patre & Filio; siquidem eodem modo comparatur Spiritus Sanctus cum Patre & Filio, à quibus procedit, quò Filius comparatur cum Patre, à quo gignitur: ergo ratiocinia adducta à Magistro, æquè benè probant cœqualitatem Patris cum Filio; ac Spiritus Sancti cum Patre & Filio. Et hæc de totâ distinctionis litterâ satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

22. **QVÆST. 1.** An, & quomodo Omnipotentia sit distincta à voluntate, & essentia; sivè requiratur potentia alia à voluntate discretâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 4. & in 1. dist. 38. q. 1. art. 1. Godoy 1. p. tom. 1. disp. 32. à p. 820. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 3. art. 4. Prudenti tract. 2. de Scient. disp. 2. dub. 5. sect. 1. Ferre tom. 2. tract. 13. de Potent. q. 4. §. 1. Lezana tract. 4. disp. 23. q. 2. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 2. Biescas tom. 2. q. 25. art. 1. dub. 3. & q. 14. art. 8. dub. 10. Ioan. à S. Thomâ 1. p. q. 26. disp. 11. art. 2.

23. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 37. q. vnic. Brancas m. 1. disp. 14. q. 5. Mastrius tom. 1. disp. 4. de Vol. q. 6. art. 1. Hernandez in 1. tract. 1. disp. 6. sect. 2. subsect. 1. & seqq. Poncius in Curs. Theolog. disp. 8. de Potent. q. vnic. Herrera in 1. disp. 23. Berulle tom. 1. disp. 22. q. 1. Baron tom. 4. tract. de Potent. apolog. ult. att. 2. Sannig tom. 1. tract. 2. dist. 3. q. ult. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 3. q. 3. Carrière tract. de Deo Kno, q. 25. Vulpes tom. 2. disp. 42. art. 1. Smising de Deo Kno, tract. 3. disp. 7. q. 2. Herinx tom. 1. tract. de Omnipot. disp. 9. q. 1.

24. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. tom. 1. lib. 3. cap. 9. & disp. 3. Metaph. sect. ult. Aldrete disp. 26. de Incarn. sect. 4. Arriaga tom. 1. disp. 40. Amicus tom. 1. disp. 17. sect. 1. Quiròs disp. 62. sect. 2. Muniessa de Attrib. disp. 9. sect. 2. Borrell disp. 8. de Attrib. sect. 4. Hemelmann tract. 2. de Vol. tit. 10. Alòs in Select. disp. 2. cap. 10. Beccean. tract. 1. cap. 17. q. 2. Martinon disp. 22. de Deo, sect. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist.

dist. 45. art. 2. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 1. Blasco tom. 1.

dist. 92. q. 5. art. 2. §. 1.

25. QVÆST. 2. An potentia Dei sit infinita? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 25. art. 2. & in 1. dist. 43. q. 1. art. 1. Ferre tom. 2. tract. 13. q. 2. §. 4. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 5. cap. 2. specul. 1. Lumbier disp. 16. art. 6. Biescas tom. 2. q. 25. art. 3. dub. 1. & seqq.

26. Ex Subtili Scholâ Scotus lib. 12. Metaph. q. 13. Vulpes tom. 2. disp. 42. art. 3. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 7. Faber in Phis. Theor.

54. Herinx tom. 1. tract. de Omnipot. disp. 9. q. 1. Aquila in 1. dist. 42. q. 1.

27. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. lib. 3. de Attrib. cap. 9. Beccan. tom. 1. cap. 17. q. 3. Amicus tom. 1. disp. 17. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 47. sect. 2. Ex alijs Seraphicus Doctor in 1. dist. 43. art. 1. q. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 2.

28. QVÆST. 3. An in Deo sit Omnipotentia, & quomodo constituitur? De quo, *distinctione 7. quæst. 6.*

29. QVÆST. 4. An personæ divinæ sint æquales secundum potentiam, & magnitudinem? De quo, *distinctione 4. quæst. 4.*

54. QVÆST. 5. An relationes divinæ aliquam formaliter perfectionem, aut infinitatem importent? De quo, *distinctione 7. quæst. 2.*

DE MODO LOQVENDI DE PERSONIS CVM EXCLVSIVA DITIONE.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-PRIMÆ

Synopsis.

*Esse Deum, solum Patrem, non dicimus aptè,
Sed Patrem, solum dicimus esse Deum.*

Sic incipit: *Hic oritur quæstio, &c.*

Sic terminat: *Quod in pluribus Scripturæ locis occurrit.*

1. **C**ONNECTITVR hæc præsens distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de aequalitate potestatis divinarum personarum in operando; sed in præsentī declarat, quomodo dictiones exclusivæ

dicantur de Deo: ergo rectè præfens distinctio consonat superiori.

2. Consequentia probatur: prius est ostendere, divinas personas esse coæquales in magnitudine, æternitate, & potentiâ, tum in essendo, tum in operando, quàm perpendere, quomodo dictiones exclusivæ dicantur de Deo, cum hoc summopere conducatur ad earundem æqualitatem instaurandam: ergo si Magister postquàm divinarum personarum æqualitatem in æternitate, magnitudine, & potentiâ in essendo, & operando ostendit, immediate detegit, quoniam modo dictiones exclusivæ enuncientur de Deo, quæ maximè spectant ad præfatam æqualitatem expendendam, congruentissimè processit.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister determinat, an termini personales de personalibus cum dictione exclusivâ dicantur. In secundâ verò inquit, an termini essentiales de personalibus cum exclusione verè dicantur. In tertiâ autem, & ultimâ Magister ostendit, qualiter sub vnâ personâ omnes intelligantur.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Propositiones, in quibus termini personales de personalibus terminis cum dictione exclusivâ prædicantur, sunt concedendæ.* Quam probans Magister, inquit, cum dictum sit, quòd tantus sit solus Pater, vel solus Filius, quantum sunt illi tres, quomodo est intelligendum, dum dicitur, solus Pater, vel solus Filius, si nunquam est Pater sine Filio, nec Filius sine Patre?

5. Ad hæc respondet Magister, dicendo, quòd per hoc non excluditur vna persona ab aliâ, sed proprietas relativa intelligitur ita ibi convenire vni, quòd alteri non conveniat. Vnde hic loquendi modus vertit hunc sensum: Solus Pater, idest, qui ita est Pater, quòd non Filius. Similiter, solus Filius, idest, qui ita est Filius, quòd nulli alteri conveniat filiatio divina. Idipsum tenendum est de Spiritu Sancto: ergo propositiones, in quibus termini personales de personalibus terminis cum dictione exclusivâ prædicantur, sunt concedendæ.

6. Quod Divus Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 8. venustè his expendit verbis: *Solum Deum Patrem dicimus, non quia separatur a Filio, vel Spiritu Sancto; sed quia illi simul cum eo non sunt Pater. Solus enim Pater, Pater est. Quod non dicitur, quia ipse sit solus, idest, sine Filio, vel Spiritu Sancto.* Ergo dum dicitur solus, non significat Patrem esse solitarium, & seiunctum à Filio; sed esse à Filio distinctum proprietate Patris, quæ Filio non convenit: ergo hæc propositiones: Solus Pater generat: Solus Pater est tantus, quantus Pater & Filius simul, reverà sub
afir-

affirmatione comprehendantur, dum exclusivâ dictione proferuntur.

7. Sed oppones primò: hic terminus *solus*, idem sonat, quod non cum alio, sive exclusio alterius; sed impossibile est; Patrem non esse cum alio: ergo dum huic termino *Pater*, vel cuilibet alij personali termino additur particula *solus*, reddit propositionem falsam: ergo propositiones, in quibus termini personales de personalibus terminis cum dictione exclusivâ prædicantur, non sunt concedendæ, impotius negandæ.

8. Respondetur, quod ly *solus*, sive negatio illa non excludit simpliciter alium in eo existendo; sed tantum excludit alium respectu formæ subiecti, vel prædicati in comparticipando. Quamobrem, estò Pater cum alijs existat personis, repugnetque ipsi sine illis esse, quia tamen proprietatem paternitatis, sive generandi actum, cum alio non communicat, idè hæ loquutiones sunt veræ, & concedendæ: Solus Pater generat: Solus Pater est Pater.

9. Oppones secundò: dictio *solus*, excludit hoc relativum *alius*; sed *alius*, irà est relativum diversitatis, quod omnem excludat identitatem: ergo in hac propositione: *Solus Pater est Pater*, excludit alium ab eo quod sit Pater: ergo aut alium Patrem, aut alium Deum; sed quocunque modo dicatur, est propositio falsa, & implicatoria: ergo non est concedenda. Minor probatur: non excludit alium Patrem; cum in divinis non duo, sed vnicus sit Pater; nec alium Deum, cum vnus, & idem sit Deus: ergo quomodolibet proferatur, est propositio falsa, & implicatoria, ab omnibusque firmiter neganda.

10. Respondetur negando minorem. Ad probationem nego consequentiam. Dum enim asseritur, solus Pater est Pater, non dicitur, quod est Pater & non alius Pater; sed Pater, & non alius à Patre. Idèdque solum excludit, quod alia persona sit in divinis Pater, ad quod sufficit, aliam esse personam præter Patrem. Cunque in divinis sint Filius & Spiritus Sanctus realiter distincti à Patre; dum dicitur, solus Pater est Pater, non solum non est propositio falsa, & implicatoria, sed supra modum vera, & ab omnibus concedenda. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

11. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia proponitur conclusio: Propositiones, in quibus termini essentielles de personalibus terminis cum exclusionem prædicantur, sunt negandæ. Quam ut clarè ostendat Magister, inquit, an huiusmodi propositiones sint concedendæ: *Solus Pater est Deus*; aut *Pater est solus Deus*?

12. Et respondet, præfatas propositiones penitus fore negandas.

Cuius ratio est ; quia esse solum Deum, toti convenit Trinitati, & non tantum vni personæ ; cum ergo hæc propositiones : *Solus Pater est Deus*; aut *Pater est solus Deus*, excludant prædicata essentialia à personis distinctis ab eâ, de quâ prædicantur; & necesse sit prædicata essentialia omnibus divinis personis indiscriminatim convenire, huiusmodi propositiones sunt negandæ.

13. Confirmatur primò: persona Patris in divinis est Deus, & Pater; sed quia nulla alia persona in divinis est Pater, hæc prædicatio est vera: *Solus Pater est Pater*: ergo cum alia persona distincta à Patre sit Deus, hæc erit falsa: *Solus Pater est Deus*: ergo propositiones, in quibus termini essentialia de personalibus terminis cum exclusionem prædicantur, reverà sunt negandæ.

14. Confirmatur secundò: omnis propositio, in quâ prædicatum communius est subiecto, additâ exclusionem ad subiectum, redditur falsa, quia nullum tale præcisè convenit subiecto; sed talis est hæc propositio: *Solus Pater est Deus*, & aliæ huic consimiles: ergo sunt negandæ. Minor probatur: prædicatum huius propositionis: *Solus Pater est Deus*, communius est subiecto, ut ex se liquet: ergo dum additur dictio exclusiva ad subiectum, redditur omnino falsa.

15. Confirmatur tertio: dictio exclusiva excludit omne illud, & maximè oppositum; sed relativa sunt opposita, & præsertim in divinis: ergo dictio exclusiva addita vni relativo excludit aliud; sed divina supposita sunt opposita, & relativa: ergo dictio exclusiva addita Patri excludit Filium: ergo cum in hac propositione: *Solus Pater est Deus*, dictio exclusiva addita Patri excludat Filium, erit omnino falsa, & ab omnibus improbanda.

16. Sed contra primò: nihil est magis proprium alicui, quàm quod est idem sibi re, & ratione; sed Deus Pater est idem sibi re, & ratione: ergo propriissimè dicitur de Deo Patre, est Deus, & Pater; sed quod propriè convenit alicui, convenit soli: ergo Pater in divinis æquè dicitur, solus Deus, ac solus Pater.

17. Respondetur, quòd licet Pater in divinis sit Deus, & Pater; non tamen sicut dicitur Pater, dicitur Deus. Nam Pater dicitur solus Pater in divinis cum omnimodâ exclusionem, eò quòd alia persona non sit Pater; non verò dicitur solus Deus, cum aliæ personæ in divinis sint Deus. Unde, estò hæc sit vera: *Solus Pater est Pater*; non autem illa: *Solus Pater est Deus*.

18. Sed contra secundò ex Matthæi cap. 11. dicentis: *Nemo novit Filium nisi Pater*; sed nemo nisi Pater, & solus Pater, convertuntur:

ergo solus Pater novit; sed hoc est prædicatum essentialiale: ergo iam propositio, in qua terminus essentialis de personali termino cum exclusione prædicatur, est concedenda. Minor probatur: sicut *solus*, est dictio exclusiva, sic & *nemo*: ergo idem sonat, nemo nisi Pater; ac solus Pater: ergo abinvicem convertuntur; sed prima propositio est vera, nempe: *Nemo novit Filium nisi Pater*: ergo & secunda, scilicet: *Solus Pater novit Filium*.

19. Respondetur negando minorem. Ad probationem nego antecedens, & consequentias omnes inde deductas. Nam propositiones istæ: *Nemo nisi Pater*; & *solus Pater*, non convertuntur; quia *nemo*, distribuit pro naturâ, non pro personâ: *Solus* autem additur termino personali, ideòque excludit personam. Unde propriè loquendo, hæc est falsa: *Solus Pater novit Filium*, quâvis hæc sit vera: *Nemo novit Filium nisi Pater*, quia sensus est: *Nemo*, idest, nulla creatura, nisi ille qui est eiusdem naturæ cum Patre, novit Filium. Et hæc de secundâ parte distinctionis sufficiant.

20. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis ostensione, hæc tertia statuitur conclusio: *Personæ divina tantâ pollent coherentiâ, quòd una earum non valeat exprimi, nisi etiâ alia simul intelligantur*. Quam sic primò suadere tentat Magister: in divinis ita personarum omnium quodam essentialia est communicatio, ut quicquid de unâ asseritur, nisi relativum sit, de omnibus intelligatur: ergo personæ divina tantâ pollent coherentiâ, quòd una earum non valeat exprimi, quin etiâ alia simul intelligantur. Antecedens constat ex illo satis trito Theologorum proverbio, apud Anselmum lib. de Process. Spirit. S. cap. 3. *In divinis omnia sunt unum, &c.* Consequentia legitime deducitur: ergo.

21. Secundò probat autoritate D. Augustini lib. 3. contra Maxim. cap. 13. dicentis: *Verumtamen, etsi de solo Patre prædicta dicerentur, non tamen excluderetur Filius, aut Spiritus Sanctus, quia hi tres unum sunt*. Ergo licet essentialia solum de Patre, aut solum de Filio, aut Spiritu Sancto, aut solum de duabus personis proferantur; non ideò alia sunt excludenda personæ, sed unius nomine omnes sunt comprehendendæ: ergo dum una exprimitur persona in divinis, etiâ alia simul intelliguntur.

22. Tertiò, duplici sacrae paginæ testimonio toram perficit probationem Magister. Primò ex Apocalypsi cap. 19. ubi legitur de Filio: *Habens nomen scriptum, quod nemo novit, nisi ipse*. Et ex Matthæi cap. 11. *Et nemo novit Filium, nisi Pater; neque Patrem quis novit, nisi Filius, &c.* ergo licet in his, & alijs Scripturæ locis non fiat expressè mentio

tio de Spiritu Sancto, tamen consequens est, vt vbiq; nominatur vnus, reliqui intelligantur. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

23. QVÆST. 1. An Principium metaphisicum: *Quæ sunt idem in tertio, &c.* sit verum in diuinis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 8. de Potent. art. 2. ad 1. & 10. arg. Et ad Annibal. dist. 33. q. vnic. art. 1. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 82. q. 30. §. 7. & 9. à nu. 99. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 27. disp. 12. art. 3. Lumbier de Trinit. q. 1. art. 1. nu. 12. Lerma in Summul. lib. 3. cap. 10. §. 1. Dominicus Linze 1. p. Philos. lib. 3. cap. 6.

24. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 10. q. 2. §. Dico ergò. Et lib. 1. Prior. q. 9. Perez Lopez tom. 1. Phis. lib. 7. q. 7. dist. vnic. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 4. sect. 4. Poncius in Curs. Philos. disp. 20. in lib. Prior. q. 5. Smising. tract. 2. de Deo Vno, disp. 1. Et de Deo Trino, disp. 1. nu. 54. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 58. art. 7. Baron tom. 1. tract. de Trinit. Apol. 4. att. 2. Felix de Trinit. cap. 3. diff. 5. Merin. tom. 1. disp. 2. q. 5. Sofa tom. 2. diff. 57. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Subtili, q. 6. art. 1.

25. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 3. Aldrete de Volunt. disp. 3. sect. 4. Borrull de Trinit. disp. 2. sect. 1. 2. & 3. Arriaga disp. 43. sect. 1. & seqq. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 1. sect. 3. §. 2. Avenarius tom. 2. sect. 22. problem. 1. à §. 1. Ex alijs Blasco in Curs. lib. 7. dist. 25. art. 2. §. 3. & tom. 1. Theolog. dist. 69. q. 2. art. 1. & seqq.

26. QVÆST. 2. An & quomodo prædicata essentialia, & notionalia, siuè essentia, & relationes distinguantur? De quo, *distinctione 2. quæst. 4.*

27. QVÆST. 3. An personæ diuinæ constituentur proprietatibus absolutis, aut relatiuis? De quo, *distinctione 7. quæst. 1.*

28. QVÆST. 4. An, si Spiritus Sanctus à solo Patre procederet, distingueretur à Filio? De quo, *distinctione 11. quæst. 1.*

DE MVLTIPlici NOMINVM , AC PRÆDI-
CATORVM DIFFERENTIA IN DIVINIS.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-SECUNDÆ
Synopsis.

*Nomina multa Dei communia, propria quædam,
Sunt nonnulla tropis nomina clausa suis.*

Sic incipit: *Post prædicta, &c.*

Sic terminat: *Manifestum est.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, quomodo dictiones exclusivæ dicantur de Deo; vel potius, in superioribus distinctionibus egit de divinis rebus; sed in præsentī de divinis nominibus incipit pertractare: ergo hæc cum antecedenti distinctione connexionem servat.

2. Consequentia probatur: prius de rebus, quam de nominibus est agendum, eò quòd nomina necessariò supponant res, quibus nomina ipsa imponuntur; sed Magister de divinis rebus in superioribus distinctionibus hætenus egit: ergo à divinis nominibus modò disputationem ordiri, propriam, ac genuinam erit æmulari methodum.

3. Dividitur hæc præsens distinctio in duas præcipuas partes. In quarum primâ Magister divinorum nominum differentiam refert. In secundâ verò regulas prædicationis eorum subdit.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Differentiæ nominum, quæ de Deo dicuntur, sub senario comprehenduntur numero.* Quam sic ostendit exemplariter Magister: Primò ex Augustino lib. 5. de Trinit. cap. 16. & Ambrosio lib. 2. de Trinit. in Prolog. asserentibus, quædam esse nomina proprietates personales experientia, quippè: *Generatio, Verbum, Donum, Pater, Filius & Spiritus Sanctus.* Nam solum illa nomina proprietates personales exprimunt, quæ non sunt personis communia; sed præfata nomina personis divinis non sunt communia, ut ex se liquet: ergo erunt nomina proprietates personales experientia.

5. Secundò, quædam etiã sunt nomina essentiæ vnitatem significantia, vt *Deus, Deitas, Sapientia, Potentia, Bonitas, Magnitudo, Virtus, & Substantia*. Et quidem, quia illa nomina essentiæ vnitatem significant, quæ in diuinis sunt communia; sed præfata nomina sunt in diuinis communia, vt ex eorum naturâ constat: ergo sunt nomina essentiæ diuinæ vnitatem significantia.

6. Sed contrâ: prima causâ, ex Philosopho *lib. de Causis propof. 6.* superior est omni narratione; sed quod est superius omni narratione, est inenarrabile: ergo cum omne inenarrabile sit innominabile, Deus, siue prima causâ erit innominabilis: ergo perperam sex nominum differentiæ de Deo affirmantur.

7. Respondetur, quòd licet Deus, siue causâ prima sit innominabilis secundum perfectam expressionem; tamen secundum semiplenam nominationem est nominabilis; congruenterque sex illæ nominum differentiæ ei aptantur. Vnde, quemadmodum Deus est à nobis cognoscibilis, ita & effabilis, & nominabilis; & qui melius cognoscit, melius effatur, & aptius nominat, & expressius: ergo cum possit verbo, siue voce exprimi, quod mente concipitur, poterit Deus nominari, eò quòd à nobis percipiatur mente.

8. Instabis: sicut nomen dicit proportionem ad nominatum; sic vox ad significatum; sed Deus est omninò infinitus, & vox omnis finita: ergo cum nulla sit proportio finiti ad infinitum; nulla per vocem erit expressio, siue nominatio Dei; consequenterque tanta nominum Dei differentia erit penitus inanis.

9. Respondetur negando consequentiam; quia inter nomen, & nominatum non requiritur simpliciter proportio arithmetica, sed sufficit geometrica proportio, siue cognoscentis & cognoscibilis. Et quæuis Deus secundum perfectam expressionem non sit à nobis nominabilis; tamen secundum proportionem cognoscibilis, est nominabilis. Si enim infinitas Dei non impedit, vt à nobis finitè cognoscatur; neque retardare poterit ipsius infinitas, vt à nobis sit finitè nominabilis.

10. Tertiò, alia sunt nomina translative dicta, siue secundum similitudinem de Deo prædicata, vt *Splendor, Candor, Lux, Speculum, Leo, Agnus*, pleraque alia huiusmodi. Patet; nam nomina illa similitudinè, siue translative dicuntur, dum similitudinem aliquam habent cum subiecto, de quo prædicantur; sed hæc nomina quandam præferunt similitudinem cum Deo, vt passim habetur ex sacrâ Scripturâ, & expressius Iustranti constabit: igitur translative, siue secundum aliquam similitudinem de Deo hæc nomina prædicantur.

11. Quartò, quædam sunt nomina temporalia; & hæc in duplici differentiâ. Alia, quæ relativè dicuntur ad creaturas, scilicet relationes extrinsecæ, ut *Dominus, Creator, Refugium, Redemptor, Salvator*, & huiusmodi. Alia verò sunt, quæ relativè non dicuntur, ut *Incarnatus, & Humanatus*, nisi forsàn dicerentur per relationem intrinsecam.

12. Quintò tandem, aliud est nomen, quòd solum de omnibus personis collectivè, & de nullâ singularim dicitur; ut hoc nomen *Trinitas*. Siquidem non valet seorsim: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus est *Trinitas*; bene verò collectivè, ut canit Ecclesia in Officio Sanctissimæ Trinitatis, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus vna substantia est, ò beata *Trinitas*: ergo istæ sex nominum differentiæ aptè de Deo dicuntur.

13. Sed oppones primò: divisiones nominum à Magistro adductæ in litterâ, ex Augustino & Ambrosio, aut sunt sufficientes, aut non? Si primum: ergo Magister superflue addit alias nominum differentias. Si secundum: ergo divisio Augustini & Ambrosij est diminuta; sed utrumque repugnat: ergo.

14. Respondetur, quòd nec divisio Augustini & Ambrosij est diminuta, nec additio Magistri superflua. Nam membra divisionis Magistri reverà includuntur in membris divisionis Augustini & Ambrosij. Hi etenim Sanctissimi Doctores asserunt, omne nomen Dei, aut esse proprium, aut translative. Si proprium, aut spectat ad substantiam, aut ad personas. Magister autem hæc membra magis specificat, quia nomen aliquod potest spectare ad unitatem substantiæ, vel ab æterno, vel ex tempore. Et ad personas dupliciter, vel divisim, ut hoc nomen, *Pater*; vel simul & coniunctim, ut hoc nomen, *Trinitas*, & ità congruè sex recensentur membra.

15. Oppones secundò: unitas collectiva, ut sustinet Divus Bernardus lib. 5. de Consider. post medium, est minima unitas; sed unitas Trinitatis arcem tenet supremam inter omnes unitates: ergo non bene loquitur Magister, dum ait, hoc nomen *Trinitas*, esse collectivum, sive collectivè prædicari de tribus divinis personis.

16. Respondetur, Magistrum id dixisse per quandam similitudinem, sive analogiam inter unitatem collectivam, & Trinitatem; quia sicut nomen collectivum plura simul dicit, & de nullo per se prædicatur; ità hoc nomen *Trinitas*, etsi omnes simul importet personas, nihilominus de nullâ singularim profertur. Caterum Magister non dicit, Trinitatem esse nomen collectivum, sed quasi collectivum; sicque instantia non urget. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

17. PRO SECUNDÆ partis textûs ostensione, duæ ponuntur regulae.

17. Quorum prima est, quòd nomina propria ad singulas personas pertinentia, non substantialiter, sed relativè dicuntur. Quod sic expendit Magister: Hæc prædicatio non tenet: Pater est Filius, aut Filius est Pater, aut Pater & Filius sunt Spiritus Sanctus, & è contrà; sed hæc alia tenet: Pater est Filij Pater; Filius est Patris Filius: ergo cùm prima sit prædicatio essentialis, & secunda relativa, rectè colligitur, nomina propria ad singulas personas pertinentia, non substantialiter, sed solum relativè prædicari.

18. Sed oppones: omne quod prædicatur, aut dicitur secundum substantiam, aut secundum accidens, quia substantia, & accidens sufficienter dividunt ens; sed in divinis nihil prædicatur secundum accidens: ergo omne quod dicitur de Deo, prædicatur secundum substantiam: ergo cùm nomina dicantur de Deo, nullum dicitur relativè, sed omnia substantialiter enunciantur.

19. Respondetur negando ultimam consequentiam. Quia estò omne quod dicitur, prædicatur semper secundum substantiam, aut accidens; consequenterque nullum de Deo secundum accidens dicatur nomen; non tamen omnia secundum substantiam dicuntur de illo. Nam in divinis hæc non vrget instantia, ubi relatio non est accidens, sed substantia; sicque nomina propria personarum, nec dicuntur substantialiter, nec accidentaliter, sed tantum relativè.

20. Vbi observandum venit, quòd terminus *substantialiter*, non sumitur hîc prout contraponitur termino *accidentaliter*, sed quatenus est communis, sive termino relativo contrariatur. Cùm ergò nomina propria personarum non sint in divinis communia, non substantialiter, sed relativè dicuntur.

21. Secunda regula est, quòd nomina essentialia, sive ad unitatem essentiæ spectantia, ut *Sapientia, Bonitas, Potentia, Virtus, Magnitudo*, & huiusmodi, de singulis personis, & de omnibus simul, non relativè, sed substantialiter in singulari, & non in plurali affirmantur.

22. Sic omnes regulæ partes summatim ostendit Magister. Nam benè dicitur: Pater est Deus, sapientia, potentia, bonitas, & huiusmodi. Similiter, æquè benè idem enunciat de Filio & Spiritu Sancto, ac de omnibus simul personis; sed hæc nomina sunt essentialia, sive ad essentiæ unitatem spectantia: ergo non relativè, sed substantialiter de omnibus, & singulis personis affirmantur.

23. Quòd enim præfata nomina non in plurali, sed in singulari dicantur, etiã liquet: nam benè singulariter profertur: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt Deus, *Sapientia, Bonitas, &c.* non verò pluraliter

liter dici potest: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres Dij, sive tres Sapientes, tres Potentes, & tres Æterni; imò nec tres Sapientiæ, nec tres Potentiæ; sicut nec tres Essentiæ, aut Dēitates: ergo quāvis nomina essentialia de divinis personis possint essentialiter in singulari enunciari, non tamen in plurali. Et hæc de secundā & ultimā distinctionis parte dicta sint satis.

QVÆSTIONES.

24. QVÆST. 1. An Imago sit proprium nomen Filij? Ex Angelicā Scholā D. Thomas in 1. dist. 18. q. 2. art. 2. & 3. & 1. p. q. 35. art. 2. Gonetus tom. 2. tract. 6. disp. 9. art. 4. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 13. dub. 2. Contenson tom. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. Lumbier de Trinit. q. 10. art. 7. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 12. §. 10. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 4.

25. Ex Subtili Scholā Scotus in 1. dist. 10. §. Ad primum principale. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 7. sect. 5. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 2. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. 2. Felix de Trinit. cap. 6. diff. 5. Merinerus tom. 1. disp. 5. q. 4. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 9. q. 4. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 66. art. 8. Marius tom. 1. disp. 7. q. 25. Baron tom. 1. tract. de Trinit. Apol. 6. act. 2. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 3.

26. Ex Scholā Eximiā Suarez lib. 9. de Trinit. cap. 8. Amicus tom. 1. disp. 26. sect. 7. & 8. Carleton tom. 1. disp. 64. sect. 2. Borrell de Trinit. disp. 16. sect. 5. Mart. Perez de Trinit. disp. 15. sect. 1. & 2. Maurus tom. 7. q. 96. Ex alijs Seraphicus Doctor in 1. dist. 31. q. 2. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 9. q. 2. Blasco tom. 2. dist. 126. q. 2. art. 4.

27. QVÆST. 2. An nomen *Ingenitum*, sit proprium Patris? De quo, distinctione 13. quest. 3.

28. QVÆST. 3. An Verbum sit proprium nomen Filij? De quo, distinctione 7. quest. 5.

29. QVÆST. 4. An Amor sit nomen proprium Spiritus Sancti? De quo, distinctione 10. quest. 5.

30. QVÆST. 5. An nomen, & ratio entis possint univocè prædicari de divinis suppositis? De quo, distinctione 8. quest. 5.

31. QVÆST. 6. An nomen, & ratio doni propriè Spiritui Sancto conveniat? De quo, distinctione 11. quest. 6.

DE HOC NOMINE PERSONA.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-TERTIÆ

Synopsis.

*Commoda personæ vox est, si questio fiat,
Quo natura modo sit tribus una Dei.*

Sic incipit: *Prædictis adijciendum est, &c.*

Sic terminat: *Multiplex itaque Deus non est.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de divinis nominibus generaliter; sed in præsentî differit de hoc nomine *persona* specialiter: ergo rectum inter se ordinem servant.

2. Consequentia probatur: ab universalioribus ad particularia procedere, aptior inter cunctos disputandi reputatur modus; sed Magister in antecedenti distinctione egit de divinis nominibus universaliter; & in præsentî de illis particulariter; & primò de hoc nomine *persona* differit: ergo satis benè hæc cum superiori distinctione connectitur.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister excipit hoc nomen *persona*, à regulâ in superiori distinctione positâ, ostendens, substantialiter dici de divinis. In secundâ verò determinat, hoc nomen *persona*, non singulariter, sed pluraliter de omnibus personis prædicari. In tertiâ autem, & ultimâ parte concludit, qualiter in divinis, nec diversitas essentialis, nec personalitas singularis propriè dicatur.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Hoc nomen persona, non personaliter, sed substantialiter dicitur in divinis.* Quæ sic probatur: omne nomen, quod de divinis prædicatur, non relativè, sed absolutè, reverà illud non personaliter, sed substantialiter prædicari dicitur; sed hoc nomen *persona*, non prædicatur de divinis relativè, sed absolutè: igitur hoc nomen *persona*, non personaliter, sed substantialiter de divinis profertur.

5. Maior est evidens. Minorem probat Magister in litterâ, excipiens hoc nomen *persona*, à regulâ priùs dictâ, nempe, nomina propria

pria ad singulas personas pertinentia, non substantialiter, sed relativè dici. Probat, inquam, minorem Magister: Hæc est vera prædicatio: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ, non autem sunt vna persona; sed si nomen *persona* relativè, & non substantialiter de divinis prædicaretur, foret vera prædicatio illa: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vna persona: ergo hoc nomen *persona*, non personaliter, siue relativè, sed substantialiter dicitur in divinis.

6. Confirmat assumptum Magister ex Augustino lib. 7. de Trinit. cap. 6. asserente: *Cùm dicimus personam Patris, non aliud dicimus, quàm substantiam Patris, ad se quippè persona dicitur, non ad Filium, nec ad Spiritum Sanctum; sicut ad se Deus dicitur, & magnus, & iustus, & bonus.* Sed esse iustum, magnum, & bonum, non dicitur relativè, sed substantialiter de divinis: ergo nec nomen *persona* poterit de divinis dici relativè, sed substantialiter. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

7. PRO SECUNDÆ verò partis ostensione, hæc alia ponitur conclusio: *Hoc nomen persona, de omnibus divinis personis simul, non singulariter, sed pluraliter prædicatur.* Quam ut probet Magister, animadvertit, quod hoc nomen *persona*, eximitur ab illâ regulâ superius datâ in præcedenti distinctione de nominibus, quæ substantialiter dicuntur in divinis.

8. Ibi enim expendimus, quod nomina, quæ substantialiter dicuntur in divinis, vel quæ expectant ad unitatem essentiæ, de quâlibet personâ singularitè, & de omnibus simul dicuntur in singulari; sed hoc nomen *persona*, substantialiter dicitur de omnibus personis divinis simul, non singulariter, sed pluraliter: ergo hoc nomen *persona*, necessariò excipitur à regulâ superius datâ, ut Magistri effectum incolume subsistat.

9. Quod expressius probat Magister: hæc prædicatio non tenet: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vna persona; sed hæc alia est vera: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ: ergo quia hoc nomen *persona*, prædicatur in primâ simul de omnibus divinis personis singulariter; & in secundâ de ipsis pluraliter prædicatur: ergo nomen *persona*, de omnibus divinis personis simul, non singulariter, sed pluraliter prædicatur.

10. Sic huius doctrinæ reddit Magister rationem ex Augustino nuper adducto. Cùm enim propter vocum inopiam non sit vna vox, quâ simul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus relativè significantur; idcirco ut vno verbo, quid tres illi sint, exprimamus, utimur *personæ* nomine, quod

quod licet ex modo significandi sonet absolute; nihilominus quoad rem significat relative, nempe incommunicabilitatem vnius cum alio, omnibus personis ex singulis relationibus communem.

11. Quâ necessitate non solum latinus sermo, sed etiam græcus, eadem penè super hâc re laborans, nominum penuriâ coarctatur. Nam eadem ratione, quâ à nobis *tres personæ*, à Græcis *tres substantiæ*, & *tres hypostases* dicuntur; quanquàm vox, *substantia*, aut *hypostasis* ad se, & absolute significet: ergo æquè Græcis, ac Nobis deest vox vna, quâ simul ea, quæ in Deo sunt tria, quid ea sint, pluraliter manifestentur.

12. Vndè rectè subinfert Magister, quod hoc nomen *persona*, ab alijs divinis nominibus in superiori distinctione relatis, excipi oportuit, ut non deesset quidquam hæreticis respondendum, instanter querentibus, quid tres in divinis secundum Scripturas dicamus? Respondendum est enim, tres personas. Quod tamen magis dicitur ex penuriâ nominum, quibus hæc tam altissimæ res exprimuntur, quam vocabuli propriâ significatione.

13. Sed oppones primò Divum Hieronymum tom. 3. in Epist. ad Damasum dicentem: *Taceamus tres hypostases, non bonæ suspicionis nomen est.* Ergo non licet dicere, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum esse tres personas, sed vnam.

14. Respondetur, Hieronymum nullatenus dixisse, tres non esse hypostases in divinis, cum hoc sit falsum, & erroneum. Sed quia nomen erat non vulgare, & videbatur sonare idem quod substantia; & substantia, secundum communem acceptionem, non dicitur pluraliter de personis; idèò reverà optabat tunc taceri, ne hæretici ansam acciperent malignandi. Nunc autem nomen illud est receptum inter Theologos, vertitque rectum, ac catholicum sensum.

15. Oppones secundò: sicut est commune tribus personis divinis esse Deum, sic & esse personam; sed rectè dicimus in divinis tres personas: ergo eadem ratione possumus tres Deos nuncupare.

16. Respondetur negando consequentiam; nam in sacrâ Paginâ vox *Dei*, tantum imposita est ad significandam solam unitatem Dei seorsim à pluralitate; idèòque semper prædicat sacer Textus, Deum esse unum; nullibi autem affirmat, personam esse vnam; imopotius tres esse, non contradicit; contradicit autem tres Deos esse.

17. Instabis: ergo pro nutu nostro possumus affirmare tres esse in divinis essentias. Consequentia probatur: nullibi sacra Pagina affirmat, essentiam divinam esse vnam; nec tres esse affirmare ei contradicit: ergo liberum erit nobis prædicare tres essentias, sicut tres personas.

18. Respondetur negando consequentiam, & illius probationem; quia voce *essentie* semper utimur ad exprimendam unitatem, & voce *persona* ad exprimendam pluralitatem. Et quidem, nam arcanum Trinitatis Mysterium duntaxat clauditur sub unitate *essentie*, & personarum pluralitate; sicque non possumus tres in divinis predicare *essentias*, & personam unam; sed è contrà personas tres, & *essentiam* unam, sive naturam, iuxta illud Deuter. cap. 6. *Audi Israel, Deus tuus Deus unus est.* Et alibi sæpè.

19. Oppones tertio: sicut est idem persona, quod habens personalitatem; sic est idem Deus, quod habens deitatem; sed catholicè dicimus, plures esse in divinis habentes personalitatem, & deitatem; ergo si fas est dicere in divinis, tres esse personas; & licitum erit predicare, tres esse Deos.

20. Respondetur negando consequentiam, & paritatem. Nam *Deus* non significat habentem deitatem, sed significat deitatem ipsam in comparatione ad habentem, sive personam; & ideo non multiplicatur: Ast persona non solum significat personalitatem in comparatione ad habentem, sed etiam significat habentem personalitatem; & cum sint plures habentes personalitatem, necessario multiplicatur. Et ratio desumitur ex horum nominum acceptione; nam nomen *Deus*, est impositum ad significandam solam unitatem *essentie*; *persona* verò nomen ad significandam pluralitatem personarum. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

21. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis declaratione, hæc proponitur conclusio: *In divinis nec diversitas substantialis, nec singularitas personalis est ponenda, & concedenda.* Quæ sic ostenditur: illa, quibus concessis corrueret unitas *essentie*, & personarum pluralitas, sive distinctio, in divinis non sunt concedenda; sed diversitas substantialis, & singularitas personalis eliminant unitatem *essentie*, & personarum pluralitatem: igitur diversitas *essentialis*, & singularitas personalis in divinis nec est ponenda, nec concedenda.

22. Maior ex terminis claret. Minorem verò sic probat Magister in litterâ: illa, quorum unum cum alio coherere non valet, ita inter se pugnant, ut unum aliud necessario destruat; sed solitudo, sive singularitas personalis cum pluralitate; & unitas *essentialis* cum diversitate coherere non valent, ut ex ipsis liquet: ergo diversitas substantialis unitatem *essentie*; & solitudo, sive singularitas personalis personarum pluralitatem eliminant: ergo in divinis nec est concedenda diversitas substantialis, nec singularitas personalis. Et hæc de tertiâ, & ultimâ parte distinctionis textus satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

23. **QVÆST. 1.** An substantia constituitur formaliter aliquo positivo, aut negativo? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 3. art. 3. & 4. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 8. à p. 216. Prudent. de Incarn. tom. 1. disp. 1. dub. vnic. sect. 4. & seqq. Complut. tom. 3. disp. 15. q. 1. §. 3. Ioan. à S. Thomâ tom. 1. p. 1. disp. 4. dub. 4. Biescas tom. 1. q. 3. art. 3. dub. 10. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 1. Portugal tom. 1. lib. 4. cap. 18. Cipullus tom. 1. 3. p. q. 2. art. 2. dub. 2. Parra lib. 1. Phis. disp. 7. §. 1. Palanco in Metaph. q. 24. Ortiz in Phis. tract. 2. confer. 4. Bayona in Phis. q. 7. art. 1. §. 4.

24. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 23. q. vnic. & in 3. dist. 5. q. 2. Perez Lopez tom. 2. Philos. dist. 5. q. 3. art. 2. subart. 3. Hernandez Curs. Philos. tom. 2. tract. 4. disp. 3. sect. 3. Mastrius tom. 5. Philos. disp. 11. q. 4. art. 1. & seqq. & in 3. disp. 1. q. 3. art. 1. 2. & 3. Macedus in 3. Collat. 1. de Incarn. diff. 1. sect. 1. & 2. Poncius Curs. Philos. disp. 69. Metaph. q. 6. Gavatus de Incarn. Opuscul. 3. q. 2. Merin. tom. 1. disp. 3. q. 2. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 2. & Tract. de Incarn. cap. 6. diff. 5. Meurisse lib. 3. Metaph. q. 4.

25. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 34. Metaph. sect. 2. Arriaga tom. 6. disp. 25. Delugo de Incarn. disp. 12. sect. 2. Aldrete tom. 1. de Incarn. disp. 40. sect. 3. Thyrsus de Trinit. disp. 27. sect. 3. Peynado lib. 1. Phis. disp. 6. sect. 2. num. 20. Linze in Phis. tract. 10. cap. 2. & 3. & lib. 3. Metaph. tract. 3. cap. 3. Curs. Trinit. tom. 3. tract. 3. disp. 3. q. 6. Hennaio Exercit. 8. sect. 4. Vvading. de Incarn. disp. 4. dub. 3. §. 1. Borull de Trinit. disp. 14. sect. 3. Aranda de Incarn. lib. 1. disp. 1. sect. 2. §. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 25. art. 1. q. 1. & 2. & art. 2. q. 1. Ferchius de Ang. q. 8. Morand. tract. 6. q. 13. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 5. q. 3. Torrecilla lib. 1. Phis. q. 2. sect. 2.

26. **QVÆST. 2.** An substantia realiter distinguatur à naturâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 3. art. 3. & 4. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 80. à p. 241. Prudent. de Incarn. tom. 1. disp. 1. dub. vnic. sect. 8. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 4. dub. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 2. q. 3. art. 3. dub. 1. Complutens. tom. 3. disp. 15. q. 1. Greg. Cipullus 3. p. q. 2. art. 2. dub. 2. Portugal tom. 1. lib. 4. cap. 16. Parra lib. 1. Phis. disp. 7. §. 1. & 2. dub. 3. Palanco tom. 3. Metaph. q. 25.

27. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 23. q. vnic. & in 3. dist. 5. q. 2. Perez Lopez tom. 2. Philos. dist. 5. q. 3. art. 1. Hernandez Curs. Philos. tom. 2. tract. 4. disp. 3. sect. 2. Poncius disp. 69. Metaph. q. 6.

Lanterius de Incarn. disp. 3. nu. 79. Pitygian. in 3. tom. 1. q. 1. art. 10. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 63. art. 4. Briceñus tom. 1. Controv. 1. art. 3. memb. 1. Et in nostro Athenæo sub Schol. Subt. q. 6. art. 3.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 24. Metaph. sect. 2. & 3. Oviedus in Metaph. Controv. 6. punct. 3. Aranda de Incarn. lib. 1. disp. 5. sect. 2. §. 1. Ex alijs Dionysius Blasco in Curs. lib. 5. dist. 15. q. 5. art. 2. Torrecilla lib. 1. Phis. q. 2. sect. 2. Et omnes Authores nuper adducti pro superiori distinctione.

29. QVÆST. 3. An detur substantia absoluta, & communis tribus divinis personis? De quo, distinctione 5. quæst. 2.

30. QVÆST. 4. An substantiæ divinæ ab essentiâ formaliter ex naturâ rei distinguantur? De quo, distinctione 2. quæst. 4.

31. QVÆST. 5. An à personis divinis possit abstrahi ratio aliqua communis? De quo, distinctione 19. quæst. 2.

32. QVÆST. 6. An in divinis, ultra substantiam absolutam, tres substantiæ relativæ assignentur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 28. art. 3. & q. 29. & 39. art. 4. ad 3. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 84. à p. 340. Gonet tom. 2. tract. 6. disp. 5. art. 1. Salmant. disp. 9. dub. 4. & 5. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 32. disp. 14. art. 2. Contenson tom. 2. dissert. 3. cap. 2. specul. 2. Ferre tract. 14. q. 5. §. 10. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 3.

33. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 28. q. 3. §. Sed tunc. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 5. sect. 3. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 8. Herrera in 1. disp. 8. q. 12. Rada tom. 3. Controv. 2. art. 2. Faber in 1. dist. 2. disp. 26. cap. 3. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 5. q. 2. Merinerus tom. 1. disp. 3. q. 5. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 6. Berulle tom. 2. q. 3. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 63. art. 10. Baron tom. 1. tract. de Trinit. Apol. 3. act. 2. Ovanus in 3. dist. 1. q. 1. art. 2. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 2.

34. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 11. sect. 4. & lib. 3. de Trinit. cap. 3. & 4. Amicus tom. 1. disp. 21. Beccan. tom. 1. tract. 2. cap. 3. q. 7. Lugo de Incarn. disp. 12. sect. 3. Carleton tom. 1. disp. 57. sect. 2. & 3. Herrera de Trinit. disp. 6. sect. 6. Arriaga disp. 51. sect. 2. Rhodès disp. 6. de Deo, q. 2. sect. 7. §. 2. Avendañus tom. 2. sect. 19. problem. 3. §. 2. Mart. Perez disp. 12. sect. 1. Borrell de Attrib. disp. 3. sect. 2. & 3. & disp. 13. de Trinit. sect. 1. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 108.

35. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 23. art. 2. q. 1. Caspensis tract. de Trinit. disp. 3. sect. 4. & 5. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 1. sect. 6.

Baudunius q. 28. art. 1. dub. 1. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 6. q. 5. Coriolanus q. 28. art. 2. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 2. cap. 3. resol. 8.

36. QVÆST. 7. An possit esse vna existentia absoluta in divinis, & tres existentie relativæ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 3. p. q. 17. art. 2. ad 3. Godoy 1. p. tom. 3. disp. 79. à p. 183. Gonetius tom. 2. tract. 6. disp. 3. art. 6. Salmant. tom. 2. disp. 7. q. 28. dub. vnic. Ioan. à S. Thomâ disp. 13. nu. 20. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 5. §. 1. Biescas tom. 1. q. 3. art. 4. dub. 4. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 2. dub. 5.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 11. q. 2. §. Ad rationes. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 5. sect. 4. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 8. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 7. Sofa tom. 2. diff. 55. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 3. q. 5. Smising de Deo Trino, disp. 1. q. 4. Baron tom. 1. tract. de Trinit. Apol. 4. Act. 4. Marius tom. 1. disp. 4. q. 11. Carriere tract. de Trinit. q. 11. Berulle tom. 2. disp. 1. q. 3. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 63. art. vlt. Faber in 1. dist. 26. cap. 1. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 2. q. 7.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 11. sect. 2. & lib. 3. de Trinit. cap. 5. Amicus disp. 19. sect. 7. Herrera de Trinit. q. 9. sect. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 6. sect. 7. & disp. 12. sect. 2. Borrull de Trinit. disp. 12. sect. 1. Beccan. tract. 2. cap. 3. q. 8. Avendaño tom. 2. sect. 19. problem. 5. à §. 1. Ex alijs Seraphicus Doctor in 1. dist. 23. q. 2. Caspensi. disp. 3. sect. 7. Morand. q. 16. Baudun. q. 30. art. 1. Coriolan. q. 29. art. 2. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 6. q. 6. Fulienf. lib. 2. cap. 3. resol. 4.

DE NOMINIBVS NUMERALIBVS, ET DISTINCTIONIBVS.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-QUARTÆ Synopsis.

*Ponere nihil, imò tantum removere Magistro,
Nomina quæ numeros in deitate notant.
Sed res ista parum deinceps laudata Magistris
A nostris, hodie nullius est precij.*

Sic incipit: *Hic diligenter inquiri oportet, &c.*

Sic terminat: *Sicut dicunt Trinum.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de significatione huius nominis *persona*, prout sumitur per se; sed in præsentî determinat de significatione eiusdem nominis, prout accipitur vnâ cum terminis numeralibus sibi adiunctis: ergo præfatæ distinctiones mutuò cohærent.

2. Consequentia probatur: prius est cuiuscunque rei significatum ostendere, quatenus sumitur secundum se, quàm eiusdem rei significatum exprimere, in quantum sumitur in ordine ad aliud; & præsertim in rebus absolutis; sed nomina sæpè sæpius rerum naturam æmulantur: ergo prius agendum erit de significatione nominum in se, quàm de eorum significatione in ordine ad aliud; sed Magister in superiori distinctione determinat de significatione huius nominis *persona*, prout sumitur per se; & in præsentî de eiusdem nominis significatione, prout accipitur vnâ cum terminis numeralibus sibi adiunctis: ergo congruè copulantur.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, quod per terminos numerales in divinis excluditur multiplicitas substantialis. In secundâ verò subdit, quod per eosdem removetur solitudo personalis. In tertiâ autem, & ultimâ resolvit, quod per distinctionem personarum secluditur confusio personalis.

4. PRO PRIMÆ igitur distinctionis partis declaratione, ponitur hæc

hæc conclusio : *In divinis per nomina numeralia significantia unitatem essentia, solam multipliciteratam excludimus.* Quam conclusionem, vt probet Magister, quærit, quid per terminos numerales, & nomina pertinentia ad pluralitatem, seu multitudinem, aut distinctionem, in divinis significetur ? Nam si verè de Deo enunciantur, necesse est, suum in ipso Deo ponere significatum.

5. Cui summam respondens Magister, ait, quod talium nominum, siue terminorum significatio non habet locum in divinis ad aliquid ibi ponendum, (hæc tamen opinio Magistri passim grata omnibus non censetur) sed potius removendum.

6. Quod sic primò expendit : dùm enim dicitur, *Vnus Deus*, vel *vna* essentia divina tantum, tunc per terminum illum numeralem *vnus*, nulla quantitas, vel numerus in Deo ponitur, sed tantum pluralitas aliorum Deorum excluditur : ergo nomina numeralia non admittuntur in divinis ad aliquid ibi ponendum, sed potius ad removendum.

7. Secundò probat : *num* positivè dictum, est principium quantitatis, & numeri; sed Deus in se nec habet quantitatem, nec in se est numerabilis, nec alij connumerabilis: ergo *num*, quod est nomen numerabile, non positivè dicitur in Deo, siue nihil positivum addit, sed solum multipliciteratam excludit.

8. Confirmatur : si nomina numeralia aliquid in divinis ponerent, reverà numerum ponerent ; sed numerum non fore ponendum in divinis, & ratio dicat, & Sanctorum Patrum autoritas firmat : ergo. Minor probatur primò testimonio Divi Ambrosij *lib. 1. de fide, cap. 2.* sic alloquentis : *Cum num dicimus, dicimus Deum, unitas excludit numerum Deum; nec quantitatem in Deo ponit, quia nec numerus, nec quantitas ibi est.* Ergo autoritas Sanctorum Patrum expressè statuit, numerum non esse in Deo ponendum.

9. Secundò ratione, eadem probatur minor : in divinis non bene audit divisio, nec separatio, nec aggregatio, nec mensuratio; sed si numerus foret ponendus in Deo, hæc omnia satis expressè verificarentur in divinis: ergo ratio dicat, numerum non esse ponendum in Deo. Minor probatur: omnis numerus ex naturâ rei divisionem, & separationem importat antecederet, necnon aggregationem, & mensurationem consequenter, vt ex ipsis constat : ergo si in divinis astrueretur numerus, necessariò ibi foret divisio, separatio, aggregatio, & mensuratio, quæ penitus dissonant.

10. Tertio, id ipsum ampliùs roboratur autoritate, & ratione Aristotelis. Primò autoritate haustâ ex *lib. 3. Metaph. text. 16.* ubi sic scri-

scribit Philosophus: *Numerus est multitudo mensurata per unum*; sed in Deo non cadit mensuratio: ergo nec numerus. Minor probatur: immensitas, & infinitas abhorrent mensurationem; sed Deus est immensus, & infinitus: ergo non solum mensuratio in Deo non cadit, verum nec numerus, qui ipsam necessario antevertit.

11. Ratione etiam suadetur intentum: à quocunque removetur genus, necessario excluditur & species, cum hæc ex genere, & differentiâ omnino coalescat; sed genus quantitatis removetur à Deo: ergo & numerus, qui est quantitatis species: igitur nomina numeralia significantia unitatem essentia, nihil ponunt in Deo, sed solum multipliciter eliminant.

12. Sed oppones Isidorum *lib. 1. Etymolog. cap. 4.* asserentem, in Deo esse unitatem singularem, & Trinitatem multiplicem, & numerallem: ergo non est utendum terminis, aut vocibus numeralibus in divinis ad removendum, sed duntaxat ad ponendum.

13. Respondet Magister, Isidorum ibi nomine singularitatis, intellexisse unitatem; & multipliciter nomine, numerum sive pluralitatem personarum. Ideoque solum intendit, naturam esse unam, & personas plures; atque adeo non re, sed voce ab alijs tantum discrepat Patribus. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

14. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia stabilitur conclusio: *Per nomina numeralia pluralitatem exprimentia in divinis, sola solitudo, & singularitas personalis excluditur.* Quam eadem prorsus ratione suadet Magister, ac conclusionem antecedentem probavit. Cum enim dicitur pluralitas personarum in divinis, revera non multitudo ponitur, sed potius singularitas, & solitudo excluditur: ergo nomina numeralia pluralitatem exprimentia in divinis, non ponunt pluralitatem, sed solitudinem, & singularitatem personalem duntaxat renunt. Antecedens probat: dum dicimus tres, negamus ibi esse solum duas; & cum dicimus duas, negamus ibi esse unam tantum; sed hæc sunt nomina numeralia pluralitatem exprimentia in divinis: ergo nomina numeralia exprimentia pluralitatem, non admittuntur ad ponendum aliquid in divinis, sed solum ad solitudinem, singularitatemque personarum eliminandam.

15. Confirmatur primò: dum dicimus tres personas, nomine ternarij non quantitatem numeri in Deo ponimus, vel aliquam diversitatem, sed solum ostendimus, quod tres sunt personæ, vel tres sunt Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, idest, nec tantum Pater, nec tantum Filius, nec tantum Pater & Filius in deitate sunt, sed etiam Spiritus Sanctus, & non alius

alius ab his; sed nominibus ijs numeralibus nullam ponimus pluralitatem in divinis, ut ex se liquet, sed solummodò solitudinem, & singularitatem personalem excludimus: ergo.

16. Confirmatur secundò: cum dicimus, duo sunt Pater, & Filius, non dualitatis quantitatem ibi ponimus, sed duntaxat significamus, quòd non est tantum Pater, nec tantum Filius, sed Pater & Filius, & hic non est ille. Similiter, dum dicimus, Pater & Filius sunt duæ personæ, solummodò significare intendimus, quòd non tantum Pater est persona, nec tantum Filius est persona; sed quòd Pater est persona, & Filius est persona, & hæc non est illa; sed omnia hæc nomina numeralia pluralitatem exprimentia in divinis, solum excludunt solitudinem, & singularitatem personalem, quin pluralitatem aliquam addant: ergo. Et hæc de secundâ litteræ textûs parte sufficiant.

17. PRO TERTIÆ autem partis declaratione, hæc tertiâ adhibetur conclusio: *Cum dicimus, tres personas divinas esse distinctas, tunc earum confusionem, & permixtionem excludimus.* Quam sic succinctè ostendit Magister: distinctio sive discretio opponitur confusioni seu permixtioni: ergo voces, sive distinctionis, aut discretionis termini in divinis, omnino remonent confusionem, & permixtionem à divinis personis.

18. Confirmatur: dum aliam esse hanc personam, & aliam illam suis proprietatibus significamus, cunctam in divinis excludimus confusionem, & permixtionem; sed dum utimur terminis, aut vocibus distinctionis, & discretionis in divinis, satis expressè significamus earum proprietatibus, aliam esse hanc personam, & aliam illam: ergò dum dicimus, tres personas divinas esse distinctas, tunc omnem ab illis secludimus confusionem.

19. Verum, quia Magister in hac distinctione mordicè propugnat, terminos numerales, sive numeralia nomina nihil in divinis ponere, sed potius eliminare; & in hoc Articulo non teneatur à Doctoribus Parisiensibus, nec ab alijs passim Theologis, idèò operæpretium duximus, ipsum benignè interpretari cum Seraphico Doctore hac *lib. 1. dist. 24. art. 1. quæst. 1.* ut iam mōs invaluit apud famigeratos Magistri Interpretes.

20. Numerus enim duo præcipuè importat. Primò distinctionem. Secundò compositionem aggregationis, & divisionis. In divinis necessariò est constituendus numerus secundum quòd dicit distinctionem personalem originis, & processions: Ast verò secundum quòd numerus aggregationem, & divisionem substantialem importat, non est statuendus numerus in divinis. Magister proculdubio in hoc secundo alloquitur sensu, sustinens, numerum positivè non esse stabiliendum in Deo;

non

non verò in primo: ergo eius mira, ac proficua doctrina non debet hîc vllâ taxari censurâ, nec aliquâ gravi notâ inuri.

21. Quamobrem probationes Magistri, quibus innituntur asserta suprà apposita, solum veritatem redolent, quatenus termini numerales in divinis non important compositionem aggregationis, & divisionis; secus in quantum dicunt distinctionem personalem originis, & processionis, cum sic futiles, & insufficientes hi ab omnibus censeantur discursus.

22. Vndè, pro pleno distinctionis captu observandum est primò, Catholicos non recipere in divinis singularitatem, nec solitudinem, quâvis unitatem, & pluralitatem admittant; quia singularitas excludit communicabilitatem, & solitudo pluralitatem; sed Catholici in divinis unam duntaxat construunt essentiam pluribus personis communem: ergo tenentur singularitatem, & solitudinem à divinis excludere, admittereque unitatem essentiae, & personarum pluralitatem.

23. Secundò est observandum, quòd in divinis ex parte pluralitatis quatuor recipimus numeralia nomina, & totidem excludimus. Admittimus enim *alietatem, pluralitatem, discretionem, & distinctionem*. Secludimus verò *diversitatem, multiplicitem, divisionem, & separationem*. Et ratio est, quia separatio supponit divisionem, divisio multiplicitem, multiplicitas diversitatem, diversitas autem ponit formam, vel naturam distinctionem: ergo cum in divinis sit omnimoda unitas naturae; ideò nec recipitur diversitas, nec multiplicitas, nec divisio, aut separatio.

24. Alia autem numeralia nomina amplexamur in divinis; quia discretio supponit distinctionem, distinctio pluralitatem, pluralitas alietatem. Alietas verò non tantum attenditur, quantum ad formam, sed etiam quantum ad suppositum: ergo cum plures sint in divinis hypostasies, idcirco discretionem, distinctionem, pluralitatem, & alietatem ibi libenter suscipimus. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

QVÆSTIONES.

25. **Q**VÆST. 1. An numerus propriè in divinis reperiatur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 24. q. 1. art. 2. & q. 9. de Potent. art. 5. Salmant. tom. 2. tract. 6. disp. 10. dub. 2. Portugal tom. 1. lib. 1. cap. 42.

26. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 24. q. vnic. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. de Trinit. q. vlt. & in Comment. tom. 1. disp. 24. q. vnic.

vnic. Smising *de Deo Trino*, disp. 5. q. 2. *Vulpes tom.* 2. p. 1. disp. 63. art. 7. *Solâ tom.* 2. dist. 24. q. *vnic.* art. 1. & 2. *Sannig tom.* 1. tract. 2. dist. 1. q. 3. *Lychetus in* 1. dist. 24. q. *vnic.* *Herinx tom.* 1. tract. *de Trinit.* disp. 1. q. 8. *Aquila in* 1. dist. 24. q. 1. *Giner in* 1. dist. 24. art. 1. *Ex alijs D. Bonaventura in* 1. dist. 19. q. 4. *Baudun. q.* 30. art. 2. *Coriolan. q.* 30. art. 3. *Gaudent. tom.* 2. tract. 2. *de Trinit.* disp. 7. q. 4.

27. QVÆST. 2. An vnitas, & pluralitas in diuinis rectè cohæreant? De quo, *distinctione* 2. *quæst.* 3.

28. QVÆST. 3. An vnitas stet in positivo, aut multitudinis carentiâ? *Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas* 1. p. q. 11. art. 1. & *lib.* 4. *Metaph. sect.* 2. *M. Martinez Prado in Metaph. Controv.* 9. art. 2. *Ferre tom.* 1. tract. 2. q. 9. §. 8. *Biescas tom.* 1. q. 11. art. 1. *dub.* 2. & *seqq.* *Palanco in Metaph. q.* 20.

29. *Ex Subtili Scholâ Scorus lib.* 10. *Metaph. q.* 6. *Perez Lopez tom.* 2. *Philos. dist.* 5. q. 2. *subart.* 1. *Hernandez tom.* 2. *Philos. tract.* 3. disp. 3. *sect.* 2. *subsect.* 1. *Poncius in Metaph. disp.* 69. q. 2. *Meurisse lib.* 2. *Metaph. p.* 1. q. 1. *Mastrius tom.* 4. *Philos. disp.* 5. q. 4. art. 1. 2. & 3. *Bricenus tom.* 1. *Controv.* 2. art. 1. *Smising tract.* 3. *de Deo Vno*, disp. 1. q. 1. *Vulpes tom.* 1. disp. 9. art. 1. & disp. 10. art. 1.

30. *Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp.* 4. *Metaph. sect.* 1. *Arriaga disp.* 1. *Metaph. sect.* 2. *subsect.* 3. *Quiròs in Ind. q.* 11. art. 1. *Hurt. disp.* 4. *Metaph. sect.* 2. *num.* 15. & 29. *Oviedus in Metaph. Controv.* 3. *punct.* 1. §. 1. *Curs. Trinit. tom.* 3. tract. 3. disp. 2. q. 1. *Rhodès lib.* 4. *Metaph. disp.* 3. *sect.* 1. §. 1. *Ex alijs D. Bonaventura in* 1. dist. 23. art. 1. q. 1. *Gaudent. tom.* 2. tract. 2. disp. 7. q. 2. *Gallitius tract.* 3. q. 1. *lib.* 1. *Metaph. Baudun. q.* 9. art. 2. *Longus q.* 30. art. 2. *Blasco in Philos. lib.* 4. dist. 13. q. 2. art. 1. & *seqq.*

31. QVÆST. 4. An personæ diuinæ constituentur, & distinguantur proprietatibus absolutis, aut relativis? De quo, *distinctione* 7. *quæst.* 1.

DE SIGNIFICATIONE HVIVS NOMINIS PER-
SONA, CVM DICITVR PLVRALITER.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-QVINTÆ

Synopsis.

*Naturam signat, signat vel hypostasim anceps,
Nomen personæ, propria sive notat.*

Sic incipit: *Præterea considerandum est, &c.*

Sic terminat: *Personas.*

1. **C**ONNECTITVR hæc vigesima quinta distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de huius nominis *persona*, significatione, prout sumitur vnâ cum terminis numeralibus sibi adiunctis; sed in præsentî determinat de multimodâ ipsius nominis *persona*, acceptione, nempe, essentiâ, hypostasi, & proprietate relativâ: ergo rectè superiori hæc consonat distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est remove à divinis personis singularitatem, solitudinem, divisionem, & diversitatem, quàm statuere, hoc nomen *persona*, importare essentiam, & hypostasim; sed postâ significatione huius nominis *persona*, prout sumitur cum terminis numeralibus sibi adiunctis, clarè percipitur exclusio singularitatis, solitudinis, divisionis, & diversitatis à divinis personis: ergo in præsentî distinctione Magistrum agere de nomine *persona* exprimente essentiam, & hypostasim, postquàm in superiori determinavit de ipsius nominis significatione, prout accipitur vnâ cum terminis numeralibus sibi adiunctis, reverà proprium, ac genuinum erit servare ordinem.

3. Maior præfati discursus pro comperto habetur; nam proprium huius nominis *persona* significatum, expressè in divinis capere non possumus, quin prius intelligamus, nullam ibi esse singularitatem, solitudinem, divisionem, aut diversitatem, cum quibus confundi poterat. Minor etiâ constat; quia solum à divinis personis eliminantur singularitas, solitudo, diversitas, & divisio, dum hoc nomen *persona* sumitur cum terminis numeralibus sibi adiunctis, ut expendimus distinctio-

ne antecedenti. Consequentia inferitur : ergo.

4. Dividitur hæc præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister quid significet hoc nomen *persona*, in plurali, dum dicitur, tres personæ, vel duæ personæ. In secundâ verò declarat, quòd hoc nomen *persona*, sumitur aliquandò pro hypostasi. In tertiâ autem, & ultimâ, quòd hoc nomen *persona*, sæpè supponit pro proprietate personali, statuit.

5. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Hoc nomen persona, passim pro essentiâ supponit.* Quam quidem conclusionem Magister probans, inquit, cum dicitur pluraliter, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ; vel cum dicitur singulariter, alia est persona Patris, alia persona Filij, alia Spiritus Sancti persona, quid ibi significet hoc nomen *persona*?

6. Si enim essentiam significet: ergo videtur, quòd in essentiâ sit aliqua diversitas, vel pluralitas. Si verò non significet essentiam: ergo variatur significatio personæ in singulari, & in plurali. Respondet utique Magister, quòd hoc nomen *persona*, tam in singulari, quàm in plurali quandoquè essentiam significat.

7. Quòd ergo in singulari essentiâ significet, summatim hunc in modum convincit Magister, cum iam ab ipso in Distinctione vigesimâ tertiâ superiori hoc expressius stabilitum relinquatur: Persona, ex Augustino lib. 7. de Trinit. cap. 6. est ad se, sicut Deus; idemque significat quòd Deus; sed Deus significat essentiam in singulari: ergo hoc nomen *persona*, significat essentiam in singulari.

8. Confirmatur: hæ sunt veræ prædicationes: Alia est persona Patris, alia persona Filij, & alia Spiritus Sancti persona: Similiter & istæ: Deus est persona; Pater est persona; sed in his, hoc nomen *persona*, non significat essentiam in plurali, ut ex ipsis prædicationibus constat: ergo illam in singulari enunciat.

9. Quòd autem in plurali significet essentiam hoc nomen *persona*, duplici ostendit ratione Magister. Primam suppeditat Divus Augustinus nuper adductus, sic alloquens: *Dum dicimus tres personas, significamus illud, quod est commune Patri, Filio, & Spiritui Sancto;* sed nihil ipsis est commune, nisi essentia: ergo nomine *persona* pluraliter sumptæ significatur essentia.

10. Secunda ratio sic proponitur: quærentibus quid sit essentia? Responderi potest, tres personæ: Similiter, interrogantibus quid tres? Respondemus, tres personæ; sed hoc est significare essentiam in plurali: igitur hoc nomen *persona*, in plurali ostendit essentiam. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

11. PRO SECVNDÆ partis expositione, hæc alia ponitur conclusio: *Hoc nomen persona capitur quandoque pro hypostasi.* Quam sic primò suadet Magister secundum suam propriam opinionem: nomen *persona*, licet de se significet substantiam; tamen multoties transfertur, ob vocabulorum penuriam, ad significandum suppositum, vel hypostasim; sed tunc capitur pro hypostasi: ergo nomen *persona* quandoque stat pro hypostasi.

12. Minorem probat: eundem sensum vertit hæc propositio: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres personæ; ac ista: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres hypostases, vel tres subsistentes; sed nomen *persona* expressè usurpatur in secundâ propositione ad significandum suppositum, vel hypostasim: ergo & in primâ; ac proinde nomen *persona*, nonnunquam pro hypostasi, sive subsistentiâ capitur.

13. Secundò, id ipsum suadet ex eodem Augustino Magister: nomine *personæ* passim utimur ad significandum, quid sint tres, vel tria, quæ in Trinitate increatâ realiter distinguuntur; sed tunc nomine *personæ*, non significamus, ea esse tres essentias, cum hoc sit absonum in divinis: ergo significamus tres esse hypostases sive subsistentias.

14. Tertiò, idem nomine *personæ* capiunt Latini, quod Græci *hypostasis* nomine; sed Græci *hypostasis* nomine, non capiunt essentiam, sed relativam subsistentiam: ergo nomine *personæ*, subsistentiâ à Latinisprehenditur.

15. Minorem probat ex Augustini expressâ doctrinâ: Græci nomine *hypostasis* significant substantiam, aliter quàm à Latinis substantia significatur: ergo à Latinis usurpatur substantia pro essentiâ; à Græcis verò pro relativâ subsistentiâ. Quare admittunt Græci in Deo tres substantias, sicut tres hypostases, & subsistentias: ergo nomine *hypostasis* non significatur à Græcis essentia, nec à Latinis nomine *personæ*, sed relativâ subsistentiâ.

16. Vnde animadvertendum venit, quòd licet nomine *personæ* hypostasim, seu subsistentiam capiamus, ut asserti probationes suadere tentant; tamen non sic, quòd essentiam, æquè benè, ac subsistentiam, nomine *personæ* quandoque non intelligamus, ut suppeditant rationes pro primâ conclusione adductæ. Quamobrem nomen *persona*, interdum capitur pro hypostasi, nonnunquam pro essentiâ, & haud rarò pro proprietate personali fiat. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

17. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis declaratione, hæc alia adhibetur conclusio: *Hoc nomen persona diverso modo significat essentiam, ac subsistentiam.* Quam primò expendit Magister, & postea aliquibus

bus ex Augustino efficacibus suadet rationibus. Ait igitur quòd nomen *persona* significat subsistentiam relativam in recto, & essentiam in obliquo; ideoquè plurificatur *persona*, sicut relativa subsistentia; non verò essentia, cum illam solum connotet in obliquo: ergo diverso modo essentiam, ac subsistentiam hoc nomen *persona* exprimit.

18. Probatur primò ex Augustino passim in hac distinctione, & vigesimâ tertiâ superiori non semel citato, dicente: *Alium esse in personâ Patrem, alium Filium, & alium Spiritum Sanctum*. Sed si nomen *persona* significaret in recto essentiam, & non subsistentiam, non esset alius in personâ Pater, alius Filius, & alius Spiritus Sanctus: ergo nomen *persona* in recto subsistentiam, & in obliquo essentiam importat. Maior est Augustini. Minor est evidens, eò quòd in essentiâ alius non sit Pater à Filio, sed omninò vnus, & idem: ergo solum in personâ est alius à Filio, importatque subsistentiam in recto.

19. Secundò, ex Hieronymo in Expos. fid. cathol. ad Damasum asserente: *Personas esse proprietates personales*. Sed in recto significatur id, quod *persona* esse dicitur, dum definitur quid sit *persona*: ergo si dum *persona* definitur, dicitur, esse proprietatem personalem, rectè colligitur, quòd hoc nomen *persona*, dicat in recto subsistentiam, sive personalitatem.

20. Tertiò ex Damasceno lib. 3. de Orthodox. fid. cap. 5. in litterâ affirmante: *Personam esse hypostasim*: ergo explicat personam per hypostasim, & subsistentiam; sed id, per quod aliquid explicatur, importatur in recto, ut expressè habetur ex Regulis summulisticis: ergo cum *persona* explicetur per hypostasim, & subsistentiam, illam solum in recto importare videtur.

21. Quartò, *persona* multiplicatur in divinis, eò quòd multiplicetur in Patre, Filio, & Spiritu Sancto; sed multiplicatio, & distinctio provenit à multiplicatione, & distinctione eius, quod significatur in recto: ergo si in divinis sola subsistentia relativa, & non essentia plurificatur, & distinguitur, *persona* non importabit in recto essentiam, sed solum hypostasim, & subsistentiam; ac proindè hoc nomen *persona*, diverso modo significat essentiam, ac subsistentiam. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

22. **I**N hanc Distinctionem veniunt explicandæ Quæstiones, quæ pro distinctione 23. allegantur.

DE PROPRIETATIBVS PERSONARVM.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-SEXTÆ.

Synopsis.

*Personam perhibent distingui proprietate,
Prædicat externum, non tamen illa genus.*

Sic incipit : *Nunc de proprietatibus, &c.*

Sic terminat: *Sit donum, & ab æterno.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de variâ huius nominis *persona* acceptione; & hæcenus etiâ in proximè antecedentibus de divinis nominibus; sed in præsentî iam de proprietatibus personarum, quibus adinvicem personæ distinguuntur, incipit pertractare: ergo rigorosè hæc copulantur distinctiones.

2. Consequentia probatur: prius est agere de nominum significatione, quàm de rebus per nomina ipsa significatis; & quidem, cum nomina, aut termini ducant nos in aliqualem rerum cognitionem: ergo si Magister incipit pertractare de personarum proprietatibus per nomina significatis, postquàm omnem nominum seriem sub expressâ significatione contexit, proculdubiò in his distinctionibus proprium obit scribendi munus.

3. Dividitur hæc præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, nomina proprietatum personalium relativè prædicari, non tamen secundùm accidens. In secundâ verò determinat, quòd secunda persona in divinis propriè appellatur Filius Dei, & tertia persona propriè Donum Dei dicitur. In tertiâ autem & ultimâ declarat, qualiter aliquandò hoc nomine *Spiritus Sancti*, omnes tres personæ communiter nominentur.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Nomina significantia proprietates personarum, nunquàm accidentaliter, sed tantùm relativè prædicantur.* Ante cuius probationem duo præmittit Magister. Primum, quòd nomina significantia proprietates personarum sunt paternitas, filiatio, processio, genuisse, natum esse, gene-

ratio, nativitas, Pater, Filius, Spiritus Sanctus, & alia huiusmodi.

5. Secundum, quod hoc nomen *hypostasis*, in primitivâ Ecclesiâ à Catholicis non libenter in usum de divinis assumebatur; non quia divinis non conveniret, nam sumptum pro supposito subsistente in naturâ divinâ, optimè congruit; sed quia eo hæretici abutebantur, fumentes ipsum pro essentiâ, ut sic simplices, ac rudes per ipsum deciperent.

6. Audiamus modò Hieronymum in Epist. 57. ad Damasum, sic de hoc nomine *hypostasis* sentientem. Ait enim: *Sub hoc nomine venenum latere, quoniam multi hæretici eò utebantur, ut simplices seducerent, scilicet, pro personâ, & pro essentiâ. Et ideò hoc nomine non utendum, sine distinctione, vel expositione, quando cum hæreticis contendebatur, ne simplices crederent in Trinitate tres esse substantias, sive essentias.* Quapropter seclusis æquivocis vocibus, aut nominibus, securius fideliusque confitemur, esse vnam tantum essentiam, & tres personas. His præsuppositis.

7. Probatur primò conclusio: illa, quæ semper ad aliquid, æternè, & incommutabiliter dicuntur, non accidentaliter, sed tantum relativè prædicantur; sed nomina significantia proprietates personarum, ut paternitas, filiatio, &c. dicuntur in divinis semper ad aliquid, æternè, & incommutabiliter: ergo nomina significantia personarum proprietates, non accidentaliter, sed tantum relativè prædicantur.

8. Secundò: hæc nomina, proprietates personarum significantia, sunt relativa, ut ex ipsorum naturâ constat: ergo non accidentaliter, sed tantum relativè prædicantur. Consequentia probatur: hæc nomina sunt media inter prædicata substantialia, & accidentalia; quia prædicata propria, & relativa in divinis, nec sunt essentialia, nec accidentalia. Non sunt essentialia, quia non sunt communia. Non accidentalia, quia non sunt personis contingentia, & separabilia; Patri enim non est contingens, nec ab eo separabilis paternitas; similiter, nec Filio accidentaliter advenit filiatio, & sic de alijs: ergo non accidentaliter, sed tantum relativè semper prædicari debent.

9. Tertiò ex Augustino *lib. 5. de Trinit. cap. 5.* asserente: Nihil in Deo secundum accidens dici, quia nihil ipsi accidit; sed non omne quod dicitur de Deo, secundum substantiam dicitur, quia plura dicuntur ad aliquid, sicut Pater ad Filium, & è contrâ: ergo cum hæc nomina significantia proprietates personarum, non dicantur de Deo secundum accidens, quia ei non accidunt; nec secundum substantiam, quia non sunt communia; necessariò relativè enunciari debent.

10. Postea subdit Magister, quæ sint istæ proprietates personales, de quibus in præsentī distinctione agere exoptat. Ait enim primò, quod
non

non est proprietas Patris, in quantum Pater, quod ipse non sit natus, sed bene quod generet. Sic probatur: quod alicui convenit ut proprietas, ipsi soli convenit; sed in divinis non esse natum, soli Patri non convenit, cum etiam Spiritui Sancto conveniat: ergo Patrem non esse natum, non est proprietas personalis illius.

11. Quod ergo sit proprium personæ Patris generare, ostenditur: illud est proprium, & speciale alicuius personæ, quod ipsi soli, & nulli alteri personæ congruit; sed generare in divinis, ita propriè, & solitariè convenit Patri, ut alijs personis non congruat: ergo generare in divinis est proprietas personalis Patris.

12. Sed dices: esse ingenum est proprium Patris; sed ingenum idem est, ac non genitum, sive natum: ergo non esse natum est proprietas personalis Patris.

13. Respondetur, quod nomen *ingenitus*, non est pura negatio, sicque propriè convenit Patri, ut forsàn Distinctione vigesimâ octavâ fuisse dicemus; at non esse natum, puram exprimit negationem; ideoque hæc negatio rationem proprietatis personalis sibi propriè arrogare non valet.

14. Secundò tenet Magister, non esse proprietatem personalem Filij non generare, sed bene esse genitum. Et suadet sic: solum convenit in divinis Filio esse genitum, cum non conveniat Patri, nec Spiritui Sancto; sed non generare, non congruit solitariè Filio, eò quod conveniat etiam Spiritui Sancto: ergo cum solum sit proprium alicuius personæ id, quod solitariè ipsi convenit, & non quod alijs censetur commune, non erit proprietas personalis Filij non generare, sed duntaxat genitum esse.

15. Tertiò sustinet, non esse proprietatem personalem Spiritus Sancti non esse natum, vel non generare, sed solum à Patre & Filio procedere. Sic ostenditur: non generare, aut natum non esse, est commune in divinis alijs personis; sed quod est commune, non est proprium: ergo Spiritus Sancti non erit proprietas personalis non generare, aut natum non esse. Maior probatur: non generare convenit Filio, & natum non esse convenit Patri: ergo non generare, & natum non esse, non est proprium Spiritus Sancti, sed alijs personis commune.

16. Cæterum, quod procedere à Patre & Filio sit proprietas personalis Spiritus Sancti, satis claret. Nam in divinis solum Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedit. Et quidem; cum Pater à nullo procedat, & Filius tantum à solo Patre: ergo procedere à Patre & Filio simul, solum convenit Spiritui Sancto tanquam proprietas personalis illius.

17. Vnde, duo subinfert Magister ex dictis. Primum, quod proprietates personalis Patris est generare, Filij generari, & Spiritus Sancti procedere vel spirari. Secundum, quod hæ proprietates sunt relationes quædam, quibus personæ ad se invicem relatæ distinguuntur, quæ ijs nominibus *pateritas, filiatio, & spiratio* passim nominantur.

18. Sed contrâ: ex Divo Hilario *lib. 4. de Trinit. cap. 11.* Pater, Filius, & Spiritus Sanctus solis differant nominibus; sed quæ solo nomine differunt, non habent proprietates reales per quas distinguantur, sed solum vocales, sive nominales: ergo in divinis non sunt veræ proprietates, aut relationes, quibus personæ differant, & referantur.

19. Respondetur, Hilarium non ibi accepisse nomina Patris, Filij, & Spiritus Sancti pro ipsis vocibus solum, sed simul pro significatis importatis per illa tria nomina. Vnde non excludit proprietatis veritatem, sed solum diversitatem formæ, vel substantiæ, vel naturæ. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

20. PRO SECUNDÆ verò partis ostensione, hæc alia ponitur conclusio: *Sola secunda persona in divinis propriè dicitur Filius Dei; & tertia propriè donum Dei appellatur.* Quam probans Magister in textu, quærit, quomodo hoc sit verum, quod esse Filium Dei solum sit proprium secundæ personæ in divinis, si sæpius in sacrâ Scripturâ invenitur, quod homines Filij Dei dicantur?

21. Ad quod respondet Magister duplex assignando discrimen. Primum, quod licet apud Psalm. 81. inveniatur, homines esse Filios Dei; hoc tamen non est nisi per gratiam, vel adoptionem gratuitam; & non per generationem æternam, quemadmodum secundam in divinis veneramus personam. Homines enim sunt Filij solum per temporalem factionem: ergo sola secunda persona in divinis propriè dicitur Filius Dei.

22. Secundum discrimen est, quod dum dicimus, hominem esse Filium Dei, tunc nomine *Dei*, ibi intelligimus omnes personas divinas, sive totam Trinitatem. Quando autem dicimus, secundam personam realiter esse Filium Dei, tunc ibi nomine *Dei*, solum Deum Patrem significamus, & non aliam personam divinam: ergo quia sola secunda persona in divinis propriè dicitur Filius Dei.

23. Consentaneè his alloquitur Magister de Spiritu Sancto, quod esse donum Dei æternum sit proprium Spiritus Sancti. Cuius ratio est: quia licet quamplura sint Dei dona, nulli tamen illorum convenit esse donum æternum, sicut Spiritui Sancto benè congruit, qui est donum Dei æternæ processione: ergo tertia persona in divinis propriè dicitur donum Dei, sicut secunda Filius.

24. Ex quibus deducit Magister, quòd sicuti Filius per generationem refertur ad Patrem ; ità Spiritus Sanctus per processionem refertur, sivè relativè dicitur ad Patrem & Filium; quæ quidem relatio estò non appareat clarè in hoc nomine *Spiritus Sanctus* ; manifestè tamen exprimitur in hoc nomine *Donum* , quia Spiritus Sanctus non innuit oppositionem cum illis, sicut Donum.

25. Sed oppones : esse genitum sivè Filium non est ità proprium secundæ personæ, ut alijs non sit commune: ergo secunda persona propriè non dicitur Filius. Antecedens probatur : ho nini convenit esse genitum, & Filium Dei, iuxta illud Psalm. 81. *Ego dixi, Dis es, & Filij excelsi omnes*. Ergo esse genitum, sivè Filium non sic convenit secundæ personæ, ut alijs non conveniat : ergo secunda persona propriè non dicitur Filius.

26. Respondet Magister ex suprà dictis, datum esse discrimen inter homines, & secundam personam in divinis. Nam homines dicantur Filij Dei adoptivi, & non naturales ; secunda verò persona est Filius Dei naturalis, & non adoptivus. Insuper, quia secunda persona est Filius solius primæ personæ ; homines verò per gratiam sanctificantem sunt Filij totius Trinitatis, cum ab omnibus personis in Filios æqualiter adoptentur. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

27. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis declaratione, hæc tertia ponitur conclusio : *Quàvis hoc nomen Spiritus Sanctus specialiter approprietur tertiæ personæ divinæ, eò tamè aliquandò omnes tres personæ communiter nominantur.* Quam conclusionem Magister probans, sedulo inquit. Vtrum, sicut quælibet persona potest dici Spiritus Sanctus, an etiàm tota Trinitas possit dici?

28. Et respondet affirmativè, probatque autoritate Divi Augustini lib. 5. de Trinit. cap. 11. dicentis: *Itaque Pater & Filius, & Spiritus Sanctus, quoniam unus Deus est, & utique Deus Sanctus est, & Deus Spiritus est, potest appellari Trinitas, & Spiritus Sanctus.* Ergo quòd hoc nomen *Spiritus Sanctus*, specialiter approprietur tertiæ personæ divinæ, non impedit, ut aliquandò omnes tres personæ eò nomine communiter nomineatur.

29. Insuper probat ratione : tota Trinitas in divinis, & quælibet harum personarum est Spiritus, & Sancta; sed omne quod est Spiritus, & Sanctum, reverà est Spiritus Sanctus: ergo cum omnes personæ divinæ, imò & quælibet earum sit Spiritus, & Sancta, tota Trinitas, omnesque personæ divinæ poterunt dici Spiritus Sanctus.

30. Tamen est observandum, quòd dum Pater, aut Filius, aut tota

Trinitas dicitur Spiritus Sanctus, tunc Spiritus Sanctus non est nomen proprium personale, & relativum, sed absolutum, & commune. Pro cuius evidentiâ notatu dignum censetur, Spiritum Sanctum bisariam vsurpari posse.

31. Primò, quatenus significat spiritualitatem, & sanctitatem; & tunc dicitur essentialiter, convenitque cuilibet personæ, & etiâ toti Trinitati. Secundò, vt significat spirationem; & tunc dicitur relativè, solumque tertiæ personæ in divinis accommodatur: ergo dum dicimus, totam Trinitatem, omnesque personas divinas posse Spiritum Sanctum appellari, solum intelligitur, quatenus hoc nomen *Spiritus Sanctus* significat spiritualitatem, & sanctitatem; secus vt significat spirationem.

32. Vtteriùs, aliam suppeditat rationem, sive discrimen Magister, nempe, quòd dum hoc nomen *Spiritus Sanctus* accipitur pro duabus dictionibus, scilicet immaterialitate, & sanctitate, tunc cuilibet personæ, & etiâ toti Trinitati convenit, eò quòd omnes tres personæ, & quælibet earum sit immaterialis, & sancta: At verò dum pro vnâ duntaxat accipitur dictione, soli tertiæ personæ divinæ convenit, vt ex se claret: ergo.

33. Vltimò, Magister eliminat errorem quorundam dicentium, quòd isti termini *Spiritus Sanctus*, & *Donum*, non sunt nomina personalia tertiæ personam in divinis significantia, eò quòd non dicantur relativè ad hos terminos, scilicet *Pater* & *Filius*. Quod sic suadere tentant: Pater non est Spiritus Sancti, vel Doni Pater, aliàs Spiritus Sanctus esset eius Filius; neque Filius est Spiritus Sancti, vel Doni Filius, aliàs Spiritus Sanctus esset eius Pater: ergo Spiritus Sanctus non est relativus ad Patrem & Filium, cum in eis non sit correlatio ad Spiritum Sanctum.

34. Respondet Magister, quòd licet Pater, & Spiritus Sanctus, seu donum sibi invicem non cor respondeant vocabulis, nihilominus dicuntur relativè, quia in his oportet magis accipere vocabula secundum sensum relationis, quàm secundum sensum vocis, & sic dicere: Spiritus Sanctus est Spiratoris Spiritus Sanctus; & Donum est Donatoris Donum; sicut etiâ in creatis dicitur: Caput est capitati caput; & Ala alati ala.

35. Sed contrà primò: proprium est relativorum dici ad convertentiam: ergo si non dicuntur ad convertentiam, non dicuntur relativè; sed Spiritus Sanctus non dicitur ad convertentiam de Patre & Filio: ergo non est relativus ad Patrem & Filium.

36. Respondetur, maiorem esse veram, dum nomen impositum est
vtri-

utriusque extremo; non autem si ex vnâ deficit parte. Vnde, quâvis Pater & Filius non sint voces correlativæ ad Spiritum Sanctum; tamen Spiritus Sanctus ad eos refertur; quia alijs terminis, & vocibus potest eorum correlatio explicari, vt voce *spiratoris*, atque *datoris*; ac proinde ad convertentiam dici.

37. Contrâ secundò: tota Trinitas dicitur Spiritus Sanctus, eò quòd nulla sit persona, quæ non sit Spiritus, & Sancta: ergo esse Spiritum Sanctum, non est proprietas personalis Spiritus Sancti.

38. Respondet Magister ex nuper relatis, totam Trinitatem, & quamlibet illius personam appellari Spiritum Sanctum, quatenus nomen *Spiritus Sanctus* accipitur essentialiter, sive pro immaterialitate, & sanctitate; non verò prout significat spirationem, sive dicitur relativè, cum sic soli tertiæ Trinitatis personæ conveniat; atque ad eò in hoc duntaxat sensu dicimus, esse Spiritus Sancti proprietatem personalem. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte sufficiant.

QVÆSTIONES.

39. QVÆST. 1. An nomen & ratio doni propriè, & solitariè conveniat Spiritui Sancto? De quo, *distinctione 11. quæst. 6.*

40. QVÆST. 2. An amor sit nomen proprium Spiritus Sancti, aut alijs personis commune? De quo, *distinctione 10. quæst. 5.*

41. QVÆST. 3. An secundæ personæ propriè conveniat in divinis nomen Filij, Imaginis, & Verbi? De quo, *distinctione 7. & 22. quæst. 5. & 1.*

42. QVÆST. 4. An Deus & creatura univocentur in ratione entis & substantiæ? De quo, *distinctione 8. quæst. 5.*

43. QVÆST. 5. An relationes divinæ importent perfectionem superadditam essentiæ? De quo, *distinctione 7. quæst. 2.*

44. QVÆST. 6. An Pater & Filius sint vnum Spiritus Sancti principium? De quo, *distinctione 5. quæst. 3.*

45. QVÆST. 7. An, si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, distingueretur realiter ab illo? De quo, *distinctione 11. quæst. 1.*

46. QVÆST. 8. An Spiritus Sanctus ex vi suæ processions exigit necessariò oriri à duobus? De quo, *distinctione 5. quæst. 4.*

47. QVÆST. 9. An Christus Dominus in quantum homo sit Filius adoptivus Dei? De quo, *distinctione 13. quæst. 5.*

DE DIVERSIS NOMINIBVS PROPRIETATVM PERSONALIVM.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-SEPTIMÆ

Synopsis.

Vni personæ, si multa vocabula dentur,

Res eadem multis sit manifesta modis.

Sic incipit: Hic quæri potest.

Sic terminat: Trinitas est vnus solus Deus.

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ pertrahat Magister de tribus proprietatibus personalibus, scilicet paternitate, filiatione, & spiratione, secundum quod significantur nominibus proprijs; sed in præsentî determinat de eisdem proprietatibus personalibus, secundum quod significantur nominibus alienis: igitur hæc superiori consonat distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est agere de rebus significatis nominibus proprijs, quam de eisdem rebus, nominibus alienis significatis. Et quidem, cum res expressius, & facilius cognoscantur, quatenus significantur nominibus proprijs, quam alienis; sed Magister in antecedenti distinctione egit de tribus proprietatibus personalibus, quatenus significantur nominibus proprijs; & hic de eisdem proprietatibus determinat, secundum quod significantur nominibus alienis: ergo bene hæc coordinantur distinctiones.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, quod omnia nomina alicuius personæ propria significant vnâ tantum proprietatem, quâ illa ab alijs distinguitur. In secundâ verò declarat, quod hæc nomina *Genitus, Imago, & Verbum*, non dicuntur substantialiter per se, sed relativè ad Patrem. In tertiâ autem, & ultimâ expendit, quod solum essentialia possunt de pluribus simul, & de seipsis invicem prædicari.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Omnia nomina alicuius personæ propria significant solum vnâ proprietatem*

rem ex parte rei, quâ illa persona propria distinguitur ab alijs personis determinatè. Quæ sic probatur: eadem est proprietas, quæ significatur ijs nominibus, *Pater, Paternitas, Generatio activa* respectu Patris; quàm quæ istis exprimitur nominibus respectu Filij, nempe *Filius, Filiatio, Generatio passiva*; necnon respectu Spiritus Sancti, istis expenditur nominibus, quippe *spiratio passiva, & procedere ab utroque*.

5. Sed his proprietatibus, personæ propriæ distinguuntur ab invicem determinatè: igitur omnia nomina alicuius personæ propriæ significant tantum unam proprietatem ex parte rei, quâ persona illa propria ab alijs determinatè distinguitur personis.

6. Confirmatur: Pater eò apprehenditur Pater, quò generans; & eò generans, quò Pater. Et Filius eò apprehenditur Filius, quò genitus; & eò genitus, quò Filius. Similiter Spiritus Sanctus eò intelligitur Spiritus Sanctus, quò procedens ex amore; & eò ex amore procedens, quò Spiritus Sanctus; sed omnibus ijs nominibus, solum uniuscuiusque personæ propriæ significatur una proprietas ex parte rei, quâ determinatè ab alijs distinguitur personis: ergo omnia nomina alicuius personæ propriæ significant unam solum proprietatem, quâ persona illa propria ab alijs determinatè distinguitur personis.

7. Confirmatur iterum: constitutivum rei, tum in creatis, tum in divinis est illius distinctivum; sed omnia nomina alicuius personæ propriæ solum significant unam proprietatem ex parte obiecti, quâ persona illa propria determinatè constituitur: ergo & significant solum proprietatem unam à parte rei, quâ persona illa ab alijs determinatè distinguitur.

8. Hanc Sententiam in litterâ statuens Magister, querit, an eadem proprietas sit, quæ importatur nomine *Patris, paternitatis, & generationis activæ*. Similiter, an eadem sit, quæ importatur nomine *Filij, filiationis, & generationis passivæ*. Demum, utrum sit idem, esse Patrem, ac genuisse Filium; & an sit idem, esse Filium, & natum esse à Patre.

9. Ad quod respondens Magister, ait, quòd licet eadem proprietas significetur his nominibus, scilicet, esse Patrem, & genuisse Filium, seu Pater, & paternitas; hoc tamen sub multiplici intelligitur ratione. Probatur primò: nominibus personarum, ut sunt Pater, Filius & Spiritus Sanctus, significatur, non solum proprietas, sed etiam hypostasis; sed nominibus proprietatum, ut sunt paternitas, filiatio, & spiratio passiva, significantur ipsæ proprietates secundum se, & actus earum, ut generare, & nasci: ergo licet eadem proprietas præfatis significetur nominibus; tamen non eadem, sed sub diversâ ratione est.

10. Probatur secundò: inter Patrem & Filium vna sola viget relatio; quia vna tantum origo, vnusque modus emanandi elucet; sed generare dicit relationem Patris ad Filium; sicut & esse Patrem: ergo hæc nomina esse Patrem, & genuisse Filium, vnâ eandemque proprietatem Patris inuunt, licet sub diversâ ratione.

11. Sed contrâ primò: idem est, esse Patrem, & genuisse Filium, cum vna & eadem sit proprietas Patris: ergo de quocunque dicitur *Pater*, necessariò dicitur *genuit*. Ergo si hæc est vera: Essentia diuina est *Pater*; & hæc alia erit vera: Essentia diuina genuit, quod prorsus repugnat.

12. Respondet Magister, quòd licet eadem sit proprietas secundum rem, esse Patrem, & genuisse Filium; non verò secundum rationem; ideòque *Pater* dici potest de essentia diuinâ, non tamen *genuit*. Et quidem; nam etsi teneat hæc prædicatio: Deus est *Pater*; Deus est *Filius*; non verò ista: Deus est generans; Deus est genitus; quia generare in diuinis importat relativum, non absolutum.

13. Contrâ secundò: eadem proprietas censetur, esse Patrem, & generare: ergo idem omninò importatur nomine *Patris*, ac *Genitoris* nomine: ergo sicut quis est baptizatus, si in *Patris* nomine baptizetur; ita si in *Genitoris* nomine baptizetur, erit ritè baptizatus: sed hoc passim negatur: ergo non vna, & eadem est proprietas.

14. Respondetur, quòd quis non baptizetur in nomine *Genitoris*, sed *Patris*, hoc non diversificat rem, siuè proprietatem, sed solum modum exprimendi, aut significandi; & vtrunque ibi consideratur, vt fusè in Quarto Sententiarum libro dicemus. Et hæc de primâ parte litteræ distinctionis sufficiant.

15. PRO SECVNDÆ verò partis expositione, hæc alia proponitur conclusio: *Hæc nomina Genitus, Imago, Verbum, non substantialiter secundum se, sed ad Patrem dicuntur relativè.* Quæ sic ostenditur: illa nomina, quæ præpiè Filio congruunt, eiusque personalem proprietatem solitariè exprimunt, non substantialiter secundum se, sed relativè ad Patrem dicuntur; sed hæc nomina Genitus, Imago, & Verbum præpiè Filio congruunt, eiusque proprietatem personalem præcisè exprimunt: ergo non substantialiter secundum se, sed relativè ad Patrem dicuntur.

16. Maior ex terminis claret. Minorem probat in litterâ Magister authoritate Divi Augustini lib. 5. de Trinit. cap. 6. dicentis, quòd genitus dicitur Genitoris genitus; & Verbum dicentis verbum; & Imago imaginati imago; sed hæc nomina soli Filio conveniunt respectu Patris, eius-

eiusque proprietatem personalem solitarie exprimunt: ergo illa nomina Genitus, Imago, & Verbum, ita sunt propria Filij, vt non substantialiter secundum se, sed solum ad Patrem relativè dicantur.

17. Confirmatur: hæc nomina Genitus, Imago, & Verbum non sunt communia Patri, sed propria, & relativa Filij; sed nomina propria, & relativa non dicuntur substantialiter secundum se, sed solum relativè: ergo. Maior probatur: Pater nec est genitus, nec Verbum, nec imago sui, quànvis sit sapientia sui: ergo hæc nomina non sunt communia Patri, sed propria, & relativa Filij. Antecedens probatur: Verbum realiter profertur, seu producitur à loquente, in ipsumque refertur; & imago naturalis exprimitur, seu producitur ab eo, quem repræsentat, referturque in ipsum; sed hæc sunt munera propria Filij, & non Patris: ergo. Et hæc sufficiant.

18. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis ostensione, ponitur hæc conclusio: *Solum essentialia de pluribus simul, & de seipsis affirmantur.* Quam sic probat Magister: rectè valet enunciari: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt Deus: vel potentia divina, sapientia, & bonitas divina sunt Deus; sed nullo modo affirmari valet: Pater & Filius sunt Pater: vel Pater & Filius sunt Filius: ergo quia solum prædicata essentialia de pluribus, & de seipsis affirmantur.

19. Sed contrà: essentialia in divinis de pluribus simul affirmantur; sed Deus dicitur secundum substantiam in divinis: ergo si de Filio dicitur: Deus de Deo, lumen de lumine; sic de Patre poterit enunciari: Deus de Deo, lumen de lumine.

20. Respondet Magister negando consequentiam. Licet enim *Deus* secundum substantiam dicatur in divinis, tamen ibi accipitur pro relativo, ita vt reddat hunc sensum, Deus de Deo, lumen de lumine, idest, Filius Deus de Patre Deo, Filius lumen de Patre lumine.

21. Instabis: ergo si potest dici: Deus de Deo, lumen de lumine; etiàm poterit dici: Pater de Patre, aut Filius de Filio, cum suppar sit utrobique ratio.

22. Respondet Magister cum Divo Augustino *lib. 6. de Trinit. cap. 2.* negando consequentiam. Quia in nominibus personarum nunquam dicitur illud de illo, vt Verbum de Verbo, vel Filius de Filio, sive Pater de Patre, eò quòd huiusmodi nomina diversis personis convenire non valeant. Unde, cum Pater & Filius ambo simul non sint Verbum, nec Pater, nec Filius ambo, non possumus vti illo nomine ad ostendendum vnum de vno, quod simul ambobus non congruit. De nomine *Deus*, aliter est sentiendum, cum ambo simul sint Deus.

23. Virges iterum: Spiritus Sanctus est Deus de Deo, cum procedat à Patre & Filio Deo: ergo videtur falsum dicere, quod solus Filius sit Deus de Deo.

24. Respondetur, quod hæc exclusio penes Filium, arctatur ex modo loquendi. Quia non dicimus simpliciter, Filium solum esse Deum de Deo, sed dum præcisè loquimur de Patre & Filio; idèdque ex ipso modo loquendi solus Filius est Deus de Deo per exclusionem à Patre, & non à Spiritu Sancto. Et hæc de totâ litterâ sufficiant.

QVÆSTIONES.

25. **QVÆST. 1.** An personæ divinæ constituentur, & distinguantur proprietatibus absolutis, aut relativis? De quo, *distinctio 7. quæst. 1.*

26. **QVÆST. 2.** An Verbum procedat ex cognitione solius essentiæ divinæ, aut simul personarum, & attributorum? De quo, *distinctio 9. quæst. 1.*

27. **QVÆST. 3.** An Verbum procedat ex cognitione omnium creaturarum, & Spiritus Sanctus ex earum amore? De quo, *distinctio 9. quæst. 2.*

28. Quæstiones superioris distinctionis, aptè hic exagitari possunt.

DE PROPRIETATIBVS NON PERSONALIBVS.

ET PRIMO DE INNASCIBILITATE.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-OCTAVÆ

Synopsis.

Et Pater, ingentus cognomine dicitur apto,

Dicitur & natus solus, imago Patris.

Sic incipit: *Præterea considerare oportet.*

Sic terminat: *Ad se dicitur, & non relativè.*

1. **C**ONNECTIVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de proprietatibus personalibus; sed consequenter hic determinat modò de proprietatibus personarum, quæ non sunt personales: ergo benè inter se hæc copulantur distinctiones.

2. Consequentia probatur: prius est, divinas constituere personas, quàm de proprietatibus non personalibus ad ipsas pertinentibus agere; quia proprietates istæ iam illas constitutas supponunt; sed Magister in superiori distinctione differit de personarum proprietatibus personalibus; & in præsentì determinat de earum proprietatibus non personalibus: ergo recto ordinè has Magister distribuit distinctiones.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, quomodò se habeat hoc nomen *ingenitus* ad alias notiones. In secundâ verò expendit, quomodò ista duo se habeant adinvicem, scilicet Patrem esse, & Filium esse. In tertiâ autem, & ultimâ declarat, quâ ratione hoc nomen *imago*, quandòque teneatur essentialiter, quandòque personaliter.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, en primum assertum: *Ingenitus est notio solius Patris, alia tamen à paternitate, quâ Pater refertur ad Filium.* Quod probans Magister, proponit, quòd ultra tres illas proprietates personales, scilicet paternitatem, filiationem, & spirationem passivam, aliæ reverà vigent proprietates, quæ alijs expenduntur nominibus, inter quas hoc nomen *ingenitus* recensetur, quòd spectat ad Patrem, & nihilominus aliam significat proprietatem, quàm hoc nomen paternitas.

5. Sic suam primò propulsat probationem Magister: esse *ingenitum*, non est de ratione Patris: ergo estò *ingenitus* sit notio solius Patris, alia tamen à paternitate, quâ Pater refertur ad Filium. Antecedens probatur: potest quis esse Pater, absque eò quòd sit *ingenitus*: ergo esse *ingenitum*, non est de ratione Patris. Antecedens probatur: multi geniti genuerunt, cum geniti homines gignant alios, ut videte est in litterâ: ergo potest quis esse Pater, absque eò quòd sit *ingenitus*: ergo esse *ingenitum*, non est de ratione Patris; ac proinde est notio alia, à paternitate.

6. Secundò, possibile est, aliquem intelligi esse *ingenitum*, & non esse Patrem, ut in Adamo; & è converso, ut in Abel: ergo una relatio potest intelligi, alterâ non intellectâ; & poni, alterâ non posita, & è contrâ; sed hoc relationum diversitatem arguit: ergo innascibilitas distinctam à paternitate exprimit notionem in Patre.

7. Tertiò, relationes diversificantur penes terminos, quia relatio est ad alterum; sed *Ingenitus* dicitur per privationem prioris, scilicet Patris; & Pater secundum positionem germinis, vel Filij: ergo cum istæ reverà sint diversæ relationes, *Ingenitus*, & Pater non poterunt dici secundum unâ eandemque notionem, aut relationem, sed secundum aliam, & aliam.

8. Quarto, nomen *Ingenitus* dicit non esse ab alio, & nomen *Pater*

significat à quo alius; sed non esse ab alio, & esse à quo alius, sunt distinctæ notiones, sive diversi modi cognoscendi Patrem: ergo non eandem, sed distinctam notionem exprimit *Ingenitus*, ac *Pater*.

9. Quintò, sicut dicitur *genitus* ad *genitorem*; sic *ingenitus* ad non *genitorem*; sed *genitus* ad *genitorem* connotat relationem paternitatis; & *ingenitus* ad non *genitorem* dicit relationem innascibilitatis: ergo etsi *ingenitus* sit solius Patris notio; distincta tamen censetur à paternitate, quâ *Pater* refertur ad *Filium*.

10. Oppones primò: hæc propositio est falsa: Aliud est *ingenitum* esse, & *Pater* non esse: ergo & ista alia: Aliud est dicere *ingenitum*, & aliud *Patrem*: ergo *ingenitus* non est notio alia à paternitate.

11. Respondetur, quòd licet prima propositio sit falsa, non tamen secunda; quia in primâ denotatur diversitas essentia sive naturæ; in secundâ verò solum proprietatum diversitas significatur. Et ideo valet: Aliud est dicere *ingenitum*, & aliud *Patrem*; secus autem: Aliud est *ingenitum* esse, & aliud *Patrem* esse.

12. Oppones secundò: non minus *Spiritus Sanctus* est *ingenitus*, ac *Pater*: ergo esse *ingenitum*, non est notio solius Patris. Antecedens probatur: sicut *Pater* nec est *genitus*, nec *Filius*; sic *Spiritus Sanctus* nec *Filius*, nec *genitus*; sed quod *genitum*, aut *Filius* non est, *ingenitum* dicitur: ergo *Spiritus Sanctus* æquè ac *Pater* *ingenitus* est; consequenterque non erit notio solius Patris, cum etiâ *Spiritui Sancto* appositè accommodetur.

13. Respondetur negando antecedens, & consequentiam. *Spiritus Sanctus* non est *ingenitus*, quâvis non sit *genitus*, aut *Filius*; quia licet attentâ etymologîâ nominis *ingenitus*, sit idem, ac non *genitus*, sive *Filius*; tamen ex vñu communi vocis, nec sunt idem, nec idem significant, eò quòd vox *ingenitus* solum congruat Patri, ut primæ personæ, quæ improducta est, innascibilitas innotescat, quod *Spiritui Sancto* minime convenit.

14. Oppones tertio: sicut se habet nascibilitas in *Filio* ad filiatio-nem; ita innascibilitas in *Patre* ad paternitatem; sed in *Filio* eadem est relatio, nascibilitas, & filiatio: ergo & in *Patre* eadem erit relatio, innascibilitas, & paternitas.

15. Respondetur, simile non tenere, cum eodem oppositionis genere non opponantur nascibilitas, & innascibilitas; ac paternitas, & filiatio. Et quidem; quia paternitas, & filiatio opponuntur relative, non sic nascibilitas, & innascibilitas; imò magis contrariè, vel contradictoriè.

16. Oppones quartò: *genitus*, & *ingenitus* non sunt eiusdem naturæ:

ergo si Pater esset ingenitus, diversâ foret naturâ à Filio; sed Pater & Filius sunt eiusdem, ac individua naturâ: igitur Pater non est ingenitus, sive notio hæc aptè non tribuitur ipsi.

17. Respondet Magister primò, quòd Divus Ambrosius *lib. de Incarn. Dom. Sacram. cap. 8.* Arrianis probare nitentibus, Patrem alterius fore substantiâ à Filio, cum diversum sit esse ingenitum, & esse genitum, respondens, ait: *Primum omnium in divinis Scripturis Ingenitus, nusquam invenio, non legi, non audiui, &c.* Vnde Ambrosius omittit antecedens; quia Patrem esse ingenitum, non est expressum in Scripturâ; esse verò eiusdem naturâ cum Filio, satis superque constat. Tamen hæc nostrâ tempestate iam in usu extat receptum hoc nomen *ingenitus*.

18. Iterùm respondet Magister negando antecedens; quia ut ingenitus à genito distinguatur, non requiritur distinctio naturâ, sed sufficit distinctio proprietatis relativæ. Quànvis enim diversum sit esse ingenitum, & esse genitum, sicut esse Patrem, & esse Filium, quia notio, & proprietates Patris diversâ censetur à notione, & proprietate Filij; nihilominus non est diversum esse ingeni seù Patris ab esse geniti seù Filij, eò quòd essentia divina, quæ importatur per esse Patris, & significatur per esse Filij, sit una, & eadem. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

19. PRO SECVNDÆ verò partis ostensione, en aliud assertum: *Idem est Patrem esse, quòd & Filium esse; quànvis esse Patrem, & esse Filium non sint idem.* Quod solummodò probat Magister, sensum genuinum, & catholicum propositionis expendendo. Hic etenim est proprius præfatæ propositionis sensus: Patrem esse, est idem quòd Filium esse, idest, idem est id, quòd Pater est, & id quòd Filius est; quia una divina essentia est id, quòd uterque ipsorum est; sed iste est verus, & catholicus sensus prædictæ propositionis: ergo quànvis esse Patrem, & esse Filium, non sint idem, tamen idem est Patrem esse, quòd & Filium esse.

20. Ut ergò præfatæ propositionis veritas magis eluceat, sic subtiliter ex opposito discursat Magister: terminis transpositis, dicendo: *Esse Patrem, est idem quòd esse Filium, reddit hunc sensum; eadem est proprietates, quâ Pater est Pater, & quâ Filius est Filius; sed hic sensus est falsus, quia paternitate Pater est Pater, & Filius filiatione est Filius: ergo primus sensus est verus, nempe, idem est Patrem esse, quòd & Filium esse, quanquàm esse Patrem, & esse Filium non sint idem.*

21. Hunc ratiocinandi modum firmat per lucidè Magister expresso Divi Augustini testimonio *lib. 5. de Trinit. cap. 5.* dicentis: *Quànvis diversum sit esse Patrem, & esse Filium, non est tamen diversa substantia; quia*

quia non hinc secundum substantiam dicitur, sed secundum relativum. Ergo licet idem sit esse Patrem, quod & Filium esse; nihilominus non est idem esse Patrem, & esse Filium; quia primum denotat unam eandemque substantiam, sive essentiam Patri & Filio communem; secundum verò importat relativum, sive proprietatem personalem, quâ Pater est Pater, & quâ Filius est Filius, quæ non est una, & eadem in duobus, sed in quolibet sua realiter ab aliâ distincta.

22. Demum, hoc totum confirmat assumptum Magister: eò enim Pater est, quò Pater Deus est, idest, per essentiam; sed Filius eò Deus est, quò Pater Deus est: ergo Filius eò est, quò Pater est: ergo iuxta hunc sensum, idem est esse Patrem, quòd Filium esse; non verò est idem esse Patrem, & esse Filium, cum sensum diversum reddant, ut nuper diximus. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

23. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis declaratione, en tertium assertum: *Hoc nomen imago relativè dicitur de solo Filio; essentialiter verò de totâ Trinitate.* Primam asserti partem iam probatam relinquit Magister conclusionem secundâ superioris distinctionis; nam illa nomina relativè dicuntur in divinis de aliquâ personâ, quæ soli illi conveniunt, & eius personalem proprietatem solitarie exprimunt; sed hoc nomen *imago* soli Filio relativè convenit in divinis, & personalem eius proprietatem exprimit: ergo hoc nomen *imago* relativè dicitur de solo Filio.

24. Quòd ergò *essentialiter* de totâ Trinitate dicatur, probat Magister, estque secunda asserti pars: hoc nomen *imago* interdum sumitur pro ipso exemplari naturæ divinæ, ad cuius imaginem factus est homo: ergo cum homo dicatur conditus ad imaginem Dei totî Trinitati communem, hoc nomen *imago* dicitur essentialiter de totâ Trinitate.

25. Intentum præmunir autoritate Hilarij *lib. 5. de Trinit. cap. 1.* & Augustini *lib. de Fid. ad Petrum, cap. 1.* sic alloquentibus: *Quòd una est Sanctissima Trinitatis essentialiter divinitas, & imago ad quam factus est homo.* Ergo nomen *imago* essentialiter de totâ dicitur Trinitate, quâvis relativè de solo Filio dicatur.

26. Sed oppones: *imago* semper connotat imaginatum; sed nequit esse idem *imago*, & imaginatum: ergo *imago* nunquam valet dici essentialiter de totâ Trinitate, sed semper relativè de solo Filio.

27. Respondetur, imaginem semper exprimere respectum ad increatum, vel ad creatum. Dum enim dicit respectum ad increatum, tunc dicitur personaliter, & relativè secundum rem. Quando verò ad creatum, tunc essentialiter dicitur, & ad se, non quantum ad modum dicendi; sed quia totî Trinitati convenit: ergo quandoque relativè, & quandoque

que essentialiter dicitur, iuxta diversitatem respectus. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

28. QVÆST. 1. An Pater formaliter constituatur per innascibilitatem, aut paternitatem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 28. q. 1. art. 2. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 87. à p. 411. Gonetus tom. 2. tract. 6. disp. 8. art. 1. & 2. Ferre de Trinit. q. 17. §. 12. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 42. disp. 16. art. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 1. Lumbier de Trinit. q. 12. art. 3.

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 28. q. 2. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 6. sect. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 10. q. 2. Et in Comment. tom. 1. dist. 28. q. 2. Rada tom. 1. Contror. 25. art. 2. Merin. tom. 1. disp. 3. q. 6. sect. 3. Sola tom. 2. dist. 28. q. 1. Felix de Trinit. cap. 4. diff. 8. dub. 1. Baron tom. 2. tract. de Trinit. Apol. 5. Act. 1. Carriere tract. de Trinit. q. 15.

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 8. de Trinit. cap. 1. Herrera de Trinit. disp. 8. sect. 2. Mart. Perez de Trinit. disp. 9. sect. 6. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 28. q. 3. Gaudent. tom. 2. tract. 2. de Trinit. disp. 8. q. 5. & sect. 3. q. 1.

31. QVÆST. 2. An sit proprium Patris esse ingeneratum, & innascibilem? De quo, distinctione 13. quæst. 3.

32. QVÆST. 3. An innascibilitas dicat pro formali aliquid positivum, aut negativum? De quo, distinctione 5. quæst. 5.

33. QVÆST. 4. An quinque sint duntaxat in divinis notiones? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 26. q. 2. art. 3. & 1. p. q. 23. art. 3. Godøy 1. p. tom. 3. disp. 86. à p. 371. Gonetus tom. 2. tract. 6. disp. 7. art. 2. Salmant. tom. 2. tract. 6. q. 32. disp. 11. dub. 2. & 3. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 32. disp. 14. art. 3. Contenson tom. 2. dissert. 6. cap. 1. specul. 1. Portugal tom. 1. lib. 4. cap. 53. p. 1. Labat tom. 2. tract. 2. disp. 3. dub. 8. Lumbier de Trinit. q. 12. art. 1. Ferre tract. 14. de Trinit. q. 10. §. 4.

34. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 18. q. 2. Et in Report. in 1. dist. 28. q. 4. Hernandez in 1. tract. 2. disp. 9. sect. 1. & 2. Macedo in 1. Collat. 8. diff. 3. sect. 1. & 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 2. art. 3. q. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 9. de Trinit. q. 8. Durand tom. 1. tract. de Trinit. disp. 7. q. 3. Rada tom. 1. Contror. 25. Faber in 1. dist. 28. disp. 49. q. 1. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 61. art. 2. Carriere tract. de Trinit. q. 13. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 2. q. 8. Berulle tom. 2. disp. 1. q. 5.

Meruerus *tom. 1. disp. 7. q. 2. Felix de Trinit. cap. 8. diff. 2.*

35. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 5. de Trinit. cap. 9. & 10. Amicus tom. 1. disp. 24. sect. 1. & 2. Beccan. tom. 1. cap. 7. q. 1. Carleton tom. 1. disp. 51. sect. 3. Borrell de Trinit. disp. 20. sect. 1. Mart. Perez de Trinit. disp. 7. sect. 1. 2. & ult. Maurus de Trinit. tract. 7. q. 97. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 26. art. 1. q. 4. Caspensi. de Trinit. disp. 5. sect. 4. Coriolan. q. 32. art. 4. Baudun. q. 32. art. 2. dub. 1. Morand. q. 18. Abelly de Deo, tract. 3. cap. 1. sect. 5. Gaudent. tom. 2. tract. 2. disp. 4. q. 3. Fulienfis lib. 2. cap. 7. resol. 1.*

36. QVÆST. 5. An nomen & ratio Imaginis soli Filio conveniat
De quo, *distinctione 22. quest. 1.*

DE COMMUNI SPIRATIONE, QUÆ EST ALIA PROPRIETAS, SED NON PERSONALIS.

DISTINCTIONIS VIGESIMÆ-NONÆ

Synopsis.

*Omnes principium personas dicimus unum,
Principium, natum dicimus, atque Patrem.*

Sic incipit: Est præterea aliud nomen, &c.

Sic terminat: Sicut Spiritus Sanctus datum, vel donatum.

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ discursaverat Magister de innascibilitate, prout significatur hoc nomine *ingenitus*; sed in præsentî determinat de spiratione activâ sive communi, prout significatur hoc nomine *principium*: ergo rectè cum antecedenti connectitur hæc distinctio.

2. Consequentia probatur: prius concipimus in Patre innascibilitatem, quàm in Patre & Filio spirationem activam, eò quòd Pater sit prior origine Filio, & Spiritu Sancto: ergo si Magister in præsentî distinctione determinat de spiratione activâ, prout significatur hoc nomine *principium*, postquàm in superiori egit de innascibilitate, quatenus hoc nomine *ingenitus* exprimitur, appositè ab ipso hæc aptantur distinctiones.

3. Dividitur hæc præsens distinctio in tres præcipuas partes. In qua-

rum primâ Magister ostendit, qualiter tota Trinitas per hoc nomen *principium* se habeat ad creaturas. In secundâ verò subdit, quomodo per idem nomen, scilicet *principium*, personæ se habeant adinvicem. In tertiâ autem, & ultimâ ostendit, qualiter relatio Patris & Filij ad Spiritum Sanctum careat suo nomine proprio vusualiter.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum principium creaturarum temporaliter.* Quam conclusionem probans Magister, sustinet, quod hoc nomen *principium*, quatenus relativè dicitur in divinis, significat tantum relationem Dei ad creaturas, vel relationem personarum adinvicem. His prælibatis.

5. Sic primò probat assertum: esse principium creaturarum non denotat specialem aliquam relationem personalem, sed tribus personis communem: ergo quia Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum creaturarum principium temporaliter. Antecedens probatur: esse creaturarum principium convenit personis, quatenus Deus, & Omnipotens sunt; sed esse Deum, & esse Omnipotentem, omnibus divinis personis commune est: ergo esse creaturarum principium non importat specialem aliquam relationem personalem, sed tribus personis communem; consequenterque Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum creaturarum principium temporaliter.

6. Secundò, si Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non constituerent vnum creaturarum principium temporaliter, forent plures Creatores, pluresque Omnipotentes; sed in divinis vnus est Creator, vnusque Omnipotens: ergo quia tres personæ vnum sunt Creaturarum principium.

7. Tertiò, ratione principij creaturarum personæ divinæ non opponuntur; sed in divinis sola oppositio multiplicat principium: igitur Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non sunt plura, sed vnum duntaxat ex tempore principium constituunt. Maior probatur: personæ divinæ, quatenus Deus, & Omnipotens sunt, non opponuntur; sed hoc est creaturarum principium: ergo nec ratione principij creaturarum personæ divinæ opponuntur, nec earum principium productivum multiplicatur.

8. Sed dices primò: omnia sunt ex Deo, tanquam ex principio: ergo & peccata sunt à Deo. Antecedens constat ex illo Pauli ad Rom. 11. *A quò omnia, per quem omnia, & in quò sunt omnia.* Consequentia infertur, cum omnia sint à Deo: ergo.

9. Respondet Magister in litterâ negando consequentiam. Primò, quia personæ divinæ non sunt peccatorum causa, cum solum sint principium omnium naturalium; peccata autem sunt contra naturam, cum

potius sint rerum corruptiones, quàm natura. Secundò, quia relatio Creatoris in Deo non est æterna, sicut aliæ in divinis relationes, sed temporales; quia Deus cœpit in tempore esse principium creaturarum: At Pater non incœpit in tempore esse Filij principium, neque Pater & Filius principium Spiritus Sancti.

10. Dices secundò: de Spiritu Sancto sic canit Ecclesia in hymno Domin. ad Laud. ex Ambros. tom. 3. *Æternæ rerum Conditor*; sed Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum creaturarum principium: ergo non ex tempore, sed æternaliter sunt principium.

11. Respondet Magister, quòd nomina, quæ expriment effectum in creaturâ, valent, & benè illum dicere actû, vel habitû. Si actû, ex tempore dicuntur. Si habitû, possunt dici æternaliter. Et quoniam principium valet vtrunque comprehendere, quippè actum, & habitum, idè non potest dici solùm temporaliter, sed etiâ æternaliter: At cum passim hoc nomen *principium* accipiat, prout dicitur in actû, & non in habitû; idcirco ait Magister, quòd dicitur temporaliter.

12. Ad illud quòd Spiritus Sanctus est Conditor æternus, dicimus, præfatam locutionem bifariâ usurpari posse. Tum ex parte eius quod est Conditor, quia potest dicere actum, vel habitum. Tum ex parte eius quod est æternus, quia potest teneri adiectivè, vel substantivè. Vndè si *æternus* accipiat substantivè, sic non ponit æternitatem circa conditionem, sed circa suppositum, & est locutio vera. Si adiectivè accipiat, & Conditor tenetur habitualiter, adhuc est locutio vera. Si actualiter, tunc est falsa.

13. Sensus sunt manifesti. Vno modo sensus est, æternus Conditor, qui est æternus. Alio modo, æternus Conditor, idest, ab æterno potest condere in tempore. Et tertio modo, æternus Conditor, quia æternaliter condidit. In gemino primo sensu est vera locutio hymni suprâ positi, sed tertio sensu est falsa.

14. Postea subdit Magister, quòd vra persona est principium alterius. Nam Pater est principium Filij, & Pater, & Filius sunt vnum Spiritus Sancti principium. Quod sic summam ostendit: sicut Pater genuit Filium, sic à Patre, & Filio Spiritus Sanctus procedit; sed Pater est principium Filij, quia ipsum genuit: ergo & Pater & Filius sunt vnum Spiritus Sancti principium, quia Spiritus Sanctus ab eis procedit. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

15. PRO SECUNDÆ verò partis ostensione, hæc alia ponitur thesis. *Esse principium totius divinitatis, est notio solius Patris, notans relationem ipsius.* Quam sic primò tentat suadere Magister: solus Pater à nullo

nullo est, & ab eo est omnis communicatio deitatis, tam Filio, quam Spiritui Sancto; sed hoc est, esse totius divinitatis principium: ergo esse principium totius divinitatis, est solius Patris notio.

16. Secundò, principium deitatis non dicitur, quòd producat deitatem, sed quòd producat omnes personas, quibus deitas communicatur; sed Pater producit Filium, & Spiritum Sanctum; & utrique divinitas communicatur, cum Filius generetur à Patre, & Spiritus Sanctus ab eo procedat: ergo est notio solius Patris esse principium totius divinitatis, notans relationem ipsius.

17. Cæterum, esse principium totius divinitatis, non est notio in Patre distincta à notione *Ingeniti, Paternitatis, & Spiratoris*. Et liquet; nam eò, quòd Pater ingenuus est, sine principio est; & quòd Pater, & spirator est, principium est omnium personarum, quibus deitas communicatur: ergo hæc notio quòd Pater sit principium totius divinitatis, non est alia à notione ingeniti, paternitatis, & spiratoris. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficienter.

18. PRO TER TIÆ, & ultimæ partis explanatione, hoc proponitur theorema: *Relatio, quâ Pater & Filius referuntur ad Spiritum Sanctum, non potest nomine aliquo proprio vsualiter*. Quod equidem probans Magister, querit: Vtrum Pater, & Filius sint eadem notione vnum principium Spiritus Sancti? Et respondet affirmativè, quanquam non habeamus nomen illam notionem exprimens.

19. Probatur: Patri & Filio convenit producere Spiritum Sanctum, eò quòd Spiritus Sanctus ab utroque procedat: ergo in ea notione Pater & Filius non opponuntur inter se; sed eò ipsò quòd non opponantur, sunt vnum principium, à quo Spiritus Sanctus procedit: ergo Pater & Filius eadem notione sunt vnum principium Spiritus Sancti.

20. Confirmatur: sic est discursandum de personis divinis in ratione principij creaturarum; ac de Patre & Filio in ratione principij Spiritus Sancti; sed divinas personas esse vnum principium creaturarum, non denotat specialem aliquam relationem personalem, imopotius communem tribus personis, ut expendimus suprâ: ergo Patrem & Filium esse vnum principium, à quo Spiritus Sanctus procedit, non geminam, sed vnam dumtaxat importat notionem.

21. Confirmatur iterum: quanquam omnes divinæ personæ sint creaturarum principium, non dicantur plures Creatores, aut Omnipotentes, sed vnus Creator, vnusque Omnipotens: ergo quâvis Pater & Filius producant Spiritum Sanctum, non debent dici plures spiratores, sed vnus spirator. Modò sic; sed quia omnes personæ divinæ sunt vnum

principium creaturarum, non multiplicatur notio, aut relatio, sed est una, & eadem tribus personis communis: ergo quia Pater & Filius sunt vnum Spiritus Sancti principium, notio relativa erit vtriusque propria.

22. Sed oppones: Pater & Filius sunt vnum Spiritus Sancti principium: ergo aut vnum quod est Pater, aut vnum quod non est Pater. Si vnum quod est Pater: ergo Pater & Filius sunt vnum. Si vnum quod non est Pater: ergo principium Spiritus Sancti non est Pater: igitur Pater non est Spiritus Sancti principium.

23. Respondetur, Patrem & Filium esse vnum Spiritus Sancti principium; cunque vnum dicat communem spirationem vt est in pluribus, non oportet sic dividere: Aut vnum quod est Pater, aut vnum quod non est Pater; quemadmodum si diceretur: Omnis homo est animal: ergo aut animal quod est album, aut animal quod non est album; quia animal communiter stat pro animali albo, & non albo, ita vt reddat pro vtroque locutionem veram. Similiter in proposito, principium hîc supponit pro principio, quod est Pater, & quod est Filius; & idè non licet ibi dividere, & descendere; imò non est ibi figura dictionis ex mutatione suppositionis.

24. Vltèrius, præfata notio, speciali aliquo nomine à Patribus insignita, non invenitur, nec temporibus Magistri fuit in vfu, idèdque ab illo prætermittitur. Nunc verò à Theologis iam voce spiratoris, aut spirationis activæ, sivè communis Patri & Filio ostenditur; & etiàm in Concilio Lugdunensi præcipitur, quòd dicatur *spiratio*, habeturque in 6. de Sum. Trinit.

25. Demùm observat Magister, quòd hoc nomen *principium*, transiens in prædicationem divinarum, non semper sumitur vniformiter. Nam interdum accipitur personaliter, vt cum dicitur: Pater est principium Filij. Quandoque notionaliter, vt cum dicitur: Pater & Filius sunt vnum principium Spiritus Sancti. Aliquando verò essentialiter, vt cum dicitur: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum principium creaturarum. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte satis sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

26. QVÆST. 1. An possibilia habeant esse à se, an ab intellectu divino? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 25. art. 3. Arauxo lib. 9. Metaph. q. 1. art. 2. conclus. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 26. d. sp. 11. art. 1. & q. 7. Phis. art. 4. ad ult. Martinez Prado 1. p. Metaph. Controv. 7. art. 1. Ioan. de Portugal lib. 4. de Grat. cap. 23. Ferre tom. 2. tract. 7. q. 2. §. 2. & tract. 13. q. 4. §. 3. Biecas tom. 1.

q. 16. art. 3. *dub. 3.* Parra *lib. 4. Phis. disp. 8. dub. 1.* Palanco *in Metaph. q. 8.*

27. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 43. q. vnic. & Collat. 33.* Perez Lopez *tom. 2. Philos. dist. 4. q. 1. art. 1.* Hernandez *in 1. tract. 3. de Scient. disp. 3. sect. 1. & seqq.* Mastrius *in 1. disp. 3. q. 2. art. 2. & tom. 5. Philos. disp. 8. q. 1. art. 1. & 2.* Frassen *in 1. tract. 2. disp. 1. art. 2. sect. 1.* Poncius *in Comment. tom. 1. dist. 43. q. vnic. & in Metaph. disp. 69. q. 5.* Meurisse *in Metaph. p. 6. q. 2.* Briceño *tom. 2. de Scient. Controv. 12. art. 1.* Herrera *in 1. disp. 21. q. 2.* Felix *de Scient. cap. 4. diff. 1.* Vulpes *tom. 1. disp. 28. art. 1. & seqq.*

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *disp. 30. Metaph. sect. 17.* Oyiedus *tom. 2. Metaph. punct. 1. num. 4.* Linze *lib. 4. Phis. tract. 2. cap. 1. & lib. 2. Metaph. tract. 1. cap. 1. & 2.* Ribaden. *de Scient. disp. 6. cap. 1. & seqq.* Peynado *lib. 1. Phis. disp. 7. sect. 1.* Petrus Hurtad. *disp. 8. Metaph. sect. 1.* Ripalda *tom. 1. de Ente Supern. disp. 32. sect. 1.* Izquierdo *in Phar. Scient. disp. 11. q. 1.* Franc. Alphons. *in Phis. disp. 7. sect. 3.* Rhodès *disp. 2. Metaph. q. 1. sect. 2. & 3.* Ex alijs Pasqualig. *disp. 77. Metaph. sect. 1. & 12.* Blasco *tom. 1. Philos. dist. 12. q. 1. art. 1. & seqq.*

29. QVÆST. 2. An Omnipotentia connectatur cum creaturis possibilebus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *q. 2. de Verit. art. 3. ad 11.* Godoy *1. p. tom. 1. disp. 3. §. 7. à p. 747.* Salmant. *tom. 1. tract. 2. disp. 7. nu. 75. & tract. 4. disp. 5. & tom. 2. tract. 6. disp. 12. dub. 2. §. 11. & seqq.* Ioan. à S. Thomâ *1. p. tom. 2. q. 26. disp. 11. art. 1.* Ferre *tom. 2. tract. 13. de Potent. q. 3. §. 4.* Palanco *lib. 2. Phis. q. 8.*

30. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 30. q. 2. §. Ad secundam quæstionem. Et dist. 35. & 36. & 43.* Perez Lopez *in 1. dist. 2. q. 3. art. 1.* Hernandez *in 1. tract. 1. de Essentiâ, & Attrib. disp. 6. sect. 4.* Briceñus *tom. 2. de Scient. Controv. 12. art. 2.*

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 2. de Attrib. cap. 26. & lib. 3. cap. 9.* Card. Delugo *disp. 19. de Incarn. sect. 2.* Thyrsus *tom. 1. disp. 35. sect. 1. & seqq.* Anton. Perez *de Scient. disp. 5.* Ribadeneyra *de Scient. disp. 7. cap. 1. & seqq.* Linze *lib. 4. Phis. tract. 2. cap. 3.* Munieffa *de Attrib. disp. 9. sect. 4.* Atanda *lib. 2. de Scient. disp. 7. sect. 1. & 2.* Carleton *disp. 6. Phis. Curs. Trinit. tom. 3. tract. 3. disp. 6. sect. 4.* Peynado *lib. 2. Phis. disp. 3. sect. 2.* Borrull *de Attrib. disp. 8. sect. 5. & 6.* Izquierdo *tom. 1. de Deo 1. no. tract. 2. disp. 4. q. 2.* Quiròs *in Phis. disp. 52.* Ex alijs Blasco *tom. 1. dist. 92. q. 5. art. 2. §. 4.*

32. QVÆST. 3. An potuit Deus producere ab æterno creaturam aliquam absque durationis principio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas

1. p. q. 46. art. 1. 2. & 3. Ioan. de Neapoli q. 23. punct. 1. & 2. Ferre tom. 1. tract. 2. q. 8. §. 13. Complutenses tom. 2. disp. 27. q. 3. §. 1. & seqq. Biescas tom. 1. q. 10. art. 2. dub. 4. Lerma lib. 8. Phis. q. 2. Murcia lib. 8. Phis. disp. 1. q. 3.

33. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 1. q. 3. Perez Lopez tom. 2. Philos. lib. 7. dist. 1. q. vnic. Hernandez in 2. tract. 1. de Creat. disp. 3. sect. 2. Mastrius tom. 2. Philos. disp. 14. q. 1. art. 1. & 2. Frassen 3. p. Philos. sect. proam. q. 2. Carriere tract. de C. q. 3. Herrera in 2. disp. 4. q. 1. & 2. Vulpes tom. 1. disp. 16. art. 1. 2. & 3. Angles in 2. dist. 1. q. vnic. dub. 2. diff. 3. Aquila in 2. dist. 1. q. 2. Lychetus in 2. dist. 1. q. 3.

34. Ex Scholâ Eximia Suarez disp. 20. Metaph. sect. 6. Oviedus lib. 8. Phis. Controv. 19. punct. 1. & seqq. Quirós in Ind. disp. 10. art. 3. Carleton disp. 39. Phis. sect. 1. nu. 3. Arriaga lib. 8. Phis. disp. 17. sect. 2. Recupitus lib. 4. de Infinit. q. 19. Peñafiel tom. 2. disp. 16. q. 3. sect. 1. & seqq. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 1. art. 1. q. 2. Abelly de Deo, tract. 4. cap. 1. sect. 3.

35. QVÆST. 4. An Deus possit esse causâ peccati? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 8. art. 1. & 3. & in 2. dist. 37. q. 2. art. 1. & 1. 2. q. 79. art. 1. & 2. & q. 3. de Malo art. 1. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 8. art. 4. Et tom. 3. tract. 5. de Peccat. art. 3. Embun tract. 2. de Actib. human. dist. 26. q. 2. art. 1. & seqq. Palanco de Provid. q. 19. & lib. 2. Phis. q. 19.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 37. q. 1. Macedo in Schol. Theolog. Schol. 14. cap. 6. Poncius in Philos. disp. 26. de Act. mal. q. 10. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 3. q. 3. Baron tom. 4. tract. de Volunt. Apol. 2. act. 6. Carriere tom. 2. tract. de Peccat. q. 9. Berulle tom. 5. disp. 3. de Peccat. q. 1. Lychetus in 2. dist. 34. q. 2. Durand tom. 1. tract. de Provid. disp. 8. q. 3. Faber tom. 2. dist. 14. q. 1. disp. 8. cap. 1.

37. Ex Scholâ Eximia Beccan. p. 2. tract. 2. cap. 6. q. 1. Arriaga in Philos. disp. 10. de Caus. sect. 1. subsect. 5. Carleton in Philos. disp. 28. & 29. Amicus de Peccat. disp. 21. sect. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 11. sect. 10. Oviedus de Peccat. Controv. 7. punct. 1. Rhodès de Actib. human. disp. 2. q. 2. sect. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 38. art. 2. q. 1. & dist. 46. q. 2. Gaudent tract. de Deo Vno, disp. 16. q. 13.

38. QVÆST. 5. An Pater & Filius sint unum principium Spiritus Sancti De quo, distinctione 5. quasi. 3.

DE RELATIONIBVS, QVÆ CONVE- NIUNT DEO EX TEMPORE DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ

Synopsis.

*Sit Dominus rerum, quāvis in tempore factus,
Non demutatum dicimus esse Deum.*

Sic incipit: *Sunt enim quedam, &c.*

Sic terminat: *Mutatio fit, non in dante.*

1. **C**ONNECTITVR hæc præfens distinctio cum superiori. In illâ pertractavit Magister de spiratione activâ sive communi, prout significatur hoc nomine *principium*; sed in præfenti determinat obiter de quibusdam relationibus, scilicet Creatoris, Dominatoris, & alijs huiusmodi, quæ conveniunt Deo ex tempore: ergo satis cum antecedenti connectitur hæc distinctio.

2. Consequentia probatur: prius meditari debemus ea, quæ conveniunt Deo propriè, & æternaliter, quàm quæ ipsi conveniunt propriè, & temporaliter; sed spiratio activâ sive communis, quatenus hoc nomine *principium* significatur, convenit Deo propriè, & æternaliter; & relationes Creatoris, Dominatoris, &c. conveniunt ipsi temporaliter: ergo rectè processit Magister agendo immediatè de his relationibus, quæ ex tempore Deo conveniunt, postquàm antecesserit determinavit de spiratione activâ sive communi, quæ æternaliter ipsi competit.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, Deum ad creaturas ex tempore referri. In secundâ verò subdit, Deum per talem relationem non mutari. In terciâ autem, & ultimâ declarat, Spiritum Sanctum, sine sui mutatione, humanæ menti infundi.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Constat, Deum ad creaturas ex tempore referri.* Ante cuius probationem hæc præmittit Magister, quòd illa, quæ dicuntur de Deo relativè temporaliter, & secundùm accidens, dicuntur de ipso, non secundùm acci-

dens,

dens, quod sit in Deo, sed quod in creaturis est. Et exemplificat hoc per huiusmodi nomina, Creator, Dominus, Refugium, Datum, vel Donatum, & similia, quæ non possunt Deo convenire ab æterno, cum ab æterno non habuerit creaturam ad se refugientem, seu servum; sed incepit habere ex tempore.

5. Sic primò perficitur probatio: Deus refertur ad creaturas, quatenus est earum Dominus, & Creator; sed hæc munia conveniunt Deo in tempore, dum creaturæ incipiunt esse: ergo Deus refertur ad creaturas ex tempore. Minor probatur: Creator nequit esse, quin existat creatura; nec Dominus, quin sit Servus; quia sicut non valet esse Servus, qui non habet Dominum; sic nec Dominus, qui non habet Servum; sed creaturæ incipiunt esse in tempore: ergo relatio Dei ad creaturas erit ex tempore.

6. Secundò: omni actioni correspondet passio, cum actio, & passio sint simul; sed huic actioni, Deus creat, correspondet hæc passio, aliquid creatur: ergo cum nihil creetur, nisi ex tempore, nihil creat Deus, nisi in tempore: ergo relatio quâ Deus ad creaturas refertur, est ex tempore.

7. Sed oppones primò: Deus est Dominus temporalis; sed non est Dominus temporis in tempore; quia tempus in tempore non est: ergo relatio Dominatoris sive Creatoris non convenit Deo in tempore.

8. Respondet Magister, quod Deus incepit esse Dominus temporis, quando tempus incepit esse. Et idè, sicuti tempus non incepit esse in tempore seu ex tempore; ita Deus non incepit esse Dominus temporis in tempore seu ex tempore, sed cum tempore.

9. Instabis: tempus non incepit esse in tempore: ergo incepit esse extra tempus: ergo fuit tempus extra omne tempus; sed hoc repugnat: ergo tempus, aut incepit esse in tempore, aut ex tempore.

10. Respondetur, tempus nec incepisse esse in tempore, nec ex tempore. Non incepit esse in tempore, quia hoc importat temporis existentiam; & tempus non fuit in sui initio, aut exordio, cum sit successivum. Nec incepit esse ex tempore, quia ex dicit ordinem, & ita præsupponit tempus antevergens ipsum tempus, & idè nihil cœpit ex tempore, nisi quod sequitur tempus.

11. Quamobrèm, ea quæ sunt æqualis durationis cum tempore, non cœperunt, nec ex tempore, nec in tempore, sed cum tempore, idèst, dum tempus cœpit. Caterum, si inquiras, quomodo tempus cœpit? dicimus, quod nullo ex his modis, sed cœpit in sui principio, sive non cœpit extra tempus.

12. Oppones secundò: nihil æternum est ex tempore; sed omne quod prædicatur de Deo, est Deus, & ita æternum: ergo nihil potest dici de Deo ex tempore.

13. Respondetur, quòd hoc nomen *æternum*, potest adiectivè, vel substantivè teneri. Si adiectivè accipiatur, consequentia est falsa. Nam aliquid prædicatur de Deo, cuius duratio non est æterna. Et quidem, cum non sequatur: Creatio est Deus; sed Deus est æternus: ergo creatio est æterna. Quia ibi est accidentis sophisma. Si substantivè vsurpetur, est vera, & vertit hunc sensum: omne quod prædicatur de Deo, est aliquid æternum; & sic respondetur instantiæ.

14. Oppones tertio: hoc nomen *Creator* actû convenit Deo ab æterno: ergo Deus ad creaturam, non ex tempore refertur. Antecedens probatur: non quis dicitur Lector, quia actû legit, sed quia habilis est ad legendum; sed Deus ab æterno habilis est ad creandum: ergo nomen *Creator* actû convenit Deo ab æterno; & consequenter quòd ad creaturam, non ex tempore, sed ab æterno referatur.

15. Respondetur negando antecedens, & eius probationem. Nam si hoc nomen *Creator* importat respectum in actû, nequit ab æterno Deo aptari; secùs si solum respectum in habitu importat. Tamen iam vsus communis hoc nomen, & alia huiusmodi accepit, prout connotant in actû relationem; & idcirco statuit Augustinus, ea dici ex tempore. Idipsum tenendum est de hoc nomine *Lector*. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

16. PRO SECUNDÆ verò partis perspicuâ offensione, hæc alia ponitur conclusio: *Deus per relationem, quâ refertur ad creaturas, non subest mutationi.* Quam sic probat Magister: relatio, quâ Deus refertur ad creaturam, est Creatoris relatio; sed relatio Creatoris est realiter, & intrinsecè in creaturâ, & solum extrinsecè sive denominativè in Deo: ergo Deus non subest mutationi per relationem, quâ refertur ad creaturas.

17. Consequentia probatur: ut Deus denominetur Creator, Dominus, Refugium, &c. sufficit mutatio creaturæ, quin opus sit Dei mutatione: ergo. Antecedens probatur: nummus accipit esse pretium, seu pignus sine mutatione sui intrinsecâ; necnon vnus homo fit amicus alterius solâ mutatione alterius voluntatis: ergo ut Deus denominetur Creator, Dominus, & Refugium nostrum, sufficit mutatio creaturæ, quin requiratur mutatio intrinsecâ Dei.

18. Quamobrem, quia nos confugimus ad Deum, hic dicitur Refugium nostrum; dicitur Pater noster, quia per gratiam nobis intrinsecè

cam, regeneramur in Filios; similiter Creator, & Dominus dicitur, quia cum nondum essemus, ab ipso creamur, & sub eius potestate constituimur, quod reverà operatur absque intrinsecâ mutatione Dei.

19. Sed dices primò: dum nummus incipit esse pretium sive pignus mutatur intrinsecè: ergo & Deus dum Dominus, aut Creator dicitur esse. Antecedens probatur: pretium, aut pignus est accidens adveniens nummo, cum modò sit, quod prius non erat; sed quodlibet subiectum mutatur intrinsecè per accidens sibi de novo adveniens: ergo nummus dum incipit esse pretium sive pignus mutatur intrinsecè: ergo & Deus mutationi subest, dum ad creaturam refertur.

20. Respondetur negando antecedens, & eius probationem. Nam relatio non semper inducit mutationem in utroque extremo, sed sufficit quòd in vno inferat; quia vnum potest esse de se in actu, altero existente in potentiâ; sicut in nummo, qui est in potestate possidentis quòd sit pignus, aut pretium, vel arrha, secundum mutationem factam in ipso. Undè nummo non advenit aliquid absolutum, sed ordo, qui ex parte nummi erat in actu; & ex parte illius quòd erat in potentiâ, fit in actu; sicque mutatur illud, non mutato nummo. Pariformiter est discursandum de relatione Creatoris ad creaturam.

21. Dices secundò: dum Deus creat, duplex notatur respectus, scilicet causæ ad effectum, & effectus ad causam: ergo aut uterque respectus est in creaturâ, aut uterque in Deo; aut vnus in Deo, aut alius in creaturâ; sed ex terminis satis constat, utrunque respectum non esse in Deo, quia Deus non est effectus; nec esse in creaturâ, quia hæc non est sui causa: ergo necesse est, quòd alter sit in Deo intrinsecè, patiaturque mutationem.

22. Respondetur, quòd dum Deus creat, est ibi respectus causæ, & effectus; sed diversimodè, quia respectus causæ non est verè respectus, nec relatio in Deo secundum rem, sed solum iuxta modum intelligendi: At respectus effectus est verè respectus, & relatio in creaturâ secundum rem; ideòque relatio Creatoris fundatur, sive recipitur intrinsecè in creaturâ, & simul terminatur extrinsecè ad Deum; mutaturque intrinsecè creatura, quin ullam mutationem patiatur Deus. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

23. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Spiritus Sanctus sine sui mutatione puris mentibus datur.* Quam quidem conclusionem Magister probat solvendo quæstionem suam, quam superius reliquerat insolutam. Vtrum, videlicet, Spiritus Sanctus dans seipsum, possit referri ad seipsum?

24. Et responder, quòd dùm Spiritus Sanctus dicitur datus, vel missus à se, tunc relativè dicitur ad eum, cui datur; & est relatio secundùm nomen, & non secundùm esse; fitque mutatio in illo, cui datur, nullâ mutatione in ipso dante percepta, quod ex ipsis terminis satis constat.

25. Vndè, cùm Spiritus Sanctus non solum donetur à Patre & Filio, sed etiã à seipso, refertur etiã ad se. Attamen, quia ut donatus importat relationem, & processione, ideo non refertur ad se secundùm substantiam æternam, sed solum secundùm mutationem temporalem factam in creaturâ, cui donatur: igitur Spiritus Sanctus sine sui mutatione puris mentibus donatur.

26. Sed oppones: donatus dicitur respectu eius, qui datur, & cui datur; sed Spiritus Sanctus dat seipsum: ergo Spiritus Sanctus, ut donatus refertur ad seipsum.

27. Respondetur, Spiritum Sanctum referri ad seipsum, quatenus est donans, non verò quatenus est Spiritus Sanctus, sive donatus. Quia cū Spiritus Sanctus non solum donetur à Patre, & Filio, sed etiã à seipso, refertur etiã ad se; non tamen refertur ut Spiritus Sanctus, sive ut donatus ad seipsum, cū sic importet processionem, & relationem æternam, quâ solum ad Patrem, & Filium refertur, à quibus æternaliter procedit. Nec inconvenit, eandem rem dici ad seipsam, & non dici secundùm aliam, & aliam rationem. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

28. **Q**VÆST. 1. An causa secunda possit creare? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 2. dist. 1. q. 1. art. 2. & q. 3. de Potent. art. 4. & 1. p. q. 45. art. 5. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 44. disp. 18. art. 4. Ferre tract. 15. de Creat. q. 3. §. 1. Contenson tom. 2. lib. 4. dissert. 1. cap. 2. specul. 2. Lezana tract. 7. disp. 1. q. 3. Murcia lib. 1. de Gener. disp. 1. q. 6.

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 1. q. 1. & q. 6. de Rerum princip. Perez Lopez tom. 2. Philos. lib. 2. dist. 5. q. 5. art. 3. Hernandez in 2. tract. 1. de Creat. disp. 2. sect. 3. Maftrius in 2. disp. 1. q. 1. art. 1. Iribarne in 4. tom. 1. disp. 1. q. 1. sect. 1. Lanterius de Fide, disp. 3. Herrera in 2. disp. 3. q. 1. & 4. Rada tom. 2. Contrôv. 2. art. 2. Carriere tract. de Omnip. q. 15. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 2. art. 3. & 4.

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 20. Metaph. sect. 2. Amicus tom. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. Curs. Trinit. tom. 2. tract. 1. disp. 3. q. 6.

Munieſſa de *Attrib.* diſp. 9. ſect. 8. Oviedo *Controv.* 13. *Phis. punct.* 4. nu. 10. Carleton diſp. 41. *Phis. ſect.* 6. Arriaga diſp. 11. *Phis. ſect.* 5. Hurtad. diſp. 17. *Phis. ſect.* 7. Echalañ diſp. 24. *Phis. cap.* 4. Rhodès diſp. 14. de *Creat.* q. 1. art. 2. §. 5.

31. QVÆST. 2. An ſit naturaliter notum, Deum poſſe aliquid creare? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 2. diſt. 1. q. 1. art. 2. & 1. p. q. 45. art. 2. Contenſon tom. 2. lib. 4. diſſert. 1. cap. 2. *Specul.* 1. Ferre de *creat. tract.* 15. q. 1. §. 3. Lezana *tract.* 7. diſp. 1. q. 3. Ioan. à Sancto Thomâ tom. 2. q. 44. diſp. 18. art. 4.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. diſt. 1. q. 2. & q. 5. de *Rerum princip.* Hernandez in 2. *tract.* 1. de *Creat.* diſp. 2. ſect. 1. Maſtrius tom. 2. diſp. 1. q. 1. Herrera in 2. diſp. 1. q. 1. & 2. Rada in 2. *Controv.* 2. art. 4. Carriere *tract.* de *Omnip.* q. 7. Angles in 2. diſt. 1. q. vnic. diſf. 2. Vulpes tom. 1. p. 2. diſp. 2. art. 1. Lychetus in 2. diſt. 1. q. 2. Sannig tom. 1. *tract.* 4. diſt. 1. q. 1. Faber in 2. diſt. 1. diſp. 3. q. 2.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez diſp. 20. *Metaph. ſect.* 2. Amicus tom. 2. diſp. 2. ſect. 2. 3. & 4. Arriaga diſp. 11. *Philos. ſect.* 5. ſubſect. 2. Munieſſa de *Attrib.* diſp. 9. ſect. 8. Oviedo *Controv.* 13. *Phis. punct.* 4. Ex alijs D. Bonaventura in 2. diſt. 1. q. 1. & art. 2. q. 2. Gaudent. *tract.* 3. de *Angelis.* diſp. 5. q. 5. Abelly de *Deo, tract.* 4. cap. 1. ſect. 2. Blaſco in *Curs.* tom. 2. lib. 15. diſt. 50. q. 3. art. 4. & 5.

34. QVÆST. 3. An relatio creatoris ſit intrinſeca, aut extrinſeca, ſivè ex tempore Deo? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. diſt. 30. q. 1. art. 1. Godoy 1. p. tom. 3. q. 33. diſp. 87. à p. 396. Ferre *tract.* 4. tom. 1. q. vnic. §. 9. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. diſt. 30. q. 1. Macedo in 1. *Collat.* 8. diſf. 2. ſect. 1. Poncius in *Comment.* tom. 1. diſt. 30. q. 1. Carriere *tract.* de *Omnip.* q. 16. & 17. Herrera in 1. diſp. 8. q. 15. Faber in 1. diſt. 30. q. 2. Lychetus in 2. diſt. 30. q. vnic. Niſſe *tract.* 1. p. 3. q. 6. Ex Scholâ Eximiâ Suarez diſp. 47. *Metaph. ſect.* 15. Rhodès in *Metaph.* diſp. 4. ſect. 6. §. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. diſt. 30. q. 3. Blaſco in *Curs.* lib. 5. diſt. 18. q. 4.

35. QVÆST. 4. An relatio Dei ad creaturas ſit realis, & è contrâ? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. diſt. 30. q. 1. art. 3. & q. 7. de *Potent.* art. 9. & 10. Biſcas tom. 2. q. 13. art. 7. dub. 2. Portugal tom. 1. lib. 3. cap. 19. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. diſt. 30. q. 2. & *Collat.* 34. Macedo tom. 2. *Collat.* 1. diſf. 1. ſect. 1. 2. & 3. Poncius in *Comment.* tom. 1. diſt. 30. q. 2. Smiſing de *Deo Pno, tract.* 3. diſp. 7. q. 1. Herrera in 2. diſp. 1. q. 14. Ex Scholâ Eximiâ Suarez diſp. 47. *Metaph. ſect.* 15. nu. 15. Rhodès in *Metaph.* diſp. 4. ſect. 6. §. 1. & 2. Ex alijs D. Bona-

- ventura in 1. dist. 30. art. 1. q. 3. Lalemandet disp. 11. Metaph. part. 4.
 36. QVÆST. 5. An Pater & Filius sint vnum Spiritus Sancti principium? De quo, *distinctione 5. quæst. 3.*
 37. QVÆST. 6. An Spiritui Sancto conveniat visibiliter mitti? De quo, *distinctione 15. quæst. 3.*
 38. QVÆST. 7. An effectus invisibilis missionis sit semper gratia habitualis? De quo, *distinctione 15. quæst. 2.*
 39. QVÆST. 8. An immutabilitas soli Deo conveniat? De quo, *distinctione 8. quæst. 4.*

DE APPROPRIATIS.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-PRIMÆ

Synopsis.

Natura equalis, non proprietate, parenti,

Filius, ac vnum, non tamen unus erit.

Sic incipit: *Præterea considerari oportet, &c.*

Sic terminat: *Nosque subiungens.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de nominibus relativis, quæ conveniant Deo propriè, & temporaliter; sed in præsentî determinat de his, quæ dicuntur de Deo communiter, & æternaliter, idest, de appropriatis: ergo cum antecedenti distinctione præsens connexionem servat.

2. Consequentia probatur: nomina appropriata propriè inserviunt ad evidentiâ propriorum; sed nomina relativa, quæ conveniunt Deo propriè, & temporaliter, vt Creator, Dominus, &c. sunt nomina propria; & ea quæ de ipso dicuntur communiter, & æternaliter, vt Similis, Æqualis, sunt appropriata: ergo dum Magister hic de appropriatis determinat, postquam in superiori distinctione iam de proprijs nominibus relativis egerat, rectum dîstendi ordinem servat.

3. Sed contra primo: Magister distinctione deîmâ nonâ huius libri egit de æqualitate divinarum personarum; sed hic iterum de æqualitate determinat: ergo idem rursus inculcare videtur Magister.

4. Respondetur negando consequentiâ; nam de æqualitate, & si.

multitudine diuinarum personarum dupliciter est loquendum, scilicet ex parte rei, vel ex parte nominis. Magister in distinctione decimâ nonâ agit de æqualitate, & similitudine ex parte rei; impræsentiarum verò de illâ determinat ex parte nominis; ac proinde non eandem iterat questionem Magister.

5. Contrâ secundò : Magister distinctione vigesimâ quartâ huius tractatus differit de appropriatione; & de appropriatis distinctione vigesimâ quintâ: ergo hunc de appropriatis modò instituendo tractatum, non benè processit Magister.

6. Respondetur negando, consequentiam; quia cùm appropriata maxime conducant ad evidentiam propriorum, ideò Magister postquam tractatum de nominibus proprijs perfecit, statim de appropriatis egit. Vnde tria appropriata Hilarij clarè personarum emanationem ostendunt; tria verò appropriata Augustini ipsarum personarum ordinem manifestant, vt lustranti constabit: ergo rectum Magister scribendi ordinem tenet, agendo hic obiter de appropriatis; tametsi in superioribus distinctionibus de appropriatione, & appropriatis ex professo egerit.

7. Diuiditur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, quomodò æqualitas, & similitudo in diuinis sint relationes. In secundâ verò detegit significatum proprium quorundam nominum communium, sed appropriabilium secundum Hilarium. In tertiâ, & vltimâ declarat, qualiter personæ diuinæ dicantur vnum.

8. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Æqualitas, & similitudo sunt in diuinis relationes tantum secundum nomen.* Quam conclusionem probans Magister, tria inquit. Primò, an hoc nomen *æquale* in diuinis dicat substantiam, vel relationem? Et respondet Magister, nomen *æquale* in diuinis solum relativè dici. Et subdit rationem: nihil p. propriè dicitur sibiipso simile, sed alteri: ergo nec propriè valet dici sibiipso æquale, sed alteri; atqui eò ipso quòd nihil possit propriè dici sibiipso simile, & æquale, nomen *æquale* relativè dicitur in diuinis: ergo.

9. Sed contrâ: non implicat, quòd aliquis differat à se, sicut Sortes senex à se puero: ergo nec quòd aliquid sit sibiipso simile.

10. Respondetur, Magistrum hic accepisse similitudinem pro suppositi ad suppositum similitudine; & non pro status ad statum similitudine, & sic repugnat, quòd aliquid sit sibiipso simile, eò quòd similitudo, aut relatio sit ad aliud, & non ad se: At differentia aliquandò indicat alietatem status ad statum, & ita bene dicitur, quòd Sortes senex differt à se puero; non verò quòd Sortes sibiipso sit similis.

11. Secundò inquit Magister : Vtrum æqualitas in divinis attendatur penes essentiam, vel relationem? Et respondet, æqualitatem attendendam fore secundum essentiam, & non secundum relationem. Probat primò autoritate Divi Augustini lib. 5. de Trinit. cap. 7. dicentis : Patrem non esse æqualem Filio secundum esse relativum, sed secundum esse absolutum substantiæ : ergo æqualitas in divinis solum attendenda erit penes essentiam, & non relationem.

12. Idipsum ratione probat secundò: in eò dicuntur extrema æqualia, & similia, in quo conveniunt; sed summa vnitās, & convenientia divinarum personarum non fundatur in proprietate sive relatione, sed in naturā sive essentiā: ergo æqualitas in divinis solum attenditur penes essentiam, & non relationem. Minorem probat: sicut omnis distinctio in divinis oritur à proprietate relativā; sic omnis vnitās, & convenientia provenit à naturā: ergo summa vnitās, & convenientia in divinis non fundatur in proprietate relativā, sed in naturā: ergo æqualitas divinarum personarum potius ex essentiā, quàm ex proprietate est petenda.

13. Tertiò querit Magister : Quid sit ipsa æqualitas in divinis? Et respondet, esse quandam relationem secundum nomen, sive relationem rationis; realiter verò esse ipsam identitatem virtutis divinarum personarum. Quod sic suaderi potest: ad relationem realem, ex Arist. cap. 4. de Relat. tria necessariò requiruntur, scilicet fundamentum, terminus, & ratio formalis fundandi in ipsis multiplicata; sed ratio fundandi relationem æqualitatis, & similitudinis non multiplicatur in divinis personis: igitur relationes æqualitatis, & similitudinis, non reales, sed rationis sunt in divinis.

14. Sed oppones: ubi extrema, & ratio formalis fundandi relationem sunt realia, ibi relatio, quæ ex ipsis consequitur, est realis; sed extrema, & ratio formalis fundandi relationem similitudinis, & æqualitatis sunt realia: ergo relatio similitudinis, & æqualitatis, quæ ex ipsis consequitur, est realis, & non rationis.

15. Respondetur, ad relationem realem non sufficere, extrema, & rationem ipsam formalem fundandi esse realia, sed etiā necessariò requiri, illam in extremis multiplicari; ob cuius defectum relationes similitudinis, & æqualitatis non esse reales in divinis, sed solum rationis, sive fundamentaliter reales, passim à Doctoribus propugnatur.

16. Instabis: relationes divinæ originis sunt reales; sed harum relationum fundamentum non multiplicatur in divinis personis, utpotè intellectus, & voluntas vnā cum divinā essentiā: ergo ut relationes æqualitatis, & similitudinis sint reales in divinis, perperam exigitur earum fundamenti multiplicatio.

17. Respondetur negando minorem, & consequentiam; quia licet relationum originis fundamentum absolute, & formaliter in divinis non multiplicetur personis; tamen aliquomodo, sive æquivalenter multiplicatur; nam in Patre intellectus, & essentia non constituunt fundamentum seu principium proximum generationis Filij, nisi prout connotant paternitatem sive relationem, quod ita non invenitur in Filio, scilicet intellectus, & essentia divina. Quapropter in Patre datur generatio activa, & in Filio passiva. Idem dicimus de voluntate, & essentia divinâ in productione Spiritûs Sancti, proportionem servatâ.

18. Postmodum ex dictis commendat Magister Opinionem quorundam asserentium, quod simile, & æquale in divinis non dicuntur positivè, sed negativè. Quoniam eâ ratione Filius dicitur æqualis Patri, quia nec maior est eò, nec minor, & hoc propter unitatem essentia. Itâ similis dicitur, quia nec diversus, nec alienus, nec in aliquo dissimilis, & hoc propter essentia simplicitatem: ergo simile, & æquale non denotant aliquid positivum, sed solam negationem excessûs, & distantia inter divinas personas.

19. Hæc tamen Opinio Parisiensibus, alijsque passim non placet Doctoribus, quare Magistri doctrina hic non tenetur, si benignè non exponatur. Quamobrem dicimus, relationes æqualitatis, & similitudinis inter divinas personas non importare aliquid positivum distinctum à naturâ, & proprietatibus personalibus, sed solum denotare positivum ab eis indistinctum unâ cum negatione diversitatis, atque excessûs, & distantia personarum: ergo in hoc sensu non censetur improbabile, relationes æqualitatis, & similitudinis non importare aliquid positivum in divinis.

20. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *In divinis secundum appropriationem affirmatur de Patre aternitas, & unita; de filio imago, & æqualitas; de Spiritu Sancto verò amorum nexus, & charitas.* Quam quidem conclusionem Magister probat ex verbis Hilarij reddens rationem ex dictis Beati Augustini lib. 6. de Trinit. cap. 10. Sic proprietates personæ assignans Hilarius lib. 2. de Trinit. à princip. alloquitur: *In Patre esse aternitatem, speciem in imagine, usum in numero.* Quæ summopere difficilia verba hunc in modum egregiè expendit Augustinus super allegatus. *Æternitas* appropriatur Patri, quia aternitas privat principium; sed quod in divinis privat principium, convenit Patri, qui ob principij privationem innascibilis dicitur: ergo aternitas Patri appropriatur.

21. *Imago verò, & æqualitas, species, & pulchritudo* appropriantur Fi-

Filio propter perfectam, & proportionatam representationem Patris; sed ubi datur perfecta, & proportionata representatio Patris, ibi apparet imago, æqualitas, species, & pulchritudo Filij: ergo congruentissimè appropriantur Filio imago, æqualitas, species, & pulchritudo.

22. *Munus autem, & nexum charitatis, & vsum* ascribit Spiritui Sancto, eò quòd per ipsum, & ab ipso omnia nobis donentur, & infundantur; sed dum munus, nexum charitatis, & vsum contemplamur in divinis, reverà Spiritum Sanctum agnoscimus: ergo munus, nexus charitatis, & vsum appositè Spiritui Sancto appropriantur.

23. Ulterius Magister ostendit ex Augustino lib. 1. de Doctr. Christi. cap. 5. tres alias esse proprietates præter superius appositæ, dicente: *In Patre est vnitatis, in Filio æqualitatis, in Spiritu Sancto unitatis æqualitatisque concordia. Et hæc tria unum, omnia propter Patrem, æqualia omnia propter Filium, connexa omnia propter Spiritum Sanctum.* Quæ eandem, ac antecedentia Hilarij verba continent difficultatem.

24. Quamobrè ait Magister, quòd licet *vnitas* dicat substantiam, & æqualiter videatur tribuenda Filio, & Spiritui Sancto; tamen eadem ratione tribuitur Patri *vnitas*, quâ & aternitas ipsi appropriatur ex Hilario. Nam Pater ita est, vt ab alio non sit; sed ex eo quòd non sit alius à quo sit, aptè ipsi *vnitas* appropriatur: ergo.

25. Consentaneè ijs, de alijs proprietatibus venit insimul discursandum. Filio enim appropriatur æqualitas, tametsi vna sit æqualitas trium. Quod sic expenditur: Filius genitus est à Patre, æqualis genitori, & dono, quod ab utroque procedit: ergo tria divina supposita dicuntur esse æqualia propter Filium: ergo etsi æqualitas tribus divinis personis sit communis, tamen congruentissimè Filio appropriatur.

26. Demùm, Spiritus Sanctus dicitur æqualitatis concordia, quia est amor, quòd Pater diligit Filium, & Filius Patrem. Vnde Augustinus lib. 7. de Trinit. cap. 3. dixit: *Spiritus Sanctus est summa charitas per unamque coniungens, nosque subiungens.* Sed hæc verba satis indicant, Spiritum Sanctum esse unitatis æqualitatisque concordiam: ergo munia ista benè Spiritui Sancto appropriantur. Et hæc de secundâ litteræ distinctionis parte sufficiant.

27. PRO TERTIÆ tandem distinctionis partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Quàvis Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sint unum; non tamen debent dici vnus, nisi cum additione, ita vt dicatur vnus Deus, vnus Creator, & huiusmodi.* Cuius conclusionis ratio sic expressè apparet in litterâ.

28. Sic ut neutrum genus semper refertur ad essentiam; sic genus

masculinum ad personam sive hypostasim ordinatur; sed dum dicimus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnum, intelligitur essentialiter: ergo dum dicimus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus, nequit sic essentialiter intelligi, nisi fiat additio, scilicet, vnus Deus, vel vnus potens, vel vnus sciens, & huiusmodi: ergo licet Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sint vnum; non tamen debent dici vnus, nisi aliquid superaddatur, nempe vnus Deus, vnus Dominus.

29. Consequentia probatur: si hæc locutio teneret absolutè, & absque vilo addito: Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus, tolleretur distinctio personarum, vel poneretur ipsarum confusio: ergo. Antecedens probatur: tunc personarum eliminatur distinctio, poniturque ipsarum confusio; dum ex vi prædicationis identificantur personæ; sed dum absolutè, & absque vilo addito dicimus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus, ex vi prædicationis identificantur personæ; & quidem, cum vnus, eò quod sit masculini generis, referatur ad personam sive hypostasim: ergo tolleretur distinctio personarum, ponereturque ipsarum confusio, si absolutè, & absque vilo addito diceretur, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt vnus.

30. Insuper, Magister hæreses Arrianorum, Sabellianorumque validissimè confutat, innixus tamen super autoritatem sacræ Paginæ apud Ioan. 10. dicentem: *Ego, & Pater vnum sumus*. Nam Arriani affirmabant, Filium non esse eiusdem naturæ cum Patre; quāvis concederent, à Patre Filium ipsum distinctum esse. Vnde Arriana hæresis sic confutatur: *Ego, & Pater vnum sumus*: ergo sunt vnum; sed non vnum in relationibus, quia distinguuntur: ergo necessariò sunt vnum in naturâ, & essentiâ: ergo Filius eiusdem censetur naturæ cum Patre.

31. Sabelliani verò negabant divinarum personarum pluralitatem, dicentes, eandem personam esse Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum secundum diversas rationes. Hic Sabellianus error eadem autoritate refutatur à Magistro: Nam si vna tantum foret persona, vt Sabelliani garrunt, non diceretur, *sumus*: ergo pluralitas personarum in diuinis confiteri da est; ac proinde ex oppositâ autoritate vtraque hæresis Arriana quippè, & Sabelliana refellitur. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

32. QVÆST. 1. An dentur in Deo relationes identitatis, similitudinis, & æqualitatis? De quo, *distinctione 9. quæst. 5.*

33. QVÆST. 2. An relationes identitatis, similitudinis, & æqualitatis.

litas in divinis sint reales, aut rationis? De quo, *distinct. 9. quest. 6.*

34. QVÆST. 3. An personæ divinæ sint æquales secundum magnitudinem, & potentiam? De quo, *distinctiōe 4. quest. 4.*

35. QVÆST. 4. An inter divinas personas producentes, & productas detur verus, & realis ordo prioris, & posterioris? De quo, *distinctiōe 2. quest. 5.*

36. QVÆST. 5. An nomen, & ratio Imaginis potius dicatur de Filio, quàm de Patre & Spiritu Sancto? De quo, *distinct. 22. quest. 1.*

37. QVÆST. 6. An nomen, & ratio Ingeniti solum Patri in divinis conveniat? De quo, *distinctiōe 13. quest. 3.*

38. QVÆST. 7. An Amoris nomen, & ratio personaliter Spiritui Sancto conveniat? De quo, *distinctiōe 10. quest. 5.*

39. QVÆST. 8. An relatio sit aliud realiter à fundamento, & termino? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas q. 2. de Potent. art. 8. & Opuscul. 48. tract. 5. Araûxo lib. 5. Metaph. q. 5. art. 4. Ioan. à S. Thomâ in Log. q. 17. art. 4. Parra tract. 4. de Prædicament. disp. 3. dub. 4. Martinez Prado lib. 2. q. 13. Ortiz tract. 5. Log. confer. 4. Villalpando q. 9. Log. cap. 7. Complutens. tom. 1. disp. 14. q. 5. §. 1. Palanco tom. 1. Philos. tract. 6. q. 10. Lerma lib. 7. de Prædicam. q. 22. Froylanus q. 2. de Relat. art. 2.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 1. q. 4. & lib. 5. Metaph. q. 11. Perez Lopez tom. 1. Philos. lib. 5. dist. 5. q. 1. art. 2. Hernandez tom. 2. Philos. tract. 4. disp. 4. sect. 3. Frassen tom. 1. Philos. sect. 4. q. 3. de Relat. Mastrius tom. 1. Philos. disp. 8. q. 3. art. 1. & 2. Relius tom. 2. lib. 7. q. 19. Poncius disp. 15. de Relat. q. 3. Rodrig. q. de Relat. art. 4. Villaverde cap. 5. de Relat. q. 5. Merinerus in Log. cap. 7. disp. 2. q. 3. Rada tom. 3. Controv. 6. art. 4.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 47. Metaph. sect. 6. & 7. Oviedus Controv. 9. Metaph. punct. 4. Arriaga de Relat. disp. 12. sect. 5. Hurtad. disp. 15. Metaph. sect. 2. Lynze tract. 6. Metaph. cap. 21. lib. 3. Curs. Trinit. tom. 3. tract. 3. disp. 6. q. 8. Spinula disp. 2. Metaph. sect. 3. Pereyra lib. 6. Phis. cap. 16. Rhodès disp. 4. de Relat. sect. 2. Carleton disp. 11. Metaph. sect. 8. Franc. Alphonsus disp. 19. de Relat. sect. 2. Echalar disp. 26. de Relat. cap. 2.

42. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 30. dub. 3. Card. Aguirre disp. 12. Metaph. sect. 1. num. 2. Lalemandet disp. 11. Metaph. part. 1. Castro Vetro tract. 6. Log. q. 3. Blasco in Curs. lib. 5. dist. 18. q. 4. art. 3. Torrecilla tom. 1. tract. 4. q. 7. art. 3.

43. QVÆST. 9. An relatio terminetur ad absolutum, aut respectivum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 13. art. 7. & 3. p. q. 35.

art. 1. Complutens. tom. 1. disp. 14. q. 6. §. 1. Arañxo lib. 5. Metaph. q. 5. art. 6. Ioan. à S. Thomâ q. 17. Log. art. 5. Parra tract. 4. de Prædicam. disp. 3. dub. 7. Ortiz tract. 5. Log. confer. 5. Martinez Prado q. 24. Log. Villalpando q. 11. Log. cap. 7. Lerma lib. 7. de Prædicam. q. 23. Froylan q. 2. de Relat. art. 3. §. 1. Palanco tom. 1. Philos. tract. 6. Gallego, Controvers. 29.

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 26. q. 1. §. Tenendo opinionem. Perez Lopez tom. 1. Philos. lib. 5. dist. 4. q. 2. Hernandez tom. 2. Philos. tract. 4. disp. 4. sect. 7. Mairius tom. 1. Philos. disp. 8. q. 6. art. 3. Frassen tom. 1. Philos. sect. 4. q. 4. de Relat. Poncius disp. 15. de Relat. q. 7. Merin. disp. 3. Log. cap. 7. q. 1. Sosa tom. 2. diff. 96. Rodrig. q. 4. de Relat. art. 3. Llamazares tract. 3. disp. 12. q. 2. Herrera in 1. disp. 8. q. 3. Relius tom. 2. lib. 7. q. 22. Villaverde tract. de Log. cap. 7. q. 1.

45. Ex Scholâ Eximia Suarez disp. 47. Metaph. sect. 16. Oviædus Controv. 9. Metaph. punct. 5. Arriaga disp. 12. Log. sect. 11. Hurtad. disp. 15. Metaph. sect. 7. Carleton disp. 11. Metaph. sect. 19. Peynado tract. 5. Log. disp. 5. sect. 5. Linze lib. 3. Metaph. tract. 6. cap. 14. Ruvius de Relat. q. 7. Franc. Alphons. disp. 19. de Relat. sect. 5. Echaz disp. 26. de Relat. cap. 5. Rhodès disp. 4. de Relat. sect. 4. §. 4. Ex alijs Aguirre disp. 11. Log. sect. 3. Blasco tom. 1. Philos. lib. 5. dist. 18. q. 5. art. 2. Torrecilla tom. 1. tract. 4. q. 2. art. 4.

DE EXPLANATIONE PROPRIETATVM, PRÆ- SERTIMQVE DE AMORE, ET SAPIENTIA.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-SECUNDÆ Synopsis.

*Quævis se genitor spiramine diligit almo,
Attamen is genito, non sapiente, sapit.*

Sic incipit: *Hic oritur questio.*

Sic terminat: *Ad hoc minus sufficientes.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In Illâ egit
Magister de quibusdam appropriatis; sed hic consequenter

expendit quasdam dubitationes ex huiusmodi appropriatis emergentes: ergo rectum inter se ordinem istarum distinctiones servant.

2. Consequentia probatur: si Magister has ex appropriatis difficultates emergentes non evacuet, revera huiusmodi appropriata sufficienter non innotescerent nobis: ergo si in antecedenti distinctione de quibusdam appropriatis Magister differit; & in presenti dubia circa ipsa emergentia consequenter solvit, appositè in his distinctionibus particulat doctrinam à Magistro.

3. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Pater & Filius diligunt se mutuò Spiritu Sancto ab ipsis procedente.* Quam conclusionem Magister probans, inquit: An Pater & Filius diligant se Spiritu Sancto ab ipsis procedente?

4. Et in subsidium negantis partis sic arguit Magister, ut instantiæ solutione suum firmet assertum: diligere & esse idem sunt in divinis: ergo si Pater & Filius diligunt se Spiritu Sancto ab ipsis procedente, videretur, ipsos habere esse per Spiritum Sanctum; sed Pater & Filius non sunt per Spiritum Sanctum; imò Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedit: igitur Pater & Filius non diligunt se Spiritu Sancto ab ipsis procedente.

5. Respondet Magister, quòd Pater & Filius diligunt se Spiritu Sancto, capiendò *diligere* notionaliter, scilicet, quatenus idem est, quòd communis spiratio. Quamobrem diligere, & esse differunt in divinis secundum rationem, aut quovis alio distinctionis genere; ac per consequens argumentum pro illa parte efformatum non concludit.

6. Assumptum expressius probatur primò, auctoritate Augustini in littera lib. 6. de Trinit. cap. 5. dicentis: *Spiritus Sanctum esse, quòd uterque coniungitur, & quòd genus à gignente diligitur, genitoremque diligit.* Sed hæc verba clare ostendunt, quòd Pater & Filius diligunt se Spiritu Sancto ab ipsis procedente: ergo.

7. Secundò, etià Hieronymi testimonio corroboratur assumptum in Exposit. Psalm. 13. Spiritus Sanctus est amor Patris ad Filium, & Filij ad Patrem; sed amore, qui est Patris ad Filium, Pater amat Filium; & amore, qui est Filij ad Patrem, Filius amat Patrem: ergo Pater & Filius diligunt se mutuò Spiritu Sancto ab ipsis procedente.

8. Tertiò ratione ostenditur: sicut se habet Verbum ad dicere; sic Amor ad diligere; sed Pater verbo suo, quod ab ipso procedit, seipsum dicit: ergo Pater & Filius amore, qui ab ipsis procedit, seipsos diligunt. Et de primâ parte sufficiant.

9. PRO SECUNDÆ igitur partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio:

conclusio: *Pater non est sapiens scientiâ genitâ, vel nascente.* Ante cuius probationem tres solvendas præmittit Magister quæstiones, ex quarum resolutione efficax conficitur probatio.

10. PRIMA ergo Quæstio in hunc proponitur modum: Vtrum Pater dicatur sapiens scientiâ, quâ genuit? Et pro affirmativâ parte sic arguitur. Pater diligit amore sive Spiritu Sancto, qui ab ipso procedit, quin habeat esse per Spiritum Sanctum: ergo & etiâ sapere potest Filio sive scientiâ eâdem, quam genuit, quin habeat esse per Filium.

11. Respondet Magister, hanc propositionem non esse concedendam: Pater sapit scientiâ genitâ, seu Pater sapit per illam scientiam, quam genuit, nè Filius, qui est scientia genita, videatur esse causa scientiæ in Patre. Vnde Filius dicitur scientia Patris, non quia per eum Pater sit sapiens, vel potens, sed quia Filius est scientia, & virtus de Patris scientia, & virtute.

12. SECUNDA Quæstio sic à Magistro proponitur: Vtrum Filius sit sapiens scientiâ genitâ, vel ingenitâ? Et respondet, quod Filius debet dici sapiens scientiâ ingenitâ, eò quod effectivè sit sapiens scientiâ ingenitâ, quæ est Pater.

13. Circa plenum præfatæ resolutionis captum, est animadvertendum, has duas propositiones, scilicet: Pater est sapiens scientiâ ingenitâ; Filius est sapiens scientiâ ingenitâ, ambas esse veras; sed differre tantum in eo, quod ablativi in eis contenti, diversimodè cõstrui possunt.

14. Primo modo ablativus valet sumi in habitudine, quasi principij formalis; & in hoc sensu Pater est sapiens scientiâ ingenitâ, idest, seipso formaliter. Nam scientia ingenita est ipse Pater; sed idem est in Patre esse, & sapere: ergo si Pater est scientia ingenita, Pater erit sapiens scientiâ ingenitâ.

15. Vnde, iuxta hunc sensum, Filius nequit dici sapiens scientiâ ingenitâ, quia designat, Filium formaliter esse sapientem Patre; & per consequens Patrem formaliter esse Filium propter identitatem scientiæ, & esse in Filio; sed Filius realiter à Patre distinguitur: ergo Filius in hoc sensu non est sapiens scientiâ ingenitâ, nè Filius sit vnus cum Patre.

16. Secundo modo potest ablativus cõstrui in habitudine principij quasi effectivi; & sic hæc propositio est falsa: Pater est sapiens scientiâ ingenitâ; quia significat Patrem esse de scientiâ ingenitâ, atque aded foret à seipso, quod falsum censetur. Nam ablativus cõstructus in habitudine principij quasi effectivi, revèrà supponit principium de quo sit: ergo si Pater sic foret sapiens scientiâ ingenitâ, certè aut esset à seipso, aut non foret primum principium, eò quod aliud suppo-

neret, de quo esset sapientia, quod penitus repugnat.

17. Ast verò in præfato sensu tenet hæc prædicatio respectu Filij, scilicet, Filius est sapiens sapientiâ ingeniâ, cum sensus sit, quod Filius est de sapientiâ ingeniâ, quæ est ipse Pater. Nam Pater est sapientia ingeniâ; sed Filius est de Patre: ergo Filius est de sapientiâ ingeniâ, sive sapiens sapientiâ ingeniâ.

18. Sed contrâ: non implicat, quod in divinis dicatur sapientia de sapientiâ: ergo nec quod dicatur potentia de potentiâ.

19. Responderetur negando consequentiam. Quia sapientia appropriatur Filio, qui est ab alio, & ab alio habet omne, quod habet; nec non & sapientiam ab alio habet; ideòque cum sapientia genita ex suâ appropriatione præsupponat sapientiam ingeniâ, rectè enunciatur sapientia de sapientiâ. At potentia appropriatur Patri, qui non est ab alio, & idcirco non sic dicitur potentia de potentiâ sive potentia genita.

20. TERTIA Quæstio sic à Magistro proponitur: Vtrum Filius possit dici sapiens sapientiâ genitâ? Et respondet affirmativè. Tamen hoc intelligendum est iuxta primum sensum præmissum, scilicet in habitudine principij formalis, ita ut genuinum hunc vertat sensum: Filius est sapiens sapientiâ genitâ, idest, seipso formaliter, non effectivè à seipso, vel de seipso, ut supra expendimus. Et hæc de secundâ litteræ distinctionis parte sufficiant.

21. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis declaratione, hæc statuitur conclusio: *Vna tantum, & eadem est sapientia genita, & ingeniâ secundum rem, & differunt solum secundum rationem.* Quam probans Magister, inquit, an tantum vna sit sapientia Patris & Filij?

22. Et pro parte negante, hunc proponit discursum: alia est sapientia genita, & alia ingeniâ; sed quò pacto alia est sapientia genita, & alia sapientia ingeniâ, non est vna sapientia Patris & Filij: igitur vna tantum non est sapientia Patris & Filij.

23. Respondet Magister argumentum non valere, quia ibi committitur fallacia figuræ dictionis; nam dum sapientia sumitur cum his terminis *genita & ingeniâ*, supponit pro personis, sive exprimit proprietates generantis, & geniti; ast dum simpliciter, & sine ullo addito sumitur sapientia, tunc pro essentiâ sive communi scientiâ supponit.

24. His prælibatis, sic poterat perfici probatio: sicut in divinis est vna dilectio, quæ est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, (quippe ipsa divina essentia) & tamen Spiritus Sanctus est dilectio, quæ nec est Pater, nec est Filius; sic in Deo est vna sapientia, quæ est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, (nempe divina essentia) & nihilominus Filius est

sapientia genita, quæ nec est Pater, nec Spiritus Sanctus; sed ex ijs non ponimus in divinis duas dilectiones, sed vnam tantum: ergo nec in Deo meditari debemus plures sapientias, sed vnam tantum.

25. Cæterum, sapientia ingenta dicitur sapientia Patris, eò quòd per eam formaliter sapit; sapientia etiam genita dicitur sapientia Patris; non tamen quòd eà formaliter sapiens sit; sed per hoc quòd eam genuit: ergo non sequitur quòd duæ sint sapientia, sed vna tantum, quæ est divina essentia; ac proinde sapientia genita, & ingenta est vna secundum rem; differunt tamen penes rationem, & diversum considerandi modum.

26. ALIA supereft quæstio in litterà, & difficilis quidem, videlicet, cùr Pater non dicatur sapere sapientià genitâ, vel ab ipso procedente; sicut dicitur diligere dilectione ab ipso procedente, cum tamen idem sit sibi sapere & esse; & similiter idem diligere & esse?

27. Quàvis enim Magister solutione huius quæstionis superseadeat; tamen respondendum est, quòd *diligere*, valet vsurpari essentialiter; & tunc tam secundum rem, quàm etiam secundum modum significandi absolute, *diligere* nihil aliud est, quàm divina essentia. Itaque hoc modo capiendo *diligere*, Pater nullatenus potest diligere Spiritu Sancto, seu amore à se procedente.

28. Alio modo accipitur *diligere*, scilicet notionaliter, pro spiratione passivâ. Et sic Pater dicitur diligere amore ab ipso procedente. Et ratio est; quia licet *diligere*, secundum rem sit idem quòd divina essentia, non tamen secundum modum significandi est idem quòd essentia divina; quia essentia divina dicitur absolute; diligere autem relative: ergo sic Pater dicitur diligere amore ab ipso procedente.

29. Quapropter non sequitur: Pater Spiritu Sancto, vel amore diligit: igitur Spiritu Sancto, vel amore procedente est. Similiter non infertur: Pater paternitate est Pater: igitur Pater paternitate est. Sic pariter non sequitur: homo diligit hominem amore ab ipso procedente: igitur homo amor est: ergo quavis Pater dicatur diligere amore ab ipso procedente; non tamen Spiritu Sancto, vel amore procedente est.

30. Cum ergo *sapere* in divinis semper sumatur essentialiter, & nunquam notionaliter, sicut *diligere*; consequens est, quòd Pater non sit sapiens sapientiâ genitâ, quia sequeretur, ipsum esse sapientiam genitam. Ad *diligere* autem non semper sequitur diligere dilectione productâ; ac proinde licet Pater non dicatur sapere sapientiâ genitâ, potest tamen dici diligere dilectione procedente, seu productâ. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sunt dicta.

QVÆSTIONES.

31. QVÆST. 1. An Pater sit sapiens sapientiâ genitâ? Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 32. q. 2. Poncius in *Curs. Theolog.* disp. 10. de Trinit. q. 2. Et in *Comment. tom. 1.* dist. 32. q. 2. Frassen in 1. tract. 3. disp. 3. art. 2. q. 3. Smiling de Deo Trino, disp. 3. q. 4. Carriere tract. de Trinit. q. 22. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 2. Vulpes tom. 3. p. 1. disp. 65. art. ult. Boyvin tom. 1. tract. 2. cap. 5. q. 12. Sola tom. 2. dist. 32. q. 1. art. 4. Berulle tom. 2. p. 2. disp. 2. q. 2. Faber in 1. dist. 13. disp. 24. cap. 1. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 9. de Trinit. cap. 10. Maurus tract. 7. de Trinit. q. 90. Montoya de Trinit. disp. 74. sect. 3.

32. QVÆST. 2. An Pater & Filius se diligant Spiritu Sancto? De quo, *distinctione 10. quest. 2.*

33. QVÆST. 3. An in Deo sit amor strictus sive specialis? De quo, *distinctione 1. quest. 3.*

34. QVÆST. 4. An amor viæ, & patriæ distinguatur specie? De quo, *distinctione 1. quest. 6.*

35. QVÆST. 5. An amor beatificus sit liber, aut necessarius? De quo, *distinctione 1. quest. 7.*

36. QVÆST. 6. An possimus frui essentiâ, quin personis fruamur? De quo, *distinctione 1. quest. 10.*

DE COMPARATIONE, VEL DIFFERENTIA PROPRIETATIS AD PERSONAS, ET ESSENTIAM.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-TERTIÆ

Synopsis.

*Vni personæ quod convenit, omnibus apte
Conveniet, modò ni dempta relata fient.*

Sic incipit: *Post supradicta, &c.*

Sic terminat: *Sed non est hypostasis Patris.*

1. CONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de quibusdam dubitationibus, ex nominibus appro-

priatis emergentibus ; & in superioribus de essentiâ , personis , & proprietatibus ; sed in præsentî de earum comparationibus ad invicem , secundum convenientiam , & differentiam determinati : ergo bene inter se coordinantur distinctiones.

2. Consequentia probatur : omnis comparatio , eò quòd sit species relationis , necessariò supponere debet extrema comparationis ; sed in præsentî distinctione disputat Magister de comparatione essentiæ , personarum , & proprietatum adinvicem , secundum convenientiam , & differentiam earum : ergo in superioribus distinctionibus de essentiâ , personis , & proprietatibus , tanquàm de extremis comparationis , iam Magistrum egisse ; & hic de comparatione ipsâ modò determinare , reverà recta differendi ab omnibus censetur methodus.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit , proprietates idem esse cum personis , & essentiâ divinâ. In secundâ verò excludit errorem quorundam dicentium , ex hac identitate posse dici , divinam essentiam posse generare. In tertiâ autem , & ultimâ concludit , qualiter ex identitate paternitatis , & essentiæ non possit argui , paternitate Patrem non esse Deum.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione , ponitur hæc conclusio : *Proprietates personales sunt idem cum personis , & naturâ divinâ.* Quam equidem conclusionem Magister probans , inquit : Verum proprietates sint ipsæ personæ ; & an sint ipsa divina essentia ?

5. Et respondet affirmativè. Primò , quia iuxta illud , quod Ecclesia canit : *Et in personis proprietas , & in essentiâ unitas* , proprietates sunt intrinsecæ personis , cum personæ per eas constituentur , & distinguantur ; sed quod est intrinsecum personis , constitutivumque illarum , ab ipsis indistinctum est : ergo proprietates non solum sunt ipsæ personæ , verum & ipsa essentia divina.

6. Secundò ostendit , proprietates esse ipsas divinas personas : proprietates sunt in personis ; sed in personis nulla est diversitas : igitur proprietates sunt ipsæ personæ. Maior est evidens , quia personæ proprietatibus constituentur , & distinguuntur. Minor similiter constat , cum divinæ personæ eandem essentiam habeant : ergo proprietates sunt ipsæ personæ.

7. Quod ulterius autoritate Hieronymi in Expof. Symb. ad Damasum , epist. 7. confirmat : *Tres personas expressas sub proprietate distinguimus. Non enim nomina tantummodo , sed etiam nominum proprietates , id est , personas constituentur.* Ergo aperte suffinet , personas proprietatibus distinguuntur , & proprietates ipsis esse personas.

8. Tertiò, quòd proprietates sint ipsa divina essentia, seu natura; sic suadere tentat Magister: propter summam simplicitatem Deus est quicquid habet, ubi non obviat relativa oppositio; sed divina persona, & natura habent proprietates; & ibi nulla obviat relativa oppositio: ergo proprietates sunt ipsa natura, & persona divina.

9. Confirmat assumptum Magister: proprietates sunt ab æterno; sed nihil distinctum à Deo, & personis est ab æterno; quia quicquid non est Deus, aut persona divina, creatum est; ac per consequens in tempore existens: ergo proprietates in divinis non sunt distinctæ à naturâ, nec à personis.

10. Idipsum pluribus Sanctorum Patrum autoritatibus firmat in litterâ Magister, & præsertim testimonio Divi Hilarij lib. 7. de Trinit. in med. dicentis: *Nativitatem Filij esse naturam*. Ergo fateri tenemur, proprietates esse in tribus personis, & ipsas esse personas, atque divinam essentiam. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

11. PRO SECUNDÆ verò partis ostensione, hæc alia ponitur conclusio: *Errant qui inferunt, divinam essentiam posse generare, ex hoc quòd proprietates personales sint divina essentia*. Cuius probatio non potius alijs rationibus, quàm explicatione erroris quorundam dicentium, quòd licet proprietates sint in personis, non tamen sunt ipsæ personæ, sed sunt quasi extrinsecus affixæ, innititur. Et secundum hunc errorem, tres ipsi contra veritatem catholicam congerunt rationes.

12. Quarum prima sic ab ipsis proponitur: nulla res potest constitui, & distingui seipsâ; sed personæ constituuntur, & distinguuntur proprietatibus: ergo licet proprietates sint in personis, non tamen sunt ipsæ personæ.

13. Respondet Magister negando Maiorem fretus autoritate Divi Hieronymi in Expos. Symb. ad Damasum, epist. 7. asserentis: *Etiâ seipsis personæ differunt*. Unde, potest res seipsa constitui, & distingui, & præsertim in divinis; quia ea quæ realiter, & absolute sunt idem, possunt ratione, sive virtualiter, aut ex naturâ rei distingui, quod sufficit ad personarum constitutionem.

14. Secunda ratio ita ab illis perficitur: proprietates sunt divina essentia: ergo sicut personæ divinæ dicuntur convenire in essentiâ; ita etiâ debet dici, ipsas personas in proprietatibus convenire; sed personæ divinæ non conveniunt in proprietatibus, imò per ipsas differunt, & distinguuntur: ergo licet proprietates sint in personis, non tamen sunt ipsæ personæ.

15. Respondet Magister, hanc difficultatem, propter suam nimiam

altitudinem, humanum excedere caput, quod autoritate Hilarij *Vib. 2. de Trinit. in princ.* his ostendit expressis verbis: *Mihi ergo in sensu labes est, in intelligentiâ stupor est, in sermone verò non iam infirmitatem, sed silentium confitebor. Non ergò aliquid addendum est, sed modus constituendus audacia. Quia quid ultra queritur, non intelligitur.* Hactenus Hilarius dùm de hac alloquitur difficultate.

16. Obiectioni tamen breviter satisficit, quòd licet personæ divinæ convenient in essentiâ, non verò personæ conveniunt in proprietatibus; quia solum sunt idem cum essentiâ, non in essentiâ, idest, divina essentia est communis personis, secus personarum proprietates; & idè non valet: personæ divinæ sunt idem cum essentiâ: ergo sunt idem inter se.

17. Quòd ergò personæ divinæ convenient in essentiâ, & non in proprietatibus, dùm essentia, & proprietates sunt idem; hoc est profundum Trinitatis Mysterium, desumptum sanè ex munere infinitudinis, & eminentiæ, ob quod prædicata illa possunt æquivalere pluribus realiter distinctis.

18. Tertia illorum ratio sic conficitur: sicut in quocunque est paternitas, hoc potest generare; sic in quocunque est filiatio, hæc potest generari; sed in divinâ essentiâ est paternitas, & filiatio: ergo essentia potest generare, & generari. Maior probatur: quia in Patre est paternitas, & in Filio est filiatio, Patri convenit generare, & Filio generari: ergo in quocunque est paternitas, & filiatio, hoc poterit generare, & generari: ergo & essentiæ divinæ poterit convenire generare, & generari, eò quòd in eâ sint paternitas, & filiatio.

19. Respondet Magister, proprietates esse in aliquo, posse dupliciter intelligi. Primo modo determinando, & distinguendo illud in quo sunt. Et in hoc sensu, in quocunque est paternitas, & filiatio, hoc potest generare, aut generari, quemadmodum in personis huiusmodi proprietates reperiuntur.

20. Secundo modo proprietates possunt esse in aliquo, non determinando, neque distinguendo illud in quo sunt. Et sic dicuntur esse in essentiâ divinâ; & in quocunque sic est paternitas, illi non convenit generare; nec illi in quo sic est filiatio, convenit generari. Cùm ergò proprietates sint in divinâ essentiâ non determinando, nec eam distinguendo, præfata instantia nihil viget.

21. Sed contra solutionem arguit Magister: proprietates non possunt esse in personis, nisi eas determinent: ergo nec poterunt esse in essentiâ, eam non determinando, aut distinguendo. Vel è contrà: proprietates possunt esse in essentiâ, quin ea n. determinent, aut distinguant:

ergo & in personis poterunt esse, eas non determinando, & distinguendo.

22. Respondet Magister, quòd hoc exprimere, super humanum intellectum prorsus censetur, cum plenum horum captum nemo mortaliū assequi possit; sed standum in his veritati fidei, ut diximus supra ex Divo Hilario, num. 15.

23. Instabis: argumentum efformatum, aut necessariò concludit, aut sophisticè? Si necessariò: ergo cum procedat ex præmissis veris, conclusio erit vera. Si sophisticè concludit: ergo est sophisticum; sed unum sophisma non est incomprehensibile: ergo malè procedit Magister non solvendo argumentum, & solum Hilarij autoritatem applicando.

24. Respondetur, Magistrum hinc nullam adhibuisse argumento solutionem; & meritò, quia est sophisma secundum accidens, videlicet, proprietas est in essentia; sed essentia non distinguit, nec determinat: ergo nec proprietas distinguit, nec determinat. Unde Magister non appellat argumentum incomprehensibile, sed dimittit tanquam sophisticum, & indignum discussione Maiorum.

25. Quod enim insolutum relinquit, & incomprehensibile vocat, est dubium illud captui humano superexcedens, nempe, si per omnino-dam identitatem prædicatur essentia de proprietatibus, & proprietates de essentia; cum hæc non distinguit, & determinat; & illæ determinant, & distinguunt? Hoc reverà est nobis incomprehensibile.

26. Caterum, si inquiras, quare proprietas est in personâ ut distinguens, & non in essentia? Respondetur, quòd persona se habet ad aliam, & refertur, sicque distinguitur; secus essentia. Et si iterum inquiras, cum persona refertur, & non essentia? Respondetur, quia una est essentia, & personæ tres. Si tandem quæras, quòd aliquod ijs omninò simile ex creatis rebus ostendamus. Respondetur, nullum posse inveniri; ideòque in fundamento fidei catholicæ oportet sistere.

27. Vterius argues ex Augustino super Psalm. 68. Pater non eò est Pater, quò Deus est; neque eò est Deus, quò Pater est; sed Pater habet esse Deum deitate, quâ Pater non est; & habet esse Patrem paternitate, quâ Deus non est: ergo proprietates, & essentia non sunt idem realiter.

28. Respondetur negando consequentiam. Nam instantia solum evincit distinctionem aliquam inter essentiam divinam, & proprietates, scilicet rationis, virtualis, aut formalem Scoticam, seu ex naturâ rei, non verò realem absolutam, ut in Tractatu de Trinitate passim à Doctoribus exagitur. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

29. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis clarâ indagine, hæc pon-

ponitur conclusio: *Falluntur, qui ex identitate paternitatis, & essentia arguunt, seu evincunt, Patrem paternitate esse Deum.* Hanc probans Magister, sic reddit rationem, scilicet, quod proprietates sunt in divinis, ut determinantes, & distinguentes, quemadmodum sunt in personis: ergo ex identitate paternitatis, & essentia ineptè concluditur, Patrem paternitate esse Deum. Quod etiã autoritate Divi Augustini confirmat in litterâ.

30. Insuper, quia sicut non benè arguitur, Patrem deitate esse Patrem; sic nec benè concluditur, Patrem paternitate esse Deum; sed rectè arguitur, Patrem deitate esse Deum: ergo & paternitate esse Patrem: ergo identitas paternitatis, & essentia nihil prodest, ut Pater paternitate sit Deus; sicut & quod deitate sit Pater.

31. Demùm, ex identitate animalis, & rationalis, non benè arguitur, quod homo animalitate sit rationalis; sicut nec rationalitate animal: ergo nec ex identitate paternitatis, & essentia poterit quis aptè concludere, Patrem deitate esse Patrem; nec Patrem paternitate esse Deum, sed è contrâ. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte sufficiant.

Q V Æ S T I O N E S.

32. QVÆST. 1. An inter relationes, & essentiam detur distinctio formalis ex naturâ rei? De quo, *distinctiōe 2. quæst. 4.*

33. QVÆST. 2. An illud principium: *Quæ sunt eadem vni tertio,* &c. habeat locum in divinis? De quo, *distinctiōe 21. quæst. 1.*

34. QVÆST. 3. An personæ divinæ constituantur, & distinguantur proprietatibus absolutis, aut relativis? De quo, *distinctiōe 7. quæst. 1.*

35. QVÆST. 4. An relationes divinæ importent formaliter perfectionem? De quo, *distinctiōe 7. quæst. 2.*

36. QVÆST. 5. An essentia divina generet, aut generetur? De quo, *distinctiōe 5. quæst. 8.*

37. QVÆST. 6. An attributa, & modi intrinseci ab essentiâ formaliter ex naturâ rei distinguantur? De quo, *distinctiōe 6. quæst. 4.*

38. QVÆST. 7. An unitas, & multiplicitas in divinis rectè cohaereant? De quo, *distinctiōe 2. quæst. 3.*

DE PERSONARVM CVM ESSENTIA VNITATE.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-QUARTÆ

Synopsis.

Personis eadem fuerit natura, tametsi

Est personarum candidus ordo trium.

Sic incipit: Prædictis autem adiiciendum est.

Sic terminat: Ad illam pervenire.

CONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ Magister comparat proprietates ad essentiam, & personas; sed in præsentī comparat essentiam, & personas adinvicem: ergo hæc superiori consona est distinctio.

2. Consequentia probatur: prius est, medium comparari ad extrema, quàm quod extrema adinvicem comparentur; sed proprietates veluti medium comparantur ad essentiam, & personas tanquàm ad extrema: ergo agere de comparatione essentiæ, & personarum adinvicem, postquàm determinatum est de proprietatum comparatione ad essentiam, & personas, est rectum servare ordinem.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, personas divinas idem esse re cum naturâ divinâ, & distingui solum ratione. In secundâ verò ponit quandam locutionis distinctionem inter personas, Deum, & essentiam divinam. In tertiâ autem, & ultimâ ostendit parte, quomodò Patri potentia, Filio sapientia, & Spiritui Sæc. bonitas attribuitur.

4. PRO PRIME igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Quilibet Catholicus tenetur asserere, personas divinas esse idem re cum divinâ essentiâ, & eas solum ratione, aut distinctione formali ex naturâ rei, aut virtuali differre.* Quam conclusionem Magister probans, recenset quorundam hæreticorum errorem, dicentium, essentiam, & personam non esse idem in divinis.

5. Sic primò garriunt: si essentia, & persona idem forent in divinis,

Pater & Filius essent eadem essentia; sed Pater generat, & Filius generatur in divinis: ergo eadem res generat, & generatur in divinis: ergo cum hoc repugnet; & quòd persona, & essentia sint idem, omnino repugnabit.

6. Secundò sic nugas loquuntur, auctoritate Hilarij immeritò fulti, qui lib. 8. de Trinit. expendens illud Rom. cap. 8. *Spiritus Dei in vobis est, &c.* hæc protulit verba: *Et quæro nunc, in Spiritu Dei utrùm naturam, an rem naturæ significatam existimes. Non est enim idem natura, quòd res naturæ; sicut non idem est homo, & quòd hominis est.* Sed persona divina est res naturæ divinæ, & essentia divina est ipsa natura divina: ergo persona, & essentia non sunt idem.

7. Ad primum respondet Magister negando duplicem consequentiam. Nam essentia potest simul identificari generanti, & genito, quin ipsa generetur, aut generet; quia essentia divina non identificatur idè quate Patri secundum omnia, quæ ipsi identificantur, cum etiã identificetur Filio & Spiritui Sancto. Vndè Pater & Filius solum sunt idem secundum absoluta; & secundum relativa distincti; ad quod reverà sufficit distinctio rationis, aut virtualis, sive formalis ex naturâ rei essentia divinæ à proprietatibus relativis.

8. Ad secundum respondet Magister, quòd verba Hilarij tenent in creatis, non in divinis, ubi natura, & res naturæ sunt idem; nam Hilarius ipse loquens de Deo, expressè attestatur, Deum non esse aliud ab his, quæ sibi insunt, scilicet attributis, & personalitatibus; esse tamen aliud ab ijs, quæ sibi non insunt, idest, à creaturis.

9. Modò ad conclusionem supra appositam respondet Magister, dicens: essentiam, & hypostasim esse idem re, idest, substantiâ, & naturâ, quia omnium personarum vna est essentia divina; differre tamen secundum rationem. Generans enim, & genitum conveniunt in substantiâ, sive essentiâ, quia hæc utrique meritò censetur communis; non tamen conveniunt in personalitate, cum hæc incommunicabilis sit: ergo licet persona, & essentia sint idem, sive Pater & Filius in substantiâ idem sint; & Pater generet, & Filius generetur, nunquàm inferitur, quòd essentia generet, aut generetur.

10. Sed oppones primò: Damascenus lib. de Orthod. Fid. cap. 4. idipsum tenet, quod hæretici dicebant: ergo Magister malè reputat hæreticos illos, qui sentiebant, naturam non dici de personis. Antecedens probatur: Damascenus sic alloquitur: *De hypostasi non est deitatem dicere; sed deitas dicit naturam: ergo natura non dicitur de personis; ac proindè essentia, & persona non sunt idem.*

11. Respondetur cum Divo Bonaventurâ hîc, verbum Damasceni simpliciter acceptum, sinistram generare sensum; & qui ita illud caperet, sicut sonat, proculdubiò hæreticus foret. Quamobrem cum præcisione venit Damascenus exponendus, scilicet, quòd deitas non dicitur de vnica tantum hypostasi, sed de omnibus prædicatur.

12. Oppones secundo: quæ proprietatibus oppositis pollent, vnum de alio adinvicem non prædicatur; sed natura, & persona oppositis pollent proprietatibus: ergo natura de personis non prædicatur. Minor probatur: proprietates naturæ est communicabilitas, personæ verò incommunicabilitas; sed communicabilitas, & incommunicabilitas sunt proprietates oppositæ: ergo cum natura, & persona oppositis polleant proprietatibus, non poterunt abinvicem prædicari.

13. Respondetur negando minorem, & illius probationem. Communicabilitas enim, & incommunicabilitas non sunt oppositæ proprietates; sed sic differunt inter se, sicut habere proprietatem, & non habere proprietatem. Quia ergo persona habet proprietatem relativam, ideo distinguitur, & est incommunicabilis; essentia verò quia caret illâ proprietate, est communis, & pluribus communicabilis. Vnde ex hoc capite non rectè arguitur, quòd natura, & persona distinguantur, sive quòd abinvicem non prædicentur; imò oppositum consequitur. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

14. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *Quànvis tres personas vnus esse essentia debeamus dicere, non tamen vnum Deum trium personarum vnitatâ locutione debemus affirmare.* Quam conclusionem Magister expendens, quærit: An, sicut Deus dicitur divina essentia? ita etiâ possit dici: Vnus Deus tres personæ? Et vtrum, ita catholicè possit dici: Vnus Deus trium personarum, vel tres personæ vnus Dei; sicut etiâ dicitur: Vna essentia trium personarum; & tres personæ vnus essentia?

15. Et respondet Magister, quòd bene potest dici: tres personæ sunt vnus Deus; & è contra: Vnus Deus est tres personæ; non tamen vnus Deus trium personarum; nec tres personæ vnus Dei; quia personas esse eiûdem essentia, solum significat, personis convenire eandem essentiam, quod verissimum censetur: At Deum esse trium personarum, significat, Deum esse Dominum, aut Authorem personarum, quemadmodum dicitur Deus Abraham, Isaac, & Iacob, aut creaturarum Deus, quod verum non est.

16. Nec est simile de essentia; quia aliud est modus significandi nomine Dei, & aliud nomine essentia. Cuius ratio est, quia ly *Deus*, signi-

fiat in ratione principij effectivi; *essentia* verò non; ideòque non dicitur, quòd eadem sit *essentia* Abraham, Isaac, & Jacob, vel alicuius creaturæ, nè Creatoris, & creaturæ naturam confundere videamur: ergo licèt tres personas vnus esse *essentiæ* debeamus dicere; non tamen vnum Deum trium personarum affirmare debemus. Et hæc de secundâ textûs parte sufficiant.

17. PRO TERTIÆ autem, & vltimæ partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Quanquàm potentia, sapientia, & bonitas communiter conueniant omnibus personis diuinis, tamen potentia appropriatur Patri, sapientia, Filio, bonitas verò Spiritui Sancto. Quam conclusionem sic expendit Magister: attributa diuina rectè aptantur personis, vt ab eis removeamus imperfectiones, quibus creaturas apprehendimus, instar quarum similitudinem, & speciem diuinas intelligimus personas; sed statutâ hâc attributorum appropriatione erga diuinas personas, ab ijs omnino imperfectiones eliminamus, quibus creaturas apprehendimus: ergo.*

18. Minorem probat: Patri in diuinis tribuitur *potentia*, eò quòd in Patribus creatis inesse consuevit debilitas, & infirmitas. *Sapientia* Filio, eò quòd in creatis filij assolent esse ignari. *Bonitas* Spiritui Sancto, quia in humanis spiritus tumorem dicit, & inflationem: ergo dùm hæc diuinis personis attributa appropriamus, reuerà ab illis cunctas imperfectiones eliminamus, quibus creaturas apprehendimus: ergo rectè accommodatur Patri *potentia*, Filio *sapientia*, & *bonitas* Spiritui Sancto, quànvis omnibus personis hæc sint communia attributa.

19. Postea subdit Magister, quòd hoc nomen *Homousion*, ab antiquis Patribus primò fuit concessum; deindè propter prauum hæreticorum vsum fuit damnatum, & prohibitum; sed tandem propter rei veritatem fuit iterùm approbatum, & receptum, quanquàm in Ariminensi Concilio nonnulli hæretici tentauerint nomen illud labefactare. Cuius significatum consubstantialiale est, siuè eiusdem substantiæ; & dicitur de Filio; ad significandùm contra Arianos, Filium esse eiusdem substantiæ, siuè naturæ cum Patre.

20. Pro Distinctionis termino, duo observat Magister. Primum, quòd de nominibus translatis, quibus Deus dicitur *speculum, splendor, Læx, lapis, &c.* nihil aliud exoptat dicere; nisi quòd assignata manet superius ratio; secundùm quam transferri videntur, scilicèt, ea non esse ascribenda Deo secundùm proprietatem, sed tantùm penes similitudinem, vt ex ipsis constat nominibus.

21. Oppones primò: omne quod transfertur, secundùm aliquam simi-

similitudinem transferri debet; sed Dei ad creaturam nulla est similitudo, cum sit summa distantia: ergo nullum nomen de Deo translativè dicitur.

22. Respondetur negando minorem, & consequentiam. Quia licet inter Creatorem, & creaturam sit summa distantia; & sic nulla eluceat similitudo per unius naturæ participationem; est tamen similitudo secundum analogiam, & habitudinem, & hoc in comparatione ad effectus, quod sufficit, ut nomina creata translativè dicantur de Deo.

23. Oppones secundò: similitudo est relatio æquiparantiæ; sed propter similitudinem nomina creata transferuntur ad divina: ergo ob eandem rationem nomina divina debent ad creata transferri; sed hoc non: ergo nec primum.

24. Respondetur negando consequentiam. Nam translationes nominum creatorum ad divina solum necessariae censentur, ut laudibus Deum possimus extollere, atque ad ipsius cognitionem pertingere; cum ergò nomina creata de Deo translativè dicta, & non è contra, divina de creatis, ad hunc tantummodò conducant finem, ideò nomina creata solum de Deo translativè dicuntur, & non de creatis divina.

25. Instabis: hæc nomina creata Leo, lapis, agnus, &c. dicuntur translativè de Deo: ergo & ista alia, scilicet, diabolus, bufo, vulpes, & alia similia poterunt etiã predicari translativè de Deo.

26. Respondetur negando consequentiam. Quia translatio nominum creatorum ad divina est ad maiorem Dei laudem; & ideò nomina significantia deformitatem, non debent transferri ad Deum, cum potius ad vituperium, quàm ad laudem transferantur.

27. Secundum observatione dignum, sicque in præsentis Distinctionis calce habitum à Magistro, est, quòd his triginta quatuor distinctionibus totum Tractatum de Sacramèto Trinitatis; & Vnitatis absolvit, ostendens, se in illo potius defecisse, quàm suffecisse propter materiæ altitudinem, & Mysterij profunditatem. Hactenùs Magister de Arcano Trinitatis Mysterio. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

28. **I**N hanc distinctionem exponendæ veniunt omnes quæstiones superioris distinctionis.

DE ATTRIBUTIS, QUÆ CONVENIUNT

DEO RESPECTV CREATURÆ.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-QUINTÆ

Synopsis.

Nomina multa Dei tenet una scientia, rerum,

Quod splendens, varijs efficit ordo modis.

Sic incipit: *Cumque suprà differuerimus.*

Sic terminat: *Omnium cognitio in eo est.*

CONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In antecedentibus distinctionibus Magister egit de Deo, & eius conditionibus, quæ ipsum concernunt in essendo; sed modò in hac incipit agere de ipso Deo, secundum conditiones, quæ ipsum in operando respiciunt: ergo rectè processit.

2. Consequentia probatur: priùs est agere de rebus quoad esse, quàm de ipsis quoad operari; eò quòd esse antevortat operationem; sed Magister hæcenus determinavit de Deo, & eius conditionibus, quatenus ipsum concernunt in essendo; & in hac trigessimâ quintâ distinctione incipit pertractare de ipso Deo, secundum conditiones, quæ ipsum in operando respiciunt: ergo concinnè præfatas accommodat distinctiones Magister.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister expendit, quomodò scientia Dei multimodè accipiat. In secundâ verò subdit, quòd si nulla forent futura, non diceretur scientia in Deo respectivè. In tertiâ autem, & ultimâ declarat, quomodò Deus omnia præterita, & futura, tanquàm præsentia cognoscat.

4. PRO PRIMÆ igitur partis ostensione, ponitur hæc conclusio: *Unica, & invariabilis est scientia Dei, quæ propter varios rerum status, diversis insignitur nominibus.* Quam conclusionem probans Magister, ait, quòd scientia Dei, quæ inter attributa essentialia recensetur, specialem exposcit Tractatum; & non solum scientia, sed etiâ præscientia, dispositio, prædestinatio, & providentia meritò nuncupatur.

5. Vnde hæc divisionis ratio sic efformatur : cognitio Dei, aut est in se, aut in respectu, sive comparatione. Si in se; aut per rationem nobilissimam, & sic est *sapientia*; aut per quamcunque rationem, & sic dicitur *scientia*. Si in comparatione; aut est eventuum, & sic est *præscientia*; aut eventuum, & effectuum, & hoc, vel in gubernando, & ita est *providentia*; vel in efficiendo, & ita, si est respectu cuiuscunque naturæ, dicitur *dispositio*; si respectu rationalis, appellatur *prædestinatio*. Si demum est cognitio eventuum, & effectuum, aut defectuum, dicitur *reprobatio*, quæ est præscientia nominata per appropriationem.

6. *Præscientia* enim dicitur respectu omnium futurorum, sive bonorum, sive malorum. *Dispositio* verò est de rebus agendis, ut ex nominis etymologia constat. *Prædestinatio* autem est de hominibus salvandis, & de bonis, qui hic à malo liberantur, & in futuro coronabuntur.

7. *Providentia* est de rebus gubernandis; similiter & *Dispositio*; sed differunt, quod *Dispositio* ad fieri, & esse rei; *Providentia* verò ad bene habentem, & ad rei conservationem spectat.

8. Interdum tamen *Providentia* accipitur pro *Præscientiâ*. *Scientia* autem, sive *Sapientia* dicitur respectu omnium universaliter, præsentium, scilicet, præteritorum, & futurorum, bonorum, & malorum; & non solum respectu temporalium, sed etiam respectu æternorum: ergo *scientia* Dei, quavis unica, & invariabilis, varia & diversa sortitur nomina; ac proinde quodlibet divisionis membrum, proprium exposcit Tractatum.

9. Sed oppones: *scientia*, *præscientia*, *prædestinatio*, & alia huiusmodi, aut efflagitant specialem Tractatum, quia sunt difficilia, aut quia sunt appropriata; sed nullo ex his modis specialem exposcunt Tractatum: ergo non bene loquitur Magister.

10. Minor probatur: illa specialem non exposcunt Tractatum quia difficilia, cum plura alia in hoc inveniantur difficiliora Libro, ut Simplicitas, Veritas, Immutabilitas, quibus proprius ac specialis non aptatur Tractatus. Nec quia sunt appropriata, alias etiam unitas, & æqualitas specialem peterent Tractatum: ergo *scientia*, *præscientia*, &c. non exposcunt proprium ac specialem Tractatum quia difficilia, aut quia appropriata; consequenterque liberè processit Magister, specialem de his Tractatum instituendo.

11. Respondetur, hæc proprium efflagitare Tractatum triplici ex causâ. Primò, quia difficilia. Secundò, quia de ipsis multa in sacra Pagina extant determinata. Terriò demum, quia ad creaturas dicunt respectum; & secundum has conditiones attenditur ratio causæ in natura divinâ.

12. Ceterum, quia Magistri muneris erat de creaturâ sive creatione petrastrare, quæ necessariò præexigit in causâ posse, scire, & velle, eò quòd causam omninò perfectam constituent, ideò Tractatum istum de scientiâ, præscientiâ, & prædestinatione, inter Trinitatis, & Rerum Universitatis Tractatus, tanquam medium apposuit. Verum cum hæc plùs affirmatis habeant cum Deo, & à Deo, ex eo quòd sint Deus, quam illa; idcirco Tractatum istum in primo Sententiarum Libro accommodavit, quin aliquâ sit dignus censura Magister. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

13. PRO SECVNDÆ verò distinctionis partis declaratione, hanc aliam adducimus conclusionem: *Si nulla essent futura, tunc respectivè in Deo scientia non diceretur.* Quam quidem conclusionem Magister investigans, inquit: Verum si nulla essent, vel fuissent futura, an adhuc præscientia, prædestinatio, &c. in Deo forent?

14. Et pro parte negante arguit primò: præscientia, prædestinatio, & providentia dicuntur respectu futurorum: ergo si nulla essent, vel fuissent futura, ista in Deo locum non habuissent. Consequentiam probat: deficiente obiecto scientiæ, deficit illius scientia; sed futura sunt obiecta præscientiæ divinæ: ergo si futura deficerent, respectu illorum non daretur præscientia, prædestinatio, & providentia; ac proinde hæc omnia in Deo non fuissent.

15. Respondet Magister, quòd si nulla forent futura, tolleretur præscientia Dei quantum ad respectum, quem habet ad futura, sed non quantum ad essentiam, quæ tali subiaceret respectui. Præscientia enim dicit scientiam cum respectu; ideò ablato respectu, scientia manet, quæ fuit ab æterno cum ipso Deo; & propter creaturarum existentiam, vel differentiam, in nullo augetur, vel minuitur.

16. Modò pro affirmante parte, & in Conclusionis subsidium secundo arguit Magister: prædestinatio Dei, præscientia, & dispositio sunt idem, ac scientia Dei; sed scientia est idem quòd essentia: ergo cum essentia divina foret, etiamsi nulla essent futura, præscientia Dei fuisset in Deo, secluso omni futuro.

17. Confirmatur: Deum scire futura, est relatio relativa ad futura: ergo deficientibus futuris, solum deficeret in Deo denominatio scientis futura; & quidem, cum Deus scire non possit esse futurum, quod reverà futurum non est; sicut Deus non scit, futuros esse homines possibiles, qui nunquam sunt futuri: ergo non deficeret in Deo scientia, sive præscientia quoad entitatem, & perfectionem, eò quòd à creaturis sive futuris hæc nullatenus dependeat. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

18. PRO TERTIÆ autem partis declaratione, hæc ultima ponitur conclusio: *Deus omnia præterita, & futura tanquàm sibi præsentia intuetur.* Quæ sic summam probatur: omne quod in Dei essentiâ actualiter continetur, Deus tanquàm præsens intuetur; sed omnia præterita, & futura sunt, & fuerunt ab æterno in Dei essentiâ: igitur Deus omnia præterita, & futura, tanquàm sibi actualiter præsentia, intuetur.

19. Maior, & Minor sunt Magistri in litterâ, & consequentia sequitur; quia scientia, quâ Deus intuetur ea, quæ in suâ essentiâ repræsentantur, est infinita; cui necessario convenit cognoscere objecta, tanquàm sibi actualiter præsentia: ergo cum omnia præterita, & futura in ipsâ essentiâ divinâ repræsententur, ea, tanquàm sibi actualiter præsentia, intuetur.

20. Confirmatur ex Augustino lib. 5. de Genes. ad litt. cap. 18. dicente: *Hæc visibilia antequàm fierent, erant in Dei scientiâ, non erant in sui naturâ.* Ergo omnia dicuntur præsentia esse Deo ab æterno, scilicet præterita, & futura ut præsentia, iuxta illud Rom. 4. *Qui vocat ea, quæ non sunt, tanquàm ea, quæ sunt.* Ergo futura, quæ nondum sunt, intuetur Deus, tanquàm ea, quæ iam præsentia sunt.

21. Oppones: omnia sunt Deo præsentia, non solum quæ sunt, sed etiâ quæ præterierunt: ergo aut sunt præsentia secundum veritatem, aut secundum cognitionem; sed utrunque repugnat: ergo non omnia præterita, & futura, tanquàm sibi præsentia, intuetur Deus.

22. Minor probatur: Antichristus non est præsens Deo secundum veritatem: ergo non omnia præterita, & futura sunt Deo præsentia secundum veritatem. Insuper, nec secundum cognitionem; aliter rationali Animæ etiâ forent præsentia præterita, & futura, eò quod ipsa cognoscat; sed hoc implicat: ergo omnia præterita, & futura non sunt Deo præsentia, nec secundum veritatem, nec secundum cognitionem.

23. Respondetur, quod non omnia dicuntur esse præsentia Deo secundum veritatem existentiae rerum, sed secundum cognitionem; quia Deus actu cognoscit præsentia, præterita, & futura; & circa actum suæ cognitionis semper est præsentia, quin vlla sit in cognitione divinâ successio: At creatura estd habeat cognitionem de præsentibus, præteritis, & futuris; quia tamen cognitio eius transit in præteritum, & futurum, & nova generatur cognitio ex rei existentia, sive in cognitione illâ datur successio, ideo non dicitur quod omnia sint præsentia creature, quemadmodum dicitur omnia Deo esse præsentia. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

24. QVÆST. 1. An in Deo sit propriè ac strictè scientia? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 35. q. 1. art. 1. & 1. p. q. 14. art. 1. Godoy 1. p. tom. 1. disp. 23. Gonetus tom. 1. tract. 3. disp. 1. art. 1. Prudentius tract. 2. de Scient. disp. 1. dub. 1. sect. 1. & 2. Ferre tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 3. Lumbier de Scient. q. 2. art. 3. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 1. cap. 1. specul. 1. Biescas tom. 2. q. 14. art. 1. dub. 1. & 2. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 3. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. q. 14. dub. 3.

25. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. unic. & in 3. dist. 24. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 1. sect. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. q. 1. Merinerus tom. 1. disp. 1. q. 1. & 3. Felix de Scient. cap. 1. diff. 1. dub. 1. Briceño tom. 2. dist. 1. art. 1. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 1. q. 1. Carriere tract. de Scient. q. 17. Vulpes tom. 1. disp. 26. art. 1. Sannig tom. 1. tract. 2. dist. 1. q. 1. Boyvin tom. 1. cap. 3. disp. 4. Berulle tom. 1. disp. 14. q. 1. Herinx tom. 1. tract. de Scient. disp. 6. q. 1.

26. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 1. Carleton tom. 1. disp. 22. sect. 1. Herrera de Scient. q. 6. sect. 6. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 39. & 41. Caramuel in Theolog. fund. thes. 1. p. 33. Abelly de Deo, cap. 3. sect. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 13. q. 1. Blasco tom. 2. dist. 101. q. 2.

27. QVÆST. 2. An intellectivum in Deo rectè ex immateriali demonstretur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 1. & in 1. dist. 35. q. 1. art. 1. Godoy 1. p. tom. 1. disp. 22. à p. 539. Gonetus tom. 1. tract. 1. disp. 2. art. 2. Lumbier de Attrib. q. 13. art. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 1. q. 14. disp. 16. art. 1. Carrasco 1. p. de Scient. dub. 1. Biescas tom. 2. q. 14. art. 1. dub. 5. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. q. 14. dub. 1. Palanco lib. 3. de Anim. q. 1. num. 2.

28. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. Ostenso de proprietatibus. num. 20. Perez Lopez in 1. dist. 3. q. 1. Hernandez in 1. tract. 3. de Scient. Dei, disp. 1. sect. 2. Et in Nostro Athenæo sub Scholâ Seraphicâ q. 2. art. 1. & 2.

29. Ex Scholâ Eximiâ Suarez tom. 2. Metaph. disp. 35. sect. 1. n. 18. Quirós de Deo, disp. 34. sect. 1. Arriaga 1. p. disp. 15. sect. 1. subsect. 1. Amicus 1. p. disp. 12. num. 1. Oyedus de Anim. Controv. 5. punct. 6. Herrera de Scient. q. 1. sect. 2. & 3. Ribadeneyra de Scient. disp. 1. cap. 2. Lugo lib. 1. de Deo Vno, disp. 27. cap. 1. nn. 4. Martinon disp. 9. de Deo, sect.

sect. 1. nu. 2. Aldrete de Scient. disp. 13. sect. 1. Maurus tract. 4. de Scient. q. 41. Avendaño tom. 1. sect. 5. problem. §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 15. art. 1. q. 1. & dist. 17. art. 1. q. 2. Blasco tom. 2. dist. 101. q. 1. art. 1. & tom. 1. dist. 90. q. 4 art. 1. Gaudent. tom. 1. tract. 1. disp. 13. q. 1. Caspens. tract. de Scient. sect. 3.

30. QVÆST. 3. An in Deo sit Scientia per modum actus primī, & secundī? Ex Angelicā Scholā D. Thomas 1. p. q. 14. art. 1. & lib. 1. Contra Gent. cap. 40. Goddoy 1. p. tom. 1. disp. 24. à p. 622. Gonet tom. 1. tract. 1. disp. 2. art. 3. Lumbier de Attrib. q. 13. art. 3. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 1. cap. 1. specul. 1. Carraasco 1. p. de Scient. dub. 2.

31. Ex Subtili Scholā Scotus in 1. dist. 3. q. 2. & in Report. in 1. dist. 35. q. 1. Perez Lopez in 1. dist. 3. q. 2. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 1. sect. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. Dei q. 1. Vulpes tom. 1. disp. 26. art. 1. Carriere tract. de Scient. q. 17. Felix de Scient. cap. 1. diff. 2. Meriner. tom. 1. disp. 1. q. 2. Briceñus tom. 2. dist. 1. art. 1. Durand tom. 1. disp. 2. q. 2. Berulle tom. 1. disp. 13. q. 1. Baron tom. 4. tract. de Scient. Dei Apol. 1.

32. Ex Scholā Eximiā Suarez disp. 30. Metaph. sect. 15. Franc De-lugo lib. 1. de Deo Uno, disp. 16. cap. 4. Carleton tom. 1. disp. 4. sect. 6. Ribadeneyra de Scient. disp. 2. cap. 2. nu. 5. & 6. Et tract. de Volunt. disp. 6. cap. 2. Borrall de Attrib. disp. 4. sect. 1. Aranda de Scient. disp. 1. sect. 1. Munieſſa de Attrib. disp. 4. sect. 2. 3. & seqq. Aldrete tract. de Scient. disp. 14. sect. 1. Arriaga de Scient. disp. 15. sect. 3. Herrera de Scient. q. 2. sect. 4. Quiròs de Deo, disp. 35. sect. 1. Avendaño tom. 1. sect. 5. problem. 2. §. 1.

33. QVÆST. 4. An sit possibilis substantia intellectiva non volitiva? Ex Angelicā Scholā D. Thomas in 1. dist. 45. q. 1. art. 1. & lib. 1. Contra Gent. cap. 27. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 45. à p. 342. Salmant. tract. 4. disp. 1. dub. 2. Ioan. à S. Thomā disp. 4. art. 2. Prudentius tract. 3. de Volunt. disp. 1. dub. 1. sect. 1. Embun tract. 2. de Attrib. hum. dist. 3. q. 6. Ferre tom. 2. tract. 9. de Vol. q. 1. §. 4. & tract. 16. de Ang. q. 14. §. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 8. art. 1. dub. 2. Carraasco 2. p. de Vol. dub. 1. resol. 3.

34. Ex Subtili Scholā Scotus in 1. dist. 6. q. 1. & in 2. dist. 3. q. 4. & dist. 23. q. univ. Perez Lopez in 1. dist. 4. q. 1. art. 1. Hernandez in 1. tract. 5. disp. 1. sect. 1. Baron tom. 4. tract. de Vol. apolog. 1. act. 1. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Subr. q. 2. art. 1. 2. & 3.

35. Ex Scholā Eximiā Suarez 1. p. lib. 3. de Attrib. cap. 6. Aldrete de Vol. disp. 1. sect. 1. Quiròs de Vol. disp. 56. sect. 1. & 2. Anton. Perez

de Vol. disp. 1. à cap. 3. Esparza lib. 2. de Angel. q. 17. Herrera de Vol. q. 1. sect. 2. Thyrsus tom. 1. disp. 22. sect. 3. Ripalda lib. 1. de Stat. innocent. disp. 8. sect. 22. Aranda de Actib. hum. disp. 10. sect. 5. Recupitus lib. 2. de Vol. q. 1. cap. 3. Fuster de Vol. cap. 2. p. 2. num. 96. Arriaga disp. 2. de Anim. sect. 4. Ex alijs Blasco in Curs. lib. 18. dist. 67. q. 8. art. 2. 36. QVÆST. 5. An Deus cognoscat creaturas in seipso, an in seipsis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 5. & 6. & lib. 1. Contra Gent. cap. 52. & 53. Goddoy 1. p. tom. 1. disp. 26. à p. 709. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 2. art. 1. Arañxo hic dub. 1. 2. & 3. Ioan. à Sancto Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 17. art. 2. Salmant. art. 2. 7. & 8. q. 12. Prudent. tract. 2. de Scient. disp. 3. dub. 3. sect. 1. Lumbier de Scient. q. 2. art. 1. & 2. Ferre tom. 1. tract. 5. q. 3. §. 1. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 2. specul. 1. Biescas tom. 2. disp. 14. art. 5. dub. 5. & 6. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. art. 6. dub. 1.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 35. & quodlib. 14. art. 2. & lib. 12. Metaph. q. 25. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 2. sect. 2. Perez Lopez in 1. dist. 3. q. 3. & 4. Brancat. disp. 16. de Scient. q. 10. Vulpes tom. 1. disp. 37. art. 3. Matrius in 1. disp. 3. q. 1. art. 3. Carriere de Scient. q. 22. Felix de Scient. cap. 4. diff. 3. Durand tom. 1. disp. 2. q. 1. & 2. Merinerus tom. 1. disp. 2. q. 3. Briceñus tom. 2. Controv. 11. art. 2. Baron tract. de Scient. Dei, apol. 3. act. 2. Herrera in 1. disp. 15. q. 2.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. lib. 3. de Attrib. cap. 2. Arriaga disp. 19. sect. 3. Quirós de Deo, disp. 44. sect. 1. Aldete de Scient. disp. 18. sect. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 8. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 22. sect. 4. & 5. Esparza de Scient. q. 15. Herrera de Scient. q. 6. sect. 2. Ribaden. de Scient. disp. 8. cap. 3. & disp. 9. cap. 1. Aranda lib. 2. de Scient. disp. 8. sect. 1. & 2. Rhodès disp. 3. de Deo, q. 1. sect. 2. Ex alijs Seraphicus Doctor in 1. dist. 39. art. 2. q. 1. Caspens. disp. 5. sect. 3. de Vis. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 13. q. 5. Morand. tract. 3. q. 2.

39. QVÆST. 6. An futura sint Deo realiter præsentia in æternitate? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 38. q. 1. art. 5. & q. 12. de Verit. art. 12. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 42. à p. 239. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 4. art. 7. & 8. Prudent. tract. 2. de Scient. disp. 4. dub. 6. sect. 1. & seqq. Lumbier de Attrib. disp. 4. q. 11. & 12. §. 7. Salmant. disp. 8. de Scient. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 19. art. 4. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 11. Ferre tom. 1. tract. 5. q. 8. §. 12. Lezana tract. 4. disp. 3. q. 3.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 3. de Scient. Dei, disp. 4. sect. 5. Perez Lopez in 1. dist. 2. q. 1. art. 1. Bran-

Brancat. *disp.* 16. q. 21. Macedo *disp.* 4. *Collat.* 9. Mastrius *disp.* 2. q. 7. Smising de Deo *Vno*, *tract.* 2. *disp.* 4. q. 3. Felix de *Scient.* cap. 5. *diff.* 6. Briceñus *tom.* 2. de *Scient. Controv.* 11. *dist.* 2. art. 1. Vulpes *tom.* 2. *disp.* 30. art. 3. Merinerus *tom.* 1. *disp.* 3. q. 4. Rada *tom.* 1. *Controv.* 30. art. 2. Berulle *tom.* 1. *disp.* 14. q. 8.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *Opuscul.* de *Scient. Dei lib.* 1. cap. 7. Amicus *tom.* 1. *disp.* 21. *sect.* 4. Oviedus de *Anim. Controv.* 7. *punct.* 5. §. 1. Carleton *tom.* 1. *disp.* 23. *sect.* 3. & 4. Ribadeneyra de *Scient.* *disp.* 14. cap. 1. Beccan. *tom.* 1. de *Scient.* q. 10. cap. 10. Thyrsus *tom.* 1. *disp.* 10. *sect.* 1. Arriaga *disp.* 20. *sect.* 4. *subsect.* 3. Quiròs de Deo, *disp.* 47. *sect.* 1. & 2. Herrera de *Scient.* q. 11. *sect.* 2. Rhodès *disp.* 3. de Deo, q. 3. *sect.* 2. §. 3.

42. Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist.* 39. art. 2. q. 3. Caspensi. *tract.* de *Scient.* *disp.* 5. *sect.* 2. Baudunius q. 14. art. 4. Coriolanus q. 14. art. 5. Morandus *tract.* 3. q. 5. Gaudent. *tom.* 1. de Deo *Vno*, *disp.* 13. q. 6. Fulienf. *lib.* 1. cap. 11. *resol.* 4. & 5.

43. QVÆST. 7. An, & quomodo Deus cognoscat futura contingentia conditionata? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. *dist.* 38. q. 1. art. 5. & 1. p. q. 14. art. 13. & q. 2. de *Verit.* art. 12. Godoy 1. p. *tom.* 2. *disp.* 34. à p. 46. Gonet *tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 4. art. 5. Prudent. *tract.* 2. de *Scient.* *disp.* 4. *dub.* 3. 4. & 5. & *disp.* 5. *dub.* 1. Lumbier de *Scient.* q. 8. art. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. *tom.* 1. *disp.* 20. art. 2. Labat *tom.* 1. *tract.* 1. *disp.* 5. *dub.* 6. Ildephon. Michael 1. p. *tom.* 1. *tract.* 7. art. 13. Ferre *tom.* 1. *tract.* 5. q. 8. §. 1. & *tom.* 2. *tract.* 4. q. 10. §. 1. & *seqq.*

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist.* 39. q. *unic.* Hernández in 1. *tract.* 3. *disp.* 4. *sect.* 6. & *disp.* 5. *sect.* 2. Perez Lopez in 1. *dist.* 3. q. 5. art. 1. Mastrius in 1. *disp.* 3. q. 3. art. 1. & *seqq.* Fraßen in 1. *tract.* 2. *disp.* 1. art. 2. *sect.* 2. q. 1. & 2. Macedo in 1. *Collat.* 10. *diff.* 1. *sect.* 1. Poncius in *Curs. Theolog.* *dis.* 5. de *Scient.* q. 6. Cordova in *Quæst. Theolog.* *lib.* 1. q. 55. *dub.* 5. Meriner. *tom.* 1. *disp.* 3. q. 1. 2. & 3. Briceño *tom.* 2. *Controv.* 11. *dist.* 2. art. 2. Felix de *Scient.* cap. 6. *diff.* 1. Vulpes *tom.* 2. *disp.* 30. art. 12. Rada *tom.* 1. *Controv.* 30. art. 1. Carriere de *Scient.* q. 18. Smising *tract.* 3. de Deo *Vno*, *disp.* 2. q. 4. Sannig *tom.* 1. *tract.* 2. *dist.* 1. q. 4.

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. *proleg.* 2. de *Grat.* cap. 1. & 2. & *lib.* 1. de *Scient. futur.* cap. 5. Arriaga *disp.* 20. *sect.* 3. Beccan. 1. p. *tract.* 1. cap. 10. *quæst.* 8. Carleton *tom.* 1. *disp.* 23. à *sect.* 1. Quiròs de Deo, *disp.* 46. *sect.* 1. & 2. Amicus *disp.* 12. *sect.* 6. Herrera de *Scient.* q. 11. *sect.* 1. & 2. Aranda *lib.* 4. de *Scient.* *disp.* 22. *sect.* 1. & *seqq.* Mau-

rus *tract. 4. de Scient. q. 43.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist. 38. art. 2. q. 2.* Caramuel in *Theolog. fundam. thes. 5.* Caspens. *de Scient. disp. 5. sect. 5. nu. 91.* Morand. *tract. 3. q. 5.* Abelly *de Deo, cap. 3. sect. 3. & 4.* Gaudent. *tract. 1. de Deo Vno, disp. 13. q. 7.*

46. QVÆST. 8. An sit recta divisio Scientiæ in Scientiam Mediam inter necessariam, & liberam? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 9. & 3. p. q. 10. art. 2. & q. 13. art. 1. D. D. Didacus Castell *tom. 2. de Concord. libert. q. 2. sect. 2. & seqq.* Goddoy 1. p. *tom. 1. disp. 29. à p. 798. & tom. 2. disp. 37. & 38. à p. 159.* Gonet *tom. 1. tract. 3. disp. 8. art. 1. & 2.* Prudent *tract. 2. de Scient. disp. 5. dub. 2.* Lumbier *de Scient. q. 8. art. 2. & q. 10. art. 3.* Ioan. à S. Thomâ 1. p. *tom. 1. disp. 20. art. 3. & seqq.* Salmant. *de Scient. disp. 69.* Ferre *tom. 1. tract. 5. q. 4. §. 3. & tom. 2. tract. 4. à q. 1. & tract. 4. de Beat. q. 3. à §. 1.* Carrasco 1. p. *de Scient. liber. dub. 2. & dub. 6. de Vol. resol. 1. & seqq.* Biescas *tom. 2. q. 14. art. 9. dub. 8.* Labat *tom. 8. per totum. Et tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 9.* Ildephon. Michael 1. p. *tom. 1. tract. 7. art. 13. dub. 3. cap. 1. & seqq.* Contenson *tom. 1. lib. 2. dissert. 2. cap. 2. specul. 1.*

47. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. *dist. 38. q. vnic. & dist. 39. & in 2. dist. 37. q. vnic.* Perez Lopez in 1. *dist. 3. q. 5.* Hernandez in 1. *tract. 3. disp. 6. sect. 1.* Frassen in 1. *tract. 2. disp. 1. art. 2. sect. 2. q. 3.* Maftrius in 1. *disp. 3. q. 3. art. 4. & 5. & q. 4. art. 4. & 5.* Macedo in 1. *Collat. 11. diff. 1. sect. 1. & seqq.* Poncius in *Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. q. 7.* Briceño *tom. 2. de Scient. dist. 2. Controv. 11. art. 7.* Baron *tom. 4. tract. de Scient. apol. 6. art. 1.* Carriere *tract. de Scient. q. 21.* Merinerus *tom. 1. disp. 4. q. 3.* Faber in 1. *dist. 39. q. 1. disp. 55. cap. 1. 2. & 3.* Vulpes *tom. 1. disp. 27. art. 2. & tom. 2. disp. 31. art. 3.* Llamazares in *Quest. Theolog. q. 13.* Durand *tom. 1. tract. de Scient. disp. 5. q. 2.* Felix *de Scient. cap. 6. diff. 2.* Sannig *tom. 1. tract. 2. dist. 1. q. 9. & 10.*

48. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. *proleg. 2. de Grat. cap. 6. 7. & seqq.* Amicus *disp. 12. sect. 1. 2.* Quiros *de Deo, disp. 45. sect. 1. & seqq.* Carleton *tom. 1. disp. 22. sect. 9. & disp. 24. à sect. 1.* Ribadeneyra *de Scient. disp. 20. & seqq.* Thyrsus *tom. 1. disp. 12. sect. 1. & disp. 36. sect. 1. & seqq.* Herrera *de Prædest. q. 2. sect. 1. & tract. de Scient. q. 13. 14. & seqq.* Aldrete *de Scient. disp. 28.* Arriaga *de Scient. disp. 21.* Maurus *tract. 6. de Prædest. q. 83. & tract. 4. de Scient. q. 46.* Aranda *lib. 4. de Scient. disp. 23. & lib. 5. disp. 26. sect. 1. & seqq.* Rhodès *disp. 3. de Deo, q. 4. sect. 2.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. *dist. 40. art. 2. q. 1.* Caramuel in *Theolog. fundam. thes. 6.* Caspens. *de Scient. disp. 6. sect. 5. & 6.* Gaudent.

dent. tract. de Deo Vno, disp. 13. q. 12. Blasco tom. 2. dist. 104. q. 1. & 2 art. 1. Fulienf. lib. 1. cap. 13. resol. 1. & seqq.

49. QVÆST. 9. An intellectio actualis sit formale constitutum Dei? De quo, *distinctione 3. quæst. 4.*

50. QVÆST. 10. An Deus constituatur formaliter ex intellectivo radicali, aut existentia à se? De quo, *distinctione 3. quæst. 4.*

DE COMPARATIONE RERVM SCITARVM AD DEI SCIENTIAM, ET QVOMODO RES SINT IN DEO.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-SEXTÆ Synopsis.

*Novit multa Deus, quæ essentiæ inesse negantur:
Novit non eodem, quò bona, prava modo.*

Sic incipit: *Solet hic quæri.*

Sic terminat: *Quæ eò auctore sunt.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de scientiâ Dei secundum se; sed in præsentî determinat de comparatione rerum scitarum ad scientem: ergo rectè inter se hæc copulantur distinctiones.

2. Consequentia probatur: prius est, scientiam divinam expendere, ipsumque Deum statuere scientem, quàm de comparatione rerum scitarum ad scientem agere, eò quòd talis comparatio Deum scientem supponat: ergo si Magister in præsentî distinctione agit de comparatione rerum scitarum ad scientem, postquàm in antecedenti de ipsâ scientiâ divinâ, necnon de Deo sciente differuit, proprium ac genuinum scribendi ordinem tenet.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, qualiter non omnia sint in Dei essentiâ, sicut sunt in Dei scientiâ. In secundâ verò subdit, qualiter se habeat scientia Dei ad bona, & ad mala. In tertiâ autem, & ultimâ concindit, quòd

non omnia, quæ sunt ex Deo, verè possunt de ipso enunciari.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hoc ponitur assertum: *Quævis omnia dicantur esse in Dei scientiâ, non tamen omnia sunt in eius essentiâ.* Ad cuius probationem inquit Magister: Vtrum omnia, quæ Deus cognovit, possint dici esse in eius essentiâ, quemadmodum dicuntur esse in Dei scientiâ?

5. Respondet Magister negativè, & hunc in modum probat: omnia, quæ sunt in essentiâ divinâ, sunt eiusdem naturæ cum Deo; sed ea, quæ sunt in eius scientiâ, non sunt eiusdem naturæ cum Deo: ergo licet omnia cognita à Deo, possint dici esse in divinâ scientiâ, non tamen possunt dici esse in eius divinâ essentiâ.

6. Confirmat assumptum Magister ex Augustino Serm. 11. de Verb. Apost. dicente: *Habet ergo Deus apud se in præscientiâ suâ, quæ non habet in sui naturâ.* Ergo non omnia, quæ dicuntur esse in Dei scientiâ, aut præscientiâ, dicuntur esse in eius naturâ, aut essentiâ.

7. Sed oppones: scientia, & essentia divina sunt idem; sed omnia dicuntur esse in scientiâ divinâ: ergo & omnia esse in divinâ essentiâ meritò dicuntur; aliter maxima contradictio foret, cum omnia simul essent in Deo, & non essent.

8. Respondetur negando consequentiam. Nam hæc propositio: Omnia sunt in essentiâ divinâ, nunquam est concedenda, quanvis hæc alia: Omnia sunt in scientiâ Dei, admittatur. Et ratio est; quia prima vertit hunc sensum: omnia esse eiusdem naturæ cum Deo, quod prorsus falsum censetur. Quod ergo hunc reddat sensum, liquet; quia nihil est in Deo, quod non sit Deus: ergo si omnia forent in Deo, omnia eiusdem naturæ cum Deo essent.

9. Secunda verò propositio, nempe, omnia sunt in scientiâ Dei, reverà est ab omnibus admittenda; quia cognitio solum dicit quemdam respectum ad res cognitæ, & nullam divinæ essentiæ importat unitatem. Undè, licet essentia divina, & eius scientia quoad entitatem, & perfectionem sint idem; non tamen respectivè, quia scientia inquetur omnia, tanquam objecta suæ attingentiæ, quomodo dicuntur omnia esse in scientiâ divinâ obiectivè, quin ex hoc argui possit, omnia esse eiusdem naturæ cum Deo. Et hæc de primâ parte sufficiant.

10. PRO SECUNDÆ verò partis distinctionis clarâ ostensione, hoc aliud apponitur assertum: *Constat, Deum quodammodo cognoscere bona, qualiter non cognoscit mala.* Quod probans Magister, inquit: Vtrum mala, quæ cognoscuntur à Deo, possint dici esse in Deo?

11. Respondet Magister negativè, probatque primò in hunc modum

dum assertum : illa solum dicuntur esse in Deo , ad quæ Deus se habet in ratione principij ; sed Deus ad mala non se habet in ratione principij : ergo mala à Deo cognita, non dicuntur esse in ipso Deo.

12. Secundò , peccata dicuntur à sacris Scriptoribus esse longè à Deo, & ipsi abscondita ; secus bona ; sed ideo dicuntur esse longè à Deo, ipsique abscondita , quia fugiunt scientiam approbationis ; quam bona non fugiunt : ergo mala, quæ cognoscuntur à Deo , non dicuntur esse in Deo.

13. Tertiò, omnia quæ sunt in Deo , reverà sunt iuxta rationalem naturam Dei : ergo quæ sunt contra rationalem naturam, non poterunt esse in Deo ; sed mala culpæ sive peccata sunt contra rationalem naturam, ut passim à Theologis expenditur : ergo mala quavis à Deo cognoscantur, non dicuntur esse in ipso Deo.

14. Quartò, mala culpæ sive peccata non sunt à Deo ex Deo , neque per Deum : ergo non sunt in Deo. Consequentia probatur ex Ambrosio lib. 2. de Spirit. S. dicente : *Eandem vim habent omnia hæc, scilicet, cum ipso, & per ipsum, & in ipso.* Sed mala culpæ, aut peccata non sunt à Deo ex Deo, neque per Deum : ergo nec sunt in Deo.

15. Quintò, omne quod est in Deo, aut est sicut in principio producente, aut sicut in exemplari exprimente, aut sicut in conservante ; sed pro comperto habemus, quod Deus non est principium producens mala, nec etiã conservans ; imò nec exemplar exprimens malum , quia hoc attenditur secundum assimilationem ; & Dei ad malum nulla est assimilatio : ergo mala culpæ seu peccata nullo modo sunt in Deo.

16. Sed dices primò : ideo bona dicuntur esse in Deo , quia Deus cognoscit ea ; sed Deus æquè mala, ac bona cognoscit : igitur mala cognita à Deo, sunt in ipso Deo.

17. Respondetur negando absolutè maiorem , & consequentiam. Non ideo bona sunt in Deo , quia Deus illa cognoscit, sed quia eorum Deus est causa, principium, & author. Cum ergò Deus non sit malorum principium, & causa, quavis illa cognoscat, non exindè sequitur, ea fore in essentiã divinã. Vndè, aliter Deus cognoscit bona, quàm mala ; quia bona cognoscit, approbando illa ; mala verò improbando.

18. Dices secundò : omne quod cognoscitur ab aliquo, qui est sua cognitio, est in illo tanquàm in cognoscente ; sed Deus cognoscit mala, quia ea punit, & reprobat : ergo cum Deus sit sua cognitio , mala cognita erunt in Deo. Minor est certa. Similiter & Maior, quia omne cognitum est in cognitione : ergo si idem est cognitio , & cognoscens ; & mala cognita sunt in cognitione Dei ; & in ipso Deo cognoscente necessariò erunt.

19. Respondetur, quòd in præfatâ instantiâ apparet fallacia secundum accidens. Quàvis enim idem sit cognitio Dei, quòd Deus; tamen aliud connotat cognitio, quàm Deus; sicut potentia, & sapientia. Vnde, sicut non sequitur: mala sunt in Dei notitiâ: ergo & in potentiâ; sic non infertur: mala cognita sunt in cognitione divinâ; sed cognitio divina est Deus: ergo mala sunt in Deo; quia ibi reverâ est accidentis fallacia. Et hæc de secundâ distinctionis parte satis sint dicta.

20. PRO TERTIÆ, & ultimæ distinctionis partis declaratione, hæc tertia proponitur conclusio: *Quàvis omnia quæ sunt in Deo, possint dici ex ipso; non tamen è conversò, omnia quæ sunt ex Deo, possunt dici de Deo.* Quam sic probat primò: esse de Deo, dicitur ab ipso secundum substantialitatem; sed esse ex Deo, denotat univèrsale principium: ergo cum hæc adeò diversa sint, estò omnia quæ sunt in Deo, possint ex ipso dici; non tamen omnia quæ sunt ex Deo, possunt de Deo affirmari.

21. Secundò, nihil dicitur propriè de Deo, nisi quod est de eius substantiâ, vt Filius de Patre; & Spiritus Sanctus de Patre & Filio; sed ex Deo dicuntur esse ea omnia, quæ quovis modo sunt ab ipso principiatâ, vt omnes creaturæ, quæ ex Deo effectivè sunt: ergo omnia quæ sunt ex Deo, non possunt ex Deo affirmari, quàvis omnia quæ sunt in Deo, possint ex ipso dici.

22. Tertiò, non enim penitus significat hoc *ex ipso*, quòd *de ipso*; sive non idem importare videtur *ex*, & *de*. Nam *de*, substantiam denotat; *ex* verò principium importat: ergo quàvis omnia sint de Deo, quia ab ipso producantur; non verò omnia sunt *de ipso*, quia cum illo non eiusdem substantiæ, aut naturæ sunt.

23. Confirmatur à Magistro in litterâ. Primò, quia Coelum, & terra ex ipso Deo sunt, quia ipse fecit ea; sed non sunt de ipso, quia non de suâ substantiâ: ergo rectè compatitur, aliqua esse ex Deo, & non de Deo. Secundò, dum homo generat filium, & construit domum, filius est de ipso, & domus ex ipso, & non de ipso, quia de terrâ, & ligno est: ergo quia non idem important *ex ipso*, & *de ipso*, sive *de*, & *ex*: ergo.

24. Oppones: personæ divinæ, quæ sunt à Patre productæ, sunt ex ipso, & de ipso; sed creaturæ omnes sunt à Deo productæ: ergo sunt ex Deo, & de Deo: ergo sicut omnia quæ sunt in Deo, possunt dici ex ipso; sic omnia quæ sunt ex Deo, possunt de ipso affirmari.

25. Respondetur negando paritatem. Nam vt res sit ex ipso, solùm requiritur procedere ab ipso, tanquàm à principio: At vt sit de ipso, vterius exigitur, esse quippè eiusdem substantiæ cum ipso. Quamobrèm

cum Filius & Spiritus Sanctus procedant à Patre, sintque eiusdem, ac individue substantiæ cum illo, non solum sunt ex Patre, sed de Patre. Creaturæ verò, sive cuncta creata solum procedunt à Deo, tanquam à principio à quo producuntur, non autem sunt eiusdem substantiæ cum illo; ideoque omnia sunt ex ipso, non de ipso.

26. Undè colliges primò, quòd cum omnia dicantur esse ex ipso, in ipso, & per ipsum, non exindè constituimus discrimen inter Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum; quia omnia creata æqualiter sunt in tribus personis, ex illis, & per illas, cum omnibus communis sit eadem scientia approbationis, & virtus creativa, per quam in Deo, ex Deo, & per Deum esse creaturæ dicuntur.

27. Secundò colliges, quòd hæc tria, scilicet, ex ipso, per ipsum, & in ipso, sic tribus divinis personis appropriantur. Ex ipso, appropriatur Patri, qui est prima in Trinitate persona. Per ipsum, accommodatur Filio, qui est persona media. Et in ipso, Spiritui Sancto, qui est persona tertia, aptatur. Et ratio congruentiæ est; quia ex ipso, importat rationem primi; & per ipsum, rationem medij; & in ipso, rationem ultimi, sive quietativi optimè exprimit. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sunt dicta.

QVÆSTIONES.

28. QVÆST. 1. An, & quomodò Deus cognoscat privationes, negationes, & rationis entia? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. dist. 14. art. 9. & in 1. dist. 38. q. 1. art. 4. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 2. art. 3. Lumbier de Scient. q. 5. art. 1. & 2. Ferre tom. 1. tract. 5. q. 6. §. 1. & 2. Biescas tom. 2. q. 14. art. 5. dub. 9. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 18. art. 4. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. art. 9. & 10.

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 50. q. 3. Perez Lopez tom. 1. Philos. dist. 3. lib. 1. q. 3. art. 1. Mastrius tom. 1. Philos. disp. 3. q. 5. Vulpes tom. 1. disp. 27. art. 9. Baron tom. 4. tract. de Scient. apolog. 3. act. 2. & tract. de Vol. apol. 2. act. 5. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 2. q. 6. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 2. q. 3. Merinero tom. 1. disp. 2. q. 4. & in Log. cap. 1. disp. 3. q. 6. Bricenius tom. 2. Controv. 11. art. 3. Felix de Scient. cap. 7. diff. 1. dub. 1. & 2. Meurisse lib. 1. Metaph. q. 4. Poncius in Curs. Philos. disp. 1. de ente rar. q. 9. Relius tom. 2. lib. 2. q. 8.

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 54. Metaph. sect. 2. Arriaga de Scient. disp. 19 n. 36. Quiròs de Deo, disp. 55. sect. 1. Amicus tom. 1. disp. 12 sect. 16. Ovied. in Metaph. Controv. 12. punct. 7. Izquierdo Phar. Scient. disp. 12. q. 5. Aldrete de Scient. disp. 19. & 20. sect. 1. Thyrsius tom. 1.

disp. 9. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 22. & disp. 16. Log. sect. 6. num. 5. Petrus Hurtado disp. 19. Metaph. sect. 6. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 39. q. 3. Caramuel in Theolog. fund. thes. 2. Gaudent. de Deo Vno, disp. 13. q. 14. Morand. tract. 3. nu. 305. Castro Vetro de ente rat. q. 6. Blasco tom. 2. dist. 102. q. 2. art. 5. §. 4.

31. QVÆST. 2. An scientia Dei sit causa rerum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 4. & in 1. dist. 38. q. 1. art. 1. & q. 2. de Verit. art. 14. Goddoy 1. p. tom. 1. disp. 32. à p. 817. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 3. art. 1. Prudent. tract. 2. de Scient. disp. 3. dub. 6. sect. 2. Lumbier de Scient. q. 6. art. 3. Salmant. tract. 3. disp. 5. dub. 2. Machin de Scient. art. 9. disp. 25. Ferre tom. 1. tract. 5. q. 5. §. 3. & seqq. Ioan. à S Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 18. art. 3. Biescas tom. 2. q. 14. art. 8. dub. 1. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 5. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 1. specul. 3.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 37. q. vnic. Mastrius in 1. disp. 3. q. 3. art. 2. Vulpes tom. 1. disp. 27. art. 12. Bricenius tom. 2. Contror. 11. dist. 2. art. 3. Felix de Scient. cap. 2. diff. 5. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 3. q. 1. Baron tom. 4. tract. de Scient. apol. 1. act. 4. Carriere tract. de Scient. q. 20. Aquila in 1. dist. 38. q. 1. Berulle tom. 1. disp. 14. q. 10. Berming. q. 14. art. 8.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. Metaph. sect. vlt. & lib. 3. de Attrib. cap. 4. Amicus tom. 1. disp. 12. sect. 17. Beccan. tract. 1. de Scient. q. 15. cap. 10. Quirès in Ind. q. 14. art. 8. dub. 1. & seqq. Ribadeneyra de Scient. disp. 18. cap. 1. Herrera de Scient. q. 11. sect. 4. Carleton tom. 1. sect. 14. Rhodès disp. 3. de Deo, q. 5. art. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 38. art. 1. q. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 13. q. 9. Blasco tom. 2. dist. 102. q. 3. art. 4. Fuliens. lib. 1. cap. 12. resol. 2.

34. QVÆST. 3. An Deus habeat de rebus scientiam speculativam, aut practicam? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 16. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 40. à num. 63. & disp. 60. à nu. 61. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 3. art. 2. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 7. art. 16. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 38. q. vnic. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 38. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 1. sect. 6. Merin. tom. 1. disp. 1. q. 8. sect. 1. & seqq. Baron tom. 4. tract. de Scient. apol. 1. act. 3. Vulpes tom. 1. disp. 27. art. 11. Felix de Scient. cap. 2. diff. 4. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 4. Quirès in Ind. q. 14. art. 16. dub. 5.

35. QVÆST. 4. An Deus cognoscat mala? De quo, quest. 1. præsens distinctionis.

36. QVÆST. 5. An in Deo sint idea? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas

1. p. q. 15. art. 1. & 2. & in 1. dist. 26. q. 2. art. 2. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 7. art. 1. & 2. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 43. à p. 250. Ioan. à Sancto Thomâ 1. p. tom. 2. q. 15. disp. 1. art. 1. Lezana tract. 4. disp. 4. q. 2. Biescàs tom. 2. q. 15. art. 1. dub. 1.

37. Ex Subtili Scholâ Scotus dist. 35. q. vnic. & dist. 38. & 39. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 3. sect. 7. Mastrius in 1. disp. 3. q. 2. Frassen in 1. tract. 2. disp. 1. art. 3. sect. 1. q. vnic. Macedo in 1. Collat. 9. diff. 2. sect. 1. & seqq. Poncius in Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. q. 8. Herrera in 1. disp. 16. q. 1. & 2. Merin. tom. 1. disp. 5. q. 1. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 6. q. vnic. Meurisse in Metaph. lib. 1. q. 16. Carriere tract. de Scient. q. 22. Rada tom. 1. Controv. 29. art. 5. Felix de Scient. cap. 4. diff. 5.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 25. Metaph. sect. 1. Quiròs in 2nd. q. 15. art. 1. & 2. Martinon de Scient. disp. 12. sect. 4. nu. 24. Herrera de Scient. q. 11. sect. 7. Carleton tom. 1. disp. 25. sect. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 35. art. 1. q. 1. Abelly de Deo, cap. 3. sect. 5. Blasco tom. 2. dist. 105. q. 1. 2. & 3. Caspens. disp. 12. Galitius 1. p. Philos. disp. de Caus. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 14. q. 1.

39. QVÆST. 6. An sint ideæ omnium, quæ cognoscuntur à Deo? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 36. q. 2. art. 3. & 1. p. q. 15. art. 3. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 43. à p. 294. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 7. art. 3. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 1. cap. 2. specul. 1. Biescàs tom. 2. q. 15. art. 1. dub. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 15. disp. 1. art. 4.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. vnic. & in 4. dist. 50. q. 3. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 3. sect. 8. Mastrius in 1. disp. 3. q. 2. art. 1. Frassen in 1. tract. 2. disp. 1. art. 3. sect. 1. q. vnic. Poncius in Curs. Theolog. disp. 5. de Scient. q. 8. Faber in 1. dist. 35. q. vnic. disp. 51. Macedo in 1. Collat. 9. diff. 1. sect. 1. & seqq. Vulpes tom. 1. disp. 29. art. 9. Herrera in 1. disp. 16. q. 5. Berulle tom. 1. disp. 15. q. 4. Merin. tom. 1. disp. 5. q. 2. Felix de Scient. cap. 4. diff. 5. Meurisse in Metaph. lib. 1. q. 15. & seqq.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 5. Herrera de Scient. q. 11. sect. 7. Quiròs in 1nd. q. 15. art. 3. Carleton tom. 1. disp. 25. sect. 1. & 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 35. art. 1. q. 1. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 14. q. 4. Abelly de Deo, cap. 3. sect. 5. Blasco tom. 2. dist. 105. q. 5. art. 3. Fulienis lib. 1. cap. 12. resol. 3. & 4.

DE COMPARATIONE DEI AD RES, SCILICET, QUOMODO DEVS SIT IN REBVS.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-SEPTIMÆ

Synopsis.

*Solus ubique Deus nullo discrimine rerum
Mutatur nullo tempore, sive loco.*

Sic incipit : *Et quoniam demonstratum est, &c.*

Sic terminat: *Deduxit disputationem.*

1. **C**ONNECTITVR hæc præsens distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, quomodo res sit in Deo; sed in præsentî expendit, quomodo Deus sit in rebus: ergo benè cum superiori hæc connectitur distinctio.

2. Consequentia probatur: res esse in Deo, & Deum in rebus esse, correlativè dicuntur; sed quò pacto de aliquo agitur relato, opus est, de suo correlato illicò pertractare: ergo dùm hîc Magister ostendit, quomodo Deus sit in rebus, postquàm in superiori distinctiõne demonstravit, quomodo res sint in Deo, sanè suum proprium implet differendi munus.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit modos veros, quibus Deus est in rebus. In secundâ verò removet falsos modos, quibus non est in ipsis, declarans, etiàm Deum nec loco, nec temporis mutatione mutari. In tertiâ autem, & ultimâ ostendit, qualiter de novo incipit, & desinit esse in creaturis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Quânvis Deus sit in omnibus rebus creatis præsentialiter, potentialiter, & essentialiter, in solis tamen Iustis est tanquàm in propriâ habitatione.* Quàm conclusionem probans Magister, plures essendi modos in creaturis expendit.

5. Primo modo est in rebus per potentiam; quia omnia producit. Secundo per præsentiam; quia omnia cognoscit. Tertio per essentiam; quia suâ immensitate replet omnia, ubique totus existens, & ab omni

loco, & creaturâ indistans. Quarto, & speciali modo Deus est in Iustis, scilicet, eos inhabitans per gratiam.

6. Alio modo excellentiori est in homine Christo, in quo plenitudo divinitatis corporaliter habitat per gratiam vnionis. Vnde hunc essendi modum dimittit Magister, eò quòd pertineat ad Tertium Sententiarum Librum : ergo estò Deus sit in omnibus rebus creatis per potentiam, essentiam, & præsentiam, tamen in solis Iustis adest tanquàm in propriâ habitatione,

7. Quòd ergò modo speciali in Iustis habitat Deus per gratiam, probat primò ex illo Isaïæ cap. 66. vbi Iusti dicuntur esse *sedes Dei*; peccatores verò *scabellum pedum eorum*. Secundò apud Sapient. cap. 7. & 9. appellantur Iusti *Thronus Dei*. Et alibi passim dicuntur *Dei templum*; sed omnia hæc ostendunt modum aliquem peculiarem essendi in Iustis, quo Deus in peccatoribus, alijsque in rebus non sit: ergo quànvis Deus in omnibus rebus creatis sit potentiâ, essentiâ, & præsentia, nihilominus solis in Iustis habitat specialiter.

8. Tertio sic ampliùs faver asserto Magister : Deus non vbiunque est, ibi habitat; sed imopotius vbi habitat, ibi specialiter est; sed Deus in solis bonis habitat, qui sunt templum eius, & sedes: ergo Deus in solis Iustis specialiter est. Minor probatur: tunc Iustos inhabitare dicitur Deus, quaudò temporaliter in eos procedit; sed Deus solum in Iustos temporaliter procedit: ergo Deus in solis bonis habitat; ac proinde in Iustis specialiter est.

9. Geminò Augustini testimonio rem totam exambit Magister. Primum desumitur ex Epist. 28. ad Hierònymum de Orig. Animæ, vbi hæc ad longum expressa continentur verba: *sunt per omnes partes corporis tota Anima adest simul, nec minor in minoribus, nec maior in maioribus; sed tamen in alijs intensius, in alijs remissius operatur, cum in singulis partibus corporis essentialiter tota sit. Ità Deus, cum sit in omnibus essentialiter totus; in illis tamen plenius esse dicitur, quos inhabitat. Sed Deus Iustos solum inhabitat: ergo cum in ijs plenius sit, quàm in cæteris alijs creaturis, specialiter Deus erit in Iustis.*

10. Secundum sic habetur ex Tract. 3. sup. Ioan. cap. 17. Non sat fuit dicere: *Ut vbi ego sum, & illi sint; sed addidit, mecum; quia & ibi miseri possunt esse, vbi, & ille est, qui nusquàm deest. Nam soli Beati sunt cum illo, & non reprobi; sicut cæci in luce, non cum luce. Sed propter hanc inhabitationem gratiæ, non dicimus, Pater noster, qui es vbiq; sed in Cœlis, idest, Sanctis: ergo quia specialissimo modo est Deus in Iustis, quàm in alijs creaturis.*

11. Sed oppones primò: si Deus in omnibus foret rebus, oporteret, vt esset in rebus scedis, & immundis; sed hoc implicat, aliàs Deus immundus foret, iuxta illud Ecclesiast. 13. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea*: igitur Deus non est in omnibus rebus.

12. Respondet Magister, quòd licet dicamus, Deum esse in locis scedis, & immundis, non ideò scedatur, aut maculatur Deus: sicut nec Spiritus humanus per unionem ipsius ad corpus leprosum inquinatur; nec Sol, dum sceda suis radijs attingit, descendatur.

13. Instabis: si Deus in cunctis esset rebus, in Oratione Dominicâ diceretur: Pater noster, qui es vbique, sive in omnibus rebus; & non tantum, qui es in Coelis: ergo quia Deus non est in omnibus rebus.

14. Respondet Magister, Deum esse in omnibus rebus, quanvis dicamus, esse in Coelis; quia ibi accipit Coelos, pro Sanctis, ita vt vertat hunc sensum: Pater noster, qui es in Coelis, idest, in Sanctis, vt supra expendimus.

15. Vel responderi valet, Deum dici esse in Coelis, & non in terris; quia in Coelis videtur operari effectus principales circa corpora illa ecclesiastica: sicut rationalis Anima dicitur esse in capite, eò quòd ibi exerceat plures, & nobiliores operationes, quam in alijs corporis partibus. Vnde non negatur, Deum esse in terris in præfatâ Oratione, tametsi in Coelis dicatur esse, cum Coelum, & terram Deus impleat, vt ipsemet testatur per Hieremiam cap. 23.

16. Oppones secundo: mali sunt in Deo, quia in illo vivunt, moventur, & fiunt; sed non consequitur maior convenientia per hoc, quod est esse cum aliquo, quam in aliquo: ergo sicut mali dicuntur esse in Deo, ita debent dici esse cum Deo.

17. Respondetur negando minorem, & consequentiam. Nam propositio *cum*, denotat associationem. In societate autem duo considerantur, scilicet mutuum auxilium, & voluntatis conformitas; quoniam ergò soli boni habent voluntatem conformem, & sunt coadiutores Dei, ideò de eis tum propriè dicitur, quòd sint cum Deo, & Deus cum illis: At mali cum non conformentur, nec auxiliuntur Deo in sua salute, sed contradicant, & tamen Deus adiuvet eos in multis, dicimus, quòd mali sunt in Deo, non cum Deo; sive quòd Deus est in malis, tanquam in alijs rebus, non verò specialiter, sicut in bonis. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

18. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *Deus solus vbique existens, non variatur loco, vel temporis mutatione*. Ante cuius probationem supponit Magister, naturam divi-

nam esse in loco, non tamen circumscribi, vel diffiniri à loco. Nam Deus reverà est in omni naturà, & essentià, sine sui diffinitione; in omni loco, sine sui circumscriptione; in omni demùm tempore, sine mutabilitate sui.

19. Quod primò ostendit per hoc, quòd duplex mutatio inveniatur in naturà creatà. Creatura enim corporalis loco diffinitur, & circumscribitur; spiritualis autem solum diffinitur, & non circumscribitur; sed quòd loco non diffinitur, aut circumscribitur, non variatur loco, nec temporis mutatione: ergo cum Deus non diffiniatur, aut circumscribatur loco, estò solus ubique existat, non variabitur loco, vel temporis mutatione.

20. Præterea, creatura temporalis per tempus, & locum movetur; spiritualis autem solum per tempus, & non per locum movetur; sed Deus nec per tempus, nec per locum movetur: ergo etsi ubique Deus existat, tamen non variatur loco, aut temporis mutatione.

21. Secundò, ut id ipsum ostendat Magister, inquit: Vtrum mutari per locum conveniat spiritui? Et respondet, quòd transire de loco ad locum, ità quòd diffiniatur, & non circumscribatur, hoc reverà spiritibus convenit; transire verò de loco ad locum circumscriptivè, eis non convenit; sed Deo non convenit locabile, circumscripibile, & mutabile, eò quòd sit immensus, & ubique existens: igitur solus Deus non variatur loco, nec temporis mutatione.

22. Dices primò: spiritualis creatura mensuratur ævo, eò quòd sit perpetua: ergo si movetur, non per tempus, sed per ævum movetur: igitur spirituali creaturæ non convenit per tempus moveri.

23. Respondetur cum Divo Bonaventurà, quòd licet ævum sit Angelorum mensura quantum ad esse substantiale, quòd invariabile, & incorruptibile censetur; tamen tempus est illorum mensura quantum ad proprietates, quæ variantur; cum quædam subitò, & quædam successivè ab ipsis acquirantur, ut passim in Tractatu de Angelis habetur.

24. Dices secundò: Deus est ubique: ergo est hic; sed quòd hic est, est in loco determinato: ergo Deus est in loco determinato; sed quòd in loco determinato est, circumscribitur ab illo: ergo Deus loco diffinitur, aut circumscribitur.

25. Respondetur, quòd *hic*, potest bisariam usurpari. Aut demonstrativè tantum, aut demonstrativè, & simul discretivè. Primo modo verum est, Deum esse hic, quia non est assignare locum, cui Deus non sit præsens. Secundo verò modo falsum est, Deum esse hic, cum sic limitetur ad determinatum locum, quòd Deo repugnat, eò quòd sit ubique,

que, siue omni in loco per immensitatem existat.

26. Dices tertio: Deus incipit esse in rebus, quæ de novo creantur, cum in eis antea non esset; sed implicat esse de novo in rebus, in quibus antea non erat, quin moveatur secundum locum: ergo Deus variatur loco, & temporis mutatione.

27. Respondetur negando minorem, & consequentiam. Quia Deum incipere, & desinere esse in rebus creatis, non est denominatio intrinseca, sed extrinseca Deo, quæ Dei mutationem nullatenus importat, sed solum loci, aut creaturæ mutationem exprimit, ut recte ac catholicè lustranti patebit. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

28. PRO TERTIÆ, & ultimæ partis ostensione, hæc ponitur conclusio: *Deus sine sui mutatione, de novo incipit, & desinit esse in creaturis.* Quod suadere tentat primò authoritate Divi Augustini lib. 4. sup. Genes. cap. 23. dicentis: *Cum Deus aliquid in creaturâ agit, non debemus opinari eius substantiam, qua Deus est, temporibus locisque mutabilem.* Ergo licet de novo incipiat, & desinat esse in creaturis Deus, tamen hoc sine sui mutatione operatur.

29. Secundo, quâvis Deus incipiat esse in rebus, vel in ipsis desinat esse, hoc solum est secundum rerum mutationem, non autem secundum mutationem eius: ergo Deus incipit, & desinit esse denuò in creaturis, & sine sui mutatione. Antecedens probatur: si aere illuminato, intelligatur creati crystallus, radius solaris incipit esse in eo; & crystallo amoto, desinit esse, nullâ factâ mutatione in radio: ergo & poterit Deus incipere, & desinere esse de novo in rebus, nullâ in Deo factâ mutatione!

30. Tertio: motus est actus imperfectus; sed in Deo nulla est imperfectio: ergo Deus absque ullâ sui mutatione incipit, & desinit esse in rebus.

31. Confirmatur: per motum semper aliquid de novo acquiritur, & perditur; sed perfectioni infinitæ Dei repugnat, aliquid de novo acquirere, aut perdere, ut ex se liquet: ergo quâvis in rebus incipiat, & desinat esse Deus, tamen sine sui mutatione hoc operatur ab ipso.

32. Pro distinctionis termino inquit Magister, ubi erat Deus, antequam creaturas conderet? Et respondet cum Augustino lib. 3. contra Maxim. cap. 21. Deum esse, & habitare in seipso. Quod sic ostendit: Deus ut sit, non indiget loco, & habitaculo creaturarum; nec ab ipsis dependet, ut eis deficientibus deficiat, sicut domus corruit, fundamento labente. Insuper, Deus non innititur creaturis, inopotiùs creaturæ innituntur Deo: igitur Deus in seipso erat antequam creaturas conderet, eo quòd

in creaturis ipsis non esset. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

33. QVÆST. 1. An ex operatione Dei ubique, rectè inferatur eius immensitas, siuè præsentia? De quo, *distinctione 8. quæst. 7.*

34. QVÆST. 2. An Deus sit ubique per essentiam, potentiam, & præsentiam? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 37. q. 1. art. 2. & 1. p. q. 8. art. 3.* Gonet *tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 5.* Lumbier *dist. 4. q. 9. art. 2.* Ferre *tom. 1. tract. 2. q. 6. §. 1. & 11.* Biescas *tom. 1. q. 8. art. 3. dub. 1. & seqq.* Ildephon. Michael *1. p. tom. 1. tract. 4. dub. 3. art. 3.*

35. Ex Subtili Scholâ Scotus *in 1. dist. 37. q. vnic.* Macedus *in 1. Collat. 9. diff. 3. sect. 1. & seqq.* Frassen *in 1. disp. 3. de Attrib. art. 3. q. 1.* Rada *tom. 1. Controv. 28. art. 1.* Faber *in 1. dist. 37. q. vnic. disp. 5. 1. cap. 1.* Vulpes *tom. 1. disp. 18. art. 6.* Smising *de Deo Vno, tract. 2. disp. 5. q. 2.* Briceño *tom. 1. Controv. 6. in prælud. Niise tract. 1. p. 1. q. 3.* Berming. *q. 8. art. 3.*

36. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 2. de Attrib. cap. 2.* Quiròs *in Ind. q. 8. art. 3.* Maurus *tract. 2. de Deo, q. 2. 1.* Beccan. *de Attrib. cap. 6. q. 1.* Ex alijs D. Bonaventura *in 1. dist. 37. art. 3. q. 2.* Caspens. *tract. 7. disp. 7. sect. 1.* Morand. *tract. 1. q. 9.* Coriolan. *q. 7. art. 3.* Baudun. *q. 8. art. 3.* Gaudent. *de Deo Vno, disp. 7. q. 8.*

37. QVÆST. 3. An esse ubique sit proprium Dei? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 37. q. 2. art. 2. & 1. p. q. 8. art. 4. & quodlib. 11. art. 1.* Biescas *tom. 1. q. 8. art. 4. dub. 1. & seqq.* Ildephon. Michael *1. p. tom. 1. tract. 4. dub. 3. art. 4.* Et omnes alij Authores pro superiori quæstione adducti.

38. Ex Scholâ Subtili Scotus *in Report. in 1. dist. 37. q. 1.* Frassen *in 1. disp. 3. de Attrib. art. 3. q. 3.* Vulpes *tom. 1. disp. 18. art. 4.* Boyvin *tom. 1. tract. de Deo Vno, cap. 2. disp. 5. q. 7.* Berulle *tom. 1. disp. 9. q. 1.* Berming. *q. 8. art. 4.* Et in nostro Athenæo sub Schol. Seraph. *q. 3. art. 2.*

39. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 2. de Attrib. cap. 2.* Beccan. *tom. 1. q. 3. cap. 7.* Quiròs *in Ind. q. 8. art. 4.* Muniessa *de Attrib. disp. 12. sect. 4.* Ex alijs D. Bonaventura *in 1. dist. 37. art. 2. q. 1.* Gaudent. *tract. 1. de Deo Vno, disp. 7. q. 5.* Caspens. *disp. 7. sect. 1.*

40. QVÆST. 4. An esse æternum sit proprium Dei? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas *in 1. dist. 8. quæst. 2. art. 2. & 1. p. q. 10. art. 3.* Gonet *tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 7.* Biescas *tom. 1. q. 10. art. 3. dub. 1. & 2.* Lumbier *de Attrib. dist. 4. q. 12. art. 4.*

41. Ex Subtili Scholâ Scotus in *Report.* in 1. dist. 7. q. 2. & 3. *Mastrius tom. 1. disp. 2. q. 6. art. 1. & seqq.* *Frassen in 1. disp. 3. de Attrib.* art. 4. q. 2. *Smiling de Deo Vno tract. 2. disp. 4. q. 4.* *Vulpes tom. 1. disp. 17. art. 9.* *Sannig tom. 1. tract. 1. dist. 3. q. 4.* *Boyvin tom. 1. tract. de Deo Vno, cap. 2. disp. 4. q. 2.* *Beralte tom. 1. disp. 7. q. 5.* *Niise tract. 1. p. 1. q. 3.*

42. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de *Attrib. cap. 1. & 4.* *Becan tom. 1. q. 3. cap. 7. & 8.* *Quiros in Ind. q. 10. art. 8.* *Borrull de Attrib. disp. 9. sect. 2.* *Munieſſa de Attrib. disp. 13. sect. 9.* *Maurus tract. 2. de Deo, q. 20.* Ex alijs *Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 10. q. 7.* *Abelly de Deo, cap. 2. sect. 5.* *Fulienſis lib. 1. cap. 6. resol. 2.*

43. QVÆST. 5. An Deus fuerit, & ſic in ſpatijs imaginarijs exiſtendum? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 2. art. 2. *Gonet tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 5.* *Ioanâ S. Thomâ 1. p. tom. 1. disp. 8. art. 4.* *Idophon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 4. q. 8. dub. 2.* *Bieſcas tom. 2. q. 8. dub. 9.* *Labat tom. 1. tract. 1. disp. 3. dub. 7.* *Contenton tom. 1. lib. 1. diſſert. 4. cap. 1. ſpecul. 2.* *Lumbier de Attrib. dist. 4. q. 9. art. 5.* *Perre tom. 1. tract. 2. q. 6. §. 7.*

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 37. q. vnic. *Mastrius tom. 2. Philoſ. disp. 11. q. 6.* *Brancat. tom. 1. de Deo Vno, disp. 9. q. 13. nu. 17.* *Frassen in 1. disp. 3. de Attrib. art. 3. q. 3.* *Briceno tom. 1. Controv. 9. art. 3.* *Durand tom. 1. disp. 4. q. 5.* *Baron tom. 4. tract. de Attrib. apol. 7. act. 5.* *Smiling de Deo Vno, tract. 2. disp. 5. q. 2.* *Boyvin tom. 1. tract. de Deo Vno, cap. 2. disp. 5. q. 6.* *Faber in 1. dist. 37. q. vnic. disp. 51. cap. 3.* *Vulpes tom. 1. disp. 18. art. 3.* *Berulle tom. 1. disp. 2.*

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. *Metaph. sect. 7.* *Card. Delugo tom. 1. de Sacram. disp. 5. sect. 6.* *Izquierdo tom. 1. Theolog. tract. 3. disp. 5. q. 2.* *Franc. Alphon. disp. 22. sect. 2.* *Spinula disp. 10. sect. 1.* *Linze lib. 7. tract. 1. cap. 2. nu. 11.* *Carleton tom. 1. disp. 8. sect. 4. & disp. 33.* *Phis. sect. 4.* *Munieſſa de Attrib. disp. 12. sect. 2.* *Amicus tom. 1. disp. 8. sect. 3. & tract. 2. 1.* *Philos. q. 5. disp. 1. art. 3.* *Hennao in Empirol. exercit. 1. 1. sect. 5.* *Borrull disp. 11. sect. 1.* *Quiros in Ind. q. 8. art. 2.* *Curl. Trinit. tom. 2. tract. 1. disp. 4. q. 2.* *Elparza de Deo, q. 7.* *Rhodès disp. 4. de loco, q. 1. sect. 2. §. 3.*

46. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 37. p. 2. art. 1. q. 3. *Aguirre tom. 1. disp. 28. sect. 1. & seqq.* *Gaudent. tract. 1. de Deo, disp. 7. q. 7.* *Morandus tract. 1. q. 10.* *Abelly de Deo, tract. 2. cap. 2. sect. 6.* *Coriolan. q. 8. art. 2.* *Caspenſ. disp. 7. sect. 2.* *Fulienſ. lib. 1. cap. 2. resol. 3.*

47. QVÆST. 6. An Deus concurrat immediatè ad effectus creatos im-

immediatione virtutis, & suppositi? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 44. art. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. q. 19. disp. 3. art. 3. & in Philos. q. 25. art. 1. Complutens. in Phis. disp. 11. q. 1. Dominicus Linze lib. 4. Phis. tract. 8. cap. 3. Parra lib. 2. Phis. disp. 5. dub. 2. Villalpando lib. 2. Phis. q. 8. & 9. Froylanus in Phis. q. 3. de Caus. art. 3. Lerma lib. 2. Phis. q. 13. Palanco lib. 2. Phis. q. 14. Martinez Prado tom. 2. Metaph. Controv. 12. art. 1. & seqq. Bayona lib. 2. Phis. q. 11. art. 5. 48. Ex Subtili Scholâ Scotus quest. 1. & 2. de Rerum princip. pag. 1. & 6. Perez Lopez tom. 2. Philos. lib. 2. dist. 5. q. 1. Hernandez in Curs. Philos. tom. 3. disp. 4. sect. 5. & 6. Macedo tom. 2. tract. de Con- curs. Caus. Collat. 9. diff. 3. sect. 1. 2. & 3. Matrius in 2. disp. 1. q. 3. art. 1. Poncius in Curs. Philos. lib. 2. disp. 38. q. 5. Frassen 3. p. Philos. sect. 1. de Caus. q. 3. Herrera in 2. disp. 1. q. 3. & 4. Merinerus lib. 2. Phis. disp. 4. q. 8. Lanteius de Prim. Efficient. disp. unica, & in 2. disp. 2. propo- s. 2. Berulle tom. 5. disp. 2. q. 2. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Seraph. q. 4. art. 4. & 5.

49. Ex Scholâ Eximîâ Suarez disp. 22. Metaph. sect. 1. Oviedus lib. 2. Phis. Controv. 10. punct. 1. Arriaga disp. 10. de Caus. à sect. 1. Bec- can. tom. 1. cap. 18. Ribadeneira disp. 9. de Predest. Izquierdo disp. 38. de Deo, à nu. 63. Borull. d. sp. vit. de Vol. Mmiesâ de Attrib. disp. 11. sect. 9. Curs. Trinit. tom. 2. tract. 1. disp. 2. q. 14. Peñañel tom. 2. disp. 9. q. 2. sect. 1.

50. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 45. art. 1. q. 2. Aguirre tom. 1. Philos. disp. 16. sect. 1. Caramuel in Theolog. fund. thes. 8. Laleman- det disp. 4. Phis. part. 4. Abelly de Deo, tract. 4. cap. 1. sect. 1. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 16. q. 5. Castro Vetro tract. de Caus. q. 7. Gallit- tius 1. p. Philos. lib. 2. tract. 3. q. 1. Blasco tom. 2. lib. 15. dist. 50. q. 4. art. 1. Torrecilla lib. 2. Phis. q. 4. sect. 1. art. 1.

51. QVÆST. 7. An & quomodo Angelus sit in loco? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 3. art. 1. & 1. p. q. 52. art. 1. Gonet- us tom. 2. tract. 7. disp. 4. art. 1. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 52. disp. 20. art. 1. Ioan. de Neapoli q. 22. punct. 4. Salmant. tom. 2. tract. 7. disp. 2. de Ang. dub. 1. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 6. Contenson tom. 2. lib. 4. dissert. 2. cap. 1. specul. 2. Ferre tract. 16. de Ang. q. 1. §. 1. & seqq. Carrasco 3. p. de Ang. dub. 3. resol. 1.

52. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 2. q. 5. Hernandez in 2. tract. 2. de Ang. disp. 10. sect. 1. & seqq. Matrius tom. 2. Philos. disp. 11. q. 4. art. 2. & q. 5. art. 2. & in 2. disp. 2. q. 3. Macedo tom. 2. Collat. 1. diff. 4. sect. 1. & seqq. Frassen in 2. tract. 1. disp. 2. art. 3. q. 1. & 2.

Carriere tract. de Ang. q. 5. Poncius in Curs. Theolog. disp. 14. de Ang. q. 1. Vulpes tom. 1. part. 2. disp. 18. art. 1. Aquila in 2. dist. 2. q. 2. Boyvin tom. 1. tract. 3. disp. 2. q. 5. Rada in 2. Controv. 6. art. 1. & 2.

53. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Ang. cap. 1. & seqq. Arriaga de Ang. disp. 17. sect. 1. Amicus de Ang. disp. 5. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 71. sect. 1. & seqq. Rhodès de Ang. disp. 1. q. 1. sect. 4. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 2. art. 2. q. 1. Calspens. de Ang. disp. 4. Morand. tract. 7. q. 8. num. 687. Abely de Deo, tract. 4. cap. 2. sect. 4. Gaudentius tract. 4. de Ang. disp. 9. q. 1. & 2. Blasco tom. 2. dist. 133. q. 1. art. 1. & 2. Fulienf. lib. 3. cap. 2. resol. 3.

54. QVÆST. 8. An Angelus possit esse naturaliter, aut divinitus in pluribus locis adæquatis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 3. art. 2. & 1. p. q. 52. art. 2. Gonetius tom. 2. tract. 7. disp. 4. art. 2. Salmant. tract. 7. de Ang. disp. 2. dub. 8. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 52. disp. 20. art. 2. Biescas tom. 1. q. 8. art. 2. dub. 5. & 6. Complut. lib. 4. Phis. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 7. Ferre tract. 16. de Ang. q. 5. §. 14. & 16.

55. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 2. q. 7. Hernandez in 2. tract. 2. de Ang. disp. 10. sect. 6. Poncius in Curs. Theolog. disp. 14. de Ang. q. 3. Lychetus in 2. dist. 2. q. 7. Faber in 2. dist. 2. disp. 18. q. 7. Vulpes tom. 1. p. 2. art. 6. Rada in 2. Controv. 6. art. 3. Herrera in 2. disp. 6. q. 9. Durand tom. 2. tract. de Ang. disp. 4. q. 2. Delgadillo de Ang. cap. 8. diff. 2. dub. 10. Angles in 2. dist. 2. diff. 3. Herinx tom. 1. tract. de Ang. disp. 4. q. 2. Sannig tom. 1. tract. 4. dist. 4. q. 2. Villaverde lib. 4. Phis. cap. 2. q. 2.

56. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Ang. cap. 10. Amicus de Ang. disp. 5. sect. 4. Arriaga de Ang. disp. 16. sect. 8. Carleton tom. 1. disp. 71. sect. 7. Linze lib. 7. Phis. tract. 1. cap. 3. Peñafiel disp. 14. Phis. q. 2. Echaz tract. 4. Phis. disp. 26. cap. 6. & disp. 19. q. 8. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 2. q. 2. Gaudentius tract. 4. de Ang. disp. 9. q. 3. Torrecilla lib. 4. Phis. q. 1. art. 5.

57. QVÆST. 9. An plures Angeli possint esse naturaliter in eodem loco? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 3. art. 3. & 1. p. q. 52. art. 3. Gonetius tom. 2. tract. 7. disp. 4. art. 4. Salmant. tract. 7. de Ang. disp. 2. dub. 9. tom. 2. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 52. disp. 20. art. 3. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 7. Ferre tract. 16. de Ang. q. 5. §. 18.

58. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 2. q. 8. Hernandez in 2. tract. 2. de Ang. disp. 10. sect. 7. & in Curs. Philos. tom. 3. lib. 4. disp. 1. sect. 3. Frassen 3. p. Philos. sect. 3. de Loco. q. 2. Poncius in Curs. Theolog.

log. disp. 14. de Ang. q. 3. & lib. 4. Philos. disp. 44. q. 4. Macedo tom. 2. tract. de Ang. Collat. 1. diff. 4. sect. 8. Carriere tract. de Ang. q. 5. Herrera in 2. disp. 6. q. 12. Rada in 2. Controv. 6. art. 4. Delgadillo tract. de Ang. diff. 2. dub. 12. cap. 8.

59. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Ang. cap. 9. Arriaga disp. 16. de Ang. sect. 9. Amicus de Ang. disp. 5. sect. 8. Carleton tom. 1. disp. 71. sect. 5. Rhodès de Ang. disp. 1. q. 4. sect. 1. §. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 2. q. 4. Morandus tract. 7. q. 12. Caspensi. disp. 4. sect. 3. Gaudentius tract. 4. de Ang. disp. 9. q. 6. Torrecilla lib. 4. Phis. q. 1. art. 4.

60. QVÆST. 10. An Angelus moveatur ab extremo in extremum, quin pertranseat medium? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 4. art. 2. & quodlib. 1. art. 5. & 1. p. q. 53. Gonet tom. 2. tract. 7. disp. 5. art. 3. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 52. disp. 20. art. 4. Salmant. tom. 2. tract. 7. de Ang. q. 53. disp. 2. art. 2. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 8. Lezana tract. 6. disp. 6. q. 4. Ferre tract. 16. de Ang. q. 6. §. 4.

61. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 12. Hernandez in 2. tract. 2. de Ang. disp. 11. sect. 5. Brancat. de Ang. disp. 6. q. 4. Mastrius in 2. disp. 2. q. 4. art. 1. Frassen in 2. tract. 1. disp. 2. art. 3. q. 3. Macedo tom. 2. tract. de Ang. Collat. 2. diff. 1. sect. 3. Poncius in Curs. Theolog. disp. 14. de Ang. q. 4. Delgadillo de Ang. diff. 3. cap. 8. dub. 6. & 7. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 19. art. 7. Faber in 2. dist. 2. disp. 22. q. 12. Sannig tom. 1. tract. 4. dist. 4. q. 4. Lychetus in 2. dist. 2. q. 12. Berulle tract. 2. de Ang. q. 9.

62. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Ang. cap. 18. & 19. Amicus de Ang. disp. 6. sect. 4. Carleton disp. 63. tom. 1. sect. 7. Arriaga de Ang. disp. 17. sect. 1. subsect. 2. Beccan. tract. 3. cap. 1. q. 6. Rhodès de Ang. disp. 1. q. 4. sect. 1. §. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 37. p. 2. art. 2. q. 2. Caspensi. disp. 5. sect. 5. Baudun. q. 47. art. 2. Gaudent. tract. 4. de Ang. disp. 10. q. 5. Blasco tom. 2. dist. 133. art. 2.

63. QVÆST. 11. An motus Angeli sit instantaneus, aut successivus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 37. q. 4. art. 3. & 1. p. q. 53. art. 3. Gonet tom. 2. tract. 7. disp. 5. art. 2. Salmant. tom. 2. tract. 7. disp. 3. dub. 3. 4. & 7. Ioan. à S. Thomâ tom. 2. q. 52. disp. 20. art. 5. Labat tom. 2. tract. 3. disp. 1. dub. 8. & 9. Contenson tom. 2. lib. 4. dissert. 2. cap. 1. specul. 3. Ferre tract. 16. de Ang. q. 6. §. 2. & 3.

64. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 2. q. 9. & 11. Hernandez in 2. tract. 2. disp. 11. sect. 4. Frassen in 2. tract. 1. disp. 2. art. 3. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 14. de Ang. q. 4. Macedo tom. 2. tract. de Ang.

Ang. Collat. 2. diff. 1. sect. 1. & 2. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 19. art. 4. & seqq. Carriere tract. de Ang. q. 6. Durand tom. 2. tract. de Ang. disp. 5. q. 4. Delgadillo de Ang. cap. 8. diff. 2. dub. 4. Lanterius tract. 2. de Ang. disp. 7. propos. 1. Angles in 2. dist. 2. q. 4. diff. 1. Rada in 2. Controv. 7. art. 3. & 4. Herinx tom. 1. tract. de Ang. disp. 4. q. 2.

65. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 4. de Ang. cap. 21. Amicus de Ang. disp. 6. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 63. à sect. 1. Arriaga disp. 17. sect. 6. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 27. art. 2. q. 3. Gaudent tract. 4. de Ang. disp. 10. q. 3. Morand. q. 14. & 16. Caspensi. disp. 5. de Ang. sect. 2. & 3. Baudun. q. 47. Blasco tom. 2. dist. 133. q. 2. art. 3.

DE COMPARATIONE SCIENTIÆ DEI

AD RES SCITAS.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ OCTAVÆ

Synopsis.

*Quævis non possit divina scientia falli;
Libera contingunt multa futura tamen.*

Sic incipit: *Nunc ergò ad propositum, &c.*

Sic terminat: *Et ita non esse præscitum.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de scientiâ Dei secundum se, & de rebus scitis respectivè; sed in præsentî determinat de cõparatione ipsius scientiæ ad res scitas: ergo rectè cum superiori præsens cohæret distinctio.

2. Consequentia probatur: sicut res scitæ respiciunt scientiam divinam; sic præscientiâ divina res scitas respicit, eò quòd correlativè adinvicem dicantur: ergo si Magister in antecedenti distinctione egit de rebus scitis respectivè ad scientiam divinam; aptè processit determinando in præsentî, de præscientiâ ipsâ divinâ respectivè ad res scitas.

3. Dividitur præsens distinctio in duas præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, quomodò scientia Dei sit rerum causâ. In secundâ autem, & ultimâ quandam solvendo quæstionem, determinat,

qua-

qualiter præscientia Dei non auferat liberam futurorum effectuum contingentiam.

4. PRO PRIMÆ igitur partis clarâ indagine, hæc proponitur thesis: *Deus scientiâ approbationis, & beneplaciti non est causa simpliciter omnium futurorum contingentium, sed tantum bonorum.* Quam ut ostendat Magister, inquit: *Utrum scientia Dei, vel præscientia sit rerum scitarum causa; aut è contrâ, res scitæ sint causa scientiæ Dei?*

5. Et respondet Magister probando primò, quòd scientia Dei, siue præscientia sit causa rerum: futura aliter evenire non possunt, quàm sciuntur à Deo, eò quòd illius scientia falli non possit; fallereturque, si aliter evenire possent; sed si scientia Dei, siue præscientia non foret futurorum causa, possent futura aliter evenire, quàm præscita sunt à Deo; cum non possit aliâ ex causâ, quàm ex scientiâ Dei, illis evenire necessitas existendi; ergo præscientia rerum erit illarum causa.

6. Secundò probat ex Divo Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 13. dicente: *Universas creaturas, non quia sunt, idèd novit; sed idèd sunt, quia novit*: ergo res non idèd præsciuntur à Deo quia futurae sunt; sed idèd sunt futurae, quia præsciuntur: ergo cum hoc sit, ostendere, scientiam Dei esse futurorum causam; non futura scientiæ, sed futurorum scientia ipsa divina erit causa.

7. Tertiò, scientia Dei est increata & aeterna; sed nihil creatum & temporale potest esse causa alicuius increati & aeterni: ergo cum res sint creatæ & temporales, non poterunt esse causa præscientiæ Dei; impossibile scientia divina erit illarum causa.

8. Quartò, omnis causa nobilior est suo effectû: ergo si divina præscientia causaretur à rebus, cum illa sit increata, & istæ creatæ, creatum nobilius foret increato, quod penitus repugnat: ergo nunquam res præscientiæ divinæ sunt causa.

9. Postea sic in oppositum arguit primò Magister: si scientia Dei foret causa rerum scitarum, sequeretur, Deum esse causam malorum; necnon mala omnia esse ab ipso scita, & præscita; sed Deus non est causa malorum, etiam si illa cognoscat: ergo nec scientia Dei erit futurorum causa.

10. Confirmat assumptum per Origenem lib. 7. cap. 8. ad Rom. dicentem: *Non propterea aliquid erit, quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est, idèd scitur à Deo, antequàm fiat.* Ergo si Deus præscit, rem esse futuram, quia ipsa futura est; & non est futura, quia præscitur à Deo, bene inferitur, quòd præscientia Dei non sit futurorum causa.

11. Ut solutionem his adhibeat instantiis Magister, scientiam Dei

bisariam vsurpat. Primò, pro simplici notiâ. Et sic nullius rei propriè scientia Dei dicitur causa, nisi fortè sit causa sine quâ non. Non enim Deus quemquam cogit peccare, per hoc, quòd præsciat eum peccaturum. Secundo accipitur pro notiâ simul, & beneplacito, sive decreto Dei. Et sic consideratâ scientiâ, est rerum omnium causa.

12. Respondet modò ex dictis Magister argumento, illiusque confirmationi, Deum non cognoscere mala, nisi scientiâ simplicis intelligentiæ. Cùm ergò secundum hanc scientiam non sit rerum causa, vt expendimus, consequens est, quòd Deus non sit malorum causa.

13. Sic enim præscivit, & prædixit Iudæorum infidelitatem, sed non fecit; nec præscivisset eorum mala, nisi ea essent habituri. Non ergò mala præscit, tanquàm facturus. At scientia Dei dicitur bonorum causa, quia illa non solum cognoscit, sed approbat. Mala autem quâvis cognoscat, non approbat, & sic eorum causa non dicitur.

14. Sed oppones: scientia divina primo, & secundo modo considerata, aut dicit eundem modum sciendi, aut diversum. Si eundem: ergo sicut vno modo dicitur rerum causa, sic & alio. Si diversum: ergo in Deo erit multiplex modus sciendi, non vniformis per omnia, quod summopere Deo repugnat.

15. Respondetur, quòd licèt in nobis notitia simplex, & beneplaciti notitia diversas cognitiones, variosque intelligendi modos expriment; tamen in Deo vnâ tantum denotant cognitionem, quâ Deus efficit quicquid à nobis per geminam operatur cognitionem. Dùm enim contemplatur per modum beneplaciti, aut approbationis, connotat effectum, & bonitatem, dicitque rationem causæ; quando verò per modum simplicis notiæ, solum eventum, & non rationem causæ connotat; sicque non opus est multiplicare præscientiam divinam, vt respectu multiplicis considerationis dicatur causa, & non causa rerum. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

16. PRO SECVNDÆ, & vltimæ partis declaratione, hæc alia ponitur thesis: *Cum infallibili præscientiâ Dei rectè cohaeret libera futurorum effectuum contingentia.* Quam conclusionem probans Magister, sic arguit ab opposito, ostendens, scientiam Dei fallibilem esse.

17. Futurum contingens est præscitum à Deo: ergo potest aliter evenire, quàm præscitum est, vel non? Si secundum: ergo scientia Dei rebus scitis necessitatem imponit, consequenterque contingentiam tollit. Si primum: ergo cùm possit aliter evenire, quàm præscitum est, sequitur, scientiam Dei esse fallibilem, & incertam: ergo cùm infallibili præscientiâ Dei non stat libera futurorum effectuum contingentia.

Hanc

18. Hanc solvit obiectionem Magister in conclusionis tutamen per sensum compositum, & divisum, dicens, quòd huiusmodi propositiones, videlicet: *Impossibile est non evenire, quod Deus præscivit eventurum: Possibile est non evenire, quod Deus præscivit eventurum*, possunt intelligi coniunctim in sensu composito, vel seiunctim in sensu diviso.

19. Si enim accipiantur coniunctim in sensu composito, censentur falsæ, quia impossibile est, præscientiam Dei esse de aliquâ re evenienti vnâ cum contrario eventu, vt ex se liquet. Si verò intelligantur seiunctim in sensu diviso, tunc sunt veræ, & possibiles, prout scilicet considerantur sine respectu ad Dei præscientiam, vt lustranti constabit: igitur libera futurorum effectuum contingentia rectè cohæret cum infallibili præscientiâ Dei.

20. Vndè, dùm dicimus, præscientiam Dei esse causam rerum, non ob id necessitatem imponimus rebus, sed eas in suâ libertate relinquimus. Ideòque quâvis Sortes non operetur, non tamen proindè dicitur, præscientia Dei falli, quia non solum sciebat Deus Sortem operaturum, verum & liberè operaturum. Quamobrem sic à Magistro, & Doctoribus eius exponentibus mentem, statuitur, liberam rerum contingentiam stare posse cum infallibili Dei præscientiâ.

21. Probatur modò conclusio, primò ex Augustino *lib. 2. de Trinit. cap. 4.* dicente: *Sicùt mea memoria non cogit facta esse, quæ præterierunt; sic Dei præscientia non cogit facienda esse, quæ futura sunt.* Ergo divina præscientia rebus præcitis necessitatem non imponit.

22. Secundò ratione: divina præscientia præscit res, quemadmodum sunt eventuræ, cùm nihil præsciât, nisi verum: ergo dùm præscit aliquem peccaturum, cùm peccatum non sit nisi per voluntatem, præscit, istum per voluntatem hoc facere; & præscit, aliud posse facere: ergo si omne quod Deus præscit, est verum, verum est, quòd iste per voluntatem hoc operabitur, & quòd simul poterit aliud operari: ergo cùm hoc sit contingens, præscientia divina erit circa res contingens, nullamque ipsis necessitatem imponet.

23. Tertiò ab inconvenienti valet sic suaderi: si præscientia divina rebus necessitatem inferret, reverà casus & fortuna perirent; necnon liberum arbitrium, consilium, meritum, & demeritum, laus, & vituperium in præceptis abirent: ergo præscientia divina nullam rebus necessitatem ingerit.

24. Sed oppones: omne præscitum necesse est esse futurum ex Anselmo de Concord. prædest. & lib. arb. Sed hoc est præscitum, quolibet demonstrato futuro: ergo quodlibet præscitum necesse est esse futurum:

rum: ergo præscientia divina necessitatem adhibet rebus.

25. Respondet Seraphicus Doctor duplicem distinguendo necessitatem, aliam absolutam, sive consequentis, quæ opponitur contingentia; & aliam respectivam, sive consequentia, quæ reverà contingentia non opponitur. In præscito enim non est necessitas absoluta, sive consequentis, sed solum respectiva, aut consequentia; quia necessariò sequitur: Deus præscit hoc: ergo hoc erit. Sic Anselmi dictum, aliorumque Patrum autoritates expenduntur, quæ solum necessitatem consequentia convincunt, quin liberam futurorum effectuum contingentiam præfata necessitas retardare tentet. Et hæc de secundâ, & ultimâ distinctionis parte satis superque sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

26. **Q**VÆST. 1. An propositiones de futuro contingenti habeant determinatam veritatem, aut falsitatem independentem à divino decreto? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 2. 2. q. 171. art. 3. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 35. à p. 71. Gonet tom. 1. tract. 3. disp. 4. art. 3. Biescas tom. 2. q. 14. art. 13. dub. 4. Palanco tom. 3. in Metaph. q. 16.

27. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. & lib. 2. Peryber. q. 7. Perez Lopez tom. 1. Philos. lib. 6. dist. 2. q. 2. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 4. sect. 3. Mastrius tom. 1. disp. 3. q. 3. art. 5. Macedus in 1. Collat. 10. diff. 1. sect. 5. Frassen in Curs. Philos. tom. 1. sect. 3. de Enunt. q. 2. Poncius in Curs. Philos. disp. 19. de Peryber. q. 5. Vulpes tom. 2. disp. 30. art. 2. Durand tom. 1. tract. de Scient. disp. 4. q. 1. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 2. q. 4. Felix de Scient. cap. 5. diff. 1. dub. 1. Herrera in 1. disp. 15. q. 8.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Scient. Dei futuror. cap. 2. Oviedus de Anim. Controv. 7. punct. 5. Aldrete de Scient. disp. 21. sect. 1. Arriaga Curs. Philos. disp. 14. sect. 5. & 6. Amicus disp. 12. sect. 9. Curs. Trinitarius tom. 1. tract. 3. disp. 1. q. 8. Maurus tract. 4. de Scient. q. 44. Herrera de Scient. q. 10. sect. 7. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 38. art. 2. q. 1. Lalemandet tom. 1. p. 7. disp. 7. Caspens. de Scient. disp. 5. sect. 6. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 13. q. 8. Coriolan. q. 14. art. 4. disp. 1.

29. QVÆST. 2. An, cum certitudine scientiæ divinæ cohæreat contingentium libertas? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 22. art. 4. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 38. & 67. à nu. 10. Biescas tom. 2. q. 14. art. 9. dub. 4. Lumbier de Scient. q. 7. art. ult.

30. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. vnic. Perez Lopez in

in 1. disp. 3. q. 5. art. 1. & seqq. Maltorius in 1. disp. 3. q. 3. art. 10. Macedo in 1. Collat. 10. diff. 1. sect. 5. Frassen in 1. tract. 2. disp. 1. art. 2. sect. 1. Poncius in *Commet. tom. 1. dist. 39. q. 5.* Cordova in *Quaest. Theolog. q. 55. lib. 1. dub. 11. & 12.* Faber in 1. dist. 39. disp. 54. cap. 5. Herrera in 1. disp. 15. q. 10. Merin. *tom. 1. disp. 3. q. 8.* Carriere de *Scient. q. 19.* Felix de *Scient. cap. 5. diff. 8.* Rada *tom. 1. Controv. 30. art. 6.*

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. proleg. 2. cap. 1. & 2. & lib. 1. de *Scient. cap. 9.* Amicus *tom. 1. disp. 12. sect. 10.* Carleton *tom. 1. disp. 24. sect. 10.* Oviedus de *Anim. Controv. 7. punct. 5. §. 3.* Beccan. *tom. 1. de Scient. q. 12. cap. 10.* Quirôs de *Deo, disp. 47. sect. 1.* Herrera de *Scient. q. 11. sect. 3.* Rhodès *disp. 3. de Deo, q. 3. sect. 1.* Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 38. art. 2. q. 1. Gaudent. *tract. de Deo Vno, disp. 13. q. 11.* Caspens. de *Scient. disp. 5. sect. 7.* Fulienf. *lib. 1. cap. 12. resol. 1.*

32. QVÆST. 3. An futura phisica phisicè coexistent Deo in aternitate? De quo, *distinctione 8. quæst. 6.*

33. QVÆST. 4. An & quomodò cognoscat Deus futura contingentia conditionata? De quo, *distinctione 35. quæst. 7.*

34. QVÆST. 5. An Deus cognoscat futura in aternitate præsentia? De quo, *distinctione 35. quæst. 6.*

35. QVÆST. 6. An scientia Dei sit causa rerum? De quo, *distinctione 36. quæst. 2.*

36. QVÆST. 7. An & quomodò Deus cognoscat mala? De quo, *distinctione 36. quæst. 1.*

DE IMMUTABILITATE SCIENTIÆ DEI.

DISTINCTIONIS TRIGESIMÆ-NONÆ

Synopsis.

Vna manet semper divina scientia, quandò

Illam augere, nihil minuisse potest.

Sic incipit: *Prætereà quæri solet.*

Sic terminat: *Et Angelos ad custodiam delegavit.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, quomodò scientia Dei causaliter se habeat res-

pectu rerum creatarum mutabilium ; sed in præfenti disputat de ipsius scientiæ divinæ immutabilitate: ergo rectè cum superiori hæc connectitur distinctio.

2. Consequentia probatur: sicut res scitæ, sive ea circa quæ scientia divina causaliter se habet, sunt mutabilia; sic divina scientia immutabilis est ; sed Magister in superiori distinctione determinat de scientiâ Dei , quatenus causaliter se habet respectu rerum creatarum mutabilium: ergo in præfenti agere de ipsius scientiæ divinæ immutabilitate, reverâ proprium ac genuinum distinctionum erit ordinem servare.

3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit , qualiter Deus immutabiliter omnia sciat. In secundâ verò subdit , quomodo Deus possit scire plura , & pauciora, quàm scit , sine sui mutatione. In tertiâ autem , & ultimâ demonstrat, Deum suâ mirâ providentiâ cuncta regere , & gubernare.

4. PRO PRIMÆ igitur partis perspicua demonstratione, hæc prima ponitur conclusio: *Deus unicus, & invariabilis scientia scit simul præfentia omnia, præfrita, & futura.* Quam conclusionem Magister probans, inquit : An scientia Dei possit augeri , vel minui, & consequenter mutari?

5. Et pro affirmante parte sic primò arguit Magister : Deus potest hodiè aliquid scire, quod nunquàm antè scivit, scilicet, aliquem legere, vel mori, qui nunquàm antè legit, vel moriebatur ; sed hoc reverâ est, scientiam divinam augere, minuire, mutareque: ergo.

6. Secundò, Deus hodiè scit aliquid , quod nunquàm postea sciet: ergo scientia eius mutationi subest. Antecedens probatur: Deus scit hodiè aliquem legere , quem nunquàm postea sciet legere ; sed hoc est, scientiam divinam mutabilem constituere : ergo divina scientia potest augeri, minui, & mutari.

7. Tertiò, potuit Deus non scire futura , quæ nunc scit futura ; & quidem, cum futura potuerint non esse futura ; ac proindè neque præfrita à Deo futura : ergo potuit Deus amittere futurorum scientiam. Deindè, potuit Deus scire futura plura , quàm nunc sunt futura. Nam ex possibilibus potuerunt futura esse plura, quàm nunc sunt futura, quæ si forent , scirentur à Deo : ergo futurorum scientia potest augeri in Deo, consequenterque mutari.

8. Ad præfatas instantias respondet Magister, scientiam divinam omninò immutabilem esse. Cuius ratio est ; quia scientia Dei nihil aliud est, quàm divina essentia ; sed Dei essentia est omninò invariabilis, immutabilisque : ergo & eius scientia omninò immutabilis erit.

Quod

Quod Divus Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 13. expressè firmat in literâ.

9. Ceterum, aliquid potest esse subiectum scientiæ Dei, quod prius non fuit ei subiectum, quia non fuit. Et potest esse iam aliquid subiectum scientiæ Dei, quod postea non erit sibi subiectum, eò quod postea non erit. Attrahen ex hoc non sequitur, scientiam Dei modo aliquo augeri, minui, aut mutari posse; cum sic valeat Deus scire, quæ nescit, & nescire, quæ scit, sine sui mutatione. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

10. PRO SECUNDÆ verò partis explanatione, hæc secunda ponitur conclusio: *Deus scientia visionis, licet non ex tempore, potest scire plura, quam scit, atque pauciora, sine sui mutatione.* Quam probans Magister sic arguit: aliquid potest esse subiectum divinæ scientiæ, quod prius non fuit sibi subiectum: ergo Deus potest aliquid scire de novo ex tempore.

11. Responder ipsè Magister, Deum posse scire, quæ nescit, & quæ non vult velle absque mutatione factâ in ipso. Vnde istæ propositiones: Deus potest scire, quæ nescit, & nescire, quæ scit; & aliæ ijs consimiles possunt dupliciter intelligi.

12. Primò, coniunctim, sive in sensu composito; & ita acceptæ, censentur falsæ. Nam hæc propositio: Deus potest scire, quæ nescit, sic intellecta, designat, Deum aliquid posse scire, quod nunc non scit, vel antè non scivit, quod reverà ab omnibus falsissimum autumatur.

13. Secundò, prædictas propositiones posse seiunctim, sive in sensu diviso capi; & sic inter veras recenseri, passim ab omnibus habetur. Nam hæc: Deus potest scire, quod nescit, in isto sensu est vera; quia designat, Deum libertatem, & potentiam habere omnia sciendi, vel non sciendi; sicut habuit ab æterno, loquendo tamen de scientiâ approbationis, secundum quam omnes res sunt scibiles, & non scibiles.

14. Postea subdit Magister, secundum quosdam, quod Deus potest plura scire, quam scit, saltem secundum scientiam visionis; nec tamen per hoc scientia eius mutatur, cum mutatio fiat in rebus suis, sive mutatio illa non sit intrinseca Deo, sed extrinseca, eò quod ex creaturarum mutatione solum oriatur.

15. Hoc etenim sic ostenditur: præscientia divina est tantum futurorum; sed multa possunt esse futura, quæ nunquam fient, nec erunt: ergo multa possunt præsciri, quæ non præsciuntur: ergo saltem secundum scientiam visionis, Deus potest plura præscire, quam præsciat.

16. Sed oppones primò : scientia Dei est infinitorum, eò quòd sit infinita; sed infinitis non possunt esse plura, nec cogitari, aliàs foret contra infiniti essentiam: ergo Deus non potest scire plura, quàm scit, atque pauciora, sine sui mutatione.

17. Respondetur, instantiam solùm tenere secundùm scientiam simplicis intelligentiæ; non verò secundùm visionis, aut approbationis scientiam. Nàm hæc minui, & augeri potest, cùm valeat Deus per illam scire plura, quàm scit, atque pauciora, absque sui intrinsecâ mutatione, vt iam toties per totam distinctionem inculcatum manet.

18. Oppones secundò: Deus potest scire ab æterno alia futura, quàm nunc scit, absque sui intrinsecâ mutatione: ergo & poterit in tempore scire, quæ non scivit ab æterno, absque sui intrinsecâ mutatione. Consequentia probatur: etsi Deus sciret ab æterno alia, quàm nunc scit, non esset intrinsecè alius ab eo, qui nunc est: eò quod neque sciens in tempore alia, quàm scivit ab æterno, erit in tempore alius intrinsecè ab eo, qui fuit ab æterno; sed dùm non est intrinsecè alius ab eo, qui fuit ab æterno, non mutatur intrinsecè Deus: ergo potest scire aliquid in tempore, quod ab æterno non scivit, absque sui intrinsecâ mutatione.

19. Respondetur ex Magistri doctrinâ nuper appositâ, quòd Deus potest in tempore scire, quæ ab æterno non scivit, in sensu diuiso; non verò in sensu composito. Repugnat enim componi, Deum non scivisse aliquid futurum, & in tempore scivisse illud futurum; quia Deus in tempore neque scit, neque non scit, nisi ea, quæ ab æterno scivit, aut non scivit. Quòd enim in tempore scibile est, scibile fuit ab æterno; eò autem ipso, quòd ab æterno scibile fuit, non potuit illud latere scientiam infinitam Dei, cuius foret imperfectio, obiectum scibile ignorare. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiat.

20. PRO TERTIÆ autem, & vltimæ distinctionis partis declaratione, hæc tertia proponitur conclusio: *Simplicei providentiâ Dei gubernantur simul omnes creature.* Quam quidem probans Magister, quandam in contrarium Divi Hieronymi super Habacuc cap. i. autoritatem adducit, vt ex ipsius solutione præsentis asserti veritas manifestè appareat.

1121. Sic Maximus Doctor assatur: *Absurdum est autem ad hoc deducere Dei maiestatem, vt sciat per momenta singula, quot culices nascentur, quòdve moriantur, quot a pulicibus, & muscarum sit multitudo, quòdve pisces natent in aquis, & similia. Non sumus tam fatui adulatores Dei, vt dùm providentiâ eius etiâ ad ima retrudimus, in nosippos iniuriosi simus, eandem irratiqnabiliû, & rationabiliû providentiâ esse dicen-*

tes. Ergo providentia divina non est omnium; nec simplici providentiâ Dei cunctæ simul gubernantur creaturæ.

22. Respondet Magister, Hieronymum non negare, Deum illa minima scire, & cognoscere per momenta, quibus incipiunt, & desinunt; ac providere ipsis. Providentiâ enim, & curam de omnibus habet Deus, sed specialem de rationalibus creaturis, quibus rectè vivendi legem præscripsit, ac præmia promissit.

23. Hanc certè de irrationalibus curam, ac providentiâ non habet Deus. Ideò dicit Apostolus 1. Corint. cap. 9. *Non est Deo cura de bobus.* Providet tamen omnibus, quia facit omnibus solem suum oriri, &c. de quâ providentiâ ait Scriptura, Sapient. 12. *Quia ipsi cura est de omnibus.* Igitur cuncta mundana Dei providentiâ gubernantur, tametsi hominibus specialiter provideat, sive non omnibus æqualiter. Sic Doctoris Maximi nutum verè expendit Magister. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte 8. superque sufficiant.

QVÆSTIONES.

24. QVÆST. 1. An providentia divina sit actus intellectus, aut voluntatis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 39 q. 2. art. 1. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 8. art. 2. Ferre tom. 2. tract. 11. de Provid. q. 2. §. 1. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 5. cap. 1. specul. 2. Carrasco 3. p. de Prædest. dub. 1.

25. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 44. q. 1. & dist. 46. §. Ad primum. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 1. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 7. de Provid. q. 1. Merinero tom. 1. disp. 1. q. 2. Felix de Prædest. cap. 1. diff. 3. Baron tom. 4. tract. de Provid. apol. 1. att. 2. Sannig tom. 1. tract. 2. dist. 3. q. 1. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 6. q. 2. Vulpes tom. 2. disp. 41. art. 2. Berulle tom. 1. disp. 19. q. 399. Boyvin tom. 1. cap. ult. disp. 1. q. 2. Durand tom. 1. tract. de Provid. disp. 8. q. 2.

26. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 1. p. lib. 1. de Prædest. cap. 7. Carleton tom. 1. disp. 37. sect. 1. Herrera de Prædest. q. 1. sect. 9. Beccan. de Vol. cap. 13. Maurus de Provid. tract. 6. q. 65. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 1. art. 2. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 40. art. 1. q. 2. Gaudenius tract. 1. de Deo Vno, disp. 20. q. 1. Blasco tom. 2. dist. 113. q. 1. art. 2. Fulienf. lib. 1. cap. 18. resol. 1.

27. QVÆST. 2. An propositiones de futuro contingenti habeant determinatam veritatem, aut falsitatem ante divinum decretum? De quo, distinctione 38. quest. 1.

28. QVÆST. 3. An Deus cognoscat creaturas in seipso, an in seip-
sis? De quo, *distinctione 35. quæst. 5.*

29. QVÆST. 4. An cum certitudine scientiæ Dei stet contingen-
tium libertas? De quo, *distinctione 38. quæst. 2.*

30. QVÆST. 5. An detur Scientia Media? De quo, *distinctione 35.
quæst. 8.*

31. QVÆST. 6. An Deus cognoscat in tempore, quod ab æterno
non cognovit? De quo, *distinctione 6. quæst. 2.*

DE PRÆDESTINATIONE, ET REPROBATIO-

NE, ET EORVM EFFECTIBVS.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ

Synopsis.

*Salvus erit, quemcunque Deus prædestinat, idem
Quem reprobat, stygias tristis adibit aquas.*

Sic incipit : *Prædestinatio, &c.*

Sic terminat: *Sapientiæ, & scientiæ Dei.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ dis-
cursavit Magister de scientiâ Dei in generali ; sed in præsentī
determinat de quadâm eius specie, scilicet , de prædestinatione in spe-
ciali: ergo rectum inter se ordinem servant.

2. Consequentia probatur : prius est discursare de genere compre-
hendente aliquas species, quàm de speciebus ipsis sub illo contentis; sed
Magister hætenus de scientiâ divinâ in generali discursat , quæ plures
exambit species, vt pro comperto habetur in superioribus distinctio-
nibus : ergo in præsentī determinare de prædestinatione in speciali, quæ
est vna ex speciebus sub scientiâ divinâ comprehensis , reverâ erit pro-
pria, ac genuinam summopere æmulari methodum.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum
primâ ostendit Magister, quid sit prædestinatio. In secundâ verò subdit
comparationem prædestinationis, & prædestinatorum. In tertiâ autem,
& ultimâ subiungit, quis sit effectus tam prædestinationis, quàm repro-
bationis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis perspicuâ ostensione, hæc præfigitur conclusio: *Divina prædestinatio non solum gratiæ, verum & gloriæ præparatio censetur.* Quam quidem suadet Magister autoritate Divi Augustini lib. de Prædest. Sanct. cap. 10. dicentis: *Prædestinatio est gratiæ præparatio, quæ sine præscientiâ esse non potest: Potest autem sine prædestinatione esse præscientiâ.*

5. Vnde Augustinus non solum docet, divinam prædestinationem esse tam gratiæ, quam gloriæ præparationem; verum etiam statuit, prædestinationem præscientiam, & non è contrâ, præscientiam prædestinationem præsupponere. Prædestinari enim non possunt nisi bona, & homines salvandi; præsciri autem possunt mala, & homines re ipsa damnandi: igitur omnis prædestinatio complectitur scientiam: non verò scientia complectitur prædestinationem.

6. Cuius ratio est; quæ, si quis, eius nihil prædestinavit, nisi quod ipse scit se facturum: ergo omnis prædestinatio præsupponit præscientiam, sed non è converso, omne quod Deus præscit, est facturum, quia omnia mala præscit, quæ tamen nunquam est facturum: igitur non omnis præscientia est prædestinatio; sed inopotiùs omnis prædestinatio est præscientia.

7. Ex his duo hîc subdit Magister. Primum, prædestinationem esse solum respectu salvandorum; præscientiam verò esse respectu reprobatorum, seu damnandorum. Secundum, quod sicut prædestinatio est præscientia, & præparatio gratiæ, gloriæ, & bonorum, quibus homines certissimè liberantur; ita reprobatio est præscientia malitiæ, & præparatio poenæ eorum, qui in æternum damnantur.

8. Prædestinatio tamen à reprobatione differt. Nam prædestinatio ne præsciuntur, & præparantur à Deo, non solum gloria, sed etiam media, quibus homines illam assequuntur; reprobatione verò solum præparatur poena; præsciuntur tamen, & non præparantur media, scilicet peccata, quibus homo perducitur in poenam: igitur divina prædestinatio est tam gratiæ, quam gloriæ præparatio. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficient.

9. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia proponitur conclusio: *Numerus prædestinatorum non potest augeri, vel minui.* Quam probans Magister, sustinet, numerum prædestinatorum esse adeo certum, quod nullus damnandus potest salvari, neque vllus prædestinatus potest damnari.

10. Quod fulcitur primò autoritate Divi Augustini lib. de Correct. & Grat. cap. 13. In Apocalypsi dicitur: *Tene quod habes, ne alijs accipias*

coronam tuam. Si alius non est accepturus, nisi iste perdiderit, certus est electorum numerus. Ergo ad hoc vt vnus de novo scriberetur in libro vitæ, siuè prædestinatorum numero, oporteret, quòd alius deleteretur, vel perderet id, quod habet; sed hoc impossibile censetur: ergo & quòd prædestinatorum numerus possit augeri vel minui.

11. Secundo, repugnat, hæc duo posse simul componi, nempe, hominem esse prædestinatum, & damnari; & hominem esse reprobum, & saluari; sed si prædestinatorum numerus posset augeri vel minui, hæc duo componi possent, videlicet, hominem esse prædestinatum, & damnari; & hominem esse reprobum, & saluari, vt ex ipsis terminis constat: ergo prædestinatorum numerus adeo est certus, & determinatus, vt augeri vel minui non valeat.

12. Sed contra prædicta sic obijcit Magister: Deus potest præstare gratiam illis, quibus non confert; & subtrahere illis, quibus non subtrahit, alioquin non foret liber; sed si gratiam præstaret Deus illis, quibus non confert; & subtraheret illis, quibus non subtrahit, prædestinatorum numerus non foret certus, & determinatus: igitur electorum numerus posset augeri vel minui.

13. Respondet Magister, quòd istæ propositiones: *Prædestinatus potest damnari: Præscitus potest saluari*; & aliæ ijs confimiles possunt dupliciter vsurpari. Vel coniunctim, siuè in sensu composito; vel seiunctim siuè in sensu diuiso. Si coniunctim, aut in sensu composito accipiantur, tunc sunt falsæ, quia designant, illum posse damnari, quem Deus prævidit salvandum; & illum posse saluari, quem Deus prævidit damnandum; quæ nunquam simul veræ esse possunt ratione certitudinis diuinæ providentiæ.

14. Si verò intelligantur seiunctim siuè in sensu diuiso, tunc sunt veræ; quia prædestinatus, vel reprobus non consideratur vt prædestinatus, vel vt reprobus, sed vt hic homo absolute. In hoc ergo sensu omnes istæ propositiones sunt veræ; quia nihil aliud denotant, nisi quòd talis homo possit damnari, & talis saluari, quod verum est, quocunque homine designato, eò quòd quilibet in quantum in se est, non magis se habeat ad vnum, quam ad reliquum. Prædestinatus verò in quantum prædestinatus, nunquam potest damnari; sicut & præscitus in quantum præscitus, nunquam potest saluari.

15. Postea sic urget Magister: si prædestinatus, in quantum prædestinatus, non potest damnari; nec præscitus, in quantum præscitus, potest saluari: igitur cum quilibet prædestinatus non possit non esse prædestinatus; & quilibet præscitus similiter non valeat non esse præscitus,

vide-

videtur certè, nullo modo concedi posse, prædestinatum posse dampnari; nec præscitum salvari.

16. Respondet Magister, quòd si præfata propositiones in sensu composito accipiantur, sunt veræ; quia earum sensus est, quòd ille, qui ab æterno est prædestinatus, postea non possit non esse prædestinatus; sicut qui ab æterno est præscitus, postea non possit non esse præscitus. Cuius opposito dato, sequeretur, scientiam Dei esse mutabilem.

17. In sensu verò diviso si accipiantur, sunt falsæ; quia designant, quòd prædestinatum, quem Deus ab æterno potuit non prædestinare, iam non posset non prædestinare; nec præscitum, quem ab æterno potuit reprobare, iam non posset non reprobare, quòd est falsum.

18. Et ratio manifesta videtur. Nam cum actus divinus non transeat in præteritum, dicendum est ideo, quòd sicut quemlibet prædestinatum potuit Deus ab æterno non prædestinare; & præscitum non reprobare; sic modò potest quemlibet prædestinatum non prædestinare, & præscitum non reprobare. In actibus autem hominum, qui transeunt in præteritum, talis distinctio locum non habet. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

19. PRO TERTIÆ demùm partis declaratione, hæc ultima ponitur conclusio: *Effectus prædestinationis est salvatio, & reprobationis damnatio.* Quam probat Magister diversis Sanctorum Patrum auctoritatibus, quæ parent in litterâ.

20. Modò sufficiat illa, quam suppeditat Augustinus in Epist. ad Prosper. & Hilar. cap. 17. his verbis: *Hæc, inquit, regula inconcussè tenenda est, peccatores in peccatis præscitos esse, non præparatos, penam autem esse præparatam. Et sicut prædestinationis effectus est gratiæ appositio; ita reprobationis æterna, quodam modo effectus esse videtur obduratio.* Ergo.

21. Undè prædestinationis effectus sunt omnia dona gratiæ, tam actualia, quam habitualia, quibus primùm iustificationem, deinde perseverantiam, ac tandem beatitudinem assequimur. Reprobationis verò effectus sunt mala pœnæ æternæ; non tamen culpæ: ergo effectus prædestinationis, & reprobationis sunt ea, quæ prædestinatione in gloriam; & reprobatione preparantur in pœnam.

22. Sed dices: causâ, & effectus sunt correlata; sed correlata ex Arist. cap. de Relat. sunt simul naturâ: ergo quandoque est prædestinatio, erit gratiæ appositio, quæ est prædestinationis effectus; sed multi sunt prædestinati, qui non sunt in gratiâ: ergo prædestinationis effectus non est gratiæ appositio.

23. Respondetur cum Divo Bonaventura, quòd prædestinatio non semper est in actu causa, sed in habitu; & idèd non oportet quòd respondeat effectus in actu, sed in habitu. Vndè cum multi sint prædestinati, qui sunt in gratiâ, & plures, qui in gratiâ non sunt, prædestinatio non semper ponit aliquid secundum actum, sed secundum habitum, siue de futuro; sicque cuilibet causâ iam suis apertatur effectus, tametsi prædestinationis effectus sit gratiæ appositio.

24. Tandem pro huius ultimæ partis perfectio captu animadvertimus, quòd sicut duplex est effectus prædestinationis, scilicet infusio gratiæ, & collatio gloriæ, quorum Deus dicitur specialis author: Itâ duplex est reprobationis effectus, nempe privatio gratiæ, & gloriæ, & preparatio poenarum.

25. Primi enim reprobationis effectus Deus non dicitur author, vel factor; quia facere, aliquid positivum denotat in re facta, vel circa quam fit; & exclusio à gratiâ, & gloriâ non est aliquid positivum, sed negativum; idèdque Deo hic non tribuitur effectus, quâvis illum cognoscat, & velit. Alterius verò effectus Deus author est, prout satis colligitur ex Fulgentio, & Augustino lib. de Bono persever. cap. 14. Iniquitatis tamen, pro quâ aliquis damnatur, Deus non dicitur author, sed liberum arbitrium nostrum.

26. Sed vrget: Deus est causâ obdurationis nostræ; sed obduratio est quædam iniquitas: ergo Deus est causâ iniquitatis. Maior constat ex illo Exod. 4. *Ego indurabo cor Pharaonis*. Similiter & Minor, cum obduratio inter iniquitatis species recenseatur. Consequentia sequitur: ergo Deus est iniquitatis author.

27. Respondetur, Deum solùm dici causam obdurationis, per accidens, non per se, siue ex intentione; quia cum obduratio formaliter consistat in solâ subtractione gratiæ efficacis; & Deus illam non subtrahat ex intentione peccati, aut poenæ æternæ, prout requiritur ad reprobationem positivam; sed ob alias causas aut fines iudicio humano obvolutos, ut docet Augustinus cum Apostolo ad Rom. 11. *O altitudo divinitarum*, idèd non dicetur iniquitatis, siue obdurationis causâ per se; sed tantum per accidens, siue largè nomen causæ usurpando. Et hæc de tertiâ, & ultimâ distinctionis parte sufficiant.

QVÆSTIONE S.

28. **Q**UEST. 1. An prædestinatio sit actus intellectus, aut voluntatis?
 Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. part. q. 23. art. 1. & in 1. dist. 40. q. 1. art. 2. & q. 6. de Vir. art. 1. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 60. pag. 614 Gonetius tom. 2. tract. de Prædest. disp. 1. art. 3. Ioan. à S. Thomâ 1. p.

tom. 2. q. 24. disp. 7. art. 2. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 9. art. 1. dub. 4. Biescas tom. 2. q. 23. art. 1. dub. 1. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 7. dub. 2. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 6. cap. 1. specul. 2. Ferre tom. 2. tract. 12. quest. 2. §. 5.

29. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 40. §. Ad istam quest. Hernandez in 1. tract. 4. de Prædest. disp. 2. sect. 2. Macedo in 1. Collat. 11. diff. 2. sect. 4. Vulpes tom. 2. disp. 36. art. 3. Merin tom. 1. disp. 2. quest. 2. Baron tom. 4. tract. de Prædest. apol. 2. act. 1. Boyvin tom. 1. cap. ult. disp. 2. q. 3. Felix de Prædest. cap. 1. diff. 2. Faber in 2. dist. 4. disp. 58. cap. 1. Herrera in 1. disp. 17. quest. 2.

30. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Prædest. cap. 17. Arriaga disp. 33. sect. 2. Aldrete de Prædest. disp. 1. sect. 1. Ribaden. de Prædest. disp. 19. cap. 1. nu. 1. Herrera de Prædest. q. 1. sect. 9. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 40. q. 2. art. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo uno, disp. 21. q. 5. Blasco tom. 2. dist. 114. quest. 2. art. 2.

31. QVÆST. 2. An prædestinatio sit certa, & vndè habeat certitudinem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 22. art. 4. & q. 23. art. 6. & in 1. dist. 40. q. 3. art. unic. & quodlib. 12. art. 3. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 67. à nu. 1. & seqq. Gonetius tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 4. art. 2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 7. art. 5. Biescas tom. 2. q. 23. art. 6. dub. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 9. art. 6.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 40. & 41. & 39. Hernandez in 1. tract. 4. de Prædest. disp. 2. sect. 8. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 1. sect. 1. q. 5. Herrera in 1. disp. 17. q. 14. Felix de Prædest. cap. 1. diff. 4. Merinerus tom. 1. disp. 2. q. 4. & 5. Carriere tract. de Deo, q. 28. Boyvin tom. 1. cap. ult. disp. 2. q. 13. Sannig. tom. 1. tract. 2. dist. 3. q. 6. Baron tom. 4. tract. de Prædest. apol. 2. act. 3. Berulle tom. 1. disp. 20. quest. 3.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Auxil. cap. 6. & 14. Beccan. tom. 1. cap. 14. q. 6. Herrera de Prædest. q. 15. sect. 2. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 8. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 40. art. 2. q. 1. & 2. Gaudent. tract. 1. de Deo, disp. 21. q. 21. Abelly de Deo, cap. 5. sect. 7. Blasco tom. 2. dist. 117. quest. 1. art. 2.

34. QVÆST. 3. An detur causâ prædestinationis ex parte prædestinati? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 5. & in 1. dist. 41. q. 1. art. 3. Gonetius tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 2. art. 3. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 8. art. 5. Biescas tom. 2. q. 23. art. 5. dub. 1. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 7. dub. 7.

35. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 41. quest. unic. Hernandez in 1. tract. 4. de Prædest. disp. 4. sect. 1. Macedo in 1. Collat. 11. diff. 4. sect.

5. Poncius in comment. tom. 1. dist. 41. *quæst. vnic.* Vulpes tom. 2. disp. 38. art. 1. Faber tom. 2. dist. 40. disp. 58. cap. 9. Cordova in *Quæst. Theolog.* q. 56. lib. 1. Herrera in 1. disp. 17. q. 8. Berulle tom. 1. disp. 20. q. 2. Aquila in 1. dist. 40. q. 2. Merinerus tom. 1. disp. 3. q. 2. Felix de Prædest. cap. 4. diff. 2. Herinx tom. 1. tract. de Prædest. disp. 8. q. 5.

36. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de Prædest. cap. 1. & 3. Arriaga disp. 37. sect. 1. subsect. 2. Amicus disp. 15. sect. 2. Beccan. tom. 1. cap. 14. q. 14. Maurus tract. de Prædest. q. 72. Carleton tom. 1. disp. 42. sect. 3. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 5. à §. 1. Avendaño tom. 1. sect. 13. problem. 1. à §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 41. art. 1. q. 1. Caspensis tract. de Prædest. disp. 2. sect. 1. Morandus tract. 5. q. 3. Gaudent. tract. 1. de Deo vno, disp. 21. q. 11. Blasco tom. 2. dist. 115. q. 2. art. 1. & 2. Fulienfis lib. 1. cap. 19. resol. 4.

37. QVÆST. 4. An permissio peccati sit effectus prædestinationis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. 2. q. 79. art. 4. Goddy 1. p. tom. 2. disp. 63. à p. 665. Gonetius tom. 2. tract. 5. disp. 3. art. 5. Salmant. tract. 5. de Prædest. disp. 6. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 9. art. 6. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 9. art. 2. dub. 3. Biescas tom. 2. q. 23. art. 2. dub. 2. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 7. dub. 5. §. 4. Ferre tom. 2. tract. 12. de Vol q. 3. §. 8. & 9. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 3. Carasco 3. p. de Prædest. dub. 2. resol. 1. & seqq.

38. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 41. §. Sed adhuc. & dist. 47. §. Respondeo. Hernandez in 1. tract. 4. de Prædest. disp. 5. sect. 6. Macedo Collat. 12. diff. 2. sect. 4. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 3. sect. 3. q. 3. Felix de Prædest. cap. 5. diff. 6. Merin. tom. 1. disp. 4. q. 4. Herinx tom. 1. tract. de Prædest. disp. 8. q. 4. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 5. q. 5. Sannig. tom. 1. tract. 2. dist. 3. q. 5. Vulpes tom. 2. disp. 39. art. 7. & 8. Berulle tom. 1. disp. 20. quæst. 4.

39. Ex Schoâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Prædest. cap. 8. Amicus tom. 1. disp. 15. sect. 5. Beccan. cap. 14. de Prædest. q. 3. n. 15. Carleton tom. 1. disp. 44. sect. 3. Aldrete de Prædest. disp. 21. sect. 1. Maurus de Prædest. tract. 6. q. 74. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 7. Avendaño tom. 1. sect. 14. problem. 4. à §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 46. q. 3. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 21. q. 19. art. 6. Coriolan. q. 22. art. 1. Baudunius q. 23. art. 2. disp. 2. Blasco tom. 2. dist. 116. q. 6. Fulienf. lib. 1. cap. 20. resol. 2.

40. QVÆST. 5. An aliquis ex prædestinatis possit damnari; & è contrâ ex reprobis salvari? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 6. & q. 24. art. 3. Côtenson tom. 1. lib. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 3. Embun tract. 2. de Actib. hum. dist. 25. q. 3. art. 4. Biescas tom. 2. quæst. 23. art. 6. dub. 4.

41. Ex Scholâ Subtili Scotus in 1. dist. 40. quæst. vnic. Mastrius in 1. disp. 5. q. 4. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 2. sect. 1. q. 5. Poncius in Comment. tom. 1. dist. 40. quæst. vnic. & in Curs. Theolog. disp. 7. de Prædest. q. 3. Macedo in 1. Collat. 12. diff. 4. sect. 1. & seqq. Carriere tract. de Deo, q. 28. Cordova in Quæst. Theolog. lib. 1. q. 55. dub. 11. Lychetus in 1. dist. 40. quæst. 1. Vulpes tom. 2. disp. 36. art. 6.

42. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 6. de Reprob. cap. 2. Carleton tom. 1. disp. 46. sect. 1. Beccan. tom. 1. cap. 14. q. 8. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 31. dub. 3. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 23. quæst. 3. Fulien. lib. 1. cap. 20. resol. 4.

43. QVÆST. 6. An Deus aliquem reprobet negatione auxilij sufficientis ad salutem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 4. dist. 6. q. 1. art. 1. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 70 p. 883. Gonet tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 5. art. 5. Ioan. à S. Thomâ disp. 10. art. 3. Embun tract. 10. dist. 54. q. 3. Biescas tom. 2. q. 23. art. 3. dub. 6. Ferre tom. 2. tract. 9. de Vol. quæst. 6. §. 6. & tract. 12. quæst. 11. §. 7.

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 46. quæst. vnic. Hernandez in 1. tract. 4. disp. 6. sect. 7. Macedo in 1. Collat. 12. diff. 3. sect. 1. & seqq. Faber tom. 2. dist. 40. disp. 62. cap. 2. Vulpes tom. 2. disp. 41. art. 5. Herrera in 1. disp. 18. q. 6. Smiling. de Deo Vno, tract. 3. disp. 6. q. 4. Merinero tom. 1. disp. 5. q. 4. Felix de Reprob. cap. 6. diff. 7. Durand. tom. 1. tract. de Prædest. disp. 2. q. 3. Carriere tom. 2. tract. de Grat. q. 8. Herinx tom. 2. tract. de Grat. disp. 3. quæst. 6.

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Provid. cap. 1. 2. & 3. Beccan. tom. 1. cap. 15. q. 8. Herrera de Prædest. q. 17. sect. 4. Rhodès tom. 1. disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 38. sect. 5. Ex alijs D. Bonaventura dist. 40. art. 4. q. 3. Abelly de Deo, tract. 6. cap. 2. sect. 4. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 22. q. 6. Blasco tom. 2. dist. 118. q. 5. art. 1. & 2.

DE CAUSA PRÆDESTINATIONIS, ET REPROBATIONIS.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ-PRIMÆ Synopsis.

*Non Deus ex meritis quenquàm prædestinat, et se
Peccatis reprobis sordet ipse suis.*

Sic incipit: *Si autem querimus, &c.*

Sic terminat: *Quæ aliquando scit.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ determinavit Magister, quid sit prædestinatio, & quis illius effectus; sed in præsentī inquit de causâ ipsius prædestinationis: ergo rectum inter se istæ distinctiones ordinem servant.
2. Consequentia probatur; prius est inquirere, quid sit res, quàm à quò sit: ergo & prius determinare, quid sit prædestinatio, & quis effectus eius, quàm à quò sit ipsa prædestinatio; sed Magister in superiori distinctione determinat, quid sit divina prædestinatio, & quis illius effectus; & in præsentī inquit de ipsius prædestinationis causâ: ergo bene inter se copulantur.
3. Dividitur præfens distinctio in tres præcipuas partes. In quarū primâ Magister ostendit, qualiter prædestinatio non cadat sub merito. In secundâ verò subdit, qualiter Deus, non propter merita vel demerita futura, sed liberè ab æterno elegit, vel reprobavit. In tertiâ autem concludit, qualiter Deus omnia sciat, quæ prius scivit.
4. PRO PRIMÆ igitur partis perspicuâ indagine, ponitur hæc conclusio: *Prædestinatio non cadit sub merito, sicut obduratio.* Cuius probabilitas duntaxat explanatione asserti innititur. Quamobrem dùm dicimus cum Magistro, obdurationem cadere sub merito, non debemus ibi nomine obdurationis intelligere ipsam divinam præscientiam, quæ ab æterno est; & ideo in hoc sensu nullam potest habere causam.
5. Sed debemus per eam intelligere subtractionem, vel carentiam gratiæ, quam quidam suis merentur peccatis; qualiter non est de prædesti-

destinatione, quæ nec quodam illud, quod in eâ æternum est, scilicet divinam electionem; nec quodam illud, quod in ipsâ temporale est, nempe gratiæ appositionem, potest mereri; saltem intelligendo quodam primam gratiam, quæ sub hominum proprijs non cadit meritis: ergo etsi obdurationis aliquid sit meritum, nullum tamen prædestinationis proprium existit meritum.

6. Cæterum, suppositâ conclusionis succinctâ explanatione, sic utraque illius pars breviter suaderi poterat. Et primò de Reprobatione: peccata nostra merentur, quòd nos gratiâ & gloriâ privemur, poenisque inferni puniamur: ergo quia reprobatio, sive obduratio aliquo sub merito cadit.

7. Secundò de Prædestinatione similiter patet; quia præscientiæ divinæ, quâ Deus aliquos esse salvandos præcivit, nulla est causa meritoria, eò quòd præscientiâ illa sit idem quòd essentia; & primæ gratiæ nulla sit meritoria causa, quia tunc donum illud non dicitur gratia, sed debitum, ut benè arguit Apostolus ad Rom. 4. igitur prædestinationis nullum est meritum. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

8. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur conclusio: *Prædestinationis divinæ nulla præcedit causa meritoria ex parte prædestinati; secus reprobationis ex parte reprobi.* Quam ita primò tentat probare Magister: prædestinatio est actus misericordiæ, & gratuitus; sed si prædestinationis divinæ præcederet causa meritoria, non foret actus misericordiæ, & gratuitus: igitur ex parte prædestinati nulla prædestinationis divinæ præcedit causa meritoria. Maior & Minor pro comperto habentur apud Paulum ad Rom. cap. 4. Consequentia verò ex his rectè deducitur: ergo.

9. Secundò: ante primum effectum prædestinationis nullum est meritum; nam opus elicium solis viribus naturæ, meritorium non est: ergo prædestinationis divinæ nulla est causa meritoria. Antecedens probatur: primus prædestinationis effectus est gratia Dei; sed prima gratia non cadit sub merito, aliàs iam non gratia, sed debitum foret: ergo quia ante primum prædestinationis effectum, nullum est meritum; ac proinde nec prædestinationis divinæ causa aliqua meritoria ex parte prædestinati.

10. Quòd ergò ex parte reprobi causa aliqua reprobationis assignetur, suadetur primò: reprobatio est opus iustitiæ: ergo necessariò supponere debet causam, aut demeritum. Consequentia probatur: Deus in opus iustitiæ non fertur, nisi prius nostris operibus provocetur; sed eò ipsò quòd Deus prius debeat nostris incitari operibus, reprobatio sup-

ponit causam, seu demeritum: ergo reprobationis causa, aut demeritum ex parte reprobi assignari necessario debet.

11. Confirmatur: ante primum effectum reprobationis potest esse demeritum, cum viribus naturæ possint fieri peccata: ergo licet ante prædestinationem non sit meritum, aut causa prædestinationis ex parte prædestinati; tamen antecedit causa, siue demeritum reprobationis ex parte reprobi.

12. Hanc conclusionem expressius probat Magister quorundam Opiniones refutando. Et primo Semipelagianorum, quos sectatus fuit aliquando Augustinus, antequam Episcopus fieret; dicens, Iacob fuisse prædestinatum, siue electum; quia Deus præcivit eum futurum fidelem: igitur ex parte prædestinati causa aliqua prædestinationis existit.

13. Primo igitur probat assertum Magister: quia Divus Augustinus hanc suam retractavit opinionem, siue hunc postea errorem correxuit. lib. 1. Retract. cap. 23. & lib. de Prædest. cap. 3. hoc duplici argumento. Primum sic proponitur ab Augustino in locis adductis: Divus Paulus ad Romanos 4. & 11. & 1. Corint. 12. ait: Quod Deus nos elegit, ut essemus credentes; non verò elegit nos, quia eramus credentes: ergo quia ex parte prædestinati nulla est causa, aut prædestinationis meritum.

14. Secundum sic ibi proponitur argumentum: electio ad gratiam, & gloriam prædicatur à Paulo omninò gratiosa; sed ubi datur locus merito antecedenti hominis, ibi omnis gratia Dei evacuatur: ergo prædestinationi divinæ nulla præcedit causa meritoria ex parte prædestinati.

15. Secundò probat conclusionem Magister, alium refutando errorem, illorum quippè, qui inscrutabilem iudiciorum Dei altitudinem rimari conati sunt, dicentes, Animas in Cælo ante conversatas fuisse, & ibi aliquid boni, vel mali egisse, & pro meritis ad corpora terrena detrusas esse: ergo ex parte prædestinati iam subsistit aliqua prædestinationis causa.

16. Eisdem reverà hic error depellitur argumentis, quibus præcedens; sed quia inutilis satisque garrulus apparet, idè parum de illo est curandum. Præfatum tamen errorem respuit Catholica fides, propter evidentem Apostoli sententiam Rom. cap. 9. ubi Paulus testatur, Iacob dilectum; Esau verò odio habitum, his verbis: *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, &c.* Igitur non propter merita, vel demerita futura Deus hunc elegit, & hunc reprobavit, sed liberè iuxta suæ voluntatis beneplacitum.

17. Demum addit Magister, quod reprobatio Dei non est causa peccati; sicut prædestinatio eius est causa boni: In litterâ enim adducit expressè sensum huius propositionis. Nam homo non reprobat^{ur} à Deo, ut sit infidelis, & peccator; sicut prædestinatur, & eligitur ut sit fidelis, & iustus; quia prædestinatio divina potest esse causa nostræ iustitiæ, & fidei; reprobatio verò non est causa nostræ infidelitatis, & malitiæ.

18. Sed oppones: hæc sunt convertibilia: Nullus est prædestinatus, nisi finaliter in gratiâ perseverans: Nullus est finaliter in gratiâ perseverans, nisi prædestinatus; sed aliquis potest mereri finalem in gratiâ perseverantiam: ergo potest mereri quod sit prædestinatus: ergo prædestinationis divinæ aliqua potest præcedere causa meritoria ex parte prædestinati.

19. Respondetur, quod licet sint convertibilia; non idcirco est idem esse prædestinatum, & illud finaliter perseverare: Non enim sequitur, quod si aliquis posset mereri unum convertibilem, quod possit & reliquum: Sicut non inferitur, quod si aliquis sit causa unius convertibilium, quod etiam sit alterius causa. Vnde stat benè, aliquem posse promereri finalem in gratiâ perseverantiam, non verò promereri posse esse prædestinatum, eo quod à diversis hi duo effectus oriantur causis. Et hæc de secundâ distinctionis parte satis sunt dicta.

20. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis declaratione, ponitur hæc conclusio: *Quamvis Deus omnia sciat, quæ prius scivit, non tamen præscit, quæ præscivit.* Quam quidem conclusionem probans Magister, querit: An sapientia Dei possit minui? Et respondet, quod præscientia divina potest minui, non verò eius divina scientia.

21. Sic summam asserti probationem perficit: multa Deus præscivit, quæ modo non præscit; sed omnia quæ scivit, modo scit: ergo quia præscientia divina potest minui, non verò eius scientia. Maiorem probat: præscientia solum est de futuris; scientia autem de præsentibus, præteritis, & futuris; sed multa quæ futura erant, præsentia fiunt, vel prætereunt: ergo desinunt esse sub Dei præscientiâ, & non sub divinâ scientiâ: ergo multa Deus præscivit, quæ modo non præscit; at omnia, quæ scivit, modo scit.

22. Sed oppones primò: Deus scivit me nasciturum, & mundum creandum; sed modo non scit me nasciturum, & mundum creandum, alioquin non verus foret intellectus divinus: ergo ea, quæ semel scivit, non semper scit.

23. Respondet Magister, quod Deus idem scit de me, & mundo, quod ante creationem sciebat, eo quod apud Deum idem sit, Sortes na-

tus, nasciturus, & nascens; quia omnem scientiam, quam aliquando habet, semper habuit, & habet, & habebit. Et quidem, cum scientia divina mensuretur æternitate, quæ tota est simul, sive in quâ non est præteritum, neque futurum; Ast solum modus explicandi scientiam divinam variatur.

24. Quod venustè expendit Magister in litterâ. Sicut enim antiqui Patres crediderunt Christum De minum nasciturum, & moriturum; sic nos credimus eum natum, & mortuum; nec tamen diversa credimus nos, & illi, sed eadem, licet illis, & nobis diversis modis enunciatus sit, quia illi ut nasciturum, nos natum suscepimus: ergo similiter, quavis scientia divina aliquandò exprimitur per verba de præsentis, aliquandò de præterito, & de futuro aliquandò, non variatur scientia, sed solum diversus modus illam exponendi.

25. Oppones secundò: præscientia divina dicit quid æternum; sed nullum æternum definit esse: ergo quod est divina præscientiâ non definit esse; ac proinde omnia quæ Deus præscivit, modò præcivit.

26. Respondet Magister, quòd hoc nomen *præscientia*, non importat æternum connotando temporale; sed solummodò dicitur de futuris. Cum ergò futura definant esse futura, necesse est, ut definant præsciri; non ratione eius quod est scire, cum hoc sit æternum, sed ratione connotati, quod est temporale. Et de hæc tertiâ, & ultimâ distinctionis parte satis sint dicta.

QVÆSTIONES.

27. **Q**VÆST. 1. An prædestinatio efficax ad gloriam sit ante prævisâ merita? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 4. & 5. & in 1. dist. 41. q. 1. art. 2. Goddø 1. p. tom. 2. disp. 65. à pag. 709. Gonet tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 2. art. 1. Salmant. tom. 5. de Prædest. disp. 8. Lezana tract. 4. de Prædest. disp. 9. q. 5. Biescas q. 23. art. 4. dub. 1. Ioan. S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 8. art. 1. bat tom. 1. tract. 1. disp. 7. dub. 6. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. art. 5. dub. 2. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 6. cap. 1. specul. 2. Ferre tom. 2. tract. 12. de Vol. q. 5. à §. 1. Carrasco 3. p. de Prædest. dub. 3. resol. unic.

28. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 41. q. unic. Perez Lopez in 1. dist. 5. q. unic. art. 1. Hernandez in 1. tract. 4. disp. 4. sect. 7. Macedus in 1. Coliat. 11. diff. 4. sect. 1. & seqq. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 2. sect. 1. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 7. de Prædest. q. 3. Herrera in 1. disp. 17. q. 6. & 9. Berulle tom. 1. disp. 20. q. 2. Carriere tract. de

Deo, q. 28. Durand tom. 1. tract. de Prædest. disp. 1. q. 1. Felix de Prædest. cap. 4. diff. 6. Merinero tom. 1. disp. 2. q. 3. Mastrius in 1. disp. 5. q. 2. art. 1. & seqq. Vulpes tom. 2. disp. 38. art. 3. Lychetus in 1. dist. 41. q. 1. Faber tom. 2. dist. 40. disp. 58. cap. 3. Boyvin tom. 1. cap. vlt. disp. 2. q. 8. Baron tom. 4. tract. de Prædest. apolog. 3. act. 4.

29. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Prædest. cap. 7. & 8. & lib. 3. cap. 5. Franc. Delugo de Deo Vno, disp. 39. cap. 4. Amicus p. 1. disp. 15. sect. 4. Arriaga disp. 35. & 36. Izquierdo tom. 2. de Deo, tract. 12. disp. 41. q. 1. Anton. Perez tom. vnic. de Provid. disp. 1. q. 4. nu. 58. Esparza lib. 1. de Prædest. q. 31. Carleton tom. 1. disp. 40. a sect. 1. Aldrete de Prædest. disp. 6. sect. 1. Ribadeneyra de Prædest. disp. 13. Martinon disp. 20. sect. 6. Herrera de Prædest. q. 13. sect. 1. 2. & seqq. Gasp. Hurtado de Prædest. disp. 2. diff. 5. Quirós 1. p. tom. 2. disp. 12. Maurus de Prædest. tract. 6. q. 75. illaño tom. 1. sect. 12. problem. 4. a §. 1.

30. Ex alijs D. Bona-ura in 1. dist. 41. art. 1. q. 2. Gaudentius tom. 1. de Deo Vno, disp. 21. q. 7. Ferchius in Epist. disp. 41. Blasco tom. 2. dist. 115. q. 1. art. 1. Abelly de Deo, cap. 5. sect. 4. Baudunius q. 23. art. 4. Fulienf. lib. 1. cap. 20. resol. 1.

31. QVÆST. 2. An detur causa reprobationis positiva? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 5. ad 3. Godoy 1. p. tom. 2. disp. 69. a p. 845. Gonetius tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 5. art. 2. Salmant. tract. 5. disp. 8. q. 23. art. 5. dub. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 10. art. 4. & seqq. Lexana tract. 4. disp. 12. q. 1. 2. & 3. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 9. dub. 9. Biecas tom. 2. q. 23. art. 5. dub. 3. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 6. cap. 2. specul. 2. Ildephon. Michael tom. 1. p. 1. tract. 9. art. 3. dub. 1.

32. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 41. q. vnic. Hernandez in 1. tract. 4. disp. 6. sect. 3. Mastrius in 1. disp. 5. q. 3. art. 1. Macedus in 1. probat. 2. diff. 1. sect. 6. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 3. q. 2. Poncius præurj. Theolog. disp. 7. de Prædest. q. vlt. & in Comment. tom. 1. dist. 41. p. vnic. Cordova in Quest. Theolog. lib. 1. q. 56. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 6. q. 11. Sannig tom. 1. tract. 3. dist. 3. q. 10. Faber tom. 2. dist. 40. disp. 59. cap. 1. Felix de Reprob. cap. 6. diff. 3. Merinerus tom. 1. disp. 5. q. 2.

33. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de Reprob. cap. 6. Amicus disp. 16. sect. 2. Beccan. tom. 1. cap. 15. q. 3. Carleton tom. 1. disp. 45. sect. 1. & 2. Aldrete de Prædest. disp. 23. sect. 3. Maurus de Prædest. tract. 6. q. 72. & 76. Herrera de Prædest. q. 17. sect. 5. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 3. sect. 2. §. 2. Avendaño tom. 1. sect. 15. problem. 4. Ex alijs D. Bona-

de Deo, tract. 5. cap. 6. sect. 4. Caspensi. 3. p. tract. 20. disp. 10. sect. 4. nu. 29. Morandi. 3. p. tract. 1. de Incarn. q. 44. Pasqualig. disp. 98. sect. 1. Baudunius disp. 23. art. 4. Coriolani. q. 23. art. 9.

41. QVÆST. 4. An opera naturalia, sive superna dona sint prædestinationis effectus? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. ad 8. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 46. à p. 690. & disp. 66. à p. 749. Salmant. tract. 5. disp. 4. à dub. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 24. disp. 9. art. 5. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 7. dub. 5. Biescas tom. 2. q. 23. art. 2. dub. 3. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 9. art. 2. dub. 1. & 2. Ferre tom. 2. tract. 12. de Prædest. q. 3. §. 7. & q. 4. §. 6.

42. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 20. q. 2. Hernandez in 1. tract. 4. disp. 5. sect. 5. Macedo in 1. Collat. 12. diff. 1. sect. ult. Frassen in 1. tract. 2. disp. 3. art. 7. sect. 3. q. 2. Poncius in Curs. Theolog. disp. 7. de Prædest. q. 3. Sannig in 1. tract. 2. dist. 3. q. 5. Merinerus tom. 1. disp. 4. q. 3. Baron tom. 1. quæst. de Prædest. apolog. 3. act. 6. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 5. q. 5. Vulpes tom. 2. disp. 39. art. 6. Felix de Prædest. cap. 5. diff. 4.

43. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de Prædest. cap. 6. & 7. lib. 3. cap. 7. & lib. 9. cap. 4. Amicus tom. 1. disp. 15. sect. 5. Arriaga disp. 38. sect. 1. Aldrete de Prædest. disp. 16. sect. 1. Carleton tom. 1. tract. de Prædest. disp. 44. sect. 2. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 7. Avendaño tom. 1. sect. 14. problem. 6. §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 14. art. 1. q. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 21. q. 19. Fulienf. lib. 1. cap. 20. resol. 2.

44. QVÆST. 5. An reprobationis negativæ detur aliqua causa? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 5. & in 1. dist. 40. q. 4. art. 2. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 69. à p. 878. Gonet tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 5. art. 2. Lezana tract. 4. disp. 12. q. 1. 2. & 3.

45. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 41. q. unic. Hernandez in 1. tract. 4. disp. 6. sect. 2. Mastrius in 1. disp. 5. q. 3. art. 4. Poncius in Curs. Theolog. disp. 7. de Prædest. q. ult. Sannig tom. 1. tract. 2. dist. 3. q. 10. Vulpes tom. 2. disp. 40. art. 3. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 6. q. 11.

46. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 5. de Reprobatione, cap. 5. num. 9. Amicus tom. 1. disp. 16. sect. 6. Beccan. tom. 1. cap. 15. q. 3. Carleton tom. 1. disp. 45. sect. 1. & 2. Aldrete de Prædest. disp. 23. sect. 3. Maurus de Prædest. tract. 6. q. 72. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 3. sect. 2. §. 1.

DE OMNIPOTENTIA DEI.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ-SECUNDÆ

Synopsis.

*Sola Dei nullo constricta potentia sine est,
Quicquid enim esse potest, hoc facere ipse potest.*

Sic incipit: *Nunc de Omnipotentia Dei, &c.*

Sic terminat: *Nihil resistere potest.*

CONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister immediatè de causâ prædestinationis; & in antecedentibus hætenus de scientiâ Dei; sed in præsentî iam de potentiâ divinâ incipit pertractare: ergo hæc distinctiones invicem connectuntur.

2. Consequentia probatur: prius est determinare de ijs, quæ pertinent ad intellectum, quàm de illis, quæ ad potentiam, sive voluntatem spectant, eò quòd in munere operandi prior sit intellectus voluntate; sed in superioribus distinctionibus Magister egit de scientiâ Dei, quæ pertinet ad intellectum; & in præsentî iam de eius potentiâ determinat, quæ ad voluntatem spectat: ergo rectè alternis præfata consonant distinctiones.

3. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, qualiter Deus sit, & vnde dicatur Omnipotens. In secundâ verò subdit, in quo Omnipotentiae ratio consistat. In tertiâ autem, & ultimâ solvit inducta, & confirmat sententiam prius appositam.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur thesis: *Deus dicitur Omnipotens, quia omnia, quæ possunt esse, potest efficere.* Quam probat primò Magister autoritate Divi Augustini lib. de Quæst. veter. & nov. test. cap. 6. dicentis: *Omnia quidem potest Deus, sed non facit, nisi quòd convenit eius veritati, & iustitiæ.* Sed solum possunt esse ea omnia, quæ conveniunt divinæ veritati, & iustitiæ: igitur Deus dicitur Omnipotens, quia omnia, quæ possunt esse, potest efficere.

5. Secundò, infinitas virtutis Dei necessariò exigit, eum posse efficere omnia, quæ possunt esse; sed Omnipotentia divina est infinita: ergo

Deus

Deus dicitur Omnipotens, quia omnia, quæ possunt esse, potest efficere. Maior est evidens; quia non est perfectio infinitatis divinæ posse efficere ea, quæ esse non possunt, sed solum ea omnia, quæ esse possunt. Minor similiter est vera: ergo.

6. Sed oppones: quāvis Deus non possit ambulare, loqui, & alia huiusmodi operari, dicitur Omnipotens; sed hæc omnia absolute possunt esse, vt in nobis experientiā comprobatur: igitur Deus non dicitur Omnipotens, quia omnia, quæ possunt esse, potest efficere; siquidem omnia hæc possunt esse, & nihilominus à Deo operari non valent.

7. Respondet Magister, hæc omnia Omnipotentiam divinam non evacuare. Quia licet illa non possit in se Deus, potest tamen illa in nobis, & per nos. Non enim vt Deus sit Omnipotens, requiritur quod possit in se agere omnes effectus; sed vt eos possit in creaturis, quæ eorum capaces sunt.

8. Instabis: Deus non solum in se, verum nec in creaturis potest peccare, nec falli, nec mentiri, nec vinci, nec mori; sed omnia hæc possunt esse, eò quod passim in creaturis experiamur: ergo cum non possit Deus efficere omnia, quæ possunt esse, non poterit propriè Omnipotens enunciarī.

9. Respondet Magister, huiusmodi effectus sive actiones, nempe peccare, falli, mentiri, vinci, & mori non arguere Omnipotentiam in Deo, eò quod talia operari, non sit potentia, sed magis infirmitatis, & insufficientia, vt expendit Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 1. *Magna, inquit, Dei potentia est non posse mentiri.* Et lib. de Symb. Fid. cap. 1. *Deus Omnipotens non potest mori, falli, aut vinci.* Ergo Omnipotentia diuina recte saluatur in eo, quod Deus possit efficere omnia, quæ possunt esse.

10. Animadvertimus tamen pro præsentis instantiæ vberiori solutione, quod virtus passiva non pertinet ad Omnipotentiam, sed actiua effectuum in subiectis, quæ eorum capacia sunt: Posse autem mori, aut vinci, virtutis passivæ est, non activæ: Erit igitur Deus Omnipotens, quia mortem, & vincibilitatem in omnes creaturas; & nulla creatura in Deum inducere potest. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

11. PRO SECVNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur thesis: *Aliquem posse omnia, quia vult se posse, non videtur ad rationem Omnipotentia sufficere.* Hæc etenim propositio triplicem exambit sensum. Primus est, quod potest, quicquid vult se posse. Secundus, quod potest, quicquid vult se facere. Tertius, quod potest, quicquid vult fieri, sive à se, sive ab alio.

12. In primo, & secundo sensu præsens proponitur assertum; secus in terio; nam in isto sensu Deus dicitur Omnipotens, quia potest quicquid vult fieri, sive à se, sive ab alio, quod reverà Omnipotentiam concludit.

13. Probat sic conclusionem Magister: si ad Omnipotentiam rationem sufficeret, aliquem posse omnia, quæ vult se posse, quilibet Sanctus in Cælo posset dici Omnipotens; sed hoc implicat: ergo aliquem posse omnia, quæ vult se posse, non videtur ad rationem Omnipotentiam sufficere.

14. Maiorem probat: quilibet Beatus in Cælo potest, quicquid vult; nam, cum eius voluntas recta sit, nihil vult se posse, aut facere, nisi quæ reverà potest facere: ergo si ad rationem Omnipotentiam sufficeret, aliquem posse omnia, quæ vult se posse, quilibet Beatus in Cælo posset dici Omnipotens: ergo quia ad rationem Omnipotentiam hoc non sufficit.

15. Sed oppones Prophetam Psalm. 113. dicentem: *Omnia quacunque voluit, fecit.* Et ad Rom. cap. 9. *Eius voluntati quis resistit?* Ergo quia potest omnia, quæ vult, Deus dicitur Omnipotens.

16. Respondet Magister negando consequentiam. Non enim hæc sufficit ad rationem Omnipotentiam; quia si hoc sufficeret, quilibet Beatus in Cælo posset dici Omnipotens; & quidem, cum possit omnia, quæ vult se posse, Omnipotentia ita est propria Dei, ut creaturis nequaquam aptari possit: ergo necesse est, ut eius constitutum non sit Deo, & creaturis commune. Illæ verò autoritates non aliud dicere intendunt, nisi quod voluntas Dei non possit impediri, ita ut nihil valeat eius voluntati resistere.

17. Vnde Magister hanc concinnè propositionem statuit: Omne quod Deus vult à se fieri, vult se posse; sed non omne, quod vult se posse, vult à se fieri. Paret; nam si Deus vellet, fieret; cum voluntati eius nihil resistere possit: ergo quia omne quod Deus vult à se fieri, vult se posse; non tamen omne quod vult se posse, vult à se fieri.

18. Et subdit postea, quod licet solus Pater dicatur Omnipotens à se, eò quod à nullo habeat Omnipotentiam; sicque Filius, & Spiritus Sanctus non possint dici Omnipotentes à se, quia à Patre, & non à se Omnipotentiam habent; tamen dici possunt Omnipotentes per se: Sufficit ergò habere Omnipotentiam sibi naturalem, & propriam, quāvis communicatam ab alio. Et hæc de secundā distinctionis parte sufficiant.

19. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis ostensione, hæc ultima præfigitur thesis: *Deus simpliciter potest efficere quicquid est factibile. Quæ*
sic

sic primò suadetur : Deus simpliciter potest efficere quicquid est possibile; sed quodlibet possibile, sanè factibile est: igitur Deus simpliciter potest efficere quicquid factibile est. Maior & Minor constant ex illo Luca 1. *Non erit impossibile apud Deum omne Verbum.* Ergo cùm possibile, & factibile pro eodem apud Deum vsurpentur, si Deus valet simpliciter efficere quicquid possibile est; & operari poterit quicquid factibile est.

20. Secundò, omne quod continetur intra vim adæquatam potentia est factibile à potentia; sed omne factibile continetur intra Omnipotentiam divinam, eò quòd virtus eius infinita sit: ergo Omnipotentia divina simpliciter potest efficere quicquid factibile est.

21. Confirmatur: potentia creata, si vè finita valet efficere quod est factibile, licet non omne, quod factibile est, efficere valeat: ergo Omnipotentia si vè infinita potentia poterit simpliciter efficere quicquid factibile est. Hæc etenim conclusio, cùm parum, aut nihil distet à primâ; vberiori propugnatione illius supersedere, placet Magistro. Et hæc de tertiâ, & ultimâ parte distinctionis satis superque sint dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

22. **Q**VÆST. 1. An Omnipotentia divina possit infinitum actum producere? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 7. art. 1. & q. 2. de Veris. art. 10. & quodlib. 9. art. 1. Gonet tom. 1. tract. 1. disp. 4. art. 4. Ioan. à S. Thomâ in Phis. q. 15. art. 2. Martinez Prado in Curs. Philos. q. 5. & 6. Lumbier de Attrib. dist. 4. q. 8. art. 7. Complut. tom. 2. disp. 18. q. 4. & seqq. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 4. cap. 1. specul. 1. Biescas tom. 1. disp. 7. art. 3. dub. 1. Lerma lib. 3. Phis. q. 9. Parra lib. 3. Phis. disp. 3. dub. 4. §. 1. & seqq. Villalpando lib. 3. Phis. cap. 4. q. 1. & 2. Froylan lib. 3. Phis. q. 2. art. vnic. Palanco lib. 3. Phis. q. 3. Bayona lib. 3. Phis. q. 15. art. 2.

23. Ex Subtili Scholâ Scorus lib. 3. Phis. q. 9. & 10. & lib. 11. Metaph. cap. 4. Perez Lopez tom. 2. Philos. lib. 3. dist. 4. q. 1. art. 1. & seqq. Hernandez tom. 3. Philos. lib. 3. disp. 2. sect. 3. Mastrius tom. 2. Philos. disp. 10. q. 2. & seqq. Frassen 3. p. Philos. sect. 2. q. vnic. Poncius in Curs. Philos. lib. 3. disp. 43. q. 1. & in Theolog. disp. 8. de Po ent. q. vnic. Sola tom. 1. lib. 1. dist. 2. q. 2. art. 10. diff. 41. Lanterius de Incarn. disp. 12. Carriere tract. de Omnip. q. 6. Nüse tract. 1. p. 3. q. 4. Aquila in 1. dist. 43. q. 1. Pytigianus lib. 3. Phis. q. 9. & 10. Herinx tom. 1. tract. de Omnip. disp. 9. q. 2. Merin. lib. 3. Phis. disp. 2. q. 4.

24. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. Metaph. sect. 17. num. 16.

3. p. tom. 1. disp. 22. sect. 1. Amicus tract. 18. Phis. q. 5. disp. 4. art. 3. Arriaga disp. 13. Philos. sect. 4. Linze lib. 7. tract. 3. cap. 4. & tract. 4. cap. 2. Peynado in Phis. disp. 3. sect. 3. Carleton disp. 46. sect. 4. Quiros de Deo, in Ind. q. 7. art. 3. & 4. Hurtado disp. 13. Phis. Oviedo Controv. 14. Phis. punct. 4. nu. 1. Curs. Trinit. tom. 2. tract. 1. disp. 3. q. 9 & 11. Rhodès in Curs. Philos. disp. 3. q. 1. sect. 3. Peñafiel tom. 2. disp. 13. q. 1. sect. 1.

25. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 43. art. 1. q. 3. & 4. Aguirre tom. 1. Philos. disp. 20. 21. & seqq. Lalemander disp. 6. Phis. à part. 1. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 6. q. 2. Rabesanus lib. 3. Phis. disp. 3. Coriolan. q. 7. art. 2. Blasco tom. 2. lib. 10. dist. 44. q. 2. art. 1. Fulcens. lib. 1. cap. 5. resol. 2. Torrecilla lib. 3. Phis. q. 2. art. 3.

26. QVÆST. 2. An detur potentia obedientialis activa, sive passiva in quolibet ad quodlibet? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 1. art. 3. ad 3. & q. 11. art. 1. Araûxo lib. 7. Metaph. q. 4. art. 4. Martinez Prado 2. p. Metaph. Controv. 10. art. 6. Complut. disp. 12. nu. 4. Palanco lib. 2. Phis. q. 21. Parra lib. 2. Phis. disp. 5. de Caus. instrum. dub. ult.

27. Ex Subtili Scholâ Scotus in 4. dist. 1. q. 1. §. Ad questionem. Et dist. 12. q. 2. §. Hic sunt duæ opiniones. Perez Lopez tom. 2. Philos. lib. 2. dist. 5. q. 5. art. 2. Hernandez tom. 3. Curs. Philos. lib. 2. disp. 4. sect. 9. Frassen 3. p. Philos. art. 3. q. 5. Maffrius tom. 2. Philos. disp. 7. q. 6. art. 5. Meurisse in Metaph. part. 6. q. 7. Briceño tom. 1. Controv. 9. art. 1.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez 3. p. disp. 31. sect. 6. Amicus tom. 7. disp. 5. sect. 1. Arriaga in Curs. Philos. disp. 11. sect. 4. Oviedo lib. 2. Phis. Controv. 9. punct. 7. Curs. Trinit. tom. 2. tract. 1. disp. 2. q. 13. Peynado in Curs. Philos. disp. 6. nu. 67. Peñafiel tom. 2. disp. 10. q. 4. à sect. 1. Ex alijs Card. Aguirre disp. 18. nu. 5. Torrecilla lib. 2. Phis. q. 3. sect. 2.

29. QVÆST. 3. An Deus sit Omnipotens, & in quo stet eius ratio formalis constitutiva? De quo, distinctione 7. quest. 6.

30. QVÆST. 4. An Omnipotentia sit potentia distincta à voluntate, & essentia? De quo, distinctione 20. quest. 1.

31. QVÆST. 5. An Deus sive Omnipotentia possit esse causa peccati? De quo, distinctione 29. quest. 4.

32. QVÆST. 6. An Omnipotentia divina connectatur cum possibilibus? De quo, distinctione 29. quest. 2.

33. QVÆST. 7. An Omnipotentia concurrat immediatè ad effectus creatos immediatione virtutis, & suppositi? De quo, distinctione 37. quest. 5.

DE QVANTITATE OMNIPOTENTIÆ DEI.

DISTINCTIONIS QVADRAGESIMÆ-TERTIÆ

Synopsis.

*Si dimissa Deus faceret, dimitteret acta,
Iniustum posset dicere nemo tamen.*

Sic incipit: *Quidam tamen de suo sensu gloriantes.*

Sic terminat: *Nec ab æterno voluit.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, vnde Deus dicatur Omnipotens; sed in præsentî declarat, quanta possit operari: igitur hæ consonant distinctiones.

2. Consequentia probatur: iuxta indubitatum Philosophorum, ac Theologorum calculum prius est esse, quàm operari: ergo & prius ostendere, vnde Deus sit, aut dicatur Omnipotens, quàm aperire, quanta possit eius Omnipotentia operari; sed in superiori distinctione determinat Magister, vnde sit, aut dicatur Deus Omnipotens: ergo in præsentî declarans, quanta possit eius Omnipotentia efficere, reverà rectum censetur servasse ordinem.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ Magister ostendit, Deum liberè posse facere, & omittere, quæ facit, & omittit, sine præiudicio iustitiæ suæ, & bonitatis. In secundâ verò expendit, Deum plura posse, quàm vult. In tertiâ autem, & ultimâ concludit, quòd quânvís Deus alia vellet, & faceret, quàm vult, & facit, non tamen per hoc voluntas eius esset mutabilis.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Deus potest alia facere, & omittere, quæ facit, & omittit, sine præiudicio suæ iustitiæ, & bonitatis.* Quam probat Magister referendo, & refellendo aliquorum opiniones, qui erraverunt, & defecerunt in scrutinio suo, potentiam Dei infinitam ad mensuram coarctare volentes; dixeruntque Deum non ampliùs, nec aliud, nec meliùs facere posse, quàm fecit, nec quod facit, omittere posse.

5. Sic suam Opinione[m] argumentis præmuniunt. Primò, Deus non potest facere, nisi quod bonum, & iustum est fieri; sed nihil est bonum,

& iustum fieri, nisi id quod facit; alioquin omitteret facere, quod iustum, & bonum est fieri: ergo Deus non potest facere, nisi quod facit.

6. Secundò arguunt: Deus non potest facere, nisi quod sua exigit iustitia; sed iustitia eius non exigit, aliud fieri ab eo, nisi quod facit: ergo Deus non potest facere aliud, quàm facit.

7. Tertiò vident: Deus non potest facere, vel dimittere, nisi quod debet facere, vel dimittere; sed non debet alia facere, vel dimittere, quàm quæ facit, aut dimittit: ergo Deus non potest facere, vel dimittere, nisi quod facit, aut dimittit.

8. Quartò instant: nihil Deus efficit, aut dimittit, nisi rationabili causâ, etsi nobis occulta: ergo non potest facere aliud, aut dimittere, quàm quæ fecit, aut dimittit. Antecedens est verum, & consequentia clarè insertur; aliàs Deus operaretur contra illam rationabilem causam, seu rationem, quæ ab æterno est in Deo: ergo non potest facere aliud, aut dimittere, quàm quæ fecit, aut dimittit.

9. Demùm, ijs rationibus alia satis vrgens annecti valet: si Deus posset alia efficere, vel dimittere, quàm efficit, aut dimittit, posset facere; aut dimittere, quod non præscivit: ergo. Sequela probatur: ab æterno præscivit Deus omne id, quod erat factururus: ergo si Deus posset alia efficere, aut dimittere, quàm quod efficit, aut dimittit, posset facere, aut dimittere, quod ab æterno non præscivit, quod penitus repugnat.

10. His instantijs singillatim satisfacit Magister. Ad primam respondet, quòd si propositio illa, Deus non potest facere, nisi quod iustum, & bonum est fieri, intelligatur de bonis, quæ modò sunt, est falsa; si verò intelligatur de bonis, quæ nondùm sunt, sed essent, si Deus illa produceret, est vera. Vndè, cum plura sint præter existentia, & futura, quæ si re ipsa existerent, bona forent, argumentum nihil concludit.

11. Ad secundam, tertiam, quartam, & vltimam instantiam ferè eodem satisfacit modo Magister, nempe, quòd in Deo non est propriè debitum, nec exigentia quicquam agendi; nec est alia ratio, neque iustitia, nisi ipsius voluntas. Quamobrem potest Deus facere alia, quàm ea, quæ nunc absolutè eius iustitia, seu ratio exigit, aut debet; quia vt alia possit, sufficit, vt ea exigeret, seu deberet facere iustitia, & rationabilis voluntas Dei, si re ipsa fierent à Deo. Idipsum dicimus de præscientiâ divinâ, respectu eorum, quæ ab æterno præscivit. Et hæc de primâ textûs partè sufficiant.

12. PRO SECVNDÆ vero partis declaratione, hæc præfigitur thes-
is: *Constat, Deum plura posse, quàm velle, absque inæqualitate potentiæ,*

& voluntatis. Quam quidem conclusionem probat Magister, quandam objectionem, sic à Contrarijs propositam, solvendo: Voluntas Dei, & eius potentia sunt æquales; sed eò ipsò quòd æquales sint, Deus plura non potest, quàm vult: ergo non constat, Deum plura posse, quàm vult.

13. Respondet Magister, quòd licet non sit maior potentia, quàm voluntas ex parte Dei, quia utraque est una, & eadem res; tamen ex parte objecti actualiter voliti, plura subsunt potentia, quàm voluntati; quia pro suâ libertate non vult Deus plura, quæ posset velle, & facere.

14. Quod primò suadetur: Deus potest producere plura, quàm ea, quæ re ipsa producit; sed ea, quæ re ipsa producit, vult: ergo Deus plura potest, quàm vult. Maior probatur: Omnipotentia divina est infinita, quæ terminò finito quòdam entitatem, & cumulum exhauriri non potest: ergo quia Deus potest producere plura, quàm ea, quæ re ipsa producit; ac proinde plura potest, quàm vult.

15. Secundò: Deus potuit iustificare, & salvare plures homines, quàm iustificat, & salvat: Potuit enim iustificare, & salvare Iudam, quem nec iustificavit, nec salvavit: ergo plura pratermisit Deus, quæ agere posset, si veller: ergo constat, Deum plura posse, quàm vult.

16. Tertiò: hæc veritas apud Matth. cap. 28. expressè habetur his verbis: *Ante putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum?* Ergo poterat Filius rogare, quod non rogabat, & Pater exhibere, quod non exhibebat: ergo uterque poterat facere, quod non faciebat.

17. Præfatum Scripturæ locum ad id astruendum adducit Augustinus in Enchir. cap. 95. & lib. de Nat. & Grat. cap. 7. sub hac verborum serie: *Dominus Lazarum suscitavit in corpore; nunquid dicendum est, non potuit Iudam suscitare in mente? Potuit quidem, sed noluit.* Ergo apertè constat, ad plura se extendere divinam potentiam, quàm eius divinam voluntatem.

18. Sed oppones: Pater æternus, aut optabat exhibere Christo Domino duodecim legiones Angelorum, aut non optabat? Si optabat, & Christus non volebat: ergo in voluntate dissidebant. Si autem nolebat, & Christus poterat petere: ergo poterat à voluntate Patris discordare, & consequenter peccare, quod nefas est proferre.

19. Respondet Magister, quòd Pater nolebat exhibere, & Christus nolebat petere; sed tamen Pater poterat velle, & Christus similiter petere, sicque non dissentiebant. Tunc ergò præfatæ discordarent voluntates, si Christus posset petere, & Pater non posset velle. Aliter nullum hætenus capimus dissidium.

20. Nec valet si inferas, quòd tunc potentia Dei foret maior, quàm eius voluntas. Primò, quia ex illo antecedenti solum consequitur, plura esse subiecta divinæ potentia, quàm eius voluntati, ut nuper dicebamus. Secundò, quia multa nos possumus, quàm quæ volumus, & nihilominus non infertur, quòd potentia nostra sit maior, quàm voluntas: ergo satis constat, Deum plura posse, quàm vult, absque inæqualitate potentia, & voluntatis.

21. In hoc etenim sensu sunt exponenda, verba Augustini lib. 7. Confes. cap. 4. alloquentis cum Deo: *Non cogeris invitus ad aliquid, quia voluntas tua non est maior, quàm potentia; esset autem maior, si te ipso, tu ipse maior esses.* Ergo cum æqualitate potentia, & voluntatis divina rectè salvatur, Deum plura posse, quàm vult. Et hæc de secundâ distinctionis parte satis sunt dicta.

22. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis ostensione, hæc ultima proponitur thesis: *Etsi Deus alia vellet, & faceret, quàm vult, & facit, ex eo non sequeretur in eius voluntate mutabilitas.* Quam venustè statuit Magister in litterâ per plures, ac proprias Sanctorum Patrum auctoritates, quibus demonstrat, Deum posse aliud velle, & facere, quàm vult, & facit; & tamen eius voluntas nec nova, nec mutabilis valet esse: ergo.

23. Ratione similiter probat primò: Deus ad extrâ ita operatur, ut liberè contingenter operetur; sed quò pacto liberè contingenter operatur ad extrâ, quànvis alia vellet, & faceret, quàm vult, & facit, eius voluntas nec nova, nec mutabilis ostenderetur intrinsecè: ergo.

24. Secundò: ita Deus vult, & facit ea, quæ modò operatur ad extrâ, ut benè potuerit, illa non velle, & facere, seu liberè omittere, absque ullâ suæ voluntatis mutabilitate: ergo etsi Deus vellet, & faceret alia, quàm vult, & facit, non exindè rectè posset deduci, voluntatem divinam novam, & mutabilem esse.

25. Tertio: non vult Deus omnes homines efficaciter iustificare, & tamen quis ambigit, eum posse? Sed licet possit omnes homines iustificare, & actû non iustificet omnes, nulla in Deo arguitur nova, aut mutabilis voluntas: ergo quànvis alia vellet, & faceret, quàm ea, quæ vult, & operatur, non debemus iure aliquo mutabilitatem in Deo ponere. Aliæ rationes continentur in litterâ, quas brevitatîs gratiâ omittimus, eò quòd in alijs distinctionis partibus satis comprehensæ appareant.

26. Oppones ex Augustino Epist. 115. ad Nebrid. dicente: *Aliâ ratione, sive aliâ voluntate conditus est homo, aliâ ratione conditus est equus;*

equus; sed aliâ & aliâ ratione, aut voluntate fiunt cuncta opposita: ergo eadem ratione, aut voluntate manente, non potuit Deus facere opposita; sed si Deus posset alia velle, & facere, quàm ea, quæ vult, & facit, posset facere opposita: ergo Deus non potest velle, & facere aliud, quàm vult, & facit, absque novâ suæ voluntatis mutabilitate.

27. Respondet Magister, quòd voluntas divina est æquissîma, etiam si possit velle, & facere alia, quàm vult, & facit: Quia enim Deus novit omnia, potest scire opposita, sine innovatione scientiæ, ita etiã absque novâ suæ voluntatis mutatione potest velle, & facere aliud, quàm vult, & facit.

28. Vnde, non intelligitur voluntas mutari, quando Deus potest facere, quod non vult, & facit; sed tantum volitum aliquod ad mutari, ipsam voluntatem, & eandem immutabilem remanentem; sive ad aliud, & aliud, ut satis patet hæc de tertiâ, & ultimâ

QVÆSTIONES.

QVÆST. 1. An, si Deus voluntate naturæ ageret, natura rationalis liberè ageret? Ex Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 8. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 54. à pag. 519. Araùxo lib. 6. Metaph. q. 3. art. 3. Ioan. à S. Thomâ q. 12. de Anim. art. 2. Complut. disp. ult. de Anim. Biescas tom. 2. q. 19. art. 8. dub. 4. Ferre tom. 2. tract. 9. de Vol. q. 9. à §. 1.

30. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. q. vnic. Perez Lopez in 1. dist. 4. q. 5. Macedo in 1. Collat. 10. diff. 2. sect. 3. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 6. art. 3. Briceño tom. 2. de Scient. Controv. 11. dist. 2. art. 5. ron tom. 4. tract. de Potent. apol. ult. act. ult. Cordova in Quæst. Theolog. q. 55. dub. 4. Meurisse in Metaph. p. 5. q. 4. Llamazares in Theolog. q. 13. Herrera in 1. disp. 4. q. 3. Berulle tom. 1. disp. 16. Mer in 1. dist. 8. q. 2. art. 3.

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 19. Metaph. sect. 3. Quirós in 1. q. 19. art. 8. dub. 3. Herrera de Volunt. q. 16. sect. 1. & seqq. Aranda de Actib. hum. lib. 4. disp. 16. sect. 3. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 38. art. 2. q. 1. Petrus à S. Ioseph Idea Theolog. lib. 1. cap. 16. resol. 4. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 12.

32. **QVÆST. 2.** An Voluntas Dei sit æterna, & immutabilis? De quo, distinctione 6. quæst. 2.

33. **QVÆST. 3.** An possibilitas, & impossibilitas rerum desumatur

tur ab intellectu divino, an à rebus ipsis? De quo, *distinç. 29. quæst. 1.*

34. QVÆST. 4. An Deus possit suam revocare decretum? De quo, *distinçione 6. quæst. 2.*

35. QVÆST. 5. An Deus possit aliquid de novo decernere? De quo, *distinçione 6. quæst. 2.*

36. In hanc Distinçionem possunt expendi omnes superioris distinçionis Quæstiones.

DE QUALITATE POTENTIÆ DEI

DISTINCTIONIS QVADRAGESIMÆ-QUINTÆ

Longè aliter potest

Optima quantitas

area

Sic incipit: *Nunc i* *discutiendum, &c.*

Sic terminat: *Ita de scientiâ Dei dicendum est.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinçtio cum superiori. In illâ ostendit Magister, quanta potuerit Deus, sive Omnipotentia eius causare; sed in præsentî declarat, qualia producere possit: ergo hæc cum superiori distinçtione aptè connectitur.

2. Consequentia probatur: servato doctrinæ ordine, prius agendum est de quanto, quàm de quali, eò quòd qualitas in rectâ prædicamentali seriè quantitatem præsupponat; sed Magister in superiori ne ostendit, quanta possit divina Omnipotentia causare; & in qualia producere valeat: ergo rectè istæ copulantur distinçtiones.

3. Dividitur hæc distinçtio in tres præcipuas partes. In quar primâ Magister determinat: Vtrum Deus possit facere res meliores quàm fecit. In secundâ verò, An possit eas operari meliori modo, quàm fecit. In tertiâ autem, & ultimâ statuit, An Deus possit modò omnia, quæ olim potuit.

4. **P**RO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur thesis: *Deus potest totum univèrsum, seu mundum facere meliorem.* Ante cuius probationem recenset Magister Opinionem aliquorum, quibus videbatur,

tur,

tur, Deum nec alia posse producere meliora, neque modo meliori, quàm quæ iam de facto produxit. Hi etenim sunt eorum, qui distinctione antecedenti sentiebant, Deum non posse producere alia, quàm re ipsa existentia, & futura.

5. Sic suum concinnabant discursum : Aut Deus non produxit alia meliora, quàm fecit, quia non potuit; aut quia noluit? Si potuit, & non fecit : ergo fuit invidus. Si non fecit, quia non potuit : ergo non fuit Omnipotens, quod æquè repugnat, ac primum.

6. Præfatum confirmabant ratiocinium autoritate Divi Augustini lib. 83. Quæst. quæst. 50. quâ supra probavit Magister dist. 20. Patrem genuisse Filium æqualem; quia si potuit, & noluit Filium sibi cœquævalere, æquare, tunc invidus fuit; si verò non fecit, quia non potuit, tunc ipsam comparationem non fuit: ergo nãm, & proposito.

alio tamen, & al. Minor comparatio simile inter Filium Dei, & creaturam pro comperto habetur, & Theologos. Etenim, nempe quòd Filius est distinctiōis parte sufficient.

et iniquæ S T I O Num Patri: At creatura non generatur per communicationem ex necessitate Dei, & ideo potest illam producere meliorem, & meliorem Angelicam uratur tota perfectio, quam Deus creaturæ valet conferre.

8. Sed instabis: invidia potest attendi respectu diversi in substantiâ, & naturâ, sicut Angelus invidet homini : ergo licet excludatur invidia à Deo Patre respectu Filij, cum quo est eiusdem substantiæ, aut naturæ, non tamen respectu creaturæ, cui est naturâ dissimilis.

9. Respondetur negando consequentiam. Nãm ad invidiam duo concurrere oportet, quippè possibilitatem ad æqualitatem, & exigentiam rei factæ. Non enim invidet aliquis alicui, nisi quia ei æquatur, log. lib. 1 vel quia timet, ne cœquetur. Ex his ergo non convincitur Quæst. Thid. 1, etiamsi nihil produceret, ut ex se liquet; atque adeo q. 9. Gm Magistri omnino subsistit.

10. Conclusionem supra appositam sic primò suadet Magister : si Deus non posset facere res meliores, quàm fecit; sanè esset, aut quia creatura est summe bona; aut quia non est capax talis meliorationis; sed primum est falsum; & secundum non obstat: igitur Deus cunctum univèrsum potest meliorem facere.

11. Minorem quoad primam partem probat: si creatura esset summe bona, tunc creatura Creatori esset æqualis, eò quòd Creator sit summe bonus; sed falsissimum censetur, creaturam Creatori æquari,

cum illa sit finita, dependens, & limitata: igitur creatura non est summè bona; ac proinde valet Deus facere res meliores, quàm fecit.

12. Secundam Minoris partem similiter suadet Magister: Deus potest conferre creaturæ meliorem capacitatem, quàm dedit: ergo quòd creatura de facto non sit capax talis meliorationis, non obstat, quòd possit facere alia meliora, quàm fecit. Antecedens ostendit autoritate Divi Augustini lib. 11. super Genes. ad litt. cap. 7. asserentis: *Talem potuit Deus hominem fecisse, qui nec peccare posset, nec valeret. Et si talem fecisset, quis dubitat, eum meliorem fuisse?* Ergo valet Deus conferre creaturæ meliorem capacitatem, quàm contulit; sicque alia meliora producere, tametsi creatura de facto non sit capax talis meliorationis.

13. Sed contrà ex ipso Augustino lib. 1. de Civitate Dei cap. 12. videtur sibi ipsi contrarius Augustinus: *Melior est substantia, quæ peccare non potest, quàm illa, quæ potest peccare.*

14. Respondetur, quod Primò, ob voluntatis defectum Augustinus in primo sensu est: *Melior est substantia rationalis, quàm irrationalis.* non valet, si ve irrationalis substantia: At melior est substantia rationalis, quàm irrationalis, quæ peccare non posset, quàm rationalis, quæ potest peccare, nec valeret.

15. Secundò probat assumptum: hæc rerum creaturarum vastissima universitas non exhaurit, si ve evacuat totam virtutem Dei: ergo manet in Deo potestas ad eadem, & alia producenda meliora. Antecedens est verum; quia tota hæc universitas mundialis est finita, & Dei virtus infinita; sed virtus infinita per effectum finitum non exhauritur, aut evacuat: ergo in Deo ad alia producenda meliora, & meliora, quàm produxit, manet virtus, & potestas.

16. Sed oppones: hæc doctrina nequit subsistere, & præsertim Christo Domino, quem Deus videtur, nullo modo posse facere rem; iuxta illud Apost. ad Philip. 2. *Dedit illi nomen, quod est super omne nomen.* Et Ioan. 3. *Datus est ei Spiritus non ad mensuram.* potuit Deus conferre Christo Domino plùs de spiritu; nec ipse fore meliorem, quàm fecit.

17. Respondet primò Divus Bonaventura, Magistrum locutum fuisse de universo, & eius partibus; & quoniam Christus Dominus nec est de universo, nec est eius pars; idcirco instantia non habet locum in Christo Domino.

18. Respondet secundò, quòd doctrina Magistri adhuc subsistit respectu Christi Domini, qui tripliciter contemplari potest, nempe, aut quantum ad naturam, aut quantum ad personam, aut quantum ad divinitatem.

quantum ad unionem, aut quantum ad gratiam singularis personæ, aut quantum ad proprietates naturæ. Primo modo, nec Deus potest plus dare, nec creatura recipere, quia gratia Unionis ex parte Verbi est dignitatis infinitæ, scilicet, quod homo sit Deus; quâvis ex parte humanitatis quicquid est ibi, sit finitum.

19. Secundo modo est concedendum, quod Deus potuit plus dare, sed rationalis creatura non potuit amplius recipere. Tertio demum modo etiam Deus potuit plus bonitatis conferre, & creatura rationalis recipere, quantum ad ea, quæ sunt corporis, scilicet constituere substantiam illam incorruptibilem, & immortalem; sed tamen fini, & salutis naturæ non fuit conveniens, ut sic reparari posset homo per mortem, & venire, & rare, tunc invidius fuisset melior potuit esse Christus Dominus, ipsam compon non fuit: ergo quâvis, & pro alio tamen, & al. Minor comparatur Maria fuit pars Univerſi; sed non pro comperto habetur. Theologos. Anselmum Ansel. de Concep. Virg. distinctionis parte sufficiant.

*Unius Conceptio fieret de Matre
Deo intelligi.* Ergo quâvis lo-

iniquum, & invidius Deus non potuit facere alia me-

20. Quod dicitur per communem

21. Meliorem ipse Seraphicus Doctor negando consequentiam: quâvis licet nihil nobilius meditari possit, quàm esse Mater Dei; & in hoc sensu nulla creatura valeat esse maior, & melior Beatissimâ Virgine Mariâ; nec maiorem habere gratiam sanctificantem, eò quod concessa fuerit ipsi, quantam pura creatura recipere potuit; tamen quantum ad corpus, naturalia optima habuit secundum quod fini conveniens fuit; simpliciter verò meliora potuit recipere, & Deus communicare. Unde doctrina Magistri, quod Deus ea, quæ fecit, potuit facere meliora, in Ballo creato habet instantiam. Et hæc de primâ distinctionis parte sufflog. 17.

Quæst. 1. PRO SECVNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur q. 9. *Gignit non ex parte sui, sed ex parte rerum potest facere quamlibet*

o. *Coram.* Quam quidem conclusionem probans Magister, inquit: *In* Deus possit facere meliori modo res, quàm fecit? Et respondet, quod si modus ad scientiam artificis referatur, tunc Deus non potest meliori modo facere mundum. Si verò modus faciendi ad rem factam referatur, tunc Deus potest æquè bona, & minùs bona, & meliora facere.

23. Quod summam expendit Magister: Scientia Dei non potest esse maior, nec melior, quàm est: ergo si modus ad scientiam artificis

referatur, Deus nihil sapientius, & meliori modo poterit facere, quàm fecit, idest, aliâ sapientiâ, vel maiori sapientiâ: ergo.

24. Si ergò modus operandi referatur ad rem factam, potest Deus minùs bona, aut meliora efficere, quàm fecit. Patet; nam media, & alia, quæ Deus assequitur per scientiam, meliora sunt: ergo Deus potest æquè bona, & minùs bona, & meliora facere, si modus faciendi ad rem factam referatur.

25. Fulcitur argumentum à Magistro autoritate Augustini lib. 13. de Trinit. cap. 10. dicentis: *Fuit alius modus nostræ liberationis possibiles Deo, quia omnia potest; sed nullus alius nostræ miseris venientior.* Ergo si modus faciendi ad rem factam referatur, sic potuit alio modo hominem reparare; sic melius, & meliora facere, quàm fecit; si referatur. Et hæc de secundâ distinctiōe.

26. PRO TERTIÆ autem distinctiōe, hæc tertia ponitur thesaurizata: *præterita, quæ erat ad eadem* probet, inquit priùs: An Deus potuit facere, quod præteritum est? Et pro negante parte arguit, ut præmuniat.

27. Sic discursabat Magister: Deus potuit incarnari, & mori, eò quòd fuerit mortuus, & incarnatus; sed modò nec potest mori, nec incarnari: ergo non manet eadem potentia in Deo ad præterita, quæ erat ad eadem futura, atque præsentia.

28. Respondet Magister negando consequentiam. Quia sicut Deus omnia semper scit, quæ aliquandò scivit; & semper vult, quæ aliquandò voluit; nec unquàm scientiam aliquam amittit: Ità omnia semper potest, quæ aliquandò potuit, nec aliquâ potentiâ suâ unquàm privat: atque adeò Deus valet modò producere omnia, quæ olim potuit.

29. Undè, Deus modò potest Christum Dominum mortuum, & resurrexisse pro tempore, pro quo mortuus fuit, & resurrexerat modò scit, & vult resurrectionem, & mortem pro eo tempore extitisse. Caterùm, sicut non est alia scientia, quâ scivit, se resurrecturum, & quâ nunc scit, se resurrexisse; sed eadem est, licèt diverso modo significata, sive diversis temporibus applicata: Ità eadem potentia Dei est, quâ potuit, & potest.

30. Asserti scopus sic suaderi valet primò: potentia non destruitur per actum: ergo Deus potest omnia, quæ olim potuit. Antecedens probatur: antequàm mundus esset conditus, Deus respiciebat eum futurum;

& cum esset, respiciebat presentem; & ita postquam fuerit, eadem potentia respicit præteritum: ergo quia potentia non destruitur per actum; sed semper eadem constans, invariabilisque manet, cum solâ successione, sive variatione extrinsecâ actuum: ergo ea omnia potest modò producere Deus, quæ olim potuit.

31. Secundò, scientia divina eadem respicit objecta, iam futura, iam præsentia, & iam præterita, absque vllâ sui variatione: ergo & voluntas, sive potentia divina vna, & eadem semper manens, poterit modò producere omnia ea, quæ olim producere potuit, sine sui mutabilitate. tiam illam incorruptis potentia, quæ est idem cum essentia, habet idem turæ non fuit conveniens; illud, cuius posse est idem, quod esse, si habuisset, rare, tunc invidius habet & posse: ergo si quod Deus seipsum compon non fuit: ergo iam, & præteritum, & futurum, quod esse: ergo modò alio tamen, & al. Minor, comparatū, quod esse: ergo modò pro comperto habetur Theologos. producere potuit. Et hæc de distinctionis parte sufficiant.

t iniquum, & invidiosum E S.

2. dicitur per coman
 meliore et ipsa naturalis? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p.
 quæ 12. art. 3. & 4. & in 4. dist. 49. q. 2. art. 6. Godoy 1. p. tom. 1. disp.
 13. d. p. 360. Conet tom. 1. tract. 2. disp. 1. art. 1. & tract. 7. disp. 13.
 art. 1. Salmant. tract. de Vis. disp. 3. dub. 2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom.
 1. disp. 14. art. 4. Prudent. tract. 1. de Vis. disp. 2. dub. vnic. sect. 1. &
 seqq. Greg. Martinez q. 5. art. 5. dub. 2. Lumbier de Vis. q. 7. art. 1.
 Labat tom. 1. tract. 1. disp. 4. dub. 5. Biescas tom. 2. q. 12. art. 4. dub. 2.
 3. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 5. art. 1. & tract. 6. art. 5. &
 Ba. 10. dub. ult. Contenson tom. 1. lib. 1. dissert. 5. cap. 1. specul. 1.
 log. 1. 1. tract. de Vis. §. 5. Carrasco 1. p. de Vis. dub. 2.
 Quæst. The Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 23. & in 4. dist. 49. q. 11.
 q. 9. Ginez in 1. dist. 7. q. 6. art. 1. & seqq. Matrius tom. 1. disp. 6. q.
 0. G. Vulpes tom. 1. disp. 23. art. 11. Smiling de Deo Vno, tract. 2.
 Ins. 5. q. 2. Lanterius de Incarn. disp. 13. Baron tom. 4. tract. de Vis.
 apolog. 2. art. 3. Berulle tom. 1. disp. 4. q. 3. Briçño tom. 1. Contror. 9.
 art. 1. Llamazares in Quæst. Theolog. q. 2. Herinx tom. 1. tract. de Vis.
 disp. 5. q. 2. Felix de Vis. cap. 2. diff. 3. Castillo de Velasco tom. 2. disp.
 7. q. 2. p. 2. num. 46. Et in Nostro Athenæo sub Schol. Subtili q. 4. art.
 1. 2. & alijs.
 35. Ex Scholâ Eximia Suarez lib. 2. de Attrib. cap. 9. Arriaga 1. p.
 disp.

disp. 5. sect. 7. Anton. Perez disp. 2. de Vis. Amicus tom. 1. disp. 9. sect. 6. Carleton tom. 1. disp. 11. sect. 1. & 2. Alòs in Select. disp. 3. cap. 3. dub. 2. & 3. Munieſſa de Attrib. disp. 18. sect. 4. Izquierdo 1. p. tract. 8. disp. 18. Aranda de Attrib. hum. lib. 11. disp. 40. sect. 3. §. 1. Borrull de Attrib. disp. 17. sect. 1. Ripalda tom. 1. disp. 23. & tom. 2. disp. vlt. sect. 11. Quiròs de Deo, disp. 20. sect. 1. Maurus tract. 3. de Vis. q. 25. Aldrete tom. 1. disp. 3. de Vis. à sect. 1. Avendaño tom. 1. sect. 4. de Vis. problem. 1. §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 3. q. 23. art. 2. q. 1. Caſpenſ. tract. de Ang. disp. 2. sect. 7. Gaudent. tract. 4. de Ang. disp. 7. q. 1. & tract. 1. de Deo Vno, disp. 11. q. 9. Blasco tom. 1. dist. 93. q. 1. art. 2. §. 4.

36. QVÆST. 2. An Deus poſſit facere quòd præteritum non fuerit præteritum? Ex Angelicâ Scholâ D. THOMAS ACCEPTIONE. & 1. p. q. 25. art. 4. Ferri ipsa sit.

tom. 2. q. 25. art. 4.

37. Ex Subtili Scholâ QVADRAGESIMA. TAE disp. 21. q. 3. Poncius in Cui. Synopsis ut p. 8. dova lib. 1. q. 55. dub. 12. Niss tract. 1. p. 3. q. 7. Vult 42. art. 9. Smising tract. 3. de Deo Vno, disp. 7. q. 5. Berming. de Trinit. q. 25. art. 4.

38. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 9. de Omnip. Beccan, tom. 1. cap. 17. q. 5. Munieſſa de Attrib. disp. 9. sect. 6. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 42. q. 2. Gaudentius tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 4. Galitius p. 2. Philos. lib. 3. tract. 2. q. 3.

39. QVÆST. 3. An Deus poſſit facere mundum ſubſtantialitèr, aut accidentalitèr meliorem? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 25. art. 6. & in 1. dist. 44. q. 1. art. 1. & 2. Ferre tom. 2. tract. 13. de Pozent. q. 8. §. 1. Bieſcas tom. 2. q. 25. art. 6. dub. 3. Villalpando disp. nat. Mundo q. 2. Complut. 3. Pbiſ. disp. 18. q. 3.

40. Ex Subtili Scholâ Scotus in Report. in 1. dist. 44. q. incipimus in 2. tract. 2. disp. 6. q. 5. Smising de Deo Vno, tract. 3. disp. 7. in volendi pes tom. 2. disp. 42. art. 13. Aquila in 1. dist. 44. q. 1. Niſſe tract. 1. p. 1. q. vnic. Berming de Trinit. q. 25. art. 6.

41. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Attrib. cap. 9. & disp. 3. Metaph. sect. 17. Beccanus tom. 1. cap. 17. q. 7. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 44. art. 1. q. 1. & 2. Gaudentius tract. 1. de Deo Vno, disp. 24. q. 7. 8. & 9. Blasco tom. 2. Philos. lib. 16. dist. 51. q. 1. art. 2.

42. QVÆST. 4. An potuit Deus producere mundum ab æterno quòd permanentes, aut ſucceſſivas creaturas? Ex Angelicâ Scholâ D.

Tho-

Thomas in 2. dist. 1. q. 1. art. 5. & q. 3. de Potent. art. 17. Ioan. à S. Thomà in Phis. q. 24. art. 1. & 2. Martinez Prado lib. 8. Phis. q. 1. Complut. disp. 29. Phis. q. 3. & 4. Murcia lib. 8. Phis. disp. 1. q. 3. Oña lib. 8. Phis. q. 1. art. 4. Ortiz in Phis. tract. 10. confer. 4. & 5. Bayona in Phis. lib. 8. q. 21. art. 1. & 2. Lerma lib. 8. Phis. q. 1. & seqq. Villalpando lib. 8. Phis. q. 2. 4. & 5. Parra lib. 8. Phis. q. vnic. Froylanus lib. 8. Phis. art. vnic. §. 1. Palanco lib. 8. Phis. q. 1. & 2.

43. Ex Subtili Scholâ Scotus in Report. in 2. dist. 1. q. 4. & lib. 8. Phis. q. 1. Poncius in Curs. Philos. lib. de Cælo, & Mund. disp. 50. q. 3. & 4. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 3. art. 57. Faber in 2. dist. 1. disp. 5. q. 3. Pytiganus lib. 8. Phis. q. 1. & 2. Villaverde lib. 8. Phis. cap. 1. q. 1. Carriere tract. de Creat. q. 3. Merinerus lib. 8. Phis. disp. 1. q. 4. Lante-

c inmutab.

est idem ap. 1. & 2. Amicus tom.

Carleton disp. 39. sect. 4. Ovie-

Phis. disp. 17. sect. 1. Spi-

2. tract. 1. disp. 8. q. 1. Hur-

ms. sect. 2. & 3. Echaz. disp. 30. tract. 6. cap. 2.

45. Ex alijs D. Bonaventura in 2. dist. 2. p. 1. q. 2. Aguirre disp. 43. Phis. sect. 1. & seqq. Bonæspes tract. 3. disp. ult. à nu. 1. Lalemandet disp. 7. de Mund. part. 3. Castro Vetro tom. 2. Philos. q. 3. Gaudent. tract. 3. de Ang. disp. 1. q. 11. & 12. Blasco in Curs. Philos. tom. 2. lib. 15. dist. 50. q. 6. art. 3. & 4. Torrecilla lib. 8. Phis. q. vnic. art. 2.

46. QVÆST. 5. An Deus possit producere creaturam rationalem impeccabilem per naturam, sive infinitæ perfectionis, aut omnium perfectissimam? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 2. dist. 34. q. 1. art. 3. & lib. 3. Contra Gent. cap. 109. & 1. p. q. 25. art. 6. & q. 1. de Potent. 2. Godøy 1. p. tom. 1. disp. 14. Gonet hic disp. 11. Complut. tom. 2. q. 2. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 10. dub. ult. Palanco f. q. 4.

Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 13. q. 1. & in 2. dist. 23. vnic. Perez Lopez in 1. dist. 7. q. 6. art. 5. Lychetus in 2. dist. 23. q. vnic. Aquila in 2. dist. 23. q. 1. Durand tom. 2. tract. de Ang. disp. 13. q. 1. Niise tract. 2. p. 2. q. 3. Matrius in Phis. disp. 10. art. 2. Cavellus lib. 2. Metaph. q. 6. Poncius disp. 14. Phis. nu. 29. Delgadillo tract. de Ang. cap. 7. diff. 2. Rada in 2. Controv. 11. art. 1.

48. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. de Ang. cap. 7. & lib. 7. cap. 3. Oviedo Controv. 14. Phis. punct. 7. num. 1. Quirós de Deo, in Ind. q. 7. art. 2. dub. 1. Hurtado disp. 13. Phis. sect. 3. Carleton disp. 46. Phis. f. 8.

Lyaze lib. 7. tract. 3. cap. 2. Arriaga disp. 13. de Infin. sect. 3. Spinula in Phis. disp. 9. sect. 7. Herrera de Ang. q. 13. sect. 1. Echeverria de Ang. disp. 10. cap. 1. & seqq. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 44. q. 1. & in 2. dist. 23. art. 1. q. 1. Aguirre tom. 1. Philos. disp. 24. sect. 1. Lalemandet disp. 7. part. 4. num. 16. Blasco in Curs. tom. 2. lib. 10. dist. 44. q. 1. art. 2. & 3.

49. QVÆST. 6. An Deus possit producere infinitum in actû? De quo, *distinctione* 24. *quest.* 1.

50. QVÆST. 7. An Deus semper velle id, quod est optimum? De quo, *distinctione* 6. *quest.* 3.

DE VOLVNTATE DEI, ET

DISTINCTIONIS

*Quæ vel sunt, vel erunt, vel quondam facta fuere.
Cunctorum ratio est unica velle Dei.*

Sic incipit: *Iam de voluntate Dei, &c.*

Sic terminat: *Et consulit, quæ non implent.*

1. **C**ONNECTITVR hæc distinctio cum superiori. In illâ ostendit Magister, qualia divina potentia producere potest; & habens de scientiâ Dei determinat; sed in præsentî de eius divinâ voluntate incipit pertractare: igitur superiori distinctioni hæc aptè connectitur distinctio.

2. Consequentia probatur: in munere operandi prius ea, quæ sunt de lineâ intelligendi, quàm ea, quæ ad lineam spectant: ergo & in ordine differendi prius agendum erit de scientiâ Dei, eiusque potentiâ, quàm de voluntate; sed in superioribus distinctionibus hucusque egit Magister de scientiâ, & potentiâ Dei; & modò determinare incipit immediatè de divinâ voluntate: ergo benè istæ connectuntur distinctiones.

3. Dividitur hæc distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ ostendit Magister, quid sit voluntas Dei. In secundâ verò docet, quomodò non debeamus quærere causam voluntatis divinæ. In tertiâ

autem, & ultimâ expendit, quot modis accipiat voluntas divina.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc ponitur conclusio: *Quævis voluntas Dei sit idem quòd Deus, vel divina essentia, non tamen est illa, quæ sibi, idest, voluntati subditur. Quam conclusionem ut probet Magister, inquit: An voluntas divina ab essentiâ distinguatur? Et responderet, quòd licet sint idem realiter, tamen ratione, seu quovis alio distinctionis genere, in Scholis iam recepto, differunt.*

5. Probat primò assertum: eadem indistinctione pollent scientia, & essentia in divinis; ac voluntas, & ipsa essentia; sed scientia, & essentia sunt idem realiter in divinis, & solum ratione differunt: ergo & essentia, & voluntas. Modò sic; sed propter hanc diversitatem aliqua attribuantur essentiæ, quæ scientiæ divinæ non aptantur: ergo ob eandem rationem poterunt aliqua attribui voluntati, quæ non valent essentiæ. Ergo voluntas divina non subditur. Quæ non subditur, non est idem, cum intrinsecè immutabilis, si voluntas foret immutabilis, essentiâ distinctâ, in Deo motus internus, eò quòd sit vitalis, argueretque mutabilitatem in Deo: igitur voluntas divina ab essentiâ realiter non dissidet; tamen ob distinctionem rationis, sive ex naturâ rei aliqua valeant attribui vni, quæ alteri aptari non valent.

7. Tertiò: suppositâ identitate voluntatis divinæ, & essentiæ, Deus dicitur velle omnia, non tamen dicitur, Deus est omnia: ergo sola distinctio rationis, sive Scotica sufficit, ut aliqua attribuantur Deo ratione voluntatis, quæ ratione essentiæ ipsi non possunt aptari.

8. Confirmat assumptum expressius Magister in essentiâ divinâ. In Deo enim idem est scire, quòd esse; sed non obstante hac identitate essentia, & essentia, non dicitur, Deus est omnia, estò dicatur, Deus est omnia: ergo identitas inter essentiam, & voluntatem divinam non sufficit, ut ea, quæ donantur Deo ratione voluntatis, attribuantur illi ratione essentiæ; imò oppositum concludit ob distinctionem rationis, quamcumque aliam in Scholis à Doctoribus, commendatam.

9. Idipsum iterum confirmat Magister: in divinis idem est posse, quòd esse; sed de Deo dicitur omnia posse, non verò omnia esse: igitur illa, quæ aptè verificantur de Deo respectu voluntatis divinæ, non verificantur de ipso respectu essentiæ, & è contrâ. Et ratio est; quia aliter significantur *Omnia*, dum Deus dicitur esse omnia; ac dum dicitur velle, aut scire omnia; nam Deum esse omnia, significat, Deum identificari omnibus, quòd falsum est: Deum verò velle omnia, tantum significat,

omnia esse obiecta divinæ voluntatis, quæ Deo identificatur, quod verum est: ergo. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiant.

10. PRO SECVNDÆ verò partis declaratione, hæc alia ponitur thesis: *Non est querenda alia causa voluntatis divinæ, cum ipsa sit causa omnium, quæ producuntur in tempore.* Quam probat primò Magister autoritate Divi Augustini lib. Quæst. 83. quæst. 28. dicentis: *Qui querit, quare Deus voluerit mundum facere, causam querit voluntatis divinæ.* Sed qui querit causam voluntatis divinæ, querit aliquid maius voluntate divinâ: ergo cum nihil sit maius voluntate divinâ, non erit querenda alia causa omnium, quæ producuntur in tempore, nisi ipsa voluntas divina.

11. Secundò, si esset causa aliqua voluntatis divinæ, hanc ipsa reverà antecederet; sed non voluntatem divinam antevertit, nec antecedere valet: ergò quia nulla causa voluntatis divinæ potest esse, cum reverà voluntas divina sit causa omnium, quæ producuntur in tempore.

12. Tertiò, voluntas divina non potest esse causa omnium, quæ producuntur in tempore, si esset alia causa voluntatis divinæ, quæ esset causa omnium, ut necesse est, cum voluntas divina sit causa omnium, quæ producuntur in tempore.

13. Quartò ex Augustino lib. 3. de Trinit. cap. 4. nullus est effectus, si vè solitus, si vè insolitus, & rarus, qui egrediatur sine voluntate Dei: ergo quia voluntas divina est prima rerum omnium causa; sed causæ primæ nulla alia est querenda causa, alioquin causa prima, & universalis non foret: ergo.

14. Vndè Beatus Augustinus lib. 1. de Genes. contra Manichæos cap. 2. docet, quomodò sit respondendum percontantibus, quare creatum est Cælum, & terra? His verbis: *Si qui dixerint, quid placuit Deo facere Cælum, & terram? Respondendum est illis: Quia Deus voluit.* autem denuò inquirant, quare Deus voluit? *Hic reverà sistendū. Compescat se ergò humana temeritas,* prosequitur Augustinus: *quod non est, non querat, ne id, quod est, non inveniat:* ergo vè divinæ nulla valet assignari causa. Et hæc de secundâ distinctionis parte sufficiant.

15. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis ostensione, ponitur hæc conclusio: *Quævis voluntas divina beneplaciti in se sit tantum una, tamen voluntas signi per quinque distinguitur signa.* Quam probans Magister, sustinet, voluntatem Dei multimodè nominari.

16. Primò enim accipitur voluntas Dei propriè, secundum quòd est ipsa divina essentia; & hæc una est, nec multipliciter recipit, nec

mutabilitatem, quæ inexpleta esse non potest. De hac ergo Propheta ait Psalm. 113. *Omnia quaecunque voluit, fecit Dominus: & Apost. Rom. 9. Voluntati eius quis resistit? Et alibi: Ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.* Et hæc voluntas rectè appellatur beneplacitum, sive decretum absolutum, & efficax Dei.

17. Secundò accipitur voluntas penes quandam dicendi figuram, quæ secundum proprietatem voluntas non est, sed præcisè quatenus indicat voluntatem Dei, sive impleatur, sive non. Huiusmodi sunt præceptum, prohibitio, consilium, permissio, & operatio, quæ omnia dicuntur voluntates Dei, quia sunt signa voluntatis divinæ; non tamen ita sunt signa, ut Deus velit omnia illa fieri, sed quia ad modum voluntatis se habent.

18. Quod pluribus expendit exemplis. *Primo in litterâ. Nos auferenduo duntaxat præcipit, & prohibet. Primum sit ex Genia, cui. Præcipit subduntaxat. Præcipit voluntatem, nec tamen voluntatem. Secundò: in Deo. Illud est moris interrahæ probaretur fides: mutabilis sit; sedis, voluntatem, realiter alapit fieri; nec dimitti, quæ esset, & prohibet.*

19. Secundum desumitur ex Marco cap. 7. ubi prohibuit Deus cuiquam sanato, ne cuiquam diceret, sibi exhibitam fuisse à Christo Domino salutem. Ille autem prædicavit ubique, intelligens, Deum non idè prohibuisse, quin vellet opus suum prædicari; sed ut daret formam homini laudem humanam declinandi: igitur in his, & alijs similibus locis non est intelligendum, Deum omne illud fieri velle, quod cuicunque præcipit; vel non fieri, quod prohibuit.

20. Vnde subdit Magister, quòd prima voluntas dicitur voluntas beneplaciti; aliæ verò voluntates dicuntur voluntates signi, quæ sanè in se differunt, quòd voluntas beneplaciti dicitur esse æterna; reliquæ scit omni dicuntur esse temporales: Et quòd voluntas beneplaciti semper probat, quæ secus voluntates signi. Quare sedulo observandum est, dum ratione Textu legitur *Voluntas Dei*, an de voluntate beneplaciti, cui sive non potest; an verò de voluntate signi, quæ frustrari valet, sit dicendum eloquium.

21. Demùm concludit Magister, summatim epilogando ea, quæ de voluntate signi manent supra determinata, nempe, signa voluntatis divinæ sub quinario numero sufficienter comprehendendi. Hæc etenim signa vulgare hoc omnino exambit carmen: *Præcipit, & prohibet, permittit, consulit, implet.* Cuius expositio ex ipsis terminis satis claret.

22. Sed oppones primò: signum & signatum dicuntur correlativè:

ergo modo quo vnum dicitur, & reliquum dici debet ex Arist. 1. Topic. cap. 2. Sed voluntas Dei est vna, & vnico modo se habens: ergo vnum debet habere signum.

23. Respondetur, quod licet voluntas beneplaciti non sit multiplex quantum ad substantiam; tamen quantum ad connotata multiplex est; idèque non repugnat plura esse signa voluntatis diuinæ, quànvis entitativè, & quoad substantiam vna sit diuina voluntas.

24. Oppones secundò: aut hæc signa distinguuntur ratione modi significandi, aut ratione rei significatæ. Si secundum: ergo tot debent esse signa, quot res, cum res omnis signum sit diuinæ voluntatis, tanquàm causæ. Si primum: ergo solum sunt vnum signum, eò quod præceptio, & prohibitio eodem modo voluntatem diuinam signent: ergo signa voluntatis Dei determinatè non conueniunt.

25. Respondetur, signa distinguuntur ratione modi significandi. Est enim voluntas de Vol. e. 3. detestantem, quod facit pyra disp. 3. cap. 1. & quod facit præceptio; & sic de alijs vsque ad numerum quinarium cursando. Et hæc de tertiâ, & vltima distinctionis parte satis superius sunt dicta.

Q V Æ S T I O N E S.

26. **Q**VÆST. 1. An Deus amet creaturas possibiles? Ex Angelica Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 3. ad 6. & art. 6. ad 2. Godoy 1. p. tom. 2. disp. 50. à p. 486. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 2. art. 4. Lumbier de Volunt. q. 5. art. 2. Salmant. 1. p. tract. 4. de Vol. disp. 5. dub. 1. §. 4. Feire tom. 2. tract. 9. de Vol. q. 4. §. 5. Ioan. à Cruze tract. de Vol. art. 1. dub. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 8. art. 3. dub. 2. Carrasco 2. p. de Vol. dub. 3. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 6. dub. Ioan. à S. Thomâ 1. p. q. 19. disp. 4. art. 6.

27. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 8. q. 5. Perez Le. dist. 4. q. 3. art. 1. Hernandez in 1. tract. 5. disp. 3. sect. 1. Mastrius dist. 4. q. 1. Frassen in 1. tract. 2. disp. 2. art. 1. q. 3. Vulpes tom. 2. a. 33. art. 3. Baron tom. 4. tract. de Vol. apolog. 2. act. 1. Merinero tom. 1. disp. 2. q. 3. Briceño tom. 2. de Scient. Controv. 11. art. 2. Felix de Vol. cap. 3. diff. 3. Boyvin tom. 1. cap. 3. disp. 5. q. 7. Durand tom. 1. tract. de Vol. disp. 2. q. 4. Betting. quest. 20. art. 2.

28. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 30. Metaph. sect. 16. nu. 41. & lib. 3. de Attrib. cap. 6. num. 10. Amicus tom. 1. disp. 14. sect. 2. Thyrsus tom. 1. disp. 26. sect. 1. & seqq. Aldrete de Vol. disp. 10. sect. 1. Ribaden. tract.

tract. de Vol. disp. 12. cap. 1. Arriaga disp. 24. sect. 5. Quiròs de Deo, disp. 65. sect. 1. Lugo lib. 1. de Deo, disp. 35. cap. 1. nu. 9. Herrera de Vol. q. 5. sect. 2. Carleton tom. 1. disp. 27. sect. 6. Hemelmàn tom. 1. tit. 7. disp. 1. cap. 2. Martinon disp. 13. de Deo, sect. 2. Borrull de Vol. disp. 5. sect. 1. Maurus tract. de Vol. q. 59. & 60.

29. QVÆST. 2. An Deus amet creaturas posibles liberè, aut necessariò? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 3. Godøy 1. p. tom. 2. disp. 50. à p. 486. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 2. art. 3. & 4. Lumbier de Vol. q. 5. art. 2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 19. disp. 3. art. 6. Ferre tom. 2. tract. 9. q. 4. §. 9. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 9. dub. 3. Biescas tom. 2. q. 19. art. 3. dub. 3. Lerana tract. 4. disp. 4. q. 6. Carrasco 2. p. de Vol. dub. 3. resol. 4.

rac. 8. Ex Subtili Scholâ pendit exemplum. & dist. 8. q. 5. Perez essenduo duntaxat p. 1. & 2. dist. 5. disp. 3. sect. 4. tia, cur. Proca subdunt. & ca. volunt. Curulle tom. 1. disp. 16. q. 5. 6. Secundo: in Deo p. 1. tenendum. 1. Felix de Vol. cap. 3. diff. 4. mutabilis sit; sed. & 2. q. 1. q. 2. quid sent. suprà dist. antec.

esset. no. EX Scholâ Eximiâ Suarez lib. 3. ac. 1. attrib. cap. 6. nu. 11. Bec- tom. 1. cap. 11. q. 3. Quiròs de Deo, disp. 66. sect. 1. & 2. Herrera de Vol. q. 9. sect. 1. & 2. Borrull de Vol. disp. 5. sect. 4. Ribadeneyra disp. no. cap. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 26. sect. 1. Carleton tom. 1. disp. 27. sect. 7. Aldrete de Vol. disp. 10. sect. 4. & 15. Rhodès disp. 4. de Deo, q. 1. sect. 2. Avendaño tom. 1. sect. 10. problem. 2. à §. 1. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 45. art. 1. q. 2. Pasqualig. de Deo, disp. 30. sect. 2. Gaudent. tract. 1. de Deo Vno, disp. 17. q. 2. Blasco tom. 2. dist. 107. q. 2. art. 2. Fulienf. lib. 1. cap. 15. resol. 3.

32. QVÆST. 3. An voluntas divina sit causa immediata rerum? pp. Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 14. art. 4. & q. 19. art. 4. & in scit. 45. art. 3. q. 1. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 8. art. 4. Bief- probat, h. q. 19. art. 4.

ratice. Ex Scholâ Subtili Scotus in Report. in 1. dist. 42. q. 2. & q. 1. sive. 2. de Rerum princ. Mastrius in 1. dist. 4. q. 6. art. 1. Carriere tract. v. Deo Vno, q. 25. Merinero tom. 1. disp. 3. q. 1. Boyvin tom. 1. cap. 3. disp. 5. q. 9. Felix de Scient. cap. 2. diff. 5. Nisse tract. 1. p. 3. q. 1. Ber- ming. q. 19. art. 4.

34. Ex Scholâ Eximiâ Suarez dist. 30. Metaph. sect. ult. nu. 41. & 1. p. tom. 1. lib. 3. cap. 9. Beccan. tom. 1. cap. 11. q. 7. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 45. art. 2. q. 1. Petrus à S. Joseph Idea Theolog. lib. 1. cap. 17. resol. 1.

35. QVÆST. 4. An divisio voluntatis divinæ in antecedentem, & consequentem; necnon signi, & beneplaciti sit recta? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 6. & 11. & q. 23. de Verit. art. 2. & 3. & in 1. dist. 45. q. 1. art. 4. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 4. art. 1. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 19. disp. 5. art. 7. & 8. Lumbier de Vol. q. 9. art. 3. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 6. dub. 5. Biescas tom. 2. q. 19. art. 6. dub. 5. Ferre tom. 2. tract. 9. de Vol. q. 6.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 46. q. unic. & dist. 47. Hernandez in 1. tract. 5. disp. 6. sect. 1. & 2. Mastrius in 1. disp. 4. q. 5. Pfaffen in 1. tract. 2. disp. 2. art. 1. q. 1. Poncius in Curs. Theolog. disp. 6. de Vol. q. 3. Herrera in 1. disp. 23. q. unic. Merinerus tom. 1. disp. 4. q. 1. & 2. Felix de Vol. cat. 5. diff. 1. & 2. Durand tom. 1. disp. 4. q. 1. Carriere de Deo, q. 23. Smilins de Deo, q. 2. Berullius in 1. disp. 2. q. 1. & tract. 3. q. 2.

37. Ex Scholâ Eximii Bonaventuræ in 1. dist. 46. q. 1. art. 6. dub. 8. Bonaventura in 1. dist. 45. art. 3. q. 1. Gaudent. tract. de Deo Vno, disp. 16. q. 1. & 11. Blasco tom. 2. dist. III. q. 1. art. 1.

38. QVÆST. 5. An in Deo sit voluntas per modum actûs primi & secundi distincta ex natura rei? De quo, distinctione 6. quest. 1.

39. QVÆST. 6. An Voluntas Dei sit æterna, & immutabilis? Deninatur quo, distinctione 6. quest. 2.

40. QVÆST. 7. An sit possibilis substantia intellectiva non volitiva, & e contrâ? De quo, distinctione 35. quest. 4.

DE VOLUNTATE QVOAD SVOS EFFECTVS.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ-SEXTÆ
Synopsis.

*Vult mala simpliciter nunquam Deus ipse, tamen si
Quò minus, haud quanquam semper agantur, obest.*

2. p. de Vol. - Hic oritur questio.

rac. 8. Ex Subtali Summa mala.

essenduo duntaxat p[ro]p[ri]a, cu[m] p[ro]p[ri]a subd[iv]idit[ur] in C[on]sequentiā superiori. In illā ostendit[ur] 6. Secundo: in Deo p[ro]venirendum sit de voluntate Dei secundum mutabilis sit; sed & tentat[ur], quid sentiendum sit de ipsā voluntate, quantum ad eius effectum: ergo rectè hæc cum antecedenti distinctione coheret.

2. Consequentia probatur: in quocunque genere, aut ordine prius contemplanda est causa, quam effectus ab ipsa provenientes, eò quòd causa antevertat effectum; sed Magister in superiori distinctione determinat de voluntate divinā secundum se, quæ rerum omnium est causa; & in præsentī de ipsā voluntate divinā differit, quantum ad eius effectum: ergo aptè inter se hæc ordinantur distinctiones.

1. Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primā Magister ostendit, voluntatem beneplaciti ipsius Dei in omnibus impleri. In secundā verò determinat, an Deus velit mala fieri. In tertiā scit & ultimā concludit, omnia mala divinā permissione fieri. 2. probat, R. O. PRIMÆ igitur partis ostensione, hoc præfigitur assertum: *benignitas divina voluntatis in omnibus impletur.* Quod sic probat Magister, dum inquit: Vtrum Deus aliquid voluerit, quod factum non fuerit? Et pro affirmante parte duo adducit argumenta, quorum solutione suam tentat Magister assertum stabilire.

5. Primum ita proponit ex Apost. ad Timot. 1. cap. 2. dicente: *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Sed non omnes homines salvi fiunt: igitur beneplacitum divinæ voluntatis in omnibus non semper impletur.

6. Secundum ex Matth. cap. 23. desumit: *Quoties volui congregare filios*

filios tuos, sicut gallina congregat pullos sub alas, & noluit? Vbi conqueritur Deus de resistentiâ sibi factâ, & suâ voluntate à Synagogâ frustratâ: ergo non omnia quæ Deus voluit, sunt facta.

7. Respondet Magister ad primam instantiam, sensum Divi Pauli non esse, Deum velle, vt omnes homines salvi fiant; sed omnes homines, qui salvi fiunt, Deo volente, salvari: Quemadmodum dicitur, hic Præceptor docet omnes pueros huius Civitatis; cuius sensus non est, nullum esse puerum in Civitate, quem Præceptor non doceat; sed nullum doceri, qui à Præceptore non doceatur.

8. Quò etenim sensu exponitur illud Ioannis cap. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*; cum plures in mundum veniant, qui à Christo Domino illuminati non sunt. Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; non quòd omnes illuminentur, sed quòd nullus est illuminatus, qui non sit à Deo illuminatus: *scilicet* pariformiter de voluntate Dei dicitur, *omnis qui credit in me, non perdet salutem*; nam discursandum erit. *ergo nullum est, quod à Deo*

9. Ad secundam respondet in compositionis esse: *Quoties volui congregare* Deus non permetteret, mala fieri, *lente, & reluctante*? Itaque, quod volui, mala fiunt, idè est, quia à Deo renitente; ac si expressius diceretur, congruitate sua propriè, & simpli-quànvis tibi displicuerit, & nolueris. *omnis progressu inculcatum*

10. Modò sic assertum breviter instaurari va-
113. *Omnia quæcunque voluit, fecit in Cælo, & in terrâ*. boni; sed malo. Apost. ad Rom. 9. *Voluntati eius quis resistet?* Tertiò ratione; quia si voluntas beneplaciti in omnibus semper non impleretur, reverà derogaret efficacix infinitæ voluntatis; sed infinita divinæ voluntatis efficacia nequit frustrari: igitur beneplacitum divinæ voluntatis in omnibus semper est exequendum. Et hæc de primâ distinctionis parte sufficiat.

11. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hoc aliud assertum: *Deus neque vult, neque non vult, quòd malum culpa: fitur*. Quod probans Magister, inquit: Vtrum mala fiant Deo volente. Circa cuius resolutionem, duæ extant in litterâ opiniones.

12. Quarum prima est, Deum velle, male fieri. Secunda ex opposito tenet, Deum velle, mala non fieri. Tamen utraque opinio unanimiter sustinet, Deum non velle mala. Vnde Magister in primæ opinionis subsidium, triplicem inducit rationem.

13. Prima est: divinæ Omnipotentix resisti non potest; sed si Deus nollet, mala fieri, cum tamen fiant, aliquid posset divinæ Omnipotentix resistere: ergo cum hoc sit maximum incommodum, id quòd Deus non foret

foret Omnipotens ; non poterit aptè affirmari , Deum velle, mala non fieri: ergo è contrà affirmandum erit, Deum velle, mala esse, vel fieri.

14. Secunda ratio sic perficitur: Deus aut vult, mala fieri, aut non vult, fieri mala; sed non vult, ea non fieri: ergo vult, ea fieri. Minorem probat: si Deus vellet, ea non fieri, nunquàm fierent, cùm voluntari eius nihil possit resistere; sed plura mala fiunt: ergo quia Deus non vult, ea non fieri: ergo vult, ea fieri.

15. Tertia ratio in hunc proponitur modum : Deus vult omne bonum ; sed bonum est, mala fieri : ergo Deus vult, mala fieri. Minorem probat: si non foret bonum, mala fieri, nunquàm fieri mitterentur à Deo fieri: ergo bonum est, mala fieri; ac proinde Deus vult, mala fieri.

16. His satisfacit instantijs Magister , & sursum simul assertum probat. Et primò ad duas primas respondet, quod non est concedendum, Deum velle omnino mala fieri, quia sic esset iniquus ; nec quòd velit, mala non fieri, quia sic esset inpositus, quia sic mala nunquàm fierent, quæ Deus non vult, ea fieri, quia solum

quòd mala fieri sit bonum, responde-
re simpliciter, sed secundum quid, in quant
bona. His ergo solutionibus prima enerva-
bitur.

Magister incidenter aliqua *boni* genera expendit,
aliquid aliud esse tale in se, & ei, cui fit; sed non facienti, vt
dare eleemosynam propter vanam gloriam. Aliquid præterea est bonum
in se, & facienti; sed non cui fit, vt dùm prædicatur homini obstinato.
Insuper bonum est aliquid in se, & facienti, & cui fit, vt prædicatio,
quæ fit homini virtute prædito, & facienti nocet; & tamen ad vniversi
let decorem, à Deo ordinatum.

Ex ijs bonis intelligendus est Augustinus, dùm in Enchir. cap.
ait: *Mala esse, bonum est, idest, ex malis Deus bona elicit.* Vnde
Apost. ad Rom. 8. dixit: *Omnia cooperantur in bonum.* Nam ex pecca-
tis, quæ quis committit, elicit Deus humilitatem, iuxta illud Psalm. 118.
Prinſquàm humiliarer ego deliqui: Et Augustinus iterum ijs perspicuis
verbis lib. de Correct. & Grat. cap. 7. *Vſque adeò Deus cooperatur in bo-
num, vt si qui eorum devient, etiàm hoc ipsum faciat eis proficere in bo-
num; quia humiliores redeunt, atque doſtiores.* Ergo hanc solum ratione,
peccata esse, bonum est Deo; & propter istam bonitatem potest Deus
peccata permittere; sed nullâ ratione positivè velle.

20. Tandem confirmat opinionem Magister, nempe, quòd Deus

primum Zeli obviare peccato: ergo si Deus habet Zelum, quantum potest, obviat peccato, illudque non permittit.

30. Respondetur, verum esse, Zelum obviare peccato, salvo iure iustitiæ, & iustitiâ ipsâ, prout ordo vniuersi hoc exigit, vt Deus permittat, hominem secundum imperium suæ voluntatis operari; ideoque cum Deus, propter ordinem vniuersi, aliosque fines, mala aliqua permittat, in Zeli virtutem non agitur.

cap. 2. disp. 5. q. 10. Nisse

2. q. vniuersæ viæ Domini misericordiam vultuare, revera erit opus cordiæ, vt ex se conueniat, ergo mala culpæ, aut

ad permittere, aliquem dicitur. Non, inquam, iustitiæ, sed bonitatis, & bonitatis diuinæ sapientiæ, & bonitatis plures fines nobis latentes, vt in bonitatis aliqua eliciat, quâ bonitate, & sapientiâ. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte sint satis.

QVÆSTIONES.

33. QVÆST. 1. An detur phisica præmorio, compatiaturque cum libero voluntatis exercitio? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 105. art. 5. & 1. 2. q. 107. art. 1. & lib. 2. Contra Gent. cap. 21. & lib. 3. cap. 76. D. D. Didacus Castell tom. 2. de Concord. libert. q. 4. & 5. sect. 1. & seqq. Godoy 1. p. tom. 2. disp. 36. à nu. 70. Gonet tom. 3. tract. 2. de Actib. hum. art. 2. & tom. 2. tract. 5. de Prædest. disp. 6. art. 5. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. disp. 5. art. 4. nu. 16. & in Phis. q. 25. art. 2. Labat tom. 3. tract. 1. disp. 3. dub. 3. & tom. 4. tract. 2. disp. 2. dub. 3. §. 1. & seqq. Bayona lib. 2. Phis. q. 11. art. 6. & 7.

34. Ildephon. Michael 1. p. tom. 1. tract. 8. art. 8. dub. 1. & seqq. Biescas tom. 2. q. 19. art. 8. dub. 7. Froylanus in Phis. q. 3. de Caus. art. 4. §. 1. Palanco de Provid. q. 10. 11. & seqq. & lib. 2. Phis. q. 17. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. Araûxo lib. 8. Metaph. q. 9. art. 4. Martinez Prado 2. p. Metaph. Controu. 12. art. 3. & 6. & lib. 2. Phis. q. 13. §. 3. & 4. Ferre tom. 2. tract. 9. q. 7. à §. 1. Parrado in Æquilib. libert. diuin. Complut. disp. 11. Phis. q. 1. 2. & 3. Lerma lib. 2. q. 14. Berdû in Relect. contra Scient. Med. Carrasco 2. p. de Vol. dub. 6. resol. 2. Prudent. tract. 2. de Vol. disp. 2. dub. 2. sect. 1. & seqq. Lumbier de Scient. q. 10. art. 5. & 6.

35. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 39. & in 2. dist. 37. q. 2. & quodlib. 14. Perez Lopez in 1. dist. 3. q. 5. art. 1. & tom. 2. Philos. lib. 2. dist. 5. q. 3. Hernandez in 1. tract. 3. disp. 6. sect. 5. & tom. 3. Philos. lib. 2. disp. 4. sect. 7. Mastrius in 1. disp. 3. q. 3. art. 6. & 7. Macedus in 1. Collat. 10. diff. 1. sect. 6. Poncius in Curs. Philos. lib. 2. disp. 38. q. 6. Berulle tom. 5. disp. 2. q. 2. Merinerus lib. 2. Phis. disp. 4. q. 8. sect. 3. Briceño tom. 2. de Scient. Controv. 1. dist. 2. art. 2. Vulpes tom. 2. disp. 47. art. 3. Durand tom. 1. tract. 2. cap. 9. q. 4.

36. Ex Scholâ Oviedo lib. 2. P. 6. Franc. Alphon. & seqq. Thyrsus tom. 1. disp. 14. sect. 1. Caramuel in Theolog. Philos. lib. 15. dist. 50. art. 2. Torrecilla lib. 2. Phis. q. 4. art. 2.

37. QVÆST. 2. An voluntas efficax Dei cohæreat cum libe-
creata? Ex D. Thomas 1. p. q. 19. art. 8. & quodlib. 11. art. 3. D. us Castell tom. 2. de Concord. libert. per tot. Godoy 1. p. tom. 1. p. 789. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 5. art. 1. & 2. & tom. 2. tract. 5. disp. 6. art. 1. Prudent. tract. 3. de Vol. disp. 2. dub. 1. sect. 1. & 2. Martinez Prado in Metaph. Controv. 11. art. 6. Biescas tom. 2. q. 19. art. 8. dub. 5. & 6. Ferre tom. 1. tract. 5. q. 7. § 7. & tom. 2. tract. 12. de Vol. q. 8. §. 1. & seqq. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 4. cap. 2. specul. 1. Palanco de Provid. q. 15. & seqq.

38. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 2. q. 2. & dist. 39. q. unic. Mastrius in 1. disp. 4. q. 4. art. 1. & seqq. Frassen in 1. tract. 2. disp. art. 1. Vulpes tom. 1. p. 2. disp. 7. art. 11. Merinerus tom. 1. disp. sect. 1. 2. & 3. Briceño tom. 2. de Scient. Controv. 11. dist. 2. art. 1. Durand tom. 1. tract. de Vol. disp. 5. q. 1. Felix de Pradest. cap. 3. & cap. 3. de Grat. diff. 3. Berulle tom. 1. disp. 6. q. 2. Berming q. 19. art. 8.

39. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 1. de Auxilijs cap. 16. & 1. p. de Grat. proleg. 1. cap. 4. & 6. Quiròs in Ind. q. 19. art. 8. dub. 1. & seqq. Carleton tom. 1. disp. 33. Aranda lib. 3. de Scient. disp. 13. sect. 1. 2. & seqq. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 8. Ex alijs Blasco tom. 2. dist. 120. q. 1. & 2. art. 1. & 2. Torrecilla lib. 2. Phis. q. 4. sect. 7.

40. QVÆST. 3. An voluntas efficax Dei in omnibus semper impleatur? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 47. q. 1. art. 1. &

1.p. q. 19. art. 6. Goddoy 1.p. tom. 2. disp. 52. à p. 498. Ildephon. Michael
2.p. tom. 1. tract. 8. art. 6. Biescas tom. 2. q. 19. art. 6. dub. 1. Fente tom.
2. de Volunt. tract. 9. q. 6. §. 2.

41. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 46. q. vnic. Poncius in Curs.
Theolog. disp. 6. de Vol. q. 4. & in Comment. tom. 1. dist. 46. q. vnic. Vul-
pes tom. 2. disp. 33. art. 9. Lychetus in 1. dist. 46. q. 1. Felix de Prædest.
cap. 1. diff. 4. Baron tom. 4. tract. de Vol. apol. 3. act. 2. Boyvin tom. 1.
cap. 2. disp. 5. q. 10. Niise tract. 2. q. vnic. B rulle tom. 1. disp. 16.
art. 1. Berming. q. 19.

ergo cap. 18. Amicus
Carleton disp. 29.
q. 1. Gaudent. tract.
o. resol. 3.

42. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 46. q. vnic. Poncius in Curs.
Theolog. disp. 6. de Vol. q. 4. & in Comment. tom. 1. dist. 46. q. vnic. Vul-
pes tom. 2. disp. 33. art. 9. Lychetus in 1. dist. 46. q. 1. Felix de Prædest.
cap. 1. diff. 4. Baron tom. 4. tract. de Vol. apol. 3. act. 2. Boyvin tom. 1.
cap. 2. disp. 5. q. 10. Niise tract. 2. q. vnic. B rulle tom. 1. disp. 16.
art. 1. Berming. q. 19.

44. Ex Subtili Scholâ Scotus in Report. in 2. dist. 46. q. vnic. Poncius in Curs.
Theolog. disp. 6. de Vol. q. 4. & in Comment. tom. 1. dist. 46. q. vnic. Vul-
pes tom. 2. disp. 33. art. 9. Lychetus in 1. dist. 46. q. 1. Felix de Prædest.
cap. 1. diff. 4. Baron tom. 4. tract. de Vol. apol. 3. act. 2. Boyvin tom. 1.
cap. 2. disp. 5. q. 10. Niise tract. 2. q. vnic. B rulle tom. 1. disp. 16.
art. 1. Berming. q. 19.

45. Ex Scholâ Eximiâ Suarez lib. 2. de Concurf. Dei, cap. 2. & 4.
p. 2. tract. 2. cap. 6. q. 2. Quiròs 1.p. tract. 6. disp. 24. sect. 5.
Ind. q. 19. art. 9. dub. 2. Thyrsus tom. 1. disp. 11. sect. 6. & seqq.
neyra de Prædest. disp. 11. cap. 2. à num. 13. Oviédus de Peccat.
Comrov. 7. punct. 2. Borrell de Vol. disp. 14. sect. 1. & seqq. Herrera de
Prædest. q. 7. sect. 1. 2. & 3. Aranda lib. 3. de Scient. disp. 18. sect. 2.
Maurus tract. 6. de Prædest. q. 79. Rhodès disp. 5. de Deo, q. 2. sect. 4.

46. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 46. art. 1. q. 2. & dist. 47.
art. 1. q. 1. & 2. Caspensis tract. de Provid. disp. 2. sect. 4. Gaudentius
tract. 1. de Deo Vno, disp. 16. q. 17. Blasco tom. 2. dist. 113. q. 2. art. 3.
Fulienfis lib. 1. cap. 14. resol. 4. Torrecilla lib. 2. Phis. q. 4. sect. 9.

47. QVÆST. 5. An in Deo sit voluntas efficax, quâ velit omnes
homines salvos fieri? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1. dist. 46. q. 1.
art. 1.

art. 1. Goddoy 1. p. tom. 2. disp. 52. à p. 506. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 4. art. 2. 3. & 4. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 19. disp. 5. art. 7. & 8. Biescas tom. 2. q. 19. art. 6. dub. 7. Salmant. tract. 4. de Vol. disp. 9. dub. 2. Lumbier de Vol. q. 9. art. 4. Lczana tom. 1. tract. 4. disp. 9. q. 4.

48. Ex Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 46. q. vnic. & dist. 47. q. vnic. Maftrius in 1. disp. 5. q. 1. art. 1. Macedo in 1. Collat. 12. diff. 2. cct. 1. & seqq. Poncius in curs. Theolog. disp. 6. de Vol. q. 3. Vulpes siom. 2. disp. 33. art. 10. Amising de D. no tract. 3. disp. 5. q. 2. Herinx tom. 1. tract. de Provi.

3. act. 3. Durand tor

1. tract. 2. dist. 3. q. 2.

tom. 2. cap. 8. q. 1. Ber

49. Ex Scholâ E
cus disp. 16. sect. 1. t

art. 6. dub. 5. & 6. Ca.

Præd. q. 17. sect. 3. Ave

dès disp. 5. de Deo, q. 2. se

art. 1. q. 1. Gauden creaturâ dñi Vno, disp. 16. q. 9. Abelly de E
tract. 6. cap. 1. ordinar sm. 2. dist. 111. q. 1. art. 2.

50. De quæ sect. 3. 40. quest. 4.

51. 7. An divisio voluntatis divinæ in antecedentem, & consequentem; necnon signi, & beneplaciti sit recta? De quo, distinctio-
ne 45. quest. 4.

DE VOLVNTATIS DIVINÆ EFFICACI IMPLETIONE.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ-SEPTIMÆ

*Divina voluntas,
onnis.*

efficax est.

erent.

CONNECTITVR hæc distinctio. In illâ egit Magister de quibusdam, quæ di alijs, effectum videntur impedire; sed in præsentî determinat de ap divina efficaci adimpletione: ergo rectè cum antecedenti co.

2. Consequentia probatur: prius est ostendere ea, quæ divina voluntatis effectum impedire videntur, quàm ipsius voluntatis divinæ efficacem adimpletionem detegere, vt deinceps eius probatio non habeat à quò retardari possit: ergo rectè procedit Magister, dùm in hâc distinctione, de efficaci divinæ voluntatis adimpletione, determinat, postquàm in superiori de quibusdam, quæ ipsius divinæ voluntatis effectum impedire videbantur, sedulò differtit.

Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum Magister ostendit, voluntatem divinam semper impleri. In secundâ verò subdit, quòd etiàm impletur quòd ad eos, à quibus perversè impugnatur. In tertiâ autem, & ultimâ parte concludit, quòd Deus diversimodè secundùm eam præcipit.

4. PRO PRIMÆ igitur partis declaratione, hæc prima ponitur thesis: *Divina voluntas efficaciter in omnibus semper impletur.* Ante cuius probationem duo præmittit Magister. Primum, quòd voluntas Dei semper est efficax, & nihil fit contra eam, tametsi multa fiant præter eam.

5. Quod sic passim expendant Doctores: Voluntas Dei alia est be-

neplaciti, quæ est decretum efficax Dei de opere agendo, aut non agendo: Alia signi, quæ est præceptum, aut prohibitio obligans ad agendum, vel non agendum, quāvis non habeat decretum de opere agendo.

6. Dūm enim dicitur, nihil fieri contra voluntatem divinam, intelligitur de voluntate beneplaciti, quæ cū sit efficax, semper impletur: Aſt multa ſiunt præter voluntatem beneplaciti, vt peccata, & etiā bona aliqua; quia circa illa nulla eſt volitio, aut nolitio poſitiva: Sunt verò contra voluntatem ſigni, eò quòd ſint contra præceptum, aut prohibitionem Dei: ergo beneplaciti, tametſi plur.

7. Agere, ſivè ^{cap.} vult quod Deus noli, hoc nunquā fiet, cū fieri præter voluntatem volitionem; nec nolitionem; permiſſionem, vt ex ſe li.

8. Secundum, quod perimpleri, aut de male ſi operatur, pletur.

quando homo male de homine peccante, quod vult, vel ipſi ead, ſum puniendo: ergo divina voluntas ſemper impletur.

9. Sed dices: potentior eſt voluntas, cui non poteſt reſiſte, nec in ſigno, quā cui poteſt in ſigno ſaltem, etſi non in. Deus eſt potentiffimus: ergo nec voluntati beneplaciti, nec ſigni poteſt reſiſti.

10. Reſpondetur maiorem eſſe veram, quando voluntas vult omnino, quòd nihil fiat, niſi quod oſtendit ſe velle: At divina voluntas eſt talis; imò vult quòd unusquiſque habeat propriam libertatem: ciat quod vult. Vnde hæc potentia faciendi contra divinam voluntatem eſt ab ipſa divinā voluntate, ſic volente, aut permittente; ideòque nō eſſet potentior propter hoc.

11. Probat modò ex dictis iam ſuam concluſionem Magiſter. Primò authoritate Divi Auguſtini in Enchirid. cap. 107. dicentis: *illa enim voluntas ſemper impletur, aut de nobis, aut à nobis.* Igitur divina voluntas efficaciter in omnibus ſemper exequitur. Conſequentia probatur: tunc ſemper in omnibus divina voluntas impletur, dūm ipſa exequitur, modò benè, modò malè homines operentur; ſed ex eo quòd ſemper im-

impleatur, aut de nobis, aut à nobis, semper exequitur divina voluntas, modò benè, aut malè homines operentur, vt nuper expendimus: ergo divina voluntas efficaciter in omnibus semper impletur.

12. Secundò, omnis voluntas, quæ potest impediri, potest superari; sed voluntas divina superari non potest, cum sit suprema: ergo voluntas divina non potest impediri; sed ex eo quòd impediri, non possit, in omnibus semper efficaciter exequitur: ergo.

13. Tertiò, omnis causa quæ retinetur, non potest in prosecutione sui effectus deficere, nec deficere, nec mutari, nec mutari à sui effectus, nec mutari à suorum, nec mutari à sua voluntate.

est
mobilitas, &
ergo non valet

nos non admittit
& quæ nobis
efficaciter

in omnibus

magistro negando consequentiam. Nam voluntas non semper impletur, si sit sermo de voluntate, est verum; secus si de voluntate beneplaciti loquamur. enim divina semper impletur; aut à nobis, dum vivimus secundum voluntatem divinam; aut de nobis, quando iuxta demerita indignantur poenæ, & sic semper divina voluntas exequitur. Si ergò peccatores subterfugere possent divinas poenas, reverà divina voluntas non impletur in omnibus; cum autem hoc agere non possint, manifestum est divinam voluntatem in nobis semper impleri. Et hæc de primâ actionis parte sufficiant.

7. PRO SECUNDÆ verò partis declaratione, hæc secunda ponitur conclusio: *Divina voluntas efficaciter impletur, consumaturque etiã ad eos, à quibus perversè impugnatur.* Quam quidem conclusionem

Magister autoritaribus Sanctorum Patrum, quæ sonare videntur, quòd mali voluntari divinæ resistentes, ei obsequuntur.

18. Imò ex Magno Gregorio super Genes. dicente: *Multi voluntatem Dei peragunt, vnde mutare contendunt, & consilio eius resistentes obsequuntur; quia hoc eius dispositioni militat, quod per humanum stultum*

resultat. Ergo licet divina voluntas à multis hominibus perversè impugnetur; tamen quòd ad eos efficaciter impletur, & consumatur.

19. Secundò ex Augustino in Enchirid. cap. 102. asserente: *Quantalibet sint voluntates Angelorum, & hominum, bonorum, vel malorum, vel illud quod Deus, vel aliud volentes, quàm Deus, Omnipotentis voluntas semper invicta est: Deus ergò Omnipotens sive per misericordiam, cuius vult miseretur; sive per iudicium, quem vult, obdurat; nec iniquè aliquid facit, nec nisi volens facit, & omnia quaecunque vult, facit.*
Ergo.

20. Tertiò
dum, vel
contra

de nobis
quod vult: igitur
etià quòd

21. Con
homo cui
peccat.

non eva. 7. sicut ergo ab aeterno præparavit ad gloriàm: ergo voluntas divina quibus præve impugnatur, eò quòd hæc sint magis quisque in omnes voluntates eius. Et hæc de secundâ
nis parte sufficiant.

22. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ partis ostensione, hæc tertia proponitur thesis: *Non omnia, quæ Deus præcepit, vel prohibuit, ita fieri voluit.* Quam probat Magister ex eò quòd Deus aliquandò ex alia ratione, aliqua fieri noluit, sed ad modum volentis se habuit, & per exempla Scripturæ Sacræ in litterâ, & infra à nobis apparet ergo non omnia quæ Deus præcepit, vel prohibuit, ita fieri voluit.

23. Quod satis expressè constat ex veteri, & novo testamento. veteri apud Genes. cap. 22. ubi præcepit Deus Abraham in facere filium: Et in novo apud Marcum cap. 7. ubi etià Deus prohibuit quibusdam curatis, nè cuiquam dicerent, sibiipsis exhibitam fuisse à Christo salutem; sed ab his, quibus hæc Deus præcepit, fieri voluit, & ex præfatis sacre paginæ locis apparet: ergo non omnia quæ Deus præcepit, vel prohibuit, ita fieri voluit.

24. Sed oppones: præceptum Dei est signum voluntatis Dei; sicut præ-

præceptum nostrum est signum voluntatis nostræ; sed rectus homo nunquam præcipit aliquid alicui, nisi quod vult fieri: ergo multo fortius ipse Deus non præcipiet, nisi quod vult fieri.

25. Respondetur cum Magistro, argumentum solum concludere de voluntate beneplaciti, quâ Deus absolute vult aliquid evenire; secus de voluntate signi; in quo sensu præfens exagitur dubium, ut supra inculcatum manet.

26. Instabis: præceptum est signum divine voluntatis: ergo si Deus præcipiat quod nolebat, sanè ostendit, quod vult ad faciendum, ut

27. Respondetur: si Deus ostendit, quod vult ad faciendum, ut decipit, Deus

voluntate obe-

morem asserti
divinam; nihil

Qua
volvere, nullam

etur. Nam voluntas in primâ parte acci-

secundâ verò parte pro beneplacito accipitur.

Præceptum ex Augustino in Enchirid. cap. 102. Deum aliquid velle, quod non vult fieri, sive illud sit præceptum per modum præcepti, sive per modum documenti. Præceptum per modum præcepti dicitur, dum præcipiens intendit obligare eum, cui præcipit, quâvis non intenderet, quod ille faceret, quod ei præcipitur: Sicut de prælati animo obligandi subditum, iubet aliquid, & non intendit, quod illud; sed illicò videns paratum subditum ad obediendum, animi suum detegit, dicens, nolo ut facias, quâvis intenderim te obedi-
re, ut viderem virtutem tuam.

30. Præceptum per modum documenti dicitur, dum datur animo quoniam obligandi, sed docendi, ut est illud Marci cap. 7. Præcepit eis, ne probat erent. Non enim, inquit Augustinus, præceptum erat, eos animo obligandi, sed docendi, ut post egregia facinora mundanam suggeremus gloriam, quæ inanis, fallax, & vana censetur. Et hæc de tertiâ, & vltimâ distinctionis parte sufficiant.

QVÆSTIONES.

31. QVÆST. 1. In quo consistat formaliter actus liber Dei? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 19. art. 10. & lib. 1. Contra Gent. cap. 28. Godoy 1. p. tom. 2. disp. 2. disp. 48. à p. 417. Gonet tom. 1. tract. 4. disp. 3. art. 2. Ioan. à S. Thomâ 1. p. tom. 2. q. 19. disp. 4. art. 2. Lumbier de Vol. q. 6. art. 2. 3. & seqq. Lezana tract. 4. disp. 5. q. 7. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 4. cap. 1. specul. 2. Labat tom. 1. tract. 1. disp. 6. 2. tract. 9. de Vol. q. 5. à §. & seqq. Carrasco & seqq.

32. Ex Scholâ

1. dist. 4.

in 1.

tom. 1. tra.

Baron tom.

disp. 5. q. 5.

33. Ex Scholâ

de Liber

disp. 14

Vol. disp. & 8. q. 1. Herrera de Vol.

de Vol. disp. 15. 16. & 17. Borrull de Vol. a.

sect. 1. & seqq. Linze lib. 7. Metaph. tract. 9. cap. 10.

379. Aranda lib. 1. de Scient. disp. 1. sect. 5. §. 1. Carleton tom.

à sect. 1. Thyrsus tom. 1. disp. 27. sect. 1. Maurus tract. de Vol. à q. 3.

Rhodès disp. 4. de Deo, q. 2. sect. 1.

34. Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 45. art. 2. q. 2. Caspensis.

Vol. disp. 3. sect. 2. Pasqualig. de Deo, disp. 23. sect. 9. Gaudent. 11

Deo Vno, disp. 16. q. 3. Blasco tom. 2. dist. 108. q. 1. art. 1. & q. 2.

& 2. Fullensis lib. 1. cap. 15. resol. 1. & seqq.

35. QVÆST. 2. An Deus prædefiniat efficaciter nostros actus li

ros? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas 1. p. q. 23. art. 1. ad 1. Gonet tom.

1. tract. 4. disp. 8. art. 4. §. 7. Contenson tom. 1. lib. 2. dissert. 4. cap. 2.

specul. 2. Palanco de Provid. q. 1. & seqq.

36. Ex Subtili Scholâ Scotus in 2. dist. 37. §. Ad solutionem. Mas

trius in 1. disp. 4. q. 2. art. 1. Merinero tom. 1. disp. 3. q. 4. sect. 4. Felix

de Grat. diff. 1. cap. 3. Briceño tom. 2. de Scient. Controv. 11. dist. 2. art. 6.

Baron. tom. 4. tract. de Provid. apolog. 1. art. 5. Faber in 1. dist. 40. q.

1. disp. 56. cap. 4.

Ex

37. Ex Scholâ Eximiâ Suarez *lib. 2. de Concurſ. Dei, cap. 7. nu. 11.*
 & *lib. 3. de Auxil. cap. 17. num. 8.* Ariaga *1. p. diſp. 35. ſect. 1.* Franc.
 Delugo *lib. 1. de Deo Vno, diſp. 39. cap. 3.* Amicus *diſp. 14. ſect. 5. num.*
 150. Ribadeneyra de Prædeſt. *diſp. 12. cap. 2.* Herrera de Prædeſt. *q. 10.*
ſect. 1. Carleton *tom. 1. diſp. 41. ſect. 1.* & 2. Aldrete de Prædeſt. *diſp. 3.*
à ſect. 1. Gaſp. Hurtado de Prædeſt. *diſp. 2. diff. 5.* Martinon *diſp. 39. de*
Deo, ſect. 5. Borrall de Vol. *diſp. 13. ſect. 1.* & s Bonaventura in *1.*
45. q. 2. & dub. 5. Gaudent. *tom. 1. diſp. 16. q. 15.* Blasco
 1. 2. diſt. 113 q. 2. art. 1.
 8. QVÆST. 3. An volu
 poſſit frustra

AD DIVINAM.

FUNCTIONIS QUADRAGESIMÆ-OCTAVÆ
 Synopſis.

Dei, & noſtrum quanto diſcrimine diſtent,
 in variis que cupi res queat una modis.

Sciendum, &c.

Quem Deus non voluit.

1. CONTITVR hæc diſtinctio cum ſuperiori. In illâ oſten-
 digitur, quomodo voluntas Dei ſemper in omnibus effi-
 caciter adimpleatur; ſed in præſenti declarat, quomodo ſe habeat volun-
 tas noſtra in conformitate ad divinam: igitur rectum ordinem ſervant.
 2. Conſequentia probatur: prius eſt inquirere, an voluntas divina
 efficaciter in omnibus exequatur, quàm determinare, quomodo volun-
 tas

LITTERALIS EXPOSITIO.

conclusio: *Non omnis voluntas, quæ vult, quod Deus vult, est bona, id est, potest esse mala voluntas, quæ cōformatur divinæ in volito materiali.* Quam-
 fic primò probat Magister: voluntas hominis volentis idem, quod Deus
 vult, aliquandò est mala: ergo non omnis voluntas quæ vult, quod
 Deus vult, est bona. Antecedens probat: malus filius vult malâ volun-
 tatem mortem patris, quam Deus decernit: igitur aliquandò est mala
 voluntas hominis volentis idem, quod Deus vult. Ergo potest esse mala
 voluntas, quæ conformatur divinæ.

Secundò, quia ad bonum, etiam ex fine bono: ergo voluntas, quæ conformatur divinæ, est bonum,
 De qua. Antecedens. Deus

QVÆSTIO

... nos sibi.
 ... vult, voluntas illa conformatur divinæ in e-
 ... effect bona, sed mala voluntas: igitur fiat ben-
 ... fit mala, quāvis conformetur divinæ in volito materia-
 ... secundā distinctionis parte sufficiant.

TERTIÆ autem, & ultimæ distinctionis partis ostensio-
 thesis: *Idem volitum, diversis respectibus, sine
 velle, & nolle.* Quam conclusionem suadens
 ... voluntas Dei bona per malas hominum vo-
 ... fuit in morte, & passione Christi Domini.
 ... Christum mortem sustinere, sed non impiè Iudæos
 ... respectibus possumus absque culpa idem velle, &

... passio Christi Domini Sanctis placebat, non in quan-
 tum peccatis, sed in quantum fuit salutifera: ergo de eodem, sed
 non ob idem, lætabantur, & tristabantur: ergo quia sub diverso respec-
 tu possumus velle, & nolle idem volitum.

15. Confirmatur: passionem Martyrum possunt ex diversitate cau-
 sarum simul placere, & displicere; placere, in quantum salutifera; &

displicere, in quantum pœnales; sed hoc est velle, & nolle idem volumus sub diversis respectibus: ergo.

16. Huic consonat illud Augustini in Enchirid. cap. 101. *Bonæ apparebant voluntates piorum fidelium, qui volebant Apostolum Paulum pergere Hierusalem, nè ibi pateretur mala. Agabus Propheta prædixerat. Et tamen hoc illum Deus pati volebat.* nuncianda fide
 fti, exercens Martyr. Ergo passionibus possum
 & nolle, & utrumque.

17. Se
 num; sed
 vo
 In tertiâ tandem, o
 ra indagine, ha

Quoniam, si Deus
 posset ille licitè desperare? Ex Angel
 de Verit. art. 8. ad 2. Gonet tom. 4. tract. 10. q. 9.
 tom. 4. disp. 2. de Spe, dub. ult. Biescas tom. 2. q. 23. art. 3.
 18. Ferre tract. 3. de Spe, q. 10. §. 12.

30. Ex Subtili Scholâ Scotus in 3. dist. 28.
 tertium. Perez Lopez in 3. dist. 9. q. 3. Mastrin.
 19. art. 1. & 2. Vulpes disp. 55. art. 4. & disp.
 Velasco tom. 2. tract. de Spe, disp. 2. q. 5. Piche
 3. sect. 1. 2. & 3. Durand tom. 3. tract. de Vin. u.

31. Ex Scholâ Eximiâ Suarez disp. 2. de Spe, se.
 tom. 5. disp. 30. sect. 2. Amicus tract. de Spe, disp. 23.
 cap. 17. q. 8. Oviedo tract. de Spe, Controv. 6. punct. 2.
 disp. 32. sect. 4. Oxeâ de Spe, disp. 5. sect. 4. Ge.
 diff. 7. Maurus tract. 4. de Spe, q. 46. Rhodès de Spe, q. 3. disp. 3. p. 1.
 Ex alijs D. Bonaventura in 1. dist. 48. dub. 1. Caspensis de Spe, disp. 3.
 sect. 2. Gaudent. tom. 5. disp. 4. q. 12. dub. vnic.

32. QVÆST. 2. An, rectitudo formalis actûs desumatur ex con-
 for-

formitate cum voluntate divina? Ex Angelicâ Scholâ D. Thomas in 1.
 dist. 48. q. 1. art. 1. & 1. p. q. 19. art. 9. Et omnes eius Interpretes. Ex
 Subtili Scholâ Scotus in 1. dist. 4. 8. q. vnic. Poncius in Comment. tom. 1.
 dist. 48. q. vnic. Vulpes tom. 2. p. 2. disp. 70. art. 10. Frassen in 1. tract. 2.
 disp. 2. art. 1. q. 1. de Ponit. & Malit. disp. 6. q. 2. Felix & Bonit.
 & Malit. cap. 6. tom. 2. disp. 6. q. 2. Ex Scholâ Eximiâ
 de Acti. & 5. de Ab. ham.

num veni-

3. p. q. 1.

✓OL pp de

sent al: de

1. Herin

Incarn. disp. 1. cap. 2. sect. 3.

tom. 3. Controv. 5. art. 3. Lanterius de

m. 2. tract. 1. dist. 4. q. 1. & 2. Faber in 3. d.

PRO n Quæst. Theolog. q. 3. Nili tract. 4. p. 1. q. 7. B. n.

ultima ponitur tom. 2. disp. 2. q. 1. Ovandus in 3. dist. 7. q. 3.

Vulpâ, possum sp. 4. q. 1. Aquila in 3. dist. 2. q. 1.

Quamit, qu imiâ Suarez 3. p. disp. 5. sect. 1. 2. & seqq. Arria-

ut, fici. & 1. subsect. 1. & seqq. Amicus de Incarn. disp.

nit, Deus. & 1. disp. 7. Aldrete de Incarn. disp. 17. Bernal de

& 1. & seqq. Beccan. 3. p. tract. 1. cap. 1. q. 7. Thy-

sect. 1. & seqq. Carleton tom. 2. disp. 46. à sect. 1.

n. disp. 6. sect. 1. Aranda de Incarn. lib. 3. disp. 2. sect.

Perez de Incarn. disp. 14. & 15. sect. 1. Elparza de

q. 1. Rhodès de Incarn. disp. 1. q. 4. sect. 2. & 3.

7. Ex alijs D. Bonaventura in 3. dist. 1. art. 2. q. 1. Bonæspes disp.

Incarn. resol. 4. & 5. Bonacina de Incarn. disp. 2. q. 1. punct. 5.

Morand. tract. 1. de Incarn. q. 4. Pasqualig. de Incarn. disp. 76. Caspenf.

disp. 1. sect. 9. Gaudent. tom. 6. disp. 4. q. 1. Abelly de Deo, tract. 5. cap. 1. sect. 7. Fulienf. lib. 2. cap. 14.

38. QVÆST. 4. An Voluntas efficax Dei cohæreat cum libertate creatæ? De quo, *distinctione* 46. *quæst.* 2.

40. QVÆST. 5. An aliquis ex prædestinatis possit damnari, & è reprobis ex reprobis salvari? De quo, *quæst.* 40. *quæst.* 40.

CIT F

METHODVS AD FREQUENTEIS

SENT

MA

... laborat
... nonorem, &c.
MAM iam mei pensi devenimus partem, in qua
... tionis tam in communi, quam in particulari expen
... um, 2^a quam illam in medium producā, placuit, c
huius distinctionis cum antecedenti, & consequenti obiter

... cum antec^{edenti} distinctione in hunc, qui se
... illā egit Magister de, &c. Sed in præsent
... hæc distinctio consonat superiori. Con-

subsequenti hæc præsens distinctio connexionem sic
Magister de, &c. sed in præsentī determinat de, &c.

... ordinem tenent: igitur de primo ad ultimum satis

incitur, hanc distinctionem dicere connexionem cum antecedenti,
iⁿ 2. de Inc^{ip}ollere cum consequenti. Et hæc de connexionem.

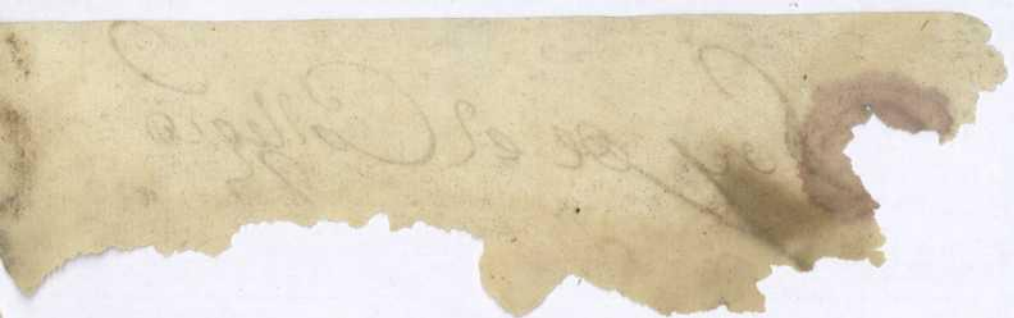
MO-

MODO ad litteram textus tam in communi, quam in particulari
dendam venimus, illamque primo in communi refero. Intentum
hæc distinctione, &c. Libri, &c. Sententiarum est, &c. Cuius
ere sensum, prolixamque narrationem, hoc succinè,
thicon, &c. Tætas in com-

omni
audino: An
qui Magistri consona, c
constat, tumetiã deduc
clusio, &c. Et hæc de se
OSTREMO tertiã
quã promisi Contrarior
munus iam obeundum acc
genuinam insurgo primo, &c.

F I N I S

irand
15. se.
111. A

cate

dist.

dist.

dist.

Lucubrationes ocyus. & de

39. an poss
riatione philica Dei De cur

40. QVAG

que. exlincti

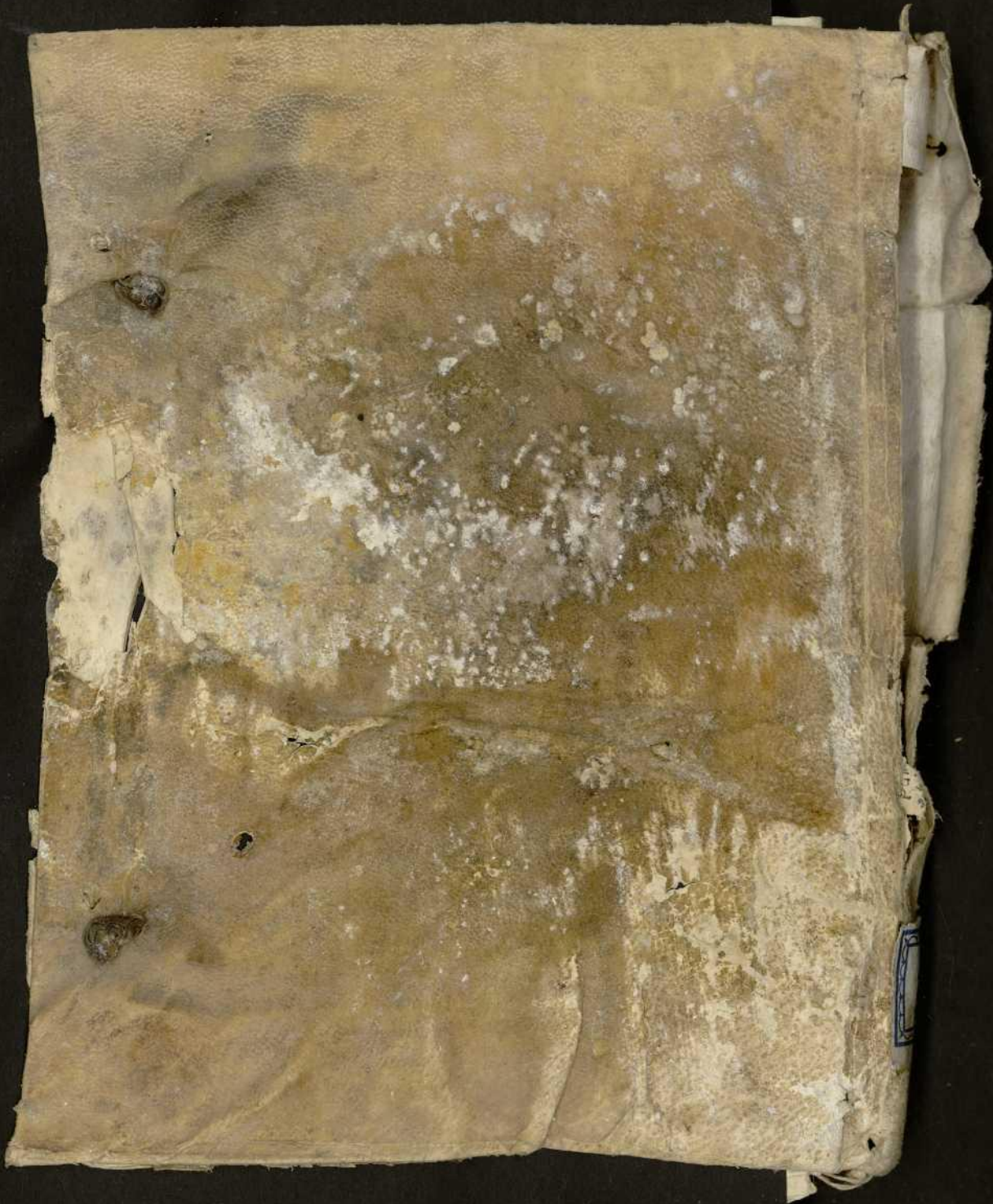
41. ne 29. 3. 111

MTZ ISH

um : Cater
xionem

CONNI
dit M
termina

ca connexio
probatur. II
lat es. c. ergo re
ia probatur, &c.

1751

2849